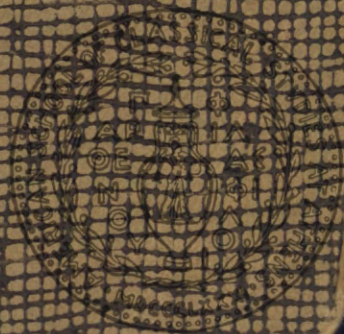

ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ
ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

101914-1

ΛΥΡΙΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ

"ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΝ"

"ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ
ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ"

ΕΝΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΣΑΝ ΠΡΟΛΟΓΟΣ

*Ο συγγραφεὺς τοῦ μυθιστορήματος ἢ δημοσίευσας τοῦ ὁποῦ ἀρχίζει ἀπὸ αὐριον εἰς τὴν «Καθημερινήν» ἔγραψε τὸ ἐξῆς εἰσαγωγικὸν σημείωμα:

Τὸ ἔργο ἐκείνου ποῦ θέλει νὰ περιγράψῃ τὴν ἐποχὴν τοῦ εἶναι θαρῶ. Αὐτὸ ἰσχύει γιὰ κάθε ἐποχὴν, καὶ γιὰ τὶς ἀπλούστερες ἀκόμη. Πρόχειρα κρίνοντας, θὰ εἶχε τὴν τάση κανένας νὰ πιστέψῃ τὸ ἀντίθετο: πὼς ἡ δυσκολία δηλαδὴ εἶναι νὰ μαντέψῃς τὸ πνεῦμα μιᾶς ἄλλης, ἱστορικῆς πιά, ἐποχῆς, νὰ πληροφορηθῇς τὶς ἀντιλήψεις τῆς, νὰ κατατοπιστεῖς στὸ ὕφος τῆς καὶ στὶς συνθέσεις τῆς. Πλάνη! Οἱ παρωχημένες ἐποχὲς ἔχουν ἀποκτήσει φυσιογνωμίαν. Ἡ ἐποχὴ ποῦ ζοῦμε, μεγάλη ἢ μικρὴ, εἶναι πάντοτε ἀπλάστη: Οἱ γυμοὶ τῆς ἀναθράσκουν ἀκόμη, ἡ φλούδα τῆς θρίσκεται σὲ διαρκὴ ἀναστάτωση. Καὶ τί νὰ πῇ πιά κανένας γιὰ τὴ δική μας ἰδιαίτερα τὴν ἐποχὴν! Μιὰ ἀξίωση νὰ τὴ συλλάβῃς ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου στὸ σύνολό τῆς, ἢ τοῦλάχιστον στὰ πρὶν χαρακτηριστικὰ σημεῖα τῆς, εἶναι φυσικὸ νὰ μᾶς φαίνεται ὅχι ἀπλῶς παράτολμη, ἀλλὰ σχεδὸν ἀπονενομημένη...

Γράφοντας τὸ «ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ» εἶχα — τὸ ἐξομολογίμαι — πιεστικὴ τὴν ἀσθησὴν τούτῃ τῆς εὐθύνης. Δὲν νομίζω, ὥστόσο, ὅτι ὑπέκυψα σὲ μιὰ φιλοδοξία πρόωρη, θιαστική. Ἀπὸ καιρὸ, ἐνὸς ἀκόμα διαρκούσε ὁ πόλεμος, ἐνοιῶθα — καθὼς ὅλοι οἱ σύγχρονοί μου — ἕνα εἶδος ἐσωτερικοῦ, αὐτονόητου χρέους, νὰ ἐπιχειρήσω κάποτε τὴν ἀνασύνθεσιν τῆς θαρείας καὶ σκληρᾶς πείρας ποῦ μᾶς ἄφησε γιὰ μοναδικὴν ἱσὺς κληρονομιά ὁ καιρὸς μας. Τὸ «Λυκόφως τῶν ἀνθρώπων» δὲν θέλω νὰ πῶ ὅτι εἶναι, μὲ τὴν ἐννοίαν τούτῃ, μιὰ μαρτυρία τελειωτική. Τὴ φωτεινὴ δέσμη, ποῦ δίνει πλάστικότητα καὶ ὑπόστασιν, ὅ ἕναν πίνακα ζωῆς — καὶ τέτοιο εἶναι πάντα τὸ μυθιστόρημα — δὲν θέλησα κανὲν νὰ τὸν συγκεντρώσω στὸ ἱστορικὸ μέρος τοῦ ἔργου. Τὰ γεγονότα εἶναι τόσο πρόσφατα ὥστε, καὶ ἡ ὑπόμνησός τους ἀκόμη, νὰ μᾶς φαίνεται συχνὰ περιττὴ, ὅταν δὲν μᾶς πληγώνει θαυότερα. Ἀλλῶστε, εἶμαι ἀπὸ κείνους ποῦ πιστεύουν ὅτι ἕνα μυθιστόρημα δὲν εἶναι κατὰ ταυτισμό μ' ἕνα «χρονικό». Στὸ δεύτερο, καταγράφουμε, μὲ περισσότερη ἢ λιγώτερη ἐνέργεια, πάντοτε ὅμως μὲ μοναδικὸ γνῶμονα τὴν πιστότητα. Στὸ πρῶτο, συνθέτουμε καὶ δημιουργοῦμε — τοῦλάχιστον ὅταν ἔχουμε τὴν ἱκανότητα νὰ δημιουργήσουμε πράγμα ποῦ δὲν γίνεται φανερό παρά μονάχα ἐκ τῶν ὑστέρων.

Συγκέντρωσα ἀνθρώπινες μορφές, ποῦ ζοῦν σὲ μιαν ἱστορικὰ καθορισμένην ἐποχὴν, καὶ παρακολούθησα τὴν σταδιοδρομίαν τους, τὶς σχέσεις τους, τὶς ἀντιδράσεις τους ἀπέναντι στὰ γεγονότα. Εἶναι μιὰ ἐποχὴ κρίσιμη, ποῦ ἐξέσκιε πολλὰ πέπλα. Ἀδιάρκο! Ὁ μυθιστοριογράφος ἔχει χρέος ν' ἀγαπάει ὅλα τὰ πρόσωπα τοῦ ἔργου του, ἀφήνοντας στοὺς ἄλλους τὴ φροντίδα, ἂν θέλουν, νὰ τὰ κρίνουν. Ἀλλῶστε, τὶς κυρώσεις, τὶς ἐπιβάλλει ἡ ζωὴ. Τὸ μυθιστόρημα, ἐρμηνεύει τοὺς νόμους τῆς. Δὲν τοὺς ἀλλάζει.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΕΡΣΑΚΗΣ

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

10Ν

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

"Αν και οικόδεσποινα, ή "Ελσα Βαρόκη, παρουσιάσθηκε κάπως καθυστερημένη. Στά τρία συνεχόμενα σαλόνια, θούζε κιόλας ένα κουβεντολόι προεισαγωγικό της θραδιάς, θρεμμένο μεθοδικά από δυο μποτίλιες ούισκυ. Ο Βαρόκης είχε διασθή να τις ξεβουλώσει, μέσα σ' ένα ξαφνικό ξέσπασμα αδικαιολογίου ενθουσιασμού από τους συνηθισμένους του.

—Στους αιώνες που έρχονται! φώναζε του Μπούρη ρητορικά, σηκώνοντας ψηλά το ποτήρι. Και τό άδειασε μονομιάς, ξερό, δίχως σόδα, όπως φρονούσε πώς ταίριαζε στη φήμη ενός κομποπολίτη γλεντζέ.

"Ήταν άντρας νέος, ίσαμε τριαντατριανταεσσάρων χρονών. Το κρανίο του γυάλιζε ροδωλό, ξεγυμνωμένο από μαλλιά ως άπάνω στην κορφή κι' αυτό του πρόσθετε, φαινομενικά, μερικά χρόνια. Όμως το μακρουλό του πρόσωπο διατηρούσε άκόμα μιάν απαλότητα στο δέρμα σχεδόν παιδική, τά χείλη του άνοιξαν ύγρα και κόκκινα. Μονάχα σά γελούσε—και γελούσε συχνά—κάτι σάν άκόλαστος μορφασιός τσάκιζε τά μάγουλά του, τά γάραζε βαθειά, και του τζάριζε τό στόμα λαίμαργα, καθώς στις σμιλεμένες μορφές των κλασσικών Σατύρων.

"Ήταν καθισμένος άφρόντιστα, μάγκικα, στο χέρι μιάς ατλαζωτής κιτρινης πολυθρόνας, που άγκάλιαζε μαλακά τό μακρουλό και φινό κορμί κάποιας νεαρής, αδιάφορης κυρίας. Είχε περασμένο τό χέρι του στην ψηλή εύλινη ράχη και, μιλώντας άντίκρου, στον Μπούρη, όλο κι άεροθυγιάζετανε κοιμή, με τό έ να πόδι πάνω στ' άλλο, λικνιζόταν, έγερνε επικίνδυνα, μοιάζονταν όλοένα πώς θα πέση πάνω στην καλεσμένη του. "Εκείνη, κα θάταν άτάραχη με τό θέλημα της χαμένο πέρα χωρίς να κιντάζει πουθενά. "Η συζήτηση του Βαρόκη με τό Μπούρη δέν την ενδιέφερε: "Αφορούσε τό μέλλον του κόσμου.

—Οί αιώνες που έρχονται! Ξανάπε πλαταγίζοντας θριαμβικά τη γλώσσα του ο Μένης Βαρόκης και τά μαύρα, σάν περασμένα να με κάρβουνο φρύδια του, τεντώθηκαν έκστατικά.—Πώς τους φαντάζεσαι αυτούς τους αιώνες;

Ο Μπούρης ξερόθηκε, όχι από άμνηστία, αλλά μονάχα για να λαμπικάρει τη φωνή του. Και μιά έρώτηση δέν τον είχε θρει ποτέ αυτόν άπροσπάτευτο. Είχε άλλωστε άπόλυτη συναίσθηση της έτοιμότητάς του. Αυτό, τού δυνάμωνε φυσικά—κάποτε κι' ως τον παροξυσμό—την άκλόνητή του αυτοπεποίθηση.

—Μά είναι άπλούστατο, παρατήρησε τώρα μ' ένα χαμόγελο ύπεροχής κι αδιόρατης καταφρόνιας. Οί αιώνες που έρχονται, θά' είναι...

"Απόμεινε όμως με τη φράση στο στόμα. "Αντίκρου, στο βάθος, είχε παρουσιασθή ή "Ελσα Βαρόκη. "Ερχότανε με τό γνώριμό της εκείνο βάδισμα της θείαντας, ανάλαφρη μαζί κι' άκατανίκητη. Μιά παρουσία που άλλαζε άποφασιστικά τό ύφος της στιγμής.

Δεξιά, από τη γωνιά του δίπλα στο περικό τζάκι, όπου καθόταν ως τώρα έξαφανισμένος μέσα σέ μιά βενεταάνικη σκούρα πολυθρόνα, ο Ρονιάς σηκώθηκε δρθηός κι' αυτός, καθώς όλοι οι άντρες. Τά περτωμένα μάτια του στυλώθηκαν σκληρά, γυαλίζοντας στη μορφή της νεαρής γυναίκας που ζύγωνε χαϊρετώντας δεξιά-ζεβά. Κάτι σάν καταγινιά τσά σκέπασε μιά στιγμή, τά βόλωσε. Και τότε, τό σκοτεινό του, τυραγνισμένο πρόσωπο, με τά θα-

θεία σκαμμένα μάγουλα, πήρε μιάν άναπάντεχη τρυφερότητα, άφαιρέμένη και μελαγχολική.

—Ναί. "Εχει άπάνω της τό «θείο χάρισμα», είπε χαμηλόφωνα στο Γιάννη τό Λιόντα, που στεκότανε δίπλα του χαμογελαστός, φτηνά εύγενικός, κι' άναίσθητος.

"Ήτανε νύχτα θερμή, θηλυκιά, εκεί στά μέσα του Μάη 1940. "Α, πού τά δυο άνοιχτά παράθυρα μιά πνοή κολπόμενη από χνύτο φουντωμένης γής έρχόταν. "Η Χρηστίνινα Λιόντα, άπλώσε τό γυνικό ως ψηλά στο υπράνω χέρι της και πήρε πάνω από τό θάξο του πιάνου μιάν άσπρη θιάλα, άρχισε να την ξεφυλλίζει σκεφτικά, ενώ με τό κεφάλι της λοξογυρισμένο παρακολουθούσε την είσοδο της "Ελσας Βαρόκη στα σαλόνια. Της είχανε πει πολλά γι' αυτήν, όμως πρώτη φορά την έβλεπε μέσα στον οίκο της χώρα. Κρατώντας με συνέπεια τη γεμάτη αξιοπρέπεια άταραξία που της υπαγόρευε ο γυναικείος έγνώσμός της, ή Χρηστίνινα Λιόντα άνιμέτρησης την "Ελσα Βαρόκη με μιά ματιά. Δέν της έξέφυγε ούτε ή παρατήρηση που είχε κάνει ο Ρονιάς, μιλώντας στον άντρα της. Και, μ' όλο που δέν έδειξε τώρα πώς προσέχει, ύποσέθηκε σάν έ αυτό της να τού δώσει σε πρώτην εύκαιρία την κατάλληλη άπάντηση.

Γιά να φτάσει ίσαμε τη συντροφιά των τριών που καθόνταν μπροστά στο τζάκι, ή "Ελσα Βαρόκη είχε να κάνει άρκετό δρόμο πριν. Τά τρία σαλόνια άραδιάζονταν σ' ευθεία γραμμή, πίνοντας όλη την πρόσοψη του διαμερίσματος, κι' έβλεπαν στο δρόμο. "Από τη θέση του, άντίκρου στην πόρτα που έβγαζε στο γώλ, ο Ρονιάς μπορούσε να βλέπει τους καλεσμένους που έρχονταν καταποδιστά κι' αδιάκοπα. "Ακόμα και, σέ κάποια διαλείμματα της κουβέντας, μπορούσε ν' άκούε τό μαλακό θούισμα του άσανσερ που τους άνέβαζε, τό θαρύ θρόνηγμα της σιδερένιας του πόρτας όσαν έκανε στάση. Παρατήρησε πώς ή "Ελσα Βαρόκη δέν γύριζε να κοιτάξει κα θόλου αυτούς που έμπαιναν. Διασχίζοντας τά σαλόνια της για να χαιρετήσει τους καλεσμένους, κοντοστεκότανε στις σκούριες συντροφίες, άντάλλαζε μαζί τους πρόσχαρα λίγες κουβέντες, γελούσε άνέμελα, κι' όμως, κάτι αδιόρατο σού έδινε την αίσθηση πώς ή προσοχή της δέν άπουσάιζε, μά είναι τεντωμένη κατά την έξώπορτα που άνοίγει και κλείνει κάθε τόσο μπάζοντας τους τελευταίους ξένους.

"Ορθοί δίπλα-δίπλα ο Λιόντας κι' ο Ρονιάς, περίμεναν. "Η σειρά τους, φυσικά, θά έρχότανε τελευταία, έδώ που καθόνταν. «Όμως και ιεραρχικά, σκέθηκε ο Ρονιάς και ιεραρχικά είμαστε οί τελευταίοι...» Τό μάτι του πήρε την καθισμένη πλάι τους, στην πολυθρόνα της, Χρηστίνινα, που είχε γυρίσει τώρα και τους κοιτάζε άσάλευτη, με τά δάχτυλα πλεγμένα κάτω από τό πηγούνι της και θέλημα ανάλαφρα κοροϊδευτικό. Στ' αυτή του, που μπορούσε από τη συνήθεια να μαντεύει όλες τις κουβέντες της, άκόμα κι' εκείνες που δέν είτανε ποτέ να ειπωθούν, τού φάνηκε ν' άκούε τη φωνή της, τη χνουδωτή, θεληματικά ήρεμη, κι' όμως δονισμένη από ένα παντοτεινό ράγισμα:—«Σηκωθήκατε πολύ νωρίς, πολύ νωρίς, και τώρα στεκόμαστε δρθηοί σά λακέδες...»

Τίναξε νευρικά τό κεφάλι του ο Ρονιάς κι' ένοιωσε τό κοκκαλικό κορμί του να ζαρώνει, να καμπουριάζει. Κάποιες τέτοιες στιγμές, ή παρουσία της Χρηστίνινας Λιόντας, ή τόσο λατρεμένη, τού γινότανε σκληρή κι' άφόρητη, θάραινε πάνω του σάν κατάδικη. Γεμάτος άμνηστία κοιτάζε γύρω του σπασμωδικά, έκανε μιά κίνηση άδέξια, σά νάθελε να

ξανακαθήση, όμως, άρκετά εύκαιρα εύτυχώς, ένοιωσε πώς είτανε άργά πιά. "Η "Ελσα Βαρόκη έρχότανε κατ' έπάνω τους. Τό χαμόγελό της είχε γίνει ούδέτερο τώρα και τυπικό, τά φωσφοριστά της μάτια τους κοιτάζαν με κάποιαν άπορία. Φανερό πώς δέν τους γνώριζε, ή φανερό πώς δέν ήθελε να τους γνωρίζει.

Ο Βαρόκης πρόλαβε ίσα-ίσα πάνω στην κρίσιμη στιγμή της άμνηστίας, ένθουσιώδης πάντα και άτημέλητος:

—"Ελσα, είναι περιττό θέβαια να σου γνωρίσω τον κύριο και την κυρία Λιόντα. "Ο Λιόντας είναι... ή σανίδα της σωτηρίας μου, να ξέρεις. Χά, χά, χά!... "Αυαρία όμως εξομολογουμένη... Ψέματα;

—Α, ναί, είπε άτονα ή "Ελσα απλώνοντας τό χέρι της με τό ίδιο σάν πριν τυπικό ύφος και μονάχα μ' ένα τεχνικότερο χαμόγελο στα στενά της θυσιανά χείλη.

Τό γέλιο του άντρα της άναβούζε άκόμα, δρμητικό κι' αδιάκριτο. "Ο Λιόντας όστόσο έμοιαζε πολύ κολακεμένος και ύποκλιτόταν χαμογελώντας δουλικά.

—Θά σου γνωρίσω όμως τό Διμό, τό Διμό τό Ρονιά, είπε ο Βαρόκης. Θυμάσαι που σου έλεγα; Είναι ο παιδικός μου φίλος, από τά μαθητικά θρανία! Δυνατή ψυχή!

—Χαίρω πολύ, ψιθύρισε ή "Ελσα για πρώτη φορά και τό χαμόγελό της έγινε ζεστότερο τώρα.

"Η Χρηστίνινα, άσάλευτη πάντα στην πολυθρόνα της, την παρακολούθησε με τά μάτια να γυρίζει τώρα στις άλλες της συντροφίες. Μ' όλο που είχε τη λυγράδα, τη ρευστότητα στις κινήσεις του έξευγενισμένου ζώου, ή "Ελσα Βαρόκη δέν είτανε ψηλή. Μάλλον μέτρια θά μπορούσε νά τη χαρακτηρίσεις. Τό σερπετό κορμί της, σφιγμένο άπόψε σ' ένα «κοκτέιλ» παπαγαλί, άνάδινε την άναλυτή του μελιχρότητα με τρόπο παράδοξα έξωτικό. Σάν τυλιγμένο σέ τεράστια φύλλα τροπικού φυτού είταν κι' όταν περνούσε αναταράζοντας μαλακά τη χλιαρή άτμόσφαιρα είλες την παράδοξη πλάνη πώς ένα μύρο θαθύ, λιπόθυμο, σέ κυριεύει, λιθανίζοντας όκνα.

—Δυνατή ψυχή! γέλασε σαρκαστικά ο Ρονιάς καθώς ξανακαθότανε στην πολυθρόνα του. Δυνατή ψυχή!...

Τό μεγάλο σκονιασμένο κορμί του τρανάζοντανε νευρικά, σάν και να είτανε θήκας αυτό που τον συγκλονίζει, όχι γέλιο. "Ο Λιόντας όμως αδιάφορος είχε καθήσει άκρη-άκρη στην καρέκλα του, και κοιτάζε πέρα με την τυπική εκείνη μάσκα της ύποκριτης εύγένειας που είχε φορέσει στο πρόσωπό του από την πρώτη άπόψε στιγμή.

«Τό βλέπεις με τό πρώτο, συλλογίστηκε κοιτάζοντάς τον ή Χρηστίνινα ενώ δάνγκωνε τά χείλη της. Είναι ο ύποτελής, ο ύποταχτικός, ο παρεισχατός έδώ, στο σπίτι του άφεντικού του. "Εχει μονάχα τόση ψυχή μέσα του όση χρειάζεται για να θεωρεί τον έαυτό του τιμημένο με την πρόσκληση τούτη, που έρχεται ανεπανόρθωτα άργά. Δεκαπέντε χρόνια τώρα που διευθύνει τό γραφείο του Βαρόκη, ούτε μιά φορά δέν τού άνοίξαν την πόρτα τού σαλονιού τους. Μάς κράτησαν σ' άπόσταση, μάς άγνόησαν, καθώς τό ύπηρετικό προσωπικό που έτοιμάζει τό σαλόνι, κι' όταν είναι νάρθουν οί προσκαλεσμένοι άποτραβιέται στην κουζίνα... Κι' όμως, είν' αλήθεια τό κάτω-κάτω αυτό που είπε ο Βαρόκης: "Ο Λιόντας είναι ή σανίδα της σωτηρίας τους. "Ο Λιόντας, αυτός που βλέπεις εκεί, τό ύποκείμενο τούτο με την πρόστυχη έξωτερική γυαλάδα, την κάλπικη ψυχή και

τις άπίστευτες πρακτικές ικανότητες. "Αν εκείνος έλειπε, ο Βαρόκης μ' όλες τις καταθέσεις του στην Τράπεζα της "Αγγλίας, με τά τρία του φορτηγά που δρογώνουνε τους άκεανούς, μ' όλες του τις μετοχές της "Εθνικής και τις άλλες «έπενδύσεις», θά είχε βουλιάξει δέκα, είκοσι φορές, οριστικά, και τελεσίδικα. "Υστερα από τον πατέρα του που τού είχε άφήσει τό μεγάλο θίος, ο Λιόντας στάθηκε τό μεγάλο λαχείο της ζωής του... Και νά σκεφθεί κανείς πώς σήμερα, τώρα, άπόψε, τά πράματα θά μπορούσανε νά'ναι άλλιώς, άν...»

"Η Χρηστίνινα δάγκωσε πεισματερά τά χείλη της, τόσο που νά γευτεί στη γλώσσα της τό αίμα. Τά μάτια της, τά πάντοτε τόσο ήμερα και ρευμαστικά, τίνάζαν μιά κρύα λάμψη, που πνίγηκε άμέσως στην καταχνιά της άναπόλησης. Στό νού της, για χίλιο στη φορά, ξανάφερε άθέλητα μιά σκηνή που την κυνηγούσε όλοένα, σάν εφιάλτης.

Μιά σκηνή που δέν την είχε ιδεί, που δέν της την είχανε καν διηγηθεί, μά που την μάντεψε σιγά-σιγά, με χίλιες δυσκολίες, άπό μισόλογα, κ' ύστερα την όργάνωσε μονάχη της, με τη μυθιστορηματική της φαντασία, καθώς συναρμολογείς μιάν εικόνα που τη θρήκες κομματιασμένη: Μιά μέρα έδώ και πέντε χρόνια ο Λιόντας είχε υπεί στο ιδιότερο γραφείο του Βαρόκη, έδώ άκριβώς, στο σπίτι του, να τού διατυπώσει τελεσιγραφικούς όρους: «Σέ δούλεψα σκυλίνα ως τώρα, έρχότανε να τού πεί—όργάνωσα τό γραφείο σου, διαχειρίστηκα τά κεφάλαιά σου, σ' έώσω από κινδύνους, κι' άν κρατείσαι σήμερα στον άφρό, σέ μένα τό χρωστάς. Αυτά όλα τά ξέρεις όσο κι' εγώ καλά, κ' είναι περιττό νά τά ξαναλέμε. Τώρα όμως ήρθε ή στιγμή να εισπράξω κι' εγώ τό διάφορο των κόπων μου. Δέν πιστεύω να με θεωρείς τόσο ύπλοικό ώστε να είμαι εύχαριστήμένος από τό κόκκαλο που μου δίνεις. Με λίγα λόγια και σταράτα: Δέ δέχομαι πιά να δουλεύω για τό μισθό. Θά μου παραχωρήσεις μερίδιο στα κέρδη, έρχομαι σήμερα να κανονίσουμε τό ποσοστό μου. "Η άτυπολογία γίνεται συνεταϊκή: Βαρόκης και Λιόντας. "Ετσι: "Αν διαφωνείς, ή άπόφασή μου είναι παρμένη: Σ' άποκαιρετώ. Βρήκα κιόλας άλλο δούλειά.»

"Ο Βαρόκης δέν είχε χάσει ούτε μιά στιγμή την άταραξία του. Θά χαμογέλασε μονάχα—χαμογέλασε, ναί, —συγκαταβατικά. "Υστερα, ξεκλείδωσε τό συρτάρι του, έβγαλε από μέσα ένα νραιμμάτιο και τό έδειξε από μακριά στο Λιόντα.

—Αυτήν έδώ την ύπογραφη, τη γνωρίζεις; ρώτησε εύθυμα.

"Ο Λιόντας ζάρωσε τά μάτια του να διακρίνει, σηκώθηκε δρθηός, κοντοζύγωσε.

—Όχι! "Από μακριά! είπε ο Βαρόκης και σήκωσε ψηλά τό χαρτί, γελώντας.

Τότε, ο Λιόντας γλώμιασε.

—Είναι ή ύπογραφη μου, δέν είν' έτσι; γέλασε ο Βαρόκης και λικνίστηκε στο ένα του πόδι χορευτικά, καθώς τό συνήθιζε. "Η ύπογραφη μου. Μόνο που δέ θυμάμαι πότε την έβαλα... Μήπως θυμάσαι εσύ;

"Ο Λιόντας πιάστηκε από την καρέκλα, ζαλισμένος.

Αυτό είταν. "Όταν θυγίκε από τό γραφείο του Βαρόκη, δέν είχε άπομείνει χωρίς δούλειά, όμως είχε φορέσει τό ζυγό για όλο κερη τη ζωή του. Είτανε—όλο τούτο—πολύ χρήσιμος στον διάδουν. Μονάχα που τού άφαιρέθηκε στο έλξ της διαχείρισης.

Κατά βάθος, ο Βαρόκης είτανε καλοπροαίρετο παιδί. "Από

«Ο Μπούρης είχε ακολουθήσει την Έλσα στην επιστροφή της προς το μεσαίο σαλόνι, τριποδίζοντας λαχανιασμένος ξοπίσω της, χοντρός, κοντοπόδαρος, ιδρωμένος, με χάρες αρκούδας. Αναζητούσε αδιάκοπα την εύκαιρία να τις παίρνει το χέρι στις δυο του φούστες, να το χαϊδεύει με καμώματα που τα φανταζότανε πολύ κομψά και ραφινάτα, να το φιλεί. Τα μικρά γουρουνίσια μάτια του, πετάριζαν πονηρά κι' ακόλαστα. Ξάφνου θυμήθηκε πως είναι ένα πρόσωπο σημαντικό, άνθρωπος της ημέρας. Στύδωσε τη ραχοκοκκαλιά του, κόνισε τη λαίμαργη κοιλιά του κι' έριξε δυο-τρεις υποψιασμένες ματιές, γεμάτες συντριπτική αξιοπρέπεια.

«Έχετε νεώτερες ειδήσεις, κύριε Μπούρη; τον ρώτησε ένας νεαρός με κολλημένα μαλλιά και προκλητικά φανταχτερή γραβάτα που είχε μπει λίγο πριν κι' αναζητούσε τρόπο να κάνει αίσθητή μέσα στο σαλόνι την παρουσία του.

«Ειδήσεις από που; ρώτησε κοιτάζοντάς τον παγερά ο Μπούρης.

«Από τα πολεμικά πεδία φυσικά.

«Μά ναί. Οι Γερμανοί περάσανε τα γαλλοβελγικά σύνορα.

«Τί λέτε!

«Ο νεαρός θεώρησε χρέος του να πάρει ύφος δραματικό.

«Όστε κινδυνεύει κ' η Γαλλία, έκανε με μία χειρονομία απελπισίας μελετημένα κομψή.

«Ο Μπούρης όμως είχε κιόλας αφαιρεθεί, καθώς του συνέβαινε συχνά. Ο πολυάσχολος νους του ήταν υπερβολικά άστατος. Πάνω από το γλυμμένο κεφάλι του νεαρού, η ματιά του αναζητούσε κάτι πιο ταιριαστό για το πολύτιμο ενδιαφέρον του. Και, δίχως διατυπώσεις, άφησε το συνομιλητή του σύζυλο στη μέση του σαλονιού, για να προσκολληθεί στην Άννα Μομίλη, μία φιγουράτη κοκκότα με τύπο κρεολής, που έμπαινε κείνη τη στιγμή, συν οδεμένη από τον εργοστασιάρχη που την είχε αρραβωνιάσει εδώ και τρεις ημέρες.

«Οι Γερμανοί μπήκανε στη Γαλλία, αναγγέλει ο αδέσποτος νεαρός ζυγώνοντας τον Βαρόκη με την ελπίδα πως αυτός σαν οικοδεσπότης δε θα τον άφηνε στα κρύα του λουτρού.

«Ποιός σου το είπε;

«Έχω πληροφορίες από δημοσιογραφική πηγή.

«Κολοκύθια! Το ραδιόφωνο ίσα-ίσα είπε στις ξη πώς τους αποκρούουν παντού. Η πολεμική τακτική τους είναι καθαρά τυχοδιωκτική. Προχωρούν σε βάθος χωρίς να οργανώνουν το έδαφος, χωρίς να φυλάγονται από πλευροκοπήσεις. Οι Γάλλοι θα τους τσακίσουν, να το δής!

«Ο νεαρός θεώρησε αναγκαίο να υποστηρίξει τη δική του άποψη, από αξιοπρέπεια.

«Τίποτα, τίποτα! τον έκοψε ο Βαρόκης φωναχτά, με την αδιαφορία για τις έθιμοτυπικές που τον χαρακτήριζε. «Όλοι έσεϊς είσατε ήττοπαθείς, να τί είσατε! Άκούτε τις πληροφορίες που βάζει επιτηδείως σε κυκλοφορία η πέμπτη φάλαγγα. Η Γερμανία, μέσα σ' ξη μήνες από τώρα που σου μιλώ, θα έχει ζοφλήσει.

«Πιστεύετε σοβαρά έσεις, κύριε Βαρόκη, πως υπάρχει πέμπτη φάλαγγα; ρώτησε από πίσω μία γυναίκα φωνή, τραγουdistή, ήρεμη, που πρώτη φορά άκουγόταν απόψε.

«Ο Βαρόκης στράφηκε ξαφνικά, πήρε το θαρύ από δαχτυλίδια και θραχιόλια χέρι της νεοφερμένης, το σήκωσε ίσαμε τα χείλη του με πάθος.

«Ω! ήρθες επί τέλους, Διάνα! Έκανε όρμητικά. Σάν όμως και να μετανόωνε γι' αυτό το ξέσπασμα του οίκειου τόνου μπροστά στους άλλους, θιάστηκε να κάνει τις συστάσεις, σκεπάζοντας έτσι την πρώτη εντύπωση.

«...Η κυρία Μπάουμαν.

Προσωπικά, από τον μικρό κύκλο εκείνης της στιγμής, κανείς δεν την ήξερε. Την ήξεραν όμως οι περισσότεροι για αναγνωρισμένη, επισημοποιημένη πιά φιλενάδα του Βαρόκη. Είτανε μία γυναίκα κοντά στα τριανταπέντε

μά πολύ καλοδιατηρημένη, μ' ανώστημα κάτω από το μέτριο. Καθαυτό διορφη δε θα μπορούσες να την πείς. Το πολύ άσπρο δέρμα της έκανε δυνατή αντίθεση με τα πολύ μαύρα της ματιά, τα ανήσυχα και σκληρά, που όταν στηλώνονταν κάπου γίνονταν, άγνωστο γιατί, δυσάρεστα. Η μύτη της, μικρή και γερακωτή, είχε κάτι το επιθετικό, το ανήμερο.

«Δε θέλω να διακόψω την κουβέντα σας, έκανε πέφτοντας σε μία πολυθρόνα ενώ ένα κύμα αρωματισμένο θαρεία ξεχείλιζε γύρω της και τα πολύπλοκα θραχιόλια της κουδουνίζαν. — Συνεχίστε. Μ' ενδιαφέρει να σας ακούσω.

«Μά πως είναι δυνατό, κυρία μου, όταν έσεϊς είσατε παρούσα, να υπάρχει κάτι άλλο πιδ ενδιαφέρον; ρώτησε κοιτάζοντας τους άλλους ο Βαρόκης, που είχε γίνει ξάφνου πολύ αδέσιος κι' αγωνιζότανε να σκεπάσει με λόγια περίτεχνα τη συγκίνησή του.

«Ο Ρονιάς πήρε κατά μέρος το Λιόντα.

«Την ξέρεις θέβαια, του είπε.

«Όχι. Μονάχα ακουστά την είχα.

«Η Χρηστίνα, που καθότανε πάντα στην πολυθρόνα της πληγωμένη γιατί ήξερε πως το φουστάνι της είναι το πιο φτωχικό εδώ μέσα, τους έγνεψε να ζυγώσουν.

«Θέλω κι' εγώ ν' ακούσω.

«Αυτή έκει, είπε χαμηλόφωνα ο Λιόντας δίχως ν' αφήσει το στερεότυπο του χαμόγελου, είναι η έρωμένη του Βαρόκη.

«Αυτό φάνηκε, μά τι άλλο λέγατε;

«Δεν προλάβαμε να πούμε δα και τίποτ' άλλο!

«Ο Ρονιάς όμως έσκυψε έλαφρά και τους κατατόπισε:

«Είναι χήρα κάποιου Γερμανού θαράνου. Κανονικά, λέγεται φόν Μπάουμαν. Ο άντρας της πεθαίνοντας άφησε στ' όνομά της μία τεράστια περιουσία, τίτλους λίρες και κτήματα μεγάλα κάπου εκεί στο Άνννδερο. Έτσι λένε. Όσο για μέσα...

«Η Χρηστίνα σήκωσε το χαριτωμένο της κεφάλι με τα χιδιάρικα μάτια και την κοίταξε περιμένοντας.

«Όσο για σένα;

«Εγώ...δεν ξέρω. Τη θεωρώ γυναίκα με ακαθόριστο παρελθόν. Αυτό, φυσικά, χωρίς και να μπορώ να το στηρίξω σε αποδείξεις.

«Απόψε εδώ, για τη Χρηστίνα και τον άντρα της, ο Ρονιάς έταν ο πλοηγός. Ο κόσμος δλος τούτος που έλαμπε και θούζε εύθυμα, είχε σταθεί κάποτε κόσμος δικός του. Από χρόνια όμως τώρα τον είχε παρατήσει θεληματικά, αποσύρθηκε, θούλιαζε σε μία σκοτεινή γωνιά χωρίς κανείς να ξέρει το γιατί. Είχε χρησιμοποιήσει τη γνωριμία του με το Βαρόκη για να βοηθήσει το Λιόντα, και δέχθηκε άποψε να ξαναβεί για μία θραδιά στον άφρο μόνο και μόνο για να κάνει το χατήρι της Χρηστίνας. Δίχως αυτόν, άντρας και γυναίκα θα ένοιωθαν πως είναι απομονωμένοι εδώ μέσα και σχεδόν παρελσχοτοι.

«Η συγκέντρωση, στο μεταξύ, είχε συμπληρωθεί. Η έξωπορτα έπαψε ν' ανοιγοκλείνει, μοιράσανε τα πιάτα και τα ποτήρια. Μικρές-μικρές παρέες οι καλεσμένοι είχανε κλαρώσει εδώ κι' εκεί στις γωνίες κάτω από τις επιτραπέζιες λάμπες, στα ντιβάνια, μία συντροφιά πλάι στο πιάνο, δυο-τρεις όρθιοι στ' ανοικτά παραθύρα. Είταν ένα είδος άποχαιρετισμού, καθυστερημένου κάπως, της χειμωνιάτικης σαζόν που έφευγε. Λοιπόν μάντευσες πως δλος αυτός ο κόσμος που θα σκορπίσει αύριο στις έξοχες, στις λουτροπόλεις, στις ακτές, θέλει απόψε να βάλει ένα έπιστέγασμα όσο μπορεί πιο λαμπρό στην ύστατη πράξη της κοινωνικής ζωής του. Κάποιος άνοιξε το ραδιόφωνα. Άκούστηκαν δυο-τρεις έη λαμένες φράσεις από σχόλια πολεμικά.

«Άλλαξε σταθμό! έλλαξε! του φώναξαν. Βρές μουσική. Και κάποιος πρόσθεσε διερμηνεύοντας μία γενική επιθυμία: «Απόψε ο πόλεμος καταργείται! Τον επιδοκίμασαν ζωηρά. Ο νεαρός όμως που αγωνιζότανε

να κάνει αίσθητή την παρουσία του, έσκυψε και ρώτησε τον έργο στασιάρχη της Άννας Μομίλη: «Έσεις τί λέτε; Θ' άνακατευτούμε κι' έμείς στον πόλεμο;

«Αδύνατο.

«Το λέτε με πολλή πεποίθηση. Κάτι θα ξέρετε.

«Ο εργοστασιάρχης μάσηξε χωρίς να θιάζεται την κρύα του γαλοπούλα.

«Μά δεν το βλέπετε; Έκανε τέλος. Αυτοί τραβάνε προς δυσμάς. Τί δουλειά έχουν εδώ-κάτω;

«Το λάμπει-γουώκ που μ' ένα στρίψιμο του κουμπιού αναδύθηκε ξάφνου από το άπειρο, τούς άνάγκασε να σωπάσουν. Ζήτησε κάποιος την Άννα να χορέψει, κι' εκείνη σηκώθηκε. Ο Βαρόκης ακολούθησε ζωηρός, τραβώντας από το χέρι τη Διάνα. Ο Μπούρης δεν διάτασε καθόλου να ζητήσει την Έλσα, μά δεν πρόλαβε: Σάν έφτασε κοντά της, εκείνη είχε κιόλας δεχτεί την πρόσκληση ενός πανύψηλου κι' ετοιμόρροπου ακολούθου ξένης προέβειας. Τα ζευγάρια πλήθυναν γρήγορα. Μπροστά στο τζάκι, ή

τριάδα Λιόντα, Ρονιά και Χρηστίνας έμενε μελαγχολικά απομονωμένη. Κιόλας ο Ρονιάς, που κοίταζε πικραμένος τη Χρηστίνα, είχε αποφασίσει πάλι να παρασπονθήσει για χάρη της, να τη χορέψει για να μη τη βλέπει έτσι άγνοημένη, όταν ένας άπροσδόκητος χορευτής πρόβαλε γλυστρώντας επιδέξια ανάμεσα στα ζευγάρια που περνούσαν, στάθηκε μπροστά της, τη χαιρέτησε, την κάλεσε. Είταν ένας τριανταπεντάρης με γείλη άράπικα, μισάνοικτα, φιλήδονα. Η Χρηστίνα σήκωσε το κεφάλι της, τον κοίταξε και το πρόσωπό της ξάφνου φωτίστηκε. Την είδε ο Ρονιάς να σηκώνεται πρόθυμα, με τη ρευστή έκελην χάρη, την ανεπαίσθητη όκνη, που είτανε τόσο γνωριμη στο εύγενικά λιανό κορμί της. Την είδε ν' ακουμπάει το χέρι στον ώμο του καβαλλέρου της κι' αυτή η καθιερωμένη στάση, χωρίς να ξέρει γιατί του σάνηκε σε μία πράξη προκλητική τολμηρή, σχεδόν γυμνή, λάμψη. Χλώμιασε, δάγκωσε τα χείλη του, απελπισμένος κοίταξε το Λιόντα που κοίταζε άλλο, στερεότυπα άναίσθητος.

«Τον ξέρεις αυτόν; ρώτησε τέλος, τρέμοντας σύγκορμος.

«Ποιόν;

«Αυτόν που χορεύει τη Χρηστίνα...

«Ο Λιόντας έψαξε με το βλέμμα ανάμεσα στα ζευγάρια.

«Όχι, ποιός είναι; ρώτησε τεμπέλικα.

«Ο Μαρκεζόπουλος. Ένα κάθαμα!

Ο Λιόντας, δίχως ν' αλλάξει χαμόγελο, σήκωσε τους ώμους του και τούς άφησε πάλι να πέσουν.

B'

Μέσα σε δυο ώρες ο Βαρόκης είχε ξεθεωθεί στο χορό. Χόρευε με τη Διάνα, χόρευε με την Άννα, χόρευε με τις μισές τούλαχιστον από τις καλεσμένες του, και πάλι με τη Διάνα. Χορεύοντας, είχε το νού του να ξεσηκώσει και τους άλλους, να τους ανεβάσει αδιάκοπα τη θερμοκρασία του κεφιοιού. Η ικανότητα του να έμψυχώνει κοσμικά σύνολα είχε κάτι το δεξιολογικό, στο το ήξεραν όλοι. Όπου κι' άρχιζαν, ή φήμη του τον σπινθόριαν δεν προπορευόταν. Όσο για το μουσικό του να ήταν πιασμένος μέσα σε κύκλους, που άπλω γράφανε ξένα ήθη, δεν είχε πεί καθόλου να είναι ορατός. Άρχίζοντας μία θραδιά, ένα μο

πείς. Θέλω τη γνώμη ενός ανθρώπου φιλελεύθερου. Ένας άνθρωπος σαν κι' εμένα, που κλώτσησε τις προλήψεις, που γκρέμισε τα εμπόδια.

—Τα εμπόδια, είπε δογματικά ο Μπούρνης, υπάρχουν για να έγκυ μνάσουν και ν' αξιοποιούν τους δυνατούς.

—Ωραία! μπράβο! ούρλιασε θριαμβικά ο Βαρόκης. Είσαι και νικηστής. Τώρα μάλιστα! 'Η θεωρία του υπεραιθρώπου!

Ο Μπούρνης όμως έκανε ένα μορφασμό υψηλής αηδίας.

—Ο νικηστής είναι θεωρία ξεπερασμένη. Μη γίνεσαι άνοχρονιστί κός.

—Ο Νίτσε, είπε ο νέος που ήθελε να κάνει αισθητή την παρουσία του, τους έβρισε τους Γερμανούς.

Κάπου τὸ εἶχε ἀκούσει αὐτὸ καὶ χάρηκε πολὺ πού μπόρεσε τώρα νὰ τὸ σερβίρει.

—Ὡστε τί ζητᾶς ἐσύ; Αὐτὸ θέλω νὰ ξέρω, φώναξε ὁ Βαρόκης τοῦ Μπούρνη.

—Εγώ, ἀπλοῦστατα, εἶμαι ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως πὼς ὁ κόσμος εἶναι ἓνα χάος πού χρειάζεται αἰώνως διακυβέρνηση. Τὴν ἀποστολή αὐτὴ ἀναλαμβάνουν κατὰ καιροὺς νὰ φέρνουν σὲ πέρας οἱ μεγάλοι τῆς ἱστορίας.

Τὸ ἔδλεπε, εἶτανε φανερό, πὼς δὲν θὰ εἶχε καμμιάν ἀπολύτως ἀντίρρηση νὰ χαρακτηρίσει κι' αὐτὸς κάποτε «μεγάλος τῆς ἱστορίας».

—Πῶς; βροντοφώνησε ὁ Βαρόκης.

—Επιβάλλοντας μιὰ τάξη πραγμάτων.

—'Α, &! ὦραία! 'Η νέα τάξη λοιπόν! 'Η νέα τάξη!

Ξεφανίζανε κι' οἱ δύο, ὅμως καὶ νὰς γύρω δὲν ἔδινε σημασία. Τὸ θέμα εἶτανε πολὺ συνηθισμένο γιὰ νὰ συγκινήσει. «Επειτα, ὁ πόλεμος γινόταν ἄλλου,

Ο Ρονιάς, στὸ μεταξύ, ἔπρωγε γύρω μὲ τὰ μάτια τὸν κόσμο, σηκώνονταν στὰ νύχια, τέντωνε τὸ λαιμὸ του γιὰ νὰ διακρίνει στὸ βάθος, πού εἶπαν ὁ Μπούρνης. 'Η Χρηστίνια κι' ὁ Μαρκεζόπουλος δὲν φαίνονταν πουθενά, λὲς καὶ ἀνοίξε ἡ γῆ καὶ τοὺς κατὰπιε. Τραμερὲς ὑποψίες ἐπαθίζανε τὸ νοῦ του, ἤξερε τὸν ἄνθρωπο ἐκεῖνο γιὰ διαίκανό. Ποτέ του δὲν εἶχε σεβαστεῖ τίποτα, ἡ πραγματικὴ του δύναμη στὴ ζωὴ στάθηκε πάντοτε ἡ ἀναιδέειά του.

—Μὰς φαντάζεσαι, βρε παιδί, νὰ μπαίνουμε στὸν πόλεμο; εἶπε κάποιος, δίπλα στὸ συνομιλητὴ του, παίρνοντας ἴσως ἀφορμὴ ἀπὸ τὴ συζήτησιν Βαρόκη—Μπούρνη.

—'Αμ πῶς! Μιὰ μπουκιά θὰ μὰς κάνουν, ἀποκρίθηκε ὁ ἄλλος στὸν ἱδιοπεριγελαστικὸ τόνο.

—Εννοια σου, ἔννοια σου, ἔκανε τρίτος. Θὰ ἴδεις νὰ ξεμπουκάρουν τὰ τάνκς καὶ τ' ἀεροπλάνα τῆς ψωροκόσταινας, πού θὰ τοὺς φύγει ἡ σκούφια!

Γέλασαν. 'Η συζήτηση ἀπλώθηκε σ' ὅλη τὴ συντροφία καὶ τὰ χάχανα τῶν γυναικῶν ξεσπάσανε κάθε τόσο, κακαριστά. Ο ἔργαστασιάρχης τῆς Ἀννας Μομίλη, πού περνοῦσε κείνη τὴ στιγμή, στάθηκε γιὰ νὰ τοὺς διὰδεβαίσει πὼς ὁ πόλεμος τραβοῦσε «πρὸς ὀπισθός». Τὸν ἀκούσαν ἀμίλητοι κ' ὕστερα πατήσαν ὅλοι μὲ ζι τὰ γέλια, σάμπως κι' αὐτὸ πού τοὺς εἶπε νὰ εἶπαν κάτι ἀπίστευτο. 'Εκείνος ὅμως εἶτανε πολὺ σοβιρός, εἶχε καὶ τὰ ἐπιχειρήματά του: —Δὲν τοὺς συμφέρει νὰ ξεπλωθοῦν πρὸς τὰ νότια, δήλωσε. Μιὰ τέτοια ἐπέκτασις τοῦ μετώπου θὰ εἶτανε περικτὴ κι' ἐπικίνδυνη. Ἀλλωστε, ἂν νικήσουν, δὲν θὰ ἔχουνε παρὰ ἓτοι ν' ἀπλώσουν τὸ χέρι τοὺς γιὰ νὰ μὰς πάρουν.

Ξάφνου, τοῦ φάνηκε τοῦ Ρονιά πὼς εἶχε ξεχωρίσει, στὸ μισοσκότεινο χῶλ, τὴν ψηλὴ, εὐγενικὴ κορμοστασιά τῆς Χρηστίνας. Χύμηξε κατὰ κεῖ. Λάθος—εἶχε γελαστεί. Στάθηκε παραχαλινμένος κι' ἐννοίωσε τὴν ἀνάγκη νὰ στηριχτεῖ στὸν παραστάτη τῆς πόρτας. Ἐνας μοναχικὸς καλεσμένος ἐφύγε ἐκείνη τὴ στιγμή.

Ἡ καμαριέρα τοῦ ἀνοίξε τὸ πορτοφύλλο, τὸ ξανάκλεισε, καὶ σ' αὐτὸ τὸ διάστημα κοίταξε τὸ Ρονιά μὲ κάποιαν ἀπορία. Τότε, μὲ μιὰς ἐκείνος ἐννοίωσε νὰ βαραίνει πάνω του μιὰ τεράστια συντριβὴ, πιεστικὴ ταπείνωσις. Σὲ μιὰν ἀστραπή, εἶδε νὰ περνᾶνε μπροστὰ στὰ μάτια του εἰκόνας κομματιασμένες ἀπὸ τὴ ζωὴ

του μέσα στὰ τελευταία τοῦτα χρόνια, εἰκόνας ὡμές κατάντιας, ἐξευτελισμοῦ, σπαταγῶν. Ὅλα, ὅλα τὰ εἶχε θυσιάσει, καὶ πρῶτ' ἀπ' ὅλα τὴν ἠθικὴ του ὑπόστασις, γιὰ τὴ Χρηστίνια. Δὲν εἶτανε πιά ἄνθρωπος, εἶτανε μιὰ σκιά. Γιατί νὰ μὴ μπορεῖ νὰ ξεκοίσει, νὰ φύγει μακριὰ τῆς, ἔστω νὰ σκοτωθεῖ; Τί διάφορο εἶχε ἀπὸ τὴ ζωὴ; Ὅμως ὅχι, τίποτα, οὐτε καὶ τοῦτο κὰν δὲν εἶχε τὴ δύναμη νὰ τολμήσει. Ὁ ἀντρισμός του εἶχε λακίσει, ἐφύγε ἀπὸ πάνω του καὶ θῶς φύγει τὸ αἷμα ὅταν ἀνοίξεις μιὰ ἀρτηρίαν. Δοκίμασε καὶ τώρα νὰ στυλωθεῖ στὰ πόδια του, ὅμως ἐννοίωσε πὼς δὲν τὸν κρατοῦσαν. Ἐθὰ μὲ περναίει μεθυσμένος σκέληταικε δλὲ

ποντας τὴν καμαριέρα πού ἀποτραβιόταν ἀργὰ στὰ ἰδιαίτερα τοῦ σπιτιοῦ. Γύρισε νὰ ξαναμπεῖ στὸ σαλόνι καὶ τότε εἶδε τὴ Χρηστίνια καὶ τὸ Μαρκεζόπουλο πού ἔρχονταν ἀπὸ μιὰ ἐσωτερικὴ πόρτα τοῦ βάθους.

Ἡ Χρηστίνια προπορεύονταν κι' ἐκείνος ἀκολουθοῦσε. Εἶχε χαμηλωμένο τὸ κεφάλι τῆς, τὰ μάγουλά τῆς τοῦ φάνηκαν ξαναμμένα. Κάτι σὰ μαχαίριὰ τὸν κάρφωσε κατὰστίθρα. Κόλλησε ὁλόκορμος στὸν ἄσπρο βερνικωμένο παραστάτη, τὸ πρῶτο πὰ του εἶνε πελινδρὸ. Σὰν ἔφτασαν κοντὰ του, τὸν εἶδαν. Στάθηκε ἡ Χρηστίνια μιὰ στιγμὴ, τὸν κοίταξε, καὶ κατὰ σὰν παλαδὸς τρέμος πέρασε μέσα στὰ μάτια τῆς. Τοῦ φάνηκε πὼς εἶταν ἑτοιμὴ νὰ δακρύσει. Ὑστερα ἔσκυψε πάλι τὸ κεφάλι τῆς καὶ τράβηξε γοργὴ κατὰ τὸν ἀντρα τῆς.

Ὁ Μαρκεζόπουλος εἶχε σταθεῖ ἀκόμη ἐκεῖ, νὰ κοιτάει τὸ Ρονιά μὲ τὰ χέρια στὴς τσέπες τοῦ παντελονιοῦ του. Τὰ μάτια τοὺς ἀντικρύζονταν, χωρὶς νὰ τὰ χαμηλώνει κανένας. Ὁ Ρονιάς ξεχώρισε στὸ βλέμμα τοῦ ἄλλου κατὰ σὰν κρῦο περιγέλιο καὶ σὰν πρόκλησις, εἶδε τ' ἀράπικα χεῖλιά του νὰ σουρώνουν, κάποιον σκοπὸ ν' ἀρχίζουν νὰ σιγοσφυρίζουν. Μὲ τσάκισμα ἀπάχικο ὁ Μαρκεζόπουλος ζυγιάστηκε στὸ ἓνα του πόδι, ὕστερα στὸ ἄλλο, ἔκανε ἀπότομη μεταβολὴ καὶ ξεμάκρυνε.

Ὅταν ὁ Ρονιάς γύρισε στὴν παλιά του θέση, εἶδε τὴ Χρηστίνια καὶ τὸ Λιόντα πού εἶχαν σηκωθεῖ κι' ἐτοιμαζόνταν νὰ φύγουν. Ἐκείνη εἶχε μαζεμένους τοὺς ὤμους τῆς νευρικά σὰ νὰ κρῦναι.

Γ'

Στὸ δρόμο, προχώρησαν κ' οἱ τρεῖς τοὺς ἀμίλητοι σὴν ἀρχή, ἀκούγοντας τὰ βήματά τους ν' ἀντιλαλοῦν μοναχικά μέσα σὴ γαλήνη τῆς ἀνοϊζιάτικης νύχτας. Ἡ Χρηστίνια προπορεύονταν, τὸ βῆμα τῆς εἶτανε διασπαστικὸ, καὶ κοίταζε χάμου τίς μύτες τῶν σκαρπινιῶν τῆς πού δρασκελίζανε γοργὰ τὸ πεζοδρόμιο. Οἱ δύο ἄντρες, δεξιά—ξερὰ τῆς, τὴν ἀκολουθοῦσαν μὲ κάποια καθυστέρηση.

—'Ε, τί διαζόμεστε; εἶπε ὁ Λιόντας. Μὰς κυνηγᾶ;

Ἡ Χρηστίνια κοντοστάθηκε μιὰ στιγμὴ σὰ νὰ εἶχε ξαφνιαστεί, μὰ δὲ σήκωσε τὸ κεφάλι. Συνέχισε τὸ δρόμο τῆς, ἀργότερα τώρα.

—Εἶναι καὶ ναὶ ἄκόμα, παρατήρησε ὁ Λιόντας. Μόλις δυνάμιση. Κι' ἐπειτα ἡ βραδιά εἶναι τόσο ὁμορφὴ, ἡσυρὴ! 'Εγὼ θὰ εἶχα κέφι νὰ τὸ τραβήξω ἔτσι ὡς τὸ πρῶτ.

Ὁ Ρονιάς γύρισε τὸ κεφάλι του λοξὰ καὶ τὸν κοίταξε μὲ μίσος. Εἶτανε φίλος του, εἶχε γίνεῖ τέτοιος μὲ τὸν καιρὸ, ὥς ἀπὸ τὴ συνήθεια, καὶ πάντοτε ἐννοίωθε γι' αὐτὸν συμπάθεια, ἂν καὶ ὅχι ἀπαλλαγμένη ἀπὸ ἄλλα, ἄδυσωμπήτητα πολλὰς φορὲς, συναίσθημα. Ὅμως ἀπόψε, τοῦτῃ τὴν ὥρα, τὸν μισοῦσε, καὶ μὲ τρόπο σκληρὸ, θανάσιμο. Κάτω ἀπὸ διαφορετικὸς συνθήκες, θὰ μποροῦσε καὶ νὰ τὸν σκοτώσει τώρα, χωρὶς τὸ χέρι του νὰ τρεμουλιάσει τὸ παραμικρό.

Ὁ δρόμος πού περνοῦσαν, εἶτανε φορδὺς, καλοστρωμένος, μὲ σπιντὰ ἀρχοντικά στὴς πλευρὲς του, κι' ἀπὸ ἓνα κορόνι φουντωμένους ἀκακίες ζερδόδεξες. Οἱ τοῖχοι μὲ τὰ σφαιριστὰ παρὰ τὰ γαλιανιάζαν σὰ μαρμάρινοι, μνημειακοί.

—Πάρτε ντὲ μιὰ βαθειὰν ἀνάσα! ἔκανε ὁ Λιόντας, ἀνασάmete λιγάκι μυραδιά ἀπὸ τὰ δένδρα. Σπουδαία εἶναι! Χρειάζεται καὶ λιγάκι ρομάντζα, τί διάολο!

Εἶχε τὸν ψευτορομάντζο τοῦ φηνοῦ ἄνθρωπου, κάπου-κάπου τοῦ ἄρεσε νὰ τὸν ἐπιδείξει. Τὸ θεωροῦσε σὰν ἓνα εἶδος παραχώρησις ἐμπροστίας, ὥστε νὰ σχηματίζουν οἱ ἄλλοι εὐνοϊκὴ ἰδέα γιὰ τὸ ἄτομό του. Ξάφνου ὁ Ρονιάς στάθηκε.

—Καληνύχτα, εἶπε ἀπότομα, μὲ σκοτεινὴ φωνή.

—Τί ἐπαθε;

—Τίποτα.

—Δὲ θάρρεις μαζί μας;

—Ὁχι.

Στάθηκεν μιὰ στιγμὴ, ἡ Χρηστίνια πὶο πέρα, χωρὶς νὰ τοὺς κοιτάξει.

—Καλάσας! Ὅπως ἀγαπᾶς, ἔκανε ὁ Λιόντας ἀδιάφορα. Στὸ καλὸ.

Ὁ Ρονιάς κατέβασε τὸ καπέλλο του στὰ μάτια, ἔχωσε τὰ χέρια στὴς τσέπες τῆς καμαριτίνας του κι' ἔστριψε σ' ἓνα στενὸ. Τὰ βήματά του ξεμάκρυναν γοργὰ πέρα.

Τὸ ἀντρώγιο συνέχισε τὸ δρόμο του.

Γιὰ κάμποσην ὥρα βάδιζαν χωρὶς νὰ μιᾶνε. Ὁ Λιόντας εἶχε ἀρχίσει νὰ σιγοσφυρίζει ἓνα τραγουδάκι χορευτικὸ, ἀπὸ κείνα πού ἀκούστηκαν στὸ ραδιόφωνο τοῦ Βαρόκη. Δὲ φοροῦσε πανωφόρι. Ἡ κορμοστασιά του, ψηλὴ, νεανικὴ, εἶχε μιὰ κομψότητα λαϊκὴ, μάγκικη. Στὸ δέντυλό του στριφογύριζε μὲ ἀνδυσίδισα.

—Πεζὴ θὰ πάμε; ρώτησε μιὰ στιγμὴ ἡ Χρηστίνια.

—Ἔτσι λέω. Θὲς ταξί;

Δὲν τοῦ ἀποκρίθηκε.

—'Ε, ταξί; τὴν ξαναρώτησε δυο νοτῶτερα κι' ἀπότομα. Ρωτάω!

—Δὲ μὲ νοιάζει.

—'Ε, πάμε τότε πεζή.

Ἡ ξαφνικὴ μεταστροφή τοῦ Ρονιά δὲν τοὺς εἶχε κάνει ἐντύπωσι.

Τὸν ἤξεραν κι' ἀπὸ ἄλλοτε. Τέτοιους εἶπαν. «Βίδα», καθὼς ἔλεγε συνοπτικὰ ὁ Λιόντας. Τὸ συχνότερο ὅμως, ὅταν ἐβγαίνουν τὰ βράδια μαζί, τοὺς συνόδευε ἴσαμε τὴν πόρτα τους, σὰ σκυλάκι. Δὲν καθόταν, ἄλλωστε, καὶ μακριὰ ἀπὸ τὸ σπιτί τους. Ἀπὸ ἐδῶ καὶ διὸ χρόνια εἶχε πιᾶνε ἓνα καμαράκι τρεῖς δρόμους πὶο πέρα ἀπὸ τὸν δικό τους.

—'Ε λοιπόν; Πῶς σοὺ φάνηκε ἀπόψε; ρώτησε ὁ Λιόντας καθὼς ἐβγαίνουν σὴ λεωφόρο Κηφισίας. Ἡ φωνὴ του εἶχε ἓναν ἀνάλωφρα κοροϊδευτικὸ τόνο.

Σήκωσε τοὺς ὤμους τῆς ἡ Χρηστίνια καὶ τοὺς ἄφησε πάλι νὰ περνοῦν.

—'Εγὼ σκυλοδαρῆθηκα, ἔκανε ἐκείνος. Βραδιά εἶταν αὐτὴ ἡ ραζόριο!

—Ἐνας δαίμονας τὴν κέντησε νὰ τοῦ ἀντιμιλήσει.

—Γιατί ἦσουν ξένος ἐκεῖ μέσα. Γι' αὐτὸ, τοῦ εἶπε. Ἄν ὁ κόσμος τὸν Βαρόκηδεν εἶτανε καὶ κόσμος δικὸς σου, θὰ βλεπτες πὼς θὰ διασκεδάσεις.

—Τὸν κόσμο τους, ἐγώ, τὸν γράφω στὰ παλιά μου τὰ παπούτσια.

—Ναί, καλὰ...

—Τί, δὲν τὸ πιστεύεις; Ἄν ἤθελα, θὰ μποροῦσα νὰ ἔχω τέτοιες σχέσεις καὶ καλλίτερες. Τί σοὺ περνοῖ ἡ ἰδέα! Ὅλοι αὐτοὶ ἀγοράζουν καὶ πουλᾶνε.

—Τότε γιατί δὲν τοὺς ἀγοράζεις;

Ἡ φωνὴ τῆς ἔτρεμε ἀπὸ ἓνα νευρικὸ τσάκισμα πού εἶτανε σαρκασμός μαζί καὶ λυγμός.

—Γιατί; Γιατί δὲ μ' ἀρέσουνε σοὺ εἶπα. Ὁχι! Κι' ἐπειτα—γέλασε—δὲ μοὶ περσεύουνε τὰ κεφάλαια.

—Αὐτὸ νὰ πείς!

—Χμ, ἔκανε κείνος σκοτεινά. Κι' ὅμως, ἂν ἤθελα, τὰ βραδία τὰ κεφάλαια. Αὐτὰ τὰ κεφάλαια πού χρειάζονται γιὰ τέτοιες δουλειὲς δὲν εἰν' ἐκείνα πού εὐὸ φαντάζεσαι. Εἶναι ἄλλα, ἄλλα, πρόθεσε μ' ἓναν κινικὸ ρεμβασμό.

—Καλὰ. Ἄς ἀφήσουμε αὐτὴ τὴν κουβέντα, εἶπε ἀπότομα ἡ Χρηστίνια καὶ γύρισε νευρικὰ τὸ κεφάλι τῆς κατὰ πέρα.

Προχώρησαν κάμποσο δρόμο δίχως νὰ μιλοῦν. Δυο-τρὲς φορὲς, ἐνῶ σιγοσφυρίζε πάλι, ὁ Λιόντας ἔριψε καὶ μιὰ ματιά κατὰ πίσω. Τὸ πεζοδρόμιο, κάτω ἀπὸ τὴν ἀστροφειγιά, ἀπλώνονταν ἔρημο, σπάνιοι διαβάτες

περνοῦσαν. Τοῦ εἶχε φανεῖ ὡστόσο πρῶς ἀκούσε κάποιο βάδισμα νὰ τοὺς ἀκολουθεῖ.

Περνώντας ἀπὸ τὰ κέντρα, κρατῆσανε λιγάκι τὸ βῆμα, κοιτάζοντας μήπως ἴδουν κανένα γνωστό. Εἶτανε μαθημένοι σὴ νυχτερινὴ ζωὴ καὶ τοὺς κακοφαίνονταν νὰ πᾶνε ἀπὸ τώρα σπῆτι. Τὸ μοναδικὸ πού τοὺς εἶχε ἀπομείνει μεταξύ τους σημεῖο ἐπαφῆς εἶταν ἡ κλίσση πρὸς τὸ γλέντι, μιὰ ἀνάγκη γιὰ ξεφάντωμα, πού ἐκρυβε μέσα τῆς πολλὴ καταπιεσμένη ματαιοδοξία νὰ λάμψουνε κοινωνικά. Εἶχανε σχηματίσει ἓναν κύκλο ἀπὸ γνωστούς, ρευστὸ κι' ὁλοένα ἐναλλασσόμενο, ψάχνοντας ἀδικοκοπὰ νὰ βροῦνε τὰ πρόσωπα ἐκείνα πού περισσότερο θὰ κολάκευαν τὴ φιλαυτία τους. Τὸ κυνὶγί τοῦτο, τὸ κάποιο λαχανιασμένο καὶ γεμάτο κάθε μορφῆς θυσιῆς, ἐπαίρνε συχνὰ κατὰ τὸ δραματικὸ.

Ἡ ἀποψινὴ βραδιά στοῦ Βαρόκη—μιὰ πρόσκλησις πού τὴν κερτερούσανε τόσα χρόνια καὶ πού ἔδωσε νὰ μεσολαβήσει ὁ Ρονιάς γιὰ νὰ πραγματοποιηθεῖ τέλος—τοὺς εἶχε πληγώσει ἀνεπαρόχρωστα. Σ' ὅλο τὸ διάστημα πού καθόνταν ἀπομονωμένοι μπροστὰ στὸ διακοσμητικὸ τζάκι, δὲν ἔκαναν τίποτ' ἄλλο μὲσα τοὺς παρὰ νὰ συγκρίνουν καὶ ν' ἀνασπῶνται. Ὡς τώρα, εἶχανε

πιστέψει πὼς ὁ κύκλος τους εἶχε φτάσει τέλος πάντων σὲ κάποια περικύβη. Πολλοὺς δοκίμασαν, τοὺς ἀσπάρωσαν, βρήκαν ἄλλους, τοὺς λυχνίσαν, καὶ μὲ τὰ πολλὰ, ὕστερα ἀπὸ ἀτελείωτο κοσκίνισμα, ἡσύχασαν κάπως, νομίζοντας πὼς εἶχανε καταφέρει νὰ δημιουργήσουν μιὰν ὑποδειγματικὴ παρέα. Τοὺς διαφῆμιζαν, ὅπου πῆγαιναν ἀνέφεραν τὰ ὀνόματά τους, δέβαιον πὼς κάνουν ἐντύπωσις φαντασμαγορικὴ. Καὶ νὰ, ἀπόψε! Ὅλα στᾶχτη. Τώρα—ἀλλοίμονο!—θὰ πρεπε ν' ἀρχίσουν ἀπὸ τὴν ἀρχή.

Στὰ τελευταία ἀνοιχτὰ κέντρα δὲν βρήκανε κανένα γνωστό. Συνέχισαν τὴν πεζοπορία τους πληγωμένοι.

—Τί θὰ γίνε; εἶπε ἡ Χρηστίνια κουρασμένα. Ἔτσι θὰ φτάσουμε σπῆτι; Μὲ τὰ πόδια; Ἐγὼ δὲν ἀντέχω.

—Σὲ ρώτησα καὶ πρίν, γιατί δὲν μιλάμε;

Σφύριξε δυνατὰ σ' ἓνα ταξί πού περνοῦσε ἄδειο, κι' ἐκείνη τινάχτηκε, κοιτάζοντας μὲ τρόπο γύρω μήπως εἶχαν ἀκούσει τὸ σφύριγμά του. Ὡς μου, οἱ τρόποι του εἶταν ἀπαίσιοι. Πῶς νὰ σταδιοδρομήσεις κοινωνικά μὲ τέτοιους τρόπους; Ἐχε κι' ὁ Βαρόκης saps saps, εἶπε μέσα τῆς ἐνῶ ἔμπαινε στὸ ταξί, ὅμως ἐκείνου, πρὸς διαφορετικὸ εἶναι, πόσο καλὸ γούστου κι' ἐλεγκάντικ! Ἡ φῆμα πού ἀσπύρησε ἓναν καιρὸ, Βαρόκης καὶ Λιόντας, τώρα τῆς φαίνονταν φυσιολογικὰ ἀπραγματοποίητη. —Ἐχε δίκιο ὁ Ρονιάς, ὑπάρχει σ' ὅλα ἓνας προκαθορισμός. Γεννέσαι γιὰ ν' ἀνέβεις ἢ γιὰ νὰ κατέβεις.

Στὸ σπῆτι τοὺς μπαίνοντας, δοκίμασαν κι' οἱ δύο, χωρὶς νὰ τὸ δομολογήθουν, φυσικὰ, ὁ ἓνας στὸν ἄλλο, τὴν ἴδια πιστικὴν ἐντύπωσις: Τοὺς φάνηκε ὑπερβολικὰ μικρὸ, στενόχωρο, ὁ φωτισμός ἀμυδρός.

—Πρέπει ν' ἀλλάξουμε μερικὰ λαμπιόνια, παρατήρησε ἡ Χρηστίνια ἄθυμα. Δὲ βλέπει κανεὶς τὴ μύτη του ἐδῶ μέσα.

Ὁ Λιόντας ἐγέλασε, χωρὶς νὰ ὑπάρχει ἄλλωστε κανένας λόγος. Πῆγε στὸ μπαρ, ἔβγαλε μιὰ μποτλίτσια κονιάκ καὶ τράβηξε ἀπαυτὰ δυὸ ποτηράκια.

—Αὐτὸ θὰ μὲ συμφέρει, εἶπε. Ἐπέμενε νὰ ἐκδηλώνει μὲ κάθε τρόπο τὴν ἀποθουκισία του τὰχα γιὰ τὴ βραδιά πού περσάνε. Ἄντε, ἐγὼ πάω γιὰ ὕπνο. Καληνύχτα.

Ἐβγαλε τὸ σακκάκι του, τεντώθηκε, χαμουρήθηκε, τὸ πήρε ὑπὸ μᾶλης καὶ μπήκε σὴν κρεβατοκάμαρα. Κοιμήσανε μόνος του ἐκεῖ μέσα, ἀπὸ πρῶτα χρόνια τώρα. Ἡ Χρηστίνια ἔστρωνε σὴ ντορμέζα τοῦ σαλονιοῦ. Εἶτανε δική τῆς ἀξίωσις αὐτῇ, πού δὲ συνάντησε, εἰν' ἡ ἀλήθεια, καμμιάν ἀπολύτως ἀντίρρηση ἀπὸ μέρος του.

Μόλις ὅμως ἔμεινε μόνος, ἔβγαλε τὴν ὑπηρετριά του καὶ τὴ ρώτησε γιὰ τὸν Τόλη.

—Κοιμάται; εἶπε ἡ ὑπηρετρία ἀνήσυχος σὴν ἐρώση. Ἀποκοιμήθηκε ὡς πού νὰ τὸν πᾶρε ὁ ύπνος.

Μπήκε στὸ μαρὸ βελούτο, βεῖπλα σὴν κρεβατοκάμαρα, τὸ δὲν

μάτιο του γιου της. Ένα λαμπριονάκι κοκκινωπό, δεγιάζα, αναβει πάνω στο κομποδινό, φωτίζοντας το χλωμό αγόρι—ως δώδεκα χρονών—που κοιμόταν με τα χείλη μισανοιχτά και τα μαύρα του μαλακά μαλλιά άνακατεμένα. Το μέτωπό του ήταν ιδρωμένο, ένα κυματερό τουλούφι κατακυλούσε έρσασια πάνω στο δεξί του μελίγυι. Άπλωσε τα δακτύλα της με προσοχή και, χωρίς να ξέρει τί κάνει, έστρωσε το μαλλί κατά πίσω. Το παιδί άναδεύτηκε νευρικά στον ύπνο του, άναστέναξε βαρεία, γύρισε το πρόσωπο από την άλλη μεριά, κατα τον τοίχο. Έκείνη άπόμεινε εκεί, να το κοιτάζει χωρίς να το βλέπει, με το νοῦ της θαμπωμένον από χίλια δυο παράταιρα όράματα.

Μισή ώρα άργότερα—θα είτανε κάπου τρισημια μετὰ τα μεσάνυχτα—στεκόταν άκουμπημένη στο παράθυρο του σαλονιού, που έβλεπε στο περιβολάκι. «Περιβολάκι» — ο Θεός να το κάνει! Τρείς-τέσσερες ψωριασμένες λεμονίτσες και μερικές γλάστρες με μυριστικά άραδιασμένες τοίχο-τοίχο, όλα-δλα πέντ' εξη μέτρα μακρός με δυο φάρδος. Ένα σιδερένιοκαγκέλλωμα τους χωρίζει από το δρόμο. Το σπιτάκι είτανε μονοκατοικία μονόροφη, μ' ένα μισοϋπόγειο από κάτω—ή περιήφηση εκάδας του Λιόντα. Το είχανε άγοράσει όταν ακόμα ή γειτονιά είταν άχτιστη, οικόπεδα και χωράφια. Και γιά χρόνια δάκερα—ίσαν! άπόψε, πές, —στάθηκε το κρυφ καμάρι τους, το μοναδικό τους καζάντι. Το είχανε στολίσει μ' άγάπη, μα και με γούστον τρεχούμενο, κάπως φτηνό. Έπιπλα που τότε περνάγανε γιά μοντέρνα και που τώρα φαίνονταν παλιότερα πολύ από τα παλιά. Στον τοίχο του σαλονιού είχανε περάσει χαρτί γκρενά με λουλούδια χρυσοπράσινα. Κρεμάσανε από μικροσκοπικό χάλκι ένα κλωδάκι μετάλλινο στρώ-

μένο με βότσαλα, και μέσα ένα παπαγαλάκι.

Η Χρηστίνα άνάσαινε τον άέρα της νύχτας, που έρχόταν ύγρός, μνρίζοντας θρεμένο χορτάρι. Δεν είχε ύπνο, τα μάτια της τα ένοιωθε βαρεία, όχι όμως άπό ύστα. Τυλίχθηκε στην άπλοχωρή ρέματα της με τα γαλάζια μαμαμπού, και το χέδι αυτό του ύφασματος πάνω στ' όλογυμνο κορμί της τη δρσισε άνακακοφιστικά. Δίχως να ξέρει καλά-καλά γιάτί, ένοιωθε την άνάγκη να κλάψει.

Μιά σκιά σάλεψε μπροστά στο καγκέλλωμα του περιβολιού, κούδα ριάστηκε. Η νεαρή γυναίκα την κοίταξε άφαιρημένη, δίχως να τρομάζει. Ύστερα ή σκιά ώρθώθηκε, πάτησε στο πεζούλι, δρασκέλισε τα μυτερά καγκέλλα. Τον άναγνώρισε άμέσως. Είταν ο Ρονιάς.

—Έγώ είμαι, της είπε φτάνοντας κάτω από το παράθυρο. Η φωνή του είτανε θαμπή, σαν κρυολογημένη.

Τον κοίταξε άδιάφορη, δίχως να σαλεύει. Έκείνος στάθηκε στή ριζά του τοίχου, φρόνιμος, ύποταχτικός.

—Δέν κοιμάσαι; τη ρώτησε με την άμηχανία του ανθρώπου που θέλει να πιάσει κοιούβητα.

—Όχι, δέν έχω ύπνο.

—Ούτε κι' έγώ.

Άρχιζε να βάζει και να βγάξει τα χέρια του από τις τσέπες της καμπαρινίας του, να φτιάχνει το γιακά του, να διορθώνει το καπέλλο του. Είχε τη νευρικότητα ενός παιδιού που θέλει να φανεί άτάραχο και σύγκαира φοβάται να μη γίνει γελοίο.

—Τό ήξερα πώς δέ θα κοιμάσαι, της λέει έάφνου με τρόπο προκλητικό.

—Α, ναί;

Η είρωνεία της τον έρέθισε.

—Τό ήξερα, ναί! της κάνει μ' έ-ξαιψη, γιάτί δέ μπορεί να μη νοιώθεις τύψεις.

Η ματιά της, μέσ' από το γαλάζιο σκοτάδι, στυλώθηκε πάνω του σκληρή.

—Τύψεις; Γιάτί τύψεις;

—Ρωτάς! της φώναξε.

Και πρόσθεσε γρήγορα, χαμογε-

λώντας πικρά:

—Όχι βέβαια γιά κανέναν άλλον. Γιά τον έαυτό σου. Τον έαυτό σου άδικείς, Χρηστίνα, στο έχω πει πολλές φορές.

—Σ' ευχαριστώ που τόσο με νοιάζεσαι...

—Όχι, όχι! τινάχτηκε ο άντρας άγριωπά. Μην παίζεις! Ο Θεός σου έδωσε μια ψυχή, κι' έσύ τη ρίχνεις τροφή στους χοίρους.

—Βλέπω έχεις όρεξη γιά φιλοσοφία...

—Είσαι άσυνείδητη! της πέταξε με λύσσα, σφυριχτά.

Ωρθώσε το κορμί της. Η ρόμπα, μισανοίγοντας, άφησε το ύγρο άναβλέμμα της άστροφεγγιάς να γλυστρήσει πάνω στο στήθος της ως χαμηλά στο στέρνο. Το κορμί της είτανε λιγνό κι' ευαίσθητο, μ' άτλαζωτή σάρκα. Είναι κάποιες γυναίκες που τα τριανταπέντε τους χρόνια τίς όπλίζουν με μια γοητεία άσύγκριτα βαθύτερη παρ' όσο ή πρώτη νιότη άλλες.

—Είσαι χυδαίος άπόψε, του είπε ήρεμα και περήφανα. Καληνύχτα!

Έκανε να κλείσει το παράθυρο, όμως εκείνος άναπήδησε σά λαβωμένο αγρίμι, βόγγηξε:

—Όχι! στάσου! της φώναξε με σπαράγμα. Χρηστίνα!... Είμαι ένας έλεεινός. Η καρδιά μου ματώνει. Άκουσε με. Μη με ξεσυνερίξαι, έχω χάσει την αυτοκυριαρχία μου, έχω χάσει τη γαλήνη μου, τα πάντα. Και μ' έκανες πολύ να υποφέρω άπόψε. Με λάβωσες σ' ό,τι έχω πιά έρό: Έσένα! Είμαι ένας τρελλός, δέν ξέρω πιά πώς είναι δυνατό να ζει κανένας όταν φτάσει όπου έφτασα έγώ. Έχω ξεπεράσει κάθε σύνορο, στέκα στην άκρη ενός γκρεμού κι' έχω τη ζάλη του στή μάτια όλοένα. Όχι!

Πιάστηκε στον τοίχο και τρέκλισε κλείνοντας τα μάτια του, σά μεθυσμένος.

—Τί θέλεις τώρα; τον ρώτησε. —Τίποτα, είπε κείνος από κάτω, βραχνά. Σας άκολουθήσα σ' όλο το δρόμο από μακριά, κρυμμένος. Ύστερα πήρατε ταξί κι' άρχισα να τρέχω από πίσω σαν τρελλός. Ο κόσμος με κοίταζε, το κατάλαβα πολύ άργά, και ντραπήκα, λυπήθηκα τον έαυτό μου. Τον λυπήθηκα και τον μίσση. Είναι φαίνεται το γραφτό μου ό,τι άγαπώ να το μισώ μαζί. Ό, ναξερεις αυτό το μαρτύριο!...

Τα είχε άκούσει τόσες φορές αυτά όστε πιά δέν της έκαναν καμμιαν έντύωση. Είταν ένας καιρός που την είχανε κολακέψει, της είχανε άνοίξει κάτι σά μια καινούργια άποψη πάνω στο φαίνόμενο της ζωής. Ο Ρονιάς, τότε, είχε σταθεί γιά αυτήν μια άποκάλυψη που πρόσφερε καινούργια άνατριχίλα. Της θυμίζε άόριστα κάποιους ήρωες σέ ρομάντζα, κι' αυτό την έκανε να περηφανεύεται και να ρεμβάζει. Ύστερα, με τη συνήθεια, με την πλήξη, πέρασε κι' αυτό. Τον εύρισκε κουραστικών τώρα, — τίποτ' άλλο.

Στάθηκε να τον άκούσει άμίλητη, χωρίς ίκανοποίηση πιά και σαν από μεγαλομηνία. Ζητιάνος στεκότανε κάτω από το παράθυρό της, άς πει λοιπόν κι' αυτός το τραγούδι του

—Ξέρεις κάτι; τον άκουσε να λέει, αλλάζοντας τόνο τώρα, με κάτι σά χαμόγελο στη φωνή του. Σας άκολουθήσα γιά να σε βλέπω και να σε νοιώθω χωρίς να είμαι μαζί σας. Δέν ξέρω άν το καταλαβαίνεις αυτό... Νοιώθω κάποτε μέσα μου μια τέτοια άνάγκη, μιά άνάγκη εξαγνισμού, άς πούμε. Μα και κάτι σαν άπλάωση παράξενη, την τρεμουλιάρα χαρά του μαθητή που παίρνει άπόκοντα ένα κορίτσι χωρίς και να τον μάθει να του μιλήσει. Η συντροφιά αυτή των τριών μας είναι στιγμές που μ' έκνευρίζει, με κάνει να νοιώθω πώς είμαι ένας άθλιος.

—Ό! μην ένοχλήσαι, την άκουσε που του έλεγε μ' άνάλαφο σαρκασμό. Ο Λιόντας δέν έχει καμμιαν έντίρρηση, το ξέρεις.

Περιγελούσε ή φωνή της, κι' όμως, μέσα της, τρέμιζε πάλι το γνώριμο εκείνο ράισμα, κάτι σαν άγέννητος λυγμός.

—Αυτό είναι ίσα-ίσα που με καίει! φώναξε κείνος. Η άνοχή του είναι χειρότερη από άγνοια, με κάνει να νοιώθω τον έαυτό μου ακόμα πιά βραμερό. Το νομιμοποιημένο άμάρτημα είναι αλοχρότερο από το κρυφό. Έχει την πρόσθετη άσχημία της άναίδειας.

Η Χρηστίνα στάθηκε μια στιγμή σκεπτική. Μήπως μ' όσα έλεγε ήθελε να δώσει κι' αυτή την ίδια; Άλλά κι' άν δέν τήθελε πάλι δέν είτανε το ίδιο; Η θέση της δέν παράλλαζε πολύ από τη δική του.

—Δέν έχει κανένα δικαίωμα πάνω μου ο Λιόντας που είπε αυστη-

ρά, παγερά. Το δίκαιο είναι μαζί μου κι' όχι με το μέρος του. Τον πληρώνω με τη ζωή μου.

Και πρόσθεσε, ύστερα από μικρή παύση:

—Αυτά όλα τα ξέρεις. Ποιος ο λόγος να τα ξαναλές;

—Τα ξαναλέω γιάτί με καίνε, έκανε σφίγγοντας τα δόντια του. Τα ξαναλέω γιάτί...

Σήκωσε το κεφάλι του, όρθώθηκε στή νύχια και προσπάθησε να την κοιτάξει κατά πρόσωπο:

—... γιάτί, Χρηστίνα, πηγαίνεις ίσα στο γκρεμό. Έχασες την ψυχή σου, Χρηστίνα. Την έχασες! Σε βλέπω να βουλιάζεις και δέ μπορώ να σου άπλώσω το χέρι μου.

—Είσαι πολύ άπαισιόδοξος άπόψε.

—Όχι, αυτό είναι το δυστύχημα και το άλάθευτο μαζί σημάδι: Η πώρωση. Δέν έχεις καμιά συναίσθηση που τραβάς.

Έσφιξε τα δόντια του και τις γροθιές του. Πρόσθεσε:

—Κι' άπόψε... ο Μαρκεζόπουλος! Πού τότε ξέρεις έσύ το Μαρκεζόπουλο;

—Είμαι παλιός γνωστός μου, έκανε άδιάφορα.

Τ' αυτό του δέν τον γέλασε: Η φωνή της είτανε θαμπή. Δέ θυμόταν

άλλοτε να την έχει άκούσει σέ τέτοιον τόνο. Πάγωσαν τα χέρια του.

—Παλιός γνωστός σου; Άπό πού;

—Ούφ τώρα, άσε με! Δέ θυμάμαι.

Ανιότανε λοιπόν να του πει. Κι' αυτή της άκόμα ή συνήθεια να του ξεμολογείται — ό,τι άπόμεινε ίσαμε χτες από τα περασμένα τους — κοδόνταν. Τον άπόσπρωχνε λοιπόν τελειωτικά.

—Τί; έκανε τρέμοντας. Δέ θέλεις να μου πεις!

—Δέν έχω τίποτα να σου πώ. Δέν ύπάρχει τίποτα.

—Τίποτα;

—Όχι. Τίποτα.

Τώρα, είτανε βέβαιος. Κι' άν άκόμα πριν από λίγες στιγμές μπορούσε ν' άμφιβάλλει, τώρα το ήξερε πιά καλά πώς άνάμεσα στο Μαρκεζόπουλο και σ' αυτήν κάτι άσχημο είχε διαπρέξει.

—Πού είσαστε άπόψε, τη ρώτησε με λύσσα, τόσην ώρα που είπα χνα να σας βρώ;

—Πουθενά. Στό μπουφέ.

—Δέν είστε στο μπουφέ!

Μη λες ψέματα.

—Κάνε μου τη χάρη σέ παρακαλώ, έκανε παγερά ή Χρηστίνα.

Τότε, άνίκανος να κρατηθεί πιά, τινάχτηκε, πήδηξε, γάντζωσε τα χέρια του στ' άκουμπιστήρι του παραθυριού και χύμηξε να τη φτάσει. Η άνάσα του έβγαλε λαχανιασμένη, σφυριχτή, τα δόντια του τρίξαν.

—Θα σε πνίξω! τον άκουσε να λέει με βραχνή φωνή, σά να μονολογούσε. Τραβήχτηκε μέσα κι' έκλεισε τα τζάμια. Όρθια μέσα στο σκοτάδι του σαλονιού, τον είδε να παλεύει γιά να πιαστεί στον τοίχο, να γλυστράει, πάλι να ξεσπινάει, το χέρι του χτύπησε μια στιγμή το τζάμι δυνατά, ύστερα κείνος άφησε έναν βόγγο τραχύ κι' έπεσε, χάθηκε. Της φάνηκε πώς τον άκούσε άκόμα, σέ λίγο, κάτω, στο ρίζωμα του τοίχου, να σφριλάζει πνιγμένος, σά δαρμένο σκυλί. Άφουγκράστηκε. Κάθε θόρυβος είχε πάψει τώρα, ή νύχτα γινότανε βαθεία.

Κάθισε άργά στη ντορμέζα της, σά ναρκωμένη, και στύλωσε τα μάτια της στο τετράγωνο του παραθύρου που κορνίζωνε ένα κομμάτι τ' ουρανού πλημμυρισμένο από άστερόσκονη. Το σπιτί, πίσω, κοιμόταν δάκερο. Μονάχα το τικ-τάκ του κωδίσκου ρολογιού στο χάλ

άκουγόταν. Και τότε, χωρίς να το καταλάβει πώς και γιάτί, τα μάτια της γεμίσανε δάκρυα.

Ένοιωθε μονάχη, τραμαχτικά μονάχη. Η σύγκριση του πώς τη θάρρουν, με το πώς είτανε πραγματικά, έκανε κάποτε την ψυχή της να πλημμυρίζει από ένα βουβό, άπελπισμένο θρήνο. Είτανε βέβαιη πως αυτή, στο βάθος, έχει το δικό, ένα δικό τόσο άπόκριφο πού.

και νάθελε, δέ θα μπορούσε να το έξηγήσει σέ κανένα. Έίταν καιρό είχε πιστέψει πως θα βρεί κάποιον άνθρωπο να την καταλάβει, να της μαντέψει αυτό που ή ίδια δέ μπορούσε να πει, κι' έτσι να την έσλαφρώσει από το βάρος. Βάλθηκε να τον άποζητάει, ύστερα να τον άναζητήσει, και, φυσικά, μέσα στον στενότερο περίγυρο της πρώτα.

Ο γάμος της με το Λιόντα είχε σταθεί μια άποτυχία πωληγυρική. Είτανε τότε που πρωτοδύγηκε από τις καλόγριες, κοπελλίτσα άκόμα δεκαοχτώ χρονών, και γύρισε στην πατρίδα της μια πολίτευτα έπαρχιακή μικρή, άγνοημένη. Το σπιτί της το δρške κρύο και ξένο, ο πατέρας της είχε χωρίσει από χρόνια με τη μητέρα της. Καλά-καλά δέ γνώρισε μητέρα. Της άνάγγειλαν το θάνατό

της μ' ένα γράμμα άνόητο, συμβατικά πονεμένο, όταν ακόμα θρικότανε στις καλόγριες. Σάν γύρισε στο σπιτί της, δρške έναν πατέρα όπως τον ύποπτευόταν, ξεφαντωτή κι' έλαφρούνειδο, που έμεροβρα διαζόταν έξω από το σπιτί, με γυναίκες κάθε λογής. Ούτε μιά ικανότητα να τις διαλέγει δέν είχε καν, κυλιότανε πρόθυμα από τη δαντέλλα ίσαμε τη σκάφη. Όμορφαν θρωπος κατά τ' άλλα, άνοιχτόκαρδος χωραπατζής, από κείνους που λές κι' ένα είδος παράδοξη άφέλεια τους συνοδεύει σέ κάθε πράξη, μια παιδικότητα που σ' άφοπλίζει και στέκεσαι άνίκανος να τους κατηγορήσεις, γιάτί δέ μπορείς να τους πάρεις στά σοβαρά. Ούτε κι' ο ίδιος έπαυσε στά σοβαρά τον έαυτό του. Η Χρηστίνα τον ένόχλησε πολύ στην άρχη, γιάτί μάντεψε μέσα της ένα βουβό κατήγορο που άλλοτε ποτέ δέν είχε συναντήσει μπροστά του.

Ο άδερφός της, μικρότερος πέντε χρόνων, είχε πάρει την κάτω βόλτα, ούσιαστικά λύτερος από κάθε έπιτήρηση. Άλήθευ με μάγκες, χαϊνάρη από το σπιτί, χανόταν από το σχολείο, κάπνιζε κι' έπινε. Το δικό του κατάντημα, πλη-

γωσε τη Χρηστίνα ίσως άκόμα πιά δαθεία παρ' όση του πατέρα της. Είχε έλπίσει σ' αυτόν, όταν θρικόταν άκόμα κεί-κάτω, έσωτερική στο σχολείο. Οι δυο τους αλώπει, άδερφός κι' άδερφή, θ' άνόρθωναν μια μέρα το σπιτί — έτσι τ' άραμοπίζονταν ή Χρηστίνα — θα σόζανε την περιουσία που έβγαυε γοργά, σά σβώλος χιόνι. Γυρίζοντας, προσπάθησε κάτι να κάνει, να συγκρατήσει, γρήγορα όμως είδε πώς οι έλπίδες της είτανε μάταιες. Ο πατέρας, τη μεταχειρίστηκε στην άρχη μ' ένα είδος ύποκριτική συγκρατάδα στ δακίμασε να την ξεγελάσει κάνοντας τον φρόνιμο μπροστά της γιά λίγον καιρό, μα και περιγλώντας το ζήλο της στο βάθος, πού, αυτός, τον χαρακτήριζε ρωμαντικό. Ο άδερφός, την περιγέλασε κινικά, κατὰ πρόσωπο. Η ίδια, δέν είχε με σα την έξαιρετική άνοχη — αυτό, χωρίς να το ύποπτευτεί ποτέ της. Σε λίγους μήνες μέσα, είχε παρατήσι τη μάχη. Άναδιπλώθηκε σέ μιάν αισθηματική μνησικακία, δάθηκε να θρηνηί κρυφά τον έαυτό της, άδονίστηκε με την κοριτσίστικη μελαγχολία της.

Νόμιζε κιόλας μ' αταρέσκεια άνύποπτη, τον έαυτό της πολύ έμπειρο στή ζωή, άφού είχε πονέσει. Είναι ή βολικότερη στιγμή γιά έναν πρώτο και τυφλό έρωτα. Τότε άκριβώς συνάντησε το Λιόντα.

Ο Γιάννης Λιόντας, φτωχόπαιδο από μακρινόν τόπο, ύπηρετούσε τότε στην πατρίδα της υπάλληλος τραπέζιτικός. Η ιστορία τους στάθηκε σύντομη: Είτανε κομψός κι' όμορφούλης, με χαρακτηριστικά κανονικά ως την άσημαντότητα, ένα καλοψηλαδισμένο καστονά μούστακι πάνω στο δροσερό του χέλος. Πηγαίνοντας στο γραφείο του και φεύγοντας, περνούσε κάτω από τα μπαλκόνι της, το στομάχι της έγλαστρες βασιλικό και γοργόνα δίζοντας άργά και με τρεμάμενα καταχτητή. Την είδε στή νύχτα

φάνηκε άμέσως. Τόν πρώτο, τόν γέρο, τόν ήξερε μονάχα ο Λιόντας. Είταν ο πατέρας τής Χρηστίνας. Πολλά σπάνια παρουσιαζόταν εδώ. Ζήτημα άν, μέσα σέ δέκα χρόνια, είχε έρθει τρείς φορές στο σπίτι τους. Τόν άλλον όμως, τόν νεαρό με τά ξανθοκάστανα μαλλιά καί τά κοριτσάστικα χείλη, ούτε ο Λιόντας τόν ήξερε. Χωρίς νά θέλει άνασκηώθηκε από τή θέση του.

—Μπα! Πώς κι' αυτό; Έκανε με κάποια άμηχανία, ενώ σύγκαίρια έρριχνε ματιές στενόχωρες στο Χαρόπουλο καί στον Μπερτάχη.

—'Ηρθα νά μου κάνετε τή τραπέζι, δήλωσε άπερίφραστα ο πατέρας τής Χρηστίνας.

Κάθισε στο ντιβάνι. 'Ο νεαρός στεκότανε δίπλα στον παραστάτη τής πόρτας, κοιτάζοντας τούς άλλους με τά μάτια τρομογημένου παιδιού. Είτανε δέν είταν είκοσι χρονών.

—'Ελα ντε νά καθήσεις, του είπε ο γέρος μ' άπότομη οικειότητα.

Καί καθώς έκείνος φαινότανε σά νά μ'ην έχει άκούσει!

—'Ε! σένα μιλάω! Κάθισε, του έδειξε με τή χέρι του πού είχε τραβήξει κιόλας κι' έπαυσε ένα χοντρό κεχριμπαρένιο κομπολόι.

Θεώρησε περιττό νά τόν παρουσιάσει, άκόμα καί στο γαμπρό του.

—Καθίστε, κάλεσε τή παιδί κι' ο Λιόντας, δείχνοντας μία πολυθρόνα.

Έκείνο κάθισε προχωρώντας μαλακά, στα νύχια.

—Κουτορνίθι! του σφύριξε ο γέρος αρκετά δυνατά καί γέλασε, ενώ ο ίδιος μισοξαπλώνόταν άνετα στο ντιβάνι.

Τότε ο Λιόντας άναγκάστηκε νά παρουσιάσει:

—'Ο πεθερός μου, ο κύριος Φάλαρης. 'Ο κύριος Χαρόπουλος, ο κύριος Μπερτάχης. Καί ο νέος... ο νέος...

—Στέφανο τότε λένε, έκανε ο Φάλαρης αδιάφορα.

—Μπα! 'Ο πατέρας τής Χρηστίνας! φώναξε ο Μπερτάχης πού είχε σηκωθεί σαν κουρτινισμένος καί φιλοτεχνούσε τή πιάδα του.

χαμόγελο του καί τήν πιό κοσμική του υπόκριση.

—'Ο Χαρόπουλος δέ ζύγωσε καθόλου. Κάτι μονάχα μουρμούρισε μέσα στα δόντια του.

—Γειά σας, τούς χαιρέτησε χωρίς νά σαλέψει ο γέρος.

Τά έζηντα του τά χρόνια, τά θα στούσε παλληκαρίσια. Είτανε μέγα λώσωμος, με πολύ παχύ ριχτό μουστάκι καί χείλη χοντρά, φιλήδονα. Τά μάγουλά του ρόδιζαν άνθισμένα, καθώς σέ κάποιους αγρότες πού τήν αϊμα τους τήν έχει ψηθεί ο άνοιχτός άέρας καί τήν άκρατο κρασί. Είταν άφεντάθρωπος, μ' έλη τήν άφροντισία καί τήν άνεση του καλοζωιζμένου, πού γιά τίποτα πιά δέ σαστίζει.

Τό παρουσιαστικό του δέ φανέρωνε

καμμιά συγκατάθεση στα συνήθεια του αϊώνα. Τά ψηλά με λάστιχα παπούτσια, τή χοντρή κομπολόι, τή φαρρό του μουστάκι, έδειχναν τόν άνθρωπο πού συνήθισε νά επιβάλλει τή φυσική του, κι' όχι νά τήν επιβάλλουν τά γούστα τους οι μόδες κ' οι έποχές. 'Ετσι είχε πορευτεί στη ζωή του, έτσι ύποσκελίσσε τά θηλυκά πού τήν έφερε ο διάολος στο δρόμο του μάτιο. 'Εδρεψε πάντοτε τόν άνθρ με τήν κυρίαρχη γεγονοισία τού άφέντη. Με τή ριχτό του μουστάκι, τή χοντρή κομπολόι καί τά λαστιχένα παπούτσια του.

—Πού είν' ή γυναίκα σου; ρώτησε ο Λιόντας.

—'Εξω. Σέ κάποιαν έπίσκεψη. Μά δέ θ' άργήσει.

Μπροστά του, ο Λιόντας ένοιωσε τόν έαυτό του άδέξιο σά μαθητή, 'Ολη του ή άπράνταχτη ψυχραιμία λάκιζε άγνάντια στο γερο-Φάλαρη. Είταν ίσως κι' ένα κατάλοιπο παλιό, άπτό τόν καιρό πού τόν πρωταντίκρυσε στον τόπο του άφέντη, αυτός, ένας ύπαλληλός τότε χωρίς δεύτερη άλλαξιά.

Τώρα, ο Φάλαρης, τή είχε φάει όλα. 'Από τόν κόσμο του καιρού του δέν μονάχα πράματα δέ μπόρεσε ποτέ μου νά νοιώσει καί νά κρατή-

σει: Τίς ήθικές άρχές καί τή πνεύμα τής οικονομίας. Ψευτοζούσε τώρα με τά στερνά του εισοδήματα από ένα καί μοναδικό χωράφι πού τού είχε άπομείνει, κι' έκείνο χάρη στο άδαιρέτο με τόν άδερφό του πού έμεινε στον τόπο τους καί τήν καλλιέργουσε. Μά δέ σκοτιζότανε καί πολύ. Στην 'Αθήνα, είχε έγκατασταθεί από χρόνια, στο σπίτι τής παντρεμένης άδερφής του, κι' εκείνη τότε φρόντιζε τώρα. 'Όσο γιά τήν γυνή του, πήγαιναν κάνα δυό μήνες πού είχε χάσει τ' άσκήσια του ο γερο-Φάλαρης «Δέ βαρύνεται! συμπέρανε άτάραχα μία μέρα πού ή άδερφή του πάχιζε μάτια νά τόν κάνει ν'άμνησχησει. Κάπου θα κοπρόσκυλιάζει με κάνα θηλυκό». Τόν ήξερε ίκανό νά τήν βγάλει πέρα μονάχος του σέ κάθε περίπτωση. Μ' όλο πού είχε βγει στην πιάσσα χωρίς ένα χαρτί καν από τήν γυμνάσιο, ο Στάμος τήν έβλεπε μία χαρά, κάνοντας δουλειές τού ποδοριού.

Στό σαλόνι τού Λιόντα είχε άπλωθεί ώστόσο κάποια άμηχανία. 'Ο Μπερτάχης καθότανε σά κάθουνα, ο Χαρόπουλος χάζεσε από τή μπαλκονόπορτα χωρίς νά λέει λέξη, φρουμίζοντας μονάχα κάπου-κάπου σαν έλλογο διαρρόδο καί τραυτάζοντας άνυπόμονα τή πιάδα

τά πόδια του, ο Στέφανος κοίταζε πάντα γύρω του με τά ίδια σαστισμένα μάτια, χωρίς νά μπορεί νά έξοικειωθεί με τόν καινούργιο γι' αυτόν περίγυρο. 'Εμοιάζε έπαρχω τόπουλο, από εύπορο όμως σπίτι, πού έχει χάσει όλότελα τήν νερά του. Μονάχα ο Φάλαρης είτανε στο στοιχείο του κι' έδω καθώς παντού. 'Ούτε νοιαζότανε καν νά δώσει κουδέντα με τήν γαμπρό του καί έκαινε γιά τούτο άλλεπάλληλες άπόπειρες. Τού άποκρινότανε με μισόλογα βαρυσταμμένα, παίζοντας αδιάφορα τή κομπολόι του.

—'Ακούσανε τήν Χαρόπουλο πού με κάποιον κουδέντιαζε από τήν μπαλκόνι.

—'Οχι, δέν ήρε άκόμα. Τήν περιμένουμε... 'Εσύ δέ θ' άνέβεις;... Γιατί;...

—Ποιός είναι; τόν ρώτησε ο Λιόντας.

—'Ο Ρονιάς. Πάει, έφυγε.

—'Η ώρα κόντευε μία. 'ΕΤί διάλογο θά γίνει τώρα; συλλογιζόταν ο Λιόντας κι' άναθεμάτιζε μέσα του τή Χρηστίνα πού δέν έρχότανε νά τόν άπαλλάξει από τήν δίλημμα. Θά μείνει ο γέρος νά φάμε, θά μείνει κι' ο νεαρός; Γιατί μάς τόν κουδέντιασε; Συχνά τού είχε τύχει νά μ'η βρίσκει έξηγήση σέ κάποιες πρά-

ξεις τού πεθερού του. Είτανε πάντα του άπρόοπτος ο γερο-Φάλαρης καί δέ μπορούσε, καμμιά φορά, νά καταλάβει τί έκρυβε μέσα στο νού του παρά μονάχα ύστερα από πολλόν καιρό. Μήπως κ' ή συγκατάθεση του όταν ο Λιόντας, τότε, τόν είχε έπισκεφτεί γιά νά τού ζητήσει τή Χρηστίνα, δέν ήταν ένα τέτοιο άπρόοπτο; Μονάχα άργότερα πού τήν είχε καταλάβει έκείνος πώς τήν έδωσε γιά νά τήν ξεφορτωθεί.

—Δέ θά σεβρίσεις κάνα ούζο; ρώτησε ο Φάλαρης άπότομα.

—Μά ναί! Καί δέβαια!... Μέλπω!

—'Η Μέλπω είχε πάντα έτοιμο, γιά τίς τέτοιες περιστάσεις, μεζεδάκι. Περιέμενε ώστόσο τήν σχετικό σύνημα, κι' ο Λιόντας, σήμερα, άργούσε νά τήν τή δώσει ως πού νά ξεκαθαρίσει ή κατάσταση.

—'Εχεις καί τού λόγου τους μουσαφιρέους; ρώτησε ο Φάλαρης δείχνοντας τήν Χαρόπουλο καί τήν Μπερτάχη.

—'Ν! 'Οχι έγώ, όχι έγώ! διαμαρτυρήθηκε ο τελευταίος καί μισοστωθήκε γιά δέκατη φορά.

Τό ούζο σεβρίστηκε με κρυτά κεφτεδάκια, σαρδέλλες, τυρί, έλα πολύ περιποιημένα από τή Μέλπω πού είχε ντρεσαριστεί σ' αυτές τίς

δουλειές. Είχε φορέσει καί τήν άσπρη δαντελλωτή ποδίτσα της πάνω στο μαύρο φόρεμα, σύμφωνα με τή τυπική τήν καθιερωμένη από τή Χρηστίνα.

—Πιάσε κεί, κοπέλλα μου, τήν τραπέζια. Φέρτο δώ, τής είπε ο Φάλαρης πού δέν είχε ξεκολλήσει από πάνω της τά μάτια. 'Η φωνή του είχε γίνει γιά πρώτη φορά άπαλή.

—Μπράβο! Μωρ' έσύ είσαι θεός!

—'Αντε γειά σου!

—'Ο Στέφανος δέν ήθελε νά πιεί ούζο, έξηγήσε με φωνή πνιγμένη καί κοκκινίζοντας ως τ' αυτιά πώς όχι, δέν πίνει ποτά.

—Βρέ πάρτο καί κατέβαστο, κουτέ! τόν σκούνησε ο Φάλαρης.

—'Ο Χαρόπουλος στεκότανε πάντοτε μακριά, πήγαινε στο πιάνο, τ' άνοιγε, χτύπαγε μία-δυό νότες, ξαναγύριζε στο μπαλκόνι. Σάν περπατούσε, τήν πάτωμα έτριζε κάτω από τά πόδια του.

—Περιέργο πώς άργησε έτσι ή Χρηστίνα έκανε ο Λιόντας. 'Εδίβα!

—Λες νά τήν έκοψε τήν τράμ; γέλασε ο Φάλαρης.

—'Ο Στέφανος γύρισε καί τόν κοίταξε τριμυροκρατημένος.

—Καλέ χτυπήστε έξω! είπε ο Μπερτάχης. Κι' έπειδή τά δυό πρώ-

τα ούζα τού είχαν άνοίξει τή διάθεση, θανάφερε τήν κουδέντα στην περιέργη ψύχωση τής Χρηστίνας πώς θά πάει, λέει, από δίαιτο θάνατο.

—'Εσείς τήν ξέρατε αυτό; ρώτησε τόν πατέρα της γελώντας.

—'Ο Φάλαρης δέν τού άποκρίθηκε. Καταγινότανε νά τσιμπήσει μεζεδάκι. 'Όμως ο Στέφανος, σαν ξεθαρρεμένος τώρα κι' αυτός από τήν πρώτη καί μοναδική του ούζο, είπε διαστακτικά καί έξέτρεξε:

—'Εγώ τή πιστεύω τήν προαίσθημα! 'Ν! είναι μεγάλο πράμα τήν προαίσθημα!

Τόν κοίταξαν άπορημένοι, ο Λιόντας—άδελά του—έσκαψε στα γέλια Κι' ο κακόμοιρος ο Στέφανος, ζεματισμένος, ζάρωσε, ενώ ένας ψιλός-ψιλός ιδρώτας τού άνάβλυζε στο μέτωπο.

—'Ακούστηκε τήν κουδούνι.

—Αυτή ναι, τούς είδοποίησε άπτό πέρα ο Χαρόπουλος.

—Νά καί τήν προαίσθημα! γέλασε ο Μπερτάχης.

Είτανε, πραγματικά, αυτή. Μπήκε στο σαλόνι λεπτή, κομψή, χαριτωμένη, καί μαζί της μπήκε καί σαν ένα μύρο άπροσδιόριστο, δροσερό καί σάρκινο, καθώς έκείνο πού άναδίνουσε τήν βρεμμένα λουλούδια.

Με τὸ μακρόμισχο χέρι της, ποὺ φοροῦσε ἄσπρο γάντι μουσκεταῖρ, πρᾶδ' ἔβγαλε τὸ καπελλάκι της, τὸ ἔβγαλε κουρτισμένο. Τὰ μακρινὰ μαλλιά της, ὅλο δαχτυλιδάκια, ξεχύθηκαν φουντωτά γύρω στὸ καλογραμμένο της πρόσωπο μὲ τὰ παιδιαστικὰ χαρακτηριστικά.

—Σὰς ἔκανα καὶ μὲ περιμένετε, εἶπε μ' ἓνα ἄτονο χαμόγελο — Οὐφ!

Στηρίχτηκε στὸν παραστάτη τῆς πόρτας σὰν καὶ νὰ εἶχανε λυγίσει τὰ γόνατά της. Κάτι διάχυτο πάνω της μαρτυροῦσε τὴν ἐξάντληση, τὸν ἀπαυδημό.

—Καυράσθηκα, ψιθύρισε. Μὰ ἐὰν φου, βλέποντας τὸν πατέρα της μὲ τὸ ξένο παιδί, ἀπόρησε, τὰ χεῖλιά της μισάνοιξαν σαστισμένα. —

Μπα! πῶς αὐτό; ἔκανε δίχως κοίτη μὴ χαρὰ παρὰ μόνο κάτι σὰν μὴδὲν αὐτόματη προκλήση στὴ φωνή της.

Ὁ γέρος καθόταν ἀτάραχος, μὲ τὸ κεφάλι του μονάχα μισογυρισμένο κατὰ τὴν κόρη του. Δὲν εἶχε πᾶν καὶ νὰ παίξει τὸ κομπολόι.

—Σὰς θυμήθηκα, εἶπε πολὺ ἀπλᾶ.

Τὸν καίταξε. Ἀνεπίγνωτα τὸ χέρι της ἀνέβηκε νὰ διορθώσει τὰ μαλλιά της, τὸ γασκαδάκι τοῦ ταγιέρ της, ἐπαίξε νευρικά τὰ δάχτυλά. Ἐβλεπε πῶς τῆς ἐρχόταν ἄσχημο νὰ τὴ βρίσκει ὁ Φάλαρης σὲ μὴ στιγμή ἐγκατάλειψης τόσο οἰκεία. Γι' αὐτὴν, εἶταν ὁ περισσότερο ἀπ' ἄλλους ξένος ἐδῶ μέσα. Κι' ὁ πῖρ ἀνεπιθύμητος.

Γύρω εἶχε πέσει μὴ στεινὴ σιωπή. Καθένας εἰκοίθε πῶς γίνεται μάρτυρας σὲ μὴ σκηνὴ δυσάρεστη, μ' ὅλο ποὺ δὲ θάξεραι καὶ νὰ τὴν καθορίσει.

—Θὰ εἶναι ὥρα νὰ φάτε, μουρμούρισε ὁ Μπερτόλης καὶ ἀναισθηθῆκε γι' ἄλλη μὴν φορὰ, ἐπειδὴ δὲ μὴ κανένας δὲν τὸν κράτησε, ἀναγκάστηκε νὰ ξανακαθίσει μονάχος του πάλι ἀκρη-ἄκρη στὴν πολυθρόνα. Ἡ Χρηστίνη τραβήχτηκε ἀπὸ τὴν πόρτα, τέντωσε τὸ κορμί της, δρόωσε τὸ κεφάλι καὶ γύρισε στὸ Χαρόπουλο.

—Ὡ τί ὥραία λουλούδια! ἔκανε πολὺ ζωηρά. Ἐσὺ τάφερες Γιῶργο; Σ', εὐχαριστῶ.

Τράβηξε τὸ γάντι της καὶ τοῦ ἀπλώσε τὸ χέρι της νὰ τὸ φιλήσει.

—Μὰ γιὰ τί δὲ λέγατε νὰ δώλου τραπέζι; συνένισε. Εἶναι περασμένη ἡ ὥρα... Ἀ, πίνω κι' ἐγὼ ἓνα οὔζο.

Τὸ πήρε ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Λιόντα, στάθηκε μπροστὰ στὸ Στέφανο καὶ τὸ σήκωσε νὰ τὸ πιεῖ. Τότε μόνον πρόσεξε τὰ μάτια τοῦ παιδιοῦ αὐτοῦ ποὺ τὴν κοίταζαν τεταμένως.

Εἶχε μεσολαβήσει πάλι μὴ παύση. Ἀπορημένη ἡ Χρηστίνη ἔφερε βόλτα στοὺς ἄλλους τὸ βλέμμα της, σὰ νὰ ρωτοῦσε βουβὰ ποῖο εἶ-

ναι τὸ καινούργιο τοῦτο πρόσωπο ποὺ κανένας δὲ νομίζει χρέος του νὰ τῆς παρουσιάσει. Εἶχε σηκωθεί δρόσιος ὁ Στέφανος, πολὺ κόκκινος, καὶ στεκότανε τρέμοντας, χαμένος. Τότε μόνον μίλησε ὁ Φάλαρης:

—Τὸν ἔφερα ἐγὼ μαζί μου, ἐξήγησε ἀφρόντιστα. Τὸνε λένε Στέφανο κι' εἶναι γιὸς κάποιου πωλοῦ μου φίλου.

Ἡ Χρηστίνη τοῦ ἀπλώσε βουβὰ τὸ χέρι. Τὰ μάτια του, τῆς ἔκαναν μὴ παραδόξη ἐντύπωση.

—Καθίστε, τοῦ εἶπε μοιλακά.

Ἐάφνου ὁ Φάλαρης ἔβαλε ἓνα γέλιο:

—Εἶχε ἰδεῖ τὴ φωτογραφία σου, καὶ ζήτησε νὰ σὲ γνωρίσει. Νά, αὐτὸ 'ναι! ἔκανε κοιτάζοντας τὴν κόρη του ξεκαρδισμένος.

Ἐκεῖνη κοίταξε τὸν πατέρα της ἀπορημένη. Ὅμως ὁ Στέφανος πνιγόταν ἀπὸ ἀγωνία.

—Ὡ, ὄχι! ὦ, ὄχι! τραύλιζε σπαρμαδικά.

—Τί; Ψέματα λέω, μωρέ;

—Μά... ὄχι... ὄχι... ὅθι μου!

—Πές: Λέω ψέματα;

Τὰ μάτια τοῦ Στέφανου γυάλισαν, λές κι' εἶταν νὰ πλημμυρῶσαν δάκρυα.

—Κάποτε κάτου, τὸν πρόσταξε ὁ Φάλαρης.

Ὁ Λιόντας βῆκε, γιὰ νὰ διευκολύνει τὰ πράματα, μπῆκε μακρόθυμα στὴ μέση.

—Εἰ τί φυσικώτερο; Κι' ἂν ὁ κύριος εἶδε τὴ φωτογραφία, τί μὲ το; Καλὰ ἔκανε κι' ἦθε. Ἐδίδω λοιπόν.

Τσουγκρίσανε, ἤπιαν. Ἡ Χρηστίνη κοίταξε τρυφερὰ τὸ Στέφανο ποὺ εἶχε κατεβάσει τὰ μάτια του κι' εἶχε ζαρώσει κατατροπισμένος.

—Μὰ ποῦ τὴ βρήκατε τὴ φωτογραφία μου; ἔκανε γελώντας. Ὅχι βέβαια στοῦ πατέρα μου. Αὐτὸς δὲν ἔχει.

—Πῶς, πῶς! Ἐχει μὴ ἡ θειά σου. Ἐκεῖ τὴν εἶδε.

—Ὡ! θὰ εἶναι πολὺ. Ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ ἤμουν ἀκόμη... νέα.

—Ἐλα τώρα. Ψαρεύεις κοπλιμέντα, γέλασε ὁ Λιόντας κοιτάζοντας τοὺς ἄλλους.

Ὁ Στέφανος σήκωσε μὴ στιγμή τὰ μάτια του καὶ τὴν κοίταξε. Καὶ τότε, μέσα τους, ἐκεῖνη διάβασε κάτι ποὺ τὴν ἔκανε νὰ σαστίσει, μ' ὅλο ποὺ δὲ θάξεραι νὰ πεῖ γιὰ τί.

Βρίσκονταν στὸ τραπέζι πιά ὅταν ὁ Ρονιάς ἦρθε γιὰ τρίτη φορὰ νὰ χτυπήσει τὴν πόρτα. Ἀργήσανε νὰ τοῦ ἀνοίξουν, γιὰ τὴν Μέλπω σερβίριζε καὶ τῆς εἶτανε δύσκολο νὰ τὰ παραπῇ. Χτύπησε πάλι ὁ

Ρονιάς, καὶ πάλι, καὶ τὸ κουδούνισμά του εἶτανε δυνατό, μακρὺ, ἐπιμονο, σὰν ξεφαντὸ ἀπελπισμένο. Τέλος, τὸ πορτόφυλλο ἀνοίξε.

—Δὲν ἦρθε ἀκόμα ἡ κυρία; ρώτησε κείνος μὲ τὴν ψυχὴ στὰ δόντια.

—Πῶς, ἦρθε.

—Ἀ! ἔκανε μ' ἓνα στεναγμὸ ποὺ ξεκόρμιε ἀπὸ τὰ τρισθιὰ του, καὶ μὲ μὴ φάνηκε σάμπως νὰ ἔλυνε δάκρυος, τὰ χεῖριά του κρεμάστηκαν, τὸ πρόσωπό του μάκρυνε, τ' ἀκρόχειλά του πέσανε. Ἡ ὑπεράσπιση ἐνὸς ἀτέλειωτου πρῶτου—μπορεῖ καὶ μὴς δάκρυος νύχτας—λύγισε τώρα κι' ἔφυγε ἀπὸ πᾶν τοῦ, ἀφήνοντάς τον τσακισμένο κι' ἀδειανό.

—Καλὰ, ἔκανε χαμηλόφωνα, κρῖλα. Κι' ἔπιασε πάλι ν' ἀνοίξει τὴν ἐξώπορτα.

—Δὲ θ' ἀνέβετε; Τράξε.

—Ὅχι. Θὰ φύγω.

Ἀνοίξε, πήγε νὰ βγεῖ, δίστασε, κοντοστάθηκε, σὰν κάτι νὰ εἶχε σκεφτεῖ, μὰ ἔαφνου πήρε τὴν ἀπόφασή του καὶ βγήκε κλείνοντας πίσω του τὸ πορτόφυλλο δυνατά.

—Ποῖος εἶτανε; ρώτησε τὴ Μέλπω ποὺ γύριζε στὸ τραπέζι ἡ Χρηστίνη.

—Ὁ κύριος Ρονιάς

—Κι' ἔφυγε πάλι; γέλασε ὁ Λιόντας.

—Ἐφυγε.

—Εἶναι ἡ τρίτη φορὰ ποὺ ἔρχεται σήμερα τὸ πρῶτο, πληροφορήσε ὁ Λιόντας τὴ γυναικα του. —Φοβότανε σὰ νὰ τὰ ἔχει ὀλότελα χαμένα.

Ἡ Χρηστίνη δὲν ἀποκρίθηκε τίποτε. Πῆρε τὴν φουσκωτὴ μποτίλια, ποὺ μέσα της ἐσπίθιζε τρεμίζοντας τὸ κρασί, καὶ γέμισε τὸ ποτήρι τοῦ Στέφανου.

—Ὡ! θὰ μεθύσω, γέλασε παραγεγῆμενος κείνος.

—Πίετε το ὅλο, Στὴν ὑγείᾱ μου!

Τὸ παιδί σήκωσε τὸ ποτήρι του, κι' ἐκεῖνη δὲν πήρε τὰ μάτια της ἀπὸ πᾶν τοῦ παρὰ μόνον σὰν τὸ ποτήρι κατέβηκε πάλι στὸ τραπέζι, ἀδειανό. Τὰ μάτια της εἶτανε στυλά, σχεδὸν αὐστηρά, τὸ βλέμμα τους βαρὺ, μολυβένιο.

Ὅτε ὡς τις πέντε τὴ μέρα κείνη, ὅποταν σηκώθηκε πιά νὰ φύγει μὲ τὸν προστατευμένο του, οὔτε τις κατοπινές, κατὰλαβε κανένας γιὰ τί εἶχε ἔρθει ὁ γέρος-Φάλαρης. Κ' οἱ δύο ποὺ τὸν ἔβλεπε, ὁ Λιόντας κι' ἡ Χρηστίνη, εἶτανε βέβαιοι πῶς καὶ κρύβει στὸ μυαλό του. Ἀνταλλάσανε τίς σκέψεις τους πᾶ-

νω στὸ πρόβλημα τοῦτο, σὰν θανασιμίζανε μονάχοι τους, δηλαδὴ τὸ μεσημέρι τῆς ἄλλης ἡμέρας:

—Μπορεῖ νὰ μοῦ πεῖς πῶς εἶτανε καὶ μὰς θυμήθηκε ὁ πατέρας σου χτές; ρώτησε ὁ Λιόντας πίνοντας ἀργὰ, μὲ κατάνυξη, τὸ τακτικὸ τοῦ οὔζο προτοῦ καθήσουνε στὸ τραπέζι.

—Ὅ, τι ἔξερες ξέρω. Ἐγὼ ἐδῶ τὸν βρήκα. Ἐσὺ δὲν εἶχες καταλάβει τίποτε στὸ μεσῆς;

—Τίποτα ἀπολύτως. Λίγη ὥρα ἄλλωστε εἶχε ποὺ ἦρθε. Κι' οὔτε εἶναι ἀνθρώπος ποὺ νὰ ψαρεύεται εὐκολα, καθὼς τὸν ἔξερες.

Ἡ Χρηστίνη, σήμερα, εἶπαι πολὺ φρεσκαρισμένη. Ὁ ἀνάλκορος ἐκεῖνος τόνος τοῦ κόπου καὶ τοῦ ἐκνευρισμοῦ ποὺ τὴν ἴσκιανε χτές, εἶχε λείψει. Ζωηρὴ, σβέλτη πηγαῖνον χότανε στὸ σπῆτι, ταχτοποιοῦσε τὸ σαλόνι ἀπὸ τὴς ἀκαταστασίας τῆς χτεσινῆς ἡμέρας, συμπλήρωνε καὶ ρετουσαρίε τὸ πρῶτο σύγγραμμά της Μέλπως. Φανερὸ πῶς εἶχε ἐμπνεύσει ἀργὰ, καθὼς, ἄλλωστε, τὸ συνήθιζε. Τῆς ἄρεσε πάντοτε νὰ ραχατεύει στὸ κρεβάτι της ὡς τις ἑντεκα ἡ ὥρα. Εἶτανε πολὺ κουκουλιάρη, ἀπὸ κορίτσι.

—Λες να ήρθε μονάχα για να φέρει εκείνο το μυζαρίκο; συνέχισε μεγαλόφωνα το ρεμβασμό του ο Λιόντας.

—Δεν το πιστεύω.

—Ούτε κι' εγώ. "Αμ τότε τί; Να έχει φτώχειες και να ξέπεσε εδώ για το τραπέζι; Σά' δυσκόλο μου φαίνεται. 'Η θειά σου, καθώς ακούω, τον φροντίζει.

—Και βέβαια τον φροντίζει.

Γύρισε ο Λιόντας και την κοίταξε. Τού μιλούσε χωρίς να σπαιμάται το σύρε κι' έλα της, κάπου φαίνονταν να τρέχει ο νους της.

—'Εσύ δεν κάνεις καμμιάν υπόθεση; τη ρώτησε.

—Για τί πράμα;

—Για τον πατέρα σου φυσικά.

—Τί υπόθεση θές να κάνω; Θα-

ρείς πώς τον καταλαβαίνω εγώ; Δεν τον κατάλαβα ποτέ μου.

—Δεν πάει να κουρέβεται! Θα το μάθουμε κάποτε, έκανε θαρρεστημένα εκείνος. Και σε λίγο, ψευτογελάοντας:

—Φτάνει να μη μάς στήνει καμιά μηχανή. Γιατί, α! όσο γι' αυτό... τον έχω ικανό για όλα.

Ο Τόλης, που μπήκε τη στιγμή εκείνη, τούς έκανε ν' αλλάξουνε κουβέντα. Είταν έν' αγόρι με λιανό κι' ευγενικό κορμί, μαύρα μαλλιά, μαλλιά που στρουφίζαν ψηλά στο κεφάλι του μέτωπο, άσπρο, θαμπό δέρμα. Στις άργες του, σαν αφαιρεμένες κινήσεις, είχε κάτι από την αρμονική χάρη της μητέρας του, μονάχα πιο σοβαρή, πιο στοχαστική, άντρίκια. Από τον πατέρα

του, στην πρώτη ματιά, δε φαινότανε να έχει πάρει τίποτα. Τίποτ' άλλο από μια ζάρα κάποτε στ' ακρόχειλο, ειρωνική.

—Μητέρα, ρώτησε, να πάω τ' απόγευμα στον κινηματογράφο;

Ρωτούσε πάντα τη μητέρα του. Αυτή είχε διατυπώσει, από την αρχή, την αξίωση να τον κουμαντάρει.

—Τί να κάνεις στον κινηματογράφο; Χτές κιόλας ήσουν έκδρομη. Να καθήσεις μέσα να μελετήσεις, κοιτεύουν οι εξετάσεις.

Το παιδί έμεινε άμιλητο, με μια πίκρα σφιγμένη στα χείλη.

—Βρέ άσε το παιδί να πάει να ξεσκασεί! Έκανε ο Λιόντας που είχε ανοίξει στο μεταξύ την έφημερίδα του.

—Ξέσκασε χθές. Φτάνει.

—'Ε! άς ξεσκασεί και σήμερα. Τα γράμματα θα τα βρεί.

Δεν άφηνε εύκαιρία χωρίς να φανερώνει την περιφρόνησή του για τη μόρφωση. 'Η διαφωνία με τη γυναίκα του, πάνω σ' αυτό το ζήτημα, είτανε ριζική.

—Τόλη! έκανε ζωηρά η Χρηστίνα. Δε θα πάς στον κινηματογράφο.

Το παιδί δεν έπτε τίποτα. Στάθηκε συλλογισμένο λίγες στιγμές, το φρύδι του ζάρωσε με θυμό συγκρατημένο. 'Από τα μικρότα του

δάκρυα, είχε δειχτεί ψυχή κλειστή, σφραγισμένη. Ούτε στον πατέρα του ούτε στη μάνα του είχε ποτέ του εμπιστευτεί.

Είδε τώρα τον πατέρα του που σήκωνε τους μικροκαλυγιάδες στο σπιτι, ο Λιόντας, ήθελε την ήσυχία του. Κι' ούτε ποτέ ενδιαφέρθηκε σοβαρά για την άνοττροφή του γιού του. Πίστευε, κατά βάθος, πως η γυναίκα του είναι αρμοδιότερη για την πνευματική και για την κοινωνική κατάρτιση του Τόλη, όπως τουλάχιστο την απαιτούσε αυτή την κατάρτιση ένας άριστος κόσμος που είχε περάσει στη γελιοία τούτην εποχή.

Δεν πήγε, λοιπόν, εκείνο τ' απόγευμα ο Τόλης στον κινηματογράφο, αφού και δεν είχε καθόλου στο νου του να πάει. 'Ο κινηματογράφος είτανε μια πρραση. Σκέφτηκε ότι, έτσι κι' αλλιώς, θα βρεί την εύκαιρία να το σκάσει από το σπίτι, μιάς κι' οι δικοί του θα φεύγανε, καθώς τις περισσότερες καθημερινές. Τη Μέλπω, την είχε του χεριού του. Ποτέ της δεν τον είχε μαρτυρήσει, μ' όλο που είτανε τόσο έμπιστη της μητέρας του. Σ' αυτόν είχε άδυναμια.

Βγήκε από το σπίτι εκεί κατά τις

έφτα ή ώρα. Δεν τράβηξε προς τα κέντρα. Πήρε τα κοντινά σοκκάκια. 'Η καρδιά του χτυπούσε καθώς όταν λαχταράς πολύ κάτι κι' από την πολλή λαχτάρα φοβάσαι κιόλας πως δε θα το βρείς. Συλλογιζότανε, βαδίζοντας, πως κι' ή ώρα είναι άβολη, πολύ νωρίς για βράδι, πολύ άργα για μεσημέρι. Φτάνοντας εκεί που ήθελε, τέντωσε ανυπόμονα το κεφάλι του να δει αν τα παραθυρόφυλλα είταν άνοιχτά. Είτανε. 'Η καρδιά του πήδηξε χαρούμενη, μα πάλι συλλογίστηκε πως τ' άνοιχτά παραθυρόφυλλα δεν είναι καθόλου άλαθευτο σημάδι. Συχνά τού είχε τύχει να τα δει έτσι κι' όταν δεν είτανε κανένας μέσα. Βρίσκονταν στο ισόγειο, ίδιο ύψος με το δρόμο, σ' ένα παλιό, φτωχικό σπίτι δίπλατο και μακρύ. Σί-δερα σπασμένα, καθώς στις φυλακές, τα φράζανε. Ζύγωσε το παιδί, κοίταξε μέσα, δεν είδε κανέναν. Οί δυο γλαστρίτσες με το βασιλικό στέκονταν από μέσα, πάνω στο σαθρό-μένο ακουμπιστήρι, σά δυο φτωχά πλάσματα που σεργιανίζου-νε βουβά το δρόμο. Τότε το παιδί πιάστηκε από τα σίδερα και φώναξε πνίγοντας τη φωνή του:

—Κύριε Δήμο!... Κύριε Δήμο!...

Κανένας δεν άποκρίθηκε. "Αχ, δεν είτανε μέσα εκείνος, καλά το είχε

φοβηθεί ο Τόλης. Ξαναφώναξε, δίχως να ελπίζει, έτσι μονάχα για να ξεγελαστεί.

Σαν πήρε το δρόμο του γυρισμού, είτανε βαρειά η καρδιά του. 'Ενοιώθε μονάχος, παρατημένος, η ιδέα του σπιτιού του τον τρόμαζε. 'Αποφάσισε να σκορπίσει την ώρα του, μιάς κι' είχε ακόμα περιθώριο, και βάλθηκε να γυρίζει στα δρομάκια άσκοπα, με τα χέρια στις τσέπες. Το βράδι είταν όμορφο, γλυκό, μια θαλπωρή εύωδιασμένη έίλωθε στον αέρα. Κ' οι γειτονιές τούτες είχανε κάτι το έξοχικό, με τους αστρώτους κι' ανώμαλους δρόμους, τα παλιά χαλάσματα, τα λιγοστά καινούργια σπίτια. Κάθε τόσο, πίσω από μια χαμηλή μάντρα, έβλεπες ένα παλιό περιβόλι, τώρα παρατημένο, με το χορτάρι που είχε φουντώσει παχύ κι' έπνιγε τ' απομεινάρια της άλλοτινης ζωής; κάποιο πηγάδι με γκρεμισμένο ακρόχειλο ή ένα σπιτάκι ρετιασμένο. Θα είταν έξοχική γειτονιά σε παλιότερους καιρούς εδώ, κάτι σαν προάστειο με μπροστάνια κι' άγροχτήματα, που η πολιτεία σιγά-σιγά το πτε δίκλωσε στα θεριμένα της πλοκάμια, το ρούφηξε. 'Ακόμα κι' η μυρωδιά που διάνευε στο βραδινό αέρα, είχε κάτι από το δροσερό χνώτο της πρασινάδας, του νερού που κρυφο-

κυλάει κάτω από φυτά και ψυχώνει τη γη με τη θάλαση.

Τού άρεσε του Τόλη να περιδιαβά-ζει στα δρομάκια τούτα σαν δεν είχε δουλειά, να βαδίζει δλημόναχος και να ρεμβάζει. 'Αντίκρυ του τώρα, στο βάθος του σοκακιού με τα χαλάσματα ζερβόδεξα, ένα κυπαρίσσι όρθωνόταν, ασάλευτο μέσα στ' άναπαλο, ροδαλό μούχρωμα. Φωνές παιδιών κελαϊδούσαν κάπου εκεί κοντά. 'Ενα σμάρι από δαύτα, ξεμπουκάρη σε ξάφνου στο δρομάκι μπήγοντας θριαμβικό άλλαγαμό. Είτανε μωρά, άνάμεσα πέντε κι' έφτα χρονών, τα περισσότερα ξυπόλητα. Κινηγούσαν μια γάτα που έσερνε στην ούρά της δεμένο ένα παλιότενεκέ. Το ζωό έφευγε μπροστά με σάλτους, παλα-δί μένο κι' η παγανιά έσπρωε το πρόκαγε, το μαύλιζε, μη τυχόν και σταματήσει.

Στάθηκε ο Τόλης και κοίταξε τη σκηνή. Περιφρονητικό χαμόγελο είχε σχεδιαστεί στα χείλη του. Χαμόγελο αποδοκιμασίας και ειρωνείας, μια έκφραση που τού είταν ιδιαίτερη, καθαρά προσωπική. "Όλα τα παιδιά, όχι μόνο τα μικρότερα—και τα συνομηλικά του άκόμα—κι' άντρίκρια με καποφρόνια. Πίστευε πως, μαζί τους, δεν έχει τίποτα συγγενικό.

'Η γάτα και πίσω της η παγανιά των παιδιών, έκανε στροφή, χύμησε κατά τη μεριά του. Τότε, κείνος, πήρε την απόφαση. Περνείει στη μέση του δρόμου, τεντώνει τα σκέλια του, φράζει όσο μπορεί καλύτερα το πέρασμα, σκύβει, κάνει ν' άρπάξει τη γάτα. 'Εκείνη, θαρώντας πως βρίσκεται μπροστά σε καινούργιον έχθρό, κόβει απότομα κατά το πλάι, πασχίζοντας να ξεφύγει τοίχο-τοίχο. Πηδάει κι' ο Τόλης, τη στριμώνει σε μια γωνιά, την άρπάζει. Γαργά, μ' όση μπορούσε δεξι-ωσύνη, δοκίμασε να της λύσει τον τενεκέ. Είτανε σοφά, μ' ύπολογισμένη κακία δεμένος. Μπερδεύτηκαν τα δάχτυλα του παιδιού, το ζωό κουλουριαζότανε έξωθεν, δαγκώνοντας, νυχιάζοντας, πάλευε να ξεφύγει. Τέλος ο σπάγγος κόπηκε, η γάτα λάκισε, όμως τα χέρια του Τόλη είτανε κατασπαράγματα. Ση-κάθηκε ζαλισμένος. Είδε τα παιδιά που είχανε σταθεί πτό πέρα και τον κοίταζαν άμιλητα, έχθρικά. Για μια στιγμή, ο ένας κι' οι πολλοί άναμε-τρήθηκαν με το μάτια. "Υστερα το μπουλουκι έξέσπασε σ' άγρια πρόγ-και, μια μονιασμένη αποδοκιμασία του ξένου παιδιού που ήρθε να τους χαλάσει το παιχνίδι.

«Ο Τόλης δεν είπε τίποτα. Έβγαλε το μαντήλι του και σφούγγιζε τα αίματα από τα δάχτυλά του. Τά μωρά, ξεφωνίζοντας πάντα, σφυρίζοντας, φεύγανε κατά πέρα, για καλό και για κακό, μήπως ο μεγάλος θυμώσει και τα κυνηγήσει. Βάνα-δυό, του πέταξαν και πέτρες, ταμπουρωμένα στην αντίκρουση γωνιά. Θεώρησε χρέος του να μη δείξει φόβο, να μην πισωστρέψει. Συνέχισε ήρεμα το δρόμο του. Τα είδε να ξεμακραίνουν όλα, με το ζήλο τους λιγοστεύουν, ως που σκόρπισαν και χάθηκαν».

Πήγαινε κι' αναθυμότανε σύγκαιρα κάποιες κουβέντες του με το Ρονιά, που το μικρό τουτο έπεισό-βιο σ'α να του τις ιστορούσε με μίαν

εικόνα. Το σούρουπο πύκνανε, το κυπαρίσσι, περα, αναρριγούσε τώρα πάνω στο βάθος ενός ούρονου σταχτογάλανου, έρημικου. Μυρωδιά από ζεστό φαί πέρασε στον αέρα, και τότε το παιδί, άσυνείδητα, στάθηκε να την ανασάνει. Θύμιζε σπίτι ή μυρωδιά τούτη, μια βραδυνη, ήρεμη γωνιά, όπου μερικά πλάσματα δεμένα μεταξύ τους με το αίμα και με τη στοργή, μαζεύονται γύρω από ένα και το ίδιο τραπέζι να δειπνήσουν. Τη φανταζότανε την εικόνα τούτη ο Τόλης σαν προσευχή, — μίαν εικόνα που, αυτός, έτσι ήσυχη, έτσι ζεστή, έτσι άγνη, δεν την είχε ποτέ γνωρίσει. Στο λαιμό του ανέβηκε και σταθήκε, ένας κόμπος. Πολλές φορές τα βράδια, έτσι σαν κι' άποψε, το είχε

νοιώσει αυτό. Όμως ακόμα και στο Δήμο Ρονιά, τον μοναδικό του φίλο, δεν το είχε μολογήσει. Ποτέ.

«Οχι, όχι, ούτε και θα το μολογούσε. Όλα μπορείς να τα λες σε κάποιον που τον εμπιστεύεσαι, μα και πάλι κάτι απομένει. Ένα κατακάθι βαρύ, πυκνό, στυφό. Και το κατακάθι αυτό, ούτε δίνεται ούτε αγγίζεται από δάχτυλα ξένα».

Τρεις ημέρες συνέχεια ο Τόλης πήγε να φωνάξει από το σιδερόφραχτο παράθυρο στο Ρονιά, και τις τρεις φορές έμεινε δίχως απάντηση. Ο μεγάλος του φίλος δεν ήταν εκεί, ο Θεός ξέρει αν δεν είχε κιόλας αλλάξει σπίτι. Ούτε και στο δικό τους το σπίτι έρχοτανε, καθώς άλλοτε, που δεν περνούσε μερα σχεδόν χωρίς εκείνος να τους χτυπήσει το κουδούνι. Από τη Μέλπω, μ' όλο που τη ζόρισε μ' έρωτήσεις, ο Τόλης δε μπόρεσε να βγάλει τίποτα. Φανερό πως ούτ' εκείνη ήξερε τίποτα θετικό. Αποφάσισε τότε να ρωτήσει τη μητέρα του, έτσι με το φυσικότερο ύφος που μπορούσε να πάρει.

—Να κοιτάς τα μαθήματά σου και να παρατήσεις τον κύριο Δήμο, του είπε αυστηρά η Χρηστίνα. Λέ μ' άρρσει να κάνεις παρέα με μεγαλύτερους σου, τ' άκουσ; Δεν είναι φυσικό αυτό. Ένα συμμαθητή

σου γιατί δεν πιάνεις φίλο, καθώς όλα τα παιδιά του κόσμου;

Δεν της έδωσε καμμιάν απάντηση κι' αποτραβήχτηκε κακιωμένος. Ούτε για πρώτη, μα σίγουρα ούτε για στερνή φορά σημείωνε μίαν άσυνέπεια στις αντιλήψεις της μητέρας του. Άλλοτε φαινότανε κολακεμένη σαν τον έβλεπε να κάνει παρέα με το Δήμο Ρονιά, να κάθεται μαζί του ώρες ολόκερες στο σαλόνι και να κουβεντιάζουν οι δύο τους ατέλειωτα για τα πιά άπίθανα πράματα του κόσμου. Τώρα...

«Οχι, όχι, συλλογιζόταν η Χρηστίνα καθώς ξετυνότανε, δε θέλω να συνεχιστεί πιά η συντροφιά αυτή του Τόλη με το Ρονιά. Είναι φανερό πως το παιδί έχει πέσει κά τω από την έπιρροή του. Μου το παίρνει, μου το κλέβει. Αύριο μπορεί κιόλας να το στρέψει εναντίά μου, να το διδάξει πως πρέπει να μ' ελέγχει, να με κατασκοπεύει — ξέρω κι' εγώ... Δε θέλω να χάσω την ψυχή του παιδιού μου».

Τα έλεγε μέσα της ελ' αυτά και σύγκαιρα ένοιωθε πως είτανε ψέματα, πως ο Ρονιάς είταν άνικανος για μια κακή πράξη. Από λίγες όμως ημέρες τώρα είχε άρχισι να τον φοβάται, άόριστα. Ένοιωθε τον έαυτό της ύπολογον άπέναντί του, κάτι περισσότερο: Ένοιωθε πως τη

μάντευε κείνος. Η εξαφάνισή του ύστερα από τη βραδυά κάτω από το παράθυρό της, αντί να την καθυσχάζει, της ξυπνούσε ίσα-ίσα περισσότερες υποψίες. Τώρα που δεν τον έβλεπε πιά, της φαινότανε πως είναι πανταχού παρών, πως την ακολουθεί άθέατος στους δρόμους, πως ξέρει κάθε της κίνηση, πως παραφυλάει κρυμμένος στο σκοτάδι, πως γλυστράει ακόμα και μέσα στη συνείδησή της, άγρυπνος, φοβερός. Είτανε στιγμές που έπιανε τον έαυτό της να έχει στήσει λογομαχία φανταστική μαζί του, να του άπολογιέται, να του δίνει εξηγήσεις ή ν' αγωνίζεται να τον παραπλανήσει με μαστορικά έπιχειρήματα. Σ'άν συνερχόταν κι' έβλεπε τί έχει κάνει, άπελπίστια άργισμένη την κυριεύε. Αυτή να δίνει λογαριασμό σ' ένα φανταστικόν έξεταστή, αυτή που τίποτα δεν είχε ποτέ της εκτιμήσει τόσο όσο τη λευτεριά της! Αυτή, που δε λογάριασε ούτε άντρα ούτε πατέρα! Αυτή που μια μονάχα φιλοδοξία είχε στη ζωή της πάντα: Να ζήσει όπως της άρεσε...

Για κάμποσες ημέρες ύστερα από την Κυριακή εκείνη που την έκανε άξιοσημείωτη κάπως ο άνεξηγτος έρχομός του γέρο-Φάλαρη, οι φίλοι της Χρηστίνας, κάθε φορά

που πέρασαν να της χτυπήσουν το κουδούνι, δρήκανε την πόρτα της κλειστή. Η απάντηση που παίρνανε από τη Μέλπω είτανε στερεότυπη:

—Η κυρία λείπει. Θ' άργήσει ναρθεί.

Αυτό σήμαινε πως δεν τους ήθελαν ούτε στο σαλόνι ν' άνεβουνε και να καθήσουνε περιμένοντας τον έρχομό της, καθώς άλλοτε. Η Μέλπω δεν τους άνοιγε την πόρτα, πρόβαινε μονάχα στο μπαλκόνι. Και το χαμόγελό της είτανε τόσο ύποχρεωτικό ώστε να νοιώθουνε κείνοι πολύ καλά πως η έντολή είτανε να τους χρυσωθεί το χάπι.

Φυσικά, ο πρώτος που το κατάλαβε κι' άγανάκτησε, είταν ο Χαρόπουλος. Ένα βράδυ, ο Λιόντας μπήκε στο σπίτι νευριασμένος:

—Βρέ άδερφέ, τί συμβαίνει, δε μου εξηγείς; ρώτησε τη Χρηστίνα. Συνάντησα στην όδo Σταδίου το Χαρόπουλο και λίγο έλειψε να μη με χαιρετήσει. Τον σταμάτησα άπορημένος. Δεν είχα κάνει λάθος, μου κράπαγε μούτρα. «Αν δε μάς θέλετε πιά σπίτι σας, να μάς το πείτε καθαρά», έκανε και πήγε να προπεράσει. Τον έπιασα από το μπράτσο, του ζήτησα εξηγήσεις. Τότε μόνον έμαθα... Άλήθεια, του

έχεις κλείσει την πόρτα;

Η Χρηστίνα, μισοξαπλωμένη στη ντομιά της, ξεφύλλιζε ένα φυγურίνι.

—Φυσικά, έκανε ήρεμά της, δίχως να σηκώσει το κεφάλι.

—Και γιατί;

Δεν άποκρίθηκε άμέσως. «Υστερα τον κοιτάξε με κάποιαν άπορία. —Μα δεν έχουμε πεί;

—Τί έχουμε πεί!

Έκλεισε το φυγურίνι της άποφασιστικά, το πέταξε πέρα.

—Άκουσε, είπε και σηκώθηκε. Πρέπει ν' αλλάξουμε ζωή.

Είτανε τόσο κατηγορηματικός ο τόνος της, που ο Λιόντας άπόμεινε σαστισμένος.

—Ν' αλλάξουμε ζωή; Τί θα πεί αυτό;

—Θα πεί πως διαρέθηκα τη μονοτονία, τη μετριότητα, την αυταπάτη. Εκείνοι που ζούνε καλύτερα, δεν αξίζουνε περισσότερο από μάς. Τόσον καιρό τώρα κρυβόμαστε πίσω από το δάχτυλό μας. Ξεγελάμε τον έαυτό μας, να τί κάνουμε κι' εσύ κι' εγώ; Δεν το νοιώθεις;

Η έρώτησή της είχε μέσα μια πρόκληση. Ο Λιόντας έσμιξε τα φρύδια.

—Σοβότρησε; τη ρώτησε ξερά. Τινάχτηκε η Χρηστίνα. Τη στιγμή

τούτη, ο γνώριμός του εκείνος τόνος, που της θυμίζει, δι' είχε περισσότερο μίσσησι σ' αυτόν, είτανε κάτι βάρβαρο, σ'α χαστούκι. Το αίμα χύμηξε στα μάγουλά της, όμως, με μίαν άπεγνωσμένη προσπάθεια, κρατήθηκε.

—Δεν έχει μνημονικό, του είπε ήρεμα και με το παλιό της μονάχα εκείνο ραγισμό στη φωνή. Έγώ έχω. Θυμάσαι τί είχαμε πεί τη νύχτα που φεύγαμε από το Βαρόκι;

Δεν είχαμε πεί τίποτα, τούλάχι στο δεν είχαμε τίποτα μολογήσει ο ένας στον άλλο από την κοινή τους έκείνη σκέψη. Κι' ο Λιόντας, φυσικά, την είχε λησμονήσει κιόλας τη δική του, με την άσυνέπεια του άνθρώπου του ίκανού να προσαρμόζεται σε όλα και στα πιά χαμηλά.

—Δε θυμούμαι τίποτα, έκανε με την κυνική του άπάθεια. Έκείνο που ξέρω μονάχα είναι πως ο Χαρόπουλος μάς είναι φίλος πολύ καλός, πολύ χρήσιμος, και δεν έννοω με κα νέναν τρόπο να τον χάσω...

Τότε, η Χρηστίνα δε μπόρεσε πιά να κρατηθεί.

—Χρήσιμος! φώναξε, κ' η φωνή της, ή άσυνήθιστη ν' άνεβαίνει σε ψηλούς τόνους, τσάκισε παρατόνα, στρίγγλισε κομικά. Χρήσιμος γιατί υάς βοηθάει με τα λεφτά του.

—Γι' αυτό; Χρήσιμος γιατί κάνει το γούστο του και πληρώνει. Νά... να τί θεωρείς εσύ ικανοποίηση, αξιοπρέπεια, εγωισμό. Νά τι λογαριάζεις μονάχα στον κόσμο!

—Ο Λιόντας, που τάχασε στην αρχή με το αναπάντεχο, το μοναδικό ως τώρα στη ζωή τους ξεσπάσμα της, είχε μείνει καρφωμένος στη θέση του, να την κριτάζει. Ξάφνου ανασείστηκε, έκανε έναν πήδη λοξό κι' έβλεπε δριμυτικά την πόρτα.

—Σσσι! σσσι! της φώναξε σφουριχτά και της άδραξε γερά το χέρι.

—Τρελλάθηκες; Το παιδί ακούει!

—Ομως εκείνη είχε κιόλας τσακίσει.

Τα ξεσπάσματα, οι δραματικές σκηνές, δεν είχαν καθόλου στο χαρακτήρα της. Έκρυψε το πρόσωπο στο γυμνό της μπράτσο και σωριάστηκε

στη ντορμέζα, ενώ το κορμί της τρανταζόταν από τ' αναφυλλητά.

—Όποτε έτσι, έλεγε κόβοντας μικρές κι' όργισμένες βόλτες ο Λιόντας, ώστε έτσι! Η κυρία έχει θυσιαστεί! Η κυρία είναι κατήγορος! Της δώσαμε το δικαίωμα να κάνει τα κέφια της, να ζει καθώς της αρέσει, να έχει θαυμαστές, κόρο, και τώρα μάς γυρεύει και ρέστα! Μπράβο! Σπουδαία! Αυτά μάς αξίζουν.

Τα λόγια του βγαίνανε μέσ' από τα σφιγμένα του δόντια δαγκωμένα, σαρκαστικά, μια λύσσα ξεχειλίζει και τα φαρμάκων. Όμως η Χρηστίνα ένοιωσε πολύ καλά πως η αγανάκτησή του αυτή δε θα κρατήσει, πως δεν είχε καθόλου στέρreo υπόβαθρο. Είταν όργη διαμαρτυρίας για μια σιωπηρή συνθήκη που παραδιάστηκε.

δεν ήταν εξέγερση ανθρώπου αναστατωμένου από μια παρεξήγηση που τον ταπεινώνει. Θύμωνε τη στιγμή τούτη ο Λιόντας καθώς θυμώνει και βρίζει την τύχη ένας χαρτοκλέφτης που τον πιάσανε επ' αυτοφώρω. Και τούτο — η δεβαιότητα πως ο θυμός του είναι παροδικός, χωρίς σοβαρότερες συνέπειες — την πλήγωνε ακόμα βαθύτερα τη Χρηστίνα στον τραυματισμένο κιόλας εγωισμό της.

Όταν κατάφερε τέλος να δαμάσει την ταραχή που τράνταζε το στήθος της, άνασκηώθηκε μ' αξιοπρέπεια και κάθησε όσο μπορούσε πιο ήσυχη στη ντορμέζα. Με το μαντηλάκι της, πίαζε τα ρουθούνια της που, ακόμα τρεμούλιαζαν, αναρρουφώντας τα στερνά της αναφυλλητά. Και στις πιδ αυθόρμητες, και στις πιδ οικείες της στιγμές, η Χρηστίνα είχε μίαν ευγένεια τόσο έμφυτη στις κινήσεις, που να επιβάλλει το σεβασμό. Κι' ο ίδιος ο Λιόντας το ένοιωσε αυτό, σκοτεινά κάπως. Μ' όλο που η συμβίωσή τους στάθηκε εσωτερικά τόσο αταίριαστή πάντα, ποτέ οι ιδιαίτερές τους σχέσεις δεν είχαν ξεπεράσει το σύνορο της ευπρέπειας. Η σημερινή παρασπονδία, είχαν η πρώτη.

—Λυπάμαι πολύ που παραφέρθηκα, είπε η Χρηστίνα σπρώχνοντας πίσω με το χέρι της μια μπουκλίτσα

από τα μαλλιά της που της είχε κυλίσει πάνω στο φρύδι. Δεν είμαι καθόλου μετανιωμένη για ό,τι έχω κάνει ως τώρα κι' ούτε, αν είτανε να ξαναρχίσω τη ζωή μου, θα ήθελα να τη φτιάξω διαφορετική. Σου ζητώ μονάχα να με καταλάβεις. Δεν αναγνωρίζω σε κανένα το δικαίωμα να μάς θεωρεί κατώτερους του. Έκανες κάποτε μια προσπάθεια να σπάσεις το ζυγό που μάς κρατούσε υποδουλωμένους. Απότυχες. Δεν το λέω για να σε κατηγορήσω. Το λέω, γιατί, εγώ, δεν συμβιβάστηκα ποτέ.

—Ο Βαρόκης σε χρησιμοποιεί και σ' εκμεταλλεύεται, σου χρωστάει την ύπαρξή του κι' όμως σε κρατάει σ' απόσταση, μ' ευγένεια — είν' η αλήθεια — μίαν ευγένεια όμως πονηρή, ύστερόβουλη, αφορήτη. Δεν θέλω να μάς θεωρεί ευεργετημένους. Το καταλαβαίνεις; Δε θέλω, όχι!

—Ο Λιόντας είχε αρχίσει πάλι να πηγαίνει ούρα. Άκουγε τα λόγια της γυναίκας του και, μέσα του, τα μελετούσε.

—Λοιπόν; τί μπορούμε να κάνουμε σ' αυτό; ρώτησε αμφιτικός.

—Εμεινε για λίγο αμίλητη. Ύστερα είπε, πολύ απλά:

—Αυτό που δεν μπόρεσε εσύ τότε να καταφέρεις, θα το δοκιμάσω τώρα εγώ.

Στάθηκε απορημένος ο Λιόντας.

—Πώς; Έκανε.

Χαμογέλασε άνα η Χρηστίνα.

—Δεν ξέρω, δεν ξέρω καλά ακόμα. Θα δοκιμάσω... Τό πάν, θα-ρώ, είναι να μην υποχωρήσει κανείς.

Για λίγη ώρα απόμειναν σιωπώντας, εκείνος να κόβει πάλι βόλτες, κι' αυτή να συλλογιέται, με τα μάτια της καρφωμένα στο πάτωμα. Τα μάτια της είχαν γίνει μεγάλα, πολύ μεγάλα, και μια καταχνιά ονείρου τα θόλωνε. Στην αφαιρεμένη εγκατάλειψη του κορμιού της, που λυγίζει άπαλά πάνω στην ντορμέζα, στο τριγωνικό της τρυφερό πρόσωπο με τη βελούδινη του γλώκα που, σαν άποληρμονιότανη, κάντιωνε μελαγχολική, διάβαζε τη μακρυά και κουρασμένη Ιστορία μιας ζωής που αστόχησε κυνηγώντας όλοένα κάτι, άπιαστο και θαμπό.

—Τότε... τότε, είπε ο Λιόντας σά να μονολογούσε, δεν πρέπει να κάνουμε πέρα το Ρονιά. Ο Ρονιάς έχει γνωριμίες, μπορεί να μάς βοηθήσει...

—Όχι! Έκανε ζωηρά εκείνη. Δε θέλω να γυρέψουμε κανέναν τη βοήθεια. Άν είναι να κατορθώσουμε κάτι πρέπει να το χρωστάμε μονάχα στον εαυτό μας. Σε κανέναν άλλο.

—Δεν έχεις τη πείρα της ζωής, Χρηστίνα, χαμογέλασε μ' επιείκεια ο Λιόντας. Μονάχος του, δεν κατα-

φέρει κανέναν τίποτα. Νά; εγώ! Θαρρείς πως αν είχα την τύχη να δρώ κάποτε μια βοήθεια, θα ήμουν έτσι σήμερα; Τί είναι ο Βαρόκης; Ένα μηδενικό καλλιγραφημένο. Κι' όμως για να βρεί πατρική περιουσία, στρωμένο τραπέζι, τόν δλέπεις; Παίζει ένα ρόλο σήμερα, είναι κάποιος. Χμ! "Ας είχα τη μισή του τύχη εγώ — τί λέω! το ένα χιλιοστό της τύχης του — και θάδλεπες. Μα τί να σου κάνω!...

Κάτι πήγε να του πεί, πρόλαβε όμως να το κρατήσει στα δόντια της, ύστερα πρόφερε μόνο:

—Τόσα χρόνια που γυρέψαμε γύρω μας βοήθεια, δεν έκαναμε τίποτα. Γιατί; Τώρα κι' εγώ το καταλαβαίνω; Γιατί προσέξαμε τη διακόσμηση, όχι την ουσία. Ο Ρονιάς, ο Χαρόπουλος, ο Μπερτάκης, οι άλλοι όλοι, είναι διακοσμητικοί. Μας χρησιμοποιούν, δεν τους χρησιμοποιούμε.

—Και φαντάζεσαι πως αν είχαμε άλλους...

—Όχι, όχι, δε λέω άλλους. Οι άλλοι έρχονται αργότερα, κι' έρχονται μονάχοι τους τότε. Το ζήτημα είναι να πιάσει κανένας το σωστό νήμα, ν' αρχίσει από την αρχή. Έμεις αρχίσαμε ανάποδα.

—Το νήμα — αν σε καταλαβαίνω καλά — είναι να κάνει κανένας λε-

φτά. Έτσι δεν είναι; Σύμφωνα! Πώς όμως; Έδω σε θέλω!

Έπλεξε τα χέρια της, τα δύθισε ανάμεσα στα πόδια της και τσάκισε το κορμί της έμπρός, τεντώνοντας το σαγόνι. Το δλέμμα της, έγινε βαθύ.

—Δεν ξέρω, είπε άργά, συλλογισμένα. Δεν ξέρω ακόμα. Μπορεί και να μην είναι μονάχ' αυτό...

Ο Λιόντας έβαλε πάλι στο ποτηράκι του ούζο και το άδειασε μονομιάς.

—Όποτε φρονείς, έκανε ύστερα, πως πρέπει να τη σχολάσουμε την παρέα; Θα τους κακοφανεί, ξέρεις. Θα μάς δάλουνε στο σημάδι. Και, να σου πω την αλήθεια, δε δλέπω το λόγο. Σήμερα, κουτσά-στραβά έχουμε έναν κύκλο. Αύριο θα θρεθούμε κούκοι. Τί θα κερδίσουμε;

Τόν άκουγε και σύγκαира ο νους της έτρεχε αλλού.

—Μας άπασχολούν άδίκως, είπε, τούς νιώθω να τυλιγώνται στα πόδια μας. Έχουν αξιώσεις, δεν το καταλαβαίνεις;

Λέγοντας το τελευταίο τούτο, τόν κοίταξε. Όμως εκείνος άπόφυγε τη ματιά της.

—Αύριο, συνέχισε η Χρηστίνα, μπορείς να τους δείς και να μάς επιτηρούν, να μάς κατασκοπεύουν. Δεν είναι προτιμότερο να είναι κανένας λεύτερος;

Είχε στο νού της το Ρονιά, καθώς πάντα τις τελευταίες τούτες ήμερες. Έκείνος, φυσικά, δεν το κατάλαβε, γιατί δεν ήξερε τί έχει μεσολαδήσει.

—Μου κάνει έντύπωση ωστόσο, έκανε γελώντας. "Ως τώρα σε ήξερα φιλάρεσκη, διαβολέμενα φιλάρεσκη! "Ηθελες νάχεις γύρω σου χασομέρηδες κομπους που να σε θαυμάζουν. Πώς έτσι άλλαξες ξαφνικά!

Δεν τού άποκρίθηκε. Πιάς ο λόγος να τού εξηγήσει; Και μήπως θα καταλάβαι κανένας; Πώς να τού εξηγήσει τη φιλαρέσκεια τη μεγάλη, την ανήσυχη, την τραγική στο είδος της, που τρέφεται με τις σάρκες της και, τρίβοντας τη γλώσσα της στη λίμα, πίνει άχόρταγα το ίδιο της το αίμα;

ΣΤ'

Στο σπίτι τους μέσα, ο Βαρόκης κι' η Έλσα, δεν συναντιόνταν πολύ συχνά. Είχανε ρυθμίσει, καθέναν τους χωριστά, τη ζωή τους έτσι ώστε να διατηρούν όλα τα έξωτερικά γνωρίσματα της συμβίωσης, χωρίς καμμιάν από τις δεσποχές εκείνες ή τις άμοιβάτες αποχωρήσεις που είναι το αναγκαίο της επακόλουθο.

Για την "Ελσα, η ανεξαρτησία αυτή είχε θέλητρο πολλαπλό: Πρώτα-πρώτα της δημιουργούσε μία ψευδαίσθηση ολοκληρωμένης προσωπικότητας: Μήπως η απόκτηση της απόλυτης ελευθερίας δεν είναι το άνωτερο ιδανικό για κάθε άνθρωπο; "Ε λοιπόν την ελευθερία τούτη η "Ελσα την είχε κερδίσει και, για να την κερδίσει, θα πει πως ήταν ικανή να το κάνει. "Αρα βαθύτερη ικανοποίηση του εγωισμού. Δεύτερο: Πραχτική, τεχνική, πές, ευχέρεια να διαθέτει τον εαυτό της όπως τὸ θέλει, σύμφωνα με τὰ κέρια της ηλικίας ή και με τὰ καπρίσια της στιγμής. Τρίτο και τελευταίο — όμως όχι κι' ελάχιστο: "Η συνείδηση πως, έτσι κάνοντας, βρίσκεται σύμφωνα με τις αξιώσεις του κόσμου της και της εποχής της. "Αν ήθελε ν' αναζητήσει κάπως μακρύτερα ένα ιδανικό πρότυπο τέτοιας ζωής, η "Ελσα Βαρόκη θα έφτανε ολόγιστα στην ξένη εκείνην αριστοκρατία, που τὰ ἤθη της τ' αποτυπώνουν πιστά — εἴτανε βέβαιον γι' αὐτὸ — τὰ μυθιστορήματα:

Οι κόντες κ' η κόντессα έχουν ιδιαίτερα ὁ καθέναν διαμερίσματα, ιδιαίτερη ὑπηρεσία, ιδιαίτερον κύκλο και, πάντοτε, ιδιαίτερη αίσθηματική ζωή. Μπορείς να βρεις πουθενά τρανότερη απόδειξη ἐσωτερικῆς ελευθερίας, ἄρα και ευγένειας; Τίποτα δὲν τὴ γοήτευε περισσότερο τὴν "Ελσα ὅσο οἱ σκηνές ἐκείνες όπου ὁ μαρκήσιος ἔρχεται νὰ χτυπήσει διακριτικά στὴν πόρτα τῆς μαρκησίας, κ' ἡ καμαριέρα τοῦ ἀνοίγει γιὰ νὰ τοῦ ὑποδείξει ἀδρότητα πὼς ἡ κυρία δὲν δέχεται ἀπόψε. "Αφινε τότε τὸ διδύμο στὰ γόνατά της, ἐπλεκε τὰ μελωτὰ τῆς ὠραία δάχτυλα κάτω ἀπὸ τὸ σαγόνι, τάνυζε μὲ ἡδονικὴ ἐκκυσσηκαθὼς μέσα σὲ θερμὸ λουτρό, τὸ κορμὶ της, καὶ θυθίζονταν σὲ ρεμβασμούς.

Τίποτα τὸ παράδοξο λοιπὸν ἂν ὁ Βαρόκης τὸ θράδι ἐκεῖνο πὸν ἤρθε νὰ χτυπήσει στὴν κάμαρα τοῦ γυναικας του, ὅρθε ἀνάλογη ὑποδοχή. Δὲν εἴτανε δέδαια ἡ πρώτη φορά. Τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς τοῦ εἶχε ἀναγνωρίσει ὁ ἴδιος. "Ελα ὅμως πὸν κάπου-κάπου ἡ θυμίστη τῆς ὁμορφιάς της

τοῦ ἔφερνε ὁστρο! Εἴταν ἄστατος στὰ γούστα του ὁ Βαρόκης, ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι οἱ μαθημένοι νὰ τὰ ἱκανοποιῶν πολὺ εὐκόλως. Μιὰ ἀδόκητη ἀναποδιὰ τὸν δαιμόνιζε. Τότε μέσα του ξυπνοῦσε ὁ ρωμιός, ἀρνητῆς ἀφηνιασμένος κάθε ἐθιμοτυπίας. Βλαστημοῦσε κι' ἐβρίζε μέσα στὰ δόντια του, καταργιῶταν τὴν ὥρα πὸν ἔκανε στὴ γυναῖκα του τέτοιες παραχωρήσεις. "Ο μαρκήσιος ἔφευγε ἀπὸ τὰ διαμερίσματα τῆς μαρκησίας ἀναθεματίζοντας.

Καὶ νὰ δεις πὸν τὸ θράδι ἐκεῖνο, κατὰ διαλεμένη σύμπτωση, δὲν εἶχε τίποτα καλλίτερο νὰ κάνει. Μπορεῖ μάλιστα κ' ἡ πλήξη τούτη νὰ στάθηκε ἡ ἀπώτερη ἀρχὴ τοῦ κακοῦ. Μὲ τὴ Διάννα τὰ εἶχε τσουγκρίσει ἐδῶ καὶ τρεῖς ἡμέρες. "Ω! τίποτα τὸ σπουδαῖο, μᾶλλον κάτι καθιερωμένο στὸ ἐρωτικό τους ἡμερολόγιο, γιορτὴ ἀπλῶς κινητῆ. Δὲν εἴτανε φυσικὰ σχολαστικὸς ἔραστής ὁ Βαρόκης, κάθε ἄλλο, εἴταν ὁμοῦς ζηλιάρης. Καθαρὰ ζήτημα ἰδιοσυγκρασίας αὐτοῦ. Λοιπὸν τοῦ εἶχε φανεῖ — μὰ δὲν εἴτανε καὶ δέδαιος — πὼς ἡ Διάννα δὲν τοῦ ἀφιερωνόταν ὁλοκληρωτικά, ἀπόλυτα, ὅπως ἐπέμενε ἡ ἴδια νὰ τὸν βεβαιώνει. Τὴν περασμένη Τρίτῃ ἀκριβῶς, τὴν ὥρα πὸν ἔφευγε ἀπὸ τὸ σπίτι της, ἀνακάλυψε πὼς τοῦ λείπανε τὰ κλειδιά του. Βάλλθηκε νὰ ψάχνει γι' αὐτὰ — στὸ ντινάνι φυσικὰ — κι ἀναποδογύριζε τὰ μαξιλάρια, ὅταν — κόλαση κι' ἀστροπελέκι! — βλέπει ἐκεῖ χωμένο ἓνα μανικετόκουμπο. Τὸ παίρνει, τὸ κοιτάζει. Δὲν εἴταν ἀπὸ τὰ δικά του. Κοιτάζει τὴ Διάννα. Εἴταν ἀτάραχη καὶ χαμογελαστὴ πα-

γερὰ, καθὼς πάντοτε.

— Τίνος εἶν' αὐτό;

— Μὰ, μπορεῖ καὶ τοῦ καμαριέρῃ μου.

"Η φωνὴ της εἴταν ἀτάραχη, τοῦ φάνηκε μάλιστα ἀδιόρατα εἰρωνική. — "Ο καμαριέρῃς σου χρυσὸ μανικετόκουμπο!

— Εἶσαι βέβαιος πὼς εἶναι χρυσό;

— Θὰ τὸ ἐξετάσω.

Σ' ὅλο τὸ δρόμο, φεύγοντας, τὸ στριφογύριζε στὰ δάχτυλά του. Τὸ σβολαράκι αὐτὸ εἶχε μπλεχτεῖ κυριολεκτικὰ στὰ γρανάζια τοῦ μυαλοῦ του, ἐτρίζε καὶ τὸ ἐμπόδιζε νὰ λειτουργήσῃ κανονικά. Μπαίνοντας ὡστόσο στὸν χρυσοχοῦ τοῦ, ἐνωῖσε λιγάκι ντροπισαμένος.

— Εἶναι χρυσὸ αὐτό; ἔκανε ἀτημέλητα, καθὼς πέταγε τὸ μανικετόκουμπο πάνω στὸ κρύσταλλο τοῦ πάγκου.

"Ο χρυσοχοῦς τὸ πήρε, τὸ κοίταξε χαμογελαστός. (Γιατί χαμογελοῦσε, ὁ ἀλιτήριος;)

— Χρυσὸ εἶναι, ὁμοῦς σταθῆτε καὶ νὰ βεβαιωθοῦμε.

Μπήκε μιὰ στιγμὴ στὸ ἐργαστήρι του καὶ ξαναγύρισε μὲ τὸ σῶμα τοῦ ἐγκλήματος στὴ χούφτα.

— Χρυσὸ εἶναι, καὶ καλὸ χρυσάφι.

Σὰς τὰ χάρισαν;

— Ναί, μοῦ τὰ χάρισαν.

— Αὐτὸ θὰ ἔλειπε! Ποῖος θὰ χάριζε ποτὲ σὲ σὰς ψεύτικο πρᾶμα, κύριε Βαρόκη!

— Εὐχαριστῶ, ἔκανε ξερὰ ἐκείνος καὶ γύρισε νὰ φύγῃ διασπαστικός. Τὸ μανικετόκουμπο τὸν ἐνωχλοῦσε πολὺ στὸ χέρι τοῦ τώρα.

— Κ' ἡ ἐργασία πολὺ καλὴ, ἀκουσε τὸ χρυσοχοῦ νὰ τοῦ φωνάζει ἀπὸ πίσω. Θαροῦσε ὁ ἡλίθιος πὼς τοῦ κάνει εὐχαρίστηση.

Αὐτὸ εἴταν. Δὲν ξαναπάτησε στὸ σπίτι τῆς Διάννας τρεῖς ὁλόκερες τώρα μέρες πρᾶμα, κατὰ τὴ γνώμη του, πολὺ σοδαρό.

Βρίσκοντας τὴν πόρτα τῆς γυναικας του κλειστὴ, ἐνωῖσε τὸν εαυτό του πληγωμένο. Δυὸ μαζὶ γυναῖκες νὰ σὲ πικράνουν, πᾶει πολὺ, πάρα πολὺ. Εἴταν ἄκεφος, ὅλοι οἱ γνώριμοί του ἐνθουσιασμοὶ τὸν εἶχαν ἐγκαταλείψει. Μηχανικὰ σκέφτηκε πὼς δὲν τοῦ ἀπέμεινε παρὰ ἡ κλασσικὴ του διέξοδος σὲ τέτοιες στιγμές: Τὸ ξενύχι κάπου, ὅπουδήποτε, φτάνει νὰ εἶναι ἓνας χώρος πολυσύχναστος, γεμάτος θόρυβο, φῶτα, μουσικὴ, ὅλες δηλαδὴ οἱ εὐλογίες ἐκείνες πὸν σὲ κάνουν νὰ ξεχνᾷς τὸν καὶμὸ σου. Στὸ ἀτομικὸ του λεξικό, ἡ περιφραστικὴ αὐτὴ ἐννοια μεταφραζότανε σὲ μιὰ μόνον λέξη: καμπαρέ. Εἴτανε καταδικασμένος λοιπὸν νὰ πᾶει κι' ἀπόψε σ' ἓνα καμπαρέ. Σκληρὴ μοῖρα! Στὶς τέτοιες στιγμές ἐνωῖθε τὸν εαυτό του πανάθλιο, ἡ ἀκριβέστερα, τραγικὸ. "Η συνείδηση μάλιστα τῆς τραγικότητος αὐτῆς εἴτανε κιόλας ἓνα πρῶτο βάλαμο πὸν τοῦ κολάκευε κάπως τὸν κλονισμένον ἐγωισμό του.

Πῆρε τὸ τηλέφωνο, ζήτησε καναδυὸ φίλους τοῦ προθύμους συνήθως σὲ τέτοιες ἐξόδους. "Ο ἓνας ἔλειπε, ὁ ἄλλος εἶχε κλεισμένη τὴ θραδιά του μὲ γυναῖκα. "Ανάθεμα καὶ τρισανάθεμα! Θὰ πῆγαινε μονάχος. Ἐρημος, παρατημένος.

Εἴταν ἀκόμη νωρὶς, κάπου ἔντεκα. Κατέβηκε ἀπὸ τὸ σπίτι του κι' ἄρχισε νὰ πορεύεται ἀργά, ρεμβάζοντας. "Οπουδήποτε κι' ἂν πῆγαινε τὸ κάτω-κάτω, εἴτανε δέδαιος πὼς βάδρισκε συντροφιά, τί διάβολο!

"Οσοι φορὲς τὸ θέλησε, δὲν εἶχε ἀπομείνει μονάχος. Κοντοστάθηκε μιὰ στιγμὴ γιὰ ν' ἀποφασίσῃ μήπως θάτανε καλύτερα νὰ πᾶει τ' ἀμάξι του καὶ νὰ τραβήξῃ γιὰ κάπου ἔξω, Σκαρμαγκὰ ἢ Γλυφάδα. "Επερίττο, συλλογίστηκε, νὰ ξεκινήσῃ χωρὶς παρέα. "Ας συνεχίσουμε ἐπὶ τὸ δρόμο μας, μὲ τὰ πόδια, στὴν τύχη. Μπορεῖ κ' ἡ τύχη νὰ εἶχε κάποια καλύτερη ἀπὸ μὲνα ἔμπνευση.

Πῆγαινε καί, δίχως νὰ τὸ θέλει, ἔκανε μέσα του ἓναν πρόχειρο ἀπολογισμό τῶν περασμένων του. "Η "Ελσα ὅπως καὶ νᾶχει τὸ πρᾶμα εἶχε πιάσει στὴ ζωὴ του μιὰ-κάποια θέση. Τὴν εἶχε παντρευτεῖ ἀπὸ ἔρωτα — τοῦλάχιστον ἐπὶ εἶχανε πιστέψῃ τότε κι' αὐτὸς κι' ἐκεῖνη. "Η ἐνωσή τους πραγματοποιήθηκε χωρὶς ἐμπόδιο ἢ περιπέτεια — πρᾶμα δυσάρεστο κάπως ἐκ τῶν ὑστέρων, γιὰτὶ δημιούργησε κιόλας μέσα τους ἓνα εἶδος κενό. Αὐτὸ, ὁ Βαρόκης, τὸ μαντεύει πολὺ καθαρά τώρα. — "Ο πατέρας της εἴτανε μεγαλέμπορος, τῆς ἔδωσε λοιπὸν σοδαρὴ προίκα. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς νιότης της ἡ "Ελσα τὸ εἶχε περάσει στὸ ἐξωτερικό, σ' ἓνα ἐλβετικὸ κολλέγιο, κι' ὕστερα κοντὰ στὴ θεία της πὸν ἔμενε στὸ Λονδίνο. Εἴτανε κοπέλλα μὲ λάμψη μεγάλη μέσα στὴν ἀθηναϊκὴ κοινωνία, ὁμορφιά ἀξιοσημείωτη, φίρμα ἡχηρὴ, προίκα ἡχηρότερη, καὶ ἄ-

γνοια βασικὴ τῆς μητρικῆς της γλώσσας, ὅλ' αὐτὰ στοιχεῖα γοητείας ἀκατανίκητα. "Οταν ὁ Βαρόκης τὴ γνώρισε, τὴν περιτριγύριζαν κιόλας πάμπολλοι γαμπροί. Τὸς τὴν ἄρπαξε μὲς' ἀπὸ τὰ χέρια. "Ο θρίμβος αὐτός, ἔριξε μιὰν ἀντιφεγγιά ζωηρὴ κι' αἰσιόδοξη γι' αὐτὸν σ' ὅλο τὸ πρῶτο μέρος τῆς συζυγικῆς ζωῆς τους. "Υστερα, ἀνεπαίσθητα μὰ σταθερά, ἤρθαν οἱ πρώτες ἀπογοητεύσεις. Γιὰ τὴς γυναῖκες πὸν ἡ ὁμορφιά τους σὲ κάνει νὰ ρεμβάζεις, ν' ἀναρωτιέσαι, νὰ κατατρώγεις, ὁ ἐρωτικὸς ρόλος εἶναι πολὺ βαρὺς, ἀπαιτεῖ μιὰν ἀδιάκοπη ἀνανέωση καὶ μιὰν ἀνεξάντλητη δικαίωση. "Ο μεγάλος κίνδυνος εἶναι μήπως ἡ ὁμορφιά, καθὼς ὅλα τὰ ἐπίγεια πρᾶματα, ὑποκύβει, στὸ νόμο τῆς μονοτονίας, δηλαδὴ τῆς ἐσωτερικῆς φθοράς — πρᾶμα ἄλλωστε ἀναπότρεπτο. Γιὰ τὸ Βαρόκη, ἤρθε κάπως νωρὶς ἡ στιγμή πὸν ἡ ὁμορφιά τῆς "Ελσας δὲν ἐκρυβε πιά γι' αὐτὸν κανένα ἀπρόοπτο. Κοντὰ της μένοντας, μπορεῖ νὰ εἶχες πολλὰ νὰ πείς, ζαλισμένος ἀπὸ τὰ αἰνιγματικὰ της μάτια, γρήγορα ὁμοῦς ἐνωῖσθες πανικόβλητος πὼς ἡ γλώσσα σου εἶχε κιόλας σταματήσει. Γιατί; Εἴτανε πολὺ ἀπλό: Γιατί ἀπὸ τὴν "Ελσα ἔλειπε ἡ ἱκανότητα νὰ τροφοδοτεῖ μιὰν ἐρωτικὴ συνδιάλεξη μὲ καινούργιο ἐνδιαφέρον. Τῆς ἔλειπε ἡ δεξιότητις τῆς ἀπόκρισης. "Η κοιλότητα ἐκεῖνη πὸν πλάθει τὸν ἀντίπαλο καὶ ὑποβάλλει τὴ φαντασία. "Οσο κι' ἂν ἔσκυβες μέσα στὸ αὐτὸ της, ἐβλεπες ν' ἀντικαθρεφτίζεται ἡ εἰκόνα του, τίποτ' ἄλλο. "Ο Βαρόκης τὸ λέει τώρα ξεκάθαρα, πεισματερά.

ἐνὼ δηματίζει στὸ νυχτωμένο ἀθηναϊκὸ δρόμο: "Εἴς ἔλειπε πάντα ἡ ἐσωτερικὴ ζωή.

Εἶναι ὁμοῦς ἄνθρωπος ἐντιμὸς ὁ Βαρόκης, ἀπροκατάληπτος. Δὲν ἔχει καμμιά δυσκολία ν' ἀναγνωρίσει καὶ τὸ προσωπικὸ του ποσοστὸ τοῦ ἀδίκου σ' αὐτὴ τὴ δυσαρμονία. "Ιδιαίτερα ἀπόψε, ἔχει ὅλη τὴ διάθεση — ἓνα εἶδος ψυχικῆς φαγούρας — νὰ ξεμολογήσῃ. Κι' εἶναι πολὺ, μὰ πολὺ ἀτυχος πὸν δὲ μπόρεσε νὰ βρεῖ ἀκόμα στὸ δρόμο του ἓνα φίλο γκαρδιακὸ γιὰ νὰ τοῦ μιλήσῃ καὶ ν' ἀνακουφιστεῖ.

Περνώντας ἀπὸ ἓνα γινώριμό του μπαράκι, ἔσπρωξε τὴν πόρτα καὶ μπήκε. Δυὸ-τρεις καθυστέρημένοι πιότηδες εἴτανε κουρνιασμένοι πάνω στὰ ψηλὰ σκαμνιά κι' ἀποτελειῶσαν τὰ μοναχικά τους κεράσματα μεγαγχολικοί, ἐξείλιτο ἀπὸ πλήξη. Κανένας γνωστός. "Εφυγε. Σκέφτηκε νὰ ρίξῃ μιὰ ματιὰ καὶ στὰ ζαχαροπλαστεία, χωρὶς ἐλπίδα σοδαρῆ, γιὰ νὰ εἶναι μονάχος ἐν τάξει μὲ τὴ συνείδησή του. Κόσμος πολὺς ἐδῶ, συντροφίες γνωστῆς του, κανένας ὁμοῦς κατὰλληλος γιὰ τὴν τωρινὴ του διάθεση. Τὸς κοίταξε ἀπὸ μακριὰ, κάνοντας τὸν ἀπασχολημένο γιὰ νὰ μὴ μπλέξῃ, καὶ σύγκαίρα τοὺς παρέδωλε μ' ἓνα πρότυπο φανταστικὸ πὸν εἶχε πλάσει μέσα του, τὸν ἱδανικὸ ἀκροατὴ τῆς ἐξομολόγησής του. Τίποτα, ναυάγιο! Κοντοστάθηκε μιὰ στιγμὴ πίσω ἀπὸ τὴν ἀνυποψίαστη ράχη ἐνὸς φίλου του γιὰτροῦ ψυχναλῆ, σαραντάρη καὶ μὲ φαντασμαγορικὴ φήμη στὸν καλὸ κόσμο. ("Ακολουθεῖ)

«Όχι, όχι, ούτε αυτός είταν ο κα-
τάλληλος. «Θα με ιδεί σαν περίπτω-
ση κι' όχι σαν άνθρωπο», είπε μέσα
του. Τό αίτημα τούτο της ανθρώπι-
νης συμπάθειας είταν επιταχτικό μέ-
σα του άπόψε. «Εστριψε επιτήδεια,
γιά να μη τόν προσέξει ή γυναικο-
παρέα του γιαιτρού—τρείς περίλαμ-
πρες λιονταρίνες—κι' έφυγε διαστι-
κός. Μέσα του, μιá ήττοπάθεια άρ-
χιζε ν' άνεβαίνει, έξουθενωτική.
«Είται έτσι κάποιες στιγμές, συλ-
λογίστηκε, πού δέ σ' έγκαταλείπουν
μονάχα οί άνθρωποι, παρά κ' ή Τύ-
χη». Η άποκάλυψη τούτη τόν άφη-
νε θαμπωμένον. Δέ θυμότανε πολλές
φορές στη ζωή του πού νά έξαναγκά-
στηκε νά κάνει τέτοιες πένθιμες δια-
πιστώσεις.

Βάδιζε τώρα μηχανικά, χωρίς έν-
θουσιασμό κανένα, πρós τόν αρχικό
του και ύστατο σκοπό, τό νυχτερινό
κέντρο, όταν, περνώντας άπό τό ένα
στό άλλο πεζοδρόμιο της όδου Πα-
νεπιστημίου, είδε άντίκρυ έναν άν-
θρωπο πού έφευγε τοίχο-τοίχο, σά
σκιά. Η χαμηλωμένη ως τά φρύδια
άσιδέρωτη ρεμπουμπλικα, ή σκούρα
καμπαρντίνα με τόν άνασηκωμένο
γιακά, τά χωμένα στις τσέπες χέ-
ρια, δέ μπορούσαν νά τού άφήσουν
άμφιβολία. «Ως θεά Τύχη! άδίκως
σε συκοφάντησα!» φώναξε ό Βαρό-
κης μέσα του, ξεχείλος άπό ένθου-
σιασμό. Και δυνατό:

—Δήμο, σ' αίχμαλωτίζω!

Ό Ρονιάς κοντοστάθηκε, άναγνώ-
ρισε τή φωνή, έκανε νά προσπεράσει,

όμως ό εύγενικός άνθρωπος υπερί-
σχισε στη συνείδησή του. Στάθηκε
χαμογελώντας άτονα κι' άφαιρέμενα.

—Καλησπέρα.

—Τί καλησπέρα, μωρέ αλιτήριε!
Έσύ λίγο έλειψε νά μου ξεγλυστρή-
σεις.

—Με συγχωρείς. Ήμουν άκεφος,
κάπως αδιάθετος.

—Κολοκύθια! Θα σε πάω έγώ
κάπου νά γίνεις καλά.

Πέρασε τό μπράτσο του στο μπρά-
τσο του Ρονιά και τόν τράβηξε μαζί
του.

—Όχι, όχι! δέ μπορώ, έκανε
κείνος στερώνοντας άπελπισμένα τά
πόδια του χάμου. Μου είν' άδύνα-
το άπάψε.

—Και πότε σου είναι δυνατό;
Έσύ χάθηκες άπό προσώπου γής,
καταποντιστηκες! Έλα, έλα και ά-
φησε τά νάζια. Πάμε σου λέω. Δέν
υποχωρώ.

—Έχω δουλειά...

—Δέν έχεις καμμιά δουλειά. Πά-
με.

Τόν τραβούσε με τό στανιό, πά-
λαιψαν λίγη ώρα.

—Μένι, σε παρακαλώ, έκανε ίκε-
τευτικά ό Ρονιάς. Δέν έχω κέφι.

—Και μήπως έγώ έχω θαρείς;
Γι' αυτό έπιμένω, κουτέ! Δέν τό κα-
ταλαβαίνεις;

Ό τόνος του είταν έμπιστευτι-

κός, έσκυβε στ' αύτι του φίλου του:

—Πάμε, πρόσθεσε όσο μπορούσε
πειστικώτερα. Δυό δυστυχίες είναι
καλύτερες άπό μιá μοναχιά της. Άλ-
ληλοστηρίζονται πλάτη με πλάτη.

Προχώρησαν σφιγμένοι ό ένας πά-
νω στον άλλο.

—Πού θα με πάς; ρώτησε ταλαι-
πωρημένα ό Ρονιάς. Έγώ δέν είμαι
ντυμένος.

—Σάμπως έγώ είμαι; Κοίτα!

Τού έδειξε τά ρούχα του, ένα κο-
στούμι σπόρ σκωτσέζικο, πολύ κα-
λοραμμένο. Τήν άτημελησία αυτή, τή
σοφή, τού Βαρόκη, τήν ήξερε ό Ρο-
νιάς. Είτανε μιá κομψότητα συγκα-
λυμμένη. Χαμογέλασε μακρόθυμα.

—Θα σε διασκεδάσω, είπε θλιβε-
ρά. Θα τό μετανοιώσεις.

—Έλα, πάψε! Έγώ σε γύρευα
στον ούρανό και σε βρίσκω στη γή.
Ξέρω, ξέρω, με θεωρείς επιπόλαιο,
αδιάφορο σε όλα. Έχεις άδικο. Κρύ-
βω πολλά. Άς είναι! Έσύ είσαι έ-

νας άνθρωπος θαύς, αυτό τ' άνα-
γνωρίζω. Είσαι καλύτερός μου σε ό-
λα, πάντοτε τό παραδέχτηκα. Και
νάφερες πάσες φορές σε θυμάμαι...

Μού λείπεις, βρέ Δήμο, τό ξέρεις;
πρόσθεσε με διάχυση.

Είταν ειλικρινής, γι' αυτό καμμιά
άμφιβολία. Η άπλοϊκότητα πού κρυ-
βότανε στο βάθος της ψυχής του σ'
έκανε νά τόν συμπαθείς χωρίς καλά

καλά νά ξέρεις κι' έσύ τό λόγο.

Μπήκανε στη «Φέμινα» και κάθη-
σαν σ' ένα κάπως άπόμερο τραπέ-
ζακι.

—Έδώ είναι καλά, είπε ό Βαρό-
κης πού τό είχε διαλέξει. Είμαστε
έδώ και δέν είμαστε. Δέν πιστεύω
νά σ' ενδιαφέρουν τά νούμερα. Έγώ,
τά συχαίνομαι. Έχω γενικά—τό πι-
στεύεις;—συχασή τις γυναίκες.

—Είται τής στιγμής, μη φοβάσαι,
χαμογέλασε ό Ρονιάς με τή γνώρι-
μή του γλυκειά μακροθυμία. Θα
τίς ξαναγαπήσεις.

—Όχι, όχι, άκουσε...

Άκούμπησε τούς άγκώνες του στο
τραπέζι, έσκυψε μπροστά κι' άρχισε
νά ξεολογιέται: Τίς γυναίκες τίς
είχε πάντοτε αγαπήσει, αυτό δέν τ'
άρνιόταν, έβρισκε πώς έξιδανικεύου-
νε τή ζωή, πρῶτα άναγκαίο άκόμα
και σαν πλάνη άν τό πάρεις. Τό κά-
τω-κάτω δάκερη ή ζωή τί άλλο εί-
ναι παρά μιá μακρυά σειρά άπό πλά-
νες, ή τουλάχιστο μιá και μοναδική,
μεγάλη πλάνη. Σύμφωνοι; Τό κακό
ώστόσο είναι πώς όλη αυτή ή υπό-
θεση δέ στηρίζεται τόσο στον άντι-
κειμενικό παράγοντα όσο στον υπο-
κειμενικό. Ένας φίλος του γιαιτρού
τού είχε πει κάποτε πώς ή έκλεκτι-
κότης στόν έρωτα σημαίνει σχετική
άδυναμία. Άν αυτό είν' αλήθεια,
τότε πρέπει νά παραδεχτούμε ότι ό

νεώτερος άνθρωπος, ό άνθρωπος τής
έποχής μας, είναι συλλήδων και ά-
θρώως άνεπαρκής. Τό ραφινάρισμα
του γούστου, ή έκλέπτυνση τών αίσ-
θήσεων, ό,τι τέλος πάντων συνήθί-
ζουμε ν' άποκαλούμε πολιτισμό,
καλλιέργεια, είναι μιá παρακμή, τί-
ποτ' άλλο. Φαντάσου αυτό τό δξύ-
μωρο: Η πρόδος νά είναι όπισθο-
δρομηση! Ένα δάκερο ο'κοδόμη-
μα, χτισμένο με πίστη κ' ιδρώτα,
γκρεμίζεται. Είμαστε τά παίγνια μι-
άς όμαδικής παραίσθησης, στηριγ-
μένης στην 'Ιστορία κι' έπικυρωμέ-
νης άπό τή θετική έπιστήμη, πού,
αυτή, είναι περισσότερο άδέκαστη
άπό τήν πρώτη.

Παράγγειλε φρούτα και κρασί και
συνέχισε τήν άγόρευσή του. Δέν εί-
ταν άνθρωπος χωρίς παιδεία ό Βα-
ρόκης. Στίς ώρες τής σχόλης του—
και είχε πάμπολλες—εδιάβαζε με
ζήλο. Έδιάβαζε χωρίς σύστημα, ά-
νάκατα, άκατάστατα, όμως ό νους
του δούλευε, άφομοίωνε, είχε ένα δι-
άχυτο ενδιαφέρον γιά όλα, λογοτε-
χνία κι' έπιστήμη, φιλοσοφία και
κοινωνιολογία, καλές τέχνες και πο-
λιτική. Στο τραπέζι του, στα ντιδά-
νια του, στις βιβλιοθήκες, στο κρύ-
σταλλο τού λουτήρα με τά ξυραφι-
στικά, θα έβρισκες παρατημένα βί-
βλια κομμένα διαστικά, άγαρμπα,
μ' ένα πέτινο σημάδι ή ένα χαρτο-

κοφτήρα χαμένον άνάμεσα στα φύλ-
λα τους, όπου είχε σταματήσει προ-
σωρινά τό διάβασμα εκείνος. Τό σπί-
τι του τό είχε γεμίσει ζωγραφικούς
πίνακες, έργα τέχνης, κομφοτεχνή-
ματα άγορασμένα στην τύχη μά και
με κάποιο γούστο, έδω και στο έ-
ξωτερικό. Στην κάμαρά του φύλαγε
θρησκευτικά τά άλμπουμ με τούς δι-
σκους γιά τό γραμμόφωνο, όλους
κομμάτια κλασσικά άπό μεγάλους
σολιστες, συμφωνικά έργα πού τά
διεύθυναν διάσημοι μάέστροι, ως και
υποδείγματα λαϊκής μουσικής άπό
τίς πιό άπίθανες χώρες. Γιά τή συλ-
λογή του αυτή είταν ιδιαίτερα περή-
φανος, σε καλούσε νά τήν ιδεί, σου
τήν παίνευε με καμάρι μικρού παι-
διού πού χαίρεται τό παιχνίδι του.
Ένα άπό τά σημεία όπου γιά πρώτη
φορά έκδηλώθηκε ή άσυμφωνία χα-
ρακτήρων άνάμεσα σ' αυτόν και
τήν Έλσα είτανε και τό πάθος του
αυτό γιά τίς άξίες τού πολιτισμού.
Η νεαρή γυναίκα, άνίκανη νά τόν
παρακολουθήσει στις παραφορές του,
προτίμησε νά τού άντιτάξει τήν ει-
ρωνική της περιφρόνηση. Τού έδειξε
με διαφόρους τρόπους πώς τόν θεω-
ρεί παλαδό.

—Πές μου έσύ, είπε τώρα με πά-
θος, χουφτιάζοντας τό μπράτσο τού
Ρονιά: Πιστεύεις στην άπόλυτη άξία
αυτού πού συνήρσαμε νά λέμε «πο-

λιτισμό» ή όχι; Ό,τι μου πείς θα
τό πιστέψω. Γιατί—πρόσεξε!—άν
ό πολιτισμός είναι μιá παραίσθηση,
τότε οί άρχέγονες δυνάμεις τής φύ-
σης ξαναποχτούνε τά δικαιώματά
τους κι' όλες οί άξίες τής ζωής πρέ-
πει ν' άναθεωρηθούν! Γιά κοίταξε
αυτήν εκεί άντίκρυ, δίπλα στο μυ-
ταρά, πώς σου φαίνεται; Αυτήν με
τά ζουμπουλιά μάτια σου λέω. Ω-
ραία γυναίκα! ψέματα; Βρέ τήν
άτιμη! Λοιπόν; ποιά είναι ή γνώμη
σου;

—Γιά τή γυναίκα ή γιά τίς ά-
ξίες τής ζωής με ρωτάς τώρα; έκα-
νε γλυκά ό Ρονιάς, χαμογελώντας.

—Και γιά τά δυό! Μήπως δέν
είναι τό ίδιο; Μά πού είν' αυτός ό
τενεκές τό γκαρσόνι; Θέλω κρασί,
πολύ κρασί! Τί λές, δέχεσαι νά με
θύσουμε πῶς; Τό μεθύσι είναι με-
ταρσίωση, έχω άνάγκη άπό μεταρ-
σίωσης. Η ζωή χωρίς ιδανικά εί-
ναι ένας σταυλός. Αυτό έσύ δέν τό
νοιώθεις, γιάτί έσύ είσαι άνθρωπος
άνώτερος, με μόνιμη κατοικία στη
σφαίρα τού ιδανικού.

Τέντωσε τά μάτια του, άνοιξε τά
χέρια του, ξεχείλος άπό θαυό κι' ά-
περίφραστο θαυμασμό.

(Άκολουθεί)

Είχε μέσα του το πάθος του θαυμασμού, την αβεδίαστη ανάγκη να στέκεται κάθε τόσο έκστατικός μπροστά σε κάτι. Ο Ρονιάς γέλασε άμυλητα, χωρίς να διαμαρτυρηθεί. Η θαμπωμένη αυτή ψυχή τον γέμιζε με πριφερή σχεδόν επιείκεια.

—Θαρρώ πως άπόψε είμαι άπαισιόδοξος, είπε με ύφος ανήμπορο ο Βαρόκης. Η ζωή σε κάθε βήμα μας στραπατσάρει, έχει πολλές φορές μέσα της μία χαιρεκακία που σε κάνει να πιστεύεις ακόμα και στο... προπατορικό άμάρτημα! Να υποθέτεις ότι έχει προηγούμενα μαζί σου. Έσύ πως τη νοιώθεις τη ζωή; Σά φίλο σου ή σαν έχθρό σου;

—Μά... θαρρώ, έκανε ο Ρονιάς, πως τη νοιώθω μάλλον αδιάφορη.

Δε γνωιάζεται για μένα.

—Αυτό είναι! αυτό! Μπράβο! Τα λόγια σου είναι χρυσά, αξιοθαύμαστα. Τό ήξερα πάντα πως είσαι ένας άνθρωπος εκπληκτικός. Αδιάφορη, κτηνωδώς αδιάφορη. Έξοχο! Να κάτι που δεν πρέπει ποτέ να ξεχάσω. Σου υπόσχομαι πως δε θα το ξεχάσω ποτέ. Ξέρεις εκείνους τούς καλογέρους — κάποιο ξένο θρησκευτικό τάγμα — που έχουνε πάντοτε άκουμπισμένη στο τραπέζι τους μία νεκροκεφαλή; Θαρρώ πως υπάρχει κάτι τέτοιο... Περνάνε τη ζωή τους δλάρη με τη σκέψη προσηλωμένη στο θάνατο. Σπουδαίο, έ! Λοιπόν, εγώ θα έχω τη σκέψη μου προσηλωμένη πάντα στο ρητό σου: Η ζωή είναι αδιάφορη.

—Μά... δεν είναι ρητό, παρατήρησε σερνά ο Ρονιάς. Είναι μία πολύ κοινή, ανάξια λόγου, σκέψη.

—Είναι ρητό, ρητό! Για μένα, άπό δω κι εμπρός, είναι ρητό. Δόξα σοι ο Θεός, ήρθε επιτέλους και το κρασί. Μά τί διάολο! Δεν το παγώνετε; Αυτό το κέντρο πάει και τά διαόλου.

—Παγωμένο είναι, κύριε Βαρόκη.

—Α, παγωμένο είναι; Καλά, φεύγα. Τί λέγαμε; Για τις άναποδιές. Το ζήτημα όμως είναι άλλο. Άλλο... Άνάθεμά το, κάποτε, πολύ συχνά, παθαίνω *trous de me-moires*. Πάω κάτι να πω και ξάφνου το ξεχνάω. Δε νομίζεις πως είναι άνησυχητικό; Γενικά άλλωστε είμαι τύπος υπρευαίσθητος, παθαίνω *surexcitations* που με σκοτώνουν. Οι γυναίκες είναι πολύ άπαθεστερες άπό μας, πολύ πιο κοντά στη φύση. Δε νομίζεις; Έβίβα!

—Ηπικε κι έσκυψε πάλι πάνω άπό το τραπέζι, έμπιστευτικός.

—Η ευαίσθησία μου στο έρωτικό, να πούμε, ζήτημα είναι άκπληκτική. Ένας άμύητος θα μ' έλεγε άψίκαρο, επιτόλαιο, δ,τι θέλεις, Ψέματα! Τη γυναίκα μου δεν την αγαπάω; Την αγαπώ. Κ' είναι άραία γυναίκα. Ψέματα; Την είδες

προχτές. Δε σ' άρεσε; Σ' έλους άρέσει. Έχουμε πέντε χρόνια παντρεμένοι. Κι όμως είναι στιγμές που μ' άφίνει έντελώς μυχρό. Γιατί; Την αγαπώ και την ίδια στιγμή μου είναι έρωτικά αδιάφορη. Υπάρχει κάποια *complication* μέσα μου που ακόμα δεν μπόρεσα να τη διαγνώσω. Έχω άνάγκη άπό τ' άγνωστο, το άπρόοπτο, κάτι που να στυμυλάρει τη φαντασία. Μεταξύ μας, πιστεύω πως ο έρωτας είναι περισσότερο ζήτημα φαντασίας παρά αίσθήσεων. Κάποτε την κατηγορώ τη γυναίκα μου κι' άλλοτε πάλι τη δικαιώνω. Ο Σοπενχάουερ λέει πως ο άντρας είναι ζωώδης πολύγαμο. Πολύ σωστό και άνοησία, όπως το πάρεις. Η άνανέωση του έρωτικού άντικειμένου δε θα έπρεπε να είναι άναγκαία. Μά γιατί δε μιλάς; Δε σ' ενδιαφέρουν αυτά που λέω;

—Σ' άκούω, γι' αυτό δε μιλάω.

—Όραία. Έσύ πως το αντιμετώπιζεις το έρωτικό ζήτημα; Σε είδα προχτές με το Λιόντα και τη γυναίκα του. Χαριτωμένη γυναικούλα, πολύ έξευγενισμένος τύπος. Έχει κάτι το κουρασμένο άπάνω της, που θέλγει. Δεν έκανες βήμα άπό κοντά τους, είσαι ένας ίδανικός έρασστής, βάζω στοίχημα. Στάσου, στάσου, με συγχωρείς αν σ' έθισα!

Έγώ μιλώ μ' όλη την αφέλεια. Ξέρεις.

—Μένη, σε παρακαλώ, έκανε ο Ρονιάς με κόπο.

—Καλά, καλά, δεν έπιμένω. Τα έν οίκω μη έν...Δήμω. Χά, χά, χά! Είμαι κάποτε γουρουνί, το νοιώθω. Συμπάθα με. Έβίβα!...

—Ηπικαν. Τα φώτα είχαμε χαμηλώσει κι' ένα κόκκινο, σατανικό φέγγος έπεφτε τώρα στη χορευτική πίστα, όπου κάποιο ζευγάρι έκτελούσε το νούμερό του, ένα φανταζιστικό ταγκό. Ο Βαρόκης έπιασε το χέρι του Ρονιά και τον κοίταξε στα μάτια με συγκινημένη συμπάθεια.

—Κάτι έχεις, του είπε αλλάζοντας τόνο φωνής, κάτι μεγάλο και βαθύ. Υποπιτεύομαι πως είναι υπόθεση ζωής για σένα. Σε είχα χάσει δλάρη χρόνια, προτού άκούω ποντρευτώ. Πρώτη φορά ήρθες σπίτι μου τις προάλλες. Όχι, όχι, δε θέλω να μου πεις, δε σε ρωτώ! Πολύ φοβάμαι πως όσο κι' αν το θέλω δε μπορώ να σε βοηθήσω. Αυτές οι δουλειές... —ας είναι! δεν προχωρώ.

Ο Ρονιάς χαμογέλασε άθυμα, πέρασε την παλάμη του πάνω στο πρόσωπό του.

—Ξέρεις; είπε. Υποπιτεύομαι α-

πό λίγον τώρα καιρό κάτι: Ίσαμε τώρα εδάζαμε τον έαυτό μας στο κέντρο του κόσμου. Αρχίζω να μαντεύω σκοτεινά πως έρχεται ίσως μία έποχή όπου θα πρέπει να δάζουμε τον κόσμο στο κέντρο του έαυτού μας.

Τράβηξε μία γουλιά κρασί και πρόσθεσε:

—Όσοι άπό μας δε θα μπορούνε να το κάνουν αυτό, θ' άπομείνουνε μονάχοι, τρομαχτικά μονάχοι. Και τότε ίσως, για πρώτη φορά, θα καταλάβουμε στ' αλήθεια τί θα πει έρημιά. Άπέραντη, άνέλπιδη έρημιά.

Ο Βαρόκης τον κοίταζε σωπαίνοντας. Προσπαθούσε να καταλάβει, και ή έκφρασή του φανέρωνε σεδασμό.

—Γιατί μου το λες αυτό; ρώτησε τέλος.

—Έτσι...Ξέρω κι' εγώ;...Κοίταξε να δεις. Σήμερα τ' άπόγευμα, περνούσα άπό ένα δρομάκι, κεντρικό και μαζί άπόκεντρο, εδώ παρακάτω, λιγούσχηστο πάντως. Τη στιγμή εκείνη που σου λέω, ήμουν ο μοναδικός του διαβάτης. Πήγαινα με το κεφάλι γεμάτο άπό παράταιρους κι' άσύνειδους σχεδόν στοχασμούς, όταν, ξάφνου, άκούω κάπου εκεί κοντά να ξεσπάει ή Μαρσεγιέζα. Είτανε σ' ένα μαγαζάκι

που πουλούσε ραδιόφωνα, κάποιος γαλλικός σταθμός, φυσικά. Κοντοστάθηκα, άκουσα. Το μαγαζάκι είτανε μικρό, μισοσκοτεινό, ο δρόμος έρημος, ή μουσική μακρινή, δραχνιασμένη. Κ' είτανε τόσο σπαραχτικό, Μένι, τόσο σπαραχτικό! Θάλεγες, αν ήσουν εκεί, πως άλλοτε δεν άκουσες θλιβερότερο τραγούδι άπό το ένθουσιαστικό αυτό θούριο. Η μακρινή φωνή ένός δλάρηρου έθνους που χαροπαλεύει, του έθνους που αντιπροσωπεύει τα νιάτα μας, την παιδεία μας, τις έλπίδες μας, τα ίδανικά μας...

—Ναί, ή Γαλλία πέφτει, φαίνεται, έκανε με συντριβή ο Βαρόκης και το κεφάλι του κρεμάστηκε άνημπορο. Κι' αυτός που υποστήριζε ως τώρα με πάθος πως ή Γαλλία δε θα πάσει, δε μπορεί να πέσει ποτέ.

—Ω! ή Γαλλία, βόγκηξε ο Ρονιάς, τί είναι ή Γαλλία; Μιά λέξη, δηλαδή ένα σύμβολο. Τίποτα και τ'ά πάντα. Έδώ ένας δλάρηρος κόσμος γκρεμίζεται. Κι' ο κόσμος αυτός είμαστε εμείς οι ίδιοι. Το νοιώθεις;

—Δηλαδή... δηλαδή—κι' ο Βαρόκης άναδείχτηκε με κάποια δυσφορία—δεν πρέπει και ν' άπελπίζεται δ'ά κανένας. Έγώ, ξέρεις, είμαι άπό λόγου μου αισιόδοξος. Ποτέ δεν πρέπει να βάζει κανένας κάτω τ' άρ-

ματα. Η Γαλλία, βέβαια, είναι μία άκρόπολη, όμως δεν ξέρεις, οι τύχες του πολέμου είναι άπρόβλεπτες....

—Τού πολέμου; Και ποιός σου μιλάει για τον πόλεμο! Έκανε ζωηρά ο Ρονιάς, πρώτη φορά άπόψε. Για μία στιγμή, έμοιασε άγανακτισμένος. —Θεωρείς έσύ τον πόλεμο αίτία; Όχι. Είναι ένα σύμπτωμα. Ούτε καν άποτέλεσμα. Το άποτέλεσμα θα έρθει πολύ άργότερα, πολύ, είναι ζήτημα καν αν θα είμαστε ζωντανοί να το ίδούμε.

Πιστεύεις δηλαδή πως θα μπλέξουμε κι' εμείς;

—Ό,θέ μου! γι' αυτό σου μιλάω; Κι' αν μπλέξουμε, κι' αν δε μπλέξουμε, τί γαίνει; Η ρόδα του πεπρωμένου μπήκε μία φορά σε κίνηση. Αυτό είταν.

—Είσαι μοιρολάτρης, πάντοτε το υποψιάζομαι...

—Όχι, όχι άπως έσύ το θαρείς! Μοιρολατρεία είναι να επαναπαύεσαι στο μέλλον. Έγώ δεν βάζω κανόνες ζωής. Έγώ προαισθάνομαι κάτι, και το λέω. Το μέλλον υπάρχει, είτε το σκεφτόμαστε είτε όχι, είναι δίπλα μας, μπροστά μας, γύρω μας, παρόν. Είναι πολύ θετικό τερο άπό το παρόν γιατί εκείνο έρχεται, ενώ τούτο φεύγει.

(Άκολουθεί)

Λοιπόν κλείνω τὰ μάτια μου και τότε, στ' αὐτιά μου μέσα ἀκούω τὸ ποδοβολητὸ του. Μία καινούργια ἐποχή ἐρχεται. Μένει, ἀγνωστή κι αἰνιγματική, τερατώδης ὅπως κάθε τί ἀγνωστό γιὰ τίς πέντε μας αἰσθήσεις. Χτυποῦμε μία πόρτα πού δὲν ξέρουμε πού θγαίνει. Μπορεῖ νὰ εἶναι σὲ κάτι πῶς ὠραίο ἀπ' ὅ,τι ξέραμε, μπορεῖ καὶ σὲ κάτι φριχτό, καινούργιους αἰῶνες βαρβαρότητας, ποῖός ξέρει. Οἱ ἀρχέγονες δυνάμεις λυτρώθηκαν μιά φορά, καμμιὰ ἀνθρώπινη δύναμη δὲν εἶναι ἱκανὴ πιά νὰ τίς πειθαρχήσει.

—Μπᾶ, ἐγὼ νομίζω πὼς εἶναι πολὺ ἀπλό, εἶπε ὁ Βαρόκης. Ἡ θὰ νικήσουν οἱ Γερμανοὶ ἢ οἱ Σύμμαχοι. Ἄν νικήσουν οἱ πρώτοι, τότε ξέρουμε τί θὰ συμβεῖ: Ἡγεμονία

τῆς Γερμανίας, νέα τάξη πραγμάτων, στραγγαλισμός τῆς ἐλευθερίας καὶ τὰ ρέστα. Αἰῶνες βαρβαρότητας, συμφωνῶ. Ἄν ὅμως νικήσουν οἱ Σύμμαχοι, τότε ὁ οὐρανὸς ξανοίγει ὀριστικὰ καὶ τελεσίδικα. Ὁ ἀνθρώπος θὰ χαρεῖ ἐξέγνιστος τὴ ζωὴ του στὸ ἐξῆς.

Ὁ Ρονιάς εἶχε ζαρῳσεὶ δόξα-ρος, σὰν κάτι πολὺ δαυρὺ νὰ τοῦ εἶχε τσακίσει τοὺς ὤμους.

—Ἀπλουστεύεις, ἀπλουστεύεις, εἶπε κοιτάζοντας τὸ κενό.

Καὶ μὲ φωνὴ βραχνιασμένη:

—Σὲ τέτοιο πρόβλημα ἡ λύση δὲν εἶναι ποτὲ μαθηματική. Μὴ χαρίζεσαι στὴ λογικὴ σου, εἶναι ἀνίσχυρη νὰ σὲ φωτίσει. Ἄν ὑπάρχουν νέ νόμοι, δὲν εἶναι πάντως αὐτοὶ πού ξέρουμε...

Κοίταξε γύρω του καὶ πρόσθεσε παραλαλισμένος:

—Δὲ σοὺ φαίνεται παράδοξο πὼς ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος μένει ἀνύποπτος; Ζοῦμε στὸν προθάλαμο μίας τραγωδίας, εἶναι βέβαιο, καὶ περιῶμε τὴν ὥρα μας σφυρίζοντας. Εἶναι ἀναισθησία ἢ εἶναι ἀγνοία; Πιστεύω τὸ δεύτερο. Κι' αὐτὸ ἴσα-ἴσα μοῦ φαίνεται τὸ πῶς πραγματικό...

Ἀναστεναξε βαρειά. Εἶπε σὰ νὰ μονολογοῦσε:

—Πρέπει νὰ ξεφορτωθῶμε τὸν ἑαυτὸ μας.

—Νὰ σοὺ πῶ τὴ γνώμη μου: τοῦ κάνει ξεσπάζοντας εὐθυμὰ ὁ Βαρόκης. Σοὺ προτείνω νὰ μιμηθῶμε τοὺς ἄλλους ἐδῶ γύρω. Θά-χουμε πάντα τὸν καιρὸ νὰ θρηνησομε, μὴν ἀνησυχῆς. Ποιὸς ὁ λόγος νὰ διαζόμεστε; Κοίταξε ἐκεῖ ἀντίκρυ: Βλέπετε αὐτὸν τὸν τύπο μὲ τ' ἀφηνιασμένα μαλλιά, τὸν γεροντομασμένο πού κοιτάζει γύρω του σὰν παλαδός; Εἶναι ὁ Χάινς Μόζερ, ἓνας πιανίστας, τὸ καινούργιο μπεγκὲν τῆς γυναικας μου. Ἦρθε λίγο πρίν, μὲ μιά λουλουδατή παρτέα ἀπὸ κυρίες τοῦ κόσμου. Θὰ τὸν εἶδες ἄλλωστε καὶ στὸ σπῆ-τι μου, πού ἔχω τὸ νου μου! Ἄν ἐννοεῖται σ' ἄφησε νὰ τὸν ἰδεῖς καθόλου ἢ γυναικὰ μου, πού τὸν εἶχε ἀκαταπαράει. Ἐ λοιπόν, τοῦ ἔχω

μιά συμπάθεια αὐτοῦ τοῦ φουκαρά, πού δὲ λέγεται! Εἰλικρινῶς! Ἐπὶ μούρχειται νὰ τὸν ἀγκαλιάσω μὲ τὰ δάκρυα στὰ μάτια καὶ νὰ τοῦ πῶ: «Ἐλα ἐδῶ νὰ κλάψουμε συ-τροφικά, ἀδερφέ μου! Σὲ περιμένει μιά καινούργια ἀπογοήτευση πού οὔτε τὴ φαντάζεσαι. Ἡ Ἐλσα θὰ σὲ παγώσει κι' ἐσένα ὅπως καὶ ἄλλους. Ἐλα νὰ ξεμολογήθῶμε ἀμοιβαίως κι' ἐναλλάξ... Τὸ κακό εἶναι πού δὲ θὰ με καταλάβει, τὸ ζῶο! Βρίσκεται τώρα, βλέπεις, στὴ σελήνη τοῦ μέλιτος...

Ζ'

Ὁ ὀρίζοντας, ἀπὸ μέρα σὲ μέρα, σκοτείνιαζε ὅλο καὶ πῶς πολὺ. Ἐνας σίφουνας ζαλιστικός εἶχε σηκωθεί καὶ σπένταιρε τὸν κόσμo, τὸν τύλιγε ἐπὶ βρονταρῆ του παρμαζάλη σφυρίζοντας. Στὶς 24 τοῦ Μάη γινόταν γνωστὸ πὼς οἱ Γερμανοὶ φτάσανε στὴ Βουλώνη. Στὶς 25, πὼς ὁ Λεοπόλδος τοῦ Βελγίου συνθηκολόγησε. Χτύπημα ξαφνικὸ καὶ βαρὺ, ὅλοι ἀπόμειναν παραζαλισμένοι. Ἡ μεγάλη μάχη τῆς Φλάντρας συνεχίζεταν. Ὅμως, στὶς 31, οἱ ἐφημερίδες ἀναγγέλλαν ὅτι ὁ συμ-μαχικός στρατὸς — ἡ στρατιὰ τῆς Εὐρώπης, τῆς ἀνθρωπότητας — ἐπιβιβάζεται γιὰ τὴν Ἀγγλία. Ἡ γρηὰ ἡπειρος λοιπὸν ἐδέχαιτο, ἐδη-

μονόταν ἀπὸ ὑπερασπιστές, τὴν παράτασαν καθὼς τὸ πλῆρωμα παρτάει τὸ καρδάκι δὲν ὑπάρχει πιά σωτηρία. Γιὰ πρώτη φορὰ ὅλοι καταλάβαιναν λίγο-πολύ πὼς ἀπο-μένουν ἐπιβάτες σ' ἓνα καυαγιο, ἐνὶ τὰ κύματα ὅλο κι' ἀνεβαίνουν, ρουχάζοντας, ἀφροκοπώντας ἀδιφά-γα.

Ὡς τότε ἡ Γαλλία εἶχε σταθεῖ ἢ μεγάλη ἐλπίδα. Στὸ Δυτικὸ Μέτωπο, τὸ πολεμικὸ πεδίο τοῦ θρύλου, περιμέναν μιά τιτανομαχία. Ἡ γραμμὴ Μαζινώ εἶταν ὁ θόρακας τῆς ἀνθρωπότητας. Ἐκεῖ θὰ συντρι-όταν ἡ ὁρμὴ τῆς μεγαλαυχίας καὶ τὰ στήθια τῶν ἀνθρώπων θὰ μπο-ρούσαν τότε ν' ἀνασάνουνε πάλι λεύτερα, μ' ἀνακούφιση. Παράδοξο! Οἱ πολεμικὲς ἐπιχειρήσεις συνεχίζον-ταν, ἡ ἀπέραντη πυρκαγιά πού ἀ-νοίγε στὴν Ἀνατολὴ ἀπλωνόταν τρι-ζοβολώντας στὴ Δύση, ἔφτανε στὴ θάλασσα, κι' ὅμως γιὰ τὴ γραμμὴ Μαζινώ οὔτε λέξη. Τί εἶχε γίνε; Ὡς πῆρχε ἢ δὲν ὑπῆρχε; Τὴν ἔσπασαν; Καὶ τότε, ἀφού τόσο χρόνια τώρα λεγότανε πὼς εἶναι ἀδιάβατη, πὼς χρειάζονται τόσες μεραιρχίες, τόσα κανόνια, τέτοια θύελλα ἀπὸ ἀτσάλι καὶ φωτιά, ἀπὸ κορμιὰ καὶ σίδερα γιὰ νὰ τὴν παραβιάσουν. Καὶ πάλι ζήτημα εἶταν... Τί ἔγινε, λοιπόν; ἢ

γραμμὴ Μαζινώ; Ἐλυσσε καθὼς τὸ κερί; Ἀνεξήγητα πράγματα! Ἡ ἐν-νοια αὐτὴ ἐνὸς Δυτικοῦ Μετώπου σταθεροῦ, μὲ θέσεις κι' ὀχυρώμα-τα, μὲ σημαϊούλες στὸ χάρτη ἐλά-χιστα μετακινούμενες καθὼς στὰ 14—18, ὅπως τὸ εἶχε διακρίψει ἡ ἱστορία, εἶχε σταθεῖ ὡς τώρα ἢ βασικὴ προϋπόθεση πού δίνει μορ-φή στὸν πόλεμο καὶ τὸν κάνει νοη-τό, τὸν συμπυκνώνει σ' ἓνα καθαρὸ σχῆμα. Ἐκεῖ τὴν περιμέναν ὅλοι τὴ δραματικὴ κορύφωση. Κι' ἀντὶς γι' αὐτὸ — χάος! Ἀδύνατο πιά νὰ συλλάβεις τὴν ἐννοια τῶν ἀντι-πάλων παρατάξεων, τὴ γραμμὴ πού τίς διαχωρίζει. Ὁ Ἰούλιος μπη-κε σκοτεινός, πένθιμος, στὶς 3 ὅμο-βαρδίστηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ Πα-ρίσι, ἐνῶ στὴ Δουνκέρκη σημειωνό-ταν ὁ τελευταῖος σπασμός, γιὰ νὰ νεκρωθῇ κιόλας στὶς 4. Τέλος, στὶς 5, οἱ Γερμανοὶ εἶχαν ἐξαπολύσει τὴν καινούργια τους μεγάλη ἐπιθε-ση, παραβίασαν διαβάσεις πᾶνω στὸν Σόμ, σπάζανε τὴ γραμμὴ Βεϋγκάν. Τώρα δὲ χωροῦσε πιά ἡ φιβολία: Ἡ ἀνθρωπότητα ὀρισκό-τανε μπροστὰ σ' ἓνα καινούργιο κοσμογονικὸ φαινόμενο πού θ' ἀλ-λάζε καὶ τὴν ὁψη τοῦ πλανήτη καὶ τὸ νόημα τῆς ζωῆς.

—Ὅταν σὰς τόλεγα ἐγὼ! Ὁ-

ταν σὰς τόλεγα ἐγὼ! φώναζε χει-ρονομώντας ὑστερικά ὁ Χάινς Μό-ζερ ἐνῶ ἓνας λυγμὸς πανικόβλητος τοῦ στραγγάλιζε τὴ φωνή. Ἐγὼ τοὺς ξέρω, ἐσεῖς δὲν τοὺς ξέρετε. Εἶναι γιὰ ὅλα ἱκανοί, γιὰ ὅλα. Ἀχ, μάλιν Γιάτ! Τοὺς εἶδα νὰ πνίγουνε μικρὰ παιδιὰ, νὰ βάζουνε τοὺς γέρο Ἑβραίους νὰ γλύφουνε τὰ πεζοδρό-μια μὲ τὴ γλώσσα τους, νὰ πετᾶ-νε ἀνθρώπους ἀπὸ τὸ πέμπτο πά-τωμα καὶ νὰ τοὺς κομματιάσουν, εἶναι φριχτό, ἔξ ἴστ' ορέκλιχ! Δὲ θὰ μπορέσω ν' ἀντέξω ἄλλη φορὰ!

Ἐτρωγε στὸ σπῆτι τοῦ Βαρόκη, καθὼς τὸ συνήθειε ταχτικά τὸν τε-λευταῖο καιρὸ, καὶ περισσότερο τὰ μεσημέρια, γιὰ τὴ θράδια εἶτανε πάντοτε μεθυσμένος. Εἶχε πετάξει τώρα τὴν πετσέτα του πᾶνω στὸ πιάτο του, τραβούσε τὰ μαλλιά του, τὰ μάτια του ἀλλοιθώριζαν ἐ-λκεϊνά.

—Ἐλα, ἔλα, μὴν κάνεις ἔτσι, τὸν παρηγόρησε ὁ Βαρόκης. Ἐδῶ ὀρί-σκεσαι σ' ἀσφάλεια. Ποιὸς θάρρει νὰ σε γυρέψει στὴ μακρινὴ τούτη γωνιά τοῦ κόσμου, καὶ μὴν!

Τὸν ἔκανε πολὺ χάλι, ἔπαιζε μα-ζὶ τοῦ καθὼς ἓνα παραιοχάδεμένο παιδί μὲ τὸν ξεχωρβάλωμιο κού-κλο του. Τὰ ξαφνικά ἐξοπάσματα τοῦ πινύστα τοῦ φέροναν γέλια ὁ-

κράτητα. Ἐτσι καὶ τώρα πού ἐκεῖ-νος πῆδηξε ψηλά, σὰ νὰ τοῦ εἶχανε τσιμπήσει τὰ ψαχνὰ μὲ καρφίτσα.

—Τί λέτε, τί λέτε, μάλιν χέρρ! Σοβαρὰ μιλάτε ἢ κοροϊδεύετε; Αὐ-τοὶ θάρρουνε κι' ἐδῶ καὶ παντοῦ. Θὰ κάνουν εἰσβολὴ καὶ στὸ φεγγά-ρι, θὰ τὸ ἰδῆτε! Ἐγὼ ξέρω πού σὰς μιλῶ. Ἐχω προαισθήσεις, προ-ἄγγελα σημεῖα, βλέπω ὄνειρα. Νά, κοιτάξτε τοῦτο-δῶ πού εἶδα χτές...

Τοὺς τὸ εἶχε διηγηθεῖ ἑφτά φο-ρές ὡς τώρα καὶ πάντα πὼς τὸ εἶ-δε χτές. Ἀρπαξε τὴν πετσέτα του, σφούγγισε νευρικά τὸ πρόσωπό του, ὅλες οἱ σάλτσες τοῦ κοκκινι-στοῦ κατόπουλου τὸν πασάλευσαν. Πρόβαλε παραμορφωμένος.

—Βρε γιὰ τὸ Θεό! φώναξε πνι-γμένος ὁ Βαρόκης.

—Δὲν εἶναι τίποτα, δὲν εἶναι τί-ποτα! πρῶτα εὐγενέας ἢ Ἐλσα. Θὰ σὰς φέρονε μὴν ὅλην πετσέ-τα νὰ παστρευνῆτε.

—Καλὲ τί πετσέτα; Αὐτὸς πρέ-πει νὰ πάει στὸ μπάνιο νὰ πλυθεῖ!

Ὁ Μόζερ τοὺς κοιτάζε ἀλαλια-σμένος. Δὲν εἶχε καταλάβει τίποτα.

—Γιατί μὲ κοιτάζετε ἔτσι; Ἐκα-νε στριγγλίζοντας μὲ τρόπο. Τί βλέ-πετε ἀπάνω μου; Μήπως εἶμαι ση-μοδεμένος ἀπὸ τὴ μοῖρα;

(Ἀκολουθεῖ)

—Μωρέ ποιά μοίρα; "Ω τὸ φουκαριά! Πάρτε τον στὸ μπάνγκο, φώναξε ὁ Βαρόκης στὶς ὑπηρετίες ποὺ εἶχανε τρέξει ἀνήσυχες, νομίζοντας πὼς κάποιος εἶχε λιποθυμήσει.

Τὸ πρᾶξι τελείωσε κάπως διαστικά. Ὁ Βαρόκης, φουσκωμένος ἀπὸ τὰ γέλια, τραβήχτηκε στὴν κάμαρά του νὰ πλαγιάσει.

—Θὰ με χρειαστεῖς τ' ἀπόγεμα; ρώτησε τὴ γυναῖκα του τυπικά. Μήπως θάχεις κόσμο;

—Ὁχι, εἶσαι λεύτερος. Ἐγὼ θὰ μείνω μέσα.

Τῆς φίλησε ἀπαλά, τρυφερά, τὸ χέρι.

—Ἄν θέλετε νὰ παίξετε πιάνο

μὴν ἐνοχληθῆτε ἀπὸ μένα, εἶπε. Μὲ νανουρίζει.

Καὶ βγήκε. Μόλις μείνανε ὁ Μόζερ κ' ἡ Ἑλσα, ἐκεῖνος ἄλλαξε μονομιάς ὄψος. Τὸ μούτρο του, ποὺ μόρφαιε πρὶν τόσο γελοῖα, χαλάρωσε, ἠρέμωσε, φωτίστηκε. Τὰ μάτια του στυλώθηκαν στὰ μάτια τῆς νεαρῆς γυναίκας μαργιόλικα, μαγνητικά.

—ὦ! εἶσαι ἕνα τέρας, μὰ ἕνα τέρας, τὸν μάλωσε γελώντας ἡ Ἑλσα γαργαλημένη.

—Ἀχ, γκνέτιγκε φράου, φροντίζω γιὰ τὴν ὑπόληψή σας. Τί θέλετε νὰ κάνω ὁ δούτσος;

Τοῦ εἶχανε πει πὼς, στὴν Ἑλλάδα, οἱ σύζυγοι εἶναι πολὺ ἀγριοί, πολὺ ἀπολίτιστοι. Ποιὸς ὁ λόγος νὰ

ἔχει ντράβα; Ἀρκετὰ εἶχε τραβήξει ὡς τώρα.

—Πρόσεξε ὡστόσο, τὸν εἰδοποίησε κείνη με κάποια περήφανη φοβέρα στὴ φωνή της.—Ὁ Βαρόκης εἶναι ἐξυπνος. Μπορεῖ νὰ σὲ μωρστει.

Τὸ μέτωπό του σκοτεινίωσε μιὰ στιγμή, τὰ μάτια του πετάρισαν ἀνήσυχτα. Γιά ἕνα δευτερόλεπτο, εἶχε φανεῖ ἀναπάντεχα ἀσχημος.

—Ὑπέθετα, τῆς εἶπε σκυθρωπά, πὼς σὰς εἶχε δώσει ὅλη σας τὴν ἐλευθερία...

—Καὶ βέβαια μοῦ τὴν ἔχει δώσει! Ἦ μάλλον τὴν πήρα μονάχη μου. Δὲν πρόκειται ὅμως γι' αὐτό. Ὁ ἀντρας μου εἶναι ἀνθρώπος ποὺ δὲν τοῦ ἀρέσει νὰ τὸν κοροϊδεύουν. Δὲν ἔχει καμμιά ἀντίρρηση νὰ ζῶ τὴ ζωὴ μου φανερά, νὰ συνδύωμαι μὲ ποιὸν μοῦ ἀρέσει. Ἐκεῖνος ὅμως ποὺ θὰ δοκιμάσει νὰ τὸν γελάσει, ἀ! αὐτὸς θὰ τὴν ἔχει ἀσχημα, σὲ εἰδοποιῶ. Γιά σένα πρόκειται λοιπὸν, ὄχι γιὰ μένα.

Τὰ εἶπε αὐτὰ μισογελώντας ἀλλὰ καὶ καθαρά, ἔντονα. Ὁ ἐγωὶ σμῆς τῆς εἶτανε τὸ μοναδικό της ἱερὸ, τὸν ἀνθρώπο λοιπὸν ποὺ τὸν ἀντιπροσώπευε θὰ τὸν υπεράσπιζε με πείσμα. Στὴν περίπτωσή τούτη, ὁ ἐγωὶσμός της τύχαινε νὰ εἶναι ὁ ἀντρας της. Τὸν Βαρόκη, δὲν εἶχε καμμιά ἀντίρρηση νὰ τὸν

ἐκθέσει, φτάνει νὰ τὸ ἀποφασίσει ἡ ἴδια. Ποτὲ ὅμως γιὰτὶ κάποιος ἄλλος ἔδωσε τὸ πρόσταγμα.

—Λέτε λοιπὸν, ἔκανε ἀνήσυχος ὁ Μόζερ, πὼς δὲν εἶναι εἰλικρινὴς μαζί μου;

—Ἰσα-ἰσα! Εἶναι, καὶ μετὰ παραπάνω. Σὲ συμπαθεῖ πολὺ, τὸν καταλαβαίνω ἐγώ. Νομίζω μονάχα πὼς δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ τοῦ κρύβεσαι. Θαρρὰ πὼς εἶσαι λιγάκι δειλός.

—Ναί, εἰμαι, ἔκανε με συντριβὴ ὁ πιανίστας. Τὰ νεῦρα μου ἔχουνε σπάσει, μὴ σὰς φαίνεται παράξενο. Ἐχω τραβήξει πολλὰ. Πολλά!

Στὰ μάτια του μέσα περᾶσανε φευγαλέοι οἱ τρόμοι ἀπὸ τὶς εἰκόνας ποὺ εἶχε δεῖ, ἀπὸ τὴ δραπέτευση του, νύχτα με χιονοθύελλα, τὰ σύνορα ποὺ τὰ περᾶσε πεζός, σκοντάβοντας, γονατίζοντας σὲ κάθε βῆμα, τὸ τρίξιμο κάθε κλαδιοῦ, τὸ σούσουρο τοῦ ἀνέμου ποὺ σοῦ πασούσουρο τὴν καρδιά γιὰτὶ λές πὼς εἶναι προμήνυμα τοῦ "Ἄδῃ.

Ξαφνικά, ἡ γνώριμη ἐξασφί του τὸν εἶχε πιάσει, χειρονομοῦσε βουβά, χωρὶς νόημα, τὰ μάτια του στριφογύριζαν παλαδωμένα, τὸ στόμα του μισάνοιγε χωρὶς νὰ βγάλει ἦχο.

—Ἐλα, ἔλα! τοῦ ἔκανε με κάποια περιφρόνηση ἡ Ἑλσα. Γίνεσαι πάλι γελοῖος. (Ἀκολουθεῖ)

Ἐκεῖνος ζάρωσε, ἔκλεισε τὰ μάτια του σφιχτά, πίεσε με τὴν παλάμη τὰ βλέφαρά του. Μέσα σὲ λίγες μέρες οἱ ρόλοι ἀνέμεσαν σ' αὐτὸν κι' ἐκεῖνη εἶχαν ἀντιστραφεῖ. Ὑστερὰ ἀπὸ τὸ καπρίτσιο τῆς πρώτης στιγμῆς, ποὺ πέρασε, ἡ Ἑλσα εἶχε δώσει μαζί του τὴ συνθησμένη τῆς μάχη τοῦ ἐγωὶσμοῦ. Νίκησε. Δὲν εἶταν ἄλλωστε παρὰ μιὰ ἀψιμαχία, ὁ Μόζερ δὲν εἶχε πιά τὰ παλιά του ὄπλα, ἡ ζωὴ τὸν εἶχε ἐξουθενώσει. Καὶ τώρα, ἐκεῖνη φιλοδοξοῦσε νὰ τὸν κάνει θύμα της, νὰ τοῦ χτυπάει τὸ ντέφι. Σ' ὅλη τὴν γυναῖκα τοῦαδιοδρομία της, εἶχε μονάχα τοῦτο ἐπιθυμία: θύματα. Δὲ μπόρεσε νὰ δοθεῖ ὁλοκληρωτικὰ ποτὲ τῆς κι' ὅμως ἀπορούσε ποὺ σέρνει μαζί της, μέσα της,

τὸ ἀφόρητο τοῦτο κενό.

—Βλέπετε, τῆς εἶπε ἐκεῖνος με θλίψη, δὲ θέλω πιά νὰ ἔχω ἐχθρούς. Θέλω μονάχα φίλους, φίλους. Ὁ κύριος Βαρόκης σὰς ἀγαπάει, δὲν εἶν' ἀλήθεια; Ἐγὼ τὸ νοιώθω, μὴ μοῦ πῆτε ὄχι! Λοιπὸν, δὲν μπορεῖ, ἡ παρουσία μου θὰ τοῦ εἶναι ἐνοχλητική.

—Μὴ γίνεσαι ἀνόητος.

—Ἀχ, γκνέτιγκε φράου, μήπως μπορεῖ ποτὲ κανεὶς νὰ ξέρει τοὺς ἀνθρώπους! Νά, πάρτε παράδειγμα ἐμένα. Θέλω παντοῦ, ὅπου πάω, νὰ εἶμαι ἀγαπητός, θέλω νὰ με συμπαθοῦν, νὰ μοῦ δίνουνε μ' ἐμπιστοσύνη τὸ χέρι τους. Κι' ὅμως! πάντοτε, στερεοτύπως, κάνω κάτι ποὺ δὲν πρέπει. Ὅτι ταχτοποιῶ με κόπο κ' ὑπομονή, ἐρ-

χεται ἔξφνου μιὰ στιγμή καὶ τὸ γκρεμίζω. Γιατί; Ἄγνωστο! Εἶμαι ἀδέξιος; Μπορεῖ, πάλι νὰ εἶνε ἕνα ἐλάττωμα βασικὸ στὸ χαρακτήρα μου, καὶ, νὰ πούμε, σὰν ὑπόλοιπο ἀπὸ παλιὲς κακὲς συνήθειες. Στὸν καλὸ καιρὸ, τότε ποὺ ἦμουν ἄνοιοςτος, στάθηκαν ἕνας ἀνθρώπος διεστραμμένος. Ἐξῆς πολὺ στὴν ἀμαρτία, κυλίστηκε μέσα της με ἡδονή. Ἦμουν ἕνα γουρουνί—ὦ! με συγχωρεῖτε. Εἶμαι καὶ τώρα, ἀχ! γι' αὐτὸ καμμιά ἀμφιβολία.

Τὸν κοίταξε ρεμβάζοντας με τὰ φωσφοριστὰ τῆς μάτια ποὺ εἶχανε τόσο ἀδέξιο χρώμα, τότε πρᾶσινο καὶ ποτὲ χρυσαφί. Ἀνάλαφρη καταχνιὰ τὰ θόλωνε τώρα.

—Χωρὶς ὅλ' αὐτὰ ποὺ λές, τοῦ εἶπε ψυχρά, δὲ θὰ εἶχες κανένα ἐνδιαφέρον.

Ἐκεῖνος πήρε τὸ χέρι της καὶ τὸ φίλησε ἀπαλά, τὸ κράτησε. Τὰ μάτια του κάντιωναν πάλι, γίνονταν προκλητικά, πονηρά. Κάθε τόσο, σὲ ἰσόχρονα διαστήματα, πρόβαινε μέσα του ὁ κόλακας ποὺ ξέρει νὰ φέρνει βόλτα τὶς γυναῖκες λέγοντας ἀνοήσιες θελκτικές.

—Εἰσατε ἕνα πλάσμα ἐξάισιο, τῆς εἶπε, ἡ ὁμορφιά σας μ' ἐξαγνίζει. ὦ! ἂν ἦμουν ὁ κύριος Βαρόκης οὐδέποτε θὰ μπορούσα νὰ

κοιτάξω τὸ ἀποφώλιο ἐκεῖνο τέρας ποὺ εἶναι ἡ κυρία Μπάουμαν.

Ἡ Ἑλσα τινάχτηκε.

—Καὶ ποὶος σοῦ εἶπε—ἔκανε σκληρά, με μίσος—πὼς αὐτὸ μ' ἐνδιαφέρει; Μήπως νομίζεις πὼς εἶναι κάτι ποὺ με προσβάλλει;... Ἀ, μὰ ἡ βλακεία σου δὲν ἔχει ὅρια.

Δαγκώθηκε ὁ Μόζερ. Ἐδῶ, εἶχε στραβοπατήσει, εἶτανε βέβαιο.

—Ποτέ! ποτέ! φώναξε βιαστικά. Εἶπα μονάχα μιὰ σκέψη δική μου, ἡλίθια, ἐλεεινή, τ' ὁμολογῶ. Βλέπετε, βλέπετε τί σὰς ἔλεγα πρὶν; Ἐρχεται μιὰ στιγμή κι' ὅλα τὰ γκρεμίζω. Εἶναι τῆς μοίρας μου! Τὴ γνώμη μου ὅμως γιὰ τὴν κυρία αὐτὴ τὴν ξέρετε: Εἶναι πρόσωπο ἐπικίνδυνον, καταχθόνιον, γι' αὐτὸ εἶμαι βέβαιος. Μιλῶ ἀπὸ ἐνδιαφέρον. Πρέπει νὰ προσέχετε, νὰ προσέχειτε πρὸ πάντων ὁ κύριος Βαρόκης. Μπορεῖ μιὰ μέρα... τέλος πάντων... δὲ μπορῶ νὰ πῶ περισσότερα. Λυπηθῆτε με!

—Τὴ γνωρίζεις αὐτὴ τὴν κυρία;

—Ὁχι, καθόλου! φώναξε ὁ Μόζερ κι' ἀναπήδησε καθὼς πάντα ὅταν βρισκότανε σὲ ὑπερδιέγερσι.

—Τότε πὼς τὰ λές αὐτὰ; Τί ξέρεις;

—Δὲν ξέρω τίποτα, τίποτα! Ἐκὰνε προμαγμένος.

—Τί ἔχεις ἀκούσει;
—Τίποτα! Ἀπολύτως τίποτα!
—Ἐ, λοιπὸν, πὼς μιλάς;
—Ἀπὸ διαίσθησι. Καθαρὴ διαίσθησι!

Ἡ Ἑλσα χαμογέλασε διφορούμενα. Οἱ ἀόριστες αὐτὲς λέξεις ἐδιαίσθησι, προαίσθησι καὶ τὰ παρόμοια δὲν τῆς ἔλεγαν ποτὲ τίποτα, ὄχι μονάχα στὸ στόμα τοῦ Μόζερ. Παντοῦ.

—Ἐλα, παίξε μου τώρα κάτι, τοῦ εἶπε ἀλλάζοντας τόνο κι' ἔδειξε τὸ πιάνο.

—Εἶμαι πολὺ νευρικός, μοῦ εἶναι ἀδύνατο. Εἰλικρινῶς. Λυπηθῆτε με!

—Παίξε.

Ὁ τόνος της εἶχε κάτι τὸ ἀνατίρητο. Ὅλη ἡ παλιά ἐκεῖνη

πρὶν λίγες ἀκόμα μέρες— ὑποταγὴ ἀπέναντί του, εἶχε χαθεῖ. Στὸ παιγνίδι τοῦ ἔρωτα, καὶ τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ μικροῦ, χωραῖε πάντοτε ἕνα ἀναπόφευκτο ποσοστὸ ἀναντρίας. Δὲν ὑπάρχει νικητὴς χωρὶς ἐπαρση καὶ χωρὶς σκληρότητα. Ὁ Μόζερ, με τὰ δάκρυα στὰ μάτια, ἀναγκάστηκε νὰ καθῆται στὸ πιάνο. Μονάχα ποὺ σ' αὐτὸν δὲν εἶταν ὁ ἔρωτας ὁ πειθαναγκαστής. Εἶταν ἡ ἀνάγκη νὰ φαίνεται εὐχάριστος, νὰ προσφέρει τίς μικρὲς ὑπηρεσίες του σὰν ἀντάλλαγμα γιὰ τὴν εὐνοία ποὺ τοῦ εἰδειχναν. Ὁλάκερη τὴ ζωὴ του εἶχε περάσει ἐτσι, περιπαλὺς μὲνος παράσιτος. Σὲ τοῦτο, μοιραία, κρατοῦσε τὴν παλιά παράδοσή του ἀναδεδειγμένη του ποὺ εἶχαν

προσκολλημένοι πάντα στὸ τραπέζι ἐνὸς ἰσχυροῦ. Τρεφόταν ἀπὸ τὴ μερίδα ποὺ τοῦ παραχωροῦσαν κι' ἀπ' ὅσα με δεξιότητες κατάρθωνε ν' ἀποσπάσει. Εἶχε ζήσει πάντοτε τρυπώντας μέσα σὲ μεταξωτὰ καὶ μυρωμένα φουστάνια, γλυστρώνοντας ἀθόρυβα, μόλις τὰ φῶτα ἐσθύναν, μ' ἐλαστικότητα πόντικου.

Τὴν ὥρα ποὺ ὁ Βαρόκης περνοῦσε ἀπὸ τὸ χῶλ γιὰ νὰ βγεῖ ἔξω, τὸ σπῆτι ἀντιδουλοῦσε ὀλόκερο ἀπὸ τὰ καταρακυστὰ ἀναβρύσματα τοῦ Σοπέν. Κοντοστάθηκε, ἄκουσε χαμογελώντας μ' ἀπόλαυση. Εἶπε, σὰν καλοπροαίρετος μὰ καὶ δικαίως ἐκτιμητής:

—Ἡ δόλις σὲ λὰ μπερμὺλ ματζόρε. Σῶστό ὄψος, ἀλλὰ τὸ παίξιμο λιγάκι νευρικό.

Ὑστερὰ ἀνοίξε με προσοχὴ τὸ πορτοφόλλο, βγήκε στὰ νύχια, ἐναπόλειψε μαλακά, δαγκώνοντας τὴν ἄκρη τῆς γλώσσας του. Κατέδρακε τὴ σκόλα πολὺ εὐδιάθετος, νοιώθοντας μέσα του ν' ἀντιλαλεῖ ἀκόμα ἡ γνώριμη μελωδία τῆς ρομαντικῆς μουσικῆς.

Πέρασε τ' ἀπόγεμά του στῆς Διάκας πολὺ κανονικά, πολὺ ὁμορφα. Τὰ εἶχανε ἐφαρμάξει — φυσικά — ἐδῶ καὶ δυὸ μέρες, λοιπὸν ἡ διάθεσή τους εἶτανε φρεσκοκαρυσμένη, ὅπως

τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ ἕνα τοπίο γνώριμο ποὺ τὸ ξαναβρίσκεις ὕστερα ἀπὸ μικρὴν ἀποδημίαν. Οἱ φιλοσοφικὲς του ἀμφιβολίες γιὰ τὸν πολιτισμὸ καὶ τὸ ἀνθρώπινο μέλλον εἶχαν ὀλότελα διαλυθεῖ. Οἱ ἐξηγήσεις ποὺ τοῦ ἔδωκε ἡ Διάννα, με τόση συγκρατᾶση, γιὰ τὸ χρυσὸ μανικετόκουμπο, ἀποκατάστησαν μέσα του τὴν ἰσορροπία. Εἶτανε πάλι αἰσιόδοξος, διαχυτικὸς χωρὶς πραγματικότητες, γεμάτος ἀγάπη γιὰ ὅλους καὶ γιὰ ὅλα. Τῆς πρότεινε νὰ φάνε τὸ βράδι μαζί, κάπου ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. Ἐκεῖνη δέχτηκε γενναίως. Ἀπόψε εἶταν ἀπέναντί του ὁλοπαραχωρήσιος.

Ἀλλωστε ἀπὸ αὐριο θὰ χάριζαν, τυπικά βέβαια. Ἡ Διάννα θ' ἀνέβαινε στὴν Κηφισιά γιὰ τὸ καλοκαίρι. Εἶχε κιόλας νοικιάσει μιὰ δίλλα ποὺ τὴ διαλέανε μαζί.

—Ἀγωνίστηκε νὰ πείσω τὴν γυναῖκα μου ν' ἀνέβουμε κι' ἐμεῖς στὴν Κηφισιά, εἶπε ὁ Βαρόκης. Στὰ ἄλλα ἀδύνατο. Δὲν ἐννοεῖ ν' ἀφήσει τὴ θάλασσα, βρίσκει πὼς τὸ ἡλιοψημένο χρώμα τῆς τσιγαρίδας πολὺ. Ἐτσι θὰ χρειαστεῖ νὰ πάμε πάλι στὴ Γλυφάδα.

Τὸ ἔλεγε βαρεστομένη, ἀπορημένη κ' ἡ μοῖρα νὰ τὸν εἶχε ἀποδοκιμάσει νὰ περνοῖτε ὅλα του τὰ καλοκαίρια ὡς τώρα ἐκεῖ, πρᾶγμα ποὺ δὲν εἶταν

αλήθεια γιατί και πέφτει έκαμα, και θώς πάντα, είχανε ταξιδέψει στο έσωτερικό. Φέτος, ο πόλεμος τους περιόρισε. Όμως το θεωρούσε χρέος του να φανεί πικραμένος, από αδρότητα στη Διάνα. Κ' η δική του προτίμηση άλλωστε εΐτανε φέτος για την Κηφισιά.

—Δεν πειράζει, έκανε κείνη μεγαλόθυμα. Θάρχεσαι να με βλέπεις.

—Ω! αν θάρχομαι λέει!

Η διάχυσή του δέ δρῆκε ανταπόκριση. Του φάνηκε, για μιὰ στιγμή, σαν επιφυλακτική η Διάνα.

—Όχι και κάθε μέρα! του έκανε γελώντας.

—Γιατί όχι καθεμέρα; Με τ' άμάξι μου είναι ένα πήδημα.

—Ας είναι, θα τὰ πούμε αυτά...

Τὴν άκόλουθησε στη σκάλα λιγάκι νευριασμένος. Τὰ αιώνια αινιγματά της, η όλῆθρια αυτή συνήθεια να μη σου ξανοίγεται διακληρωτικά ποτέ!... Από τότε που τὴν εΐχε γνωρίσει και συνδέθηκαν, δεν πέρασε σχεδόν μιὰ αΐθρια μέρα χωρίς ένα συννεφάκι πού να σκοτεινιάζει τὸν ήλιο τους για μιὰ στιγμή.

Κάθισε στο βολάν και τὴ ρώτησε ανάδοντας τὴ μηχανή:

—Πού θα πάμε; Θάλασσα; Στεριά;

—Μοι είναι αδιάφορο.

Η φωνή της εΐταν ούδέτερη, χω-

ρίς παλμό, άφαιρεμένη. 'Αποφάσισε κείνος για τὴ θάλασσα. 'Ήξερε ένα μαγαζάκι πολύ ήσυχο, πολύ διακριτικό, εκεί πρὸς τὴν 'Ελευσίνα. Κατέβηκε γοργά, κορνάροντας, τὴν όδὸ Πειραιώς, άκόμα γοργότερα τὴν 'Ιερὰ 'Οδὸ και, σαν πήρε πιά τὸ δρόμο τοῦ Δαφνίου, έστρωσε τὴ μηχανή του σὲ ήρεμη, ρεμβαστική πορεία. Κουδέντιαζαν λίγο, μονολεχτικά σχεδόν. Η Διάνα, με τὸ κεφάλι της σφιγμένο σ' ένα άσπρο τουρμπάνι, κοίταζε όλοῖσια, μέσ' από τὸ κρύσταλλο, έμπρός, κι' ο νους της εΐτανε φανερό πως άπουσιάζει. Ο Βαρόκης άναρωτιότανε γιατί ν' άπουσιάζει ο νους της Διάνας, τρωγότανε μέσα του, κι' έτσι άπουσιάζε διανοητικά κι' αυτός. Κοντὰ στοῦ Κουμουνοῦρου, ἐνὶ εΐχανε στρίψει πιά και κυλούσανε πάνω σὲ στρωτὴ κορδέλλα τῆς άκτῆς εΐδαν ένα αὐτοκίνητο σταματημένο, μερικὲς σκιὲς δίπλα του και κάποιον που εΐχε γεί καταμεσῆς στο δρόμο και τοὺς έκανε νοήματα να σταθούν.

Ο Βαρόκης έσβυσε τὴ μηχανή του, δυσφορώντας.

—Μας συγχωρεῖτε, εΐπε ἀπ' ένω μιὰ αντρίκια φωνή που τοῦ έβγαλε άόριστα γνώριμη.—Μας θρῆκε λάστιχο. Μήπως έχετε γρύλλο; Θ' άρνιότανε, γιατί η διάθεσή του δεν εΐταν ευνοϊκή, όμως ο πρό-

θυμος άνθρωπος υπερίσχυσε μέσα του.

—Ναί, πάρτε τον, εΐπε και κατέβηκε κι' αὐτός χωρίς ν' ανάψει φῶς κανένα.

Εΐτανε τρεῖς γυναῖκες και δυὸ άντρες. Τ' άμάξι τους, με τὴν πρῶτη ματιά, τὸ χαρακτηρίσε ο Βαρόκης: Σακαράκα από τρίτο χέρι. Οἱ γυναῖκες κάτι λέγανε μεταξύ τους κι' όλοένα ξεκαρδίζονταν. Ο ένας από τοὺς άντρες καταπίεστηκε να βάλει τὴ ρεζέρβα ἐνὶ ο' άλλος, με τὰ χέρια στῆς τσέπες, σιγασφύριζε.

—Βρέ! τί βλέπω, κάνει ξάφνου.

Ο Βαρόκης! Γεία σου, Μένη!

—Εσύ σαι, Ντίμη; Καληπέρα, άποκρίθηκε κείνος άναγνωρίζοντας τὸ Μαρκεζόπουλο άδωμος.

—Καλὰ τὴ γνώρισα ἐγὼ τὴ Λα-sάλ σου. Ποιὰν έχεις μέσα; ρώτησε χαμηλώνοντας πολὺ λίγο τὴ φωνή του και σύγκαιρα ζύγωσε στο πλავινὸ κρύσταλλα, έσκυψε να κοιτάξει.

Ο Βαρόκης ένοιωσε ξάφνου να τὸν συνεπαίρνει η όργη. Κρατήθηκε με κόπο.

—Κάνε δουλειά σου, εΐπε ξερά.

—Καλὰ ντέ, καλὰ ντέ! Παρεξηγήθηκε.

Σωπάσανε και κοίταζαν τὸν άλλο που πάλευε με τὸ γρύλλο.

—Δώσε ένα χέρι, μαρὲ Ντίμη, φώναξε μιὰ στιγμή. Καί γυρίζον-

τας στο Βαρόκη:—Μένη, σὲ καθυστερούμε, αλλά σαν έχεις μέσα τοὺς γρουσουζήδες, τί περιμένεις; πρόσθεσε δείχνοντας τὸ Μαρκεζόπουλο.

Ο Βαρόκης τὸν άνεγνώρισε κι' αὐτόν, εΐταν ο Πελίδης, ένα γεροντοπαλλήκαρο νυχτόβιο και με άδηλους πόρους. Εΐχε να τὸν συναντήσει κάπου δέκα χρόνια.

—Δικό σου είναι τ' άμάξι; τὸν ρώτησε για να πεί κάτι.

—Δικό μου που να μην εΐτανε! άναστέναξε ο Πελίδης κι' έφτυσε δίπλα του μ' άγανάχτηση. 'Υστερα, δάζοντας φωνή στῆς γυναῖκες που χασκογελοῦσαν πάρα κει:—Παύτε, μαρὲ σουσουράδες! Δεν έχετε αίσθημα μέσα σας, μαρὲ!

Η άποστροφή τούτη εΐτανε φαίνεται από τὰ συνηθισμένα στὴν παρὰ χωρατὰ τοῦ Πελίδη, γιατί τὰ γέλια πλήθυναν, κακαριστά. «Κοκ-κότες είναι», συλλογίστηκε ο Βαρόκης και μετάνιωσε σοβαρὰ τῶρα που εΐχε σταθεῖ. 'Αναγκασμένος ώστόσο να περιμένει, έκοβε πέρα-δῶθε μικρὲς βόλτες, έρριχνε μιαιές ανήσυχες στ' άμάξι του και φοβότανε μήπως η Διάνα νευριάσει πού τὴν κρατοῦσαν εκεί. Ξάφνου, βλέπει παραγμένο τὸ κρύσταλλο που εΐτανε δίπλα της να χαμηλώνει και τὸ άσπρο τὴ πρόσωπο να προβάλλει μέσ' από τὸ άνοιγμα, θαμπό.

Ο Μαρκεζόπουλος, που εΐχε πιάσει στο μεταξύ κουδέντα πιδ πέρα με τῆς γυναῖκες, τῆς άφησε κ' ήρθε κοντὰ, στάθηκε μπροστὰ στο παρὰθυρο τῆς Διάνας.

«Τί θέλει τώρα αὐτός εκεί;» άναρωτήθηκε όργισμένος ο Βαρόκης, ένωρίζοντας: Βέβαια όχι. Η άναίδειά του δεν έχει όρια! Ζύγωσε δαζώντας μέσα του κι' ένοιωσε σκοτεινὰ πως εΐταν έτοιμος να φερθεῖ σκληρά, πρόστυχα, αν τοῦ εΐδαν κάποιαν άφορμή.

—Τελειώνουμε, εΐπε χαμογελαστός ώστόσο στὴ Διάνα κι' άκούμπησε τὸν άγκώνα του στ' άμάξι έτσι που να τὴν κρύβει από τὸ Μαρκεζόπουλο. Πρόσθεσε γαλλικά:—Εἶναι, βλέπετε, ένα από τὰ δυσάρεστα έκείνα όσο κι' άναπόφευκτα άπρόοπτα...

Η Διάνα χαμογελοῦσε.

—Μὰ ποῖος είναι λοιπόν; ρώτησε δυνατὰ, με πολὺ ξάστερη φωνή.

Η φωνή της εΐτανε πάντοτε ή-χερή, κάποτε μάλιστα και σὲ σημείο δυσάρεστο, τὴ φορά τούτη όμως τοῦ φάνηκε τοῦ Βαρόκη θεληματικά τονισμένη. 'Απρόσθε.

—Τίποτα, μουρμούρισε σκυθρωπός. Κάτι ένοχλητικά πρόσωπα ἀπὸ τὴν 'Αθήνα.

Με μιὰς βλέπει τὸ Μαρκεζόπουλο να σκύβει κοντὰ του και να λέει τῆς Διάνας γαλλικά:

—Μας συγχωρεῖτε, κυρία. Λυπόμαστε πολὺ που σὰς κρατήσαμε. Εἴμαστε ένα κακὸ συναπάντημα πού, σὰς εθεβαίω, δὲ προμηθεύει τίποτα δυσάρεστο παρὰ μόνο για κείνους που τὸ φοβούνται.

Η Διάνα γέλασε δυνατὰ, με κέ-

φι. Τὸ γέλιο της κατρακύλησε μέσα στὴ νύχια παράδοχα λαμπερό, άναπάντεχα ζωηρό, σαν πυροτέχνημα. Ο Βαρόκης έσφιξε τῆς γροθιὲς του, κατὰλαβε πως χλωμαίνει. Γύρισε κατὰ τὸ Μαρκεζόπουλο, άπλωσε τὸ χέρι του και τὸν άδραξε σφιχτὰ από τὸ μπράτσο. Μέσα στὴ νευρωμένη χούφτα του ένοιωσε τὰ μουσκούλα τοῦ άλλου να παίζουνε μιὰ στιγμή κ' ύστερα να τελάρωνται σκληρά, άτσαλένια. 'Ανάμεσά τους, αὐτὸ εΐχε σταθεῖ σὰ μιὰ γοργή, δουδη ανταπόκριση. «Τώρα ό,τι είναι να γίνει, άς γίνει», σκέφτηκε ο Βαρόκης σὲ μιὰν άστραπή ἐνὶ τὸ αἵμα πηδούσε στο κεφάλι του και τοῦ τύφλωνε τὰ μάτια.

—Μὰ λοιπόν συστήστε μου τὸν κύριο! άκούει ξάφνου να τοῦ φωνάζει η Διάνα.

Απόμεινε καρφωμένος. Τὰ μάτια του εΐχανε γυρίσει και τὴν κοιτάζανε στυλά, ο νους του μετρεδούτανε παραζαλισμένος. «Καταραμένη γυναῖκα, δαίμονας!» Ελεγε μέσα του χωρίς να ξέρει γιατί, νοιώθοντας μονάχα, άόριστα, πως τὸν εΐχε μοντέψει έκείνη. «Τώρα τί να κάνω; Τί να κάνω;» άναρωτήθηκε πλεόνοντας να πισωπαρῇ τὸ κύμα τῆς όργῆς του, να βρεῖ έναν πόρο άνάμεσα στὴν προηγούμενη θέση του και τὴν τωρινή.

—Τί πάθατε, λοιπόν; άκούει τὴ Διάνα να τοῦ λέει γελώντας με κέφι.

Με δροσινὴ φωνή, παραζαλισμένος άκόμα, τοὺς σύστησε. Εΐδε τὸ Μαρκεζόπουλο που έσκυβε άτάραχα, κομπὰ, και τῆς φιλοῦσε τὸ χέρι. 'Υστερα στύλωσε τὸ κοίλογυμνασμένο κορμί του, τὴν κοίταξε κατόματα.

—Εἶμαι πολὺ ικανοποιημένος ἀπὸ τὸ άποφινὸ μας άτύχημα, εΐπε, που γυρίζει για μένα σ' ένα εὐτύχημα. Θὰ περῶσω μιὰ μέρα να σὰς αφήσω τὴν κάρτα μου.

—Μὰ όχι, όχι! Θὰ χαρῶ ἴσα-ἴσα να σὰς ἴδω. Μονάχα που άόριο άνεβαίνω στὴν Κηφισιά. Θὰ θρῆτε τὴ διεύθυνσή μου στο θυρωρὸ μου.

Δὲν εΐπανε τίποτ' άλλο. Κοιτάχτηκαν πάλι μιὰ στιγμή, έκείνη χαμεγελαστή, αὐτὸς άσάλευτος και στήθες, τῆς ύποκλήθηκε ασπρηρά, στρατιωτικά, τραβήχτηκε πέρα πισωπατώντας.

Εΐχε τελειώσει κ' η έπισκευή. Ο Βαρόκης πήρε τὸ γρύλλο, μήπε στ' άμάξι του, άναψε τὴ μηχανή, κι' έφυγε όρμητικά, πατώντας όλο τὸ γκάσι. Για κάμποσά ώρα, εΐταν άνίκανος να πεί λέξη. 'Όλα τὰ λόγια που έρχονταν στο στόμα του εΐτανε, τὸ ένοιωσε, περισσότερο άπ' όσο θα ταίριαζε όργισμένα και τραχειά.

Η'

Τὸ καλοκαίρι τούτο που εΐχε μπει και προχωρούσε, εΐτανε κάποιες στιγμὲς που η Χρηστίνια Λιόντα τὸ ένοιωσε σαν άνιφορο. Κουραστικό, μακρὸν άνήφορο. Η διάθεσή της, που για μιὰ στιγμή, τότε, τῆς πρῶτες ήμέρες ύστερα από τὴ βραδυά στοῦ Βαρόκη, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφευτε. Τῆς εΐχε φανεί για μιὰ στιγμή πως δρῆκε, τέλος, ένα σκοπὸ στὴ ζωή της, κάτι χεροπιαστό, συγκεκριμένο: να σπάσει τὰ δεσμὰ τῆς μετριότητας, να λυτρωθεῖ ἀπὸ τὴν κατάρτα τῆς πεζοπορίας. Θὰ ξετύλιγε ικανότητες άυποψίαςτες στο νυστάδιο, εΐχε άναφτερωθεῖ κεντρισμένη από καινούργιο πόθο, τώρα, αδιόρατα μα σταθερά, έξέφε

Ρωτούσε το ένστικτό της, έκανε ύπο θέσεις, συνδυασμούς. Ήξερε από φήμη και από πείρα πώς, για να πετύχεις κάτι, πρέπει πρώτα κάτι να προσφέρεις, ένα κεφάλαιο—ας πούμε—να καταθέσεις, με τη ριψοκίνηση τολμή να το χάσεις ή να το κερδίσεις πολλαπλάσιο. Ο τρόπος αυτός του επιχειρηματικού συλλογισμού, της έδινε μια παράδοση ανακούφισης: Την ικανοποίηση που νιώθουμε κάθε φορά που θγαίνουμε έξω από τα σύνορα το έαυτού μας. Κι' ο ύπολογισμός, αλήθεια, εΐτανε κάτι τόσο ξένο για το χαρακτήρα της, τόσο περιφρονημένο απ' αυτήν ως τώρα! Σ' όλα εκείνη τη ζωή της, είχε μιλήσει με πάθος τους ύπολογιστικούς ανθρώπους. Της φαινότανε τώρα πώς, με το να σθετερίζεται

τά όπλα τους, παίρνει και την έκδίκησή της. Στο μεταξύ, ανίκανη να θυλάει πέρα και στην πράξη τον ύπολογισμό που φιλοδόχησε, είχε καταπινασθεί μ' ένα είδος προπαρασκευής: Θα έκανε κρούσεις, θα προχωρούσε ψηλαφητά, οδηγημένη από το γυναικείο της ψυχόρητο, σε μια μεθοδική αναγνώριση του εδάφους. Σκέφτηκε πρώτα να δημιουργήσει γύρω της κάτι σά ζώνη ασφαλείας, να λυτρωθεί από τους δεσμούς τού χτες. Ή απόφασή της που την τριγύριζε και την έσφιγγε στα πλοκάμια της, φάνταζε στο νού της ζωντανή, έμφορμημένη από μια ψυχρή μυστική, ακατανόητη, καθώς τα τέρατα εκείνα των μύθων που κι' αν ζούνε στον κόσμο μας, κι' αν ανασταίνουν τον ίδιο μ' έμας αέρα, όμως μαντεύεις πώς ύπακούνε σε νόμους άλλους, απρόσιτους, έκφράζουνε δυνάμεις σκοτεινές κι' επιβόλουνε την αρχέγονη θέληση μιας θεότητας που δεν ξέρει τον έλεο και ποδοπατάει τον πόνο.

πράμα! Ο Μαρκεζόπουλος λες και είχε εξαφανιστεί από την Αθήνα. Εΐτανε στιγμές που ένιωθε τόσο κουρασμένη, τό κορμί της τόσο ταλαιπωρημένο από την άκαρπη έρευνα, ώστε να της ανεδαίνουμε τα δάκρυα στα μάτια. Τότε μια άποκαρδισμένη εξουθενωτική την κυρίευε, αίσθημα εξευτελισμού, καθώς αν την είχαν ύποβάλει σε μια ταπεινωτική τιμωρία. Της φαινότανε σάμπως να εξιλεώνει άνυπαρχτο έγκλημα, ή συνειδήσή της ξεσηκώνονταν επαναστατημένη. Κι' όμως, νά! Έπρεπε να προχωρήσει, να μη λυγίσει, να μην παραδεχτεί πώς νικήθηκε. Αυτό εΐτανε βασική βέβαια προϋπόθεση για την καινούργια της πίστη. «Με τα δόντια σφιγμένα! —έλεγε μέσα της ή Χρηστίνα— με τα δόντια σφιγμένα!» κάνοντας έτσι, καθώς πάντοτε, την ταχτική της παραχώρηση στη φιλολογία. Έμπαινε σ' ένα μπαρ και ξαναδύνανε για τρίτη φορά μέσα στην ίδια μέρα, ντροπιασμένη, κατακόκκινη, σκιδόνοντας το κεφάλι. «Θά' λένε, συλλογιζότανε, πώς κάνα τρατούρα, όσοι με ξέρουν θ' άπορούν και θ' αλληλοκοιτάζονται πονηρά, κρυφαγελώντας.» Ποτέ δεν της είχε φανεί ή Αθήνα τόσο μικρή και μαζι' τόσο άπεραντη. Μέσα της, ένα πλάσμα ανθρώ-

πινο μπορεί να σημαδευτεί, κι' έν άλλο να χάνεται, να βουτάει, να σβύνεται καθώς το δελφίνο στο πέλαγο, αφήνοντας πάνωθε του μ' αν άρυτίδωτη, άμεγαδίστη έπιφάνεια. Ή σκέψη τούτη, την τρώμαζε, χωρίς να ξέρει γιατί. Και μονομιάς ή ύπαρξη της πολιτείας που την τριγύριζε και την έσφιγγε στα πλοκάμια της, φάνταζε στο νού της ζωντανή, έμφορμημένη από μια ψυχρή μυστική, ακατανόητη, καθώς τα τέρατα εκείνα των μύθων που κι' αν ζούνε στον κόσμο μας, κι' αν ανασταίνουν τον ίδιο μ' έμας αέρα, όμως μαντεύεις πώς ύπακούνε σε νόμους άλλους, απρόσιτους, έκφράζουνε δυνάμεις σκοτεινές κι' επιβόλουνε την αρχέγονη θέληση μιας θεότητας που δεν ξέρει τον έλεο και ποδοπατάει τον πόνο.

Τον άφησε πρώτα να μπει στο φαλόνι, να ιδεί τί θέλεγε μόνος του για το πανεράκι. Δεν της εΐπε τίποτα. Κάθισε μπροστά στο ραδιόφωνο και τ' άνοιξε ν' άκούσει τα πολεμικά νέα. «Ενα μπουκέτο λευλούδια για τη γυναίκα του κι' αν άκούμα το είχε προσέξει, δεν του έλεγε τίποτα. Δεν εΐτανε γι' αυτόν κάτι νέο.

—Ξέρεις κανένα Στέφανο Λαμπτήρη; τον ρωτάει τέλος, άνικανη να περιμένει περισσότερο.

—Τί; ρώτησε ο Λιόντας που δεν είχε άκούσει καλά και χαμήλωσε το ραδιόφωνο.

—Στέφανο Λαμπτήρη, ξέρεις κανένα;

—Έμωξε στο νού του.

—Όχι, γιατί;

Τού έδειξε το πανεράκι. Έκείνος το κοίταξε χωρίς καμιά έκπληξη. —Αυτός εκεί είναι; έκανε με το συνηθισμένο του περιγελαστικό χαμόγελο. Σηκώθηκε μια στιγμή κι' έρριξε μια ματιά στην κάρτα, που ή Χρηστίνα την είχε άκουμπήσει πάνω στο πιάνο.

—Εσύ δεν τον ξέρεις; τη ρώτησε.

Τού έγεννε άρνητικά, με το κεφάλι. Ο Λιόντας ξανακάθισε μπροστά στο ραδιόφωνο και το δυνάμωσε. —Υστερα, σε λίγο:

—Ο προστατευόμενος του πατέρα σου είναι, της λέει αδιάφορα. Έκείνον λένε Στέφανο.

Τά χέρια της κρεμάστηκαν ά-

—Λέω

τικά, που δε θέλει όμως να τα φανερώσει. Άλλοι όμως! Δεν είχε τίποτα. Σκοτεινά ένιωθε πώς πρέπει να πιώσει την άκρη από κάποιο νήμα, το νήμα που σ' οδηγεί μέσ' από το λαβύρινθο για ν' αναδυθείς στο φως. Ποιά εΐτανε αυτή ή άκρη; Μήπως ο Μαρκεζόπουλος; Δεν ήξερε. Στις μοναχικές στιγμές της θα εύχότανε να είναι αυτός. Τη βραδιά εκείνη στο Βαράκι, της είχε φερθεί άπότομα, την ξάφνιασε και την τρώμαζε, ή άποκοτιά του στάθηκε σχεδόν προσβλητική. Άν είχε να κάνει με μια κοινή γυναίκα, δε θά της φερότανε χειρότερα, έξδν πια κι' αν τον δικαιολογούσε το μεθύσι. Γιανικόδλητη αυτή, τρέμοντας το σκάνδαλο, άφέθηκε να παρυσυρθεί σε μια κάμαρα διπλανή, κάτι σαν μπουτουάρ, κι' εκεί, για κάμψη άδρα, πάλαιψε μαζί του με τα μάτια της πλημμυρισμένα από δάκρυα, την άνασα κομμένη, νοιώθοντας πως δαμάζεται και σύγκαира πολεμώντας να μη δαμαστεί. Εΐτανε καθαρός έκδιασμός από μέρος του, το ένιωθε, αλλά μήπως δεν τον ήξερε τέτοιο; Υπόφερε φριχτά τη βραδιά εκείνη ο έγωισμός της, σπαρτάρισε μέσα της ή πληγμένη περηφάνεια της γυναίκας που βλέπει πώς γίνεται όργανο, κι' δ-

μως, την ίδια κιόλας στιγμή, τον είχε συχωρέσει. Ο εξαπαλούμενος άντρίκιος πόθος είναι πάντα κάτι που πληγώνει μια γυναίκα και, μα ζι, τη μεθάει. Στην κρίσιμη άρα της μεγάλης ύποταγής ή θηλυκιά φύση έχει το ανατριχιαστικό προαίσθημα πώς άγγιξε τον προορισμό της.

Υστερα, τις ήμέρες που άκολούθησαν, τον είχε άναζητήσει. Πασχίζοντας όσο μπορούσε καλύτερα να μην άποφανεί, είχε περάσει από κεί που τον φανταζότανε να συχνάζει, τα μπαρ, τα κοσμικά κέντρα, τα σταυροδρόμια με την κομψή κίνηση, ρίχνοντας ματιές φευγαλέες γύρω της, κάνοντας πώς βρέθηκε εκεί κατά τύχη. Δεν ήθελε ούτε σ' αυτόν τον ίδιο να προδοθεί, σ' αυτόν τον προπάλιν, συλλογιζότανε πως άποτυχία σε τούτο θα εΐτανε κιόλας μια έκδηλωση άδυναμίας, από μέρος της. Ελάττωμα στο θώρακα που θα την έβαζε άμέσως σε μειονεκτική μοίρα. Λοιπόν δεν ήθελε ν' άποτύχει. Όχι, πρώτα—πρώτα για χάρη του έγωισμού της και δεύτερο για να μην άστοχήσει το πολύτιμο σχέδιο. Το άνυπαρχτο σχέδιο.

Έμωξε έτσι να τον βρεί δεκαπέντε μέρες στη σειρά. Παράδοξο

ρα, διάδασε τ' όνομα: «Στέφανος Λαμπτήρης». Άπόρησε άκόμη πιο πολύ. Τ' όνομα τούτο δεν της έλεγε τίποτα. «Κάποιο λάθος θά'ναι, σκέφτηκε, κι' ή Μέλπω άφησε το πανεράκι εδώ ως που να βρεθεί ή σωστή διεύθυνση.»

—Μέλπω! Τίνος είναι αυτά εδώ τα λουλούδια;

—Δικά σας, κυρία, άποκριθήκε ή κοπέλλα από την κουζίνα.

—Δικά μου! Πότε τάφεραν;

—Λίγο προτού ξυπνήσετε.

—Και σου εΐπανε για μένα;

—Για σάς, ναι. «Εδώ κάθεται ή κυρία Λιόντα;» ρώτησε το παιδί που τάφερε.

Στέφανος Λαμπτήρης! Τ' όνομα τούτο δεν ξυπνάει μέσα της κανέναν αντίλαλο. Στέκεται και κοιτάζει τα λουλούδια—ένα πανεράκι κόκκινα γαρύφαλλα, κομψό μάλλον κοινού όμως γούστου—και στα μάτια της άλαφροπαίζει χαρούμενο ξάφνιασμα, ή πολιά, παιδιάστικη φιλαρέσκεια που σημάδεψε ως τώρα όλους τους σταθμούς της ζωής της. Ποιος νάναι αυτός ο άγνωστος; Πασχίζει να τον φανταστεί, συναλλάζει νοερά διάφορες εικόνες. Μήπως είναι ένα προμήνυμα από τον καινούργιο κόσμο που έβαλε για σκοπό της; Μήπως ή τύχη, δίνον-

τας άπόκριση στο επίμονο κάλεσμα, έρχεται να την προϋπαντήσει; Δεν τολμάει να άποκηρύξει ή σκέψη τούτη γιατί ή καρδιά της χτυπάει πάρα πολύ δυνατά. Τρέμει κιόλας τη χαιρέκακη πραγματικότητα που ξέρει να σου φυλάει δολερά τόσο πικρές άπογοητεύσεις.

Σήκωσε το πανεράκι μονάχη της και το έβαλε στο σαλόνι, δίπλα στο πιάνο. Ολάκερο το πρωί εκείνο, συχνοπερνώντας μπροστά του, άφινότανε να όνειρεύεται. Τα όνειρά της, καθώς πάντα, εΐταν άπίθανα άπλοκά, πλέανε μέσα στο κάπναστρο φως μιας άγνώστης άπαίριαστης με τη ζωή της. Οραματιζότανε σκηνές ρωμантиκές, κουβεντούλες κλειστές από ένα μπαλκόνι, λαχτάρες φευγαλέες σ' ένα περιβόλι άνθισμένο, κάτω από μια λεμονιά, όπου ένας νέος κοίρτερει δροσ, εύλαδικά τρέμοντας, να σου άκροφιλίσει το χέρι. Εύρισκε προφάσεις κάθε τόσο για να ξαναμπαίνει στο σαλόνι, να περνάει μπροστά στα λουλούδια, να τα κρυφκοιτάζει με την άκρη του ματιού, παίζοντας την αδιάφορη. Τέλος, το μεσημέρι, ήρθε από το γραφείο του ο Λιόντας.

—Ποιος άλλος;

—Ω, όχι! Αυτό δεν τ' άθελε. Ένα παιδαρέλι!... Προσπάθησε για να στιγμή ν' άναπολήσει τη μορφή του, δεν το κατάφερε.

—Και γιατί έστειλε λουλούδια, κάνει νευριασμένη. Αυτό το νιάνι-αρο δεν έχει ιδέα από κόσμο! Στέλνουν έτσι, στα καλά καθούμενα, λουλούδια σε μια κυρία; Για θεατρίνα με πέρασε;

Ο Λιόντας την κοίταξε άπορημένος.

—Και τί σε πειράζει; της εΐπε. Τά έστειλε να ξεποχρεωθεί για τό... τραπέζι.

Και γέλασε κοροϊδευόντας.

Τ' άπόγεμα, καθώς πήγαινε στα μαγαζιά για μικροπράκια, ή Χρηστίνα συνάντησε το Μαρκεζόπουλο. Εΐτανε σε μια κούρσα στοχαστιά, κα τακταίνουρη, που σταμάτησε, έξδφνου στη γωνιά του πεζοδρομίου, κόβοντας της το δρόμο. Τρομαγμένη, έκανε δυο βήματα πίσω. Έκείνος πήδηξε από μέσα χωρίς να την ιδεί και, γυρίζοντας, κάτι εΐπε στις κοπέλλες που κάθονταν στ' αυτόκινητο. Γέλασαν δυνατά. Ή Χρηστίνα δοκίμασε να κρυφτεί, ντροπισμένη.

—Λοιπόν, το δράδι! φώναξε ο Μαρκεζόπουλος ενώ ή κούρσα ξεκί-

νούσε πάλι, κυλώντας μαλακά. *Υστερα έκείνος έστριψε άπότομα, άρα σκέλιζε το πεζοδρόμιο και μπήκε στην πόρτα ενός μεγάλου ξενοδοχείου. Περνώντας είχε ρίξει μια ματιά στη Χρηστίνα. Την είδε; Εΐτανε βέβαιη πώς ναι. Όμως δεν το έδειξε, ή ματιά του διάδθηκε από πάνω της αδιάφορη, γοργή. Ή νεαρή γυναίκα άπόμεινε με τα γόνατα λυμένα.

Λοιπόν, αυτό εΐταν! Την προσπερνούσε αδιάφορος, την είχε για μια γνωριμία κοινή, άπλο συναπάντημα στο δρόμο του, που αν έχεις κέφι το χαιρετάς, αν όχι, κάνεις πώς δεν το είδες. Έρριξε μια τελευταία ματιά στην είσοδο τού ξενοδοχείου και συνέχισε το δρόμο της μηχανικά, με το κεφάλι σκυμμένο. Τα μάγουλά της τά ένιωθε να καίνε, τέτοια ντροπή, έξουθενωτικό αίσθημα ταπεινώσης, δε θυμόταν άλλοτε ποτέ να έχει νιώσει. Βάδιζε για ώρα πολλή άσυνείδητα, νοιώθοντας κάτι μέσα της ν' άναβράζει να χοχλακίζει. Τ' άπόγεμα έπαινε ζεστό, ιδρώτες έλλοκοί ποσάνα στο κορμί της, μυρμιζόντες στις ρίζες των μαλλιών της, έρχονταν τις χούφτες της. Έτραβέ μπασέρ, έπαινε ή κανένα γυναικό της και τη ρωτάει για την όψη της. Ουά!

τόσο χαλασμένη. Τό ένοιωσε πώς είναι χαλασμένη, είχε μιά έντυπω-
ση πρωτόφαντη, ότι τό πρόσωπό
της είναι πιστολισμένο μέ λάσπες,
έτσι μέ μιά μπουχιά λασπονέρια
πού τής τά πέταξαν κατάμουτρα,
γιά βρισιά.

Καί ξάφνου, ξεχείλισε, ξέσπασε.
—Ωστε αυτό είτανε! Δέν τή θέ-
λανε! 'Ο κόσμος τους τήν από-
σπρωχνε, τήν απόρριχνε σάν ξένο
σώμα, παρείσαστο, πού ό όργανι-
σμός σου δέ μπορεί νά τ' άφομοι-
ώσει. Τήν υποδέχονται γιά μιά στι-
γή, κάνοντας μιά συγκατάβαση,
τή χρησιμοποιούν άκόμα—αυτό θέ-
βαια!—κ' ύστερα; μακριά ό βέθη-
λος πού παραβίασε τό άδυτο, πού
τό λέρωσε μέ τό χυδαίο του χνώτο!
Τή θαρούνε κατώτερη, μπασμένη
στόν κύκλο τους ανεπίσημα, από τήν
πόρτα τής ύπηρεσίας. Τόσα χρό-
νια, φαίνεται, συμβίωση μέ τό Λι-
όντα, σβύσαν από πάνω τής τ' ά-
χνάρια τής όμοιότητος μ' εκείνους κα-
ταγωγής, είναι τώρα μιά άνώδυμη
μικροαστή πού ταξιδεύει τρίτη θέ-
ση!...

Στάθηκε, φώναξε ένα ταξί, ρί-
χτηκε μέσα, κι' έδωσε μέ φωνή πνι-
γμένη, βραχνή, τή διεύθυνση του σπι-
τιού της. Είταν άκόμα ωρίς, τό
βράδι μόλις έπεφτε, όμως τόσο τό
χειρότερο! Θα κλεινότανε μέσα, δι-

χως φώς, όλομόναχη, νά μυρhakάσει
τήν όργή της.

Ανέβηκε τά σκαλοπάτια της τρε-
χάτη, χωρίς ν' άκούει τή Μέλπω πού
κάτι τής έλεγε. Μπήκε στο σαλόνι,
έκλεισε τήν πόρτα, πέταξε τό καπέ-
λο της στη ντορμέζα, τήν τσάντα
της, τά γάντια, ύστερα έπεσε κι'
αυτή μπρούμυτα, κρύβοντας τό πρό-
σωπό της μέσα στο διπλωμένο της
μπράτσο. Τώρα ή όργή της είχε
τσακίσει, λυνότανε σέ θρήνο δαρύ-
ορμητικό, άγριο. Παράδοξο! Τά μά-
τια της δέν είχανε δάκρυα. Μονάχα
ένα άναφυλλητό τή συντάραζε, ξε-
κόρμιζε τραχύ μέσ' από τά έγκα-
τά της.

Έμεινε έτσι, σπαράζοντας, δέ
θάξερε κι' αυτή πόσην ώρα. Τέλος,
ανεπαίσθητα, ένοιωσε νά γαληνεύ-
ει κάπως. Ζήτησε τό μαντηλάκι της
ψαχουλεύοντας νά βρεί τήν τσάντα,
δέν τή βρήκε, άνασηκώθηκε, καί τό-
τε, άπόμεινε κεραυνωμένη.

Αντίκρυ της, πέρα στην άλλη-
ν άκρη του σαλονιού, είχε ξεχωρίσει,
μέσα στο γαλάζιο βραδυό αντίφω-
το, έναν άγνωστον άντρα. Τό στό-
μα της μισάνοιξε, άπόμεινε άφωνη.
Είτανε γέννημα τής φαντασίας της;
Φρεναπάτη του πυρετού; Τίναζε τό
κεφάλι της, πέρασε τήν παλάμη πά-
νω στο μέτωπό της. Ξάφνου τόν βλέ-
πει νά σηκώνεται άργά, αθόρυβα,
νά στέκεται όρθιος.

—Ποιός είν' εκεί; κάνει μέ φωνή
ξέπνοη καί κούφια, πού θα τήν ή-
θελε νά είναι άγρια.

—Εγώ, μέ συγχωρείτε, άποκρί-
θηκε δειλά ό ξένος κι' έκανε δυό δή-
ματα μπρός.

Τότε κείνη έβαλε ένα ξεφωνητό:
—Μή!... Μή μέ ζυγώνετε!

Ό ξένος άπόμεινε καρφωμένος.
Στή θέση πού βρισκότανε τώρα, ή
μπαλκονόπορτα τόν φώτιζε πιο κα-
λά. Τόν άναγνώρισε. Είταν ό Στέ-
φανος Λαμπίρης.

Γιά λίγες στιγμές σταθήκαν έλα-
λοι κ' οι δυό, νά κοιτάζονται. 'Η
άμηχανία του εκείνου είταν όλοφά-
νερη, στο χλωμό φέγγος του σού-
ρουπου ή όψη του θάμπιζε χλωμότε-
ρη άκόμα. Άπλωσε τά χέρια του πρós
τή Χρηστίνα, σάν καί κάτι νά ήθε-
λε νά πεί, καί τ' άφησε νά ξανα-
πέσουν.

—Πότε μπήκατε εδώ; του λέει
έχθρικά εκείνη.

Δυσκολεύτηκε ν' άπαντήσει.

—'Ημουν εδώ, πρόφερε τέλος,
πνιγμένα.

—Είσασταν εδώ! Είσασταν! Καί
μέ είδατε νά...

—'Ηθελε νά πεί «νά κλαίω», μά δέν
τό είπε, κρατήθηκε, από άξιοπρέ-
πεια.

—Τί έκάνατε εδώ; τόν ρωτάει μο-
νάχα, άναστατωμένη.

—Σας περίμενα.

—Καί γιατί δέ μιλούσατε πρίν;
—Δέ...δέ μπορούσα.

Πετάχτηκε όρθια, άγρια, πνιγμένη.

—Καθόσασταν λοιπόν εκεί. Καί
μέ κοιτάζατε. Σας έκανε περιέρ-
γεια, έ;... 'Ωραία! 'Ωραία συμπερι-
φορά! Σας συγχάριζα.

Είχε άρχίσει πάλι νά τόν βλέπει
σάν παιδί, τόν μάλωνε καθώς θα
μάλωνε τόν Τόλη.

—'Ω! όχι...μήν τό λέτε αυτό! —

—Κανε μέ ταραχή μεγάλη εκείνος. —
Δέν ξέρετε...Σας είδα νά μπαίνετε
διαστική, πήγα νά μιλήσω, δέν πρό-
φτασα, έχασα τήν πνοή μου... Τό
λέτε περίεργεια! Θέ μου! 'Εγώ,
έγώ ύπόφερα εκεί πού καθόμουν πε-
ρισσότερο από σας...

—Πού τό ξέρετε πώς ύποφέρω!
του έμπηξε μιά άγρια φωνή. Ποι-
ός σας δίνει τό δικαίωμα ν' άνακα-
τεύεστε στα ίδιαίτερα μου; Είσα-
στε ένας αδιάκριτος, νά τί είσατε!

—'Ωχ, δόγγηξε πλέκοντας τά δά-
χτυλά του πού έτρεμαν εκείνος.

—'Ενας κύριος δέ φέρεται έτσι.

—'Ενας κύριος, άν βρεθεί στη θέση
πού βρεθήκατε, σηκώνεται καί φεύ-
γει στα νύχια.

—Τό σκέφτηκα. Μά δέ μπορούσα.

—Δέ μπορούσατε! Γιατί;

—Γιατί... γιατί ή πόρτα θα έ-
τριζε. Καί θα... θα μέ τσακώνατε!

- 10603 πρὶς Ἀπριλίου 13 Μαρία 1947
 10610 " Παρασκευῆς 21 Μαρία 4
 10614 " Τετάρτης 26 " 4
 10625 { Τρίτης 8 }
 { " Τετάρτης 9 } Ἀργίας 4
 10631 πρὶς Τετάρτης 16 Ἀργίας 4
 10633 " Παρασκευῆς 18 " 4
 10640 " Σάββατος 26 Ἀργίας 4
 10643 { Τετάρτη 30 Ἀργίας }
 { Πέμπτη 1 Μαΐου } 4
 10663 ~~πρὶς~~ Σάββατος 24 Μαΐου 1947

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

260Ν

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Απότομα, με τη λέξη του αυτή, έγινε μέσα της μια μεταστροφή άναπάντητη: Της ήρθε να δώσει τα γέλια.

«Α, γι' αυτό, έκανε πασχίζοντας να φανεί αυστηρή.

—Μάλιστα, γι' αυτό. Είταν αξιοθρήνητος, η φωνή του είχε γίνει μουντή, λες και θάβαζε τα κλάματα. Περίεργο: Στην ψυχή της Χριστιάνας ό θυμός παραμέριζε γοργά, δίνοντας τη θέση του σε μια μητρικήν επιείκεια. Δυσκολεύτηκε τώρα να κρατήσει το πρωινό της ύψος.

—«Ας είναι, φερθήκατε άσχημα, τού είπε ήρεμότερα. Καί καθώς άναθυμότανε τά πρώινά του γαρούφαλα;—Μέ κάνετε κι' έμένα να ξεχαστώ, να μην προλάβω να σας εύχαριστήσω για τά λουλούδια σας. Εί-

τανε πολυ όμορφα. Νά, εκεί τά έχω. Στεκόταν άμίλητος, με μάτια που θαμπογυάλιζαν, κλαμένα ίσως.

—Καθήστε λοιπόν! τού έδειξε ένω άνοιγε τέλος την τσάντα της κι' έβγαζε τó μαντηλάκι.

Τόν κατάλαβε ώστόσο να διστάζει, τού τó ξανάπε, χαμογελαστή: —Καθήστε.

Ο Στέφανος κάθισε άκρη-άκρη στην πολυθρόνα του.

—Μέ βρήκατε σ' άσχημη στιγμή, αυτό είν' αλήθεια, είπε η Χριστιάνα σφουγγίζοντας γοργά τά ροδαλά της ρουθούνια. «Έξω που ήμουν, έμαθα κάτι πολυ δυσάρεστο και ήρθα εδώ άναστατωμένη. Μά δέν πειράζει, πέρασε τώρα. Αυτή είναι η ζωή. Ψέματα;»

Τήν κοίταζε σωπαίνοντας, με τά

χέρια πλεγμένα πάνω στα γόνατά του, σά μαθητής, κι' εκείνη είχε μιάν άόριστη έντύπωση πώς δέν την πιστεύει, πώς την άφίνει από λεπτότητα να λείει τó ψέμα της. Από θαθεία συμπόνια. Πολλές φορές της είχε τύχει να την παρατηρήσει τη δουδή αυτή κατανόηση στα μάτια τών παιδιών. Στού παιδιού της λόγου χάρι.

—Θά με περιμένατε πολλήν ώρα προτού έρθω, τού έκανε εύγενικά, για να πεί κάτι.

—«Ν! Θά μπορούσα να σας περιμένα πολυ περισσότερο. Αιώνες θαρρώ.

Ξαφνιάστηκε η Χριστιάνα. Η φωνή του είτανε τόσο θερμή και μαζί τόσο συγκρατημένη! Σάν κάτι να της θύμιζε, κάτι άπώτατο, σκοτεινό. Κι' έπειτα αυτή η όμολόνιά του, η αυθόρμητα άπλοϊκή! Τόν κοίταζε σαστισμένη.

—Με συγχαρείτε, δέν άναψα φώς κι' είν' έδώ μέσα σκοτάδι κιόλας. Όμως δέν ξέρω... δέ θάθελα να με ιδήτε τώρα όπως είμαι, άναμαλλια σμένη, άκατάστατη...

—«Οχι, όχι! Προτιμώ κι' έγώ να μην άνάψουμε φώς, έκανε ζωηρά, πέρασε τώρα. Αυτή είναι η ζωή. Ψέματα;»

Δυσκολεύότανε κιόλας τί άλλο να θρεί να τού πεί. Είταν η ηλικία του

τέτοια, ούτε παιδί πιά, ούτε άντρας άκόμα. Μπορείς ποτέ να ξέρεις τί ένδιαφέρει ένα πλάσμα στο παράδοξο τούτο στάδιο της ζωής του; Καί τόν έβλεπε να την κοιτάζει ασάλευτος, σά θαμνωμένος, με δουδή λαμπρεία και θαυμασμό, καθώς μιάν εικόνα. Για πρώτη φορά, ίσως από τόν καιρό που είταν άκόμα κορίτσι, ένιωσε τόν έαυτό της άδέξιο από συστολή.

—Ο πατέρας μου φαίνεται να σας συμπαθεί πολυ.

—Ναί, με συμπαθεί, αυτό είναι βέβαιο. Δέν έχω πατέρα, και λοιπόν...

—Δέν έχετε πατέρα; —«Οχι. Ζώ με τη μητέρα μου. Ούτε άδέρφια έχω.

—Όστόσο μου είχε φανεί την άλλη φορά πώς ό πατέρας μου είχε πεί κάτι για τόν δικό σας...

—Ναί, φαίνεται πώς είτανε φίλοι. Έγώ δέν τόν γνώρισα, πέθανε σάν ήμουν πολυ μικρός.

—Μήπως είσατε από τόν τόπο μας; Τό έπιθετό σας όμως...

—«Οχι, δέν είμαι από τόν τόπο σας. Γεννήθηκα έδώ στην Άθήνα. Σώπασαν. Η προσπάθεια να βρίσκει θέμα για κουβέντα την κούραζε άπόψε τη Χριστιάνα. «Οπου ναίαι θάρει κι' ό Λιόντας, συλλο-

γίστηκε, ή ό Τόλης». Παράδοξο ώστόσο: Η συντροφιά τού ξένου τούτου παιδιού, από μιάν άλλη μεριά, την άνακούφιζε, άπλωνε κάτι σάν άπαλό μπάλισμα πάνω στις λαβωματιές της. Να μπορούσε μόνα να μη τού μιλάει, να μη της μιλάει, και να στέκονται έτσι κι' οι δυο, δουδοί, μέσα στο σύθαμπο που είχε πυκνώσει γύρω...

Όταν σηκώθηκε πιά ό Στέφανος να φύγει είτανε πεί σχετικά πολυ λίγες κουβέντες. Είτανε φανερό πώς κι' εκείνος την ένιωθε την άδεξιότητά του κι' ύποφερε γι' αυτήν. Την ώρα που τη χαιρετούσε, κάνοντας μιά μεγάλη προσπάθεια ρώτησε:

—Θά μ' άφίνετε νάρχωμαι κάπου κάπου να σας βλέπω;

—Μά καί βέβαια! Γιατί όχι; Μου είσατε πολυ εύχάριστος.

Της έρχότανε κιόλας να τού μιλήσει στόν ένικό. Τόσο παιδί τόν ένιωθε.

—Εύχαριστώ! έκανε με θερμή έκείνος και της έδωσε τó χέρι του, που είτανε τρυφερό στην άφή κι' ά λαφρότρεμε.

—Και μη με παρεξηγήσετε, τού είπε, για όσα σας είπα στην άρχή. «Ημουν πολυ ταραγμένη.

Τόν έξέβαλε ως τη σκαλίτσα και στάθηκε να τόν βλέπει που κατέβαι-

νε. Τό κορμί του είτανε λιγνό, εύγενικό, τά μαλακά του τά μαλλιά στρουφίζαν πάνω στόν άσπρο τράχηλο χαριτωμένα.

Έκλεισε η ξωπόρτα κι' η Χριστιάνα έπομένει άκόμα στο κεφαλόσκαλο, άκουμπώντας στόν τοίχο τó χέρι της, να όνειρεύεται. Τί, δέν τέξερε ούτε κι' η ίδια. Μέσα στην ψυχής της, μιá γαλήνη είχε κατέβει, σεραφική. Άκουσε ξάφνου την πετούγια τού Λιόντα, έύπνησε. Στράφηκε γοργά και τραβήχτηκε μέσα να μη τόν άντικρύσει.

Εξήσε τρείς δλάκερες ήμέρες μέσα σ' αυτή την ίδια γλυκειά παραίτηση, νιώθοντας την ψυχή της ξανανιωμένη. Σχεδόν δέν της έκανε κέφι πιά να βγει έξω, καθότανε στο σάλονι της και κεντούσε, βάζοντας να παίξει χαμηλωμένα τó ραδιόφωνο σάν είχε μουσική. Την τέταρτη μέρα τ' άπόγεμα, άποφάσισε να βγει τέλος για τά ψώνια εκείνα που τά είχε άφήσει την άλλη φορά μισοτελειωμένα. Έκανε όσο μπορούσε γρηγορώτερα τή δόλτα της στα μαγαζιά και γύριζε να πάρει τó τράμ, όταν ένα ταξι στάθηκε δίπλα της, η πόρτα άνοιξε, κάποιος πρόβαλε και την έπιασε από τó μπράσο.

—Καληστέρα. Μπορώ να σας πώ μιá λέξη, κυρία μου:

Τινάχτηκε στο άκουσμα της φωνής, κέρωσε. Είταν ό Μαρκεζόπουλος. Προτού προλάβει να νιώσει τί κάνει, δρέθηκε καθισμένη δίπλα του στο ταξι, έφυγαν. Εκείνος γερμένος πάνω της κάτι της έλεγε τώρα κάτι χαμηλόφωνο και γοητευτικό, που δέ μπορούσε κείνη να τó καταλάβει. Τή φωνή του μονάχα άκουγε κι' ένιωθε την άνάστα του, τά μάτια του έβλεπε, τά χείλη του τά πηχτά κι' άκόλαστα, τó μελαχρινό του πρόσωπο με τόν παράδοξο άφρικανικό τύπο.

Μιά στιγμή, άλαφιασμένη, κοίταξε έξω από τó τζάμι να ιδεί άν τούς βλέπουν. Περνούσαν από στενά λιγισύχναστα, σ' άγνωστη γι' αυτήν συνοικία. Σταμάτησαν, κατέβηκαν. Ένιωσε πώς την τραβάνε σε μιá ποτούλα μισοτύγγειου, κάτω από τεράστια πολυκατοικία. Φοβήθηκε να σταθεί, μήπως τραβήξει περισσότερο την προσοχή εκείνων που περνούσαν. Μπήκε με σκυμμένο κεφάλι, κι' αυτός έοπίσσω της.

Όταν έφυγε, είχε πέσει πιά τó σκοτάδι. Την ψυχή της την ένιωθε άρρωστη και βαρειά. Ήξερε πώς θά ξαναρχόταν.

Θ' Βράδι-δράδι, την ώρα που έπιανε να χαμηλώνει κάπως τó φώς της με-

γάλης καλοκαιρινής ήμέρας, ό Τόλης θά έπαιρνε τόν ταχτικό του δρόμο για την κάμαρα τού Ρονιά. Βέβαια αυτό δέ μπορούσε να γίνεται άδιάκοπα. Η μητέρα τó είχε άπαγορέψει, έπρεπε λοιπόν να ξεκλέβεται τó παιδί όσα βράδια ύπολόγιζε πώς, για τόν ένα ή τόν άλλο λόγο, θ' άργήσει εκείνη. Υστερα, κι' ό Ρονιάς δέν είτανε πάντοτε στην κάμαρά του. Σμίγανε ίσως μιá-δυό φορές τη δομάδα, κι' αυτές, ό Τόλης θά τις λογάριζε για πολυ τυχερές του. Κάποτε δγάζανε δυό καρέκλες στη μικρή, ήσυχη αυλή και κάθονταν εκεί να κουβεντιάσουν κάτω από την τζιτζιφιά. Άλλοτε έπαιρναν τούς δρόμους που τραβάνε για πέρα, τά χωράφια. Ό καιρός είχε ζεστάνει πολυ, τά σούρουπα είτανε ροδαλά κι' άτελείωτα. Στο γυρισμό, καθισμένοι πάνω σε κανένα χοντρό λιθόρι, άπογεύονταν τά δύο στερνα λόγια της συντροφιάς τους και τις πρώτες άνάσες της δροσιάς που άρχιζε να κατεβαίνει μυρίζοντας χορτάρι και χώνια, άκριδη.

Κουβεντιάσαν για όλα και για τί ποτα, για ταξίδια, πουλιά, καρδιά, μακρινές χώρες.

(Άκολουθεί)

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

270Ν

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

«Ο Τόλης ήθελε να γίνει καπετάνιος, να φύγει σε τόπους άγνωστους, διαφορετικούς. Μέσα του επίζουσε ακόμα η παιδιατική φαντασία που διψάει για μύθο και για ήρωισμό. Είχε διαβάσει πολλά, άπορούσε ώστόσο όταν άκουγε από το στόμα του φίλου του μια λεπτομέρεια που του είχε μείνει κρυμμένη ως τὰ τώρα. «Έτσι είπαμεν, από την κοντινή, ζεστή φωνή ενός ανθρώπου, του φαινόταν ολοζώντανη, να σπαρατράει από αλήθεια, να γίνεται χεροπισιαστή. Είτανε στιγμές που τον φθονούσε το Ρονιά γιατί έχει τόσο ταξιδέψει. Στη φαντασία του, τότε, όρθωνότανε κείνος σαν υπεράνθρωπος, ξεχωριστός από τους άλλους, άπληστος με μια δύναμη άποκρυφου, σχεδόν μαγική. Κι' η άνικανότη-

τα που έδειχναν οι άλλοι να τὸ νοιώσουν αυτό—τὸ είχε προσέξει στις συγκεντρώσεις του σπιτιού του—τόν έφηνε τον Τόλη παραχαλισμένον από μιαν άπορία συγκλονιστική.

Είχε μάθει κιόλας να ξεχωρίζει τους ανθρώπους σε δυό κατηγορίες εύκολοδιακριτες: Σ' εκείνους που σε γεμίζουν περιφρόνηση κι' άηδία, και σ' εκείνους που σου ξυπνάνε τὸ θαυμασμό.

Τώρα τελευταία ώστόσο τὸν έβρισκε τὸ Ρονιά νευρικό, άφαιρέμενο. Δεν είταν η εύαισθησία εκείνη που από την αρχή είχε μαντέψει στὸ φίλο του και που στάθηκε άλλωστε τὸ σημεῖο τῆς έπαφῆς τους. Είτανε κάτι καινούργιο, τραχύ, μιὰ εὐπείθεια άρρωστη, όπως—να πούμε—σαν έχεις κάπου ξεγδαρθεί και κάθε

άγγιγμα στὸ μέρος εκείνο σου είναι άφορητο. Πάσχιζε να την ανακαλύψει τη λαβωματιά ὁ Τόλης, έβαλε σ' ενέργεια ὅλη του τὴ διαίσθηση, ακόμα και κάποια πονηριά. Στάθηκε άδύνατο. Στην αρχή, σκοτεινά, είχε υποθέσει πὼς είναι κάτι σχετικό με τὸ σπῆτι του, με τὸ ρυθμό του που έχει αλλάξει. Ὁ Ρονιάς δεν έρχότανε πια σαν άλλοτε να καθήσει στὸ σαλόνι τους, να κάνει συντροφιά με τὴ μητέρα. «Άρα, εκεί βρίσκεται η αἰτία. Καταπίστηκε μ' ὅλη τὴ βολετὴ μαςτορία:

—Κύριε Δῆμο, γιατί πια δεν έρχόσαστε σπῆτι μας;

—«Έχω δουλειές, ὀλάκερη ἡ μέρα μου είναι πιασμένη.

—Τότε πὼς βρίσκετε καιρὸ να κουβεντιάσετε μαζί μου;

—«Ὁ! μιὰ φορά τὴ βδομάδα...»

«Επειτα, Τόλη, αν έρχόμουναι τὴ μοναδικὴ τούτη φορά στὸ σπῆτι σας, πού θὰ βρίσκαμε τὸν καιρὸ να κουβεντιάσουμε μαζί;

Τὸ παιδί είχε χαμηλώσει τὸ κεφάλι του γιὰ να κρυψει τὴν ευχαρίστησή του.

—Ναί, εἰν' αλήθεια πὼς ἡ μητέρα μου δὲ θέλει πια να κάνουμε συντροφιά σεις κι' ἐγώ.

—Δὲ σου εἶπε, βέβαια, να μὸυ τὸ πεις...

—«Ὁχι!

—Τότε, δὲ νομίζεις πὼς κάνεις

ἀσχημα πὸυ μὸυ τὸ λές;

Τὸυ είχε ἀπαγορεύει ρητά, ἀπὸ τὴν αρχή, να τὸυ λέει ὅ,τι γίνότανε σπῆτι τους. Ὁ Τόλης δρέθηκε μπλεγμένος.

—Κανένας πια δὲν έρχεται σπῆτι ἀπὸ τὴν παλιὰ συντροφιά, ψιθύρισε ὡστόσο, πιστεύοντας πὼς θὰ τοῦ είναι εὐχάριστη τοῦ Ρονιά ἡ πληροφορία τούτη.

Σώπασαν. Ὑστερα ὅμως ἀπὸ κάμποσες ἡμέρες, σὲ μιὰ στιγμή που ὁ Τόλης ένοιωσε να ξεχειλίζει μέσα του ἀκράτητη μιὰ συγκίνηση:

—Κάτι έχετε σεις, κάτι κρυφὸ και δὲ μὸυ τὸ λέτε! κάνει χλωμιάζοντας.

—Πὼς σου φάνηκε! Ὑλλόκοτος πὸυ είσαι, Τόλη.

Χαμογελοῦσε κοιτάζοντας τὸ παιδί, κ' είτανε τρυφερὸ τὸ χαμόγελό του. Κανένας άλλος στὸν κόσμο δὲν είχε τὴ θλιμμένη τούτη γλύκα στὸ χαμόγελο.

—Δὲ λέω, μπόρει να είναι και κάτι που δὲν πρέπει να μὸυ το πῆτε, έκανε ὁ Τόλης μελαγχολικά.

Ὁ Ρονιάς άπλωσε τὸ χέρι του αμίλητα και τοῦ χάιδεψε τὰ μαλλιά. Ἡ γνωριμία τους είχε σταθεί παράξενη, ὅπως είτανε φυσικὸ άλλωστε. Στην αρχή, ὁ Τόλης δὲν τὸν συμπαθούσε καθόλου, τὸν είχε πάρει ἀπὸ κακό. Είτανε πρὶν ἀπὸ χρόνια, οἱ σχέσεις τῶν διαφόρων αὐτῶν φίλων

τοῦ σπιτιού με τὴ μητέρα του. Ξυπνούσανε μέσα του μιαν άόριστη ἀλλά κι' ἐπιμονή καχυποψία. Ὑστερα, με τὸν καιρὸ, ὁ πάγος άρχισε να λύνεται γιὰ τὸ Ρονιά, τὸ παιδί τὸν ξεχώρισε ἀνάμεσα σ' ὅλους. Ἡ συμπάθεια τούτη είχε προχωρήσει μ' ἀναλογία ἀντίστροφη ἀπὸ τὴν εὐνοια τῆς Χρηστίνης: Ὅσο περισσότερο κρύωνε τὸ ενδιαφέρον ἐκείνης γιὰ τὸ Ρονιά, τόσο μεγάλωνε ἡ φιλία τοῦ Τόλη.

—Ἐγὼ σας τὰ λέω ὅλα, εἶπε τώρα τὸ παιδί κακιώνοντας, ἐπιτιμητικά. Κι' ἀναστέναξε μ' ἀπλοϊκὴν ὑποκρισία.

«Ὁχι, δὲν τὰ έλεγε ὅλα ὁ Τόλης τοῦ Ρονιά. Είτανε και κάτι που τοῦ έκρυβε, ένα αὐτὸ, και μόνο. Ὁχι γιὰ τὸ θαρροῦσε κακό. Δὲ μπορούσε να είναι βέβαιος αν είναι κακό ἢ καλό. Ἡ κι' ἀδιάφορο — παιδὺς έέρει. Ἀλλὰ γιὰ τὸν ἐμπόδιζε μιὰ παράδοση συστολή, ἡ συστολή που νοιώθει κανένας όταν γδύνεται μπροστά σὲ ξένο.

Τὸ μυστικὸ τοῦ Τόλη είναι μιὰ παιδούλα με βαθυκάστανα ζεστά μάτια και πλούσια, βαρεῖα μαλλιά. Τὴν ήξερε ἀπὸ τὸ σχολεῖο του. Τὴ λέγανε Βιολέττα. Βιολέττα, τίποτ' άλλο—αὐτὸ τοῦ φαίνεται άρκετό. Πήγαινε σὲ μιὰ τάξη μικρότερη ἀπὸ τὴ δική του, πράμα που σημαίνει πὼς ἡ Βιολέττα είναι έντεκα νοο-

νών. Τὴ συναντάει στὴν αὐλὴ τοῦ σχολεῖου τους σαν κανόνε διάλειμματος. Κάποτε, αν ὁ Θεὸς τὰ φέρει πολὺ βολικά, τρέχοντας εκείνη με τὶς φίλενάδες τῆς, τὸν άγγίζει με τὰ δάχτυλά τῆς, γιὰ να περάσει. Τότε ὁ αέρας ἀναδευεται ἀνάλαφρα ἀπὸ τὸ διάβασί της, ταραζεται, κι' έρχεται να χαϊδέψει φευγαλέα τὸ πρόσωπο τοῦ Τόλη. Αὐτὸ είναι κι-όλας κάτι ἐξάισιο, ὅπως—να πούμε—σαν, μπαινώντας ἡ άνοιξη, τ' άγέρι ἀλαφροσαλεύει στὸ περιβολάκι σου μιὰ λουλουδάτη κλάρα και σου φέρνει ν' ἀνασάνεις τὸ εύαίσθητο μύρο τῆς. Τ' ἀνασάνεις με τὰ μάτια σφαλιστά.

Λόγια έχουν ἀλλάξει ἐλάχιστα μεταξὺ τους. Ἄν τὰ βάλεις στὴ σειρά, ζήτημα είναι αν μπορεῖς να γεμίσεις μιὰ σελίδα ἀπὸ τὸ μαθητικὸ τετράδιο. Κι' είναι ὅλα τους εἰπωμένα στὰ πεταχτά, ασύνδετα, πάνω στὸ χωριστὸ γιὰ τὸν καθένα τους παιχνίδι. «Ἄς πούμε: «—Στάσου, καί- μένε, να περάσω!» «Ἄχ, παραλίγο να πέσω!» «Μήπως τὴν είδες τὴν Πόπη που είναι κρυμμένη;» «Πῶ, πῶ! γεμίστηκα χώματα». Καί μιὰ μέρα τοῦτο τὸ τεράστιο: «Σου ἀρέσουνε, καλέ, τὸ φουντούκιο: Κι' ἐμένα. Μοιάζουμε ἐμεῖς οἱ δυό».

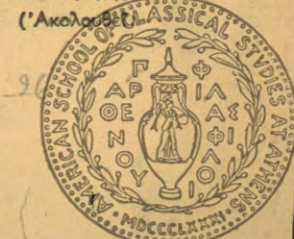
«Ὁ! αὐτά; ὁ Τόλης τὰ μαζεῦει με προσοχὴ εύλαδική, τὰ κλείνει μέσα στὸ νοῦ του καὼς κλείνει μιὰ

πεταλούδα στὰ φύλλα ἐνὸς διβλίου, γιὰ να σου μείνει. Ὑστερα, μονάχος του, ξεφυλλίζει τὸ διβλίο ἀπαλά, να μὴν τριφεῖ ἡ ξερὴ πεταλούδα. Τὰ μελετάει, τ' ἀναπολεῖ, πασχίζοντας να ξαναφέρει στὴ θύμησή του τὴ φωνή που τὰ εἶπε, τὸν τόνο ἀκριβῶς που εἰπώθηκαν. Είναι μιὰ δουλειὰ κουραστική αὐτὸ, και που δὲν πετυχαίνει πάντα. Παράδοξο τὸ πόσο εύκολα ξεχνάει και τὸ πόσο ποθεῖ να θυμάται ὁ ἀνθρωπος! Ἡ ἀντίφαση αὐτή, δὲν είναι ἀπὸ τὶς μικρότερες ἀνακαλύψεις που έχει κάνει ὡς τώρα στὴ ζωὴ ὁ Τόλης.

Λοιπὸν μιὰ μέρα, ὁλότελα στὴν τύχη—στὴν τύχη:—ὁ Τόλης έμαθε και τὸ σπῆτι τῆς. Είτανε τὸν περασμένο χειμῶνα, μιὰ μέρα με βροχή. Σχολάσανε λίγο νωρίτερα, μαζί με τὴ μικρότερη τάξη. «Έβρεχε με τὸ κανάτι, μιὰ νεροποντὴ ἀπὸ τὶς λίγες. Καί να ιδεῖς που ήρθε ξαφνικά, ἀναπάντεχα. Στὸ τελευταῖο διάλειμμα, που ὁ καιρὸς είχε κιόλας βαρύνει, πρόλαβε ἡ Μέλπω και πετάχθηκε στὸ σχολεῖο να φέρει τοῦ Τόλη τὴν ὀμπρέλλα του. Τ' άλλα παιδιά ἀποκλειστικαν στὸ σχολεῖο, αὐτὸς άνοιξε τὴν ὀμπρέλλα του και τράβηξε γιὰ τὸ σπῆτι του μόνος, μιὰ στάλα μάλιστα περήφανος.

Ὁστόσο οἱ δρόμοι είτανε πλημμυρισμένοι, ἀνακαζόσουναι κάθε τόσο ν' ἀλλάξεις κατεύθυνση γιὰ να μὴ βουτήξεις μέσα σὲ νεροσυρμές που κατηφόριζαν παφλαζόντας. Ἐτσι είναι που κι' ὁ Τόλης δρέθηκε λιγάκι παραπλανημένος, ἐπιχείρησε ἀδελά του μιὰ μεγάλη βόλτα γιὰ να φτάσει στὸ σπῆτι του. Ἐκεῖ λοιπὸν που λογάριάζε πὼς κοντοζυγώνει, άκούει ξωπίσω του τρέξιμο παιδιού, τὸ πεζοδρόμιο να πλαταγίζει, κάποιονε να φτάνει ὀρημτικά, να πέφτει πάνω στὸ δεξί του μπράτσο, να περνάει ένα χεράκι κάτω ἀπὸ τὴ μασχάλη του και να ζαρώνει σπαρατώντας, σφιχτά, στὸ πλευρό του. «Ενα γελάκι λαχανιασμένο έσπασε μαζί, κοριτσιίστικο. Γελάκι γαργαριστὸ καθὼς τὸ νερὸ τῆς βροχῆς που κρουνηλιάζει στ' αὐλάκια.

Γύρισε και τὴν είδε, είταν ἡ Βιολέττα. Ὁμως είταν αὐτή; Ἀγνωρίστη! Τὸ μουτράκι τῆς έκλαιγε ὀλάκερο ἀπὸ τὰ νερά ἐνῶ τὰ δόντια τῆς έλαμπαν σ' ένα ξεκαρδισμένο γέλιο. Τὰ μεταξωτὰ μαλλιά τῆς, τ' άφρότα και βαθυκάστανα, είχανε καθήσει και κολλούσανε στὰ μελίγνια, στὰ ματόκλαδά τῆς τρέμιζαν ψιλές-ψιλές σταγονίτσες βροχῆς.

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

280Ν

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Κι' από πάνω της, από το μισανθρωπικό λαχανιασμένο της στόμα, από το μαθητικό καρεδάκι του λαιμού με τον άσπρο γισκά, από το κορμί της ολάκερο, μία άχνα ζεστή αναδινοταν, μύρο ξαναμμένο καθώς του φωμιού που βγαίνει χρυσόκόκκινο από τη φωτιά, χνύτο παράδοξο, θαμπό, από γλυκάνισο και λουλούδια θρεμμένα, μυρωδιά σάρκας που μπουμπουκίασε.

—Με θέλεις να πάμε μαζί;
Τ' αγόρι τὰ είχε χάσει, ζαλιστήκε.
—Αχ, κοίτα, καλέ,* πώς ξγίνα! Μουσκίδι. Πά, πώ, νοιώθω το νερό να κυλάει από μέσα, ίταμε την κοιλιά μου. "Έλεγα πώς θα προλάβω με μία τρεχάλα να χαθώ στην πόρτα μου. Πάει, την έπαθα. "Έσυ, κύριε, έχεις όμπρέλλα, γιά σένα έννια έχει ό μήνας. Βέβαια, το ξέρω κι' εγώ! Για δάλε μένα όμως τώρα που θα τίς φάω.

—Θά...θα σε μαλώσουν που βράχκες.

—Καλέ τί να με μαλώσουν; Θά τίς φάω, άκούς ρωμέϊκα! "Αχ, κι'

είχα να πάω τ' απόγευμα στο πάρτυ της "Ελλης. Γι' αυτό μονάχα σκάω, τίποτ' άλλο δε με νοιάζει.
—Καί... και γιατί τώρα δε θα πάς;

—Γιατί λέει; Γιατί θα με κλείσουν μέσα, θα μ' άμπαρώσουν.

—Μήπως ξαναβραχείς κι' άρωω στήσεις, έ;

—Ούφ, καϊμένε, δε νοιώθεις. Κρίμας που πάς και στην έκτη! "Οσοοχι! Για τιμωρία.

"Ο Τόλης άπόμνε βαθεία άπορη μένος. Λοιπόν υπάρχουν άνθρωποι που μπορούνε, που τους βαστάει ή καρδιά, να δένουνε τη Βιολέττα! Αυτό, τού φαίνόταν άκατανόητο. Ποιός ξέρει τί άποφώλια τέρατα είναι... Δέν τόλμησε να τη ρωτήσει περισσότερα, πιστεύοντας πώς θα την προσβάλει.

—Τώρα, τού λέει πανηρά, κλείνοντας το ένα της μάτι, ξέρεις τί θα κάνω; Θά πάω να σιδερώσω το καλό μου φουστάνι, να τόχω έτοιμό. "Αν τύχει κι' έρθει τ' απόγεμα

σπίτι ή άδερφή μου, σώθηκα! Αύτη θα τους καταφέρη να μ' άφήσουν. Ξέρεις τί είν' αύτή; Σπουδαία, παιδί μου! "Ο πατέρας της έχει μεγάλη άδυναμία.

—Έχεις άδερφή;
—"Αλλά; Και μεγάλη. Είκοσι-δυό χρονών! Ξέρεις τί όμορφη που είναι; Θαύμα! Κρίμα μόνο που δέν κάθεται πιά μαζί μας.

—Κάθεται άλλού; Είναι παντρεμένη;

—Ναί, είναι παντρεμένη. "Αχ, αύτη γλύτωσε, καϊμένε. Τώρα τὰ τραβάω έγώ.

—Τί τραβάς δηλαδή; ρώτησε με δισταγμό ό Τόλης.

—Ε, νά: "Ο πατέρας είναι αστηρός πολύ, καταλαβαίνεις; "Έχει ιδέες δικές του. "Ας πούμε, τού λέω: «Νά πάω στο πάρτυ της "Ελλης, που με κάλεσε;» —«Όχι! Θάρθεις μαζί μου στο κήρυγμα», μου λέει...

—Στο κήρυγμα;
—Ναί, στην έκκλησία — ξέρεις.

Σηκώνεται εκεί ένας ιεροκήρυκας, άς πούμε, με κάτι γένεια τόσσα! και λέει, και λέει. "Εγώ νυστάζω. Δώσ' τού έναν τσίμπο ό πατέρας να με ξυπνήσει.

—Τσίμπο;
—"Όχι παίζουμε. "Α, είναι πολύ θρήσκος ό πατέρας, όλο με τη Σύνοχη και τις εικόνες έχει να κάνει. Σωστό αυτό, δε σου λέω, όμως εκείνος τὰ καταλαβαίνει αύτὰ που άκούει στο κήρυγμα, έγώ δέν τὰ καταλαβαίνω. Είναι, πώς να σου πώ, πολύ βαθεία. πολύ δύσκολα.

λοιπόν νυστάζω. "Εσύ πές στο κήρυγμα;

—"Όχι, λέει ό Τόλης ντροπισσένος που δέν πάει στο κήρυγμα.

—"Ιη! πώ, πώ! Ποτέ, ποτέ σου δέν έχεις πάει;

—Ποτέ.

—"Α! "Ακου τον τί λέει και δέν κοκκινίζει. Μά τ' είσαι σύ, παιδί μου; "Αβάφτιστος; Καλέ, στο κήρυγμα πρέπει όλος ό κόσμος να πηγαίνει. Είναι πολύ καλό γιά τον άνθρωπο. Νά, ό πατέρας, να πούμε, ξέρεις τί καλός που είναι; «"Ενάρτεος» όπως λένε.

"Ο Τόλης δυσκολεύεται να καταλάβει πώς ένας άνθρωπος μπορεί να είναι «ενάρτεος» και μαζί να κόβει τσίμπους στη Βιολέττα. "Ας τ' αφήσουμε όμως.. Τούτη δώ δέν είναι ή μοναδική άπορία που έχει ως τώρα στη ζωή.

—Φτάσαμε!
—Πού;

—Σπίτι μου, καλέ!

"Αχ, πάει κιόλας; Τέλειωσε; Τί σύντομη που είναι ή εύτυχία!

Σήκωσε το κεφάλι του και κοίταξε. Είταν ενς σπίτι παίμπάλιο, δίπατο μακrunάρι, με χαγιάτι πέρα γιά πέρα και μιάν αύλή μπροστά. "Ο τόπος, γύρω, χέρσος. Χωράφια, κανα-δυό χαλάσματα, πιό πέρα μερικές μισογκρεμισμένες μάντρες. Στά χωράφια μουσκεύανε σωροί-σωροί σκουπίδια, φερμένα βέβαια από τις κοντινές γειτονίες. Καί μέσα στη μόνωση της συνεφές και της βροχής πού χαμήλωνε τον ούρανό, που στένευε τον ορίζον

τα, το μισορεπιασμένο σπίτι με τους ξεφτισμένους πολύχρωμους τοίχους, έμοιαζε άκόμη πιό έρημικό, ακόμα πιό θλιμμένο.

—Έρχεσαι έδώ μονάχη σου τὰ βράδια;

—Έρχομαι βέβαια. Ξέρεις τί ώραία που είναι; Καθαρός άέρας, ύγεία.

"Οσο γι' αυτό... "Ενας κόμπος χοντρός πνίγει το λαιμό τού Τόλη.

—Καί... δε φοβάσαι;

—Τί να φοβθώ!

Είχανε σταθεί μπροστά στην καγ κελλόπορτα. "Η Βιολέττα άναφουφουλιαζότανε σά θρεμμένη κοτούλα, έτοιμη να πάρει τη φόρα της γιά να περάσει την ξεσκεπη αύλή.

—"Αντε τώρα, πήγαινε! τού είπε. Καλά μ' έφερες ως έδώ. Είναι μακριά το σπίτι σου;

—"Όχι, πολύ κοντά, της άποκρίθηκε μ' όλο που δέν είτανε καθόλου βέβαιος γιά τούτο.

—Εμείς ένα χρόνο θα καθήσουμε ακόμα έδώ. "Υστερα θα πάμε σ' άραίο σπίτι, μεγάλο. Πολυκατοικία — καταλαβαίνεις; "Η άδερφή μου είναι πολύ πλούσια και θα μάς νοικιάσει ένα διαμέρισμα.

—Είναι πλούσια;

—Ού! Κι' αύτή δέν ξέρει τί έχει: Διαμαντικά, γούλες, αυτοκίνητο, άπ' όλα. "Ο άντρας της είναι εργοστασιάρχης... Λοιπόν, γεία σου!

"Ηθελε ακόμα να τη ρωτήσει αν ή πολυκατοικία θα βράσκει μακαρού άπό δά, όμως δέν μπόρεσε. Τό βράζε πολύ. Στάθηκε να τη δλε

πει που περνούσε τρεχάτη την αύλή, με τό πανωφόρακι της σγκωμένο από πίσω και ριγμένο πάνω στο κεφάλι, γιά να της κρατάει το νερό. "Ανεβαίνοντας τη σαθρή σκάλα τού έκανε με τό χερσάκι της ένα βιαστικό νόημα να φύγει. "Η μπόρα είχε δυναμώσει. "Ο Τόλης κατέβασε το κεφάλι του κι' έστριψε τη γωνία τού σπιτιού βαρυσυλλογισμένος.

"Ετσι είναι που έμαθε το σπίτι της Βιολέττας. "Από τότε, όλάκερο τον υπόλοιπο χειμώνα, και την άνοιξη, και το καλοκαίρι που μπήκε, θα έρχόταν έδώ συχνά, κρυφά βέβαια, σέ άρες που λογάριάζε πώς δε μπορεί να τον ιδεί κανένας. "Ερχόταν από δρόμο που τον είχε ό ίδιος άνακαλύψει, με τρόπο που να πέφτει στο πίσω μέρος τού σπιτιού. "Εκεί, στεκότανε κι' έστηνε τ' αλτί, κατασκοπεύε τὰ γύρω μήπως περνάει άνθρωπος. "Υστερα με καρδιά που έτρεμε, ξεθαρρεύταν, έστριβε τη γωνία, περνούσε βιαστικά μπροστά στο μουχλιασμένο πεζούλι με τὰ σκουριασμένα κάγκελλα, σκυθώντας το κεφάλι, κόνιοντας τον πολύ διαστικό Σπάνια, πολύ σπάνια τολμούσε να ρίξει μία ματιά και στο χαγιάτι, στη τζαμαρία. Κάποτε, στα πεταχτά, τ' αύτί του έπιανε φωνές γυναικείες. Μιά δυό φορές άκουσε τραγούδι κι' άνα γνώρισε τη φωνή της Βιολέττας. Στάθηκε πιό πέρα, κρυμμένος σφύριζα στον τοίχο, να τ' άκούσει όσο μπορούσε πιό πολύ.

(Ακολουθεί...)

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

290Ν

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Με τὸ κολοκαίρι, τὸ σχολεῖο εἰ-
χε κλείσει. Καμμιά εὐκαιρία τώρα
πιά νὰ ἰδεῖς τὴ Βιολέττα! Ἐπρεπε
νὰ περιορίζεσαι στὶς ἑλάχιστες
τούτες εὐκαιρίες πού, περνώντας
μπροστά στὸ σπῆτι τῆς, θ' ἀκούγες
τὴ φωνὴ τῆς νὰ τραγουδαί ξέγνοια
στα, ἀνέμουλα, ἢ —καὶ τοῦτο ἀ-
κόμα— πού θάδιδες στὸ χαγιά-
τι ἀπλωμένο γιὰ νὰ στεγνώσει ἕνα
φρεσκοπλυμένο φουστανάκι τῆς. Τὸ
βράδι πού ὁ Ρονιάς ἀνήνθηκε νὰ
τοῦ ἐξομολογήθῃ τὰ μυστικά του,
ὁ Τόλης, φεύγοντας σκεπτικός, πῆ-
ρε τὴ βόλτα πού τὸν ἐβγαζε στὸ
«ἀστεροσκοπεῖο». Ἀστεροσκοπεῖο
εἶχανε βγάλει τὸ σπῆτι τῆς Βιολέτ-
τας τὰ ἐμπολητάκια τῆς γειτονιάς,
ἐπειδὴ βέβαια εἶταν ἔτσι ξεμονα-
χιασμένο μέσα στὰ χωράφια κι' ἔ-
τσι παρόμοιο στὴν ὄψη. Μπορεῖ
κιόλας ἐπειδὴ, ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ χα-
λασμένα του κεραμίδια, δὲν θὰ
δυσκολεύουν νὰ ἰδεῖς τὸν οὐρα

νό. Τὸ εἶχε ἀκούσει αὐτὸ μιὰ ὥρα
διά, περνώντας:

—Ρε παιδιά, πᾶμε ν' ἀμολύσου-
με τὸν ἀήττ στο ἀστεροσκοπεῖο;
Ἐχει μεγαλεῖο ἀπλωσιά ἕκεί.

—Πᾶμε!

Κι' ἔφυγαν τρέχοντας, μπουλου-
κι, τοὺς συνάντησε λίγο ἀργότερα
στὰ χωράφια πού τριγύριζαν τὸ
σπῆτι τῆς Βιολέττας νὰ κάνουν ἕνα
σαιματὰ τοῦ διαόλου. Τοῦ χαλάσα-
νε καὶ τὴ βόλτα, κείνο τὸ βράδι,
γιατὶ θὰ εἶτανε πολὺ ἐπικίνδυνον νὰ
ἐκτεθεῖ στὴν κοροϊδία τοῦς.

Ἀπόψε, στρίβοντας τὴ γωνιά
τοῦ σπιτιοῦ, στάθηκε ξάφνου τρο-
μαγμένος. Μπροστά στὴν κανκελ-
λόπορτα μιὰ κούρσα ἀλοκαίνουρη,
σταχτιά, εἶτανε σταματημένη. Πρό-
λαβε νὰ ἰδεῖ καὶ τὴ ράχη τοῦ σω-
φέρ, μὲ μαδιὰ λιθρέα καὶ φαρδὺ κα-
σκέττο, πού καθόταν ἀσάλευτος
στὴ θέση του. Ὁ Τόλης πισωπάτη
σε γοργά, κρύφτηκε σύρριζα στὸν

τοίχο. Τί νόημα εἶχε τούτῃ ἡ ἐπί-
σκεψι; Μήπως τὸ σπῆτι πουλιάταν;
Μήπως ἡ ὥρα νὰ μετακομίσουνε
στὴν πολυκατοικία εἶχε φτάσει; Τὸ
βράδι, γύρω, τοῦ φάνηκε μὲ μίαν
πολύ, πολὺ ἐρημικό. Στάθηκε ταμ-
πουρωμένος στὴ γωνιά, νὰ περι-
μένει.

Πέρασε ὥρα. Ἀπὸ τὸ σπῆτι ἔρ-
χονταν υπερδεμένες φωνές, γυναι-
κειες, κόπου-κόπου καὶ μιὰ ἀνδρί-
κια, θαμπή. Ἐναις δίχαις ρουχαλι-
στὸς γέρου πού καπνίζει πολὺ. Τὸ
γαλάζιο βραδιὸ ἀντίφωτο γύριζε
σιγαλὰ, ἀνεπαίσθητα, σὰ λάμψη
τοῦ φεγγαριοῦ πού ἀνεβαίνει. Τέ-
λος οἱ φωνές ἔξασπασαν στὸ ὑπαι-
θρο. Οἱ ἀνθρώποι τοῦ σπιτιοῦ εἴ-
χανε βγεῖ στὸ χαγιάτι.

Δὲ μπορούσε νὰ ξεχωρίσει τὰ λό-
για, κουβεντιάσαν ὅλοι μαζί. Ἄκου-
σε φιλιὰ ἀποχαλάρησμοι, τὴ σκόλα
νὰ βροντᾷ ἀπὸ βῆμα πού κατε-
βαίνει τρεχάτο, ὕστερα τὴ φωνὴ
τῆς Βιολέττας, δροσερὴ καὶ χαρού-
μενη:

—Ἄννα! Ἄννα!

—Ἐλα! ἀποκρίθηκε ἀπὸ τὴν αὐ-
λὴ μιὰ βαρεία, μελωτὴ φωνὴ νεα-
ρῆς γυναίκας.

—Θὰ τὸ παρμένω τὸ φουστάνι
πού μοῦταξες!

—Ναί, ζουλᾶπι μου! Πέμπτη—
Παρασκευὴ θὰ τῆχεις.

Ἡ πόρτα τοῦ αὐτοκινήτου ἔνοιξε,
ἐκίλισε, ἡ μηχανὴ μῆλκε μπρός.
Προβαίνοντας μὲ προσοχὴ ἀπὸ τὴ
γωνιά ὁ Τόλης, εἶδε τὸ ἀναμμένο

ἑσωτερικὸ φῶς τῆς κούρσας, μέσα
ἀπὸ τὸ πίσω κρύσταλλο, ἕνα κεφά-
λι γυναικείο μὲ ἀφθονα μαύρα μαλ-
λιά, πού κατακυλούσαν στὸν τρά-
χηλο καὶ στὴν κορφή τους, πολὺ
λοζὰ θαμμένο, ἕνα φανταχτερό, λου-
λουδάτο καπελλάκι. Τὸ φῶς ἔσθυ-
σε, ἡ κούρσα ἔφυγε. Στὸ χαγιάτι
εἶχαν ἀπομείνει νὰ τὴν κοιτάζουν.

—Υπαγε εἰς ὁδὸν εἰρήνης! εἴ-
πε ψαλτικά ἡ ἀνδρική φωνὴ καὶ
πνίγηκε ἀμέσως στὸν τσιγαρόδωχα.

—Ἀχ, καλὲ, τί ὁμορφὴ πού εἴ-
ταν ἡ Ἄννα! κάνει ρεμβαστικά ἡ
Βιολέττα.

—Νὰ ἰδεῖς πού θὰ τὴ στεφανώ-
σει, λέει μιὰ ἄλλη γυναικεία φωνὴ
πού ὁ Τόλης τὴ μάντεψε: Εἶτανε
τῆς ὑπέρτας τῆς. Εἶν' ἔξυπνη ἡ
Ἄννα, δὲν πέφτει ἔξω. Καὶ τὴν ἔ-
χει μπάσει σ' ὅλο τὸν καλὸ κόσμον,
τῆς κά... ὅλα τῆς τὰ χατήρια, στὰ
μάτια τὴν κοιτάζει... Πόσα σοῦ ἔ-
δωσε ἀπόψε;

Ὁ πατέρας ἔδωκε ἐπίμονα, δυσ-
κολευόταν ν' ἀποκριθεῖ.

—Λέγε ντέ!

—Δέ... δὲν τὰ μέτρησα.

—Ἀστ' αὐτά! Δώσε μου ἑμένα
νὰ τὰ μετρήσω.

—Βλέπεις ἐδῶ; Δὲ βλέπεις. Σὰν
θὰ πᾶι μέσα...

—Δώσε μου καὶ βλέπω ἐγώ, μὴ
σὲ νοιάζει. Φωτίζει τὸ φεγγάρι.

Ὁ γέρος ἀναστήναξε. Εἶτανε φα-
νερό πὼς συμμορφωνόταν ἀβελὰ
του.

—Εἶναι ὅλα; ρώτησε αὐστηρὰ ἡ
φωνὴ τῆς μάννας.

—Ὅλα.

—Ψέματα μοῦ λές.

—Βιργινία! Θέλεις νὰ μὲ κάνεις
νὰ ὀρκιστώ;

—Ὀρκίσου!

—Ἀδύνατον! Οὐ λήψει τὸ ὄνομα
Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ.

—Ὀρκίσου!

—Ἀφές τονε, καλὲ μαμά! Τί
σὲ πειράζει νὰ κρατήσῃ κάτι κι' αὐ-
τὸς ὁ κακομοῖρος;

—Σιωπὴ εὐσὺ! Γιὰ νὰ πᾶει νὰ τὰ
πιεῖ, ἔ;

—Ἐ, καὶ σὰν τὰ πιεῖ;

—Κάνε δουλειὰ σου, μὴ σοῦ τὴ
φέρω ἀνάποδη.

—Καλὰ, καλὰ. Δὲ λέω τίποτα.

—Βιργινία! ἔκανε ὁ γέρος δρα-
ματικά.

—Φέρτα, εἶπα!

Κάτι σὰν λυγμός:

—Ὅριστε λοιπόν...

—Ἐτσι. Τὸ μερμήγκι πρέπει νὰ
σοδειάζει καὶ γιὰ τὸ χειμῶνα. Πᾶμε
μέσα τώρα, Μπρός!

Τὸ χαγιάτι ἔτριξε, τὰ θήματα
χωνέμασε στὸ σπῆτι. Σὲ λίγο, ἀπὸ
μέσα, ἀκούστηκε μιὰ ψαλμωδία νὰ
ξετυλίγεται, τρεμουλιάρα καὶ βρα-
χνή.

Εἶχε ἀπομείνει ἀκουμπισμένος
στὴ γωνιά τοῦ τοίχου ν' ἀναποχαι-
ζεὶ συγκορμος σὰ νὰ τὸν περιχόνα-
νε μὲ κουβάδες κρύο νερό. Νευρικό
βέβαια θὰ εἶτανε, γιατί ἔκανε τό-
ση ζέστη! Νά, καὶ τὸ μέτωπό του

εἶναι ἰδρωμένο, στὰ μελίγνια του
κατηφορίζει σερπετὸς ὁ ἰδρώτας.
Σήκωσε τὸ χέρι του ἀργά, ἀφαιρε-
μένα, καὶ παραμέρισε τὸ τσουλού-
φι πού εἶχε γείρει πάνω στὸ δεξί
του μάτι καὶ τὸ τύφλωνε. «Ὦχ!
σκέφτηκε θάναι ἀργὰ πιά. πρέπει
νὰ γυρίσω σπῆτι.» Ὅμως τὰ πόδια
του τάνοιωθε βαρεία, εἶχανε κολλή-
σει στὸ χῶμα σὰ μέσα σὲ πηχτὴ
λάσπη. «Ὀλ' αὐτὰ πού ἄκουσε ἀ-
πόψε ἐδῶ, τοῦ φέρανε μιὰ παράδο-
ξη ἀδιαθεσία, ἕνα ἀνακάτωμα στὸ
στομάχι, μάλιστα νὰ εἶχε φάει κάτι
χαλασμένο κι' ἀρρώστησε. Ἐκίανε
πάλι νὰ ἐκκινήσει, ὅταν ἀκούει μέσα
ἀπὸ τὸ σπῆτι μιὰ γυναικεία φωνὴ
— τῆς μάννας:

—Βιολέττα!

—Ὅριστε!

Ἀνατρίχιασε ὁ Τόλης. Τί κοντι-
νὴ πού εἶταν ἡ φωνὴ τῆς! Βρισκό-
ταν ἐκεῖ, στὸ χαγιάτι, ὀλομόναχη.

—Τί κάνει αὐτοῦ;

—Τίποτα. Κοιτάζει τὸ φεγγάρι...

Ἡ Βιολέττα μίλουσε ἀργά, μ' ἕ-
ναν τόνο συρτὸ κι' ἀφαιρέμονον πού
πρῶτὴ φορὰ τῆς ἀκούε. Παράδοξη
φωνή! Δὲν εἶτανε πιά τῆς παιδού-
λας πού κυνηγίεται τὸ διδελμμά
μὲ τίς φιλενάδες τῆς, πού σὲ τσα-
κώνει στὸ δρόμο χασκογελώντας γιὰ
νὰ χαθεῖ κάτω ἀπὸ τὴν ὀμπρέλλα
σου. Εἶτανε... εἶτανε μεγαλιώτικη αὐ-
τὴ ἡ φωνή, μὲ τρόπο πού νὰ σὲ τρο-
μάζει.

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

300Ν

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Τὴν ἄκουσε νὰ πιάνει ἕνα τραγούδι, σκοπὸ ἀργὸ κι' ὄνειροπόλο. Μακρυνά, στὰ χωράφια, τὰ τριζόνια σέρνανε τὶς τρύλλιες τοὺς. Στὸν οὐρανὸ, λάμνοντας βουδά, ἀνηφόριζε τὸ φεγγάρι. Ἡ νύχτα εἶχε δέσει σὲ μαγανεία κρουσταλλένια, κρουστή.

Βαδίζοντας ψαχτά, σὰν ὑπνωμένος, ἔστριψε τὴ γωνιά, πέρασε μπροστὰ στὸ καγκελλωτὸ πεζούλι. Τώρα τὸν ἐδλεπε κείνη, τὸ ἐνοιῶθε πῶς τὸν δλέπει, γιατίι τὸ τραγούδι τῆς εἶχε χαμηλώσει κ' εἶτανε διασταχτικό. Κοντοστάθηκε τ' ἀγόρι.

—“Ε! ψι! Ποιὸς εἶν' ἐκεῖ: κάνει ψιθυριστὰ ἢ φωνή τῆς, μὲ θάρρος.

Δὲν τῆς ἀποκρίθηκε. Ὁ λαϊμός του εἶτανε σφιγμένος. Τὴν ἄκουσε νὰ ξαναπιάνει τὸ τραγούδι τῆς, μὰ γιὰ νὰ σταματήσει πάλι σὲ λίγο.

—Ποιὸς εἶσαι, καλέ; Δὲ μιλάς! Τὴν κοίταξε ἀσάλευτος, λουσμένος στὰ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ. Τὴν κοίτα-

ζε στυλά, μαρμαρωμένος, σάμπως καὶ νάτανε γιὰ κάποιον αἰώνιο ἀποχαιρετισμό.

—Στάσου, στάσου! τοῦ ψιθυρίζει γοργά, καὶ τότε ἐκείνος ἀκούει τὰ σανίδια τοῦ χαγιατιοῦ ποὺ τρίζουνε κάτω ἀπὸ τ' ἀνάλαφρο, κλεφτὸ δῆμα τῆς. Ὑστερα τὴ σκάλα.

Μὲ μιάς τ' ἀγόρι τινάζεται, ξυπνάει ἀλσασισμένο. Ἐνα ψυχρόμητὸ ἀγριαπὸ χυμαί ἀπὸ μέσα του, τὸν συνεπαίρνει. Τὸν εἶχε ἀναγνωρίσει ἐκείνη:

—Τόλη! Ἐσὺ ὄσαι;
—Ὡς αὐτὸς δὲν ἄκουγε πιά. Τρέχοντας τυφλά ἔφευγε, ἔφευγε πέρα, μέσ' ἀπὸ τὰ χωράφια, πηδώντας τοὺς λάκκους, σκοντάβοντας στὶς κατοποτιές.
—Τόλη!

Ἡ φωνή τῆς τοῦ φάνηκε δυνατὴ, ξεθαρρεμένη, καὶ μαζί σὰ νὰ ξεσκίζταν ἀπὸ μὴν ἀλλόκοτη ἀπόγνωση. Τάχινε τὴ φωνάλα του γιὰ νὰ μὴ τὴν ἀκούει. Κι' ὅταν ἔφτασε πιά

στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ του, εἶτανε ξέπνοος, τσακισμένος. Πιάστηκε στὸν μαρμαρένιο παραστάτη κι' ἔπεσε στὸ σκαλοπάτι καθιστὸς, μὲ τὰ γόνατα λυμένα. Τὰ μάτια του κοιτάζανε γύρω, τὴν ὁμορφὴ νύχτα, θαλά.

I.

Ἐνα θράδι τοῦ Ἰουλίου ὁ Λιόντας, μπαίνοντας στὸ σπῆτι του, βρῆκε τὴ Χρηστίνα καθισμένη στὸ σαλόνι νὰ παίζει πιάνο. Ἐβγαλε τὸ σασκκάκι του, τὸ κρέμασε μὲ προσοχὴ σὲ μιὰ καρέκλα καὶ ἔτριψε τὰ χέρια του μισοχαμογελώντας.

—Λοιπὸν, τῆς λέει σὰν τὸ κομμάτι τέλειωσε, δὲ θὰ μοῦ πεῖς καμμιὰ φορὰ τί γίνεται τὸ περίφημο σχέδιο;

—Ποῖο σχέδιο;

—Ὤχου! Τὸ ἔχεσας; Κι' ἐγὼ ποῦλεγα πῶς ἔχει μπεῖ κιόλας σὲ δρόμο!...

—Κοροϊδεύεις; τὸν ρώτησε σιμύγοντας τὰ φρύδια τῆς μὲ δυσἀρέσκεια.

—Ἐγὼ κοροϊδεύω; Δὲ μοῦχες πεῖ πὼς θ' ἀναλάβεις μιὰ μεγάλη πολεμικὴ ἐπιχείρηση; Νὰ βγοῦμε ἀπὸ τὴν ἀμετρίότητά, καθὼς τῇ λές. Ν' ἀπαγκιστρῶσουμε τίς.. κοινωνικές μας δυνάμεις!...

Ἡ στρατιωτικὴ ὁρολογία εἶχε γιὰ τῆς μὸδας, ὅλοι τὴν μεταχειρίζονταν. Ἐμπρεασμένοι ἀπὸ τὰ κα-

θημερινὰ ἀνακοινωθέντα τοῦ πολέμου.

—Κέφια ἔχεις ἀπόψε, ἔκανε ἡ Χρηστίνα κλείνοντας τὸ σκέπασμα τοῦ πιάνου, καὶ σηκώθηκε σοβαρῇ.

—Μικροπράματα. Μιά ἐπιχειρησούλα λέμε νὰ δάσουμε μπρὸς μὲ τὸ Χαρόπουλο... Νὰ ἰδοῦμε!

—Μὲ τὸ Χαρόπουλο; Ἀπὸ ποῦ κι' ὡς ποῦ;

—Γιατί: Δικό μας παιδί δὲν εἶναι ὁ Χαρόπουλος; Ἐχομε φάει δὴ μέσα ψυμὶ κι' ἄλλὰτι μαζί.

—Καλὰ, καλὰ. Τὶς ὑποσχέσεις του τίς ξέρουμε. Δυὸ χρόνια ὀλάκερα πάλευες νὰ τὸν φέρεις στὰ νερά σου, νὰ καταθέσει κεφάλαια πότε γιὰ τὸ ἕνα, πότε γιὰ τ' ἄλλο, καὶ στὰ τελευταῖα σοῦ ἐγγυηστρῶσε. Τὸ ἴδιο θὰ γίνῃ καὶ τώρα.

—Ὅσοοχι. Τώρα εἶναι σοβαρό.

—Ἐμένα μοῦ λές...

—Μὰ ἀφοῦ ἐκάναμε καὶ χαρτί!

—Τί χαρτί;

—Ἐταιρικό, πῶς τὸ λένε.

Ἡ Χρηστίνα πῆγε καὶ ξεπλώθηκε στὴ ντορμέζα, πῆρε τὴ γάτα στὰ γόνατά τῆς κι' ἄρχισε νὰ τὴ χαϊδεύει σκεφτικῇ.

—Περίεργο μοῦ φαίνεται, ἔκανε τέλος ἀδιόφορα. Ἀς εἶναι!

Ὁ Λιόντας εἶχε τεκταιθεῖ μακάριον σὲ μιὰ πολυθρόνα.

—Εὐε καὶ νὰ πιάσει ἡ δουλειά, εἶπε παυίζοντας τὰ χέρια του πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του. Τότε νὰ ἰδεῖς μεγαλεῖα! Ἐξω φτώχεια!

—Ὄψ! Ἀφσέ με, ἔκανε κείν'

νευρικά. Αὐτὰ θαρρέθηκα πιά νὰ τ' ἀκούω. Μὴ μοῦ λές τίποτα, τὸ προτιμῶ.

—Καλῶσαι! Ὅπως ἀγαπᾷς.

Πραγματικά, τὰ εἶχε θαρρῆ τὰ τέτοια ἡ Χρηστίνα. Χρόνια ὀλάκερα τ' ἄκουγε, τὰ ξανῶκουγε, στὴν ἀρχὴ τὰ εἶχε πιστέψει, ὕστερα, μὲ τὸν καιρὸ, εἶδε κι' ἀπόδε. Ὁχι, ὁ Λιόντας δὲν εἶτανε γενημένος γιὰ νὰ ξεκολλήσῃ ἀπὸ τὸ δάλτο. Εἶχε κι' αὐτὸς τὸν τρόπο του νὰ ὀνειρεύεται, ἕναν τρόπο ὅμως ποῦ μονάχα ἄσχημα ἐμπνήματα σοῦ προετοίμαζε. Κάποτε, τότε ποῦ ἀκόμα δὲν τῆς εἶχε γίνῃ ὀλότελει ἀδιόφορος, φτάσανε στιγμὲς ποῦ τὸν μισούσε. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς λές κι' εἶτανε πλασμένος γιὰ νὰ σοῦ τάζει κάτι ἐλκυστικό κι' ὕστερα, μὲ ἀκρίβεια μαθηματικῇ, νὰ σ' ἀπογοητεύει.

Τώρα, ἀπὸ ἐνάμιση μῆνα, εἶτανε ἐρωμένη τοῦ Μαρκεζόπουλου. Ἡ ἱστορία αὐτὴ δὲν ἦρθε ἀκριβῶς ὅπως τὴν εἶχε λογαριασεῖ ἡ Χρηστίνα. Ὑπελόγιζε νὰ εἶχε αὐτὴ τὴν πρωτοβουλία, νὰ δημιουργήσῃ ἐπὶ τέλους — καὶ γιὰ πρώτη φορὰ στὴ ζωὴ τῆς — ἕνα σύνδεσμο ἀπαλλαγμένον ἀπὸ αἰσθητά, λαχτάρεις, φιλαρέσκεις, κατὶ τέλος πάντων ψυχρὸ καὶ χρήσιμο — πραχτικὸ χρήσιμο. Ὁ Μαρκεζόπουλος εἶτανε τύπος ἀντιπροσωπευτικὸς ἐνὸς κόσμου ποῦ στάθηκε ἀπὸ πάντα ἡ ἀπώτερη τῆς φιλοδοξίας. Θὰ πατοῦ-

σε πάνω στὸ γόνατό του γιὰ ν' ἀκούει στ' ἄλλο... Περιστὸ ὥστόσο νὰ κρύβεται κανένας πίσω ἀπὸ τὸ δαχτύλιό του: Τὴν πρωτοβουλία ὡς τὴ στιγμὴ ταύτη, φαίνονταν μᾶλλον ἐκείνος νὰ τῆς τὴν ἔχει παίρει. Ἐρχότανε νὰ τὸν βρῖσκει στὴ γκαρσονιέρα του δυὸ φορές τὴ βδομάδα, ὑπάκουη καὶ ντροπαυλῇ. Ναί, ναί, ντροπαυλῇ, σὰν ἀξέβγαλτο κορίτσι! Ὅταν, ἀνήσυχη, ἀναρωτιότανε μήπως τὸν ἔχει ἀγαπήσει, μήπως γελάστηκε στὸν ὑπολογισμό τῆς καὶ πιάστηκε ἡ ἴδια στὰ θρόνικα τοῦ ἔστησε, ὅταν ἀλαφιασμένη, στὶς ἀγρυπνίες νύχτες τῆς, ψαχοῦλενε τὴν καρδιά τῆς, ἐδλεπε μ' ἀνακούφιση πῶς ὄχι, δὲν τὸν ἀγαπάει. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς, καθὼς καὶ τότε ποῦ τὸν εἶχε πρωτογνωρίσει, τὴν ὑπνώτιζε μ' ἕναν πρόπο μαγνητικό. Τρεῖς ἡμέρες ὀλάκερες, προτοῦ πάει κάθε φορὰ νὰ τὸν ἀνταμώσει, ἔλεγε μέσα τῆς πῶς, μὰ τὴν ἀλήθεια, δὲ νοιώθει καμμιὰ, μὲ καμμιὰν ἀπολύτως διάθεση. Ὁ ἐρωτὰς του, σατραπικός κι' ἀυτὸς ὀμόνος, δὲν εἶχε καθόλου λυρισμὸ, καθόλου ποίηση — αὐτὸ εἶτανε βέβαιον. Σ' ὀλάκερῃ τῇ ζωὴ τῆς ἡ Χρηστίνα δὲν παρεχώρησε ποτὲ τὸν ἐαυτὸ τῆς χωρὶς κάποιο ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον γιὰ τὸν ἐξουσιαστή, ἔστω καὶ συμειδητὰ πρόσκαιρον, ἔστω κι' ἀπλὸ καπρίτσιο.

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

310Ν

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Ἡ αισθηματική της αὐτὴ προδιάθεση, μιὰ συμμετοχὴ τοῦ ἑσώτερου κόσμου στὴν ἐρωτικὴ λειτουργία, εἶχε σταθεῖ πάντοτε τὸ πνεῦμα καταφύγιο τῆς προσωπικῆς τῆς ἐλευθερίας. Δηλαδή τῆς ἀξιοπρέπειας. Ἡ περιπέτεια, τώρα, μὲ τὸ Μαρκεζόπουλο, τὴν ἔκανε γιὰ πρώτη φορὰ ν' ἀμφιβάλλει γιὰ τὸν ἑαυτὸ τῆς ἀν φέρεται σὰν ἐλεύθερος ἄνθρωπος. Στὶς κρίσιμες κάθε φορὰ πρὸς ἑκείνες ἡμέρες, ἔδινε μιὰ μάχη μὲ τὴ θέλησή της, μιὰ μάχη ποὺ ἀρχίζε νὰ ἔχει, ἀλλοίμονο! πολὺ βέβαιη ἔκβαση: Ἡ θέλησή της θὰ λυγίσει ἀναπάντεχα, ἀλλόκοτα, τὴν τελευταία στιγμή. Ὅσο ἡ ὥρα τοῦ ραντεβού κοντοζυγώνει, κατὶ σὰν ἀλλοίμονο ἀνεξήγητη γινότανε μέσα στὸ νευρικό σύστημα τῆς Χρηστίνας. Ἐνὰ κύμα παρασχῆς ἀνεβάνε νὰ τὴν κυριέψει, ὅγκωνότανε καὶ ἀπάλλαζε ἀπειλητικά, ὡς ποὺ θὰ τὴν ἐσθῆκωνε, θὰ τὴ συνῆπαιρνε στὸν καλπασμὸ του. Ντυνότανε βιαστικά κι' ἔφτανε καθυστέρη-

μένη, μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα, ὀλόπρημη. Κάθε ὑπόλοιπο οὐτοκυριαρχίας εἶχε πιά ἐξαφανιστεῖ γι' αὐτήν. Ντροπισμένη νὰ πέσει στὴν ἀγκαλιά τοῦ ἀντρά που δὲν ἀγαποῦσε, ἀφινότανε νὰ σωριαστεῖ σὲ μιὰ πολυθρόνα, χλωμαίνοντας σὰν ἔτοιμη νὰ σβυστεῖ. Μιὰ μέρα μὲ ζέστη μεγάλῃ, στὰ μέσα τοῦ Ιουλίου, φτάνοντας στὴν γκαρσονιέρα τοῦ Μαρκεζόπουλου, βρήκε τὴν πόρτα κλειστή. «Θάναϊ κυρὶς ἀκόμα», συλλογίστηκε κι' ἀποφάσισε νὰ κάνει μιὰ βόλτα. Εἶχε ρολοὶ μαζὶ της, ὅμως ἀπόφυγε νὰ τὸ κοιτάξει. Ἐνοιοθε πῶς ὁποιοσδήποτε κι' ἀν εἶναι ὁ φταίχτης, τὸ περιστάτικό τοῦτο, ἔτσι ἢ ἄλλιως, θὰ τῆς ἄφινε τὸν ἐγωϊσμό της λαβωμένο: Ἄν εἶναι αὐτὴ ποὺ βιάστηκε νάρθει, τότε τόσο τὸ χειρότερο γιὰ τὴν περηφάνειά της. Ἄν εἶναι κείνος ποὺ ἄργησε —τί νὰ συμβαίνει; Εἶναι μιὰ καθυστέρηση δικαιολογημένη, καθὼς μπο-

ρεῖ νὰ τύχει στὸν καθένα; Ἡ μίμης κάποι ποὺ προημενέει κακῶς; Ἡ γκαρσονιέρα δρισκόνανε στὴ συνοικία τοῦ «Εὐαγγελισμού». Χασμέρησε ἡ Χρηστίνα ἕνα τέταρτο, γυρίζοντας στὴν τύχη καὶ ξαναγύρισε. Ἡ πόρτα πάλι σφαιλιστὴ. Τότε θυμώσε. «Μποροῦσε νὰ μ' ἔχει εἰδοποιήσει —συλλογίστηκε— τὸν ἔξεραι καλὰ τὸν τρόπο. Ἄρα εἶναι κατὰ ἀπρόοπτο, ἢ μιὰ προστυχία τοῦ ἀσυχώρετῃ». Καὶ στὴ μιὰ περιπίτωση καὶ στὴν ἄλλη, ἔκρινε πῶς πρέπει νὰ εἶναι θυμωμένη. Τοῦ εἰχε δεῖξει ἴσως ἀδυναμία, τοῦ ἔδωσε τὸ δικαίωμα νὰ τὴν θαρρεῖ πολὺ σίγουρη. Ἄ δχι! «Ὅλα κι' ὅλα! Ὡς ἐδὼ καὶ μὴ παύρεται... Στράφηκε ἀποφασιστικά καὶ πήρε τὸ δρόμο γιὰ τὸν κοντινότερο σταθμὸ τῶν ταξί. «Καλύτερα ἔτσι, καλύτερα ἔτσι!» συλλογίζοντανε νευρικά ἐνὺ γυρίζει σπῆτι της. «Θὰ μοῦ δοθεῖ μιὰ εὐκαιρία νὰ κόψω. Αὐτὸ ποὺ δὲν κατάφερα ὡς τώρα ἀπὸ δική μου θέληση, μὲ βοηθεῖ τώρα ἡ συμπεριφορὰ του νὰ τὸ πετύχω.» Ὁ θυμὸς τῆς αὐτὸς — οὔτε κουδέντα! — εἴτανε σωτήριος. Φτάνει μονάχα νὰ βαστάσει... Φυσικά, δὲ δάσταζε καθόλου. Τρεῖς ὁλόκερες ἡμέρες —τίς τρεῖς κρίσιμες ἡμέρες— καρτεροῦσε εἰδοποίησή του, μιὰ δικαιολογία ποὺ νὰ τὸν ἐξλιεάνει, δηλαδή νὰ τῆς ρίχνει τὴ γέφυρα τῆς συνδιαλλαγῆς. Μποροῦσε, κείνος, νὰ τὴ ζητήσει στὸ τηλεφώνου τοῦ κεντρινὸ γαλάτι δικου —τὸν ἀριθμὸ τοῦ τὸν εἶχε

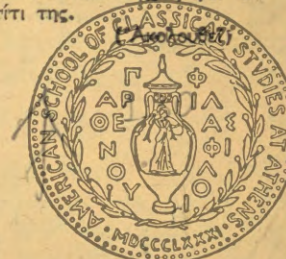
δώσει ἀπὸ τὸ πρῶτο κιόλας ραντεβού τους. Μποροῦσε νὰ περάσει ἀπὸ τὸ σπῆτι τῆς ὁ ἴδιος — ἤξερε καλὰ πῶς δὲν ὑπάρχει οὐσιαστικὸ ἔμπόδιο. Μποροῦσε, τὸ κάτω-κάτω, νὰ τῆς ἔχει γράψει. Τίποτε. Δὲν ἐπιχαίρησε τίποτα! Αὐτὸ, μιὰ ἀναίσθησια τόσο καταπιληχτική, τὴν ἔφινε παραζαλισμένη. «Δὲν ὑπάρχει ἄλλη ἐξήγησι, συλλογίστηκε ἡ Χρηστίνα τρέμοντας τὸ πρῶτὴ τῆς τελευταίας ἡμέρας: Θέλει νὰ χωρίσουμε κιόλας, θαρρέθηκε, ἢ εἶναι ἄρρωστος.» Τὸ ἀπόγεμα τῆς ἴδιας ἡμέρας πῆστανε τὸ δεύτερο μονάχα. «Ποιὸς ἔξεραι ἀν δὲν τοῦ ἔτυχε κανένα δυστύχημα, εἶπε μέσα της ἐνὺ ντυνόταν, ποιὸς ἔξεραι ἀν δὲν ἔπρεσε κάτ' ἀπὸ τίποτα ρόδες, καθὼς τόσο καὶ τόσοι καθημερινά.» Τὸν φανταζότανε κιόλας βουτηγμένον στὸ αἷμα, ἀναισθητὸ, καταμεισὶς κάποιου δρόμου, ἐνὺ οἱ διαβάτες τρέχουν ἀπ' ὀλόγυρα νὰ ἴδουν κι' οἱ ἀστυφύλακες σταματᾶνε τὴν κυκλοφορία. Θεάμα φριχτό! Ἐνὰς ἀντρας μὲ τόσο θέλητρο, τὸση ἀνταρκτητικὴ γοητεία, νὰ βρεῖ τέτοιο ἀπαίσιον τέλος! Παράδοξο: Δὲν ἐνοιοθε μέσα της συγκίνηση ἢ λύπη. Μονάχα τὰ ραχὴ ἐνοιοθε, σχεδὸν τὴν ἴδια εἰκὴν ταραχὴ ποὺ τὴν κυριέει ὅταν εἶτανε σίγουρη πῶς, πηγαίνοντας στὴ γκαρσονιέρα του, θὰ τὸν ἀνταμώσει. «Εἶναι ἀπάνθρωπο, συλλογίστηκε ἐνὺ φοροῦσε τὰ διχτυὰ τῆς γάντια κι' εἶπαιρε τὴν τσάντα της. Δὲ μπορῶ νὰ δεῖξω ἀδιαφορία. Πρέπει

νὰ πάω, ἔστω καὶ μόνο γιὰ νὰ μάθω. Ὑστερα, ἀν τυχὸν κ' εἶναι κείνος καλὰ, ἀν τὰ προσκοιμημάτα μου μὲ γέλασαν, τότε ἔχω ὅλο τὸν καιρὸ νὰ τοῦ τὰ πῶ ἀπὸ τὴν καλὴ. Θὰ τοῦ πετάξω κατὰ πρόσωπον τὴν περιφρόνησή μου καὶ θὰ φύγω. Θὰ φύγω ἀπὸ κεῖ μέσα γιὰ πάντα. Κ' ἴσως τότε μάθει κι' αὐτὸς πόσο ἔπρεπε νὰ μὲ σέβεται, καὶ μετανοήσει — μιὰ θάναϊ, βέβαια, ἀργὰ πιά.» Φτάνοντας στὴ γκαρσονιέρα, εἶδε ἀπ' ἔξω τὰ παράθυρα ἀνοιχτά. Σάστισε, λὲς καὶ τοῦτο εἶπανε κατὰ ἰστέυτο, ἀντίθετο στοὺς φυσικοὺς νόμους. Μουδιασμένη, ὤγκωνσε στὴν πόρτα, χτύπησε ἀνάλαφρα τὸ κουδούνι — ὄχι τὸ καθιερωμένο τους σύνθημα. Ἀπὸ μέσα, καθὼς ὅλες τὶς φορές, τὸν ἀκούσε νὰ ἔρχεται δαδίζοντας μαλακὰ κι' ἀτάραχα, μὲ τὶς γόδες ποὺ φοροῦσε πάντα στὸ σπῆτι. Τῆς ἀνοίξε, παραμέρισε πίσω ἀπὸ τὸ πορτόφυλλο. Καθὼς πάντα. Ἐκεῖνη, προτοῦ μπεῖ, δίστασε μιὰ στιγμή. Μιὰ στιγμή μονάχα. Μία της ὡστόσο μιὰ στερεὴ ἀμφιβολία εἶχε ἀπομείνει. Ἐσκήνη τὸ κεφάλι καὶ δρασκέλιζε τὸ κατὰφλι διαστικὰ. Μὲ τὴν πρώτη ματιά ποὺ τοῦ ἔβριξε, κατάλαβε πῶς τίποτα δὲν τοῦ εἶχε τύχει. Στεκόταν ἐκεῖ, ἀπαθῆστατος, μὲ τὸ πσιγάρου κολημένο λοξὰ στὰ πηχτά του χεῖλη, καὶ τὸ πρόσωπό του δὲν εἰδείνε τίποτα τὸ ἰδιαίτερο, οὔτε καν μιὰν εὐλογη ἀνυπομονήσιν νὰ τῆς δικαιολογήσει.

Πέρασε ἀμήλητη τὸ χολάκι καὶ μπηκε στὸ μικρὸ σαλόνι ποὺ δρισκόνταν ἀριστερά. —Προχτές, τῆς λέει ἐκεῖνος μπαίνοντας ξεπῆσω της, δὲ μπόρεσα νάρθω. Νὰ μὲ συγχωρεῖς. Μοῦ ἔτυχε μιὰ μπλεξιά... Δὲν ἀπόσπασε τὴ φράση του, τὴ συμπλήρωσε μονάχα μὲ μιὰν ἀδριστη χειρονομία. Φοροῦσε τὴ μαδιά του ρόμπτα μὲ τὶς ἀσπρες βούλες, σχέδιο πολὺ συντηρημένο σ' ὅλες τὶς διπρῖνες νεωτερικιών. Καθὼς ξανάχωνε τὰ χεῖρια του στὶς τσέπες καὶ μισόκλεισε τὰ μάτια του, ποὺ τὰ φλόμωνε ὁ καπνὸς τοῦ πσιγάρου, τῆς φάνηκε κοινὸς, ἀφόρητα κοινὸς, σχεδὸν χυδαῖος. Περίμενε, ὡστόσο, ἀμήλητη καὶ σοβαρὴ, τὴ συνέχεια τῆς ἀπολογίας του. —Θὲς πσιγάρου; τὴ ρωτᾶει. —Ὅχι, εὐχαριστῶ. Κάθησε κοντὰ της, στὸ ντιβάνι, καὶ ξαπλώθηκε ἀνετα, φτιάνοντας στὴ ραχὴ του τὰ μαξιλάρια. —Πολὺ χαριτωμένο τὸ φουστανάκι σου. Τ' ἀνοιχτὰ χρώματα σοῦ πάνε... Τότε δὲ μπόρεσε πιά νὰ κρατηθεῖ. Ἐνὰ κύμα ὀλοπύρωτο εἶχε πηδήξει ἔξωφον καὶ τῆς φούντωνε τὸ κεφάλι. Σηκώθηκε μονοκάμματα, στάθηκε ὀρθή. —Εἶσαι χυδαῖος! τοῦ λέει πνιγμένη. —Πῶς εἶπες; Ἡ φωνὴ τοῦ εἴπανε παραγερὴ, κανένα ἐξάνιασμα στὸ πρόσωπό του. —Εἶσαι ἕνα κτήνος! τοῦ ξαναλέει τρέμοντας σύγκορη καὶ ἐδ-

φνου κατὶ ραγίζει μέσα της, ξεχύνεται σ' ἄγριο ἀναφυλλητὸ ποὺ τὴ συγκλονίζει. Βγάζει τὸ μαντηλάκι της νευρικά, τὸ πιέζει στὰ χεῖλη της. Κατὶ σὰ βήχας θαδὺς ξεπηδάει ἀπὸ τὰ σπαστικά της, βροντᾶει στὰ μελίσγια της, πᾶει νὰ τὰ σπᾶσει. Ὁχι, ὄχι, αὐτὸ δὲν τὸ ἤθελε! Αὐτὸ εἶναι φριχτό, εἶκει, μπροστὰ του, μιὰ τέτοια κρίση ἀδυναμίας ποὺ σὲ ταπεινώνει, σὲ κουρελιάζει. —Τί ἐπαθε; τὴ ρώτησε ἀπορημένος. Ἄνατρίχιασε κείνη. Ἡ ἔκπληξή του εἶναι χειρότερη κι' ἀπὸ χαστοῦ κι. Λοιπὸν τόσο τὴν εἶχε ὑποτιμήσει, τόσο τὴν εἶχε πιστέψει στερεὴ μὲν ἀπὸ κάθε ἐγωϊσμό! —Δὲ μπορῶ! Δὲ μπορῶ πιά! λέει χαμένη, σὰ νὰ μιλάει μέσα της, γυρίζοντας κατὰ τὴν πόρτα. Τώρα δὲ χρειάζεται παρὰ ἕνα βῆμα, δυὸ, τὸ πολὺ τρία, καὶ τὴν ἔφτασε αὐτὴ τὴν πόρτα. Ὑστερα, νὰ σκυλμεῖς τὸ κεφάλι, σὰν ἀγρίμι ποὺ λακίζει, νὰ χυμῆσεις στὴν ἐξοδο, νὰ πεταχτεῖς ἔξω, καὶ νὰ φύγεις τρέχοντας, στὰ τυφλά. Σ' ἕνα δευτερόλεπτο μέσα κρίνεται ἢ ὑπαίρηξ σου, ὀλόκερη ἢ θέσι σου μέσα στὴ ζωὴ, ἐκεῖνο ποὺ γιὰ χάρι τοῦ ἀξίζει ἢ ὄχι νὰ ὑπάρχεις. Ἐμπρός! Ἀδύνατο. Τὰ γόνατά της λυγίσαν. Τὴ στιγμή ποὺ ἔχανε τὶς οἰσθήσεις της κατάλαβε πῶς τὴ δεχόταν στὴν ἀγκαλιά του ἐκεῖνος. Κι' ὅταν ἀναδύθηκε ἀπὸ τὴν ἀνυπαξία, εἴτανε πιά νύχτα. Κατὰφ-

ριζε τὸ δρόμο ποὺ δγαῖε στὴ μεγάλη λεωφόρο, παραπατώντας, μισομύθητοι ἀπὸ συντριβὴ. Κατὶ μέσα της τραγουδοῦσε μονότονα, θλιβερά, τὸν ἴδιον ὀλοένα σκοπὸ, σὰ μηχανήματα χαλασμένο. Προτοῦ βγεῖ στὰ φῶτα, κοντοστάθηκε. Ὅσοδήποτε κι' ἀν εἶχε φτιαχτεῖ προτοῦ ἐκκινήσει, ἐνοιοθε τώρα πῶς ἡ ἀλλοίωση εἶναι τέτοια, ποὺ τίποτα νὰ μὴ μπορεῖ νὰ τὴν κρύψει. Κάτω ἀπὸ ἕνα φανάρι, ὡστόσο, ἔβγαλε τὴν πουντιέρα της, κοιτάχτηκε στὸ καθρεφτάκι. Τὸ φῶς τῆς ἐρχόταν ἀνάποδο ἀπὸ τὰ πάνω. Ἀναγκάστηκε νὰ σηκώσει τὸ πρόσωπο ψηλά. Εὐτυχῶς ποὺ δὲν περνοῦσε κανένας τὴ στιγμή ἐκείνη, μονάχα τὰ λεωφορεία τῆς Κηφιστὶς ὤφαινανε τὸ δρόμο βυζίζοντας φευγαλέα, σὰν τεράστια ἐντομα. Ἐκεῖ, μιὰ σκέψη παράδοξο τῆς ἔρχεται καὶ τὴν καρφώνει: «Τώρα μοιάζω σὰ μιὰ τροτζέα, ποὺ καρτερεῖ κάτω ἀπὸ ἕνα φανάρι τὰ τυχερὰ τῆς βραδιάς.» Ἀλλόκοτο! Μέσα τῆς σπᾶραξε κατὶ σὰ γέλιο. Ἀγριοποὺ γέλιο. Δὲν εἶμαι καλὰ —συλλογίστηκε— πρέπει νάχω πυρετό.» Προχωρώντας πρὸς κάτω, σκέφτηκε νὰ πᾶρε ταξί. «Νὰ ἴδωμι διώξω ἀν ἔχω καὶ λεφτά! σκέφθηκε ἀδιάφορα. Τώρα τελευταία τὸ ἔχω ριζὶ πολὺ ἔξω.» Μισάνοιξε τὴν τσάντα της, τὴν ψαχούλαμε. Τίποτα, εἶχε ξεχάσει νὰ πᾶρει μαζὶ τὴν λεφτά, τόσο διαστικὰ εἶχε φύγει ἀπὸ τὸ σπῆτι της.

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

32 340N

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

«Όστε λοιπόν θα πάμε με το τράμ σαν πληθείοι που είμαστε», είπε μέσα της με το ίδιο παράδοξο κέφι.

Βαδίζε σύρριζα στα σπίτια, λογαριάζοντας να φτάσει πεζή ως τη στάση Ρηγίλλης, όταν, στη γωνιά της οδού Πλουτάρχου, άκουει αντρικό δῆμα να ζυγώνει πίσω της διαστικό. Άδριαστα, δίχως να το σκεφτεί καθόλου, της φάνηκε γνώριμο. «Νάτος, έρχεται — συλλογίστηκε χωρίς να ξέρει για ποιόν το λέει — με πρόφτασε». Κράτησε λιγάκι το δικό της δῆμα, σὰ να τὸν καρτερούσε τὸν άγνωστο διαβάτη. Κι' όταν εκείνος έφτασε δίπλα της, δὲ γύρισε να τὸν κοιτάξει, καθώς όταν ξέρεις καλά με ποιόν συμπεριούρεσαι.

— Χρηστίνα...
Βέβαια, εἴταν αὐτός. Ἡ φωνή του

άντηξε στ' αὐτιά της σιγανή, ήπια. Ἔτσι τὸ περίμενε κι' εκείνη. Δὲν τοῦ ἀποκρίθηκε.

— Χρηστίνα...
— Σ' αὐκούω, τοῦ λέει.
— Δὲ σ' ἔνοχλῶ; ρώτησε γλυκὰ ὁ Δῆμος Ρονιάς.

— Μὰ ὄχι, καθόλου. Πῶς σοῦ φάνηκε;

— Εὐχαριστῶ, ψιθύρισε κείνος.
Προχώρησαν γιὰ λίγο δίχως να μιλοῦν. Τώρα, δίπλα του, περνούσαν κι' ἄλλοι διαβάτες, τ' αὐτοκίνητα κορνάρανε, λογχίζοντας τὴ γαλάζια νύχτα με τὰ φῶτα τους, τὰ τράμ κουδούνιζαν. Ἡ Χρηστίνα ἔκοψε τὸ δηματισμὸ της.

— Πρέπει να σοῦ μιλήσω, εἶπε χαμηλόφωνα ὁ Ρονιάς.
Σήκωσε τοὺς ὤμους της.

— Θέλεις να καθίσουμε κάπου; τὴ ρώτησε. Θὰ εἶσαι κουρασμένη.

— Πού να καθίσουμε; τὸν ρώτησε, καὶ τότε μονάχα τὸν κοίταξε γιὰ πρώτη φορά. Δυσκολεύτηκε να τὸν ἀναγνωρίσει. Εἴταν ὑπερβολικὰ ἀδυνατισμένος. Ἡ γκρίζα φορεσιὰ ἔπλεχε πάνω του. Τὸ ξέσκεπο κεφάλι του ἔσκυβε σὰν ἀνίκανο να κρατηθεῖ ὀρθιο.

— Ὅπου καὶ να πάμε ἐδῶ κοντὰ θὰ ἔχει κόσμος, εἶπε κοιτάζοντας γύρω με ἀμχανία εκείνος. Θέλεις να πάρουμε ἓνα ταξί;

Σήκωσε πάλι τοὺς ὤμους της. Μὰ καθώς ἔκανε ὁ Ρονιάς να φωνάξει ἓνα, τὸν σταμάτησε.

— Εἶναι ἀργὰ θαρρῶ. Θὰ με περιμένουν σπίτι.

— Λοιπόν; τὴ ρώτησε κείνος γεμάτος ἀπελπισία.

— Πάμε καλύτερα σπίτι, θέλεις;
— Ὁχι, ὄχι! ἔκανε πῶς εἶναι ἀνθρώπων μιὰ σύσπαση νευρική τοῦ τσάκιζε τὸ πρόσωπο.

— Τότε... να τηλεφωνήσουμε.

Τὴ συνόδεψε ἴσαμ' ἓνα θάλαμο καὶ στάθηκε ἀπ' ἔξω να περιμένει. Ὅταν βγήκε κείνη, τὴ ρώτησε:

— Εἶπες πῶς εἴμαστε μαζί;
— Ὁχι, γιατί;
— Καλύτερα.
— Ὁ Λιόντας, ἄλλωστε, δὲν εἶ-

ταν ἐκεῖ. Ἐφαγε καὶ πήγε στὸν κινηματογράφο. Ὁ Τόλης διαβάζει στὴν καμάρὰ του, προτοῦ κοιμηθεῖ. Μὲ τὴ Μέλπω μίλησε.

Φάνηκε ξαλαφρωμένος.

— Πάμε.
Μπήκανε σ' ἓνα ταξί καὶ τράβηξαν γιὰ τὸ Φάληρο. Δίνοντας τὴ διεύθυνση στὸ σωφὲρ, ὁ Ρονιάς εἶπε μισογελώντας:

— Ἄς ποῦμε πῶς εἴμαστε νεαροὶ ποὺ κάνουνε τὴν πρώτην τοὺς κουτουράδα.

Σ' ὅλο τὸ δρόμο, ὥστόσο, ἐλάχιστα μίλησαν. Ἡ Χρηστίνα ἔμοιαζε ἀναίσθητη σὰν ἀντρείκελο ἀκουμπισμένο ἐκεῖ στὸ καθίσμα, να ταλαντεύεται ἀψυχα ἐδῶ κι' ἐκεῖ. Ὁ Ρονιάς κοίταξε τὸ περισσότερο ἔξω.

Κατέβηκαν σ' ἓνα κέντρο παραθαλάσσιο, διάλεξαν κάποιο τραπέζι-κι ἀπόμερο καὶ παράγγειλαν φαί. Οἱ κουβέντες τοὺς εἴτανε πολὺ ἀπλές, πολὺ ἡσυχες, γιὰ πράματα ὀλότελα καθημερινὰ καὶ συνηθισμένα. Ὅποιοι τοὺς ἔβλεπε ἔτσι να κάθωνται, θάλεγε πῶς εἶναι ἀνθρώπων, ἢ τὸ πολὺ-πολὺ ζευγάρι παλιωμένο, χωρὶς φλόγα ἐρωτικῆς πιά. Κάπου-κάπου, ἐκείνη, ἀναρωτιόταν γιατί τάχα τῆς τὸ ζήτησε αὐτὸ ὁ Ρονιάς ἀπόψε, τί ἔχει να τῆς πεί, ὅμως ἢ ἀτονία ποὺ τὴν κατεῖχε εἴτανε τό-

ση, ὥστε κάθε τι να τῆς φαίνεται ὀλότερα ἀδιάφορο.

Ἐπῆνε τὸ κρασί ποὺ τὴν κερνούσε κείνος, μηχανικὰ, χωρὶς να σκέφτεται μήπως μεθύσει. Ἀργότερα, σὰν κόντευαν πιά ν' ἀποφάνε, κατάλαβε πῶς εἶχε παραπιεῖ, γιατί τὸ κεφάλι της, χωρὶς να καταλάβει πῶς, εἶχε ἀλαφρύνει καὶ τὸ μυαλό της τόνωνωθε τώρα να δουλεῖ γοργὰ, με παράδοξη διαύγεια.

— Θαρρῶ πῶς με μέθυσες, τοῦ εἶπε.

— Μὰ ναί, μὰ ναί! Ἔτσι πρέπει τῆς ἀποκρίθηκε γελώντας ἄφωνα.

Ἐλως, πλήρωσε τὸ λογαριασμὸ, πέταξε τὸ τσιγάρο του καὶ σηκώθηκε πρώτος.

— Πάμε;
Τὸν κοίταξε τώρα κάπως ἀπορημένη.

— Βιάζεσαι; ἔκανε ράθυμα.
— Πολύ.

Παραξενεύτηκε, μὰ δὲ θέλησε να τοῦ φέρε ἀντίρρηση.

— Ποῦ θὰ πάμε; ρώτησε καθώς σηκωνότανε κι' ἔπαιρνε τὴν τσάντα της.

— Περίπατε, δὲ θέλεις; Ἡ δρα-
διά εἶν' ὁμορφη.

Τῆς ἔδειχνε πέρα, κατὰ τὸ γιολῶ, ποὺ ξετυλιγότανε μοναχικὸς μέσα στὴ νύχτα.

— Ρωμαντικὸ περίπατο λοιπόν, ἔκανε γελώντας ἡ Χρηστίνα καὶ στὴ φωνή της ράισε πάλι ἡ παλιὰ ἐκείνη ἐλαττωματικὴ χορδή.

Προχώρησαν ἀργὰ. Ἡ νύχτα εἴταν ἡσυχὴ καὶ ζεστή, ἡ θάλασσα φλυαρούσε μαλακὰ στὸ περιγιάλι. Πάνω, μιὰ ἀστροφεγγιὰ σπάταλη, φωσφοριστῇ, ἔκανε ὀλάνερο τὸ στερέωμα να σπαρταράει. Ὅσο περπατοῦσαν, τόσο καὶ πιδὸ πολὺ τὸ σκοτάδι τοὺς χώνευε, τ' ἀνθρώπινο σχῆμα τοὺς ἔμοιαζε να λύνει, διανέοντας λιανοτρέμουλο μέσα στὴ γαλάζια ἀπεραντοσύνη. Κ' οἱ δυὸ τοὺς εἶχαν αὐτὴ τὴν αἴσθησι τῆς διάλυσης, κάτι σὰ μουγκὸ, ρευστὸ κολύμπι στὸν ἀέρα.

Ὁ Ρονιάς πήρε ἡσυχὰ τὸ χέρι τῆς Χρηστίνας στὸ δικό του. Εἶχανε χρόνια να νοιώσουν κάτι τέτοιο, μιὰν ἀγνώτητα παράδοξη, σχεδὸν ὑπερτάφια.

Ἐδῶ, ἀνεπαίσθητα, τὸ ἐπίπεδο δ-
που περπατοῦσαν εἶχε ἀνέβει. Εἴταν ἓνα ἀκρογιάλι ψηλὸ καὶ χωματένιο, με προεξοχὲς ἀνώμαλες στὸ νερό.

Ἄκουγες τώρα τὴ θάλασσα κάτω, χαμηλὰ, να ρουχάζει στὰ βράχια, να τὰ ψαχουλεύει ἀνήσυχτα, σαρακώνοντας τὰ θεμέλιά τους μ' ἐπιμονὴ αἰωνόβια. Πίσω, πέρα, τὴ δημοσιὰ τῆς σάρωναν βιαστικὰ φωτεινὲς πινελιὲς ἀπὸ αὐτοκίνητα ποὺ περνούσαν βρω-

χίζοντας, με στριγγιλιὲς ἀγριμιῶν. Ἐδῶ, ἄλλη πλάση, μιὰ νυχτὰ ἀστρική καὶ πανάρχαια. Τὸ ἔβλεπες: βρίσκεισαι στὸ σύνορο δυὸ κόσμων, ἐνὸς ποὺ διαδραίνει κι' ἐνὸς ἄλλου ποὺ στάκεται.

— Γιατί σταματᾷς; ρώτησε τυ-
φερά ὁ Ρονιάς.

— Δὲν ἔχει πιά δρόμο. Φτάσαμε στὴν ἄκρη. Ἐνα δῆμα ἀκόμα καὶ πέ-
φτουμε στὸ γκρεμὸ...

— Ὁχι, τῆς εἶπε με βαθεῖα κ' ἡ-
ρεμὴ πειστικότητα. Γελίεσαι. Πίσω εἶναι ὁ γκρεμὸς.

Τὸν κοίταξε ἀπορημένη.

— Δὲ βλέπεις;

— Μὰ πῶς! ὀλέπω. Προχώρησε, Χρηστίνα.

Ἡ φωνή του εἴτανε γλυκειὰ καὶ ἱκετευτική. Σὰν παιδιοῦ ποὺ ζητάει τὸ μεγάλο του χατήρι.

— Εἶσαι τρελλός; ἔκανε σαστισμένη.

— Προχώρησε, προχώρησε. Μὴ φοβάσαι. Προχωροῦμε μαζί. Βλέπεις; Γιατί να τρομάξεις; Ποιὸς σοῦ λέει πῶς ἀπὸ δῶ καὶ πέρα ἀρχίζει μιὰ μεγάλη μοναξιά; Αὐτὸ εἶναι ποὺ φοβούνται ὅλοι καὶ δὲν προσέχουν: ἡ μοναξιά. Ὅμως ἂν εἶναι τ' ἀντίθετο; Ἄν εἶναι ἡ ὀριστική κι' ἀτέλειωτη συντροφιά; Γιὰ σκέψου, Χρηστίνα! Να στάκεται κανένας ἐδῶ στὴν

ἄκρη καὶ να μὴν ἀποτολμάει τὸ τελευτᾶ δῆμα, να στάκεται ἐδῶ μιὰν ὀλάνερη ζωὴ σὰ ζητιάνος ἔξω ἀπὸ μιὰ πλούσια πόρτα, κουρελιάρης, κρυώνοντας, ὅταν μέσα τὸν περιμένει ἡ θαλπωρὴ κ' ἡ εὐτυχία! Ἐλα, Χρηστίνα, ἔλα μαζί μου!

Τὸ χέρι του εἶχε ἀνέβει στὸ μπράτσο της, τὴν ἔσπρωχνε μαλακὰ να προχωρήσει, κι' ἐκείνος, ὀλάνορμος, εἶχε κολλήσει στὸ πλευρό της, ζητοῦσε να ρυθμίσει τὸ δῆμα του με τὸ δῆμα της, να δρασκελίσουνε τὸ χαϊτάκι μαζί.

— Ἀφῆσέ με! ἔκραξε κείνη ὀλ-
φισμένη καὶ τινάχτηκε πίσω.

— Χρηστίνα!

Ἡ φωνή του ἱκέτευε, ἐθελαιγε.

— Εἶσαι τρελλός, εἶσαι τρελλός! Γι' αὐτὸ μ' ἔφερες ἐδῶ;

— Ναί, γι' αὐτό, τῆς εἶπε πολὺ ἀπλᾶ, με παιδιᾶστικὴ ἀθωότητα. Εἶναι καιρὸς πιά, δὲν τὸ βλέπεις;

— Πάμε πίσω! ἔκανε ταραγμένη, σάμπως να φοβότανε κ' ἡ ἴδια τὸν ἑαυτὸ της. Ξέφυγε ἀπὸ τὸ χέρι του κι' ἄρχισε να βαδίζει βιαστικὰ κατὰ πίσω. Ἡ ψηλὴ της, εὐγενική κορμοστασιά ξεμάκραινε θαμπίζοντας μέσα στὸ μπλόκο σκοτεινῶν ἄκρων.

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

320Ν

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

«Ένας λυγμός τίνανε το στήθος του, τὰ χέρια του κρεμάστηκαν ἀποθαρρημένα.

—Χρηστίνα! τῆς φώναξε. Δὲν τοῦ ἀποκρίθηκε. Τότε ἔτρεξε τὸ κατόπι τῆς, τὴν ἔφτασε, ἀπλώσε τὰ χέρια του καὶ τὴν τράβηξε στὴν ἀγκυλιά του.

—Στάσου, τῆς λέει τρέμοντας ἀπὸ συγκίνηση, δὲν εἶχα σκοπὸ νὰ σ' ἀναγκάσω. Ἦθελα μονάχα νὰ σοῦ τὸ προτείνω, τίποτ' ἄλλο! Νὰ σοῦ δείξω πόσο εἶναι ὁμορφο καὶ λογικό.

—Πάμε νὰ φύγουμε.
—Ὄχι, κάθισε! Μὲ φοβάσαι; Δὲν πρέπει. Ἄν' ἤθελα αὐτὸ νὰ γίνεαι χωρὶς τὴ θέλησή σου, εἶχα χίλιες εὐκαιρίες. Μποροῦσα κρυφά, προτοῦ τὸ νοιώσεις, μποροῦσα μὲ τὴ βία, μποροῦσα ἀπὸ μακριὰ ἀκόμη — μὲ νοιώθεις; Δὲν τὸ θέλησα γιατί σὲ τίποτα δὲ θὰ ὠφελοῦσε, Χρηστίνα. Κανέναν δὲ λυτρώνεται ἀθελά του. Ἀχ, γιατί δὲν

τὸ θέλεις νὰ λυτρωθεῖς; Γιατί; Ἀπὸ— όταν σ' εἶδα νὰ θυαίνεις ἀπὸ τὴν πόρτα σου, ἔλπισα γιὰ πρώτη φορὰ πὺς ἡ μεγάλη σου σιγὴ γιὰ εἶχε φτάσει τέλος. Κρίμα! Γελάστηκα...

—Μὲ εἶδες; ψιθύρισε ἀπορημένη.
—Μὰ φυσικά, ἤμουν ἐκεῖ. Ἦμουν πάντα ἐκεῖ. Καρτεροῦσα καθὼς ὁ καλλιεργητὴς τὸν καρπὸ του πότε θὰ ὠριμάσει. Μετροῦσα τίς ἡμέρες καὶ τίς ἡμέρες, σημάδευα στὸ πρόσωπό σου, ἀπὸ βδομάδα σὲ βδομάδα, τὸ χρῶμα τοῦ φθινόπωρου ποὺ ἀνέβαινε. «Ἐρχεται ἡ σιγὴ γιὰ, ἔρχεται!» φώναζα μέσα μου κι' ἀναγύαλιζα ἡ καρδιά μου. Γι' νόμουν εὐτυχισμένος, Χρηστίνα. ἀπέρριπτα εὐτυχισμένος!...

Τὰ μάτια τῆς τὸν κοίταξαν χαμένα.

—Τί λές; ἔκανε. Νοιώθεις τί λές;

—Ὦ! νάξερεις. Εἶνα: ἕνα καλλιτέχνημα ποὺ τίποτα δὲν τοῦ ἀπο-

μένει παρὰ νὰ τελεωθεῖ. Βλέπεις, ἡ τελευταία πινελιὰ εἶν' ἐκείνη ποὺ ἐξυψώνει τὸ ἔργο, τὸ κάνει ἀριστοῦργημα. Μπορεῖς νὰ κάνεις ἀριστοῦργημα τῇ ζωῇ σου Χρηστίνα, κάτι ἄξιο νὰ ἔχει ὑπάρξει, φτάνει νὰ μὴ σοῦ λείψει ἡ ἐμπνευστὴ τῆς τελευταίας πινελιάς. Ἐγὼ δὲ θέλησα τίποτ' ἄλλο παρὰ νὰ σοῦ θῇ ἡσὼ τὸ χέρι, φοβόμουν πὺς τὴν ὁλοσπερὴν στιγμὴ θὰ δειλιάσει. Ἐδειλιάσεις. Μὰ δὲν πειράζει! Τίποτα δὲ χάθηκε ἀκόμα. Ἰσως εἶχα διασπεί, ἴσως ἔβαλα κάποιο ἀταίριαστο πάθος ἐκεῖ ποὺ δὲ χρειαζότανε παρὰ μονάχα ἐμπνευστὴ. Κανέναν δὲ μπορεῖ νὰ βοηθήσει τὸν ἄλλον, τὸ βλέπω τώρα. Πρέπει κι' ἐγὼ νὰ σταθῶ μὲ ὑπομονὴ καὶ περὶσσεψη, μὲ σεβασμὸ καὶ μὲ δέος, νὰ καρτερῶ.

Στεκότανε νὰ τὸν ἀκούει παραχαλισμένη, ἀνίκανη νὰ παρακολουθήσει τὸ συλλογισμό του σ' ὁλόκληρο τὸ πλάτος του. Κάποιες σκῆπτρες ἀναλαμπές μονάχα τῆς φέρνανε τὰ λόγια του σὺν ἀστραπῆς ἀπὸ μακρινὴ θύελλα. Κι' ἐνοίωσε πάλι τὸν ἑαυτὸ τῆς κουρασμένο, τόσο κουρασμένο! Τὸ πρόσκαιρο ἐξαστέρημα τοῦ νοῦ τῆς τὸ εἶχε διαδεχθεῖ τώρα μιὰ πνιγερὴ συνηφία. Κρεμάστηκαν ἄτονα τὰ χέρια τῆς, τὸ κεφάλι τῆς ἔγειρε πίσω.

—Κάθε ἐδῶ, τῆς εἶπε κείνος χαϊδευτικά, καθὼς σ' ἔνα ἄρρωστο παιδί, καὶ τὴν ὠδήγησε ἀπολάττοντὸ τὸ γέλο σ' ἕνα μικρὸ ὄγκωμα ποὺ

δέσποζε τῇ θάλασσῃ. «Ἐλα νὰ καθήσουμε μαζί... Ἐταί... Τώρα εἶναι καλὰ. Τώρα μποροῦμε νὰ κουβεντιάσουμε ἡμεῖς. Ὄχι, μὴ φοβάσαι, δὲ θὰ σοῦ πῶ τίποτα ποὺ νὰ σὲ τρομάξει. Μαντεύω πὺς κάποιοι στιγμὲς, χωρὶς νὰ τὸ θέλεις, μὲ νομίζεις ἐχθρὸ σου, νομίζεις πὺς σὲ μισῶ. Πλανιέσαι, Χρηστίνα. Νοιώθω γιὰ σένα τὸν πιὸ μεγάλο, τὸν πιὸ βαθὺ θαυμασμὸ ποὺ μπορεῖ νὰ προκαλέσει ἄνθρωπος σὲ ἄνθρωπο. Ὄχι, ὀχι, δὲν εἶναι ἑρωτικὸς θαυμασμὸς, τὸ ἐνστικτο ἐδῶ δὲν παίζει κανένα ρόλο. Σὲ θαυμάζω καθὼς ἕνα πρόσωπο ποὺ πάει νὰ πάρει τὸ ἀνάστημα τῆς τραγωδίας. Ἐσὺ ἡ ἴδια δὲν τὸν ξέρεις τὸν ἑαυτὸ σου καθὼς τὸν ξέρω ἐγὼ. Τὸ δράμα σου εἶναι τοῦτο ἀκριβῶς, ὅτι δὲ νοιώθεις τὸ σπαρραχτικὸ μεγαλεῖο σου, ὅτι ψάχνεις νὰ βρεῖς τὸν προορισμὸ σου. Ὅλοι μας ψάχνουμε νὰ βροῦμε τὸν προορισμὸ μας. Οἱ ἄλλοι ποὺ σὲ κρίνουν εἶναι τυφλοὶ, κρίνουν τίς μικρὲς πράξεις σου κι' ὄχι τὴν τραγί σου ἀγωνία. Ἐσὺ ἡ ἴδια, ἔτσι τὸν κρίνεις τὸν ἑαυτὸ σου. Πιστεύεις πὺς εἶσαι ματαιόδοξη, πὺς εἶσαι φιλόρεσκη, πὺς σ' ἕνα κοινωνικὸ ἀνέβασμα θὰ βρεῖς ἴσως τὴν ἱκανοποίησιν καὶ τὴ γαλήνη. Ψέμα! Ἄν τὸ πρόβλημά σου εἶτανε τόσο ἀπλό, θὰ τὸ εἶχες λύσει τώρα. Ἐκείνου ποὺ ἔχουνε συγκεκριμένον σκοπὸ στὴ ζωῇ, τὸν πετυχαίνουν, γιατί εἶναι ψῶ χροαίμοι. Δὲν εἶσαι ψυχραίμη, Χρηστίνα, δὲ θὰ γίνεις ποτὲ σου ψυχραί-

μη. Νὰ ἡ ὁμορφία σου. Νομίζεις ὅτι θέλεις νὰ πάρεις—καὶ δίνεις, μονάχα δίνεις. Δίνεσαι. Εἶσαι μιὰ φλόγα ποὺ καίει λυώνοντας τὸ κερί τῆς.

Ἀρπάξε τὰ χέρια τῆς, ἔσκυψε ὁ λῆκαιρος κι' ἄρχισε νὰ τὰ φιλεῖ μὲ πάθος. Εἶτανε καυτὰ τὰ χεῖλη του καὶ φρυγμένα, μέσα στὴ δίψα τοῦς λαχτάριζε ἕνας ὀσβίος πυρετός. Ἐκείνη, ἐνοίωσε νὰ τῆς ὑγραίνονται τὰ δάχτυλα ἀπὸ τὰ δάκρυά του.

—Ποῦ τὸ ξέρεις, τοῦ εἶπε χαίμεγε λώντας ἀχνά, ἂν δὲν εἶναι ἡ ἀγάπη σου ποὺ σὲ γελάει καὶ μὲ νομίζεις τέτοια...

—Ὄχι, ὀχι! φώναξε κείνος, δὲ γελιέμαι, ποτὲ πιά δὲ θὰ γελαστώ. Τὰ σκέφτηκα ὅλα τοῦτα νύχτες ὁλόκαιρες, νάξερεις... Σκότωσα μέσα μου κάθε ἐγωισμό καὶ κάθε ἀξίωση ποὺ τυφλώνει. Νὰ, νὰ, καὶ τὰ χέρια σου, τὰ χέρια σου ποὺ εἶναι τόσο μαρμαμένα, τόσο κουρασμένα, τόσο ἀδύναμα, τόσο ἄσπλα. Ὡ Χρηστίνα! Μὰ θαρρεῖς λοιπὸν πὺς εἶναι ἡ ἀρετὴ ποὺ μεγαλύνει τὸν ἄνθρωπο; Ὄχι. Εἶναι τὸ μαρτύριο. Ὁ, τὶ ἀποχτάς χωρὶς νὰ τὸ πληρώσεις μ' αἷμα, εἶναι ἀνάξιο καὶ ταπεινὸ. Ὁταν ὁμως πληρώνεις χωρὶς νὰ παίρνεις, ὅταν εἶσαι θύμα καὶ σὲ γελοῦν, ὅταν ὁ συρφετὸς τῆς ἀγορᾶς σὲ κλέβει καὶ σὲ περιγελάει γιατί δὲν τὸν ἔκλειψες, τότε...τότε ἐγὼ σκύβω καὶ σοῦ φιλῶ τὰ πόδια.

—Κι' ὁμως, ἔκανε κείνη συλλογισμένη, ἔχω βλάψει, ἔχω ἀδικήσει. Ὁ δρόμος μου εἶναι γεμάτος ἀμαρτίες, τὸ ξέρω. Ὅταν ὁμως—πρό-

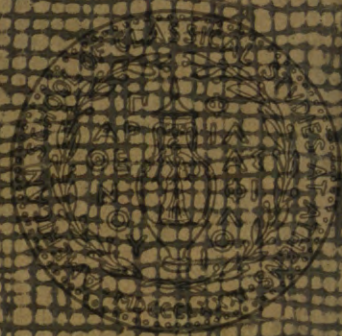
σθεσε γλυκά, χαϊδεύοντάς του τὸ πρόσωπο—σ' ἀκούω νὰ μοῦ μιλάς ἔτσι, νοιώθω πὺς, μιὰ μέρα, μπορεῖ καὶ νὰ γίνω καλλίτερη, ποῖος ξέρει... Μπορεῖ καὶ νὰ διορθωθῶ! πρὸ σθεσε γελυστὰς παιδιάστικα, μὲ κάποια συστολή.

—Ὄχι! φώναξε ὁ Ρονιάς καὶ σηκώθηκε ζωρὰ. Δὲ θ' ἀλλάξεις, μὴ τὸ πιστεύεις! Ὁ δρόμος σου χαραχτηκε πιά. Θὰ περνάει ὁλοένα μέσ' ἀπὸ ἀγκαθίδες καὶ βάτους. Θὰ σκύβεις νὰ κόψεις ἕνα λουλουδί καὶ θ' ἀφίνεις σταγόνας ἀπὸ τὸ αἷμα σου. Ἡ ὁμορφία σου, Χρηστίνα, εἶναι νὰ ἐξιδιώνεις ὁλοένα μιὰν ἀμαρτία ποὺ δὲν ἔχει τελειωμό.

Εἶταν ὁλότελα ἀνασταπαμένους, σάμπως καὶ κάποιο δυνατό, ἀπάνθρωπο ποιοτὶ νὰ τὸν εἶχε μεθύσει ὡς τὴν παρακρούση. Χειρονομοῦσε ἀσυγκράτητα, τινάζοντε δίχως εἰρμό, κυριευμένος ἀπὸ ἕνα εἶδος ἱερῆς μανίας. Γι' ἄλλη μιὰ φορὰ τῆς ἀρπάξε τὰ χέρια τῆς στὰ δικά του, ἔσκυψε πάνω τῆς κ' εἶπε μὲ πνιγμένη, σπαρραχτικὴ φωνή:

—Κ' ἴσως κεί κατὼ, κάποτε, στὴν κόλαση—ἀχ, πρέπει νὰ ὑπάρνει κόλαση!—δουτηγμένοι κ' οἱ δύο μας στὸ ἴδιο σκοτεινὸ ποτάμι, ν' ἀρπαζόμαστε πότε-πότε ἀπὸ μιὰ ρίζα τοῦ ὅχτου, νὰ ξεσποῦμε γιὰ μιὰ στιγμὴ τῆς αἰωνότητας, καὶ πάλι νὰ μᾶς συνεπαίρνε τὸ μουγκό, χοχλιαριστὸ ρέμα, γιὰ νὰ μᾶς ρίξη πῶς κάτω, σ' ἄλλη ρίζα, σ' ἄλλη ἐλπίδα. κι' ἔτσι δίχως τελειωμό...

ΚΟΜΜΙΝΑΙΖΟΝ
ΣΤΟ ΚΑΘΗΜΕΡΙΟΝ 23

ΑΠΕΛΟΥΣ Δ. ΑΓΑΠΗΤΟΥ
"Θέμα" Έκδοσης 28 74. Τηλε. 24-672

ΠΡΟΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΗΤΟΥ ΕΜΠΟΡΟΥ ΤΩΝ
ΕΙΔΩΝ ΜΑΣ ΠΡΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΝ
ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΣ ΜΑΣ.

Τ. Μιχαήλ, Χαλκιδεύτης 39
Ραδιο-ηλεκτρονικά έργασις σε άνω
τερο τεχνικό επίπεδο.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑΝ
ΜΕ ΑΛΛΟΣ ΛΕΓΕΤΑΙ ΔΕ

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

3402

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΑΠΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Σ' ένα μικρό δάγκυλο του δεινού του
αρχαίου αντιγραφιστή, το παλιό του
βιβλίο, γράφει κι' ελαστρογυ-
μολογία, πάλι πάλι αποδοκιμασία. Έ-
κτος και την εξαιρετική σπουδαία να
είναι — τόσο εξαιρετική — ένα
αποδοκιμασία γενετική, άγρο-α-
να, άγρο-α από πάλιν κοινότητα
στην Όλυντος. Τα προσέφερε με κά-
θε εξαιρετική υπόκληση
και τα παρανοήματα άναυκός με
να μάτια να δει τι θα το άναυκός,
που θα πλάσσει σε τι δάκο.
Είχαν οι πρέσβη άπαραίτητοι, οι
αποδοκιμασίες της συντροφιάς. Έξω
από αυτούς άδω οι άλλες λογαρια-
ζόνταν κοινός πλάσματος, μίσητος,
"ήγαντες" κι' έρωτας, έπαιοναν ή
έρωτας το χρώμα, σύμφωνο με την
αποδοκιμασία της στιγμής. Για την ά-
να άναυκός πάλιν άδω άδω. Τους

αποδοκιμασίες άς ένα σημείο ά νεο-
φάντος Στέφανος Λαμπήρης. Ό
καρδός προστατευόμενος του Φάλα-
ρη, άρθε καθώς και την προηγούμενη
φορά, αποδοκιμασίες με μίσητος άρας
αποδοκιμασία το λουστράκο που κουδα-
λούσε το πανεράκι με τα λουλούδια.
—Δέ μου εξηγείς, ράτση σκεφτι-
κός ά Λίοντας τη Χρηστίνη, που τα
βρίσκει αυτό το πετεινάρι τα λεφτά;
—Καί που θέλεις να ξέρω έγώ;
Μπορεί και να πουλιέται το δύστυχο
για να τα οικονομήσει.
Σε λίγο όμως, άνήσυχη για το
δρόμο που μπορεί να είχαν πάρει
στο μεταξύ οι στοχασμοί του άντρα
της, άρθε να τον δρεί, σοδάρη.
—Άκουσε, του είπε με τόν κατα-
γορηματικό τόνο που ήξερε κάποτε
να παίρνει άπέναντί του, θα σε πα-
ρακαλέσω να μη του ζητήσεις ποτέ
ελαφινός του Στέφανου.

Την κοίταξε, κοροϊδεύοντας.
—Γιατί; του έχεσε άδυναμία;
—Όχι, άλλα βέ. θέλω.
Ό Λίοντας σήκωσε τους ώμους
του άδιάφορα.
—Θα το άναυκός φιλανθρωπικό έ-
δωκα σιγά-σιγά έδώ μέσα, μουρ-
μούρισε μέσα στα δόντια του, δίχως
να έσημείνει.
Τώρα, ή ζωή έκανε πάλι γλυκειά,
άπαραχη. Οι έγνοιες της άνώδυνης,
χωρίς έπακόλουθα, ή κάλλιο μία και
συντηρημένη έγνοια; τα λεφτά. Ό
μίσθος του Λίοντα ποτέ δεν είχε άρ-
κεί. Τα βολέυανε πάντα κάνοντας
διάφορους κι' άκροβατικούς συνδυα-
σμούς, με δάνεια από δώ, χρέη από
κει, ένα μηχανισμό πολύπλοκο που ό
προορισμός του έετανε να συντηρεί
μία ζωή δυσανάλογη με τα φυσικά
της μέσα. Η άγορά της γειτονιάς
τους είχε γραμμένους από καιρό στο
μαυροπίνακα. Πληρώνανε ένα μέρος
από τα καθυστερημένα στο μπακάλη
ή στο χασάπη μόνοι όταν βρίσκον-
ταν στην ανάγκη να φωνάσουν πάλι
από τον ίδιο. Προσωπικά όμως ή
Χρηστίνη είχε σ' άλογία μ' άλλες
γυναίκες της σειράς της έλάχιστα έ-
ξοδα. Ντυνότανε πάντα της πολύ ά-
πλά, ή κόψη της έετανε τέτοια που
και το παραμικρό κουρέλι, θαμένο
πάνω της, ν' άποκτάει με μιάς άπει-
ρη ελγένεια και χάρη.
"Έλεγε πως ένας λόγος που δεν

θέλει συχνά γυναίκες στη συντροφιά
τους, έετανε τούτος άκριδός; να μη
την δάζουν σε δύσκολη θέση με το
λούσο τους, αυτήν που τόσο λίγα έ-
χε να επιδείξει. Τα κομμάτια της
έετανε έλάχιστα και φτηνά, περιούσε
το χειμώνα μ' ένα ταγεράκι, το κα-
λοκαίρι με δυο-τρία φουστανάκια ά-
σημαντα. Όμως, ό ισχυρισμός της
έετανε σχετικός μόνον άληθινός. Άπο-
φευγε τις άλλες τις γυναίκες από φι-
λαρέσκεια άγριωπή, για να έχει α-
φή την άποκλειστικότητα στο ένδια-
φέρον και στην τριφερότητα άδων. Εί-
τανε το άσθηματικό παιδί που ζή-
λευει τ' άδέρφια του για τα χάδια
που του κλέβουν. "Άλλωστε, δέ θέλη-
σε ποτέ της να δεχτεί άπ' εύθείας
δώρα από θαυμαστή της. Ό μόνος
σταθερά κερδισμένος στην έπιχείρη-
ση έετανε ό Λίοντας. Αυτός, ρυθμι-
ζοντας με ψυχραιμία και συνέπεια
το μηχανισμό του κοινόδιου, καλό-
πιανε εκείνους που έπρεπε να καλο-
πίασει, ένδοξιας εκείνους που έ-
πρεπε να ένδοξιαστούν, έφερε στο
φιλότιμο τους πιο δύστροπους, πα-
ρηγορούσε τους άπογοητευμένους,
έπανόρδωνε τέλος τα σφάλματα της
στατικής που έκανε άδίδακτος ή Χρη-
στίνη, παρασυρμένη από την άδύρ-
κωτη συναποθηματική της άσθμεν-
σία.

(Άκολουθεί)

ΕΝΑ ΜΥΘΙΣΤ
Η ΥΠΟΘ

34
—Έγινε όμως άναυκός
έπαινος πάλιν άναυκός
έπαινος της άναυκός
άναυκός το άναυκός
—Μου άναυκός άναυκός
να έπαινος άναυκός
άναυκός.
—Ναι.
—Η πατρίδα μου
να μου άναυκός της
να άναυκός. Έπαινος της
να άναυκός άναυκός
—Ναι. Η άναυκός
να άναυκός άναυκός
—Ό άναυκός άναυκός
ή πατρί.
—Ένας άναυκός
με της άναυκός άναυκός
να άναυκός άναυκός
με άναυκός άναυκός
άναυκός. Άναυκός
να άναυκός άναυκός

PIERRE DESCAYES

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΙΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

350Ν

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Εἶπε καταφέρει ὁ Λιόντας ὡς κι' αὐτὸν ἀκόμα τὸν Μπερτάκη νὰ τὸν κάνει ἀποδοτικό, τὸν ἀνθρώπο δηλαδή πού, ὅταν ἔδαζε τὸ χέρι του στὴν τσέπη, γλῶσσιαζε σὰ νὰ τὸν δολοφονοῦσαν. Ἀλλωστε, ὁ «Παριζιάνος» — εἶτανε τὸ κοροϊευτικό παρατσούκλι του στὴ συντροφιά, πού αὐτὸν προσωπικὰ τὸν ἐνθουσίαζε — ὁ Παριζιάνος λοιπὸν μποροῦσε νὰ χρησιμεύει κάποτε καὶ σὰν ἐφεδρεία. Εἶχε κοινωνικὲς σχέσεις ἀξιόλογες, πολὺ χρήσιμες ἂν τὸ ἔβρινε κάποτε ἡ ἀνάγκη. Εἶτανε καὶ μέλος τῆς Ἀθηναϊκῆς λέσχης, τύπος τέλος πάντων διακοσμητικός. Ὁ Λιόντας, σὰν καλὸς ἐπιχειρηματίας, ἤθελε νὰ τοποθετῇ κεφάλαια δχι μονάχα με ἀμεση ἀπόδοση, ἀλλὰ καὶ με μελλοντική. Τὸ καλοκαίρι προχωροῦσε θυμῶς,

ὅπως δὲ τὰ προηγούμενα καὶ — οἱ περισσότεροι εἶτανε δέδωται γι' αὐτὸ — τὰ ἐπόμενα. Μονάχα ὁ Ρονιάς φανέρινε κάπου-κάπου μιὰ νευρικότητα, ἕνα εἶδος ἀγωνίας γιὰ τὸ μέλλον, ἀπειλομένη, φυσικά, στὴ νοσηρὴ του ἰδιουγκρασία. Δὲν τὸν ἐπαιρναν σὰν σοβαρά. «Ὅλοι αὐτοὶ οἱ διανασούμενοι εἶναι ἀπεισιδόξοι», εἶπε μακρόθυμα γελαστός ὁ Λιόντας. Ἐναν ὀκταετο μῆνα, ἀπὸ τὰ τέλη Ἰουνίου ὡς τὰ τέλη Ἰουλίου, εἶχαν ἀπασχοληθεῖ μετὰ τὴν ἀναμονή τῆς μεγάλῃς εἰσβολῆς πού ἐτοίμαζαν οἱ Γερμανοὶ κατὰ τῆς Ἀγγλίας. Τὸ πρῶμα ξεθύμανε. Τὴν 1η Αὐγούστου ὁ Τύπος ἀναρωτιόταν μήπως τὸ γερμανικὸ ἐπιτελεῖο ἐγκαινιάζει νῆα στρατηγική. Μήπως, δηλαδή, ἡ ἐπιβίση δὲν εἶναι πιά, ὅ-

πως διασπνζίζταν ὡς τώρα, κεραυνόβολος, ἀλλὰ πάρει τὴ μορφή πολέμου φθορᾶς. «Ἐχομε μέλλον!» εἶπαν ἀντιμετᾶ τους οἱ σχολιαστὲς τῶν καθημερινῶν γεγονότων. Κι' ὁ Χαρόπουλος, πού δὴλωνε κατηγορηματικά ὡς τώρα ὅτι, σ' ἕνα μῆνα τὸ καλὺ, θὰ ἔχομε ξεμπερδέψει ἀπὸ τὸν πόλεμο, ἐφώνησε αὐτοτοῦς:

— Δὲ σὰς τόλμαγα ἐγώ; Τέσσερα χρόνια κράτησε ὁ προηγούμενος πόλεμος; Δεκά θὰ κρατήσῃ τούτος ἔδω!

Κανένας, φυσικά, δὲν τόλμησε νὰ τοῦ ἀντιτείνει.

— Τὸ κατὰ-κάτῃ, τί μὰς νοιάζει; συμπέρανε ἔξυνοισατὰ ὁ Λιόντας. Καλὰ δὲν τὴν περνᾶμε; Τσιμουδιά λοιπόν. Ἐδῶ στὴ γυνίτσα τῆς Εὐρώπης πού βρισκόμαστε, ποῖος θὰ μὰς θυμῇ; Ἐμᾶς; Ἡ Ἑλλάδα — κάτι τρέχει στὰ γύφτικα! Αὐτοὶ τώρα παίρνουνε κει πάνω ἀνοικτὸ παιχνίδι, μ' ἐκατομμύρια λίρες κάβα. Ψέματα;... Νὰ ἰδῇτε λοιπόν, ὀρε παιδιά, πού θὰ γίνῃ ὅπως σὰς τὸ λέει; Ἐμῆς θὰ μείνουμε ὀδω ἀπὸ τὸν πόλεμο, θὰ κάνουμε κομπόδεμα, θὰ πουλάμε καὶ στὸν ἕνα καὶ στὸν ἄλλο, κι' ὅταν καμμιὰ φορὰ ὁ πόλεμος τελειώσει... Ἐ ρέ, ποῖος μὰς πιάνει τότε. Τράπεζα διεθνῆς θάβαι ἡ Ψωροκώστανα! Θὰ δανείζει με διακόσια τοῖς ἑκατὸ τόκο. Ἐκεῖ, θὰ πλέξει τὸ

μοσχάρι στὸ αἷμα, κι' ἔδω θὰ πλέξει στὸ χρυσόφι... Τότε, ἔ, τότε θὰ ἔχω παρατήσει πιά κι' ἐγὼ τὸ ὑπαλληλικὸ, καὶ θάβαι ποῖος ἔχει τὶ μεγαλοεπιχειρηματίας, με κεφάλαια κινητὰ καὶ ἀκίνητα, με τῆρο ἐκατομμύρια τὴν ὄρα!...

— Ἐλα, πάρε! τοῦ ἔκανε ἡ Χρηστὶνα ἀπέτομα.

— Καλὰ, καλὰ. Δὲν εἶπα τίποτα. Εἶπα; Ἡ νύχτα βγάξει ἐπίσκοπο κ' ἡ αὐτὴ μπροπολιτῆ. Τὸ μέλλον θὰ τὸ δείξει...

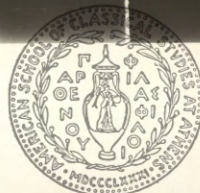
Ὁ Ρονιάς δικὰς, καθισμένος στὸ ντιβάνι του, ἀναδεδιότανε νευρικά.

— Σιώπατε, σιώπατε. Ἐλεγε χαϊνι-λόφωνα, σκεπτικός. Μὴν προκαλεῖτε τοὺς θεούς. Οἱ θεοὶ ἐκδικοῦνται.

— Μπράβο σου, ἄμω, πού μὰς τὰ λὲς σὰν προφητῆς! γέλασε κλεινόντας τὸ μᾶτι στοὺς ὄλλους ὁ Λιόντας.

Στὸ μεταξὺ περνοῦσαν περίφημα. Τὸ αὐτοκίνητο τοῦ Χαρόπουλου εἶταν ἀραγμένο κάθε δροσάκι σπῆν πόρτα. Στοιβαζόνταν μέσα καὶ παίρνανε τὸ φύσημά τους πότε γιὰ τὴ Γλυφάδα, πότε γιὰ τὴν Ἐκάλη, πότε γιὰ τὸ Λαυτράκι. Ὁ Λιόντας εἶταν ἀνήμερος παίχτης σὲ κάθε παιχνίδι πού ἐστρεφονε στὸ κληνὴ τὴν τύχη, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὰ φυστικία μονὰ-ζυγὰ καὶ καταλήγοντας στὴ ρουλέττα. Ἰσχυριζότανε

πὺς ἔχει δικαί-
κέρδους ἀλλὰ
ὑπόθεση μονὰ
σπῆντας στὰ
νε γυμνάσι-
— ἔνση σπῆ-
δυστροφία
πάνα μου π-
διασπνζίζταν-
σε ὄλους τὸ
Χρηστὶνα ἀπ-
της εἶνε δομ-
Τὸν πῆρε κα-
νε σπῆντας
στὴν ἀσπῆ, ἡ
κά, ἀμολογῆ-
— ὄλιστα,
ταξὲ ἔρα ὅ-
— Δὲν εἶπα
— Θὰ μου
— Ἄσε μὲ
Τότε κλει-
τις φωνές, ἡ
ἄκρως καὶ
ξαν ἀφῆσαν
— Τὶ σπῆ-
ἀκούει ὁ κ-
— Ἀνοήτ-
τοὺς ὄλους
Λιόντας.
Κι' εἶπε
βοί, περμι-
— Τοῦ ἔ-
νὰ ποντάρω

ποι στο αίμα, κι' εδώ θα πά-
ναι χρονιά... Τότε, έ, τότε θα
προσέξω πιά κι' εγώ το υπα-
λά και θαμ— ούς έβρι τι με-
ταφύλας, με κεφάλια
και ακήνη, με τζιρο έκα-
ρα την άρα!

—Αι, πάρε! του έκανε η Χρη-
στινίνα.
—Αι, καλά. Δεν είπα τίποτα.
—Η νύχτα θύαζε επίσκοπο
—η υπηρέτοίτη. Το μέλλον
έδειξε.

—Ούτως όμως καθισμένος στο
παι αναδιδάσκει νευρικά
πότε, σιωπάτε. Έλαγε χαλι-
σκεπτικός. Μόν προκαλεί-
θους. Οι θεοί εκδικούνται.
—Ράβδο σου, Δέμο, που μάς
έσαν προεπτά! γέλασε κεί
το μπί στους άλλους ό

εταξύ περνούσαν περίεργα
—του Χαρόπουλου ε-
κείνο κάθε βράδυ στην
Στοιβάζονταν μέσα και
το ευστασία τους πότε για
δα, πότε για την Έσθλη,
το Λαυτάκι. Ο Λιόντας
—τους παίχτες σε κάθε
που έστρωσε στο κυνήγι
—αρχίζοντας από τα φυ-
λά—εγώ και καταλήγου-
—ρουλέττα. Ίσχυρίζοντε

πώς έχει διατά του συστήματα να
κερδίζεις ανάλαστα, με την προ-
—υπόθεση μόνον πώς έπρεπε να ρι-
σκάρεις στα γεμύτα. Όταν έβγα-
νε χαμένος —πράμα που συνέβαινε
έναν φορές στις δέκα — γινότανε
δυστυχισμένος και σκατός. —Αν είχα
πάντα μου πένητα χιλιάδες. Έλεγε
δυστυχισμένος, θα τους είνα σαρώ-
σει όλους τάρα. —Ένα βράδι η
Χρηστινίνα ανακούλυε πώς ό άντρας
της είχε δουλειά από το Στέφανο.
Τον πήρε κατά μέρος και του έκα-
νε σκηνή. Ο Λιόντας άνήθηκε
στην άρχή, ύστερα, γελώντας κυ-
νά, άμολόγησε.

—Δώσα μου πίσω! τον πρόσ-
ταξε έπρά εκείνη.

—Δεν είσαι καλά...

—Θά μου τα δώσεις!

—Άσε με ήσυχο, παιδάκι μου.

Τότε κείνη παραφέρθηκε, έβαλε
τις φωνές, έπαθε νευρική κρίση με
ράκους και λυγμούς. Οι άλλοι τρέ-
ξαν άσπληχοι.

—Τί συμβαίνει; Τί πάθατε; Σας
άκούει ό κόσμος!

—Ανοησίες. Έκαν σγκάνοντας
τους ώμους του με περιφρόνηση ό
Λιόντας.

Κι' έπειδή τους κοιτάζανε βου-
δοί, περιμένοντας κάποιον εξήγηση.

—Τού ζητώ να μου δώσει, για
να ποντάρω κι' εγώ, είπε χωρίς να

έβρει τί λέει η Χρηστινίνα.

—Να σ' έδωσω εγώ! πετάχτη-
κε ό Στέφανος με το χέρι του κιό-
—λας στην τσέπη.

—Δέ σου ζήτησα έσθια. Ζητώ
στον άντρα μου, του άποκριθήκε
σκηνή.

—Άχ, με συχωρείτε! Δεν τώπα
για να σας προσβάλω. Όμως, έν
το δεχόσασταν, θα μου κάνατε με-
γάλη εύναριστήση. Είλικρινώς! Έ
πί τέλους νά: Ποντάρετε για λογα-
ρισμό μου. Θέλω να ιδώ την τύ-
χη μου στο χέρι σας!

Η έπιμονή του είτανε τόσο, πού,
ντροπιασμένη η Χρηστινίνα, αναγκά-
στηκε να δεχτεί. Πήρε δυό από τα
χιλιάδικα που της πρόσφερε κείνος
και δοκίμασε την πίκρα να τα δει
να χάνονται από το δικό της χέρι.

Όλες αυτές οι σκηνές είχαν ώσ-
—τόσο ένα θέμα ένωσε κι' άναπάν-
τεχο: Τόν Μπερτάχη. Ο παριζιάνος
ένουώθε να έξευτελίζεται από τα
—τόσα κουβερνταλικά των άλλων.

Μιά—δυό φορές που ό λογαριασμός
στά μηχανικά κέντρα είχε τύχει να
είναι κάπως χαμηλός, άείωσε κι'
αυτός, με μισό στόμα, να συμμετά-
σχει. Συνήρως τ' πληρώναν ό Χα-
ρόπουλος κι' ό Στέφανος, πότε—πό-
τε κι' ό Ρονιάς, όταν τόν άφηναν οι
—άλλοι. Δυό φορές όμως, μπορεί και
για να γελάσουν, δεχτήκανε τη συν

εισφορά του Μπερτάχη. Προσέξανε
τότε πώς τα χέρια του που κρατού-
σαν τα χαρτονομίσματα τα είχε
—πιώσει τρεμούλα. Την τρίτη φορά
έκανε πώς έχει, ξεκάσει το πορτο-
—φύλι του. Είτανε γι' αυτόν ή μόνη
λύση, γιατί τις δυό προηγούμενες
—φορές έμεινε άτυπος ως το πρωί.

Ο Χαρόπουλος όμως, καθώς εί-
—ταν έπομένο, άποφάσισε μιά μέρα
και να εισπράξει. Αυτό έγινε ξα-
—φνικά, έν άπόγευμα, νωρίς, που η
Χρηστινίνα δρισκοτόανε μόνη της στο
—στιπί. Άκουσε την κούρσα του να
σταματάει στην πόρτα, το δυνατό
του, χαρακτηριστικό κουδούνισμα,
τη Μιέλπω που του άνοιγε κ' ύστε-
—ρα ξανασηκωνότανε στην κουζίνα της
και τέλος τόν είδε να μπαίνει στο
σαλόνι, φρέσκος—φρέσκος, ζωρός,
με τη άκρηχητή του έκευη ζωτικό-
—τητα που σ' έκανε να σαστίζεις.

Οι συναισθηματικές του αντιδρά-
σεις δεν της είταν άγνωστες της
Χρηστινίνας. Παράδοξο έν κι' όχι
—σπάνιο: Ο άνθρωπος αυτός με το
άθλητικό παρουσιαστικό, το θελη-
ματικό σαγόνι, την άστρφητερη υα-
—τιά — το κεφάλι του θυμίζε άδοι-
στα το Βοναπάρτη — είτανε, σε-
—ξουαλικά, μάλλον ψυχρός. Μπορού-
—σε να τόν συναναστρέφεται στενά
χωρίς να σου γίνεται φεοτικός. Τού
είχε δοθεί μιά πρώτη φορά εδώ και

χρόνια η Χρηστινίνα, μέσα σ' ένα
—μεθύσι της φαντασίας της, από κεί
να που την συνέπειριαν ξαφνικά
και περιοδικά για κάποιον καινού-
—γιον άγνωστο. Άπόμεινε, μυστικά,
—σχεδόν άπογορευμένη. Η ψυχή
του Χαρόπουλου δεν έκαυε κανένα
—λυρισμό, ούτε και τόν έλασσορό και
συγκρατημένον εκείνο που τού είχε
—υποθέσει. Είταν αϊφνιδιστικός και
ταχύς, μπορούσε να πει άπότο-
—μος. Άγκάλιαζε μιά γυναίκα όπως
—όδηγούσε την κούρσα του στις με-
γάλες ταχύτητες, με χέρι άπάνθρω-
—πα σταθερό κι' έτοιμότητα ψυχρο-
—μυ. Η φαντασία της, για όλη μιά
—φορά στη ζωή, την είχε λοιπόν γε-
—λάσει. Το μόνο παράπονο είτανε
—πώς δέ δυσκολεύτηκε να τόν άπομα-
κρύνει. Οι σχέσεις τους έγιναν αλ-
—θάρμητα άραιές από τη στιγμή που
—έκελνος είχε ικανοποιήσει την πρώ-
τη περιέργειά του. Οι αξιώσεις του
είταν ελάχιστες και πάντοτε —έν'
—ή αλήθεια— ρυθμισμένες από μιά
—αξιοπρέπεια αίστηρή. Είτανε μέ-
—ριος, ήξερε να δίνει μ' άππειλησία
—άρχοντική και να παίρνει μόνον ό-
—ταν το έπρεπε ή φορά των πραγμά-
των, δηλαδή όταν ένιωθε πως δει
—θα τόν άποκρουσού.

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

360Ν

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Παρ' ελε ναυ το παθητικό του είναι σπουδαίο μεγαλύτερο από το ενεργητικό. παρ' ελε ναυ, τόσο χρόνο τώρα, έπαιζε ανεπίσημα το ρόλο του κορυφαίου στο σπιντικό ναυ Λυκάτα τους είχε μείνει πιστός. Διαιώνος σκεπτό στον περίγυρο της Χρηστίνης, ίσως από μόνον αδυναμία καλύτερη για το άτομό της, κίσην άσπαστο-κίση και μ' έπιμελεια κραυμής που δεν είχε παντοτε ά νόνην από τη σαρκήνη συνουαστρο φη για να ίκανοποιηθεί.

Σήμερα μήνη στο σκλόνη βαρύς, σκυδωμένος. Με τα πρώτα του λόγια ή Χρηστίνα κατάλαβε πως κά- τι ιδιαίτερος ίκει στο ναυ του που τον άποσπώζει, κώτη που, πρβαύ- πενη, τον έχει πέρει σί πάλη με τον έαυτό του. Γιατί της δεν τον

είχε δεί κερικά, κι' όμως σήμερα οι παθήμας του τριβόταν μετάν- τους άνησυχες, σφειχτές, με πείσμα. Προφασιστήκα πως είναι περαστι- κός, πως παραξενεύεται που τη δρί σκει μακάρι. Ύστερα, βοφικά, της άρπασε τα χέρια και την κοίταξε στο μάτια σκληρά.

— Έλα να φύγουμε, της λέει κω- ρίς άλλο προοίμιο.

Σάστισε κείνη.

— Πού να πάμε;

— Όπου θέλεις. Σό διάβολο. Θέ- λω να ξευπερδύω μ' αυτή την Ι- στορία.

Ο τρόπος του αυτός την τρώει- ξε. Ποτέ άλλοτε δεν την είχε ίδει να θγαίνει από τα όρια της εύπρέ- πειας.

— Ποιάν Ιστορία; τον ρώτησε χά-

κώτης ή πουά της.

Τό μάτια των των κοιτάζανε για να σπινική με μένος.

— Έσυ παύσεις, της λέει σκοτει- νά. Παιδίος με τον έαυ και με τον έαυ. Δεν έχει τίποτα μέσα σου. Πιστο' άλλο από μόνον επιπόλαια φιλαράκια. Άκό- νά, και τώρα, με το μαρό έκείνο που έθωνε τα υποκρίματα και σέ κοιτάζει στα μά-τια σαν άλλοπαρμένο... Έχεις χά- σει κάθε ντροπή. Σε συχαίνωμαι!

Να το λοιπόν. Αυτό είναι: Ο Χαρσπούδης ζήλευε! Ο άνθρωπος αυτός, ο άτρωτος στην τρυφερότη- να, στον έρωτα, στη στοργή, είχε τη δική του άγίλλεια φτέρνα. Κι' αυτή ήταν ή ζήλεια. Παράδοξο πως τόσο χρόνια τώρα δεν το είχε μαν- τίσει ή Χρηστίνα. Πρέπει να είτα- νε τρωμε- ίκανός στην ήθοποιία του, ή τουλάχιστο να διέθετε μία σπάνια αυτοκυριαρχία. Έξόν πιά κι' αν, μίσσ στον παγωμένο ψυχι- κό του χώρο, μία κατεργασία θρα- ύτατη είχε σημειωθεί, που έφτασε τέλος σέ βαθμό άριμότητας, χωρίς κι' ο ίδιος να το καταλάβει.

Άσπαίντεχα ξαλαφρωμένη ή Χρη- στίνα άρρωσε το κορμί της μ' έ- να αδιόρατο χαμόγελο στα χείλη της. Τώρα ήξερε. Τώρα μπορούσε να βαδίσει σέ γνώριμο έδαφος πιά, αφού εκείνος είχε παραπλανηθεί σέ

ανεξερεύνητη γι' αυτόν χώρα. Η γυναίκα της άριμότητας άποχτού- σε την ύπεραχμή.

Και με μιάς έγινε σουή επίδε- ξια.

— Άκουσε, Γιώργο, του είπε άρ- γά, με τη ρευδαστική έκείνη μελω- χήλη στη φωνή και στα μάτια της που την ήξερε ακατανίκητη. Με θα- ρείς επιπόλαια, έλαφροσυνείδητη. Έχεις δίκιο. Τέτοια δείχτηκα ως τώρα σ' όλους και σέ σένα, τέτοια μ' έπλησσε ή ζωή. Με κρίνεις όπως με βλέπεις και δέ με κρίνεις τέ- τοια που θα μπορούσες να είμαι κάτω από συνθήκες διαφορετικές. Κι' όμως τά ξέρεις πολύ καλά τα περασμένα μου. Ξέρεις πως είμαι ή γυναίκα του Αιόνη, ή γυναίκα δηλαδή που έπρεπε ή να κατέδει- στον πιά ταπεινωτικό συμβιβασμό ή να τινάξει τα μυαλά της στον ά- έρα. Έχεις όλο το δικαίωμα να με κατηγορήσεις που δεν έκανα τό- δείτερο. Κι' εγώ ή ίδια τον κατη- γορώ συχνά τον έαυτό μου για τουτό. Όμως μάθε την όλη την α- λήθεια, θά σου την πώ χωρίς έ- λεος για το άτομό μου: Φοβήθηκα. Δεν είχα ποτέ τό θάρρος. Είμαι έ- να φτωχό, αδύναμο πλάσμα, άνίκα- νο για χειροναμίες μεγάλες κι' ά- ποφασιστικές, όπως αυτές που ται- ριάζουνε τόσο δημοφει στο δικό σου

τό καρτεχέρας. Ζώ από έ- γασμό από δειλία. Χέρο δειλία, είμαι τό τρομαγμέ- ζω που καίγεται από τη τό χαϊδεύουν μόνο και μόν νοιώθει γύρω του σπινική στα, στοργή, μία δικαί- λος για να ύπάρχει... ή- μαι. Βλέπεις, δεν άξίζω τί- πράγματα! πρόσθεσε χε- τας πικρά, κοιρασμένοι, ή- χτηνά της κατέβαιναν, ή- πάνω στα στίδαρά μπρά και τό κεφάλι της έγεννε παραπονεμένο.

Είχε άρχίσει να μιάσει σμένα και σιγά-σιγά ζε- ίδια από τα λόγια της. Θηκε, συγκινήθηκε. Έγινε. Τό κάτω κάτω ό,τι είχε πείχε καθόλου από κείνο- θε. Οι ρόλοι που παίζου- ρα στη ζωή είναι οι ρόλοι αντιποσώμενοι.

— Σού έμεινε μία όλη- είπε κείνος με πείσμα. ορθώσεις τη ζωή σου. δρόμο, να διαλέξεις τό που αγαπας και να τό- σεις.

Κούνει... σμένα- λι της.

— μα, έμεινε...

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΙΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

37

Χρηστίν, σ' έκτιμώ πού δεν
μετα...

Και καθώς απόμεινε άπορημένη:
—Ναι, συνέχισε ο Ρονιάς, γιατί
μιας μιά γυναίκα καλύτερη άκο
λούσε τον άντρα πού δεν αγαπάει.
Τώρα τό βλέπω: "Αν μέ είχες άκο
λούσει, αυτό θά είτανε μιά πρά
ξη μικρού ύπολογισμού, άνάξιά
στο. Η ζωή σου θά μείνει τέτοια
καλά; και τό ριζικό σου: "Αμαρτώ
λα σπαταρικά θυορφη.

Μένον άσπότερα, όταν έκείνος άο
ρησε να ξεπύπτει, όταν προσκαλλή
ματος στον περίγυρο της άλύτρωτα
ε' όμως άπαλεισμένους από κάθε
ένανση χαρά, ύπόφερνε πιά τη
μέρα του Ισοδότη, πού νοιώθει να
κάνει κύρω του η ζωή κι' αυτός
δεν έχει τό δικαίωμα να σκύψει και
να πεί, τότε, και μόνο τότε, είχε
χρει την αυτοκυριαρχία του.
Της είχε γίνει οικία, στοιχειό πού

σέ συνοδεύει παντού, κολασμένη
μυχή, άνίκανη να σταθεί κάπου για
να ξεασπασεί. Στην άρχή, αυτό
τό νοιάγιο τό σερνάμενο σ' άχνά
ρι της, την είχε κολακέψει. Είτανε
κάτι σαν πρόποια ζωντανό του γυ
ναίκείου της θριάμβου. "Υστερα,
της έγινε βαρετός, μονότονος, κάτι
σά συνείδηση δρυκακισμένη. Τέ
λος, τον συνήθισε. Περιόδικα μόνον
άδρανότανε έκείνος μέσα στη νύχτα
για να πην κατηγορήσει, να την
τρομάξει, να τη φοβερίσει, ρίχνον
τας πάνω της κάποιες αναλαμπές
φρίκης, προφητεύοντας την άνέκκλη
τη όρα της πληρωμής.

Αυτό, ίσαμε την τελευταία έκείνη
βραδιά στο Φάληρο, όταν, έχοντας
στο έξής άποδεχτεί τελειωτικά τό
ριζικό του, τ' είχε μιλήσει μιά
γλώσσα πού έρχότανε πιά πέρα
από τ' ανθρώπινα. Τώρα, τον έ
νοικνε δίπλα της σά νεκρό. Είτανε
μιά οικία φίλη, πού σ' ακολουθεί
άγρυπνα, μά δεν παραδιάζει τον
Ιερό κύκλο της σιωπής.

Με τό Σεπτέμβριο, η συντροφιά
άναγκάστηκε ν' άραιώσει κάπως
τις νυχτερινές έξόδους της. Είχανε
σπαταλήσει πολλά τουτό τό καλο
καίρι, ο Χαρόπουλος, κύριος χρη
ματοδότης στα γλέντια, έξαφανί
στηκε για ένα δεκαπενθήμερο, χο
λιασμένος πιθανότατα με την από

κρουσή του από τη Χρηστίν. Φά
νικε ώστόσο άρκετά έξυπνος, ώστε
να προπαρασκευάσει την ένδεύομε
νη ύποχώρησή του και σύγκαίρα να
δικαιολογήσει την άπουσία του:
Μήνυση πώς θά λείψει για καμιά
εικοσαριά μέρες στη Θεσσαλονίκη,
όπου σχεδιάζε να ιδρύσει ένα και
νούργιο εργοστάσιο.

Γύρισε στη δέκατη έκτη. Η στά
ση του, σαν πρωτοπαρουσιάστηκε,
είτανε τέτοια πού και πην ίδια τη
Χρηστίν να τη βάλει σ' άμφιδο
λίες. Δεν έδειχνε ούτε άδεξιότητα
σά νικημένος, ούτε όργη. Τίποτα
δεν είχε άπομείνει στη θεληματική
όψη του, καμιά σκιά, απ' τη σκη
νή τους στο σαλόνι. "Ένα καπρί
τσιο του είτανε και πέρασες, συλ
λογίστηκε κοιτάζοντάς τον πρσε
χτικά η Χρηστίν και, παρόδοιο,
κατάλαβε κι' η ίδια πώς, τη σκέψη
τούτη, την κάνει πικρόχολα, έργοιο
ηττημένη. "Αόμα και στίς στιγμές
πού Ισχυριζότανε πώς γυρεύει την
ήσυχία της, ο άγαλήνευτος δαίμο
νας της φιλαρέσκειας—είτανε μο
νάχα φιλαρέσκεια;—δεν θηγε να
ήσυχάσει.

—Πώς είναι τά πνεύματα και πά
νω στη Θεσσαλονίκη; ρώτησε
το Χαρόπουλο ο Λιόντας πού, τώρα
τελευταία, άρχιζε να δείχνει μεγά
λο ενδιαφέρον για τά πολιτικά.

"Από τότε πού είχαν ύπογράψει
τό περίφημο έταιρικό, ο άντρας
της Χρηστίνας θεωρούσε καθήκον
του να πιάνει σοβαρές συζητήσεις,
να κάνει επίδειξη έμβροχίας. Πί
στεψε πώ αυτό δυναμώνει την ά
πέναντί του έμπιστοσύνη του συ
νεταίρου του.

—Είναι μάλλον άνήσυχα, δήλω
σε ο Χαρόπουλος. "Από τη μέρα
πού έγινε ο τορπιλλισμός της "Ελ
ληρ, μοιάζουν όλοένα να φοβού
νται κάποιο δυσάρεστο άπρόσπτο.

—Συνήπεια της γεωγραφικής τους
θέσεως. Νομίζουν, επειδή βρίσκον
ται κοντά στα σύνορα, πώς είναι
έκτεθειμένοι.

Μιλούμε με άκυπρότητα ο Λιόν
τας, σαν άνθρωπος πού δεν παύει
συνείρα από έντυπώσεις της στι
γμής. Του έκανε έντύπωση άμας η
έπιφυλακτική τώρα σιωπή του Χα
ρόπουλου. "Θά είναι, φαίνεται, έ
πηρεασμένος από αυτά πού του εί
πανε στη Θεσσαλονίκη, συλλογι
στηκε, κι' άνησύχησε όχι για τη
γενική εξέλιξη, άλλα μήπως έκεί
νος, άμφισβόλλοντας για τό μέλλον
ματαιώσει την έντιχείρησή τους πού
μόλις τώρα έμπαινε στα σκοριά.

(Άκούει...)

ΣΕΝΑ

37

του
γλυ
στα

έχθ

λίσ
κλε
βρε
νου
ριά
πό
θρο
κώ

το
γιο
δει
κω

και
σε

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

38

—Μαρά τί εύκολα πού γίνονται οι διδασκαλίες άπαισιόδοξοι! είπε σέ τόν φίλό του. Νά! Ρώτησε τόν Ροδόπη και να ίδεις τί θα σου πεί: Σει πως λώμος και καταποντισμός!... Έγώ όμως τόν λένω κι' επίμωκος: Δεν έχουμε τίποτα να φοβόμαστε, δεν υπάρχει κανένα λογικό επίχειρμα πώς θ' ανακατευτούμε στόν κόσμο.

—Εγώ, έκανε ο Ροδόης χαμογελάοντας, δεν κρύω με τή λογική. Κάνω με άλλα μέτρα...

—Ποιά μέτρα;

—Έγω τίς μουσικές φωνές μου, έβγαλε με κάποια συστολή, κάπως πώς άστειεύεται.

Τότε γέλασαν περισσότερο άπό διακ' ο Λιόντας κι' ο Μπερτάχης. Κι' ο πρώτος γιά να διασκεδάσει τήν ανυπαρξία, τούς διηγήθηκε ένα έπεισόδιο πού είχε μάθει, έξενευστικό γιά τόν άρεντικό του τόν Βαρόκη. Πάει από τήν εποχή πού υπογράφηκε τόν εταϊρικό, δεν άφι-

νε εύκαιρία να μήν περιγιάσει κάποιον δυνατό ή κάποιον πλούσιο, δείχνοντας με τούτο τήν πεποίθησή του πώς τούς θεωρεί κιόλας εύκολη λεία, τυχάρπαστους πού αúτος πολύ γρήγορα θα τούς υποσκελίσει ή τούλάχιστο θα τούς άναμετρήσει σάν ισότιμος.

Τό έπεισόδιο τού Βαρόκη, λοιπόν, είχε κοινολογηθεί, ίσως από κάποιον άπλοϊκή άκριτομύθεια τού ίδιου, έφτασε ίσαμε τ' αυτιά και τών υπαλλήλων του στό πρακτορείο.

Ο Λιόντας τόν διηγήθηκε άποψε με πολύ χιούμορ. Άναφερόταν στίς έρωτικές σχέσεις τού προΐσταμένου του με τή Διάνα Μπάουμαν: Μιά μέρα, πρίν από μήνες, ο Βαρόκης είχε βρει στό ντιβάνι τής φιλενάδας του, χωμένο μέσα στά μαξιλάρια, ένα χρυσό μανικετόκουμπο, διαγλαμμένο με μιάς άπό τή ζήλεια, τόν είχε άρπάξει σά λάφυρο, έκανε φοβερή σκηνή στή Διάνα, έφυγε ζαναμμένος κι' έτρε-

ξε άλλοθις σ' ένα χρυσόκοκκό να δεισνύει πώς είναι μολυμαμένο. Είταξε μολυμαμένο — περιπτώση φυσικά, επιδορυνητική. Δεν μπορούσε πιά ν' άνήκει στόν... υπηρέτη της, όπως είχε προσφαστεί ή Τζαί! Λίγον κερά άργύρετο, άστόσο, ο Βαρόκης τόν ξεσκαφάνει με τήν άραία του. (Μή μου πτήτε! "Ολοι αυτοί οι παραλλήλες είναι παπάκια.) Πάει σέ μιάν έκρηξη γελοίου ιπποτισμού, τής δίνει πίσω τόν μανικετόκουμπο, γιά να μή τόν περάσει πώς ήθελε να τής τόν σουφρώσει! Πάει αυτός. Έάφνου όμως, στά τέλη τού καλοκαιριού — κεραμύδα! Ο Βαρόκης παρατηρεί κατά τύχη πώς τόν άμαρτωλό εκείνο μανικετόκουμπο, μαζί με τόν ταίρι του φυσικά, τόν φορούσε ένας φίλος του. Κάποιος Μαρκεζόπουλος... —Μήπως είτανε, σύμπτωση άπλή; παρατήρησε με πολύ τάκτ ο Μπερτάχης.

—Τί σύμπτωση; Άστειεύεσαι; Τά μανικετόκουμπα αυτά δεν είτανε τής άράδας, γιά να μοιάζουν με άλλα. Κι' ο Βαρόκης, ένωια σου, τά θυμότανε πολύ καλά. Δέ λαθεύει ή ζήλεια.

—Ούφ! Τί συχαμένη ιστορία, έκανε νευρισμένη ή Χρηστίνα. Άφήστε τα τώρα, δέ μας ενδιαφέρει.

—Στάσου, στάσου! φώναξε έν-

θουσιασμένος ο Λιόντας. Δεν είναι τόν καλύτερο... Τόν καλύτερο είναι πώς τόν Μαρκεζόπουλο αυτόν ή Διάνα είχε ζήτήσει από τόν ίδιο τόν Βαρόκη να τής τόν παρουσιάσει.

—Ε, κι' ύστερα; Μιά φορά, κάποιος θα τής τόν παρουσιάσει. Έλα, πάμε τώρα, σου λένω.

—Μή τί σ' έπιασε και θέλεις τώρα σώνει και καλά να μου γράσεις τόν άνέκδοτο! Άφησε να τούς έξηγήσω τή νουστιμάδα του... Τόν καιρό λοιπόν πού ή Διάνα ζήτησε να γνωρίσει τόν Μαρκεζόπουλο κι' ο Βαρόκης τής τόν παρουσίασε, είχαμε περάσει κιόλας ήμέρες από τή στιγμή πού εκείνος είχε βρει τόν μανικετόκουμπο στό ντιβάνι της!

—Ποιός; ρώτησε γοά ο Μπερτάχης.

—Ο Βαρόκης, διάδολε! Αυτός δεν είπαμε πώς τόν βρήκε;

Κοιτάχτηκαν άπορώντας. Πρώτος γέλασε ο Στίφανος.

—Κατάλαδα, κατάλαδα! φώναξε χτυπώντας παλαμιάκι. Τόν καιρό πού ή Διάνα ζητούσε να γνωρίσει τόν Μαρκεζόπουλο, τόν είχε κιόλας...

—Μπράβο σένα, έκανε μέσα στό δόντια του με περιφρόνηση ο Χαρόπουλος.

—Τί; Αυτό δεν είναι;

(Ήκολούθει)

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Η ΥΠΟΘ

38

Η Γκαίη άπεφάνε να στρίψει στο σπίτι. Ο πτήκε στην πόρτα, τήν άπ έβλεπε τήν άλυσίδα. Έκ έβλεπε στήν πόρτα πάλι έβλεπε στο κεφαλόσκαλο. Σόσατζ είχε τόν καλό ή κομμάτι, έβλεπε τόν σκαλί και έβλεπε να τόν γράβει σκαί όμως δεν άπτήρησε ρεταμό του κυρίου του νησιόμιο κούνημα της.

—Τί συμβαίνει, Σόσατζ; Τό σκαλί είχε έσο ύποτακτικό και έσο.

—Δεν είναι καλά.

Ο Κήν άπλωσε τόν γυ να γράβει τόν Σόσατζ με άμειους άμειους τόν σόν να περμένε ένα Κήν γονάτισε διακ' και άρραξε να γράβει. Ο Σόσατζ έβλεπε τόν ρίου του τόν ένα ο ναυαγίο τόν ένα κούνημα.

διὰ νὰ περ-
τως καλὰ οἱ
λοῖ, καλωσύ-
ποτε αὐ-
ιστορία, ἀ-
ς καὶ κακίαι
κισμένου κα-
ο χθές ἡ ΔΩ-
ΡΤΙΟΥ 1947.
διὰ τὸν κό-
ορική, ἡμέ-
η — ἀρχίζει
πον μας νέα
μεγάλη Χώ-
ς μεγάλος
ἐσχυρὰν
ἐπῆραν ἀπὸ
Λς ἐχθρὸς Δό-
στος!... Με-
μαρτύρια,
ες, ἀνέτει-

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

39

—Αὐτό, τὸν διαβεβαίωσε συμπε-
ραίνοντας θριαμβικὰ ὁ Λιόντας.

Ὁ Στέφανος γελοῦσε μ' ὅλη του
τὴν καρδιά, ὅμως δὲν τὸν ἀκολου-
θῆσε παρά μονάχα ὁ ἴδιος ὁ ἀφηγη-
τὴς τοῦ ἀνέκδοτου. Ὁ Μπερτάκης
χαμογελοῦσε μὲ ἀμνηχανία γιὰ νὰ
κρυφῇ τὴν σαστισμάρα του ποὺ δὲν
εἶχε κατορθώσει νὰ καταλάβει τί-
ποτα.

Κι' ὁ Ρονιάς, δουλισγμένος στὸ
ντιβάνι, κοίταζε μονάχα τὴν Χρηστί-
να, τὴν κοίταζε μ' ἀπειρη συμπό-
νια.

Ἐκεῖνη ἐνοίκωσε τὸ βλέμμα του,
ἀναδούτηκε στενάχωρα, τοῦ ἔριξε
μιὰν ἐνοχλ. ντροπισμένη ματιά
καὶ σηκώθηκε γιὰ νὰ κρύψῃ τὸ
κοκκίνισμά της.

IB'

Ὁ Τόλης εἶχε νὰ κοιμηθεῖ και-
νικά δυὸ ὁλόκερες νύχτες. Δὲν ἤξε-
ρε τί τοῦ συμβαίνει καθαυτό. Φα-
νότανε πὼς εἶναι ἀρρωστος, μὰ
πάλι δὲν εἶτανε δέβαιος. Εἶχε ἰδεῖ

ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

δνεῖρα δυσάρεστα, τὴ μιά γιὰ τὸν
ἐαυτό του, τὴν ἄλλη γιὰ τὸ σπῆτι
τους. Τὸ πρῶτο τὸ ἔχασε ὡς ποὺ
νὰ ξυπνήσῃ, τὸ δεύτερο ὅμως τὸ
θυμᾶται πολὺ ζωηρὰ.

Φωτιά, λέει, εἶχε πιάσει στὴν γει-
τονιά κάποιο σπῆτι μεγάλο ποὺ ὡς
τόσο αὐτὸς ποτέ του δὲν τὸ εἶχε
ἰδεῖ. Εἶτανε νύχτα κι' ὅμως νὰ ποὺ
γύριζε ἀπὸ τὸ σχολεῖο του μὲ τὴν
σάκκα στὸ χέρι. Βιαζότανε νὰ φτά-
σῃ στὸ σπῆτι του, ἀνήσυχος μήπως
ἡ φωτιά ἀπλωθεῖ ἴσαμ' ἐκεῖνο καὶ
τούς τὸ κάψει. Ἐτρεχε, ἔτρεχε λα-
χανιασμένος. Παράδοξο: Εἶτε ὁ δρό-
μος, ἀντὶ νὰ λιγοστεύῃ, ὅλο καὶ
μᾶκραινε περισσότερο, εἶτε τὰ πό-
δια του εἶχανε γίνοι βαρειά, σὰ μο-
λυβένια, κι' ὅσο κι' ἂν ἔτρεχε βρι-
σκοτάν ὁλοένα στὸ ἴδιο μέρος. Τέ-
λος, ὕστερα ἀπὸ ἀγωνία μεγάλη,
φτάνει, μπαίνει στὸ δρόμο του. Ὁ
χι, ἡ φωτιά δὲν εἶχε φτάσει ἐδῶ,
δόξα νᾶχῃ ὁ Θεός! Μόνο ποὺ τὸ
σπῆτι τους φωτιζόταν ἀπὸ μιὰ ζω-
ηρὴ κόκκινη φεγγαβολή, λὲς κ' ἡ

πυρκαγιά εἶταν ἐκεῖ δίπλα. Στεκό-
τανε σαστισμένος νὰ τὸ κοιτάξῃ ὁ
ταν, πάνωθ' του, στὸν οὐρανὸ, βλέ-
πει νὰ ξετυλίγεται ἓνα σύννεφο γέ-
ραστιο καὶ μαῦρο, σὰν πηχτὴ-πηχτὴ
καπνιά. Κυλιέται τὸ σύννεφο, φου-
σκώνει, προχωρεῖ, ἀλλάζει σχήμα-
τα, κι' αὐτὸς — ἀγνωστο πὼς —
εἶρει ὅτι εἶναι ζωντανό, ἓνα εἶδος
τέρας ποὺ οἱ ἄνθρωποι τώρα τὸ
προτοβλέπουν. Ἀνέκωνε νὰ σαλέ-
ψῃ, πανωμένος ἀπὸ δέος ἀλλόκο-
το, στέκεται καὶ τὸ κοιτάξῃ δου-
βά. Παραξένευται μονάχα ποὺ κα-
νένας ἀπὸ τοὺς δικούς του δὲν προ-
βαίνει σ' ἓνα παράθυρο, νὰ δείξῃ
τούλάχιστο πὼς ἔχει καταλάβῃ τί
γίνεται. Τίποτα! Καὶ νά, τὸ μαῦ-
ρο σύννεφο, γεμίζοντας τώρα μὲ τὴν
κοιλιά του τὸν οὐρανὸ, χαμηλώνει
πάνω στὸ σπῆτι τους, τ' ἀγγίζει,
σφκτόζει τὴν ταράτσα του, ὕστερα
πρὸς κάτω ἀκόμα, τὰ μισὰ παράθυ-
ρα, κυλάει τοὺς καπνοὺς του, σα-
κώνει τοὺς τοίχους, ἱσκιώνει τὸ
δρόμο. Εἶναι κάτι ἀπαίσιο κι' ἀνα-
πότρεπτο, θαρρεῖς πὼς ποτέ δὲ θὰ
τελειώσῃ...

Εἶχε εἰπῆσαι νεμᾶτος ἀγωνία,
μουσκεμένος στὸ ἰδεῶτα. Κι' ὅ-
μως ἔκανε ψύχρα τὸ φθινόπωρο εἶ-
χε μπεῖ, ἀρχίσανε καὶ τὰ σχολεῖα.
(Ἀκολουθεῖ)

ΕΝΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Η ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΠΑ

39

ΥΠΟ ΤΟΥ

Ἡ συζήτησις μὲ τὸν Σέπτελο-
δαντ εἶχε συντελέσει κι' αὐτὴ στὸ
νὰ μεγαλώσῃ τὴν ἀνσυχία τοῦ
Κήν. Ὁ Κήν εὗρισκε τὸν ζωγράφο,
ποὺ ἦταν χωρὶς ἀμφιβολία αὐτοῦ
καὶ εὐκρινῆς, συμπαθητικὸ. Τὰ
λόγια ὅμως τοῦ Σέπτελοδαντ τὸν
εἶχαν ἐκκεντρίσει. Ἦταν φανερό ὅ-
τι ὁ ζωγράφος, παρ' ὅλο τὸ ἐνδι-
φέρον του γιὰ τὴν ἐκπαιδευμένη
μικραῖλα Ἰνγκριντ, ποὺ τὴν εἶχε
θαυμάσει τόσο πολὺ στὴν Κοπεν-
χάγη, δὲν πίστευε στὴν ἱστορία
τοῦ κρίνου ποὺ μέλει δαπνῶς με-
γαλώνοντας μέσα στὸν δούρκο. Καὶ
χωρὶς νὰ θελῃ, ὁ Σέπτελοδαντ εἶ-
χε κάνει τὸν Κήν νὰ ὑποψιάσῃ ὅσα
τάστα ἀπὸ ζήλεια. Ἀπὸ τὸν ζω-
γράφο ὁ Κήν εἶχε προσπαθῇ
ἀποσπᾶσθαι διηγεσην ὡς
τοῦ εἶχαν δοθῇ. Οἱ πρῶτοι
τοῦ ζωγράφου γιὰ τὸ ἐπι-
ζωῆς τῆς κ. Πάρανταῖν
μερικὰ διπλωμάτη τὸν
τρομερὰ. Ὁ Κήν συλλογι-
σάμενος ὅτι ἡ

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

40

Για να παρηγορηθεί, δόθηκε να σκέφτεται, ότι μπορούσε πάλι ευχάριστα, πάσχει να φτιάξει δικιά του διανοή, από κείνα που συνήριζε, για ταξίδια μακρινά, για τον καιρό που θα ήταν άντρας και λεύτερος. Θυμήθηκε το Ρονιά, τον άνακομφ-σε γλυκά ή σκέψη πώς αύριο τ' άπόγεμα, γυρίζοντας από το σχολείο, θα τον εύρισκε καθισμένον στο θαλάμι τους να τον περιμένει γιάν την τακτική τους κουβεντούλα, προ-του έρθουν οι άλλοι κύριοι κι άναγκαστεί ν' άποτραδηχτεί στην καμαρούλα του για μελέτη.

Συλλογίστηκε και την Βιολέττα, είν' αλήθεια. Την είχε ξαναδεί στο σχολείο, όμως δεν έγινε καθόλου κέينو που φοβόταν αυτός, πώς θα τον δωθήσει τόχα για το δράδι που πέρασε μπροστά στο σπίτι της και δεν της άποκριθηκε όταν τον είχε φωνάξει. Του φάνηκε λιγάκι μεγαλωμένη, πιδ σοδορή. Το χτένισμά της ήταν άλλοιωτικό, τὰ μαλλιά της πιδ μακρούς, άμολυτά

ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

στους δίκους και κατασπαρωμένα καθώς τα είχαν οι μεγάλες κυρίες στον κινηματογράφο. Ταύ εφάνηκε πως άναγνώριζε τη φροντίδα της άδερφης της σ' αυτή τη μεταμόρφωση. Μιά μέρα, την ώρα που σκόλαζαν, την άκουσε νά λέει στις φιλενάδες της πως λογαριάζει τώρα κοντά νά τις καλέσει έν' άπόγεμα γιά τσάι. Και καθώς μία συμμαθήτρια τή ρωτούσε άν θα χορεύου-νε κιόλας:

—Καὶ δέδασαι! ἔκανε ἡ Βιολέν-
τα μὲ κάποια μεγαλοπρέπεια. Ἔ-
χουμε τώρα καὶ γρασιμώφωτο. Ὁ
πῶ καὶ σὲ μερικά ἀγόρια ἐδῶ ἀπὸ
τὸ σχολεῖο... Τόλη, θάρρεις ἀν σὲ
καλέσω;

*Εὔνις κατακόκκινος.

—Θάρσινω, τῆς ἀπακρίθηκε ἀδελφία, μέσα στὰ δόντια του.

Μέρες τώρα τη συλλογίζοταν από τη την απάντησή του και τον έπαιρνε η ντροπή. Θά μπορούσε να έχει απαντηθεί πολύ καλύτερα, ευγενικά, σαν άνθρωπος! "Αχ, έτσι

πάντα, ὅλα τὰ καλύπτεται τὰ σκε-
φτότανα πολὺ ἄργά, ὅταν τίποτα
πρὶν δὲν διορθωνόταν.

Τὴν ἄλλη μέρα τ' ἀπόγεμα, γυρίζοντας ἀπὸ τὸ σχολεῖο, εἶδον πραγματικά τὸ Ρονιά καθισμένον στὸ ντιβάνι, νὰ τὸν περιμένει. Εἶταν ὁλομόναχος στὸ σαλόνι, σκεφτικός, μὲ τὸ κεφάλι του προσημασμένον πᾶν στὸ στήθος. Τὰ μάτια του φαίνεσανε στὸν Τόλη θλά.

Μιλήσανε για διάφορα, καθι-
πάντα, όμως ο μεγάλος φίλος
ταν άκεφος άπόψε, άφαιρεμένος.
Κάπου-κάπου άπόμεινε να κοιτάει
τό παιδί χωρίς να λέει λέξη, κα-
τότε, μέσ' άπό τό μάτια του, πε-
νούσε κάτι σαν καταχνιά, τό βλέ-
μα του γέμισε λύπη.

—Γιὰ πές μου, Τόλη, λείπει καὶ ποια στιγμή χαϊδεύοντάς του τὸ μάγουλο ἀπαλά, θὰ ἤθελες νὰ γίνεις γρήγορα ἄντρας;

—Θὰ ἤθελα, ἀλλὰ μήπως εἶναι
στον χίρι μου;

—Ξέρεις; Σ' άλλους καιρούς
στον δικό μου ως ποίμε — τα πο-
διά άργούσανε να γ'ουν άντρες.
Μεγαλώνανε και ξέρανε άκίμα
λίγα πράματα γ'α τη ζωή
γιὰ τους άλλους ανθρώπους... Τ
ρα θαρρώ πώς έσείς θα μεγαλώ-
τε πολύ πιο γρήγορα. Αυτό
πρέπει να σ' εαφινάσει. Τόλη.

ΣΕΝΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

Η ΥΠΟΘΕΣΗ

40

Τέλος, ύστερα από πολλές
δ Κλην νόμισε ότι θα μπορούσε
να κοιμηθεί.

Πόσο παράξενος όμως είναι ο λογισμός του ανθρώπου; Άνθρωποι απροσχημάτιση, ο Κήν να πω είδε μέσα στο σκοτάδι πολύ καθαρά. Είδε τον Σά που εξίσχιζε με τα δόντια ένα ξύλαρι.

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

41

—Νά με ξαφνιάσει; Πώς δηλαδή να με ξαφνιάσει;

—Ο Ρονιάς είχε σταθεί για λίγο μιλητός, σά να δυσκολευότανε να βρεί τὰ λόγια του.

—Μπορεί, εἶπε τέλος μὲ κάποια δυσκολία, μπορεῖ ξαφνικά να γίνει κάτι πού να σέ τρομάξει στήν ἀρχή. Πώς, να πούμε, σάν κοιμάται κανένας ἡσυχος-ἡσυχος καί ξάφνου πέφτει κάπου πολύ κοντά ἕνα ἀστροπελίδι. Σοῦ ἔχει τύχει νά πεταχτεῖς καμμιά φορὰ ἔτσι στὸν ὕπνο σου;

—Ὁχι, εἰς θυμῶμαι, ἔκανε ἀπορημένο τὸ παιδί.

—Ὅλα τυχαῖον, αὐτὸ πρέπει νά τὸ ἔχεις ὑπ' ὄψη σου. Λοιπόν, ἀν γίνει κάτι τέτοιο, δὲν πρέπει νά φοβηθεῖς, νά μὴ σαστίσεις. Αὐτὸ θά πεί νά εἶναι κανένας ἀντρας. Λές μέσα σου: Τὴν ὥρα πού οἱ ἄλλοι δειλιάζουν, ἐγὼ δὲν πρέπει νά δειλιάσω. Καί βλέπεις τότε πὼς μόνο γιατί τὸ σκέφτηκες, δὲ δειλιάξεις πιά.

ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

—Ναί, αὐτὸ θαρρῶ πὼς τὸ καταλαβαίνει...

—Ὅταν ἕνα σπῆτι πιάνει φωτιά, τὸ πιὸ πολὺτιμο πράγμα καταλαβαίνει δέβαια ποῖος τὸ σώζει: Ὁ πιὸ ψυχραιμος. Οἱ ἄλλοι σαστίζουν, ἀρπάζουν, δ.τι βρεθεῖ μπροστά τους καί φεύγουν, νομίζοντας πὼς γλύτωσαν κάποιο θησαυρὸ. Εἶδα κάποτε μὲ τὰ μάτια μου σὲ μιὰ τέτοια περίπτωση, κάποιον νά πετάγεται ἀλλοπαρμένος μέσ' ἀπὸ τὴς φλόγες κρατώντας στὰ χέρια του ἕνα κλουβὶ μὲ καναρίνι. Εἶπανε φανερό πὼς δὲν καταλάβαινε οὔτε κι' ὁ ἴδιος τὴ κρατοῦσε.

—Γιατί; Τὸ καναρίνι δὲν ἔπρεπε τάχα νά σωθεῖ;

—Ὁ Ρονιάς χαμογέλασε μὲ τρυφερὴ ἐπιείκεια.

—Ναί, δέβαια, τὸ καναρίνι ἔπρεπε νά σωθεῖ. Ἐπρεπε όμως νά σωθῶνε κι' ἄλλα... Αὐτὸ θά τὸ καταλάβεις ὅταν γίνει κείνο πού σοῦ εἶπα πρίν: Τὸ τρομαγμένο ζῖνημα. Θά τὸ καταλάβεις ἀν θυμηθεῖς καί

δὲν τρομάξεις. Ὁ κόσμος ἔχει ἀνάγκη σήμερα ἀπὸ ἀνθρώπους πού δὲ θά σαστίσουν, δ.τι κι' ἀν συμβεῖ... Μπορεῖ, τώρα πού σοῦ τὸ λῶ ἔτσι, νά μὴ μὲ καταλάβω; Εἶρα όμως ὅτι σάν ἔρθει ἡ κρίσιμη στιγμή θά μὲ καταλάβεις. Γιατί θά ἔχεις γίνει καλὰς ἀντρας.

Τὸ παιδί τὸν κοίταξε καί συλλογιζότανε πὼς νά, τὸ χτεσινὸ του δ νειρο δειλίωσε: Ἡ πυρκαγιά στὸ σπῆτι...

—Παιδί μου, εἶπε μὲ δοθεῖα συμπόνια καί κλεινοντας τὰ μάτια του ὁ Ρονιάς, θά ἴδεις σκηνὴς πού δὲ θάπρεπε νά τὴς ἀντικρίσουνε τὰ τρυφερά σου μάτια. Θά μάθεις πράγματα πού κάλλιο θά εἶπανε νά μὴ τὰ μάθαινες ποτέ. Λυπῶμαι, μὰ τί νά γίνει!... Δὲ μπορῶ νά σέ βοηθῶς ὅσο κι' ἀν τὸ θέλω. Κι' ἀκόμα ἀναγκάζομαι τώρα νά φορτώσω στοὺς παιδιάστους ἄμους σου αὐτὸ τὸ προμερό βάρος: Νά σ' ἐξορκίσω νά μὴ δειλιάσεις, νά σώσεις ἀπὸ τὴν κληρονομιά τῆς ἀνθρωπότητας, δ.τι πρέπει ἡ τοῦλάχιστον, δ.τι μπορεῖ νά σωθεῖ. Τὸ δοῦν τοῦτο χρέος φέρεται σ' ἐσῆς ὅλα τὰ σημερινὰ παιδιά.

('Ακολουθεῖ)

H

41

Ὁ κερὰ τὸ πρῶτο Κῆν τοῦ πτήσης ἀντὶ τὸ Ρόχαμ ν' ἀρνηθῇ.

—Λυποῦμαι νὰ ἐργασθῇ ἔχω ἀκούσει. Ἡ ὑπερὸ τέρως πού ὑπαρξὶ τοῦ αὐτοῦ μὴ φθῆκε τὸ θεσπὶς θά' ἦ. Πῶς θά τόν;

Ὁ Κῆν τῆτες. Καὶ συναίσθημα τρομακτικὸ τῆτες εὐτὶ δ Κῆν οὐ ἔσπρωξε. Εἶχε χάσει μα ἕνα φ

TOY K. AGGELOY TEPZAKH

Μιλώτε άρτια, άφαιρέτως, θά
νά μονολογούσε, α' ή φωνή του εί-
ταν ήρεμη, χαϊδευτική. † άγόρευε
τούτο είπας παιδί του, έτσι το έ-
νοιαζε. Παιδί της γυναικας που ά-
γάπησε περισσότερο από κάθε τι
άλλο στη ζωή και παιδί του στοχα-
σμού του. Εκείνη του είχε πλάσει
το κορμί, αυτός του φύσηξε το
πνεύμα. Σιγά-σιγά, άσυνείδητα σχε-
δόν, ή άκατροφή του Τόλη είχε γί-
νει γι' αυτόν ένα είδος προσομοίου,
φιλοδοξούσε να τον διαπλάσει σύμ-
φωνα με κάποιο ιδανικό πρότυπο,
ν' άφήσει στα νεαρά χέρια του παι-
διού τούτου, φεύγοντας, μια πνευ-
ματική κληρονομιά. Άπό καιρό τώ-
ρα όλες του οι έπιδιώξεις στη ζωή
είχανε περιοριστεί σε τούτη την υ-
στατη και μοναδική φιλοδοξία.

('Ακολουθεί)

ραση της 'Αμερικανής
 γαρις εις την θά-
 λαν, η επιθεσις καταν-
 νά μόνον τότε, όταν
 ις ευνοείας ηλπί-
 η, τας όποιας έστι
 από την 'Αμερικανήν
 ολαυκήν επιθεσί-
 νησι τή πρότυπον
 θέλοντας να έλ-

Λ' Ἐκὼς μαθηματικὸς
τοῖς ἰσχυροῦς ἀποφαι-
νον κραυγάζων θεὸς
τῆς α' Ὀπλᾶς, θεὸς
τῆς γ' Ὀπλᾶς γὰρ κατεστρά-
φη εἰς τὰ καὶ καὶ
τῆς Ἀρκαλίας. Ὁ
ὁ εἰσὶν οἱ, συναλ-
λὰς ἐκείνη τὴν ὥ-
ρην τῆς α' Ὀπλᾶς. Ὁ
ἀποστός, λέγει χιρ-
λαδύναται! Καὶ ἐ-
στὶν...

Τὸ νὰ ζητοῦνται
λατὸς ἀπὸ τῶν
εὐλαίας—τῶν
τά τρα
ραμονα
κχυῆς
μαν. δ

...λογο-
...δα ελ-
...υρνο-
...οῦτος
...μα με-
...θειας
...Η ε-
...δεικνύ-
...ου της
...αντικ-
...ανικ-
...εσται.
...ley

γράφει ότι κέρρα-
...πούθη αρκετά.

(Δικηγόρος)

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

44

ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Πλάνη. Την έδωσαν όλοι μαζί. Και νένας δε μπορεί να υποχρεώσει τους άλλους όταν δε στέργουνε να υποχρεωθούν. Πάνω στο προσκεφάλι με τα κλειδιά του φιλικατζιδίκου, κοιμόταν ένα πλάσμα ικανό να όνειρεύεται. Ένα πλάσμα με περασμένα, με μυστική ζωή, με απόθεμα όνειρων. Χτες είχε μαγαζάκι και κατάστιχα. Σήμερα το μαγαζάκι έχει σημαία. Σημαίες, παντού σημαίες. Ανεμίζουνται στον αυγινό ούρανο της πεντακάθαρης ημέρας, ανεμίζονται στα σηκωμένα χέρια, άνεμίζονται μέσα στα μάτια. Τα μάτια κοιτάζουνε τον ήμεροδείχτη τον κρεμασμένο στον παλιό, ξεφτισμένο τοίχο που χρόνια τώρα, νομίζοντας πως άγγρυνάει, υσταζε. Το καινούργιο φύλλο γράφει έναν αριθμό που θα μείνει, που δεν θα τσαλακωθεί μέσα στην αφαιρεμένη χούφτα καθώς οι προηγούμενοι. 28 Οκτωβρίου το 1940. Άκουγες για την Ιστορία, έλεγες για την Ιστορία και δεν ήδρες πως γίνε-

ται η Ιστορία. Να πως γίνεται. Μέσα σε μιάν άναπα-τεχη, ασύλληπτη κι αιώνια στιγμή. Ο Ρονιάς, άνικανος να καρφωθεί σ' έναν τόπο, έτρεχε στους όρόμους έξαλλος. Χρόνια είχε να νοιώσει τον έαυτό του νέο. Πες καλύτερα πως τα νιάτα τα είχε άποχαιρετήσει μια για πάντα, τελειωτικά. Τα νιάτα δεν είναι κάτι που ξαναγυρίζει, αυτό το ξέρουν όλοι. Κι όμως να που σήμερα, όλόξαφνα ξυπώντας, είχε νοιώσει να γίνεται μέσα του κάτι γοργό και τεράστιο, άλχημεία μαγική. Στις φλέδες του, καλπάζοντας μεθυσμένα, χύθηκε αίμα καινούργιο, όλοκάθαρο, φωφοριστό. Πηγαίνει μέσα στο πλήθος, άνάλαφρος, και νοιώθει πως ένα περίσσεμα ζωής ξεχειλίζει από την καρδιά του. Νοιώθει πως είναι ικανός να κάνει πράξεις, πράξεις όρμητικές κι άναπάντεχες. Χαμογελάει ξέγνοιαστα, σπάταλα, χαίρεται άνθρώπους, σφίγγει χέρια, δείχνεται διασπαστικός, ένθουσιαστικός.

όλοι του φαίνονται άξιαγάπητοι, σκιρτήματα χαράς άκράτητης τον πνίγουν, αυτός ό ίσαμε χτες τόσο κλεισμένος στο έσωτερικό του, λαχταρίζει τώρα από άνάγκη άδερφοσύνης με όλους, χωρίς διακρίση. Είναι ημέρα όμορφη, γαλάζια και χρυσή, ό κόσμος γύρω έμοιαζε καινούργιος. Ξεσηκαμένα από τις άκρες της πολιτείας, πλήρη άνεξάντλητα, θεωρίες άπέλειωτες κι ά νυπόμενες δάδιζαν προς τα κέντρα, χωρίς ξεκάθαρο σκοπό, έτσι σα για να δώσουνε διέξοδο μονάχα στην πλημμύρα τούτη της έσωτερικής εύφορίας που τα συνεπαίρει. Οι σειρήνες μουκαρίζουνε κάθε τόσο, απλώνοντας στον ούρανό κύματα καταποδιαστά από άνατριχίλες. Οι άνθρωποι στέκονται, σηκώνουνε ψηλά τα μάτια, φαχουλεύουνε το σπερμά. Περιωθούνε κάτι, δεν σπέρχεται, άνωρωτώνται, ρωτώνται μεταξύ τους, δάζουνε σε κυκλοφορία έξηγήσεις που, έπειδι, έξηκονησαν από στόμα άγνωστο, φαινονται κιόλας αόθεντικές, πειστικές. Ένα μικρό, άκύμαντο σφύριγμα από τις σειρήνες. Κάποιος λέει: ελπίο είναι σύνθημα για τους έφείδρους να παρουσιαστούνε στις μονάδες τους. Όλοι άμέσως το παραδέχονται, το μεταδίνουν πιο πέρα, με ύφος πληροφωρημένο.

ΞΕΝΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

Η ΥΠΟΘΕΣΙΣ

44

—Έπρεπε νάρθω, άποκρι-
...με ξηρό ύφος. Από την τελευ-
...φορά που σας είδα, σκέφτηκα
...λύ την υπόθεσί σας και συζη-
...σχετικά με τον σέρ Σάιμον
...κερ. Σήμερα το απόγευμα πα-
...ται να τον συναντήσω για να
...ζητήσω ξανά μαζί του.
—Τί συμβαίνει;
—Δεν είμαι ικανοποιημένος
...την υπεράστισι. Δεν είναι ό
...δυνατή, δεν σπνρίζεται σε
...έπιχειρήματα. Μπορείτε να
...ιθε στα λόγια μου. Έχω π
...πειρά και ξέρω ποτε έχομε
...τητες έπιτυχίας και ποτε
...δεν βρούμε καλύτερα έπιχειρ
...φοβούμαι ότι θα δοδεύμε σε
...δύσκολη θέση στη Δίκη. Έχω
...θώσει στο παρελθόν, όπω
...ρετε ίσως, να κερδίσω υπόθε
...συγκινητικές έκδησεις στο
...κους, με άμυνευμένους άνα
...Η δική σας άμυνα υπόθεσι
...ται από τον
...αυτός δεν

PIA

εντολές και
α. εντολές
ποινική
CIV
μετά. Το
κεί.
παράγον
των πειν
επεί. και
ΑΤΣΗ
καρμιν
I. λανθ

ΟΛΟΝ
Ον Μαρ-
Τισκο-

κατά. I Πια
αρκου-
οίε. I
I και

ΛΟΥ
Πα-
νου

αυθ
α

...αυτίσασμι και οι
...παράλληλεις
...κατά λογικών και
...δυσχερύνειν δρόσημον. Πέ-
...καί η καλή θέλη-
...και η διόθεσις προς συ-
...καί η ήμμορουν
...αδυναμία,
...αυτά θα διευκολύνει
...επιτυχία όλων εκείνων
...ενοσίων που θα ισοδυ-
...προς ριζικήν ανα-
...της Νίκης που ε-
...και θα ενεφανίζε-
...τεραστία πολεμική
...καταβληθεί-
...διά την άπλην μεταλλα-
...επιδότου επί της Εύ-
...αλλά και του κό-
...δουκλήρου. Και από
...της, αφ' ης δηλαδή
...της ή διαθέσεις των υ-
...κοσμοκρατόρων
...σταθερώς την δρᾶ-
...των προς το δρόσημον,
...εις την αρχήν σκε-
...ακόμη υπό τον πέ-
...των διπλωματικών
...αλλά πάντοτε
...εκδηλουμένη ή ΑΝ-
...ΤΙΔΡΑΣΙΣ. 'Η ανατα-
...εις την 'Ελλάδα, με
...διαφανείς της στόχους,
...μία σαφής ένδειξις
...κοσμοκρατορικών αυ-
...των τάσεων, άλλ' ύπηρε-
...ανάμα και ένα κολοσσαϊόν
...από τα μέρους των υπο-
...της ανταρσίας. Δι-
...το δρόσημον ύψωθη αι-
...επιβλητικόν και ε-

...αυτίσασμι και οι
...παράλληλεις
...κατά λογικών και
...δυσχερύνειν δρόσημον. Πέ-
...καί η καλή θέλη-
...και η διόθεσις προς συ-
...καί η ήμμορουν
...αδυναμία,
...αυτά θα διευκολύνει
...επιτυχία όλων εκείνων
...ενοσίων που θα ισοδυ-
...προς ριζικήν ανα-
...της Νίκης που ε-
...και θα ενεφανίζε-
...τεραστία πολεμική
...καταβληθεί-
...διά την άπλην μεταλλα-
...επιδότου επί της Εύ-
...αλλά και του κό-
...δουκλήρου. Και από
...της, αφ' ης δηλαδή
...της ή διαθέσεις των υ-
...κοσμοκρατόρων
...σταθερώς την δρᾶ-
...των προς το δρόσημον,
...εις την αρχήν σκε-
...ακόμη υπό τον πέ-
...των διπλωματικών
...αλλά πάντοτε
...εκδηλουμένη ή ΑΝ-
...ΤΙΔΡΑΣΙΣ. 'Η ανατα-
...εις την 'Ελλάδα, με
...διαφανείς της στόχους,
...μία σαφής ένδειξις
...κοσμοκρατορικών αυ-
...των τάσεων, άλλ' ύπηρε-
...ανάμα και ένα κολοσσαϊόν
...από τα μέρους των υπο-
...της ανταρσίας. Δι-
...το δρόσημον ύψωθη αι-
...επιβλητικόν και ε-

ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΙ

Βλέπουμε ότι η άρμοδια
εισηγητική επιτροπή επί της συ-
γχευσεως των ύπουργων, κα-
ταλήγουσα εις την απόφασιν δ-
πως τα ύπουργία ααζήθουν από
15 εις 19, υποδετεί και την πρό-
τασιν περί διορισμού κοινοβου-
λευτικών ύφυπουργών... Και ή
μὲν ααζησις του αριθμού των υ-

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

45

Εσθονου χειροκρατήματα. 'Αρ-
χίσανε κεί κάτω, στο βάθος του
δρόμου, κι' απλώθηκαν γαργα ως
έξω, αντιλάλησαν πίσω, σα μόπορα
από χαλάζι. «Τί είναι;» 'Ο δι-
πλανός χειροκρατεί, δέν έχει το
νοῦ του να τὰ εξηγήσει. «Μα τί
συμβαίνει και χειροκρατούν;» τὸν
ρωτάει ὁ άλλος ἐπιμονα και
τότε θάπει σε μάτια του πως
δέν ξέρει κι' ὁ ίδιος καθόλου
γιατί χειροκρατεί. 'Απλοῦστατα·
χειροκρατεί γιατί τὸν πείζει ἡ ἀνάγκη
να χειροκρατήσει.

Σ' ένα κεντρικό κτίριο μπροστά
ὁ κόσμος είχε σταθεί, ξεχειλίζει. Φα-
νές προκλητικές ἐξοπαλιν, σφυρί-
γματα, βάρτα ἐνός δούφονος ἀλα-
λαγμός. 'Ο Ρονιῆς σγκώβει στα
νύχια και ἔκρινε πως ἐξεκρίνανε
μὲν ἰταλική σημαία. Προχώρησε
φοντωμένος. Παράδοξο γι' αὐτόν·
δέν τὴν ἔκρινε τὴν πράξη τούτη
τοῦ πλήρους, δέν τὴν χαραχτήριζε.
Τὴ μάλιστα σύμφωνη με τὴ διαθέση
του, δικαιωμένη ἀπὸ τὴν ἱερή ὀρυή

ΟΡΟΙ

Τὸ παρόμοιο παρὶ ἐνός γένους
ἀπὸ τὸς ἑσθας, τοῦ Αλφειοῦ Γαῖου
ἀρκαῖα, μακάρισε πρὸς τὰς συγχα-
ρὰς. Καὶ ὁ Αλφειὸς Γαῖος, εἰς τὸ
ἔσθου τὴν ῥῆγιν μόνον αἰτεῖ καρπὸν
χωρὶς τὴν ἄλλαν ὡς προσηύχεν. Ἀ-
παντῶν εἰς τὴν διακρίσιν τοῦ πάματος
τοῦ παιδὸς πρὸς τὴν Ἀσπίαν δὴν τὸν
ἐκταράσσον, πρὸς τὸν εὐδοκίαν καὶ
τοῦ πατρός, τὸ γράσει.

«Ἐὰν πρὸς δὲ μὲν ὁ παρρησιῶν·
«Ὅτι εἰς τὸν δῶκε τὸν πρὸς τὸν πα-
τὸς δῶκε τὴν Ἀλφειοῦ πρὸς, προ-
σηύχον καὶ ἔγω δὴ τοῦ παιδὸς σου
τὴν ἀσπίδα ἐκταρῶν στὸν δῶκε σκο-
πὸς τὴν ἀσπίδα τὴν φιλίης σου πα-
τρός. Καὶ ἐγὼ μὲν τὴν ἀσπίδα τὴν
ἑσθου σου ἀπὸ τὸς ἀσπίδ' ἐν' ἀσπίδ'
τὴν ἀσπίδης μου 'Ελλᾶδος, πνίγω
τὸν πόνον μου ὑπὲρ τοῦ μεγαλίου τοῦ
ἑσθου σου.

Ἐν προθέσει ἀσχόλησιν δὲ κατα-
στρέφωμεν τὸ μεγαλίων τὸν λόγον ἑ-
νός ἡρωικοῦ πατέρα τὸν ἀλλοῦ
παιδὶ τοῦ.

ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

τὴς ἀγανάκτησης. «Εἶναι τὸ λιγώ-
τερο πού ἀξίζει νὰ γίνη», εἶπε
μέσα του. Καὶ πρόσθεσε: «Κοίτα-
ξε πῶς, μέσα σὲ μιά στιγμὴ, παίρ-
νεις μέρος, μπαίνει σὲ μιά παρά-
ταξη, ἀποφασίζεις.» Καταλάβαινε
τώρα πῶς ἡ ἔκλογη δέν εἶναι θαυ-
μασία και μονότονη ἐπεξεργασία
στὸ ἐργαστήρι τὴς λογικῆς, ἀλλὰ
σκιρτήμα ψυχρόρητο, καθὼς ὁ οἶ-
στρος, εἴπε ἐκστατικός και τέντωσε
τὰ μάτια του, τὰ στήθα του, νὰ
ποτιστεῖ βαθειὰ ἀπὸ τὴν ἀνάστα τὴς
ἀνεχτήμητης πούτης στιγμῆς.

Σὲ μιά γωνία τὴς λεωφόρου Πα-
νεπιστημίου βρέθηκε καπνᾶνικρυ
στὸ Βαρόκη. 'Αγκαλιάστηκαν.

—Θὰ τοὺς ρᾶμε! φώναξε κεί-
νος. Θὰ διαλύσουμε τὴν αὐτοκρατο-
ρία τους! Σήμασε τὴν μεγάλην ὄρα
τοῦ 'Ελληνισμοῦ.

Δέν εἶχε κι' ὁ Ρονιῆς κομμιὰν
αμφιβολία. Ἐρχονται ἔτσι στιγμῆς
πὺρ ὅλα γίνονται εὐκολα. Εἶναι
εὐκόλα. Γιά πρώτη φορὰ σήμερα,

ποταμοκρατίας καὶ τὸς ἑσθας, τοῦ
Ἀλφειοῦ Γαῖου ἀρκαῖα, μακάρισε πρὸς
τὰς συγχαρὰς. Καὶ ὁ Αλφειὸς Γαῖος,
εἰς τὸ ἔσθου τὴν ῥῆγιν μόνον αἰτεῖ
καρπὸν χωρὶς τὴν ἄλλαν ὡς προσηύχεν.
Ἀπαντῶν εἰς τὴν διακρίσιν τοῦ πά-
ματος τοῦ παιδὸς πρὸς τὴν Ἀσπίαν
δῶν τὸν ἐκταράσσον, πρὸς τὸν εὐδο-
κίαν καὶ τοῦ πατρός, τὸ γράσει.

Ἡ νέα μέθοδος ἀποκρίσεως ἐπὶ 4-
τος ἐπὶ ἀσθενῶν κατελευσμένον εἰς
τὴν κλινικὴν τοῦ καθηγητοῦ Τσαρ-
λαφ. Εἶχε δὲ τὰ ὅποια συνήθως πα-
ριέσαν ἀνίατα ἐπὶ αἰνᾶς, ἐπυλᾶν-
σαν ἐντὶς ἡδονῶν.

Τὸ ἑπιστημονικὸν συμβόλιον τοῦ
ρωσικοῦ ὁπορητοῦ τὴς ἡγίαιης ἐνέ-
κρινε τὴν μέθοδον τὴς θεραπείας καὶ
ἀπεκρίθη τὴν αἰνᾶν τὴς παραγ-
γῆς τοῦ ἐξυμνητικοῦ ὄρεος.

οἱ μεγαλοστομίες τοῦ Βαρόκη δέν
τοῦ φάνηκαν δυσανάλογες. 'Ο ἄ-
ρος τοῦ πρώτου τούτου ἡγυοῦσε
πελᾶριος ἀντιλάου.

—Θὰ πάω ἐθελοντῆς! Ἐφερόντε
ὁ Βαρόκης. Θὰ ζητήσω νὰ με δά-
λουμε στὸ πεζικό, στὸ χαράκωμα.
Θὰ πολεμήσω σὰν κοινὸς φαντά-
ρα!

Ὁ Ρονιῆς τὸν κοίταξε κλονισμέ-
νος. Γιατί σὰν κοινὸς φαντάρας;
Τί σήμαινε αὐτό; Δέν τὸ ρώτησε,
γὰρ νὰ μὴ χαλάσει τὴν ἰδίαν του ἐ-
σωτερικὴν ἁρμονίαν. Ἦθελε νὰ τὰ πι-
στέψει ὅλα, νὰ τὰ δεχτεῖ ὅλα, νὰ
γίνη παιδί.

—Πάμε νὰ ποῦμε ἕνα οἶσιν!

—Ὅχι, εὐχαριστῶ. Ἐχω δου-
λειά, εἶπε ὁ Ρονιῆς.

—Δουλεῖς σήμερα; Σήμερα εἶ-
ναι πανηγυρισμός!

Ἐπανηγορισμός, ἀλήθεια! Πα-
ράδοξο πῶς τ' ἀνιλάζοντα κύβα-
λα βρισκόμεν κάποτε τοὺς πῖο πα-
ριστούς ἄνους. Εἶναι ἡ μέρα πὺρ
ὅλα τὰ δέχεται καὶ τὰ ἐξαγνίζει.

Τρόμασε νὰ ξεμυλῆσει. Μία σέ-
ψη καινούργια τοῦ εἶχε ἔρθει: Ἦ-
θελε νὰ πεταχτεῖ καὶ νὰ πάρει μα-
ζὶ του τὸν Τόλη, καὶ τὸν περπατή-
σει στοὺς δόμους τὴς Ἀθήνας, νὰ
τοῦ δείξει τὴν ἐξέαισια ταύτης ὄρα.

(Ἀκολουθεῖ)

...αυτίσασμι και οι
...παράλληλεις
...κατά λογικών και
...δυσχερύνειν δρόσημον. Πέ-
...καί η καλή θέλη-
...και η διόθεσις προς συ-
...καί η ήμμορουν
...αδυναμία,
...αυτά θα διευκολύνει
...επιτυχία όλων εκείνων
...ενοσίων που θα ισοδυ-
...προς ριζικήν ανα-
...της Νίκης που ε-
...και θα ενεφανίζε-
...τεραστία πολεμική
...καταβληθεί-
...διά την άπλην μεταλλα-
...επιδότου επί της Εύ-
...αλλά και του κό-
...δουκλήρου. Και από
...της, αφ' ης δηλαδή
...της ή διαθέσεις των υ-
...κοσμοκρατόρων
...σταθερώς την δρᾶ-
...των προς το δρόσημον,
...εις την αρχήν σκε-
...ακόμη υπό τον πέ-
...των διπλωματικών
...αλλά πάντοτε
...εκδηλουμένη ή ΑΝ-
...ΤΙΔΡΑΣΙΣ. 'Η ανατα-
...εις την 'Ελλάδα, με
...διαφανείς της στόχους,
...μία σαφής ένδειξις
...κοσμοκρατορικών αυ-
...των τάσεων, άλλ' ύπηρε-
...ανάμα και ένα κολοσσαϊόν
...από τα μέρους των υπο-
...της ανταρσίας. Δι-
...το δρόσημον ύψωθη αι-
...επιβλητικόν και ε-

...αυτίσασμι και οι
...παράλληλεις
...κατά λογικών και
...δυσχερύνειν δρόσημον. Πέ-
...καί η καλή θέλη-
...και η διόθεσις προς συ-
...καί η ήμμορουν
...αδυναμία,
...αυτά θα διευκολύνει
...επιτυχία όλων εκείνων
...ενοσίων που θα ισοδυ-
...προς ριζικήν ανα-
...της Νίκης που ε-
...και θα ενεφανίζε-
...τεραστία πολεμική
...καταβληθεί-
...διά την άπλην μεταλλα-
...επιδότου επί της Εύ-
...αλλά και του κό-
...δουκλήρου. Και από
...της, αφ' ης δηλαδή
...της ή διαθέσεις των υ-
...κοσμοκρατόρων
...σταθερώς την δρᾶ-
...των προς το δρόσημον,
...εις την αρχήν σκε-
...ακόμη υπό τον πέ-
...των διπλωματικών
...αλλά πάντοτε
...εκδηλουμένη ή ΑΝ-
...ΤΙΔΡΑΣΙΣ. 'Η ανατα-
...εις την 'Ελλάδα, με
...διαφανείς της στόχους,
...μία σαφής ένδειξις
...κοσμοκρατορικών αυ-
...των τάσεων, άλλ' ύπηρε-
...ανάμα και ένα κολοσσαϊόν
...από τα μέρους των υπο-
...της ανταρσίας. Δι-
...το δρόσημον ύψωθη αι-
...επιβλητικόν και ε-

...αυτίσασμι και οι
...παράλληλεις
...κατά λογικών και
...δυσχερύνειν δρόσημον. Πέ-
...καί η καλή θέλη-
...και η διόθεσις προς συ-
...καί η ήμμορουν
...αδυναμία,
...αυτά θα διευκολύνει
...επιτυχία όλων εκείνων
...ενοσίων που θα ισοδυ-
...προς ριζικήν ανα-
...της Νίκης που ε-
...και θα ενεφανίζε-
...τεραστία πολεμική
...καταβληθεί-
...διά την άπλην μεταλλα-
...επιδότου επί της Εύ-
...αλλά και του κό-
...δουκλήρου. Και από
...της, αφ' ης δηλαδή
...της ή διαθέσεις των υ-
...κοσμοκρατόρων
...σταθερώς την δρᾶ-
...των προς το δρόσημον,
...εις την αρχήν σκε-
...ακόμη υπό τον πέ-
...των διπλωματικών
...αλλά πάντοτε
...εκδηλουμένη ή ΑΝ-
...ΤΙΔΡΑΣΙΣ. 'Η ανατα-
...εις την 'Ελλάδα, με
...διαφανείς της στόχους,
...μία σαφής ένδειξις
...κοσμοκρατορικών αυ-
...των τάσεων, άλλ' ύπηρε-
...ανάμα και ένα κολοσσαϊόν
...από τα μέρους των υπο-
...της ανταρσίας. Δι-
...το δρόσημον ύψωθη αι-
...επιβλητικόν και ε-

ΣΕΝΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

Η ΥΠΟΘΕΣΙΣ

46

ΥΠ

—'Άλλο όμως να πιστεύη κανείς
σὲ κάτι καὶ ἄλλο ν' ἀποδείξη τὴν
ἀλήθειαν αὐτοῦ πὺρ πιστεύει. Ὑπό-
χουν πολλὰς ἀδείξεις ἐνωτικὸν σεαυ-
τοῦ καὶ πρέπει νὰ τὴς ἀντιμετωπίσεις.
Γιὰ νὰ μπορέσω νὰ σὰς σώσω, νο-
μίζω, ἡ μάλλον εἶμαι ἀπόλυτα θέ-
βαιος, ὅτι πρέπει νὰ κάνωμε τοὺς
ἐνέκρους νὰ σχηματίσουν τὴν ἐντύ-
πωσιν ὅτι υπεισέρχονται τὸν θάνατον
τοῦ συνταγματάρχου Πάραντιν εἰ-
ναι ἕνας ἄνδρας. Πρέπει νὰ μετα-
τοπίσωμε ὁ-στ' ἵνα τὸ βάρος τῶν
ὑπονοήων ἀπὸ σεαυ, δχι στὸ κενόν
ἀλλὰ σ' ἕνα ὅλο πρόσωπο. Κὰ
ποιοι πρέπει νὰ φέρη αὐτὸ τὸ βά-
ρος. Μὰ ἔτυχον ὑποθέσεις στὶς δι-
πολεις ἐπέτυχον τὴν ἀδωσίαν τοῦ καὶ
τηγορουμενοῦ χωρὶς νὰ ἐπισύρω ἱ-
ποποιεῖ σπὸν προγραμματικὸν ἔνοχον
Κανὶς πρὸς δέν ἔλαβε ποῖος ἦτα
ὁ δολοφόνος. Αὐτὸ συνέβη στὴν ὑ-
πόθεσιν Αἰλῆ, τὸ ἴδιον καὶ στὴν πε-
ρίφημ ὑπόθεσιν Ράπλοφ. Καὶ στὴ
δύο ἐπέτυχον. Καὶ στὴν ἑξῆς ὁ ἕ-
χος παρέμεινε δι' ἡμᾶς.

... The
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

ΜΑ

ΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΤΟΥ Ν. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Ρονιά, δακρυερή είκοσοετία πεταμένα στο κατώγι αμφισβητημένα, άπουνητα-θεμένα, περιγελασμένα, σήμια — αναπάντεχα! — φτεροκοπάνε στον άέρα. Ποιάς θά τον μαντέψει πόν δέν έχει κι' ατότος σήμερα ένα γυό, έτοιμο γιά τό μέτωπο, νά εύλογήσει; 'Ο Δήμος Ρονιάς χλωμαίζει και ταραζεται. Ναι, ναι, ει ναι άποκλεισμένος από τή σημερινή γιορτή. Είναι άπόδλητος. Έδω πού έφτασε, στερήθηκε τήν ύμνηση περήφαιεια και τιμή νά έχει κι' αυτός κάτω νά όπερασπισί. Δέν είναι τά νειάτα πού τού λείπουν. Τά νειάτα τού είχε έδω και λίγην ώρα ακόμα. Κάτι άλλο τού λείπει, κάτι πιδ χειροπιαστό. Έξόν... Έξόν πιά...

Τ' άπόγεμα στίς πέντε ή ώρα πήγε και χτύπησε τό κουδούνι τού πατρικού σπιτιού του. Είταν εκεί πάνω, στην δδω Πατριάρχη 'Ιωακείμ. Ανέθηκε τήν ψηλή σκάλα μέ σταθερό έθια. Στό κεφαλόσκαλο έβηκε νά περιμένει ή όηπρέτρια πού τήν είχαν από ώρσ και τώρα είταν κοπέλλα τής πανρυιάς. Τής χαμογέλασε, εκείνη όμως, λένοντάς τήν, σάστισε. Έκανε κάτι α πεί, κόμπιασε, έδωσε τό χέρι τής προστά στο στόμα κι' έτρεξε μέσα νά όποποιήσει τίς κοράδες τής.

'Ο Δήμος μπήκε στο γάλ, τό μεγάλο, άδίο και μισοσκότεινο πάντα. Άρσπερά είταν ή πόρτα τού σαλονιού. Έκανε νά τήν άνοιξει όταν, από έξω, μία κοπέλλα πρόβαλε από άλλη πόρτα, άνόπητη είδωια γιά τόν έρχομό τού. Φορούσε άνοιχτόχρση φόρμα τού σπιτιού, τά ζωνά μαλλιά τής είσανε λυγάκι άναστατωμένα, άτρημέλια κι' αύ τό τής έδινε κάποια παιδιώτικη χάρη.

—Ω, Δήμο! Έκανε τεντώνοντας τά μεγάλα καστανά μάτια τής.

Είταν ή μικρότερη άδερφή τού.

—Καλησπέρα, Έλλη, τής είπε χαϊδευτικά και τήν τράβηξε στην άγκαλιά τού βουχα, τή φίλησε στο μάγουλο.

—Άκουσε, άκουσε Δήμο, έλεγε ή Έλλη άλαφιασμένη ένψ τόν έσπρωχνε μαλακά πίσω. Κάτι ήθελε κι' αύτή νά πεί, όμως δίσταζε, έρισκότανε σέ μεγάλη άμηχανία, έρριχνε ματιές άνησυχες στο διάδρομο πού ένωνε τό γάλ μέ τό έσωτερικό τού σπιτιού.

'Ο Δήμος είταν ήμερος, χαμογελούσε μ' έπιείκεια. Άνοιξε τήν πόρτα τού σαλονιού και μπήκε. 'Η Έλλη τόν άκολουθοόσε μέ διαταγμή. Τέλος άνίκα νη νά κρατηθεί πιά:

—Δήμο, έκανε χαμηλόφωνα κι' εύγενικά, έίρεις, εν' έδω ό πατέρας!

—Τό έζρω. Κάθισε.

Κάθισε πρώτος σέ μία πολυθρόνα και δάλθηκε νά κοιτάζει τήν άδελφή τού τρυφερά, διασκεδάζοντας μέ τήν ταραχή τής. Είτανε δικαιολογημένη φυσικά: 'Ισαμε τώρα ποτέ τού δέν είχε έρθει σπίτι σέ ώρα πού είταν έδω ό πατέρας. Οι άραίες έπισκέψεις τού μ' έδω πού δέν τίς άγνοοόσε καθόλου ό

γέροντας, είχαν σταθεί πάνω ένα είδος συναρπασίας άνάμεσα στο Δήμο, τή μητέρα τού και τίς δύο τού άδερφές.

'Η Έλλη στεκότανε πάντοτε έρως, χωρίς νά κοιτάζονται. 'Ηθελε νά φανθεί εύγενική στον άδερφό, έπαιδι χρώς τής νά τήν έδωκε σ' άδωκε καώς ένας έπισκέπτης πού τήν τρέβε, όμως τό σάστημά τής είταν άνωτερη από τή θέλησή τής.

—Πάω νά συνήξω τή μαμά! Έκανε έσφηνικά, έρισκοντας έντο μία διάζηση.

—Όχι, κάθισε έδω. Τή μαμά τήν είδοποιήσε ή Ρίτα.

Τότε, μαδισμένη, άναγκάστηκε νά καθήσει. Είτανε κοπέλλα κοντά στο εύκοιστό κι' όμως δέν έδειχνε πάνω σέ πιδ εύκοιστρία. Τό πρόσωπό τής, χωρίς νά μπορείς νά τό πείς άρσπερό, είταν εύχάριστο, μέ κάτι τό άπνο μονάχα, κάποια φανερά άδυναμία τού δουλειικού γυρω σ' άσχετίαστα χέλια. Μικρή σάν είτανε — θυμήθηκε ό Δήμος — τά χαρακτριστικά τής δέν καλοεγώριζαν, θάλαγες πώς έρισκονταν άδιάκοπα σέ κατάσταση ρευστή ζώου τότε ακόμα στη σκιά τής μεγάλης άδελφής τής, άπορροφημένη από τήν έσχυρή εκεί νης προσοπισότητα. Οι κοντινοί συγγενείς, γελώντας, τήν έλεγαν σέ παράφρημα. Τώρα τί δρόμο άραγε νά τρυδάει; σούλληίστηκε κοιτάζοντάς τήν ό άδερφός.

—Άχ, Δήμο, είπε τεντώνοντας τά ήμερα, άνεύθυνα μάτια τής, είδες; Γι νεται πόλεμος! Πόλεμος!...

—Ναι, γίνεται πόλεμος, Έλλάκι...

—Και θα σκοτωθεί κόσμος, θάχουμε πληγωμένους. Ψέματα, Δήμο;

—Όχι, πάλι καμιά! Άχ, γιατί νά γίνονται σπύλα σέ πόλεμο; Δι θα γινώσκονταν κάποτε νά λυγίσουν; Έάν νι τότε...

—Έάν σπύλα έλεγαν, τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Αντρίτοι ή Έλλη.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

—Έάν τότε γινώσκονταν νά λυγίσουν.

(Άκολουθεί)

TOY $\approx$ AITEAOY TEPZAKH

Είτανε πιά μεσημέρι. Καθώς πήγαινε με το τράμ ο Δήμος Ρονιάς και κοιτάζε-
ζε έξω τη μεγάλη γιορτή που είχε φουν-
τώσει, ένοιωσε όλο και περισσότερο—
παράδοξο ! — την ανάγκη μιάς έστιας,
μιάς ρίζας, κάτι πολύ δικό του, ζωντανό
και ζεστό, που είχε να το διαφεντέ-
ψει. Σε πολλότερα χρόνια μιά μέρα σαν
και σήμερα, ο στρατηγός Ρονιάς θ'
ανέβαινε στ' αλόγο του και να ξεκινά-
ιόταν για το μέτωπο. Τόν είχε ιδεί έ-
τσι να φεύγει στον προηγούμενο πόλε-
μο και τόν είχε ιδεί να γυρίζει συντριμ-
μένος, με μαρμάρια όνειρα, μετά την
καταστροφή. Τα όνειρα του στρατηγού

Ρονά, δάκρυα τσανταρισμένα
από κατόφι άφροντισμένα, άποστα-
θείμένα, παρακλυσμένα, ύστερα
άναπνεύσει — στεφανώθει στον άε-
ρα, Πουός θά τον ραντίσει, πόν αήθη
το γροπιασμένο που δεν έχει κι' α-
τός σήμερα ένα γού, έτοιμα γιά τή μά-
χη, να εύλογηθεί! Ο άδελφός Ρονάς
χλωμιάζει και παραφύσει. Ναι, ναι, έ-
τσι αποκλεισμένος από τή σημερινή γι-
ορτή, Είναι άπόβλητος. Έδώ που έλπι-
σι, στήθηκε τήν όρμητι παραφύσει
και τιμή να έχει κι' αυτός κάτι να όπε-
ραρισίσι. Δεν είναι τώ νείατος που μό-
λειπουν, Τό νείατος τα είχε έδώ και λί-
γην ώρα άκόμα. Κάτι άλλο τώ λείπει,
κάτι πιο χειρονομιστό, Έξω... Έξω
πί...

Τ' απόγευμα στις πέντε η ώρα πήγε και χτύπησε το κουδούνι του πατρικού σπιτιού του. Είχαν εκεί πατέρα, στην 555 Πατριάρχου Ίωακείμ. Άνέβηκε την ψηλή σκάλα με σταθερό βήμα. Στο κεφαλόσκαλο έβηκε να περιμένει η υπηρέτρια που την είχαν από μωρό και τώρα ήταν κοπέλα της παντριάς. Της χαμογέλασε, έκλεινε θυμέλα, έλπιώντας τον, σόστισε. Έκανε κάτι να πει, κόμισε, έβαλε το χέρι της μπροστά στο στόμα κι' έτραξε μέσα να είδωτοποίησι τις κυράδες της.

[illegible]

— ୧୫. ଅନୁଗାମୀ ନିୟମ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହି
ପ୍ରକାରେ କେତେକ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିବ।
ନିମ୍ନ ୧. ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ।

— 100 —

[illegible]

Ὁ Δῆμος εἶπεν ἄρατος, ἀπαρυσσόμενος μὲν ἐπιβόλαις, ἄσπετος τὴν πόλιν καὶ σάκευσι καὶ πυλῆας. Ἡ ἑκάτη τὴν ἀκροπόλιν μὲν διοτάραζε, Τέλειος δὲ πύκνῃ καὶ κρατερῇ παύει.

—Δὲν, ἔκρινε χαμηλόφωνα καὶ ἐλ-
γυμένα, ἔλας, δι' αὐτὸ ὁ πατέρας;
—Ὁ ἔλας, Κωνσταντίνε.

Καθώς πρώτος με μια κομμένη και βολή με κομμένη της άκρας του τριφερού, διακρίνοντας με την παρατήρηση, είναι διακρίνοντας με την οπτική: "Ισχυρά τρία με τον ένα οφθαλμό οπτική με τον ένα οφθαλμό οπτική. Οι όψεις διακρίνονται με τον ένα οφθαλμό οπτική με τον ένα οφθαλμό οπτική."

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered. This involves understanding the context and the specific information required.

... ..
... ..
... ..

On 10/10/1988, the following information was received from the following sources:

1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 2038. 2039. 2040. 2041. 2042. 2043. 2044. 2045. 2046. 2047. 2048. 2049. 2050. 2051. 2052. 2053. 2054. 2055. 2056. 2057. 2058. 2059. 2060. 2061. 2062. 2063. 2064. 2065. 2066. 2067. 2068. 2069. 2070. 2071. 2072. 2073. 2074. 2075. 2076. 2077. 2078. 2079. 2080. 2081. 2082. 2083. 2084. 2085. 2086. 2087. 2088. 2089. 2090. 2091. 2092. 2093. 2094. 2095. 2096. 2097. 2098. 2099. 2100. 2101. 2102. 2103. 2104. 2105. 2106. 2107. 2108. 2109. 2110. 2111. 2112. 2113. 2114. 2115. 2116. 2117. 2118. 2119. 2120. 2121. 2122. 2123. 2124. 2125. 2126. 2127. 2128. 2129. 2130. 2131. 2132. 2133. 2134. 2135. 2136. 2137. 2138. 2139. 2140. 2141. 2142. 2143. 2144. 2145. 2146. 2147. 2148. 2149. 2150. 2151. 2152. 2153. 2154. 2155. 2156. 2157. 2158. 2159. 2160. 2161. 2162. 2163. 2164. 2165. 2166. 2167. 2168. 2169. 2170. 2171. 2172. 2173. 2174. 2175. 2176. 2177. 2178. 2179. 2180. 2181. 2182. 2183. 2184. 2185. 2186. 2187. 2188. 2189. 2190. 2191. 2192. 2193. 2194. 2195. 2196. 2197. 2198. 2199. 2200. 2201. 2202. 2203. 2204. 2205. 2206. 2207. 2208. 2209. 2210. 2211. 2212. 2213. 2214. 2215. 2216. 2217. 2218. 2219. 2220. 2221. 2222. 2223. 2224. 2225. 2226. 2227. 2228. 2229. 2230. 2231. 2232. 2233. 2234. 2235. 2236. 2237. 2238. 2239. 2240. 2241. 2242. 2243. 2244. 2245. 2246. 2247. 2248. 2249. 2250. 2251. 2252. 2253. 2254. 2255. 2256. 2257. 2258. 2259. 2260. 2261. 2262. 2263. 2264. 2265. 2266. 2267. 2268. 2269. 2270. 2271. 2272. 2273. 2274. 2275. 2276. 2277. 2278. 2279. 2280. 2281. 2282. 2283. 2284. 2285. 2286. 2287. 2288. 2289. 2290. 2291. 2292. 2293. 2294. 2295. 2296. 2297. 2298. 2299. 2300. 2301. 2302. 2303. 2304. 2305. 2306. 2307. 2308. 2309. 2310. 2311. 2312. 2313. 2314. 2315. 2316. 2317. 2318. 2319. 2320. 2321. 2322. 2323. 2324. 2325. 2326. 2327. 2328. 2329. 2330. 2331. 2332. 2333. 2334. 2335. 2336. 2337. 2338. 2339. 2340. 2341. 2342. 2343. 2344. 2345. 2346. 2347. 2348. 2349. 2350. 2351. 2352. 2353. 2354. 2355. 2356. 2357. 2358. 2359. 2360. 2361. 2362. 2363. 2364. 2365. 2366. 2367. 2368. 2369. 2370. 2371. 2372. 2373. 2374. 2375. 2376. 2377. 2378. 2379. 2380. 2381. 2382. 2383. 2384. 2385. 2386. 2387. 2388. 2389. 2390. 2391. 2392. 2393. 2394. 2395. 2396. 2397. 2398. 2399. 2400. 2401. 2402. 2403. 2404. 2405. 2406. 2407. 2408. 2409. 2410. 2411. 2412. 2413. 2414. 2415. 2416. 2417. 2418. 2419. 2420. 2421. 2422. 2423. 2424. 2425. 2426. 2427. 2428. 2429. 2430. 2431. 2432. 2433. 2434. 2435. 2436. 2437. 2438. 2439. 2440. 2441. 2442. 2443. 2444. 2445. 2446. 2447. 2448. 2449. 2450. 2451. 2452. 2453. 2454. 2455. 2456. 2457. 2458. 2459. 2460. 2461. 2462. 2463. 2464. 2465. 2466. 2467. 2468. 2469. 2470. 2471. 2472. 2473. 2474. 2475. 2476. 2477. 2478. 2479. 2480. 2481. 2482. 2483. 2484. 2485. 2486. 2487. 2488. 2489. 2490. 2491. 2492. 2493. 2494. 2495. 2496. 2497. 2498. 2499. 2500. 2501. 2502. 2503. 2504. 2505. 2506. 2507. 2508. 2509. 2510. 2511. 2512. 2513. 2514. 2515. 2516. 2517. 2518. 2519. 2520. 2521. 2522. 2523. 2524. 2525. 2526. 2527. 2528. 2529. 2530. 2531. 2532. 2533. 2534. 2535. 2536. 2537. 2538. 2539. 2540. 2541. 2542. 2543. 2544. 2545. 2546. 2547. 2548. 2549. 2550. 2551. 2552. 2553. 2554. 2555. 2556. 2557. 2558. 2559. 2560. 2561. 2562. 2563. 2564. 2565. 2566. 2567. 2568. 2569. 2570. 2571. 2572. 2573. 2574. 2575. 2576. 2577. 2578. 2579. 2580. 2581. 2582. 2583. 2584. 2585. 2586. 2587. 2588. 2589. 2590. 2591. 2592. 2593. 2594. 2595. 2596. 2597. 2598. 2599. 2600. 2601. 2602. 2603. 2604. 2605. 2606. 2607. 2608. 2609. 2610. 2611. 2612. 2613. 2614. 2615. 2616. 2617. 2618. 2619. 2620. 2621.

[illegible]

1. The first part of the paper is devoted to a review of the literature on the topic. It starts with a general overview of the field, followed by a more detailed discussion of the specific issues raised in the title. The second part of the paper presents the results of the study, which are organized into three main sections: the first section discusses the findings related to the first hypothesis, the second section discusses the findings related to the second hypothesis, and the third section discusses the findings related to the third hypothesis. The third part of the paper discusses the implications of the findings for future research and practice. It concludes with a summary of the main points of the paper and a list of references.

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

51

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

—Σ' ευχαριστώ, είπε.
Τίποτ' άλλο. Σ' ευχαριστώ. Όμως μέ-
σα στη φράση τουτέα τὸ εἶχε βάλει ὅλα, ὅ-
λα ὅσαν εἶχαν πεθε-εἰ κι' ἀνάλησαν μέσα
στὴ γερασμένη του, δουδὴ καρδιά.

Οἱ παλάμες τους σφίχθηκαν. Κοιτά-
ζονταν χοροῦμενοι, συγκινημένοι. Μέσ' ἀ-
πὸ τὰ σφιγμένα τους χέρια κάτι σὰ ρεῖ
μα θερμὸ περνοῦσε, ἀδιόκοπα, ὀρμητικά,
μεταφέροντας τὴς λαχτάρες τοῦ ἐνὸς στὸν
ἄλλο. Καὶ τὰ ξαστερωμένα μάτια τοῦ γέ-
ροντα φωσφόρισαν καθὼς ἀπὸ κάποιο ὄ-
γρο ποὺ ἔφευγε σ' ἀχτίδες προτοῦ προλα-
βεῖ νὰ κυλήσει.

—Πήγαινε, εἶπε στὸ γυιό του τρέμον-
τας, πήγαινε καὶ νὰ πιστεύεις.

—Πιστεύω, πατέρα.

—Όλα εἶναι δυνατά.

—Όλα.

Σύσπασαν. Ὑστερα, χαμογελώντας μὲ
μιά παιδιαστική ταροχή, ὁ γέροντας ρώ-
τησε:

—Τὸ ξέρουν αὐτὲς ἐκεῖ; Τους τὸ εἴ-
πες;

Κι' ἔδειξε μέσα, στὸ σαλόνι.

—Όχι ἀκόμα.

—Τότε... πάμε μαζί.

Τὸν ἔσπρωξε μαλακὰ ἀπὸ τὴ ράχη νὰ
προχωρήσει πρώτος καὶ πρόσθεσε μὲ ὕψος
χαμογελαστὰ ἔνοχο, χαμηλόφωνα:

—Ὅστε κι' ἐγὼ τοῦ- ἐγὼ πεί.

—Τὴ πράμα;

—Πῶς... πῶς σήμερα τὴ μεσημέρι ζή-
τησε τὴν ἀνάκλησή μου στὴν ἐκργὸ ὑψη-
ροῦτα.

—Ὁ δῆμος στάθηκε σαστισμένος.

—Ζήτησε... τὴν ἀνάκλησή σου!

—Ναί... φυσικά. Ἐπρεπε, ἔτσι κι'

ἄλλοιώς, ἕνας Ρονιάς νὰ δρισκεταὶ καὶ
πάνω.

Κοιτάχτηκαν. Τώρα εἶπαν ὁ γυιὸς ποῦ
χαμήλωσε τὰ μάτια.

—Ἐλέγες λοιπὸν πῶς δὲν θὰ πάω; ἔ-
κανε πικρά.

Ἐνοιωσε τὸ χέρι τοῦ γέροντα νὰ τοῦ
σφιγγεῖ δυνατὰ, τρεμάμενα τὸ μπράτσο.

—Σύπα, ψιθύρισε, σύπα, Καλύτερα ἔ-
τσι.

Καὶ σὰ γιὰ νὰ γυρίσει στ' ἀστέρι:

—Ἐπειτα, δὲν ξέρω ἂν θὰ μὲ θελή-
σουν, εἶπε. Εἶμαι πολὺ νέος πιά.

Ἡ φωνὴ τοῦ ράγιαε ἀπὸ τὸ
Καθὼς ὅμως περνοῦσαν τὸ κατὰφλι τῆς
πύρτας γιὰ νὰ δοῦνε στὸ σκοτεινὸ διά-
δρομο, στάθηκε ἀπότομα, ἀπλώσε τὰ χέ-
ρια του, τράβηξε πάνω στὸ στήθος του τὸ
γυιό του καὶ τοῦ ἔβρασε πάνω στὰ μάγου-
λα δὲ ὁ γυιὸς φίλιδ.

—Ἐτσι! εἶπε πνιχτά, ἔτσι! Προτοῦ
ἐκείνες ἐκεῖ μὰς ἰδοῦν!..

Β'

Ὁ δῆμος δὲν ἔφυγε τὴν ἐπόμενη μέρα.
Βοήκε ἔτσι τὸν καιρὸ νὰ ποαναταπεινώσει

ἐπὶ τοῦ πόθο ποὺ πολὺ τὸν εἶχε ἀνακα-
λῆσαι τὴν ἐπὶ τὴν αἰσθησὶν, καὶ ὡς αἰσθησὶν ἀπὸ
τὴ στιγμὴ ποὺ ἐξέπαισε ὁ πόλεμος. Νὰ
ἐπιστρέψει τὸν Τάλη σὲ καλὴ χώρα, νὰ
τοῦ ἐξασφαλίσει γιὰ καθὲ ἐκτελέσει μὴν
ὁποσδήποτε, ἔτσι καὶ ἐκείνη. Δὲν μπόρε-
σε, πρὶν τὸ πρῶτο μαζὶ τοῦ
καὶ τὸ πῆγε νὰ γυρίσει τοῦ δικούς του.
Τὴ μετῆρα του καὶ τὴς ἀπεφάσισε αὐ-
τὴν.

Εἶσαν κατὰ ποῦ πολὺ τὸν βασάνιζε ὁ
πῶς καιρὸ, τὸ μέλλον τοῦ Τάλη. Ἡ ἀπο-
τροπὴ κατὰ ἀπὸ τὴν στήν τοῦ Αἰδου-
τώρα μάλιστα ποῦ τὸ παιδί ἐμετα-
κρίσθη περὶ τὴν ἀφῆκε, δὲ ὑπε-
ρῶς ἡ προοιμίζει τίποτα καλὸ. Σὴ
Χριστίνα δὲν εἶχε κομῆσαν ἐπιστολὴν
ὁ Ρονιάς, τοῦλάχιστο σ' αὐτὸ τὸ κεφά-
λαιον. Εἶταν μιά γυνίκα μὲ ἀστέρευτες
μέσα της, πηγὴς τρυφερότητας, καλωσύνης,
ἀκόμα κι' αὐταπαύσεως, ποῦ ὅλες της,
ὅμως — ἀλλοίμονο! — εἶχαν ἐσπαρ-
τίσει, στρεβλώσαν. Σιμπερία τῆς ἰδι-
οτυπίας ζωῆς της; λῶθος τῆς προσωπικῆς;
λῶθος ἐνὸς κόσμου ποῦ εἶναι ἔτσι ὁργανω-
μένος ὥστε νὰ ποτίζει στοὺς ἄδικα ἀδύ-
ναμοις ἀνθρώπους τὴν τεταμένη καὶ νὰ
ξεραίνει τὸ βασίλειον; Ἀδιόκοπα. Τὸ

συμπέρασμα ἔμελλε ἔνα; Πῶς ἡ Χριστίνα,
καθὼς καὶ τότες ἄλλες γυνίκες τοῦ και-
ροῦ της, ἀναζήτησε τὸν προσημασμένο τῆς πᾶν
τοῦ ἀλλοῦ ἐξῆς ἀπὸ τὸ φυσικὸ του πλείσιον.
Τὸ μόνο ποῦ τὴν ἐξέλειξε εἶταν ἡ θύα-
νία της, ἡ δραματικὴ ἐκείνη πλάσμα ἡ
τὸ σῆμα της σὲ καθὲ καιροῦ ἐπὶ διαρκὴ
βῆμα. Ὅμως, αὐτὸ, τί τὸν ἀφελόσε τὸν
τάλη; Τὸ μέλλον τοῦ ἔμελλε ἔτσι κι' ἄλ-
λιως σκοτεινόν.

Πολλὲς φορές, παλιότερα, ὁ δῆμος Ρο-
νιάς εἶχε σκεφτεῖ μὲ δοκεῖα θλίψη τὴν θι-
δική μοῖρα τοῦ παιδιοῦ τούτου, ποῦ εἶναι
προκείμενον μὲ τόσες ἐμευτες ἀστέρες κι'
ὡστόσο καταδικασμένο νὰ μεγαλύνει ὁ-
νασινοῦνται μολυσμένο αἷμα.

Η

51

Ὁ Κῆρ ἔβλεπε

τοῦ.
Ἦσαν ἀνεπαίσθη-
τοί του ἔτσι, ὡς
νῆς, πᾶντο ἔπαιε
ἐπὶ τὴν θάλασσαν.

Ἡ ἄσπερος δὲν ἔ-
παιε τὴν

παρὰ τὴν ἀσπέρη

Ἡ λίσση ἔπαιε

ἀσπέρη τοῦ καὶ

ἐπὶ τὴν πύρρα καὶ

τὴν ἀνὰ τὴν καὶ

τὴν ἀνὰ τὴν καὶ

τὴν ἀνὰ τὴν καὶ

τὴν ἀνὰ τὴν καὶ

τὴν ἀνὰ τὴν καὶ

τὴν ἀνὰ τὴν καὶ

τὴν ἀνὰ τὴν καὶ

τὴν ἀνὰ τὴν καὶ

τὴν ἀνὰ τὴν καὶ

τὴν ἀνὰ τὴν καὶ

τὴν ἀνὰ τὴν καὶ

τὴν ἀνὰ τὴν καὶ

τὴν ἀνὰ τὴν καὶ

τὴν ἀνὰ τὴν καὶ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Βενιέρη, Δ. Γ. Γ.
Δημοσκόπουλου καί
ν συνέδριον πύ-
ρον.

Αποθανόντων συχνά, έκανε αδεξιότητες
μεταφοράς, κι' αυτό—μιά καθύστερη άδυ-
ση να συγκεντρώ-εται διανοητικά—τόν
έφτασε τόν Τόλη, τόν άπειρο από γυ-
μνάσιου έπιστολογράφους.

ΣΜΟΙ
ΛΕΙΝ ΤΖΙΝ

Μά μόνο φορά δοκίμασε τὸ παι-
δι πραγματικὴν περηφάνεια, ὅταν, ὕστερα
ἀπὸ κάποια νίκη στὸ μέτωπο, ὁ ἴδιος ὁ
ἐμπειρὸς, εὐδιάθετος σήμερα ὅσο ποτὲ,
αὐτὸ προσέφερε νὰ παίξουν οἱ δύο τους.
Αὐτὴ τὴν πρώτη στιγμήν τὸν ζάλισε ἀπὸ
ἐκείνη. Τὴν ἦτα τοῦ τῆ χάριξε ὅσο καμ-
νὴν εἶς τώρα νίκη του ἀπὸ τὶς εὐκολες ἐ-
κείναι καὶ προσδιητικὰ ἀσήμεμαντες ἀπέ-
στη στὴ δικημοῦλη. Ἑλλη.

Η Άλφα λοιπόν τὸν εἶχε πετύχει τὸ δύσ-
κολο χεῖροσ ποὺ τῆς ἐμπιστεύθηκε φεύ-
γει ὁ ἄνθρωπος. Χωρὶς καθόλου νὰ πείσει
τὴν ἀπὸ τὴν κατάστασιν, κατέχοντάς σο-
κὴ τὸν χαρακτῆρα τοῦ πατέρα τῆς, εἶχε
πολλοὶ ποιεῖ: ἔτσι τῆς ὑπόθεσιν ὥστε ὁ
ἄνθρωπος νὰ θεωρεῖται τὴν κληρονομία τοῦ
ἑαυτοῦ ὡς ἑὰ εἶδος ἀγαθοεργίας κοινωνι-
κῆς, εἰς τὴν ἐπιβολὴς καὶ. Ἐὰν τὸ παιδί
αὐτὸ ἀρκεῖ τὴν τύχην του, εἶχε τονίσαι ἡ
ἄλφα, κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀποφασισμέ-
νη εἶδος ὁ ἄνθρωπος, τὸ εἶδον αὐτὸ
αὐτὸ πατέρα, εἶναι ὁριστικὰ πιά ἀποτρα-
νὰ ἀπὸ τὸ εὐαίροτο ἐκεῖνο περιβάλλον,
ὅπου αὐτὸς αὐτὸς. Αὐτὸ συμβόλαιον ἡ ἐπι-
βολὴ ἐπὶ τοῦ ἐπὶ τὸν δρόμον ἐκεῖνο, αὐ-
τὸν ἡ ἐπιβολὴ τοῦ ἐπὶ τὸν δρόμον. Ἐκτε-

τὸ καθήκον του, ἔστω καὶ κάπως καθυστερημένα. Δὲν ἔχουμε τὸ δικαίωμα νὰ τὸν ἀποκαρδιώσουμε. Ἡ χάρις ποὺ μᾶς ζήτησε εἶναι ἱερή, ὅπως ἡ τελευταία ἔλληση κάθε ἀνθρώπου ποὺ παίζει τὴ ζωὴ του.

— Ναι, αλλά υπό έναν όρο, αυτόν ά-
παράτατο: Πώς ούδέποτε οί οικείοι του
παιδιού αυτού θά τολμήσουν νά πατήσουνε
στό κατώγλι μας!

—Αὐτὸ μποροῦσατε καὶ νὰ μὴ μοῦ τὸ συστήσετε, πατέρα. Δὲ θέλω νὰ πιστέψω πῶς τόσο λίγο μὲ ἐξέρετε.

Ὁ γέροντας, ὕστερα ἀπὸ τοῦτο, εἶχε περαιοῖται τελειωτικά. Περισσότερο ἀπ' ὅλα στὴ συνείδησή του εἶχε δοῦναι ὅτι συνήγορος τοῦ ἔθνους εἶναι ἡ Λίτσα. Ἡ κόρη του, ἔκρινε δηλαδὴ, ποὺ τὸν ἔκανε πάντοτε περήφανο γιὰ τὸ μυαλό της.

Κοντά πιά στα τριάντα της, η Αίσα δεν είχε παντρευτεί ακόμα. Κι' όμως, ούτε τα φυσικά εφόδια, ούτε τα επίκτητα της είχα-
νε λείψει. Χωρίς να είναι θυροφή, είχε
παράσταση, ανατροφή, έναν αέρα του κο-
σμού που από μακριά σε ελδοποιούσε πω-
-έχεις να κάνεις με πλάσμα έλεγυνημένο
από καταγωγή γενών. Ο αδρότερος τό-
νος της ιδιοσυγκρασίας της στάθηκε πάν-
τοτε ο διαοητικός. Με τα κορίτσια έ-
βλεπε, την πλειοψηφία, που γεννιούνται κάτω

τη συνέδεσε ποτέ κομμένα κομμά σημείο.
 Με πολλή ευπρέπεια, καθώς σ' έλες τις
 κοινωνικές έδωλές της, τὰ περιφρονού-
 σε. Μιά κάπως έγωιστική συναίσθηση της
 πνευματικής υπεροχής της, περφόρεται αυ-
 σστη, συχνά ειρωνική, την είχε κρατήσει
 μακριά από τις τρεχουσές εκείνες μι-
 κροπεριπέτειες που δίνουν λιγιστό, κάποι-
 τα και ποίηση, σε μία κοριτσιίστικη βιο-
 γραφία.

Θά εΐτανε πλάνη, ωστόσο, να υποθέσει κανένας πως η Λίζα Ρονιά στάθηκε στη νεανική ζωή της πλάσμα απάνθρωπο εγω-
φαλικό. Ή Λίζα Ρονιά είχε το μυστικό της
έναν τραυματισμό κρυφό όσο κι' απάντητο
για κείνους που νομίζουν με πολλή — μα
την αλήθεια — αφέλεια πως με τη λογική,
μπορείς ν' ανασυνθέσεις την ψυχολογική
εικόνα ενός ανθρώπου. Ή Λίζα Ρονιά, ε-
δώ και πολλά χρόνια — εκεί γύρω στα δε-
καοκτώ της — είχε δοκιμάσει ισχυρή κλι-
ση για ένα συνομιληκό της φίλο παιδικό
του αδελφού της, πρόσωπο χαριτωμένο α-
σήμαντο, ζωντανό χωρίς βαθύτερη ζωή,
επιπόλαια διασκεδαστικό, το όποιο δηλαδή
αντίθετο από τον δικό της το χαρακτήρα.

Τι ήταν εκείνο που την τράβηξε το περισσότερο από τις κοινωνικές αρτίες του Βαρόκη; Όχι βέβαια η ανυπόκριτη δημοφιλία του. Ούτε η πεποίθηση στην ιδίκα του ακραίου τύπου. Ο Μένης Βαρόκης άσπρε στην αέφελαντη εκείνη όσο κι' άοριστη κατηγορία των εκαλών παιδιών, ανθρώπων δηλαδή πρόσχαρων, ανίκανων για μεγάλες καλίες όσο και για μεγάλες πράξεις άρετής, που το κυριώτερό τους έρόδιο είναι μια έλλειψη βαθύτερης ευθύνης, το να τους παίρνεις δηλαδή στα σοβαρά. Όποια: έμποδισε πώς η κλίση της Λίζας για το Βαρόκη στάθηκε άφελοςόδητο σίσημα κοροϊσμού που δεν έχει άκονα την άριμότητα να διαλέξει, θα πει πώς όση τη Λίζα έ-

καταστροφή του Ιεροῦ Λόγου εἰς τὸ
Δραγατσάνι τῆς μικρᾶς Βλαχίας,
ποῦ εἶχεν ὡς ἄμεσον συνέπειαν τὴν
διάλυσιν καὶ τοῦ λοιποῦ στρατεύμα-
τος. Τέλος τὴν 15ην Ἰουνίου ὁ Ὑψη-
λάντης διαβὰς τὰ Καρπάθια διέφυγεν
εἰς τὸ Αὐστριακὸν ἔδαφος.

κῆς φιλοσοφίας!

Ὁ Ἀθηναῖος

ΣΤΡΕΠΤΟΜΥΚΙΝΗ. Ὁμογενὴς ἐξ
Ἀμερικῆς διαθέτει ὀπολειφθεῖσαν σει-
ρὰν ἐνέσεων Στρεπτομυκινῆς ἐκ θερα-
πευθέντος ἐνταῦθα συγγενοῦς του φυ-
ματικοῦ. Τηλεφ. 22.663.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀλληλογραφίας, ἔλλειψε
χώρου, εἰς τὸ φύλλον τῆς Κυριακῆς.
ΣΗΜ.— Καὶ πάλιν παρακαλοῦνται δο-
εἶκ τῶν ἀναγνωστῶν μας ἀπευθύνονται δι'
ἀλληλογραφίας πρὸς τὴν στήλην αὐτὴν νὰ
μὴ λησμονοῦν — ἐὰν θέλουν νὰ λαμβάνουν
ταχέως ἀπάντησιν — ὅπως ἀναγράφουν
πάντοτε ἐπὶ τοῦ φακέλλου των τὸ: «Τμή-
μα Σταυρολέγων».

ΚΑΛΤΣΕΣ Α
ΦΑΝΕΛΛ

32 ΚΟΛΟ

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

55

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Στὸ φίλο τοῦ ἀδερφοῦ τῆς ἡ κοπέλλα
συμπάθησε τὶς ἀδύνατες ἀκριδῶς πλεοῦς,
τῇ ρευστῇ του ἐκείνῃ ὑπόστασιν ποὺ ἐρέ-
θιζε μέσα της τὸ μητρικὸ ἔνστικτο μὲ
τὴ ρωμαντικὴ ἐλπίδα πὺς θὰ σταθεῖ ἀξία
νὰ τὸ διαπλάσει καὶ νὰ τὸ χειραγωγῇσει.
Προαιώνια ἱστορία τῆς ἀμοιβαίας συμ-
πάθειας τῶν ἀντιθέτων. Μόνο ποὺ ἐδῶ
ἡ συμπάθεια δὲ στάθηκε ἀμοιβαία ἡ τοῦ-
λάχιστο στὸν ἴδιο καὶ γιὰ τοὺς δυὸ βαθμῶ.

Ὅταν ἡ Λίζα ἀναπολεῖ τὰ περασμένα
τῆς δὲν ἔχει καμμιάν ἀξιωματικὴν κρί-
σιμην σκηνὴν ἐρωτικῆς ἐξομολογήσεως ν' ἀ-
νοπλάσει. Βλέπονταν συχνὰ, στὰ σπιτία
τους καὶ στὸν κόσμον, χορεύαν, ἐπαιζαν
τέχνις, κουβεντιάσαν ἀτέλειωτα γιὰ κοινὰ
καὶ στοῦς δυὸ τοὺς ἐνδιαφέροντα, γύρω
ἀπὸ τὴν Τέχνην καὶ ἀπὸ τὴν ζωὴν, ὅμως πο-
τὲ, σὲ καμμιά στιγμὴν, δὲν ἔσπασαν τὴν
συμβασὴν τῆς φιλίας. Τὸ ἤξεραν πολὺ κα-
λὰ ὥστόσο, καὶ αὐτὴ καὶ ἐκεῖνος, πὺς κά-
τ' ἀπὸ τὰ λόγια τους κατὰ ἄλλο τρέχει.
Ἔνα ὑπονοούμενον ποὺ ἀρνιέται νὰ προδοθῇ.
Εἴτανε περισσότερο ἀπὸ ὅσο χρειάζεται πε-
ρὴφον γιὰ νὰ κάνει πρώτη αὐτὴ τὸ πρῶ-
τον δῆμα. Εἴτανε περισσότερο ἀπ' ὅσο
βάπτεπε ἐπιτόλαιος γιὰ νὰ σκεφτεῖ πὺς
κάποτε τέλος θὰ εἶχε τὸ χρέος νὰ τὸ ἐπι-
χειρήσει αὐτός. Ἀφίνονταν νὰ κυλᾶν μὲ
τὸ ρεῦμα τῆς καθημερινῆς ζωῆς, εὐκόλα, να-
ουριστικὰ, ξεχωρῶντας, ὅπως ὅλοι οἱ πολὺ
νέοι, τὸ χρονο. Αὐτὸ, ὡς ποὺ ἤρθε ξαφνικά,

καθὼς πάντοτε, τὸ ἀναπάντεχο: Εἴταν
ἡ Ἑλσα. Μέσα σὲ λίγα εἰκοσιτετράωρα,
εἶχεν κείνο ποὺ δὲν εἶχανε φανταστῇ ποτέ.
Τὸ ποτάμι ποὺ τοὺς ταξίδευε, διχαλώθηκε
μὲ μίαν, πῆρε δυὸ διαφορετικὰ κατευθύν-
σεις. Βρέθηκαν ἀπομακρυσμένοι, χωρὶς κα-
λὰ-καλὰ νὰ νοιώσουν τὸ πῶς.

Εἴταν ἕνα βράδι ἐδῶ μέσα στὸ σαλόνι.
Ὁ Μένης εἶχε ἀνέβει καθὼς συχνὰ, δίχως
ἰδιαιτέρου λόγου, καὶ ἐπειδὴ ὅλοι οἱ ἄλλοι
τοῦ σπιτιοῦ ἔλειπαν, καθήσαν οἱ δυὸ τους
νὰ κουβεντιάσουν περιμένοντας. Εἴτανε
κάτι πολὺ συνηθισμένο, σχεδὸν ἀδιάρκο.
Καὶ ἐπειτα, λίγο-πολύ, χωρὶς κανέναν νὰ
τὸ ἔχει πεί, τοὺς θαρροῦσαν ὅλοι σὰν ἀρ-
ραβωνιασμένους, συνηθίζαν νὰ τοὺς ἀφι-
νουν ἀνεόχλητους. Σὲ μίαν στιγμὴν ὁ Μέ-
νης λέει:

— Ξέρεις, Λίζα; Δὲν εἶναι ἀκόμα ἐπι-
σημο, ὅμως ἐγὼ θέλω νὰ τὸ μάθεις πρῶ-
τη: Ἀρραβωνιάστηκα!

Ἔτσι τῇ εἶπε. «Ἀρραβωνιάστηκα». Ἡ
φωνὴ του εἴτανε πνιγμένη ἀπὸ παιδιστικὴν
χαρὰ. Δὲ σάλεψε ἡ Λίζα.

— Μὲ ποιά; τὸν ρωτᾷ.

— Μὲ τὴν Ἑλσα.

Ἐκεῖνος ἀνυπόμονος, περίμενε τὴν ἐντύ-
πωσιν τῆς, δηλαδὴ τὴν ἐνθουσιασμένην ἐπι-
δοκίμασιν τῆς. Τὸ εἶχε ξεχάσει κιόλας,
μέσα στὴ χαρὰ του, πὺς αὐτὴ ἔχει τὸ προ-
βάδιομα, πὺς ἕνα κάποιο κεφάλαιο, ὡς τῶ-
ρα ἀνοιχτὸ, κλείνει. Πάντα του εἶχε κατοο-

θῶσει νὰ πιστεύει, ὅτι τοῦ εἴτανε πιά πό-
χριστο.

Ὅμως, ἐπειδὴ ἡ ἐπιδοκίμασιν τῆς ἀρ-
γούσε νάρθει, ἔβαλε κείνος κάποια προσο-
χὴ στὰ μάτια του, ἔσκυψε μπρῶς, μὲ τὰ
δαχτυλά πλεγμένα.

— Τὰ συγχαρητήριά μου, τοῦ λέει τέ-
λος, στήνοντας τὸ κορμί της, καὶ βροχὰ.
Τότε κατὰλαβε, θυμῆθηκε, εἶναι κατα-
κόκκινος.

— Λίζα! κάνει τρομαγμένος, μὲ συγ-
χωρεῖς... ἄλλα...

Ἡ γλώσσα του μπερδεύονταν, τὸ μέτω-
πό του ἴδρων. Μιά χειρονομία τῆς ξεπῇ,
ἀτόπημα, ἤρθε νὰ τὸν σταματήσει. Πιέτα-
χτικὴν ὄρβια.

— Ἐρχονται, εἶπε δείχνοντας τὴν πόρ-
τα. Νὰ τοὺς τὰ πῆς ἀμέσως. Ἀκούε;

Κι' ὅλα εἶχανε τελειώσει.

Στὴν ἀκόλουθον κοινωνικὴν τους σταδιο-
δρομίᾳ ἐλάχιστες φορὲς συναντήθηκαν πιά.
Μὲ τὸ γάμο του ὁ Βαρόκης ἔξοικε γι' ἄλ-
λες σχέσεις, ἄλλον τύπο ζωῆς. Ἐξῆ, ἀπὸ
τὶς πρώτες, τὶς τυπικὰς ἐπισκέψεις, κανέ-
νας σύνδεσμος δὲν ἀπόμεινε μὲ τὸν καιρὸ
ἀνάμεσα στὶς δυὸ οἰκογένειες. Πέθαναν τὰ
γονικά του ἐκείνου, τ' ἀδέρφια του — δυὸ
ἀγόρια καὶ ἕνα κορίτσι, φιλενάδα τῆς Λί-
ζας — παντρεύτηκαν, σκόρπισαν, ὁ ἕας
στὴν Ἀγγλίαν, ὁ ἄλλος ἐδῶ, ὅμως ἀφαν-
ος, μπεκρῆς, ναυαγισμένος, ἡ κόρη χά-
ρισε, ξαναπαντρεύτηκε, δὲν ἄκουσαν πιά
νὰ γίνεται λόγος γι' αὐτὴν. Ὁ στρατηγὸς
τὸν πρῶτον ἀκόμα καιρὸν, ὅταν ἡ θύμιση
τοῦ παλίου συνδέσμου δὲν εἶχε ὀλόκλη-
κρύψει, ἀκούστηκε νὰ ἐκφράζεται μ' ἀπο-
δοκίμασιν γιὰ τὴν οἰκογένειαν ἐκείνην ποὺ,
καθὼς γινόνταν φανερό τώρα, εἶχε τόσο
λίγην ἠθικὴ συνοχὴ ὥστε νὰ φυλλορροῇ
στὸ πρῶτον φύσημα τοῦ ἀνέμου. Μιά κρίση
τοῦ στρατηγοῦ, εἶχε τὴν ἐνοιαὶν τὸν δεδω-
σμένου γιὰ ὅλους, εἴτανε καταδικαστικὴ
ἀπόφασις ἀνέκλιτη. Στὸ σπιτικὸν τῶν Ρο-

νίδων δὲν ἐνακού-
ροκῇ ποτέ.

Δὲν εἴτανε μικρὴ
Λίζα; ὅταν, μιά
νοντας ἕνα γράμμα
ταπο, εἶδε νὰ τὴ
πολλά, καὶ γιὰ τὴ
«Ἄν ἐκράτησε τὸ λ
φε — θὰ πρέπει
αὐτὸς ἐδῶ πάντα, π
ποιεῖς μου ὅρες μακ
ρί; νὰ τὸ θέλω καὶ
πολὴν ζωὴν, τοὺς ἡ
ἄλους. Παραδοξὸς π
ὁ ἀνθρώπος! Ὅταν
ἀτάραχος, ὅταν ἡ
ποὺ νὰ μὰς ξεγελά
καμωμένη σὺν μέτρ
νᾶνθρωπὸς μας φαί
νόντος, πληχτικῶς
τιπροσώπων γιὰ
μοιάζει κατὰ οὐδέτε
πολὴν τώρα ὄλους, ὁ
ποὺς ποὺ γνώρισαν
τὶς νύκτες, προτοῦ μ
ἐξυπνῶ μεσοκυττῆρ
τοὶ μέσα στὸ τοῦ μ
φνιασμένους πῶς; ὁ
ἕνα κορμῆτι ποῦ
πιά ἀριθμῶν πορὰ
σκῆψιν ποὺ κάνει τῶ
ρω ἂν θὰ μπορούσε
ποὺ θέλω νὰ πῶ:
ποσότητα — καθὼς
ποσότητα, καθὼς τὸ
νόμιμο, καὶ ὅταν ἀκόμ
με, νὰ δὲν γινεῖ μ
εἰκόνα τῆς κλῆσε
γίνετο ἡ ἀπόφασιν
θρῆσκον, ὅταν ἡ
τις ἀντιθέτων
καὶ τῶν ἀντιθέτων

λιν παρακαλούνται όσοι
μας απευθύνονται δι-
ς την στήλην αὐτήν νά
ἀν θέλουν νά λαμβάνουν
— ὅπως ἀναγράφουν
ακέλλου των τό: «τμή-

ΚΑΛΥΤΕΣ ΑΝΔΡΩΝ 1.200
ΦΑΝΕΛΛΕΣ . 2000
52 ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 52

BRITAIN PRODUCES THE GOODS

πριλίου ε. ε.
1—2 μ. μ.
Τὴν ὄραν τῇ
λάβωσι γνώσιν
νοι εἰς τὸ ὑπ
καθ' ἐκάστην 1
N.

τι τοῦ εἴτανε πιδ εὐ-

ἐπιδοκιμασία της ἀρ-
κεῖνος κάποια προσο-
ἐσκαμε μπρὸς, μὲ τὰ

ριά μου, τοῦ λέει τέ-
ορμὴ της, καὶ θροαχά.
θυμήθηκε, ἔγινε κατα-

προμαγμένος, μὲ συγ-

μπερδευόταν, τὸ μέτε-
χειρονομία της ἔερη,
ὦν σταματήσῃ. Πιτά-

ε δείχνοντας τὴν πόρ-
α ἀμέσως. Ἀκούς;
ἐλείψει.

ινωκίε τους σταδιο-
οὺς συναντήθηκαν πιά.
ιάροκῃς ἔξεκαμε γι' ἐλ-
ὑπο ζωῆς. Ἐξὼν ἀπὸ

ικῆς ἐπισκέψεις, κανέ-
πόμενε μὲ τὸν καιρὸ
κογέμενες. Πέθαναν τὰ
' ἀδέρφια του — δυό

σαι, φιλενάδα τῆς Λί-
ν, σκόρπισαν, ὁ ἔας
λος ἐδῶ, ὅμως ἀφαν-
ισμένος, ἡ κόρη χά-

ε, δὲν ἀκούσαν πιά
αὐτὴν. Ὁ στρατηγὸς
αἰρῶ, ὅταν ἡ θύμιση

ν δὲν εἶχε δόλτελα
ἀ ἐκφράζεται μ' ἀπο-
ρικογενεῖα ἐκείνη πού,

ερὸ τώρα, εἶχε τόσο
δοτε νὰ φυλλορροήσῃ
ὦν ἀνέμου. Μία κρίση

τὴν ἐκνοια τοῦ δεδικα-
εἴτανε καταδικαστική
ἐπὶ σπιτικό τῶν Ρο-

νιδῶν δὲν ξανακούστηκε τ' ὄνομα τοῦ Βα-
ρόκη ποτέ.

Δὲν εἴτανε μικρὴ λοιπὸν ἡ ἐκπληξη τῆς
Λίζας ὅταν, μιά μέρα τοῦ Γενάρη, παί-
νοντας ἕνα γράμμα τοῦ Δήμου ἀπὸ τὸ μέ-
τωπο, εἶδε νὰ τῇ ρωτᾷ, ἀνάμεσα στὰ

πολλά, καὶ γιὰ τὸ Βαρόκη, τί γίνεται.
«Ἄν ἐκράτησε τὸ λόγο του — τῆς ἔγρα-
φε — δὲν πρέπει νὰ δρισκεῖται τώρα κι'

αὐτὸς ἐδῶ πάνω, ποῖος ξέρει πού. Σὲ κά-
ποιες μου ἄρες μοναχικῆς κάθομαι καὶ χω-
ρίζ νὰ τὸ θέλω καλὰ-καλὰ, θυμάμαι τὴν

πολιὰ ζωῇ, τοὺς θανατέρω στὸ νοῦ μου
ἐλους. Παράδοξο πλάσμα πού εἶναι, Λίζα,
ὁ ἄνθρωπος! Ὅταν ὅλα εἶναι γύρω ὁμαλά,

ἀτάραχα, ὅταν ἡ ζωὴ καλεῖται τόσο ῥοχα-
ρὰ νὰ μᾶς ξεγελάει καὶ νὰ τῇ νομίζουμε
καμωμένην στὰ μέτρα μας, τότε κάθε συ-

νάνθρωπος μας φαίνεται ἀσημαντός, μο-
νότητος, πληκτικός, παύει σιγά-σιγά ν' ἀν-
τιπροσώπευε γιὰ μᾶς μιὰν ἀξία, καὶ

μοιάζει κάτι οὐδέτερο, σὰν ἀριθμός. Ἀνα-
πολῶ τώρα ἐλους, στὴ σειρά, τοὺς ἀνθρώ-
πους πού γνώρισα στὸν καιρὸ τῆς εἰρήνης,

τὶς νύχτες, προτοῦ μὲ πάρει ὁ ὕπνος ἢ σάν
ζυπνῶ μεσονυχτικῇ, ξεπετάγονται αὐτόκλη-
τὸν μέσα στὸ νοῦ μου, καὶ τότε βλέπω ξα-

φινισμένους πᾶς ὁ καθένας τους εἴτανε κι'
ἕνα κομμάτι πολὺτιμο τῆς ζωῆς μου, ὅχι
πιά ἀριθμὸς πορὰ σύμβολο θαυτοῦ. Νὰ μιά

σκέψη πού κάνα τώρα δᾶ, μὰ πού δὲν ξέ-
ρω ἂν θὰ μπόρεσε νὰ σοῦ ἐξηγήσῃ αὐτὸ
πού θέλω νὰ πῶ: Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι

ποσότητα — καθὼς ὁ ἀριθμὸς — ἀλλὰ
ποιότητα, καθὼς τὸ σύμβολο. Ἐχει τὸ προ-
νόμιο, κι' ὅταν ἀκόμα δὲν τὸ καταλαβαίνου-

με, νὰ δημιουργεῖ μιάν ἀνύσφαταιρα, νὰ
εἰκονογραφεῖ πινάκες τῆς ζωῆς μας, νὰ
γίνεται σάρκα ἀπὸ τὴ σάρκα μας. Οἱ ἄν-

θρωποι πού γνώρισα, κι' οἱ πιδ ἀσημαντοί,
κι' οἱ πιδ παροδικοί, μοῦ ἔχουν γίνει πολὺ-
τιμοὶ ἐδῶ πάνω. Εἶναι ἐγωϊσμοί; Ἡ εἴ-
νοι ὁ συγκωτισμός μὲ τὸν ἀδύποτο θά-

νατο, πού ἐμηνειζόντας τὰ ζετομα τὰ
κάνει πρὶν νὰ φαντάζουμε θεριεμένα στὴ συ-

νιδισθῇ μου, προτοῦ τὰ σβῶσει μὲ μιὰ
μονοκοντυλιά;... Ὅθὰ σὲ παρακαλέσω νὰ

μάθεις τί γίνεται ὁ Βαρόκης καὶ νὰ μοῦ
γράψεις. Ἐχω μιὰ περιέργεια ξαφνικὴ γι'

αὐτὸν, ἀνεξηγήτη καλὰ-καλὰ καὶ γιὰ μένα
τὸν ἴδιο. Ἐρχονται στιγμὲς πού τὸν συλ-

λογίζομαι χωμένον σ' ἕνα χαράκωμα κάπου
ἐδῶ πάνω, μακριὰ ἢ κοντά, κι' αὐτὸ μὲ
κάνει τρομερὰ νευρικό. Νοιώθω κάτι πού

δὲν τὸ ὑποφιαζόμουν ὡς τώρα: Ὅτι τὸν
ἀγαπᾶω.

Τὸ γράμμα αὐτὸ τοῦ Δήμου ἄφησε τῇ
Λίζα γιὰ πολλὴν ὥρα σκεπτικῇ. Ἀπὸ λί-
γων τώρα καιρὸ, τὰ γράμματά του δὲν γίνο-

τον μονάχα συχνότερα καὶ μακρύτερα. Γί-
νονταν κι' αἰσθηματικά. Ἐποῖος ξέρει τί

ψυχολογικῆς ἐξελίξεως ἀπρόοπτες δοκιμά-
ζει κα' ἕνας ἐκεῖ πάνω, εἶχε πεί μέσα τῆς
ἡ κοπέλλα. Ὁ ἀδίακος κίνδυνος, ἴσως

ἡ νοσταλγία, νὰ σπάζουν μὲ τὸν καιρὸ τῇ
νευρικῇ ἀντοχῇ. Δυσόμηση μῆνης. Μοᾶχα
δυσόμηση μῆνης! Ἀραγε ὅμως δυσόμηση μῆ-

νης νὰ εἶναι τὸ ἴδιο πράγμα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ;
Ἡ ὑποψία τῆς πέραςε, πειστικωτάτῃ,

πὼς ὁ ἀδερφός της τώρα πού δρέθηκε μα-
κριὰ ἀρχισε νὰ νοσταλγεῖ «τῇ γυναῖκα ἑ-
κείνη». Μέσα τῆς ἡ Λίζα ἀκούσε νὰ ση-

μαίνει ἔξάνου ἡ καμπάνα τοῦ κινδύνου. Ὁ-
μως γιὰ μιὰ μονάχα στιγμὴ καὶ πάλι ἔ-
παψε. Ἐποῖος ξέρει, ἀναρωτήθηκε, ἂν μέσα

στὴν τεράστια τοῦτη σκηνογραφία, τὴν ὕ-
ψιστα δραματικῇ, τοῦ πολέμου, ἡ δική μου
ἡ ἀνυσχία δὲν εἶναι κάτι παιδικὰ κομι-

κά; Ἐχομε τὸν καιρὸ ν' ἀντιμετωπίζουμε
τοὺς μικροὺς κινδύνους, ὅταν περάσει ὁ
μεγάλος. Φτάνει μονάχα νὰ περάσει...».
Καὶ μὲ τὴν ἐκφραση τοῦτη ἤθελε τὸ πεί:
Φτάνει ὁ ἀδερφός μου νὰ μείνει ζωντανός.
Καταπίσπηκε νὰ πληροφορηθεῖ γιὰ τὸ
Βαρόκη. Δὲν ἔμοιαζε δύσκολο τὸ πρᾶμα.
Μπορούσε νὰ πάει τὸ πηλὸφῶν, πρῶτα-

πρῶτα, καὶ νὰ ρωτήσῃ στὸ σπῆτι τοῦ.
Ἐπὶ ἀπὸ σκέψη, τὸ ἔκρινε ἀστοχὸ: Θά

ρωτοῦσανε τ' ὄνομα τῆς. Δὲν ἤθελε νὰ τὸ
πεῖ. Ἐψαξε νὰ βρεῖ κοινὸς γνώριμος, ἡ

κανοὺς νὰ τὴν πληροφορήσουν. Ὅσο κι'
ἂν πᾶσχιζε, δὲ δῆκε κανένα, κανένα του-

λάχιστο πού θὰ μπόρουσε νὰ τὸν ρωτήσῃ
δίχως νὰ παρεξηγηθεῖ πὼς τὸ κάνει ἀπὸ

προσωπικὸ τῆς ἐνδιαφέρον. Τότε κατάλαβε
πὼς οἱ ἀπλὲς πράξεις, ὅταν δὲν εἶναι αὐ-

θόρητες, παρουσιάζουν τόσες δυσκολίες
ὅσες σχεδὸν κ' οἱ μεγάλες. Δὲν τῆς ἀπό-

μενε παρὰ νὰ βασιστεῖ στὴν τύχη, νὰ προ-
χωρήσῃ ἀδιάφορα, μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ἐκμε-

ταλλεῖται τὴν πρώτη κατὰλληλὴ εὐκαιρία.
Ντύθηκε καὶ βγήκε ἔξω, μίας κ' εἶχε

νὰ κάνει καὶ λίγα φῶνια. Ἡ μέρα εἴταν
ὁμορφῇ, λιακαδερῇ. Ἐ'Αγνιστο πότε θά

ἐμψπλέξῃ, συλλογίστηκε. Θά ἔχουμε ἀλ-
λεπώληλους συνηγερούς σήμερα. Δὲ γυ-

λάστηκε. Κατεβαίνοντας τὴν ὁδὸ Βουκου-
ρεστίου, ἀκούσε τὶς σειρήνες. Μπῆκε μαζί

μὲ τὸν κόσμον στὸ μέγαρον τοῦ Μετοχικού,
στοιβάχτηκε, ἔμεινε ἐκεῖ ἕνα τέταρτον τῆς

ὥρας ν' ἀκούει τὰ χωρατὰ τῶν διπλανῶ-
ν, πού λέγονταν μεγαλόφωνα κι' ἐπιδει-

χτικᾶ, μὲ ἀξιώσεις. Πιδ κάτω, στὴν ὁδὸ
Ἐρμού, δεύτερος συνηγερούς. Αὐτὴ τῇ

φορὰ τὸ κατοφυγιὸ τῆς εἴταν ἕνα μαγαζά-
κι ἀπὸ καθήκον. Γύρω τῆς ὁ ρυθμὸς τῆς

ἀγορᾶς δὲν εἶχε ἀλλάξει, μονάχα λιγάκι
πιδ ζωντανὸς εἶχε γίγει καὶ πιδ εὐθυμος.

Κα' ἕνας δὲν ἔπαιρνε στὰ σπασὰ τὶς ἀε-
ροπορικῆς ἐπιθέσεις τῶν Ἱταλῶν. Ἐνας

ὑπᾶλλος, κάποια στιγμή, ὄγχε στὴν
πύρτα νὰ κοιτάξῃ στὸ οὐρανὸ, κι' ὅταν

γύρισε πάλι μέσα, ἀκούσε τὸν ἀναβόλλο-
μενο ἀπὸ τὸν ἀφεντικό του γιὰτὶ εἶχε πα-

ρατήσῃ τὴ δουλειὰ του γιὰ φύλλον πῆ-
δημα.

— Δὲ μᾶς ἀφίνουν οὔτε νὰ σπᾶμε κέφι!
μοιραμούρισε μέσα στὰ δόττια τοῦ ὁ δει-

σμένος ἐνὶ ἰδίᾳ
τυλιγμένα πάνω

Γυρίζοντας ἀ-
νῶπτην δυὸ γν

λῆλους νὰ τῇ
ρημοῦ κομμά χα

δαίος πὼς εἶχε
ὡς τὰ τώρα τῆς

τῆσε παγερά,
σκέψη, ὅμως, μ

τὸν ξαναφωτίζε
ραχούρησιν τοῦτη

Ἀδίκαια. Δὲν
ἤθελε νὰ ὁμοιο

γνωρίζεται μὲ
γιὰ νὰ τὸν ρωπ

πὼς ὁ Βαρόκης
ἐπιστάτο πού

εἶναι φίλος σου
θρῶπος τοῦ κόσμ

— Ἐχω πα-
γεῖο, δικαιολογί

μου μένει καιρὸ
λύτως γνωστό.

πόλεμος...
— Θάρρος!
βαρὴ. Ὁ ῥωσὶ

ζει, ἀλλὰ κι' ἂν
εἴταν ἔτοιμος

τὰς τὴν ὁμῶς μ

ναρωτήθηκε μῆπ

ταν ὑποπτη. Βι
κι' ἔβγυνε τσακί

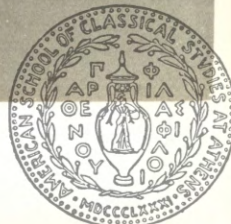
πορὸ πού μέει

φῶνα σχεδὸν, γι

σκέλιζε τὴν ἀσφ

Ὁ τρίτος σ

μποστά α' ἔνα

πουργείου ενώπιον επιτροπής την 21ην 'Απριλίου Ε. Ε. ημέραν Δευτέραν και ώραν 1—2 μ. μ.

Τών δρων της δημοπρασίας δύνανται να λάβωσι γνώσιν οι δουλόμενοι προσερχόμενοι εις τὸ ὑπουργεῖον (Τμήμα Μητρώων) καθ' ἑκάστην 1—2 μ. μ.

Ο Γεν. Διευθυντής
Ν. ΛΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΛΑ
ΠΟΥΔΡΑ ΚΡΕΜΑ
ΡΟΥΖ ΚΡΑΓΙΟΝ

ι, και να ρωτήσει στο σπίτι του, ρα από σκέψη, το έκρινε άστοχο; Θά σανε τ' όνομα της. Δέν ήθελε να τὸ Εφαζε να δρεϊ κοινοὺς γνωρίμους, λ. ; να την πληροφορήσουν. "Όσο κι' ισχισε, δὲ δρηκε κανένα, κοίνα του- το που θὰ μπορούσε να τὸν ρωτήσει να παρεξηγηθῇ πὼς τὸ κάνει από πικὴ της ενδιαφέρον. Τότε κατὰλαβε ἡ ἀπλήρ πράξει, δταν δέν είναι αἰ- τερες, παρουσιάζουμε τόσες δυσκολίες σχεδὸν κ' οἱ μεγάλες. Δέν της ἀπό- ρα να βασιστεῖ στην τύχη, να προ- εἰ ἀδίσφορα, με την ἐλπίδα να ἐκμε- λτεῖ τὴν πρώτη κατάλληλη εὐκαιρία. Ἰθηκε καὶ δῆγχε ἔξω, μίας κ' εἶχε κει καὶ λίγα φῶνια. Ἡ μέρα εἶταν ἡ, λιακαδερή. ε' Ἀγνωστο πότε θά ἔξω, συλλογίστηκε. Θά ἔχουμε ἀλ- ληλους συνογερούς σήμερα. Δὲ γνε- κε. Κατεβαίνοντας τὴν ὁδὸ Βουκου- υ, ἄκουσε τὴς σειρήνες. Μπήκε μαζί ν' κόσμο στὸ μέγαρο τοῦ Μετοχικοῦ, ἔχτηκε, ἔμεινε ἐκεῖ ἕνα τέταρτο της ν' ἀκούει τὰ χωράτ' τῶν διπλανῶ- του λέγονταν μεγαλόφωνα κι' ἐπιδει- με ὀξιώσεις. Πιὸ κάτω, στὴν ὁδὸ ὲ, δαίτερος συνογερούς. Αὐτὴ τὴν τὸ καταφύγιό της εἶταν εἰς μαγαζιά. Εἰς ἀδυναμία, μὲλλον βαρυστημένη τὸ καθήκον. Γύρω της ὁ ρυθμὸς της δέν εἶχε ἀλλάξει, μοναχὰ λιγάκι ὠνταῦς εἶχε γίνει καὶ πιὸ εὐθυμος. ες δέν ἔφαρνε στὰ σοβαρά τὴς ἀ- κή. ἐπιθέσεις τῶν Ἱταλῶν. "Ενας ἡλός, κάποια στιγμή, δῆγχε στὴν νὰ κοιτάξει στὸν οὐρανό, κι' ὅταν πάλι μέσα, ἄκουσε τὸν ἀναβολὴ- στὸ τὸν ἀφεντικό του γιατί εἶχε πα- ἰ τὴ δουλειά του γιὰ φύλλου πη-

Δὲ μὰς ἀφίνουν οὔτε νὰ σπάμε κέφι! λούισε μέσα στὰ δότ'ια του ὁ δει-

σμένος, ἐνὶ δόξῃ λυμεν μ' ἀγανάκτηση τὰ ξε- τυλιγμένα πάνω στὸν πάγκο τόπια.

Γυρίζοντας ἀπὸ τὰ μαγαζιά ἡ Λίτσα, συ- νάτησε δυὸ γνωστούς της, ὅμως ἀκατάλ- ληλους νὰ τὴς δώσουν ὁποιαδήποτε πλη- ροφορία. "Ο ἕνας εἶπὼν ἕνα γεροντοπαλλή- καρο ξεμωραμένο, πρόσωπο ὀλότελα ἔξeno γιὰ τὸν κόσμο τοῦ Βαρόκη, ἀνοχρονιστικό. "Ο ἄλλος, ἕνας νεαρὸς κουραμπιές τοῦ Γενικοῦ Στρατηγεῖου, περιέφερε τὸ μεταποι- ημένο κομμά χακί του πολὺ περήφανα, δέ- δαιος πὼς εἶχε συμβάλλει ἡρωικά σ' ὀλε- ῶς τὰ τῶρα τὴς νίκης. Ἡ Λίτσα τὸν ἀντιχαίρε- τησε παγερά, προσπέρασε, ὕστερα ἀπὸ σκέψη, ὅμως, μετανοιώντας, στάθηκε νὰ τὸν ξαναφωτάξει. "Εκανε μὲ κόπο τὴν πα- ραχώρηση τοῦτ' για χάρη τοῦ ἀδερφοῦ της.

"Αδικά. Δέν ἤξερε τίποτα κείνος. Δέν ἤθελε νὰ ὁμολογήσῃ ὠστόσο καὶ πῶς δὲ γνωρίζεται μὲ τὸ Βαρόκη. "Εκρινε πὼς, γιὰ νὰ τὸν ρωτᾷ ἡ Λίτσα Ρονιά, θὰ πει πὼς ὁ Βαρόκης αὐτὸς εἶναι πρόσωπο ἀ- ξιουσάτο που πρέπει τὸ δίχως ἄλλο νὰ εἶναι φίλος σου ἀν θέλεις νὰ λέγεσαι ἀν- θρώπος τοῦ κόσμου.

— "Εχω πολλὴ δουλειὰ στὸ Στρατη- γεῖο, δικαιολογήθηκε σαστισμένο. Δέν μού μένει καιρὸς πιά νὰ ἰδῶ κανένα ἀπο- λύτως γνωστὸ. Αἱ εἶναι φοβερὸ πράμα ὁ πόλεμος...

— Θάρρος! τοῦ εἶπε ἡ Λίτσα πολὺ σο- βαρή. "Ο ἡρώας εἶναι καὶ πού στοιχι- ζεῖ, ἀλλὰ κι' ἀναγνωρίζεται.

Εἶταν ἔτοιμος νὰ συμφωνήσῃ, κοιτάζον- τας τὴν ὅμως μὲ περισσότερη προσοχή, ἀ- ναρωτήθηκε μήπως ἡ σοβαρότητά της εἶ- ταν ὑποπτη. Βιάστηκε νὰ τὴν χαϊρετῇ κι' ἔφυγε τακίζοντας, θυμωμένος. «Δὲν ἀ- πορῶ πού μένει στὸ ράφι, εἶπε μεγαλό- φωνα σχεδόν, γιὰ νὰ ξεθυμάνει, ἐνὶ δρα- σκίλει τὴν ἀσφάλειαν.

"Ο τρίτος συνογερούς, δρηκε τὴ Λίτσα ἀποστά σ' ἕνα πολυσύχναστο μπάρο, τὴν

ἔσπρωξαν νὰ μπεῖ χωρὶς νὰ τὸ θέλει. Βρέ- θηκε ανάμεσα σὲ φανταχτερές, φθάρες κυ- ρίες, γεροντοπαλλήκαρο φρεσκοθεωμέ- να, ἔξους ἀξίωματικούς, ἀφροὺς μύτρας, μουνιέλα, ρίμες ἀνθισμένες μπουτυλιμέ- νες. Κάποιος δίπλα της, σκαρφολογμένο σὲ ψηλὸ σκαμνί, φώναξε μ' ἐθουσιαστικὴ διάκωση στὸν ἀντικρυνό του:

— Μαθαίνα πὼς ὁ Μαρκεζόπουλος εἶναι στὸ μέτωπο. Τοῦ τὰ συγχωρῶ δα!

Γνωστὴ φωνή, πού σου ἐμπνέει ἀντίκ- λους. Ἡ Λίτσα ἔκανε νὰ στραφῇ, ὅμως πρό- λαβε, κορφώθηκε, ἔσφιξε τὰ νῆρα τοῦ λαιμοῦ της. Μοναχὰ μὲ τὴν ἀκρὴ τοῦ μ- τιοῦ κοιτάζε γιὰ νὰ δεβαιωθῇ. Νὰ λοιπὸν, ἀπὸ μόνῃ της ἡ πληροφρία.

Κάθησε κι' ἔγραψε στὸ δῆμο τὸ τίς κείνο βράδι. Τὸ εἶχε πρὶν πολὺ βασανί- μες της. Τ' ἀποφασίσει, τὸ μετόνοιωσι, τὴ βασιλοφασίσει. Τί εἶναι προτιμότερος; Ἡ στυγνὴ ἀλήθεια ἢ τὸ σπλαχνικὸ φέμ; Μά- σα της, ἔξεν ἀπὸ τὴν εὐκρίνεια, εἶταν καὶ κατὶ ἄλλο πού τὴν ἔσπρωχνε τώρα νὰ μιλήσῃ, σκοτεινότερο αὐτὸ, ὅμως δικαι- μένο στὴ γυναικεία συνείδησή της: Μὰ μνησικακία πληγωμένη δίπλα. Ἐγγραφε: «Ὁ Βαρόκης σὲ χαιρετᾷ ἀπὸ τὸ θῆος ἐνὸς, ταμπουρῆ, σὲ κάποιο μπάρο.

Καὶ τότε, γιὰ πρώτη φορὰ ὕστερα ἀπὸ δώδεκα χρόνια, ἐνοιωσε πὼς λυτράνεται ὀ- στικά πιά ἀπὸ τὴν παλιά της ἀκίνη ἱστο- ρία.

Γ'

Εἶναι πάντα προτιμότερη ἡ ἀλήθεια. Στὴ Χρηστὶνα Λιδόνα, ὁ πόλεμος, αὐτὴν καθεαυτοῦ, δὲ ἔλεγε μεγάλα πράματα. Ἡ κάλλιο ναι, τὴς ἔφευγε ἕνα εἶδος κακ- φία, δαυρὸ ἀνακατόμα, καθὼς ὅταν ἔφε- φάει πολὺ πιεῖ πολὺ, κι' ὅλα γύρω σὺ- φαίνονται ἀποκοροστικά, γιατί εἶναι συ- τασμένος.

(Ἀκολουθεῖ)

30.
24.
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ ἑπὶ Λονδί-
ΝΟΥ 17.35. Ν. Ὑόρκης 4.30. Παρισίαν
362 3/4. Βρυξελλῶν 987 1/2. Λισσαβόνος
14.10. Μπουένος Ἀϊρες 104.00. Στωκ-
χόλμης 119.55. Ἀμστερνταν 162.30.
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ: 1. Χρυσὰ νομίσμα-
τα Αἰγύπτου γρόσια 470, Ἀγγλίας
480, δολλάριον (τὰ 5) 470, χρυσὸς τὸ
λίτρο γρόσια 150, ἄργυρος τὸ κιλὸ 860. Γερμ.

ΞΕΝΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

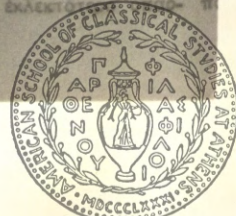
Η ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ

ΥΠΗ

55

Ἀπὸ κοῦδέντισσε λίγα λεπτά μὲ τὴν
λελὴ φέλικα καὶ μὲ μερικὸς γνωστούς
καὶ δόξα-κα δίπλα του, ὁ Κῆν πρόσε-
ξε ἕνα πράγμα λευκὸ πού κοινοῦσαν δι-
κὴν αὐτῶν, σὺν τὸν τρεμὸν
πὺλ μακριὰ ἀπ' αὐτόν, σὺν τὸν τρεμὸν
λαμπὰ μὲς φλόγας κερπὸν ἐπάνω στὸν
τιμὸν. Γύρισε τὸ κεφάλι του καὶ εἶδε τὴν
λελὴ Χορσφλντ πού τοῦ δέκανε νόημα μὲ
τὴ δολιχὰ της. "Ο Κῆν ὑποκλίθηκε καὶ
γύρισε. Ἡ λελὴ Χορσφλντ ὅμως ἐ-
παινοῦσε τὴν ἴδια κίνησι, πού εἶχε
εἶναι τὸ ἐπιτακτικό — ἡ μὴπως ἦταν πα-
ροῦτικό; "Ο Κῆν δέν ἤξερε ποῖο ἀπὸ τὰ
δύο, γὰρ ἡ λελὴ Χορσφλντ ἦταν στὴς
ἐκείνης τὴς τόσο ἀρρησμένη δσο, πολὺ
ἐνὸς, καὶ στὴς κοῦδέντες της. Πάντως ἡ-
λε καὶ μιλῶσα μὲ τὸν Κῆν. Αὐτὸ ἦταν
διεσπαστό. Ἀπόδυνα, ἀλλὰ καὶ μὲ περι-
φρασε — γιατί ἡ λελὴ Χορσφλντ εἶχε κα-
τὴν πὺλ τὸν τραβῶμεν καὶ τὸν ἀπαυδαῖς
ἐπικρυνὸς ὕστερα ἀπὸ τὴν παρὰξενὴ ἐκεῖ
ἡ οὐκίτητα πού εἶχε δημιουργηθῇ τόσο
ἀπείρα μεταξύ τους — ὁ Κῆν ἀπεμεικρύν-
θη ἀπὸ τὸ τραπέζι τοῦ τσαγιού καὶ πλη-
ρῶς τὴν γυναικα τοῦ δικαστοῦ. Τὴς φί-
νησε τὸ χέρι κι' ἔπειτα χαιρέτησε τὸν
ἐπιτακτικό.

— Εἶσαι καλὰ, θαρῶνε;
— Ἐλπίσημα. Χάες, σὲρ Μάλκαμ, ἡ λαι-
λε Χορσφλντ μὲ εἶχε κολάσει σ' ἕνα δει-
κνὸ πού ἦταν πραγματικὴ ἀπόλαυσις. Εἶ-
πα ὅλο πράγμα νὰ τραπῇ νὰ πεινῇ καὶ
ἡ κοπέτ' ἐκεῖ δ,τι ἐλκετοῦντο...

...το πυρκαϊές ελεύ-
ηλεκτροφόρτισαν. Η
ισμοποιείτο διὰ τὴν
ρὸν καὶ χαλυβδίνων
υβόλων. Εἰς τὸ πα-
τιον ἀνεκαλύφθησαν
καὶ μεγάλοι ποσὸί.

ΚΑΛΟ ΕΦΙ
ΑΙΝΣΤΑΙΝ
ΡΑΤΩΡΕΑ
ΙΣΑ ΣΑΡΙ
Α ΠΙ ΟΟ
ΣΑΛΙΑΠΙΝ

ΙΘΗ
ΝΟΝ ΔΩΡΟΝ

ὅτι ἡ νομισματικὴ
καταβολὴν πα-
εἰς τοὺς ἐργάτας
σχετικὴν δὲ ἀπό-
μνησιν σήμερον εἰς
σας διὰ τὴν ἐν-
ἀποφάσεως.

μας εἰς τοὺς ἐρ-
ους προσληφθέντας
1946 θὰ δοθῇ
ν νομίμων ἀπο-
νώνον κατὰ 30%.
φθέντες μετὰ τὴν
κθουν μικρότερα

ΧΑΡΙΑΔΗΣ

λοὺς "Εφετίου
οὐ ἀρχηγὸ τοῦ
τηγορουμένου δι
θέντος εἰς τὸν
'Ιανουαρίου ἐξ
προεκάλεσε τοὺς
"Ο Ζαχαριάδης
σπῆριον καὶ ἐν-
ν ἐκρίνειν ὅτι τὸ
καὶ ἀντιπολι-
χαριδῶν καίτοι

ου κατεβίβασθ
διευθύντης τοῦ
ἀρχῆς δι' ἐν-
εὰ τὸν ὅσον
ποὺν ἐφῆν
ν ἡμέραν.

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

56

"Εβλεπε γύρω της — τὸν πρώτο ἰδίως
καρὸ—τοὺς δικούς της νὰ ἐνθουσιάζονται,
νὰ βραβάζουν νὰ λένε μὲ στόμφο περισσὸ
μεγάλα λόγια, κι' ἀνικνωτίζονταν κρυφά,
δυσπιστα, τί ἄραγε τοὺς εἶχε πιάσει. Πε-
ρισσότερο ἀπ' ὅλα, τὴν ἔκανε ἐπιφυλοχτικὴ
ὁ ἠθουσιασμός τοῦ Λιόντα. Μπορεῖ μάλι-
στα αὐτὸς προπάντων νὰ τὴν εἶχε ἔτσι ἁ-
σχημα διαβέσει. Κάθε τι ποὺ ὁ Λιόντας
τὸ ἐπιδοκίμαζε, γιὰ τὴ Χρηστὶνα γίνονταν
ὑπόπτο, μὲ τὸ πρώτο. Ἡ ἀφιλοσόφητη, πρω-
τόκλητὴ γυναίκα της συνείδηση δὲ σκο-
τιζότανε νὰ ἐπιμερίσει τίς εὐθύνες. Δὲν
τὴν ἐνοιαζε δὲν μιὰ πράξη εἶναι ὑπόπτη, ἢ
δὲν τὴν κάνει τέτοια ἡ ἐπιδοκιμασία της
ἀπὸ τὸ Λιόντα. "Επαιρνε στάση αἰμυλῆς
ἀδιαφορίας χωρὶς πολλὰς χρονотρίδες. Σι-
γῶσιγὰ κι' ἀσυνείδητα, ἔτσι, εἶχε δημιουργ-
γῆσει μέσα της ἕνα ὄχιρὸ, σπηλιά ἀγρι-
μιά, ὅπου κουλουριοζότανε βλοσυρὴ, νὰ
μόσσει.

Ἡ φωνάλα ἀστόσο τοῦ Ρονιά στάθηκε
γι' αὐτὴν ἕνα ἔμφανισμα. Ἀναρωτήθηκε
μιὰ στιγμὴ μήπως κατὶ ἄλλο τρέχει, κατὶ
ποὺ αὐτὴ δὲν τὸ ἔχει μοντέψει. Στὸ "οὐ
καὶ στὴ συνείδηση τοῦ Ρονιά ἔτρεφε μεγάλῃ
ἐκτίμησιν, ἀσχετὴ μὲ τὰ γυναικεία συναί-
σθησμά της ἀπέναντί του. "Οχι, δὲν
—εἶπε ὁμως γρήγορα χαμογελώντας μ' ἃ
βέλητι αὐταρξεία — ὁ Δῆμος ἔφυγε γιὰ
νὰ βγάλει. Εἶναι μιὰ πράξη ἀπελπισίας,
δὲν ἐθουσιασμοῦ. Καὶ τότε, σὰ γνήσια

γυναῖκα, εἶδε πὼς ὁ ἄμοιρος αὐτὸς ἀνθρω-
πος, ποὺ τόσο τὴν κολάκευε μὲ τὴν παρου-
σία του στὴ ζωὴ της, γινότανε γι' αὐτὴν
ἀκόμα πιὸ ἀδιάφορος, τώρα. «Θὰ κάνει
ἕνα ὥραίο θάνατο!» συμπέρανε μὲ χαμόγε-
λο τρυφερό, ἐγωῖστικό. Κι' ἔρριξε μιὰν
ἐρωτηματικὴ ματιά στὸν καθρέφτη τῆς
τουαλέττας της.

Ὁ Λιόντας, φυσικὰ, μὰ κι' ὁ Χαρὸ-
πούλος, περιορίζονταν νὰ ἐπιδοκιμάζουν
τὸν πόλεμο, νὰ πανηγυρίζουν, τίς νίκες, ἀ-
πὸ μακριὰ ὁμως. Ἡ ἐπιχείρησιν τους, ἔ-
να σαπουνάδικο, εἶχε μπεῖ μπρός, χάρις
στὴν ἐπιμονὴ τοῦ πρώτου κυρίως. Ὁ Χα-
ρόπούλος, πνιγμένος ἀπὸ τίς ἄλλες του
ἐπιχειρήσεις, δὲν εἶχε καιρὸ διαβέσσει νὰ
τὸ παρακολουθεῖ, ὁλόκληρη λοιπὸν ἡ φρον-
τίδα ἔπεφτε πάνω στὸ Λιόντα. Εἶτανε
πολὺν περήφανος γιὰ τοῦτο. "Εκανε βνεῖρα,
ἐδεῖχνε ζῆλο, σηκώνονταν πρωτὶ, κατέβαινε
στὸ Μοσχάτο — ὅπου τὸ ἐργοστάσιο —
γυρίζε τὸ δρόμῳ ἀργά, πολυασχολος, τα-
λαίπωρημένος, δρώμικος, εὐτυχισμένος.

—Ξεβέβηκα! ἀνασταναίε δαγάζοντας
τὸ σακκάκι του καὶ κουλουριάοντας ψη-
λὰ τὰ μανίκια τοῦ ποκαμίου γιὰ νὰ
πᾶσει στὸ μπάνιο νὰ πλυθεῖ. Δουλειὰ
σκώληκιν, δέκα ἄρες! "Ομως θὰ βγεῖ τὸ
καρδέλι, θὰ βγεῖ, συμπλήρωνε χαμογελών-
τας πονηρά κι' ἄφανε νὰ ὑπονοηθεῖ πὼς
λέει μοναχὰ τὸ λιγώτερο, πὼς τὰ καρδέ-
λια θὰ γίνουνε γρήγορα θυνὸ, ὁροσειρά.

...τοὺς τοὺς ἀνωδύναστε συμ-
πονοῦντες εἰς τὸ ὅσο πένθος μας ἐπὶ
τῇ θανάτῳ τοῦ προσφίλου μας ἀνι-
γῶν, ἀδελφοῦ, πατρὸς, θεοῦ καὶ πά-
που.

ΚΩΝ/ΝΟΥ Ν. ΚΟΤΣΙΠΙΑ
ἐκφράζοντες τὰς θερμὰς μας εὐχαρι-
στίας.

Ἡ σύζυγος: Ἰουλίττα. Τὰ τέκνα: Νι-
κόλ. Κοτσιπιάς. Ἰωάννης καὶ Καλοῦρα
Σμαραγδῆ. Ὁ ἀδελφός: Ἀριστείδης.
Οἱ ἑγγονοί. Οἱ ἀνεψιοί.

Βρὲ Μέλπω! Ποῦναι τὸ σαποῦνι;... Τί!
Τέτοιο σαποῦνι μοῦ φέρνεις νὰ πλυνθῶ;
Χάρης τοῖ! Αὐτὸ δὲ εἶπες, στὸ σπῆτι
μου, ἐγὼ, ἕνας διωχόμενος σαπουνιῶ, νὰ
πλέωμαι μὲ μούργες! Δὲ σοὺ εἶπα νὰ
μοῦ θυμίσεις τὸ πρῶτὸ νὰ ἔβρω ἀπὸ τὸ ἑν
γοστάσιο;

—Μὰ, κύριε, τὸ δικό σας τὸ σαποῦνι
εἶναι τῆς μπαουλάδας!

—Τὸν κακό σου! Τόσο νοιώθει... Τὰ
καλὸ σαποῦνι, βρὲ, δὲν εἶναι τὸ μυρωμέ-
νο σὰν κοκότητα καὶ γεμάτο σόδες. Τὸ
καλὸ σαποῦνι, νὰ μὲ ρατῆσεις ἐμένα νὰ
σοῦ πῶ ποῖο εἶναι. Τὸ ἀγνὸ, τὸ τίμιον, τὸ
πρᾶνόν.

Εἶχε δοκιμάσει νὰ ἐπιβάλλει σ' ἄνους
τοῦ σπιτιοῦ νὰ πλέωνται μὲ σαποῦνι τῆς
δικῆς τῶν παραγωγῆς, ἔκανε μάλιστα μιὰν
ἀπόπειρα νὰ τὸ συστήσει καὶ στὴ γυναι-
κα του γιὰ τὸ πρόσωπό της. "Ομως ἐκεῖ
τὰ δόρηκε μπαστούλα.

—Κάνε μου τὴ χάρις σὲ παρακαλῶ!
τὸν ἀντίκαμε μὲ περιφρόνηση ἡ Χρηστὶνα.
"Αν νομίζεις πὼς θὰ κάνω ἐγὼ τὸ προ-
σώπὸ μου παζάρι γιὰ νὰ ἔχεις ἐσὺ κατα-
κάλων...

—Κατανάλωση! "Εχω κιόλας περισσό-
τερη ἀπ' ὅσο φοντάζεσαι! "Ακού, ἐκεῖ κα-
τανάλωση! Σ' ἔβη μῆνες θὰ τοῦ. ἔχω
φαεῖ ἄνους! Θὰ βγάλω καὶ πολυτελείας
πολὺ σύντομα, δὲν γιγὰ τὸ πιστεύω, μὰ
γιὰ νὰ τοὺς μπᾶ ἀπὸ μάτι, νὰ τοὺς βάλ-
ω λουκέτο στὰ ρημάδια τους. "Οχι καί-
ζουμε!

Μιὰ μέρα ἀστόσο εἶχε φανεῖ λογικώτε-
ρος, πιὸ συζητητικὸς:

—Τὸ ξέρεις, εἶπε πῶς αὐτὸ τὸ σα-
πουνάδικο μὰς σώζει; Τώρα ποὺ τὰ κα-
ράδια τοῦ Βαρὸν καὶ ἐπιτάξανε, ποῦ
στὸ γραφεῖο διαρῶν μύγες, τ' ἂν γιγμά-
σταν ἐμεῖς, μοῦ λές;

(Ἀκολουθεῖ)

τὰ δάκρυματά.
γεννήσει αὐτὸς
ἰσχυρῶς. ἐν-
λόγος νὰ σὴ
ἰθαίνει ἀπολύτως
ε ἀπλῶς ἐπὶ
σπῆτες φυσιογνω-
ν αὐτὴ τὴν ἀσπ-
στὴν ἐκφρασί-
μῆρες ὁ καθ-
ρασι ποὺ ἀρ-
ἰδιότητες του
νας, χαρὰ ὁ ἄ-
υριουλά, κέφισ-
ξός. "Ο αἰκὼν
περπατᾷ κα-
ὺς ἀπελπισμέν-
—τί νὰ τὸν
μισθόν. — ἡ
ταί μὲ ἕνα ἄρ-
στὰ χεῖλ' ἀν-
σῶδες στὸ καπν-
Χίλια ἀνικνω-
διαφορετικῆς
κασι, χίλιοι κό-
ἕως μὲ τίς δικ-
οξίες, βάσανα.
αἱ, ξαφνικά, ἐ-
γεγονός. Τὸ μ-
ὶο γεγονός, π-
... Καὶ ὅλοι
λίγο τὴν ἀτομι-
οῖ, μεγάλοι, ν-
μὴλ' ἐνὸς συ-
τομα, συγγεν-
χθές ὁ δρόμος.
αὐτὸς τὸ πρόσω-
πιστίας: "Εἰ
ἀκούσατε;...
...» ἔλεγε ὁ ἑ-
στὲ λίγο, ὅταν
ἐπεβεβαίωσεν
ε δορυρὸς ἐπὶ τῶ
... ἰσχυρῶς

ἀ ἀναμιχθῶ-
ν αὐτὴν τῆς
μουνηστοῦ ἡ-
γήθη ἐπιλη-
ἀρχῇ εὐτυ-
ἀνεπηρέα-
τος καὶ τό-
στε καθημε-
ἀποφάσεις
μουνηστικῶν
ἀκατέμπονται
κῶν δικαιο-
ποῖνον τῶν

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Περπατούσε πολλές φορές στους δρό-

τις πιο θερμές ευχαριστίες στους ξε-
πουλημένους μακρινούς Έλληνες
που οι ψυχές των βρίσκονται παντο-
τε τόσο κοντά σ' εμάς και που δε-
λημονούν την μεγάλη, την φοβερή
δοκιμασία που έπέρασε ο τόπος μας.

Κ. Π.

τοῦ βασιλέως ἀντὶ
ἐκ τῆς πόλεως καὶ
ἐκ τῆς πόλεως ἀντὶ
ἐκ τῆς πόλεως ἀντὶ
ἐκ τῆς πόλεως ἀντὶ
ἐκ τῆς πόλεως ἀντὶ
ἐκ τῆς πόλεως ἀντὶ
ἐκ τῆς πόλεως ἀντὶ

Τὸν ἀναθυμῶνταν συχνὰ μὲ τ' ἀποσυλῶνται
χακί του, τὸ πολὺ φαρδὺ γιὰ τὸ κεφάλι
τοῦ δίκωχο, ὅπως εἶχε ἔρδει κείνος νὰ τοὺς
ἀποχαϊρεῖται στὸ σπίτι. Ἡ εἰκόνα του
αὐτῇ, ὁλοφάνερα κομικι, σὰ νὰ τὴν παρη-
γοῦσαν τὸν πρώτῳ καιρῷ. Τῆς ἔφευγε ἀπὸ
τοῦτο γέλιο. Ὑστερῶς, μὲ τοὺς μῆνες, τὸ
γέλιο αὐτὸ ἔγινε τρομεροῦσιτσό, σὰ λυγρὸ.
Τὰ πράτα του γράμματα τὴν καθύσχησαν.

(*Ακολουθεί)

—ΛΕΓΟΝΤΑΣ ΣΩΝΕ
σκάβει ούλο; ρώτησε ό λ
όπου μιλήσει

ένα αρθροσκευτικό έπος
ηλεκτρισμένο από χρι-
στιανική πίστη και αγάπη...

..τό Γαλλικόν..

Δ. ΧΑΤΟΥΠΗ
ΠΛΑΤΕΙΑ ΟΜΟΝΟΙΑΣ 9
Πλάι Καφερείου ΑΘΗΝΑΙΟΝ

α) Να τεθεί εις την διάθεσιν της Έπι-
μελειάς της Βασιλικής χορηγίας ποσόν
1.000.000 δραχμών υπέρ των χηρών και
όρφανών του πολέμου, αντί στεφάνου.

4) Να δημοσιευθώ το παρόν διά του ή-
μερησιού τύπου.

Ο Πρόεδρος: ΧΡ. ΚΟΜΙΝΗΣ
Τα Μέλη: Δημ. Μπέκας, Χρ. Μαργέτης,
Γ. Μενιδιάτης, Σπ. Άποστολάκης,
Δημ. Παμπούκας, Μ. Σκελλαρίδης.

βάς προσ-
τώ ΝΕΟΥ

ΕΥΑ

ΜΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

δρόμους της πολιτείας, εΐτανε σά ν' αν-
τιπροσώπευαν το στρατεύμα, όλα κείνα
τά παλληκάρια που ό καθένας λαχταρούσε
να τά ιδεί σάν κάτι πρωτόφαντο, αξιο να
σου ξυπνάει το θαυμασμό και την άπορία.
Πεισματωμένη, έλεγε μέσα της τότε πώς
οι γυναίκες αυτές σφετερίζονται ένα γόη-
τρο που δεν τους ανήκει. Τό έλεγε και
σύγκαιρα θυμωκε με τον εαυτό της που δεν
είχε την πρόνοια να τους μοιάσει. Είχε το
καταθλιπτικό συναίσθημα μίας γυναίκας
που αναγκάζεται να μείνει πίσω από το
συρμό, αναχρονιστική, κάπως γελοία. Μιά
όλακρη κοινωνική τάξη, αυτή που στάθηκε
πάντα ό αντικειμενικός της σκοπός, συνω-
μότησε κάποια νύχτα και λανσάρησε μια
ιδέα, αφηνιδιαστικά, έτσι που να την άφη-
σει αυτήν πίσω, για να κάνει ακόμα πιο
αίσθητη ανάμεσά τους την απόσταση...

Κάποιο πρωινό του Φλεβάρη, παγερό κι
άφγεγο, γύριζε από τό ταχυδρομείο όπου
είχε πάει να παραδώσει ένα δέμα με γλυκά
για το Στέφανο. Εΐταν ακόμα κορς, ό
Λιόντας δε γύριζε σπίτι τους τό μεσημέ-
ρι. Όσο για τον Τόλη, αυτόν τον σερβί-
ριζε ή Μέλπω στίς ταχτικές του ώρες. Εΐ-
ταν αδύνατο βέβαια για τό παιδί να πα-
ρακολουθεί τον άώμαλο ρυθμό του σπιτιού,
με τίς ακατάστατες ώρες που καθόνταν στο
τραπέζι, οι δικόι του. Σκέφτηκε να σκορπί-
σει κάπως τον καιρό της, κάνοντας μία
δύλτα στα κέντρα. Εΐταν ή παλιά έκεινη,

ή ύποσυνείδητη έλξη της φανταχτερής ζω-
ής, κάτι σαν την επίμονη γυροβολή της πε-
ταλούδας τριγύρω στη φλόγα του κεριού.
Κάθε τέτοια φορά ένοιωσε τό σφυγμό της
να γίνεται γαργότερος, τά μάτια της έ-
λαμπαν μεθυσμένα από πυρετό. Γυρίζοντας
όστερα σπίτι της, δεν εΐτανε περισσότερο
εύτυχισμένη. Όσο-όσο. Τά πόδια της τά
ένοιωσε τσακισμένα, λυμμένη τη μέση της.
Κάθε τέτοια δύλτα της στοιχίζε σά μία
δοκιμασία. Εΐταν ένας άγονος έρεθισμός
της φαντασίας, που σ' άφινει όστερα με
τό χείλη στεγνά, αςδιδίψαστα.

Συνάντησε τό Μπερτάχη. Ό «Παριζιά-
ος» έκανε τη δύλτα του κι' αυτός πολύ
διακομμητικός, πολύ αξιοπρεπής, με τό
μαύρο του γυαλιστερό μπαστούνι στο χέρι,
τίς μουσικακές γκέτες, τό δαμμένο μαλλί,
λικνιστικός, γλυκύτατος.

—Ό ώραία μου κυρία! Μά τί εύτυχι-
σμένη σύμπτωση!

Προχώρησαν μαζί. Εΐτανε πολύ περήφα-
νο, που ή τύχη των εύθης να συνοδεύει
μία χαριτωμένη γυναίκα. Είχε τόσο λίγες
άξιώσεις από τη ζωή! Μιά εμφάνιση κολα-
κευτική, κάτι που κάνει τους άλλους να
σέ προσέχουν — να τό άπαντο της εύτυ-
χίας του. Κατά βάθος δε ζούσε παρά μο-
νάχα γι' αυτό. Άποφάσισε σήμερα να την
έκμεταλλευτεί όσο τό δυνατό περισσότερο
την ευκαιρία τούτη:

—Μου επιτρέπετε να σας προσφέρω κά-
τι; Ένα γλυκό, έσά ποτό;

Τό άνήθηκε, έρόντατο πώς ή πρότασή
του γίνεται με άδυνηρή άβαρα των οικo-
νομολογιών άρχών του. Όμως έκέηος,
σήμερα, έπέμενε. Δεν άγαπούσε τίς σπα-
τάλες, αυτό ν' άκούγεται, όχι όμως κι' έ-
κείνες που μπορούνε κάτι να σου άποδώ-
σουν.

—Καλά λοιπόν, έκανε ή Χρυστίνα ύπο-
χωράντας άπορημένη ίσως. Άς πιούμε ή-
να ούζο.

Μπήκανε σ' ένα μικρό κοσμικό και κάθη-
σαν στο πρώτο τραπέζι που μόλις άδειά-
ζε. Ό Μπερτάχη δείχτηκε πολύ γενναίo-
δωρος, ζήτησε μεζέδες έστρα, ενό σύγκαι-
ρα έρχιχε γύρω κλεφτές ματιές, να ιδεί
αν ή παρουσία του έχει αρκετά προσεχτεί
ή μήπως τά έξοδα πάνε χαμένα.

—Η εύτυχία μου είναι ανέκδοτη, έ-
λεγε σκύδοντας διαχυτικά στη νύαμα του.
Ξέρεις ότι ύπηρεα πάντοτε ιδιαιτέρως απ-
εχθή με τον τύπο της γητείας σας; Ένας
από τους άρσενες αλλά κι' ένθερμότερους
θαυμαστές σας...

Η πολαιαντολογική του αυτή φρασολο-
γία τη διασκεδάζε άλλοτε. Σήμερα την έ-
κανε ν' άηδιάζει. Χαμογελούσε ευγενικά,
όμως άπόστρεψε τό πρόσωπό της, για να
μη βλέπει τά ψεύτικα δόντια του, να μη
νοιώσει τη γερασμένη του άνάσα. Κοιτά-
ζοντας άφαιρμένη στα ψηλά σκαμνιά, τ'
αροδιασμένα μπροστά στον μπάνγκο, είδε
τό Βαρόκι. Έπινε συντροφιά μ' ένα παρά-
δοχο πρόσωπο, κάποιον γεροντομασμένο
μ' έξαλλα σταχτιά μαλλιά και νευρικά τι-
νάγματα που μαϊμούδιζαν αξιοθρήνητα στο
χαρκαμένο πρόσωπό του.

Ό Βαρόκις, καθισμένος άνέμελα στο
σκαμνί του, μαγκικά, γύρισε μία στιγμή,
την είδε. Έκανε να ξανακοιτάξει μπρό-
ς, μα σαν κάτι ν' άνοθυμήθηκε, γύρισε πάλι,
την ξανακοιτάξε, με προσοχή τώρα. Τά μά-
τια της έμεναν σπληνωμένα πάω του μ'
ένταση. Τότε, σασιτισμένος κάπως έκείνος,
διαπαικτά, τη χαιρέτησε. Ό χαιρετισμός
του είχε άδρότητα, σχεδόν εύλαβεια.

Η πρώτη σκέψη της — παράδοχο—εί-
τανε: «βλέπετε; Έχει δική ό Λιόντας».
Άπό τότε που γίνανε κάπως ανεξάρτητοι,
μάς λογαριάζουν.» Όστόσο, χωρίς να τό
πολυσκεπθώ, ένοιωσε σκατείνά πώς μία τέ-
τοια έξηγηση την πληγώνει. Τότε μία άλ-
λη σκέψη της ήρθε στή νού, αυτή πολύ πιο
ληρωτική:

ΕΞΕΝΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

Η ΥΠΟΘΕΣ

58

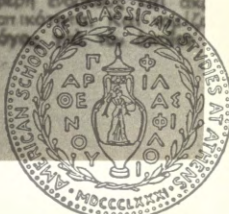
—Δεν πρέπει να περιμένετε από
στο Μάλκαμ να συμμερισθώ τον χαρι-
κυνισμό σας, είπε ό Χόρφλιντ άστει-
νος. Ό σέρ Μάλκαμ δεν είναι άπιστο
μάς. Άπειαντίας, πιστεύει χωρίς
ση τον τύπο των ήλων. Έχει τόση
ριόριστη λατρεία στο επάγγελμά
και είναι ένα ύπεροχο επάγγελμα—
και μονάχα τό γεγονός ότι άντα
την υπεράσπισι ένας κατηγορούμε-
ών πνέει: άπόλυτη έμπιστοσύνη σ'
Αυτό δά είναι γνωστό σ' όλους τους
γαρικούς κύκλους.

Άδελά του ό Κήν κοκκίνισε. Έ
πώς τό αίμα είχε ανέβη στο κεφάλι.
—Ξέρεις, Χόρφλιντ, μου είπαν
ότι έξέφρασε; τη γνώμη πως άπαι
να γίνει έξαιρετος ήθοποιός, είπε σ
τάνας με κόπο την όργη του.

—Τιός σου τό είπε;

—Τό άκουσα.

—Η αλήθεια είναι πως νομίζω
σαι προκείμενος με θεωρητικό τσάλε-
χο έξ άλλου τη γνώμη ότι πιστεύει
λες την αλήθεια όταν άγορεύει στο
σπριο. Γι' αυτό, άκριδώς τον λό-
σκέας τόσο μεγάλη έπιρροή στους
κοις. Έκείνη τη στιγμή πιστεύεις
γότερα, δουλειά του δικαστού είναι
βαία, να επαναφέρει όποιον έχει άκ-
ριο στην πραγματικότητα. Γι' αυτό
πώς είναι ό λόγος; Τους δικαστές.

της δημοκρατίας (!), τὸν σκληρὸ πόλεμο ποὺ διεξήγαγε κατὰ τοῦ "Ἀξονος (!) καὶ διακηρύσσουν σὲ ὅλους τοὺς τόνους τὴν σωστικὴ πολιτικὴ τοῦ «Πατριωτικοῦ Μετώπου».

Ἄλλ' ἐπ' αὐτοῦ αὐριον...

Κ. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

χρώματα καὶ εἰκόνας, εἰς τέσσαρας τόμους, δεμένους καὶ ἀδέτους.

Τὸ καλύτερο Πασχαλινὸ δῶρον δι' ὅλους τοὺς Ἕλληνας, τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἐκδοτικὸς Οἶκος ΠΕΤΡΟΥ ΔΗΜΗ. ΤΡΑΚΟΥ, Πεσμαζόγλου 9, Ἀθήναι

ΕΡΧΟΜΑΙ

Νοικοκυριό, συμβουλές γιὰ τὴν ὑγίει καὶ τὴν ὀμορφιά. Ἡ σελίδα μὲ τὰ σχολινὰ φαγητὰ τοῦ κ. Τσελεμεντέ.

ΠΛΕΙΤΑΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ

Σάντου γιὰ σινοῦ κατ' — 1 1/2 λίτ. Παν(κ)ας 1 x' ὁρσος) 'Ο

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

59

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

«Μιά γυναίκα ἀληθινὴ ὑπάρχει ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν τυχαία κοινωνικὴ της θέσι. Μπορεῖ νὰ σταδιοδρομήσῃ μὲ τὰ φυσικὰ της ὅπλα, γιατί ἐκφράζει ἕνα βασικὸ νόμο τῆς ζωῆς...» Εἶπανε δικός της αὐτὸς ὁ στοχασμὸς, ἡ ἔξοδος; Θαρρεῖ πὺς κάποτε τὸν ἀκουσε ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Ρονιά. Ἄ, διάφορο. Τὸ πιστεύει ἀκράδαντα, λοιπόν, οὐσιαστικὰ εἶναι δικός της.

—Γνωρίζετε τὸν κύριο; ρώτησε χαμηλόφωνα, ξιππασμένος ὁ Μπερτάκης.

—Μὰ καί. Εἶναι ὁ Βαρόκης.

—Ἄ! Αὐτός.

Εἶχε ἀκούσει πολλές φορές τ' ὄνομά του. Στάθηκε νὰ τὸν κοιτάξῃ θαυματούμενος, μὲ ἡλιθία προσήμεια ποὺ ἀγτιοδοχεῖν οὐκ ἔβλεπε χαμόγελο γλυκερό. Στὸ μεταξὺ ἡ Χρηστίνα, κοιτάζοντας τὸ σύντροφο τοῦ Βαρόκη, τὸν θυμήθηκε Μὰ βέβαια! Εἶταν ὁ ἕνος ἐκεῖνος πιαίστας, ὁ φίλος τῆς γυναικὸς του...

Τότε, βραχνικά, ἕνας οἰστρος ὀρμητικὸς ἐπεβίβησε μέσα της: Ν' ἀναμετρηθῇ μὲ τὴν Ἔλσα Βαρόκη, γυναίκα ἐνάντια σὲ γυναίκα. Ἐκεῖ, ἀντίκρου, εἶχε ἕνα σύζυγο κι' ἔβλεπε ἑραστή, στόχους καὶ τοὺς δύο ἀνεχτίμηνους, ἱκανοὺς νὰ σὲ θάλλουν σὲ πειρασμὸ σπάνιο. Ὁρῶντο τὸ κεφάλι της, πῆρε βαθεῖα, ἐλαφρακμένη ἀνάσα. Νὰ λοιπόν ἡ μονομαχία ποὺ ἀνεδύετο ἀπὸ καιρὸ, φαγουλεύοντα στὰ τυφλά, χωρὶς νὰ βρίσκει. Εἶδ' ἡ νικῆς καὶ σπῆμεις τρώγαιο ποὺ νὰ σ' ἀποζημιώσῃ γιὰ ὅλη σου τὴ ζωὴ, ἡ

πέφτεις καὶ τσακίζεσαι ντροπισμένη. Πῶς δὲν τὸ εἶχε μαντέψει τόσο καιρὸ τώρα;

Ἀπὸ τὴ στιγμή κείνη καὶ πέρα ὅ,τι κι' ἂν τῆς ἔλεγε ὁ Μπερτάκης δὲν τὸ ἀκούγε πιά. Τὰ μάτια της κοιτάζαν ὑπνωτισμένα τὴ ράχη τοῦ Βαρόκη καὶ τὸ δῆμμα της εἶταν στυλὸ, ρεμβαστικὸ μαζὶ καὶ σκληρό. Στήριζε τὸ σάγινι της πάνω στὸ φινιχένι τοῦ χεριοῦ της, ἀσάλευτη, ἐνῶ ὁ νοῦς της δούλευε μὲ ζαλιστικὴ σβελλωσύνη, μηχανεύονταν, λογάριάζε, ἐκρίνε, φανταζόταν, ἔπλεθε.

Μιά καινούργια συντροφιά μπῆκε στὸ μπάρ —τρῆς ἄντρες, δύο γυναῖκες— χαιρετήθηκε πολὺ ζῶηρα μὲ τὸ Βαρόκη. Ὁ ἕνας εἶταν ὁ Μπούρης. Αὐτὸν ὅλοι τὸν ἤξεραν, τ' ὄνομά του, τώρα τελευταῖα, κουδανίστηκε συχνά: Κάθε τόσο τὸν μελέταγαν γιὰ ὑποψήφιον ὑπουργό. Εἶταν κατὰ ἀδιάκοπα ἐπικείμενο ὁ Μπούρης, στερεοτυπημένο πρόσωπο τῆς ἡμέρας, γεμᾶτο ἀκαθόριστος ὅσο κι' ἀπειλητικὴς δυνατότητες. Στάθηκε δαρὺς, χοντρός, φουσκωμένος μπροστὰ στὸν πάγκο, ἔριξε γύρω του ματιεὺς ὑπέρροχες καὶ δικτατορικές.

—Μοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ μείνω, ἀποκρίθηκε μεγάλφωνα στὴν πρόσκληση γιὰ κέρασμα τοῦ Βαρόκη. Μὲ περιμένουν στὸ Γενικὸ Στρατηγεῖο.

Κι' εἶδε κατὰ τὴ «Βρετανία».

Ὅλοι ἄλλωστε μέσα στὸ μπάρ παραβλεπόνταν ποὺ τὸν ἐλπίσανε περὶ, ἀπὸ κοντά. Εἶταν καιρὸς τώρα ποὺ μονάχα ξηπύλω

μόνον μέσα σὲ λιμουζίνες ἐπίσημες μπορούσε νὰ τὸν πάρει τὸ ματι σου, νὰ περναίει φυλακία, ἀπρόσιτος.

—Κανένα νέο; τὸν ρώτησε ὁ Βαρόκης. Εἶταν ἀφαιρεμένος, μακρινὸς ὁ Μπούρης.

—Τὸ Τεπελένι, ἔκανε τέλος ἀφρόντιστα, πέφτει σήμερα.

—Σῶπα!

Ἡ κουβέντα ἀκούστηκε, ἀντιλάλησε, φιδυρίστηκε, πέταξε ἀπὸ στόμα σὲ στόμα. Μοναμιάς ἡ θερμοκρασία γύρω εἶχε ἀνεβῇ. Ποτήρια συγκροματήκαν, φωνὲς ἐξέσπασαν.

—Ἐδίδα! φώναξε ὁ Βαρόκης σηκώνοντας ψηλὰ τὸ ποτήρι του ἐνῶ τὸ κέντρο ὁ λίκτερο ἀδερφωτόν, βούιζε, ξεσπικνόνταν. Μερικοὶ εἶχανε ζυγώσει τὸ Μπούρη, χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζουν προσωπικά, καὶ τὸν πῆζαν μ' ἐρωτήσεων, τὸν ἐπνίγαν. Δείχτηκε φειδωλὸς σὲ λεπτομέρειες, σὰ μετανοῶν μένος κιόλας ποὺ εἶχε μιλῆσει. Ἄφνε νὰ ὑποσηθῇ μὲ τὸ ὕψος του πῶς δὲν τοῦ ἐπιτρέπεται νὰ πῇ περισσότερα, γιὰ λόγους στρατιωτικῆς σκοπιμότητος. Τέλος, θριαμβευτής, ἐξέπλεξε μὲ κόπο, δῆλκε στὸ δρόμο, πέρασε ἀντίκρου, μπροστὰ στὰ ἐκστασιακὰ ἢ ἐπιδόθοντα μάτια τῆς ἀμύγνης.

Λίγο ἀργότερα ὁ Βαρόκης, ποὺ εἶχε πληρώσει κι' ἔβλεπε, σταθῆκε μπροστὰ στὸ τραπέζι τῆς Χρηστίνας.

—Κι' ἀπὸ κοντά, κυρία μου! τὴ χαιρετήση ἀνταρτικῶς, δαγόντας ὡς κάτω τὸ κυπέλλο του. Ἀλήθεια, μήπως ἔχετε κατὰ τύχη μαζὶ σας τὴ διευδυσή τοῦ Δήμου Ρονιά; Ὅ, ἤθελα πολὺ νὰ τοῦ γράψω δύο λόγια.

Τὸν κοιτάζε στὰ μάτια, πολὺ ψυχραίμη, πολὺ τυπικῇ.

—Μαζὶ μου ὄχι, ἔκανε ἀργά, μὲ τὴν ἀρμονικὴ φωνὴ της. Μπορῶ ὅμως νὰ σὰς στεῖλω.

—Ὅ, μὲ ὑποχρεώστε. Ἀλλωστε θὰ ἴδω ὅ,τι σὰς νὰ τὴν πάρω.

—Ὁπότε σὺ νὰ τὴν πάρεις, νὰ περναίει φυλακία, ἀπρόσιτος.

—Νὴ τὴν στήν.

Ὁ Μπερτάκης. Συστῆσιν ἐστὶν ἐλαφρὰ δαλθίκακε νὰ Μπούρη. Εἰ νίζονταν σ' ἐρεθίσαν ἀπὸ τὸν Μά, τότε νευρὸς.

—Μὴν κοκῆς στὴ Χρηστίνα διευδυσή. Στέλνω σπῆ τὴν παῖρνα.

Τότε, ἀπὸ δῆμα τοῦ ἐ

—Ὅ, καὶ μέρα σπῆς κύριο, συμ

Ὁ Βαρόν

—Μὰ καὶ καὶ σπῆς κοίταζαν ἀ

Παρόδοξο του, τὴν εἰ γυναίκα, ὅ, δὴς τὴ σπῆ τυπικῇ. Τὸ τὰρὶ ποὺ ἐ μoustικία.

—Νὰ πῇ τὰραχα ἡ

—Ὅ, καὶ πῇ

κλήρο
του
σε δ
η πο
ώπου.
ΟΣ

χρώματα και εικόνες, εις τέσσαρας τό-
μους, δεμένους και αδέτους.

Το καλύτερο Πασχαλινό δώρον δι'
 όλους τούς Έλληνες, του εσωτερικού
 και του εξωτερικού.

Έκδοτικός Οίκος ΠΕΤΡΟΥ ΔΗΜΗ-
 ΤΡΑΚΟΥ, Πεσμαζόγλου 9, Αθήναι

Νοικοκυριό, συμβουλές για την υγεία
 και την ομορφιά. Η σελίδα με τα πα-
 σχαλινά φαγητά του κ. Τσελεμεντέ.
 ΠΛΕΙΤΑΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ

μοῦ καθ' ἑκάστην καὶ ὥραν 9 π.μ.
 — 1 μ.μ. εἰς τὴν Γραμματεῖαν τῆς
 Παν)κῆς Δέσχης (Ἱπποκράτους 15
 α' δροφός).

Ὁ πρόεδρος ὡς πρόεδρος τῆς
 Ἐφορίας Παν. Δέσχης
 ΔΠ. ΔΟΝΤΑΣ

Τηλεγραμμὰ ἱερου-
 νους ὁρους, ὧν
 νοούνται νὰ λαμβά-
 ῃ ἑκάστην ἐργασίαν
 — 13.

Ἀθῆναι τῇ 1
 Ἐκ τῆς Γεν. Δ

ΤΟΡΗΜΑ Σ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

ἀνεξάρ-
της θέ-
τα φυ-
σικό
αὐτός
κάποτε
ιά. Ἀ-
λοιπόν,
χαμηλό-
μά του.
νος, με
ε σ' ἑ-
ῆ Χρη-
αὐτοῦ Βα-
Εἶταν ὁ
τῆς γυ-
μητικός
με τὴν
γυναί-
κι. Ἐ-
ἀνεκτί-
πείρα-
ς, πῆρε
ἰπὸν ἡ
ρό, χω-
ρίσκει.
ποῦ νὰ
ῃ, ἡ

πῆφεις καὶ πασκίζεσαι ντροπισμένη. Πῶ-
 δὲν τὸ εἶχε μοντέμει τόσον καιρὸ τώρα;
 Ἀπὸ τῆ στιγμῇ κείνῃ καὶ πέρα ὅτι κι
 ἂν τῆς εἶλε οὐ Μπερτόχης δὲν τὸ ἀκούγε
 πιά. Τὰ μάτια τῆς κοιτάζαν ὑπνωτισμένα
 τὴν ράχη τοῦ Βαρόκη καὶ τὸ βλέμμα τῆς
 εἶτανε στυλὸ, ρεμβαστικό μαζί καὶ σκλη-
 ρό. Στήριζε τὸ σαγόνι τῆς πάνω στὸ φινε-
 χτένι τοῦ χεριοῦ τῆς, ἀσάλευτη, ἐνῶ ὁ
 νοὺς τῆς δούλευε με ζωλιστικὴ σθελτωσύνη,
 μηχανικωτόν, λογάριάζε, ἔκοιβε, φαταζό-
 ταν, ἔπλεθε.

Μιά καινούργια συντροφιά μπήκε στὸ
 μπάρ — τρεῖς ἄντρες, δύο γυναῖκες — χαί-
 ρεττήθηκε πολὺ ζωρὰ με τὸ Βαρόκη. Ὁ ἔ-
 νας εἶταν ὁ Μπούρης. Αὐτὸν ἔλοι τὸν ἡ-
 ξερων, τ' ὄνομά του, γὰρὰ τελευταῖα, κου-
 δονίστηκε συχνά. Κάθε τόσο τὸν μελέτα-
 γαν γιὰ ὑποφύριο ὑπουργό. Εἶτανε κάτι
 αἰδιόκατα ἐπιχειρηματὸν ὁ Μπούρης, σπερε-
 τυπημένο πρόσωπο τῆς ἡμέρας, γεμάτο ἀ-
 καθάρσιες ὅσο κι' ἀπειλητικὴς δυνατοτή-
 τες. Στάθηκε βαρὺς, χοντρός, φουσκωμένος
 μπροστὰ στὸν πάγκο, ἔριξε γύρω του μα-
 τίες ὑπέρσυχες καὶ δικτατορικές.

—Μοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ μείνω, ἀποκρί-
 θηκε μεγολόφωνα στὴν πρόσκληση γιὰ κέ-
 ρασμα τοῦ Βαρόκη. Μὲ περιμένουν στὸ Γε-
 νικό Στρατηγεῖο.

Κι' εἰς ἐκεῖ κατὰ τὴν «Βρεταννίκα».

Ὅλοι ἔβλωσαν μέσα στὸ μπάρ παραξε-
 νούσαν ποῦ τὸν βλέπαμε πῶς, ἀπὸ κον-
 τὰ. Εἶτανε καιρὸς τώρα ποῦ μονάκι ξεπλῆ-
 νον ἐνῶ σπῆτι σας νὰ τὴν πάσω.

μένον μέσα σὲ λιμουζίνες ἀπίστεμες μπο-
 ροῦσε νὰ τὸν πάρει τὸ μάτι σου, νὰ περ-
 νάει φευγαλέα, ἀπρόσιτος.

—Κανένα νέο; τὸν ρώτησε ὁ Βαρόκης.
 Εἶταν ἀφαιρεμένοι, μακρινὸς ὁ Μπού-
 ρης.

—Τὸ Τεπελένι, ἔκανε τέλος ἀφρόντιστα,
 πέφτει σήμερα.

—Σῶπα!

Ἡ κουδούνη ἀκούστηκε, ἀντιλάλησε, ψι-
 θυρίστηκε, πέταξε ἀπὸ στόμα σὲ στόμα.
 Μοναμίας ἡ θεοκρασία γύρω εἶχε ἀνεβεῖ.
 Ποτήρια συγκρούστηκαν, φωνὲς ξέσπασαν.

—Ἐδῖδα! φώναξε ὁ Βαρόκης σηκώνον-
 τας ψηλά τὸ ποτήρι του ἐνῶ τὸ κέντρο ὁ
 λακερο ἀδερφωτόν, δούλιε, ξεσηκώνονταν.
 Μερικοὶ εἶχανε ζυγώσει τὸ Μπούρη, χω-
 ρίς νὰ τὸν γνωρίζουσε προσωπικά, καὶ τὸν
 πιέζανε μ' ἐρωτηρεῖς, τὸν ἐπνίγαν. Δείχτη-
 κε φειδωλὸς σὲ λεπτομέρειες, σὰ μετανιω-
 μένος κιόλας ποῦ εἶχε μιλήσει. Ἄφινε νὰ
 υποσχεθῇ με τὸ ὕψος του πῶς δὲν τοῦ ἔ-
 πιπρέπεται νὰ πῇ περισσότερα, γιὰ λό-
 γους στρατιωτικῆς σκοπιμότητος. Τέλος,
 θριαμβουλῆς, ξεμπλέξε με κόπο, δῆλκε στὸ
 δράμα, πέρασε ἀντίκρου, μπροστὰ στὰ ἔκ-
 στατικά ἡ ἡρόδοτα μάτια τῆς ἀμήγυρης.

Λίγο ἀργότερα ὁ Βαρόκης, ποῦ εἶχε πλη-
 ρώσει κι' ἔφυγε, ἀτάθηκε μπροστὰ στὸ
 πρᾶξι τῆς Χροστίνης.

—Κι' ἀπὸ κοντὰ, κυρία μου! τὴ χαί-
 ρεττες ἐγὼνικώτατος, βγαίνοντα, ὡς κατὰ
 τὸ κυπέλλο του. Ἀλλῆρα, μήπως ἔχετε
 κατὰ τύχη μαζί σας τὴ διευθύνου τοῦ Δι-
 μου Ρονιά; Ὅσα ἤθελα πολὺ νὰ τοῦ γράψω
 διὰ λόγια.

Τὸν κοιτᾷε στὰ μάτια, πολὺ ψυχραῖμη,
 πολὺ τυπική.

—Μαζί μου ἔχι, ἔκανε ἀργά, με τὴν ἀρ-
 μονικὴ φωνή τῆς. Μπάρὸς ὅμως νὰ σὰς τὴ
 στελῶ.

—Ὅσα με ὑποχρεώσατε. Ἀλλῶστε θὰ στεί-
 λω ἐνῶ σπῆτι σας νὰ τὴν πάσω.

—Ὡστόσο... σταθῆτε. Ὡς ἔχω κα-
 νένα του γράμμα στὴν τσάντα μου. Δὲν
 κάθεστε;

—Νὴ μὴ σὰς εὐχαλοῦμε.... Εὐχαρί-
 στω.

Ὁ Μπερτόχης εἶχε σηκωθεί κιόλας ὁρ-
 θιος. Συστήθηκαν, κάθισαν. Ἐνῶ ἡ Χρο-
 στίνη ἐμαρνε τὴν τσάντα τῆς, οἱ ἄντρες
 θαλθήκανε νὰ σχολιάζου τὴν εἴδηση τοῦ
 Μπούρη. Εἶταν πολὺ αἰσιόδοξοι, συναγα-
 νίζονταν σ' εὐχάριστες προβλέψεις, προσ-
 εφλοῦσαν ὅλα εὐχάριστα γεγονότα, ἔξω
 ἀπὸ τὸν Μόξερ ποῦ, αὐτός, δεικνύονταν πᾶν
 τότε νευρικό, καὶ γεμάτος ἐπιφυλάξεις.

—Μὴν κοπιᾶτε ἀδίκως, εἶπε ὁ Βαρό-
 κης στὴν Χροστίνη. Ἄν δὲν ἔχετε μαζί σας
 τὴ διευθύνου τοῦ Διμου, δὲν πειράζει.
 Στέλνω σπῆτι σας, καθὼς σὰς εἶπα, καὶ
 τὴν παίρνω.

Τότε, ἀπαθέστατα, ἐκείνη ἔκανε τὸ πῆ-
 δημα ποῦ εἶχε κιόλας λογαριάσει:

—Ὅα χαίρομαι, πολὺ νὰ σὰς ἔδωκα μιὰ
 μέρα σπῆτι τὸν ἴδιο, εἶπε. Καθὼς καὶ τὸν
 κύριο, συμπλήρωσε δεικνύοντας τὸν Μόξερ.

Ὁ Βαρόκης εἶχε βρεθεῖ ἀπροετοίμαστος.
 —Μὰ ναί... βέβαια... εὐχαρίστας! ἔ-
 κανε σαοτισμένως ἐνῶ τὰ μάτια του τῇ
 κοιτάζαν ἀταλμα.

Παράδοξο: Ἀπὸ τότε κιόλας, στὸ σπῆτι
 του, τὴν εἶχε προσέξει γιὰ πολὺ ἐλκυστικὴ
 γυναίκα, ὅμως σήμερα μόνο, τοῦτην ἀκρι-
 βῶς τὴ στιγμῇ, τὴν εἰσάθε ἀληθινὰ γοη-
 τευτική. Τρομαξε σχεδὸν, καθὼς τὸ λικν-
 τὰρι ποῦ ἔχει φάει τὴν αἰφνιδιαστικὴ κα-
 μουσικία ἀπὸ τὸν θηροδομαστή.

—Νὰ ποῦμε τὴν Πέμπετη; πρόλαβε ὁ
 τάραχος ἡ Χροστίνη χωρὶς νὰ τὸν ἀφήσει
 νὰ πορεῖ ἄνεστα.

—Τὴν Πέμπετη;... Ἀπλῶς... δὲν ἔξω
 ἂν θὰ εἶμαι ἐλευθερος... Δὲν προτιμᾷτε
 νὰ τηλεφωνήσουμε πρῖν;

(Ἀκολουθεῖ)

ΞΕΝΑ ΜΥΘΙΣΤ

Η Υ

59

Τὴ στιγμῇ ποῦ
 κα τοῦ τῆς πλατεῖ-
 οῦ στὸν Σάϊμον, ὁ
 φοδερὴ: «Νὰ ἦταν
 διαστής;
 Καὶ ῖγος φρίκη
 του.

Ὁ Κῆν ἔφυγε με
 ἀπὸ τὸ σπῆτι τῆς
 ἦταν καὶ οἱ δύο τῇ
 δεῖτνω.

—Λυποῦμαι ἔξω
 ἡ πῇ ὁ Κῆν στὴν
 ὁμῶς νὰ δρισκωμαι
 τῆς εὐσεκα. Ἐχω ἔ-
 δου γιὰ μιὰ ὑπόθεσιν

Ὁ Κῆν δὲν εἶχε
 στὸν Σάϊμον ἐπρόκει-
 τους τὸν ἴδιο δρόμο
 νάχα τὴν ὥρα ποῦ
 με τὸ αὐτοκίνητο.

—Υποθέτωκα σ
 ἡμῶν στὸ σπῆτι σ
 μὴ στενοχωρήθηκες
 ρίς. Ἡ ὑπόθεσις
 ρα, δὲν μὴ πρῖν
 σκεδῶ.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ

Σ. Γ. ΚΑΝΕΛΛΟΥ

Από της 17ης 'Απριλίου θα λειτουργήσουν και τμήματα εισαγωγής εξετάσεων:

1) Πανεπιστημίου ('Ιατρικής—Φαρμακευτικής, Φυσικομαθηματικής—Χημικής Σχολής).

2) 'Ανωτάτης 'Εμπορικής.

3) 'Ανωτάτης Γεωπονικής.

4) Σχολής Εὐελπίδων.

Πληροφορίες: 1. Διοικητού 87. (Πλανείο 'Αμερικής) καθ' ἑκάστην 8—11 π. μ.

ΠΑΙΔΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ

ΧΑΡΤΟΚΟΠΤΙΚΗΣ

"ΑΣΤΕΡΟΣ"

ΠΑΙΔΙΚΗ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑ

ΜΕ ΧΑΡΤΟΝΙ

Τὴν μὴ εὐχάριστη, διδακτικὴν καὶ ἀπορροφητικὴν ἀσχολήσας γιὰ τὰ παιδιά στὸ σπίτι καὶ στὸ σχολεῖο. Κατὰ σχέδιον συντάσσεται μὴ ἀδύνατον κατασκευῆς.

ΚΑΡΤΙΚΟΣ ΔΙΚΟΣ "ΑΣΤΗΡ"

Μ. & Ε. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Λυκαβητῶν 10 — 'Αθήναι
ΤΗΛΕΓΡΑΦ. ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΝ

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ: 1) 'Εγκατάστασις ἐκ χειρὸς καινουργῆς πλήρης ἀνευ ἀπολέητος. 2) Μύλος συμριδόπετρες 0.50 διαμ. 3) 'Υπάριον 1 ἴντσ. μετὰ σωληνώσεων. ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ Μάνδρα μετὰ ρεμίζας. Πληροφ. καθ' ἑκάστην ἀπὸ 8—12 π.μ. καὶ 3—5 μ.μ. Τηλέφ. 593.435.

παχύτερος 16 μιλίων
δεχομένου ΕΝΙΒΑΤΑΣ καὶ ἐμπορεύματα.

"Εναρξίς λιαν προσεχῶς.

Κεντρικὸν Πρακτορεῖον Πειραιῶς
ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ «ΕΛΛΑΣ»
'Ακτὴ Μιαούλη 11, τηλ. 40.015

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

60

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

—Δὲν ἔχω τηλέφωνο, εἶπε ψυχρῇ, ἐνῶ τὸν κοίταζε δαδεῖα στὰ μάτια.

—Τότε... ὅπως θέλετε, ψιθύρισε κελῶνε δαμασμένος.

—Θὰ εἰμαστε σὲ πολὺ στενὸν κύκλο, οἱ τέσσεροι ἐδῶ πὺν βλέπετε. 'Ο ἄντρας μου ἔρχεται πολὺ ἀργά σι-ήθως ἀπὸ τὴ δουλειά του.

Τώρα ὁ Βαρόκης ἐνοίωθε ἀναπάντεχα ξαλαφρυνένος. Στήλωσε τὸ κορμί του, τὴν κοίταξε μ' ἐθουσιασμό, σχεδὸν μὲ λατρεία.

—Σύμφωνος. Τὴν Πέμπτη, εἶπε ἀποφασιστικὰ καὶ σηκώθηκε.

Τὸ ἀπλώσει τὸ χερί της πάνω ἀπὸ τὸ τραπέζι, χαμογελώντας μὲ τὸ χαμόγελο ἐκεῖνο πὺν μιά ἀληθινὴ γυναῖκα ξέρει νὰ τὸ ἀπομένει σὰν ἡγεμονικὴ ἀμοιβή.

Τὸ ἔφερε στὰ χεῖλιν του, χωρὶς κὰν νὰ τὸ ἔχει σκεφτεῖ πρῶτα.

Δ'.

Στὸ σπίτι τοῦ Λιόντα, τὸ ἴδιο ἐκεῖνο ὄρατον, ἔγινε, καθὼς εἶταν ἐπόμενον, ἡ σχετικὴ σκηνή.

—Ἐχω καλέσει γιὰ τὴν Πέμπτη σὲ τοῦτ' ὁ Βαρόκη. Θὰ σὲ παρακολέω νὰ λείψεις, εἰδοποίησε ἡ Χρηστὶνα τὸν ἄντρα της μὲ τὸ φυσικώτερο ὕφος τοῦ κό-σμου.

—Τὸ Βαρόκη!

Τὴν κοίταξε ἀποσβολωμένος, πασχίζον-

τας νὰ πείσει τὸν ἑαυτὸ του πὺς δὲν ἄκουσε καλά.

—Ναί, τὸ Βαρόκη. Θὰ ἔρθει κι' ὁ Μό-ζερ μαζί.

—Ποῖος εἶν' αὐτός;

—'Ο φίλος τῆς γυναῖκας τοῦ Βαρόκη. 'Ο Λιόντας ἔβαλε στὴν τσίπη του τὴν ἀλυσίδιτσα πὺν συνήθιζε νὰ παίζει στὰ δάχτυλά του καὶ κάθησε σὲ μιά καρέκλα παραχαλινμένος.

—Εἶσαι καλά; τὴ ρώτησε ἄθυνα.

—Γιατί;

Τὴν κοίταζε.

—Ποῦ τὸν ὄρθηκες ἐνὶ τὸ Βαρόκη;

Τοῦ διηγήθηκε συνοπτικὰ, ξερά, τὴ μεσημεριανὴ σκηνή.

—Καὶ τὸν κάλεσες... νὰ ἔρθει ἐδῶ;

—Φυσικά. Γιατί ὄχι;

Τὰ μάτια του, πὺν δὲ μπορούσαν νὰ ξεκολληθοῦν ἀπὸ πάνω της, γεμίσανε γιὰ μιά στιγμὴ μὲ θαύματος. Μήπως εἶταν ἀλλοιώτικη ἀπ' ὅ,τι τὴν εἶχε φανταστεῖ;

—'Αλλος ἄνθρωπος; Γιὰ πρῶτὴ ἱσως φορὰ στὴ ζωὴ τους ὁ Λιόντας ἐνοίωθε ἕνα εἶδος τρομαγμένης εὐλάβειας νὰ τὸν συνέ-ιδε ἀπέναντι στὴ γυναῖκα του.

—Κι' ἐκεῖνος; Δέχτηκε; τὴ ρωτάει.

—Αὐτὸ δὲ λέειτε, νὰ μὴ δεχτεῖ! 'Ο-ραῖος κύριος δὲ εἶταν...

Τὸ γέλιο της ἀκούστηκε κρύο, θρασύ.

—Πὺς σοῦρε, πὺς σοῦρε, φά-ξε ὁ Λιόντας σαστισμένος ἐνῶ τὰ μάτια του

ἔφεραν δόλτα τὸ σαλὸνι μὲ τὸ δυστυχεῖ χαρτί καὶ τὰ χρυσὰ λαλούδια στὰς τοίχους. Ἀγανακτῶν ἀσύνετα νὰ φαντα-σθεῖ ἐδῶ μέσα τὸ Βαρόκη καὶ δὲν τὸ κα-τάφερε.

—Τί ὥρα βαρθύνει; ρώτησε.

—Μά, τὴν κανονικὴ ὥρα γιὰ τοῦτ'. Εὐ-τυχῶς αὐτὴ τὴν ὥρα εὐ λείπεις πάντα.

—Τί θὰ πεῖ εὐτυχῶς;

—Θὰ πεῖ ὅτι πρέπει νὰ λείπεις. Στὸ εἶπα κιόλας θαρρῶ.

'Ο Λιόντας ἀπόμεινε μ' ἀνοιχτὰ στό-μα. Εἶτανε στὰ καλά τὴν ἡ γυναῖκα του ἡ μήπως κὰνι μέσα στὸ μυαλὸ της, ἡ τρι-χα ἄς ποῦμε τοῦ ρολογιοῦ, εἶχε λασκά-ρει;

—Νὰ λείπω, ἐγὼ! ἔκανε. Θὰ ἔρθει γιὰ πρῶτὴ φορὰ στὸ σπίτι μου ὁ Βαρό-κης, κι' ἐγώ, ὁ νοικοκύρης, νὰ λείπω!.. Δὲ θάσαι καλά, σίγουρα.

—Δὲ θάρρει γιὰ σένα.

—Κ' ὕστερα; Τί μ' αὐτό;

—Θὰ εἶτανε προτιμώτερο νὰ λείπεις.

Δὲν τὸ καταλαβαίνει λοιπὸν; τοῦ τόνισε νευρικά.

—Ὅχι, δὲν τὸ καταλαβαίνω.

Σηκώθηκε ἀπὸ τὴν καρέκλα του, ἀλλά-ζοντα ὕψος.

—'Ελα, Δα, αὐτὰ δὲν εἶναι οὕτε νὰ λέγονται, ἔκανε περιγέλαστικὰ. Ἀπορῶ πὺς μπορεῖ νὰ σοῦ περάσει τέτοια ἰδέα ἀπὸ τὸ κεφάλι. Ἄκου, φίλε μου! Νὰ ἔρ-θει ὁ Βαρόκης κι' ἐγώ, λέει... Χά, χά, χά! 'Οραῖα δὲ τὸν τμησάμε.

—Θαρρεῖ πὺς μὲ τὸ νὰ εἶσαι ἐδῶ, τὸν τιμᾷς; τοῦ πέταξε ἔξω, ἐνῶ τὰ μά-τια της τινάζανε μὴ λαμπρ.

Στάθηκε ὁ Λιόντας καὶ τὴν κοίταξε. Τὰ φρύδια του εἶχανε σμίξει.

—Τί θές νὰ πεῖς; ρώτησε.

Τότε, ὕστερα ἀπὸ φευγικὴν ἀποφάσι-σιν ἡ Χρηστὶνα ἀποφάσισε

Κεντρικόν Πρακτορείον Πειραιώς
ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ «ΕΛΛΑΣ»
'Ακτή Μισούλη 11, τηλ. 40.015

Σ. Πισσαδάκης, Μ. Γαρδέρης.

Ο 'Ιατρός κ. ΧΡ. ΜΑΜΑΛΗΣ
Ειδικός διά τας παθήσεις ΣΤΟΜΑΧΟΥ
καί ΕΝΤΕΡΩΝ δέχεται γυναικ. 'Ακαδημίας
—Λυκαβηττοῦ 2 (ἡδὴ Ρουσβέλτ καὶ Μά-
κενζυ Κινκ 2) 9—12 π. μ. τηλ. 27.406.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ

ΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

τας να πείσει τον εαυτό του πως δεν άκουσε καλά.

—Ναι, το Βαρόκη. Θά έρθει κι' ο Μό-
ζερ μαζί.

—Ποιός είν' αυτός;

—Ο φίλος της γυναίκας του Βαρόκη
'Ο Λιόντας έβγαλε στην τσέπη του τη
άλυσίδιτσα που συνήθιζε να παίζει στα
δοκτυλά του και κάθισε σε μία καρέκλα
παραζαλισμένος.

—Είσαι καλά; τή ρώτησε άνανα.

—Γιατί;

Την κοιτάζε.

—Πού τόν θήκες εσύ το Βαρόκη;
Τού διηγήθηκε συνοπτικά, βερά, τη με
σημερινή σκηνή.

—Και τόν κάλεσες... να έρθει έδω;

—Φυσικά. Γιατί όχι;

Τα μάτια του, που δε μπορούσαν να
βεκολληθούν από πάνω της, γεμίσανε γιό
μία στιγμή με θάμπος. Μήπως ήταν άλ-
λοιατική απ' ό,τι την είχε φανταστεί;
Άλλος άνθρωπος; Για πρώτη φορά
στη ζωή τους ο Λιόντας ένοιωσε ένα εί-
δος τραυματικής ελάβεας: να τόν συνέ-
ρει απέναντι στη γυναίκα του.

—Κι' έλεινος; Δέχτηκε; τή ρωτάει.

—Αυτό δα έλεπτε, να μη δεχτεί! 'Ο-
αίος κύριος θά εΐταν...

Τό γέλιο της άκούστηκε κρύο, θρασύ.

—Πώς σουδρε, πώς σουδρε, φώ-αε ο
Λιόντας σαστισμένος ενώ τα μάτια του

έφευγαν βόλτα το σαλόνι με το δυσσινί
χαρτί και τα χρυσαφιά λουλούδια στους
τοιχούς. Άγωνιζόταν ασύνειδα να φαντα-
στεί έδω μέσα το Βαρόκη και δεν τό κα-
τάφερε.

—Τί ώρα θάρθουνε; ρώτησε.

—Μά, την κανονική ώρα για τσάι. Εύ-
τυχά αυτή την ώρα εσύ λείπεις πάντα.

—Τί πει ευτυχώς;

—Θα πει ότι πρέπει να λείπεις. Στο
είπα κιόλας θάρω.

—'Ο Λιόντας απόμεινε μ' άνοιχτό στό-
μα. Εΐτανε στα καλά της ή γυναίκα του
ή μήπως κάτι μέσα στο μυαλό της, ή τρι-
χα άε πούμε του ρολογιού, είχε λασκά-
ρει;

—Να λείπω, έ γώ! Έκανε. Θά έρθει
για πρώτη φορά στο σπίτι μου ο Βαρό-
κης, κι' εγώ, ο νοικοκύρης, να λείπω!..
Δε θάσαι καλά, σίγουρα.

—Δε θάρθεις για σένα.

—Κ' ύστερα; Τί μ' αυτό;

—Θά εΐτανε προτιμότερο να λείπεις.
Δέν τό καταλαβαίνεις λοιπόν; τού τόνισε
νευρικά.

—Όχι, δέν τό καταλαβαίνω.

Σηκώθηκε από την καρέκλα του, αλλά-
ζοντα ύφος.

—Έλα, έλα, αυτά δέν είναι ούτε να
λέγονται, έκανε περιελασπικά. Άπορώ
πώς μπορείς να σου περάσει τέτοια ιδέα
από το κεφάλι. Άκου, φίλε μου! Να έρ-
θει ο Βαρόκης κι' εγώ, λέει... Χά, χά,
χά! 'Οραία θα τόν τιμούσαμε.

—Θαρρείς πως με τό να είσαι έδω, τόν
τιμάς; τού πέταξε εφφηνικά, ενώ τα μά-
τια της τινάζανε μία λάμψη.

Στάθηκε ο Λιόντας και την κοιτάζε.Τα
φρυδιά του είχανε σμίξει, γεμάτα φο-
βέρα.

—Τί θές να πείς; ρώτησε βαρειά.

Τότε, ύστερα από φευγαλέο δισταγμό,
ή Χρηστίνα αποφάσισε να τή δώσει τη

μάχη. Τού μίλησε κοφτά, κατηγορηματι-
κά, πασχίζοντας δέβαια να μετριάξει τα
λόγια της, μά χωρίς να τού άφινει κανέ-
να περιθώριο γι' αϋταπάτες: "Έπρεπε,
εΐτανε συμφέρον του, να καταλάβει πως
ανάμεσα στο Βαρόκη και σ' αυτόν ώρ-
θωνότανε τελειωτικά ένας τοίχος. Αυτό
δέν εΐτανε δέβαια κάτι καινούργιο. Τό
είχε δειχέ: άλλο κι' ο 'Ιδιος ύπ' όφιν του,

τό είδε όμως και να διαγράφεται ανάγλυ-
φα τη θραύτα εκείνη της περυσινής άνοι-
ξης, που γιά πρώτη και μοναδική φορά
δρασκελίσανε τό κατάφλι τών σαλονιών
του Βαρόκη. Τώρα εκείνο που ενδιέφερε
εΐτανε τούτο: Πώς, χωρίς να χάσουν από
την αξιοπρέπεια τους, χωρίς να δρεβούνε
σε δύσκολη θέση, να πάρουνε πάλι άπάν-
τους, να σηκώσουνε τό κεφάλι. 'Η εύκαι-
ρία εΐτανε κατάλληλη, μοναδική. Φεύγου-
τας, έστω και προσωρινά, από τό γρα-
φείο του Βαρόκη, ο Λιόντας είχε άποκτη-
σει ένα είδος ανεξαρτησίας, έπαινε να εί-
ναι ο ύποταχτικός. Άύριο, μπορεί —αν
ή τύχη βοηθούσε— να γίνει και μόνιμη
αυτή ή άπολύτρωση. Τότε, άϊ τότε ένα
μεγάλο βάρος θα σηκώνόταν από τό στη-
θος της Χρηστίνας, μά κι' από αυτό του
'Ιδιου — ψέματα... Στο μεταξύ, εκείνο
που υπαγόρευε ή φρόνηση εΐτανε να μην
έξωθήσουνε τα πράγματα στα άκρα, να μη
δείξουν ούτε πως ζιππάζονται, ούτε
πως συνωμοτούν, σάν τίποτα ταπεινοί λα-
κέδες.

—'Η πρόσκληση που έκανα στο Βαρόκη
—έπρε ή Χρηστίνα— κι' ο έρχομός του έ-
δω θα λιώσουνε τόν πάγο. Αυτό άρκει
για την ώρα. Τ' άλλα θα έρθουνε μόνα
τους."

Την άκουγε, έλεγε να θυμώσει, κι' ό-
μως, παρακολοιώντας άθελά του τό συλ-
λογισμό της, εύρισκε πως δέν εΐτανε κα-
κός. "Όχι, όχι, που να πάρ' ή άργή, δέν
εΐτανε καθόλου κακός...

ΞΕΝΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

Η ΥΠΟΘΕΣ

60

—'Ο τόνος της φωνής της, τή λ
που είχε διαλέξει για να έκφράσει τη
φι της, ήταν ήπια, τυπικά βέβαια
νείς. Ο Κήν κατάλαβε ότι ή Γκαίη
παθούσε να βεγλυστρήσει από την πρ
πική ερώτηση που της είχε κάνει κα
φηση την όμιλία σε γενικόττες. Κι'
τός; Θα την άφινε να βεγλυστρήσει
την άνάγκη να δώσει μία άριστική
πάντησι στην άγωνιώδη ερώτηση του;
στασε. "Αν την άνέγκαζε ν' άπαν-
τηαν δέβαια πως ή Γκαίη θά του άπ
λυπτε την πραγματική σκιά της."

ήταν ή Γκαίη. Πάντα ειλικρινής. 'Ο
δέν μπορούσε να την φαντασθί να
λήη ψέματα. Θα ήταν όμως φρόνιμη
της άποσπάσει τώρα την άλήθεια; Τή
γμη που ο Κήν άμφιταλαντεύονταν με
μιάς περιέργειας γεμάτης άγωνία κα
νός συναισθήματος: που έβλεπε τή
του τρόμου, τό αυτοκίνητο σταμάτησ
—Τί συμβαίνει; ρώτησε έρπυσσιν
Δέν φαντάζομαι να έχωμε φθάσει κιό
—Ναι, φθάσαμε. Να τό σπίτι.
και να τό αυτοκίνητο του σέρ. Στο
που περιμένει.

Τή στιγμή που ο σωφέρ άνοιγε
πόρτα του αυτοκινήτου ο Κήν ψιθύ
στη Γκαίη:

—Θά προσπαθώ να μ' άκούσω.
—'Ο, δέν πρέπει να μ' άκούσεις
έργασία σου. Είμαι
γώ θα χαϊρετήσω μόνον

περιλαμβανών την
καθώς και η δι-
ογών ευθύς ως άποκα-
και η τάξις.

ΣΤΟΥ ΜΑΡΟΚΟΥ ΤΗΝ ΤΑΓΓΕΡΗΝ

(16. ύπ.).— Κατά
αγγέρας, ολίγας ώρας
διά την άφιξιν του
αρόκου Σίντι Μαχαμέτ
εις δια πρώτην φοράν
ικετό να έπισκεφθί την
αγγέρας, αι Ισπανικαί
σύνορα της Ισπανικής
νεχομένης γαλλικην και

Σουλτάνου άναμένεται
πολιτικην σπουδαιότη-
καί το έξωτερικόν.
Αδεν την Ισπανικήν ζώ-
και μετά δεξιωσιν εις
εκίρ διέβη την διεθ-
ς Ταγγέρην όπου τον
λαού.

ειδώς αυτοκινήτου με-
του έν Ταγγέρη ά-
θα παραμείνη.

ΤΗΣ ΑΧΕΠΑ

την άρχηγίαν του
έχοντες Έλληνοισ-
ν ένταύθα επί δυ-
αν θα έπισκεφθώ
Ρόδον, τας Πατρας

εις το Α' Ακροπό-
ους την κυβέρνησιν
ειών και του άρ-

ωσεν ότι συνεκ-
Αμερικην το χρή-
ισοσκομεία εις ο-
Έλλάδος, λόγω
των έκ τούτης, ο-
έπιτροπή, άρ-

Και
αυτὴς ἀποφασί-
αὐτὴς εἶναι εὐνό-
οτι ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ
Τουρκία κατὰ
τὸ στάδιον αὐτὸ
τῆς ἐξελιξέως
τῶν Ἠνωμένων
Ἐθνῶν θὰ ἐστρέ-
φωσιν πρὸς τὰς
Ἡν. Πολιτείας διὰ
δυσπραγίας. Εἶναι
ἐπίσης εὐνόητον
ὅτι αἱ Ἡν. Πολιτε-
ίαι δὲν ἔπρεπε νὰ

Βουλευτὴς ἐκ
Κοζάνης, λαμβάνων
ἀφορμὴν ἀπὸ τῆς
δημοσιευθεῖσαν
πληροφορίαν ὅτι
ὁ κ. Τσαλδάρης
πρόκειται νὰ ἐπι-
σκεφθῇ μετὰ τὸ
Πάσχα τὴν ὁ-
ρειον πρωτεύουσαν
τῆς Ἑλλάδος,
ὅπου θὰ ἐκφωνήσῃ
πολιτικὸν λόγον,
μᾶς γράφει ὅτι ἂ-

Διὰ τὴν ἀντιπροσωπεύονται
διὰφοροὶ χῶραι.
— Ὁ κ. Τρύλνδε Λη, Γεν.
Γραμματεὺς τοῦ
Ο.Η.Ε. ἀδήλωσεν ὅτι
παρὰ τὰς σχε-
τικὰς φήμας δὲν
προτίθεται νὰ παρα-
στήσῃ ὁ πρόεδρος
τοῦ Μεξικοῦ κ. Μι-
γκουέλ Α' Αλεμάν
θὰ ἐπισκεφθῇ τὴν
29 τρέχ. τὸν
κ. Τρόιμαν ἐκ
Οὐάσιγκτον.
— Ὁ πρὸς τὴν
ἐπισκεψάμενην τὴν
Βουδαπέστην κατὰ
τὴν ἐ-
βδομάδα τῆς
Ρουμανοσυγγορικῆς
φιλίας.

ροστικῶν ἐπαγγελ-
νομηθῶν χεῖρας
σχέδιοι. Καὶ δὲν
ἐργασίαν αὐτῶν
πολιτικῶν κινή-
συγκεντρώσεις.
τάγματα ἐργασί-
πρωτοκαρτονηθῇ
σὺν δὲν ἂν ἀνακ-
διαιτηκὸ Κράτος
Κ. ΖΑ

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

61

—Χρειάζεται λεπτότητα σπὸ χειρισμὸ
ἢ ὑπόθεσι, συμπεράνε ἡ Χρηστίνα. Ἀφ-
εἰ με νὰ τὴ θυγαῶν πέρα ὅπως νομίζω,
μὴς κι' ἔκανα τὴν ἀρχήν. Δὲ θὰ μετα-
νοήσω, στὸ ὑπόσχομαι.

Θωροῦσε χρέος του νὰ φανεῖ ἀκόμα λι-
γάκι δυσκόλος, μωτραμένος, ἔτσι γιὰ
νὰ μὴ τοῦ πάρει τὸν ἀέρα — ὄχι γιὰ τί-
ποτ' ἄλλο.

—Θὰ φέριε καὶ τὴ γυναῖκα του μαζί;
ρώτησε τέλος.

—Ἄ, ὄχι! τινάχτηκε ἡ Χρηστίνα.

Κ' ἔσπερα πικρά:

—Τὴ φροντίζεσαι ἐοὺ νὰ ἔρχεται ἐδῶ;
Ἀπολόγησε δουδὰ πὼς ὄχι, δὲν τὴ
φασαζόταν.

—Καὶ δὲ θὰ τοῦ κάνει κακὴ ἐντύπω-
ση, ρώτησε ὁ Λιόντας, ποὺ τὸν καλεῖς
χωρὶς τὴ γυναῖκα του;

Ἐλάσε ἡ Χρηστίνα μὲ τὸ ραγισμένο τῆς
ἑλκὸ γέλιο.

—Θὰ τοῦ ἔκανε κακὴ ἐντύπωση τὸ ἀν-
τίθετο, νὰ εἰσαι δέβαιος, εἶπε. Θαρρεῖς
πὼς οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἔχουνε τέτοιες μι-
κροσυναισθητικὲς προλήψεις;

—Πρόληψη εἶναι αὐτό; Ἄλλου εἶδους
παράξιν! Ἐμένα μοῦ φαίνεται πὼς, καὶ
ἐγὼ ἐπίσημ- ἀκόμα προσκλήσεις, δὲν κα-
λοῦνε ποτε ἕνα ἄνθρωπο ποντρεμένο χω-
ρὶς τὴ γυναῖκα του.

—Στὶς ἐπίσημες ναί. Κι' ἔπειτα, ἔ-
μωσε, τοῦ εἶπε ἀποφασιστικὰ. Δὲν πρέ-

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

πει νὰ ξεχνᾷς πὼς τὸ σπῆτι μας δὲν εἶ-
ναι κανονικόν, Λιόντα. Βρισκόμαστε ἔξω
ἀπὸ τὸ νόμο τῶν ἀσπῶν, χωρὶς καὶ νὰ
εἴμαστε μέσα στὸ νόμο ἐκείνων ποὺ ὑπο-
ροῦν ἀτιμώρητα. Ὁ περιφρονεῖ τὸ νό-
μο. Ὁ Βαρόκης ἔρχεται ἐδῶ καθὼς θὰ
πῆγαινε στὸ σπῆτι μίαν ἐλεύθερης γυ-
ναίκας. Δὲν πιστεύω νὰ σὲ θίγει αὐτό
—συμπέρανε μ' ἕνα ἀδιόρατο σαρκασμό.
Κάπως τὸν ἔβριγε. Ὅμως προτίμησε
τὴν κυνικήν στάση. Σήκωσε τοὺς ὤμους
του καὶ ξεπλώθηκε ἀδιόφορα στὸ ντιδάνι,
μ' ἕνα πλατὺ χασμουρητό.

—Τὸν γράφω στὰ πολλὰ μου τὰ πα-
πούτσια, εἶπε.
Δὲν εἶχε γελαστέῃ ἡ Χρηστίνα. Τὴν
Πέμπτη, καθὼς ἐρχότανε παρὰ μετὰ τὸ
Μόξερ, ὁ Βαρόκης ἐνοιώθε μιά στάλα
ντροπισασμένος. Ντροπισασμένος ὅπως δὲν
τοῦ εἶχε ποτὲ νοιώσει νὰ ποῖμε, σάν πῆ-
γαينه στὴς Διάνας Μπάουμαν. Σ' ἄλλο τὸ
δρόμο εἶχε μίαν αἰσθητικὴν ἐπίμονη πὼς
κάνει κάποια κατεργαρία, μίαν ἀπὸ κεί-
νες τὶς εὐπράτελες ἀταξίες. Ἐλάσε μὲ τὸ
παιδί ποὺ ἔκλεψε τὸ γλυκό, μὰ καὶ τοῦ
τὶς βρέχεις. Ὁ Βαρόκης εἶχε τὴν πεποι-
θησὴ πὼς εἶναι ἄξιος νὰ τοῦ τὴν βρέξουν.

Γιὰ νὰ εἶναι σύμφωνα τοῦλάχιστον μετὰ
τὴν πράξιν του, πήρε καὶ τὸ ἀνάλογο ὁ-
φρος: Μία μαγκιὰ πονηροῦστικη, τρομα-
γμένη. Κρατῶντας τὸ Μόξερ ἀπὸ τὸ μπρά-
τσο, τοῦ διηγόταν ἀνέκδοτα διαφορῶμενα,

κατεργάρικα, ἀπὸ κείνα ποὺ βρίσκεις σὲ
εἰδικὲς συλλογές —στὶς «Μαρσεγιέζικες
ἱστορίες λόγου χάρι» καὶ ποὺ λέγονται
πάντα στὸ γλέντι, μὲ πολλὰ ἀποσιωπητι-
κά, γιὰ νὰ ξεκαρδίζονται οἱ πρόθυμοι
κυρίες.

—Μαέστρο, τοῦ εἶπε κάποια στιγμὴ, ἐ-
σὺ ποὺ εἶσαι οηπαισθεύγ, θὰ ἀμολογῇ-
σεις πὼς εἶσαι γυναῖκα χρητωμένη!
—Μικροῦστικη ἀσπὴ, ἀποφάσθηκε ὁ
Μόξερ ποὺ εἶχε ἀρχίσει τώρα τελευταῖα
νὰ ξενοίγεται μὲ πολὺ θάρρος στὴν ἑλλη-
νική γλώσσα.

—Μικροασπὴ; Βρίσκεις; Δὲ συμφωνῶ!
Ἐχεῖ ἴσα-ἴσα ἀέρα, ἕνα γνήσιο σαπὴ
σῆψε. Καὶ τὰ μάτια της! Πρόσεξε τ' ἀ-
παλά, δελουδένια καὶ μαζί τόσο περὶθα-
να μάτια της.

—Νεαρὸς ἔρως; ρώτησε τάχα παραξε-
νεμένος ὁ πιανίστας.

—Ὁ Βαρόκης: γέλασε δυνατὰ.

—Ὅχι, ὄχι, δὲν εἶμαι ἐρωτευμένος,
μὴν ἀνησυχεῖς.

Καὶ σκυδοντας ἐμπιστευτικὰ:
—Εἴμαστε πολὺ γεροκαλασμένοι, φίλε
μου, γιὰ νὰ μποροῦμε πιά νὰ ἔχουμε ψευ-
δαισθησεις.

Στὸ σαλόνι ὠστόσο τῆς Χρηστίνας ἔ-
δειξε ὅλη τὴν τρυφερὴ προσοχὴ τοῦ κυρίου
ποὺ κορτάρει μὲ πολλὰ διακρισι μιά γυ-
ναῖκα τοῦ κόσμου. Οἱ τρόποι του στάθη-
καν ἀνετοί χωρὶς τὴν παραμικρὴν σκία
ἀτημελησίας ποὺ θὰ εἶτανε, γιὰ τὴν εἰδι-
κή τούτη περίστασι, προσδητική, οὔτε
παραχώρησι ἔδειχναν. Ἐὰ ἔλγες: πὼς δὲν
εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποὺ βρίσκεται ἐδῶ
μέσα.

Ὁ Μπερτάκης, ἐξαιρετικὰ κολεκαμένος
μῖας καὶ μόνος αὐτοῦ ἀντιπροσώπευε σή-
μερα τὸν ταχτικό κύκλὸ τῶν θαυμαστῶν,
μίλησε, καθὼς εἶτα ἐπόμενον, γιὰ τὸ Πα-
ρίσι.

(Ἀκολουθεῖ)

ΕΝΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Η Υ

61

γνώμη γιὰ τὴν μα-
νὰ μου πῆς τὴν ἀπ-
τὸ σοὺ εἶναι ὁμοί-
αἶμα ἢ δὲν εἶναι ὁ-
—Διαβολικά;

—Ὁ, ναί, ἐπιπρὸς
εἶπε ὁ στρ Σαίμον.
ἕνα ὠρισμένο σημεῖο
κατακρίθη διαβολικὴ

—Δὲν βλέπω τίς
ἐξυπνάδες τῆς κυρίας
τῆ ἑωσθησῆς.

—Ἡ συκομιλίᾳ μὴ
μα μοῦ ἔβλεπε αὐτὴ
φράσεις ἀπὸ ἐκείνης
ἀπὸ τὴ συζήτησι σὲ
φανταί, μ' ἔκαναν.

ἡ γυναῖκα αὐτὴ εἶπε
πὼς σέ-α καὶ ἀπὸ μὴ
τοῦς δύο μας μαζί,
εἶναι σπουδαῖο.

—Ἀσφαλῶς.

Καθίσταται στὴν
ἔσκη, πρὸς τὴν ἑμ-
χέρια τοῦ σὲ σπῆσι.

—Ἄς εἰδῶμεν πὼς
μοῦ ἔκαναν ἰδιαιτέρη
τὸ πράγμα, ποὺ μοῦ
ἔκαναν ἰδιαιτέρη.

—Ἄς εἰδῶμεν πὼς
μοῦ ἔκαναν ἰδιαιτέρη
τὸ πράγμα, ποὺ μοῦ
ἔκαναν ἰδιαιτέρη.

—Ἄς εἰδῶμεν πὼς
μοῦ ἔκαναν ἰδιαιτέρη
τὸ πράγμα, ποὺ μοῦ
ἔκαναν ἰδιαιτέρη.

—Ἄς εἰδῶμεν πὼς
μοῦ ἔκαναν ἰδιαιτέρη
τὸ πράγμα, ποὺ μοῦ
ἔκαναν ἰδιαιτέρη.

—Ἄς εἰδῶμεν πὼς
μοῦ ἔκαναν ἰδιαιτέρη
τὸ πράγμα, ποὺ μοῦ
ἔκαναν ἰδιαιτέρη.

—Ἄς εἰδῶμεν πὼς
μοῦ ἔκαναν ἰδιαιτέρη
τὸ πράγμα, ποὺ μοῦ
ἔκαναν ἰδιαιτέρη.

—Ἄς εἰδῶμεν πὼς
μοῦ ἔκαναν ἰδιαιτέρη
τὸ πράγμα, ποὺ μοῦ
ἔκαναν ἰδιαιτέρη.

—Ἄς εἰδῶμεν πὼς
μοῦ ἔκαναν ἰδιαιτέρη
τὸ πράγμα, ποὺ μοῦ
ἔκαναν ἰδιαιτέρη.

ΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

αρόκης, είναι
 ἄστρο. Ἄλλου
 τὸ παγκόσμιον
 ο.

στη Νέα Ύ-
άνεπανόρθωτα.
σε πληγωμένος
ς, έχει παρελ-

Ὁ αὐριανὸς
παρελθὼν. Τὸ
παράδειγμα ἐμέ-
με μιά ματιά
ὡς νὰ ἔχω πα-

τά του. Λίγο-
 αρχίσει κιόλας
 για στην τύχη,
 αφορά πράγμα-
 τω ωστόσο κάτι
 τους.

ὅξερ, εἶναι σή-
τρος. Σὰν Πα-
s!..

οὐ μ' ἔνα χο-
ρὸν του, μουρ-
βάλης.

αθεράπτευτα ΚΩ-
Ν. συνέχισε

κεῖνος, c'est très chic, ὁμως ἀρέσκει
στοὺς πολὺ νέους μονάχα.

—Ο κύριος Μόξερ λοιπόν συμφωνεί με
την άποψή μου, παρατήρησε ο Μπερτά-
λης.

—Μὴν τὸν ἐμπιστευόσαστε. Εἶναι δι-
στραμμένος!

Ἡ ἀτμόσφαιρα εἶχε πολὺ ζεσταθεῖ, γὰρ ἄνοιχτοκαρδὸς, ὡς καλοὶ παλαιοὶ φίλοι. Μετὰ τὰ λίker, ὁ Μόζερ σηκώθηκε καὶ πῆγε αὐτόκλητος νὰ καθήσει στὸ πιάνο. Χτύπησε μερικὲς δροντερές συγχορδίας, κατρακύλησε κάμποσα ἔξαλλα ἀρπίσματα, ὕστερα βάλθηκε νὰ παίξει ἐνὰ ποπουρί ἀπὸ διεννέζικα θάλας, γεμάτο κέφι καὶ φαντασία. Τὸν ἀκούσαν στὴν ἀρχὴ μὲ προσοχὴ, ὕστερα ἔμειναν ἀφηρημάς, τέλος τὸν ξεχάσαν. Ὅταν ἔπαιε νὰ παίζει, κεντημένος ἀπὸ τὴν εἱερὴ μανία του, καταντοῦσε μάλιστα, εἴταν ἰκανὸς νὰ ξημερωθεῖ, ἂν δὲν τὸν σηκίοναν μετὰ βία. Ὁ Βαρόκης, χαμηλώνοντας τὴ φωνή, εἰδοποιῶσε σχετικὰ τὴ Χρυστὶνα καὶ τὸν Μπερτάχην.

—Κι όμως, είναι καλλιτέχνης! παρατήρησε κοιτάζοντάς τον από μακριά η Χρυστίνα με ρευθασμό.

Τὸ εἶπε καὶ σύγκαιρα κατὰ τὸν δάκτυ-
 λον τοῦ Βαρόκη, ἕνα λιανὸν φιδάκι ζήλειας.
 Ἀνάθεμα στὴν καταραμένη τούτη ἀδυνα-
 μία του! Αὐτὸ δὲ ἔλειπε τώρα, θὰ βάλ-

Θεὶ νὰ ζηλεύει καὶ τὸ Μύζο!... ὁ κοινω-
σμένος ὠσπασο, ἀδελφὸν τοῦ, ὄντος οὐ
προσέχει περισσότερο τῇ Χριστιανῇ, νὰ με-
λετᾷ τὴς στάσεις τῆς τοῦ κυριαρχοῦ
τῆς ἀπαλῆς, χαδιάρης φωνῆς τῆς καπνί-
κηνῆς τῆς ῥομέας κ' ὀρυμνικῆς, πού,
ὡ- τώρα, μοναχὰ ἀσπίνε-δα τὸν ἔχον γο-
ητρεῖ. Ὁ θαυμασμός τοῦ μεγάλου γυναι-
κ' κ' ἀνεπαίσθητα γι' αὐτὴ τὴ γυναικίκα
— ἐκαστὸ ἀπὸ τοὺς γνώριμους μὰ κ' ἀνα-
τάλῃτους ἐκείνους συνεπαρμένους τοῦ. Ἰν-
γὰ-σιγὰ μιὰ ἐντύπωση τὸν κυρίως, θεο-
πωτικῇ, πῶς δρισκεῖται μπροστὰ σὲ μιὰ
ἀποκάλυψη. Τὴν ἔχει παρακλαινέσαι νὰ
τοῦ: δέχεται, νὰ σερβίρει τὸ ταῖσι, νὰ
συντηρεῖ τὸ ἐνδοφρόν τῆς οικομυλίας,
τέλος, τὸ κυριώτερον, νὰ δημιουργεῖ μιαν
ἀτμόσφαιρα κ' ἀπρόουσε πῶς, ἕνα πλῆ-
σμα πού ζεῖ σ' ἐπίπεδο τόσο ἀδικαιω-
μορεῖ ν' ἀποπνέει τόσην ἀνταρξίαν κ' ἐν-
γένεια. Μέσα τοῦ, δυναστικῇ, ἐκτωρῶν
κάτι σὰν τῇ μανίᾳ τοῦ συλλέκτη, πού δο-
σκει κάπου παραπεταμένο, ἀγνοημένο, ἕ-
να ἔργο τέχνης καὶ τὸν τρώει ἡ δρεῖλ νὰ
τὸ πάρει, νὰ τὸ σώσει, νὰ τὸ ἐπιδείξει
γιὰ ἰδιοκτησίαν τοῦ, κομπάζοντας.

«Αρχίζω να γίνομαι άπιστος στη Δί-
ανα», συλλογίστηκε ξαφνιασμένα: κάποια
στιγμή. Ή σκέψη του, αντί να τον βλά-
ψει σ' άμνηστία —παράδοξο!— τον έ-
νακούφισε.

— Έχω προσέξει κάτι, είπε μισοκλει-
στος από ευδαιμονία, ενώ έμοιαζε τσιγγά-
κι· άνάγερνε στην πολυθρόνα του, πώς έ-
μουνισκ-ή δην έξωραΐζει, καθώς θα πίστα-
κανένας, τή ζωή, παρά την έρουνησίει.

Καὶ καθὼς τὸν κοίταζαν περιμένοντες
να ἐξηγηθεῖ:

('Ακολουθεί)

52

[illegible][illegible]

-Länge, 1000 m
 -Höhe, 1000 m
 -Bauart, 1000 m
 -Bauart, 1000 m

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

63

—Είναι κάποιες στιγμές, είπε, που κοιμόνται υπόκρουση, καθώς στο θέατρο, να πούμε. Κοιτάξεις ένα ηλιοδασύμα, μία φεγγαροδραδύα μιάν ώραία γυαίκα, ένα μπουκέττο λουλούδια, και τότε, μέσα σου, χωρίς να το καταλαβαίνεις, αρχίζεις κι' αποζητᾷς μιά μελωδία, κάτι που να συνοδεύει την έκστασή σου και να τῆς δίνει έκφραση. Εγώ το νοιώθω πολύ αυτό.

Είδε τὰ μάτια της που γύριζαν πάνω του άργα και τὸν κοιτάζανε χαμογελώντας, γιατί εἶχανε καταλάβει.

—Ίσως, τοῦ εἶπε, νὰ γίνεται καὶ τὸ αντίθετο: Ἡ μουσικὴ νὰ μᾶς δείχνει τὰ πράγματα καλύτερα ἀπ' ὅτι εἶναι.

—Ὀχι, δχι! ἔκανε ὁ Βαρόκης-ζωηρά. Οἱ στιγμὲς που ζητάμε τὴ μουσικὴ εἶναι πάντα ἡ πιὸ διαλεχτές. Δὲν κάνω λάθος.

—Ἦσθε νὰ πεί κι' ἄλλα, πολλὰ, πολὺ πὶό φανερά, ὅμως ἡ παρουσία τοῦ Μπερτάκη τὸν ἐνοχλοῦσε. Βάλθηκε μονομιᾶς, καὶ τὸν ἐχθρεύεται. "Εγὶνε νευρικός, καὶ τὸν ἐχθρεύεται.

—Ὡραία μου κυρία, εἶπε μὲ κάποιαν ἔκταση στὴ φωνή, ἐλπίζοντας πῶς αὐτὸ εἶναι μιά προκλήση γιὰ τὸν Γιαριζιάνο, εἴσπεσε ἀκριδῶς ἀπὸ τὰ πλάσματα ἐκείνου πού, σὺν τὰ θέλπει κανένας, διψάει γιὰ μουσικὴ.

Τὸν κοίταξε ἥρεμα, χαμογελαστή, καὶ τοῦ ξοφνιασμένη. Εἶχε τὴ γυναίκεια με-

γαλοφυΐα νὰ δέχεται μιάν ἐξομολόγηση σάν ἀπλή φιλοφρόνηση κι' ἔτσι, ἐπιδέξια, ἀβρά, νὰ μεταλλάζει τὴ ροή της.

—Μοῦ συμπληρώνει αὐτὰ που μοῦ λείπουν ἡ μουσικὴ, ἀποκρίθηκε γελώντας ἡ-συχά.

Πεισματῶθηκε ὁ Βαρόκης, ὅμως ὁ θαυμασμός του μεγάλωσε ἀκόμα πῖό πολὺ. Εἶταν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους πού, δίχως νὰ τὸ καταλαβαίνουν, ἐρεθίζουν οἱ ἴδιοι τὴ φαντασία τους, ξεσηκώνουν μονάχοι τοὺς τὰ μυαλά τους, κι' ἀπὸ κείκι ὕπερα τοὺς συνεπαίρνει ὁ ἴλιγγος τῆς ὁρμῆς. Ὁ ἐνθουσιασμός του εἶτανε σάν τὴ χιονοστοιβάδα πού, κατρακιλώντας τὸν κατηφορῶ, ὅλο καὶ μεγαλώνει.

Ὅταν ἐδέχεσε πῖνὰ νὰ σταιματῆσει ὁ Μότσερ, ἡ ὥρα εἶτανε προχωρημένη. Ἦρθε κοντὰ τοὺς τρεκλίζοντας: σὰ μεθυσμένος.

—Ἡ γκναίντιγκε φράου παίζει πιάνο; ρώτησε τὴ Χριστίνα σφουγγίζοντας τὸ ἰδρωμένο μέτωπό του.

—Ὡ! ἔπαιζα ἄλλοτε... ὅταν ἤμουν τὸς, νέα πού νὰ μὴν ἔχω συνείδηση.

—Συνείδηση... συνείδηση; ρώτησε κείνος ὁ Βαρόκη γουρλώνοντας τὰ μάτια του.

Τοῦ τὸ ἐξήγησε μονάχη της, γαλλικά. —Παίξετε κάτι νὰ σᾶς ἀκούσω, τῆς πρότεινε στὴν ἴδια γλώσσα.

Τοῦ ἀρνήθηκε φυσικά: "Ὑστερα ἀπ' αὐτὸν δὲ θὰ τολμοῦσε ποτέ της.

—Θέλετε νὰ σᾶς δώσω μερικὰ μαθημάτα;

—Θὰ εἶχατε τόσην ὑπομονή; —Μὰ ναί! ἔχω πολλές ὕρες διαθέρες. Καὶ φιλικὰ, cela va sans dire.

Δέχτηκε, δειλισμένη σὰ μαθητὸν αἰκά. Ὅμως ὁ Βαρόκης καθότανε στὰ κάρδουνα. Τὸ εἶδε κείνη, χωρίς νὰ φανεῖ, χωρίς νὰ σαστίσει. "Ὅλα πηγαινέμεν περιήματα!

—Θὰ ἔρθω τὴν ἄλλη Πέμπτη, δὴλῶστε ὁ Μότσερ.

Σηκώθηκαν. Τὸ σύνθημα τὸ εἶχε δώσει ὁ Βαρόκης, νευρικός.

—Κυρία μου, εἶπε πολὺ τυπικά, μᾶς χαρίσατε ἓνα ὥραϊο ἀπόγευμα.

Τὸ χέρι της, πού τὸ ἔβαρε κείνος στὰ χεῖλη του κόπῳς ψυχρά, ἐσπῆσε μιά στιγμή τὸ δικό του.

—Θὰ χαίρομαι ἐξαιρετικὰ ἂν ξαναρχόσασταν, τοῦ εἶπε μὲ τὴν ἀκατανίκητα χαϊδευτικὴ φωνή της. Ὅμως δὲν ταλμώ.

Τὴν κοίταξε ἀμυημένος. Αὐτεβόλλοντας. Μήπως τὰ μαθήματα τοῦ Μότσερ ἔπαιρναν τώρα ἄλλο νόημα;

—Μὰ καὶ δέβαια που θὰ ξαναῤῥθῃ! εἰ νὰς μὲ πρόσωπο ἔξῳς φωτισμένο. Στ' ἄλῳκερ τὴ ζωὴ μου δὲν ἐπιθυμῶ τίποτα ὅσο μιά ζεστή, φιλικὴ γωνιά...

Ὅλα πηγαινέμεν περιήματα.

Τοὺς ἐβόγαλε, στῆθηκε στὸ κεφάλισμα τοῦ κεινῶ, τὸν ἔβλεπε νὰ κλείνει πρὸς τὴν τελευταία, διαχυτικὴ ματιὰ τοῦ Βαρόκη.

Ὅλα πηγαινέμεν περιήματα.

Ἀργὰ μονάχα τὸ δρόμῳ ἡ Χριστίνα θυμήθηκε πῶς, γιὰ τὴ διεύθυνση τοῦ Ροιθῶ, κανένας δὲν εἶχε συλλογιστῆ νὰ κάνει λόγο.

Κ' ἡ ἴδια, σιγὰ-σιγὰ, τὸν λαχνοῦσε. Τὸν πρῶτο καιρὸ εἶχε νοιώσει μιά λήθη πού ἔφυγε κείνος, κάτι σάν τὸ κενὸ που ἀφίνει μιά μακροῦ, στερεοποιημένη συνή-

...Θέλετε νὰ σᾶς δώσω μερικὰ μαθημάτα; —Θὰ εἶχατε τόσην ὑπομονή; —Μὰ ναί! ἔχω πολλές ὕρες διαθέρες. Καὶ φιλικὰ, cela va sans dire. Δέχτηκε, δειλισμένη σὰ μαθητὸν αἰκά. Ὅμως ὁ Βαρόκης καθότανε στὰ κάρδουνα. Τὸ εἶδε κείνη, χωρίς νὰ φανεῖ, χωρίς νὰ σαστίσει. "Ὅλα πηγαινέμεν περιήματα! —Θὰ ἔρθω τὴν ἄλλη Πέμπτη, δὴλῶστε ὁ Μότσερ. Σηκώθηκαν. Τὸ σύνθημα τὸ εἶχε δώσει ὁ Βαρόκης, νευρικός. —Κυρία μου, εἶπε πολὺ τυπικά, μᾶς χαρίσατε ἓνα ὥραϊο ἀπόγευμα. Τὸ χέρι της, πού τὸ ἔβαρε κείνος στὰ χεῖλη του κόπῳς ψυχρά, ἐσπῆσε μιά στιγμή τὸ δικό του. —Θὰ χαίρομαι ἐξαιρετικὰ ἂν ξαναρχόσασταν, τοῦ εἶπε μὲ τὴν ἀκατανίκητα χαϊδευτικὴ φωνή της. Ὅμως δὲν ταλμώ. Τὴν κοίταξε ἀμυημένος. Αὐτεβόλλοντας. Μήπως τὰ μαθήματα τοῦ Μότσερ ἔπαιρναν τώρα ἄλλο νόημα; —Μὰ καὶ δέβαια που θὰ ξαναῤῥθῃ! εἰ νὰς μὲ πρόσωπο ἔξῳς φωτισμένο. Στ' ἄλῳκερ τὴ ζωὴ μου δὲν ἐπιθυμῶ τίποτα ὅσο μιά ζεστή, φιλικὴ γωνιά... Ὅλα πηγαινέμεν περιήματα. Τοὺς ἐβόγαλε, στῆθηκε στὸ κεφάλισμα τοῦ κεινῶ, τὸν ἔβλεπε νὰ κλείνει πρὸς τὴν τελευταία, διαχυτικὴ ματιὰ τοῦ Βαρόκη. Ὅλα πηγαινέμεν περιήματα. Ἀργὰ μονάχα τὸ δρόμῳ ἡ Χριστίνα θυμήθηκε πῶς, γιὰ τὴ διεύθυνση τοῦ Ροιθῶ, κανένας δὲν εἶχε συλλογιστῆ νὰ κάνει λόγο. Κ' ἡ ἴδια, σιγὰ-σιγὰ, τὸν λαχνοῦσε. Τὸν πρῶτο καιρὸ εἶχε νοιώσει μιά λήθη πού ἔφυγε κείνος, κάτι σάν τὸ κενὸ που ἀφίνει μιά μακροῦ, στερεοποιημένη συνή-

Δὲν εἶπε... ἀποφασίζοντας τοῦ τιποῦς... στὸ χέρι της... σὺν τὰ θέλπει κανένας, διψάει γιὰ μουσικὴ... τὸν ἔβλεπε νὰ κλείνει πρὸς τὴν τελευταία, διαχυτικὴ ματιὰ τοῦ Βαρόκη... Ὅλα πηγαινέμεν περιήματα. Ἀργὰ μονάχα τὸ δρόμῳ ἡ Χριστίνα θυμήθηκε πῶς, γιὰ τὴ διεύθυνση τοῦ Ροιθῶ, κανένας δὲν εἶχε συλλογιστῆ νὰ κάνει λόγο. Κ' ἡ ἴδια, σιγὰ-σιγὰ, τὸν λαχνοῦσε. Τὸν πρῶτο καιρὸ εἶχε νοιώσει μιά λήθη πού ἔφυγε κείνος, κάτι σάν τὸ κενὸ που ἀφίνει μιά μακροῦ, στερεοποιημένη συνή-

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

64

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Νά γιατί αλαφιάστηκε όταν, τέλη του Φεβρουάριου, δρέθηκε ξάφνου δεκαπέντε δλάμρες, ημέρες χωρίς να πάρει γράμμα του. Ο πόλεμος ίσαμε τώρα της είχε δείξει τη μία μονάχα οψη του, την έπεισοδιακή. Τώρα πρόβαινε μονομιάς μπροστά της σά δραχμάς. Έζησε τις πρώτες δέκα μέρες μέσα σ'ε μια σπασμωδική άγωγία, πότε τρομάζοντας, πότε ελπίζοντας, πότε απελπισμένη. Είταν ακριβώς η εποχή που άρχιζαν τὰ μαθήματα με τὸ Μόζερ. Στὸ πρώτο, είχε δειχτεί σοφή καὶ φιλαρεσκινή, πᾶσχίζοντας νὰ τοῦ κερδίσει τὴν ἐμπιστοσύνη, νὰ τοῦ ἀποσπάσει ὅ,τι ἐκείνος ἤξερε γιὰ τὴν Ἑλσα Βαρόκη. Ἡ θέλη νὰ μάθει θετικά ἂν ὁ πιανίστας εἶναι ἀκόμα φίλος της, πῶς φέρεται ἡ γυναίκα ἐκείνη στὶς ἰδιαιτέρους σχέσεις της. ἂν ἔχει ἐρωτική προσήλωση στὸν ἄνθρωπο τοῦτο καί, κατὰ συνέπεια, ἂν ἀξίζει ἡ προσπάθεια νὰ τῆς τὸν διεκδικήσει κανένας. Ἀνακάλυψε μετ' τὸ πρώτο πῶ- ἡ διδασκαλία τοῦ Μόζερ δὲν ἀξίζει πολλὰ πράγματα. Εἴταν ἓνα πρόσχημα γιὰ νὰ ἐξασφαλίσει κείνος ἄλλη μία στέγη, ὅπου θὰ μπορούσε νὰ τρώει καὶ πρὸ πάντων νὰ πίνει δωρεάν. Τὴν ἄφινε νὰ παίξει πιάνο καὶ αὐτὸς ξεπλωνότανε πέρα, στὸ ντιδά- νι, μετ' ἡμιτομία κονιάκ μπροστὰ του καὶ μετ' ὕψος ἐμπνευσμένο. Τῇ δεύτερῃ φορὰ τοῦ φερόθηκε τυπικά, ὄχι γιὰ τὴν ἀπογοήτευση, μὰ γιὰ τὸν ὅτι ἔτρεχε στὸ Στέφανο, ποὺ εἶχε πάψει νὰ γράφει.

Τὸν σκόλασε γρήγορα, νευρική. —Αὐτὸ ποὺ κάνουνε, εἶπε τὸ ἴδιο βράδυ στὸ Λιόντα, νὰ καθυστεροῦν τὰ γράμματα τῶν φαντάρων, δὲν εἶναι καθόλου σωστό. Τους ἀπογοητεύουν.

Ὁ Λιόντας, φυσικά, δὲ συγχώστηκε καθόλου.

—Δὲ νομίζεις, συνέχισε ἡ Χρηστίνη, πῶς θὰ ἔπρεπε κάποιον νὰ διαμαρτυρηθεῖ κανεῖς; Ἡ νὰ γράψει μιὰν ἐπιστολὴ στὶς ἀφημερίδες;

—Ἐχει λογοκρισία, τὴν πληροφοροῦσε λακωνικά.

—Τόλη, ἐσὺ ἔχεις καιρὸ νὰ λάβεις γράμμα τοῦ Δήμου;

—Ἐλαβα σήμερα, εἶπε τὸ παιδί.

Μετ' τὸ Δήμο Ρονιά ὁ Τόλης εἶχε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ πολέμου ἰδιαιτέρῃ ἀλληλογραφία. Τὰ γράμματα ποὺ λάβαινε, τα ἐκρυβε σὲ μέρος ἀγνωστο, χωρὶς νὰ τὰ δείχνει πρὶν σὲ κανένα. Ἄλλωστε δὲν τοῦ τὰ ζήτησαν ποτέ.

Τὴν ἄλλη μέρα ἡ Χρηστίνη, ὑπακούοντας σὲ ξαφνικὴ ἐμπνευση, ξεκίνησε νὰ πάει στὸ σπίτι τῆς θειᾶς της, γιὰ νὰ ἴδῃ τὸν πατέρα της. Ἴσως ἤξερε κάτι ὁ γερο-Φάλαρης. Κανόνισε νὰ βρεθεῖ ἐκεῖ μεσημέρι, γιὰ νὰ τὸν πετύχει.

Εἴταν ἓνα σπῆτι παλιό, μικροαστικό, ψηλά στὸ Παγκράτι. Χτύπησε πολλὴν ὥρα ὁ κουδούνι προτοῦ τῆς ἀνοίξουν. Ἡ θεία της, γυναίκα κλεισμένη, στυφή, σχεδὸν μισάνθρωπη, εἶχε σταθεῖ πάντα τὸ

ἀντίθετο τοῦ ἀδερφοῦ της. Τὴν ἀρετὴ της τὴν εἶχε κάνει εἶδος κεφαλοσπαστικῆς νοσηλικῆς, τὴν ἀνέμιζε ἀπειλητικά, ἐξουσιάζει γιὰ τὸ συμπαρ. Μὲ τὴν ἀνησυχία της ἰδιαιτέρως δὲν κράτησε ποτὲ κοινωνιὰ σχέση. Τὰ θεωροῦσε ντροπὴ γιὰ τὴν οἰκογένειαν.

Παραξενεύτηκε πολὺ, καὶ διαβεβαιώ- ποῦ τὴν εἶδε σήμερα ν' ἀνεβαίνει τὴν ψηλὴ, τριζάτη σκαλα. Τὸ σπῆτι μέσα μύριζε βαρεὶά λάχανο, εἶχανε σερβίρει γιὰ νὰ φάει.

—Ἐδῶ εἶναι ὁ πατέρας; ρώτησε διφο- στικὴ ἡ Χρηστίνη ὕστερα ἀπὸ τὸν πρώ- το, ξερό χαιρετισμό.

Ἡ θεία της τὴν κοίταξε μετ' ἀπιστίας, ζαρώνοντας τὴν κοφτερὴ μύτη της σὺν καὶ νὰ τῆς ἐνωχλοῦσε τὰ ροδαῖνα κάπνια βαρεῖα, ἀμφοτεπὶ μινωδία.

—Τώρα μόλις ἀνέθηκε. Ἔμπα μέσα, εἶπε οὐδέτερα κι' ἐδείξε τὴν τραπέζιαν.

Μπροστὰ στὸ στρωμένο τραπέζι, καθό- ταις καμπουριαστὸς ὁ θεῖος, συναθροῦντος δικαστικός, μ' ἓνα σκουρὶ στὸ τριγωνικὸ τοῦ κοῦκαλο, μᾶτι ἀποσχισμένο. Ὁ γε- ρο-Φάλαρης εἴτανε ξεπλωνόμενος σὲ μιὰ πολυθρόνα, ἔχοντας δίπλα τοῦ τὸ μαγκά- λι κι' ἐπαίξε καμπολόι.

—Μπρέ! Πῶς εἴτανε κι' αὐτὸ; ἔκανε χωρὶς μεγάλο ἐθουσιασμό σὺν εἶδε τὴν κόρη του.

—Δὲ θὰ σὰ ἐσχλήσω. Θὰ φύγω διέ- σως, τοὺς πληροφοροῦσε ἡ Χρηστίνη καὶ κάθισε πρόχειρα σὲ μιὰ καρέκλα ποὺ ἐπ' ἐκείνης δὲν τῆς προσέφερε, κοντὰ στὸν πα- τέρα της.

Ὁ θεῖος τὴν κοίταξε σαστισμένος, ἀ- νίκανος νὰ τὴν ἀναγνωρίσει. Πρέπει νὰ εἴταν ἡ δεύτερῃ ἢ ἡ τρίτῃ τὸ πολὺ φορὰ στὴ ζωὴ τοῦ ποὺ τὴν εἶδανε. Ὅμως, ἡ γυναίκα του, ποὺ εἶχε σταθεῖ στὴν πόρ- τα, τὸν ἐπιτηροῦσε αὐστηρῶς, ἀπὸ φόβο μήπως τοῦ σκανταλισίανε τὰ χρησιὰ τοῦ ἴθι.

ZENAI

64

—Ὁ πατέρας...

—Καὶ...

...ἡ ἀρετὴ...

...ἡ ἀρετὴ...

...ἡ ἀρετὴ...

...ἡ ἀρετὴ...

...ἡ ἀρετὴ...

...ἡ ἀρετὴ...

...ἡ ἀρετὴ...

...ἡ ἀρετὴ...

...ἡ ἀρετὴ...

...ἡ ἀρετὴ...

...ἡ ἀρετὴ...

...ἡ ἀρετὴ...

...ἡ ἀρετὴ...

...ἡ ἀρετὴ...

...ἡ ἀρετὴ...

...ἡ ἀρετὴ...

...ἡ ἀρετὴ...

...ἡ ἀρετὴ...

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

65

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

—Ξέρεις τίποτα για τὸ Στέφανο; ρώ-
τησε τὸν πατέρα της ἡ Χριστίνα.

—Σαν τί νὰ ξέρω;... Στὸ μέτωπο δρί-
σκεται.

—Αὐτὸ τὸ ξέρω, ἔκανε νευριασμένη.
Γράμματα τοῦ Λουδαίνεις;

—Μὰ... μούγραψε κάνα-δυὸ φορές.

Ἡ ἀναισθησία τοῦ τὴν ἐρέθιζε. Μέσα
της ἐχειλίσε πάλι ἡ παλιὰ ἀποστροφή
γιὰ τὸν ἄνθρωπο τοῦτο, ποῦ σ' ὀλόκληρη
τὴ ζωὴ του εἶχε σταθεῖ τόσο ἐγωϊστή·.

—Πῶς σοῦράς, δρέ Χρηστιάκι, νάρ-
θει; νὰ μὲ ρωτήσεις;

—Ἔτσι. Εἶναι μερικὲς ἡμέρες ποῦ δὲ
μὲς ἔγραψε καὶ φοβάμαι μήπως τοῦτυχε
τίποτα τοῦ παιδιοῦ.

Εἶπε τὸ μάτι τοῦ ποῦ τὴν κοίταζε ἐ-
ρευνητικά καὶ μὲ κάποιο περιγέλιο. "Υ-
στερα τὸ παρακολούθησε νὰ γυρίζει κατὰ
κεί ποῦ στεκοταν ἡ ἀδερφή του, κάπως ὑ-
ποφισσόμενο τώρα. Αὐτὸ δὲν μπόρεσε νὰ
τὸ ἐξηγήσει. ἐδὲ θὰ τὰ πηγαίνουμε καὶ
πολύ καλά ἐδῶ μέσα», σκέφτηκε μόνο.

—Γι' αὐτὸ μονάχα ἔκανες τόσο δρόμο;
ρώτησε ὁ γερο-Φάλαρης.

Θύνησε νὰ τ' ἀνηθῇ, νὰ βρεῖ ἕνα πρόσ-
χημα, ὅμως μετανοιῶνοντας ἀπότομα:

—Ναί, γι' αὐτὸ, εἶπε προκλητικά.

Σάπασαν. Ἡ θεὰ στεκόταν πάντοτε
ἐπὶν πόρτα, κέρβερος. Ὁ θεὸς, ξιππα-
σμένος ποῦ ἔβλεπε μέσα στὸ σπίτι τοῦ
καὶ γιὰ πρώτη φορὰ μιά κυοία τόσο κου-

ψή, καλοφτιαγμένη, ἀναδεδυότανε στὴν πο-
λυθρόνα τοῦ ρουθουνίζοντας.

—Ἐλα, ἔλα! Καὶρός, νὰ φᾶς ἐσύ, τὸν
ἀποπήρε ἡ γυναῖκα τοῦ. Τὸ φαί θὰ κρυ-
ώσει.

Μὲ μιά τελευταία ματιά στὴ Χρηστί-
να, γεμάτη μίσος, ἄφησε τὸ πόστο της
καὶ τράβηξε γιὰ τὴν κουζίνα νὰ φέρει τὸ
φαί.

—Πηγαῖνω, εἶπε ἡ Χρηστίνα μὲ περι-
φρόνηση. Δὲν ἤθελα νὰ σὰς ἐνοχλήσω.

—Κάθησε ντε λιγάκι, τὴν κάλεσε ὁ
πατέρας της. Τί δικάναο! Ἐκανες ὀλό-
κληρο ταξίδι. Στάσου νὰ πάρεις ἕνα μεζέ.

—Ναί, καθήστε, καθήστε! ἔκανε κι ὁ
ξεμωραμένος ἀπὸ τὸ τραπέζι, χαμηλώνον-
τας τρομαγμένα τὴ φωνή του.

—Τὴν ξέρεις, Ἀναστάση;... Εἶναι ἡ
κόρη μου, ἡ Χρηστίνα, μαρρέ!

—Ὦ! ὦ... ἔχω τὴν εὐχαρίστηση!

Σφουγγίσε μὲ τὴν πετσέτα, τὴ δεμένη
γύρω στὸ λαιμό του, τὰ σάλια τοῦ ποῦ
ἐτρεχαν καὶ πρόσθεσε ξελιγωμένος:

—Καθῆστε!

—Στὸν πληθυντικὸ τῆς μὲλᾶς, μαρρέ;
Εἶναι ἀνηψιά σου, δὲν ἀκούς;... Χρηστί-
να, ἂν νὰ τὸν φιλήσεις!

Κοίταξε τὸν πατέρα της δυσάρεστα ξα-
φνιασμένη, μ' ἀγανακτήση. Ὅμως ὁ γε-
ρο-Φάλαρης ἔκανε τὸν πολὺ σοβαρὸ, ἐπέ-
μεινε:

—Ἄντε ὄντε σοῦ λέω, εἶπε καὶ τὴν

ἐμπράχισε ἀπὸ τὸν ὄνο. Δῶσε' του ἕνα
φίλι. Ἐκαστοῖ! Τριζατο!

—Πῶ, πῶ, Παναγία μου! λιγώθηκε ὁ
θεὸς ποῦ μιά κοίταζε τὴν πόρτα καὶ μιά
τὴ Χρηστίνα.

Ἐκείνη σηκώθηκε ἀπροφασιστικά.

—Φεύγω, εἶπε.

—Γιατί;

—Βιάζομαι.

—Δὲ θὰ πάρεις ἕνα μεζέ;

—Ὅχι.

—Ὅπως ἀγαπᾷς. Μὰ καὶ τί μεζὲ νὰ
πάρεις ἐδῶ ποῦ τὰ λέμε... λαχτυο!
Μὰς ἔχει ταραξεί στὶς μάτες ἡ ἀδερφή
μου.

Τοῦς χαϊρέτησε βιαστικῇ, ἀδηισμαμένη,
καὶ δῆλξε τὴν ὥρα ποῦ ἔμπαινε ἡ θεὰ
της κροτώντας τὴν παιτέλα μὲ τὸ φαί.
Στὸ κεφαλόσκαλο ὥστόσο ἄκουσε πίσω
τὸν πατέρα της, ποῦ τὴν εἶχε ἀκολουθή-
σει:

—Νὰ σοῦ πῶ, Χρηστιάκι...
Στάθηκε νὰ τὸν ἀκούσει μὲ δυσφορία.

—Τί θέλεις;

Ἐκεῖνος φαινότανε σὰ νὰ φέσκει νὰ
βρεῖ τὰ λόγια του.

—Σὰ μάβεις τίποτα γιὰ τὸ Στέφανο,
μοῦ παραγγέλνεις κι' ἐμένα. Ἔτσι;

—Καλά.

Ἐκανε νὰ ξεκινήσει, ὅμως ὁ Φάλαρης
τὴν κράτησε.

—Καί... τώρα δῶ: Ὅχι πολλὰ μαζὶ
τοῦ.

Τὸ μάτι τοῦ εἶχε σοδαρευτεῖ καὶ τὴν
κοίταζε προσεχτικῶς. Χωρὶς νὰ τὸ βάλει,
κοκκίνισε ἡ Χρηστίνα.

—Τί πολλὰς; ρώτησε μὲ κάποιον ἁ-
μηχανία.

—Ξέρεις τώρα σύ... Εἶναι μαρὸ. Ἄς
το νὰ πάει νὰ κουρεύεται!...

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΤΟΥ κ. ΑΠΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

66

Τῆς ἔθετο νὰ θυμώσει, νὰ τοῦ δείξει πῶς τὸν θεωρεῖ διεφθιμένο. Ἡ ὄψη του, ἡ ἐκνευμένη ἀπὸ κάποιαν ἔγνοια, τὴν ἔκνευε νὰ κρατηθεῖ ἀπὸ τῆς.

—Νὰ πάρει ὁ διάτανος! ἔλεγε ὁ γερο-φύλαρχος σὰ νὰ μονολογοῦσε. Ἐχω μετανοήσει πού σοῦ τὸν ἔφερα κεῖνη τὴν ἡμέρα. Τὸ εἶχα κάνει γιὰ νὰ γελάσω...

Τὸν κοιτάζε χωρίς νὰ καταλαβαίνει. Τέτοια ἐκνευμένη ἀπὸ μέρος τοῦ πατέρα της τὴν παραξένευε.

—Ἄντε τώρα, τῆς εἶπε ἀναστενάζοντας. Εἶμαι ἕνας γερο-δραμιάρης.

Καὶ γέλασε, φεύγοντα ὁμας.

Στὸ ὄραμα ἡ Χρηστὶνα πῆγαινε ἀπαρημέη ἀκούα. «Κοίταζε! Κοίταζε» ἔλεγε μέσῃ της, ἐπὶ ἔχει ὀδυνηρὰ, καθὼς φαίνεται, τοῦ Στέφανου. Λές, τὸ κάτω-μῆτι, νὰ ἔχει κάποια ψυχὴ ὁ γέρος καὶ δὲν τὸ θέαμεν.

Ε'.

Ἡ Λίτσα κι' ὁ Τάλης εἶχαν ἀνέβει στὴν κερύφρα. Εἶτανε τὸ πνευτικό, γαλήνιο, λιγυρὸ αὐστηρὸ δειλινὸ μιάς διαρρηξίας τῆς ἡμέρας. Πέρα, κάτω, ἡ Ἀθήνα ῥυτίτιζε ἀγανά-στυξ σὲ μιά καταχνιὰ μεταφάνεια, πού εἶχε ἀρρίξει ἀπὸ τὸ γαλατεοῦ φέγγος κι' ἀνέβαινε ὀλοένα, πυρῶνοντας, ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα, ὅσο ὁ ἥλιος ἔγειρε.

—Ἰδὲν, πρέπει νὰ κατέβουμε. Ἀρχίζει φέγγος.

Τὸ παιδί ἀνέβηκε. Τοῦ ἄρεσε τόσο ἔδω!

Κάθησαν ἀκόμα λίγο, ἀκουμπισμένοι στὸ πεζούλι, νὰ περιεργάζωνται τὸ τοπίο, νὰ ξεχωρίζουν τὰ γνωστὰ χτῖσρα τῆς πολιτείας καὶ νὰ τὰ συνομάζων ἑνα-ἑνα, χαροῦμενοι πού τ' ἀνακαλύψαν. Ἡ ἀσχαλία αὐτὴ τὸν μάγευε ἀλλοῦν τὸν Τάλη. Εἶτα· ἀλλωστε καινούργια. Τὸν χεῖμῶνα πού πέρασε, κανεὶς τοὺς δέδαια δὲ θάρχεται ἡ ἰδέα ν' ἀνέβει ἔδω πάνω.

—Εἰδότε πόσο ἀλλοιότητι φαίνεται ἡ Ἀθήνα ἀπὸ ψηλά; θαύμασε τ' ἀγόρι.

—Καὶ δέδαια ἀλλοιότητι. Μεγάλη, ἔ;

—Μεγάλη, συμφώνησε κείνο δίχως πεποίθησι.

Καί, φέροντας στὸ μυαλό του, δοῆκε τέλος τὴν ἐκφραση πού ἤθελε:

—Σὰν καινούργια! φώναξε.

—Εἶναι, βλέπεις, ἡ διαφορὰ τῆς προοπτικῆς, παρατήρησε ἡ Λίτσα μὲ τὸ ἀκατάλλητον πρακτικὸ τῆς πνεύμα.

Ὅμως, τὸ παιδί, χωρίς νὰ πολυσυλλογιέται τὴν ἀποψη τῆς κοπέλλας, συνέχισε τὸ ρεμβασμό του:

—Μαζέει σὰν ὄνειρο, εἶπε, σὰν παραμῦθι. Καμὶ ἔφορά, διαδίδοντας ἱστορίες πού μιλάνε γιὰ πολιτείες μακρινές, ἔτσι τις φαντάζομαι. Σὰ νάμαί ποὺ καὶ νὰ τις βλέπω ἀπὸ ψηλά. Ὅχι σὰν ταξιδευτῆς πού στάνει μὲ σιδηρόδρομο ἢ μὲ καράδι.

Ἡ Λίτσα, χωρίς νὰ γυρίζει τὸ πρόσωπό της, τὸν κοιτάζε λοξὰ, μὲ τὸ ἀνεκνευτικὸ της. Ὁρμητικὸ βλέμμα. Δὲν εἶχε γελαστεί ποτέ της στὴ διάνοξη τῆς ἐκνευτικῆς αὐτοῦ. Εἶταν ἕνας ὄνειρος πόλος.

—Νὰ εἶσαι πρακτικὸς στὴ ζωή σου, Τάλη, τοῦ εἶπε μὲ φωνητικὴν θαυματικὴν τονισμένη, γιὰ ν' ἀντιδράσῃ στὴν ἀνεκνευτικὴν του διάνοξη.

Τὸ παιδί ἔσκυψε τὸ κεφάλι του, σὴν-γυμνέο. Κάποιες στιγμές, κἀπὶ εἶναι ἔχθρα ἐκνευτικὸς μέσῃ του γιὰ τὴν κοπέλλαν τοῦτη. Ἀπὸ τότε πού ἔλασε τὸ Ρονιὸ κι' ἀπόβηκε ἔρημο, ἔφατε μὲ πάθος νὰ μεταφέρει κάποιον τὴν ἐμπειρίαν του, νὰ δρεῖ ἕναν ἄνθρωπον πού θὰ ἔφερε τοῦλάχιστον ν' ἀκούει. Μὲ τὴν Λίτσα —τοὺς μόνες καὶ μόνο γιὰτὶ εἶταν ἡ ἀδερφή ἐκείνου— τὸ δοκίμασε πολλές φορές, ὅμως πάντοτε ἀπέτυχε. Καὶ κάθε τέτοια φάσις ἀπογοητευτικὴν μὲ τὸν ἐγωισμὸν του λαβωμένη.

—Πάμε κάτω, εἶπε τώρα, πεισμένον-τας. Πρέπει νὰ φύγω.

—Κρυφίως;

—Ὅχι.

—Τότε γιὰτὶ νὰ γύνεις; Εἴν' ὄνειρος καὶς. Θὰ σὲ πῶν ἴσως τὴν ἀτάση τοῦ σπιτιοῦ σου.

Αὐτὸ γινόνταν συχνὰ τὰ βράδια, πῶς ὅλες τὶς ἀνθρώπους τοῦ Τάλη πού καλεῖται ὅταν νὰ ἔρχεται καὶ νὰ φαίγῃ μονάχος του, σὰν ἄνθρωπος.

—Δὲ θὰ πῶν σπῆτι, εἶπε νευροσπασμένος.

—Ἀλλὰ;

—Θὰ πῶν σέ... κάποιου συμπαθητῆ μου.

Δὲν ἔφερε νὰ λείει φέματα ὀνόμα. Κοκκίνισε.

—Τὴν! Γιὰ κοιτάξ με σὲ νύκτια... Τὰ καλὸς πρέπει παιδιὰ νὰ γυρίζουν μὲ νόχα τοὺς τὰ βράδια στυλὸς βόλτης.

(ῥαυτοῦλα)

67

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

—Δὲ μπορῶ νὰ πάω ἀπὸ τῶρα σπίτι,
εἶπε μὲ δυσφορία μεγάλη τὸ παιδί, γυ-
ρίζοντας ἀλλοῦ τὸ πρόσωπο.

—'Η μητέρα μου έχει τσάι. Μοῦ εἶπε
νά λείψω ἴσαμε τίς ὀργῶ.

— Ένας λόγος παραπάνω για να σε πιάω εγώ, τοῦ εἶπε.

Κατέβηκαν. Στο σολόνι βρήκανε κά-
σμο. Είταν ένας γέροντας, συνάδελφος
το υστρατηγού, με τη γυναίκα του, ο πα-
τέρας της Λίτσας, ή μητέρα της και σέ
μια πολυθρόνα, χουχουλίζοντας, ζωωμένη
σά γάτα, ή "Ελλη, που έφερνε μία γριπ-
πούλα εδώ και τρεις ημέρες.

—Καθήστε να μου κάνετε συντροφιά, τους κάλεσε κλαψάρικα, ενώ τα μάτια της δείχνανε μ' άπελπισία τους τέσσερουμε γέ, ρους.

Τέλος πάντων αὐτὴ ἡ μικρὴ δὲν εἶχε
τὸ Θεό της! Ἀπὸ γκάφα σὲ γκάφα τὸ
πῆγαινε διαρκῶς.

—Λυπούμαι ὡς Ἕλληνα, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀδικῶ τοὺς Γιουγκοσλαῖους. Ἦταν στυλὸς

— Ἡ Γερμανία δὲν εἶναι ἐχθρὸς στὸ ὁποῖο ἀντιστέκεται. Προτιμότερη ἢ συμ-
μαχία λατρεῖ.

—Στο γέρι μας είναι! Δεν φρονείς.

—Και λοιπόν, έβουπασε απότομα ο Ρο-
νιάς έχεις τή γνώμη σου ότι οι λαοί άρι-
μάζουν κάτω από το δούλοβιλα! Ότι
πειθαρχία και υποδουλωση είναι το ίδιο
πράγμα!

—Τὸ εἶπες χωρίς νὰ τὸ βάλῃς!

Κοιτάχθηκαν μία στιγμή στα μάτια με γέροι κοκκίνοιοι που έχουν απολυστοποιήσει κι αναθυμούνται τους νεανικούς κοκκίνοους τους. Όμως το τυπικό της καλής συμπεριφοράς υπερίσχυσε μέσα τους. Ακούστηκαν χαμηλώσαν πάλι τον τόνο της φωνής τους.

— 'Απορά μὴ τὴν ἀλήθεια, εἶπε ὁ ἐπισκέπτης, πῶς ἐσύ, ἕνας στρατιωτικὸς, συντάσσασαι μὲ κατὰ ἀντιλήψεις πού σὺ νηθίζουν σήμερα καὶ τίς λένε ἐπιδουλοῦντες. Εἶχα τὴν ἐλπίδα πῶς, ἀν ὅχι τίποτ' ἄλλο, οἱ ἀνθρώποι τῆς γενιᾶς μας θὰ μπορούσαν ν' ἀποτελέσουν τὸ χαλινὸ γιὰ ἕναν κόσμον πού τρέχει ἀπὸ αὐτὴν πρὸς τὴν ἀβυσσόν. Ἀλλὰ εἶχασα πῶς ἀπὸ καιρὸ κιόλας οἱ δρόμοι μας εἶχανε χωρίσει...

Δέν έλεγε πάλι στο τελευταίο του άπόσπασμα. Είχανε περάσει κι' οι δυό τους, εδώ κι' αμέτρητα χρόνια, από την Ίβη μήτρα: τη Σχολή των Ευελπίδων πρώτα, τη Γερμανική Σχολή Πολέμου ύστερα. Όμως ο Ρονιάς ακολουθούσε γρήγορα διαφορετικό δρόμο: Έπαναστάτης από Γου. δι, κινήματα στη Θεσσαλονίκη, έζησε μια σταδιοδρομία πολυκύμαντη, δαμένη σφιχτά μ' όλες τις μεγάλες περιπέτειες του έθνους. Στο στρατόντα τον είχανε γι' άνθρωπο ιδιόρρυθμο, με σημαντικές ικανότητες αλλά και πρωτοβουλία κάπως περισσότερο ανεπτυγμένη απ' ό,τι θα το ήθελε ο τυπικός κανόνας της πειθαρχίας. Δέ μπορούσες ποτέ να προβλέψεις τις αντιδράσεις του. Είχε ένν δικό του τρόπο να κρίνει και, μολονότι σύμμοχρεσε με παρτάξεις, ούσιαστικά δέν έγινε δργασμένος κανόνας ποτέ.

6. Αποδοχή

«Γὰρ ποίως τὰ
 ἐπὶ ἡμῶν
 ἦ ἔστιν — ὦ
 Γαῖαν! τῇ
 Ἰσίδῳ τῇ
 ῥωσῇ γι
 ἡ κυρία τῆς
 τοῦ. ἔχει ὁ
 ῥωσῆς γι
 ῥωσῆς τῆς
 ναντὶ τῆς.
 Ὁ σὺρ
 λῆα τοῦ μὲ
 δὲ τοῦ
 ἀνὰ νὰ εἰς
 γυνῆα. Μ
 τῇ ποδοσφ
 ἔνα σὺν
 ἔχει ἀντιπ
 πῶ. Δὲν ἔ
 με τὴν ἴδι
 σχηματισθῇ.
 Ὁ σὺρ 2
 τοῦ ἔχει
 προσποῖ
 τους. ἔχει
 καὶ θεω
 ἄλλοι

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

68

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Κι' αναθυμίστηκε ακόμα ο ένας άποψη για χαρακτηρισμό που είχε δώσει κάποιος άσπτερος τους στο Ρονιά, όταν είπαν «Είναι ένα δυνατό στραβοκέφαλο». Ο χαρακτηρησμός αυτός τον παρακολουθούσε στη στα διαδρομή του δάκρυα από τότε.

—Δεν είμαι προσδευτικός, όχι, δεν είμαι, έκανε κείνος τώρα ναίρικά ενώ το στραγγιλό, πεισματάρικο κεφάλι του όρρωπώσε με πρόκληση και τὰ χείλη του ψυροελάσαν πικρόχολα. «Αν θέλεις μάχιστα να έβρεις, είμαι παληός, πολύ παληός. Κ' οι δύο μας είμαστε παληοί, κλεισμένοι στον καιρό μας. Έβρεις ποιοι είστε κινούργιοι; Έκείνοι εκεί. Ο γιός μου! είπε κι' έβειρε, σηκώνοντας ψηλά το χέρι του, κατά και πού, υποθετικά, δριμύτητα το μέτωπο. Ή φωνή του τρέμει με μια στιγμή, φυγολέα.

—Έκείνοι εκεί κι' ο γιός σου κάνουνε το χρέος τους, όπως το κάναμε κι' εμείς, να πατήσουμε αυτούς από άλλος.

Ο Ρονιάς τον κοίταζε κατάματα, στο μέ, ενώ η παλάμη του χτυπούσε ώργισμένα τ' ακουμπιστήρι της πολυθρόνας.

—Γιός έβειρε τούς 'Ιταλούς; ρώτησε φωνάζοντας σαν όλογο ανήμπονο. Έμεις δ' έβειροι;

—Καθένας με τη σειρά του.

—Ψωμά! φώναξε τώρα ο Ρονιάς και πελάτησε όρθος. Έμεις δεν πιστεύαμε στη νίκη.

—Πώς! Δεν πιστεύαμε; Τολμάς να τό λες αυτό;

—Τό λέω γιατί θυμάμαι. Έσύ δε θυμάσαι. Και τό λέω γιατί άγρυπώ την αλήθεια. Όταν έστησε το έγαπτήριο, ό σου κι' εγώ είχαμε την άπόφαση πως ηγαλίσουμε σε μιάν αυτοκτονία που την έ πιθόλλει η τική. Θέλαμε να πιστεύουμε, αυτό ναί. Μά δεν πιστεύαμε, όχι! Έκριναμε με τη λογική, με τὰ έπιστημονικά δεδομένα μας, κ' η έπιστήμη του πολέμου έλεγε πως μπορούμε τό πολύ-πολύ να καθυστερήσουμε κάπως τον αντίπαλο, να υποκαρπύσουμε αντίμας, μαχόμενοι, να εκμεταλλευτούμε τὰ πλεονεκτήματα του έ. δαφους. Έγώ ο ίδιος, εγώ που σου μιλάω, όταν αποκαίρετασα τό γιός μου,τού είπα: «Να πιστεύεις. Κι' αυτός, που κατάλαβε τί ήθελα να πώ, μου άποκρίθηκε: «Πιστεύω, πατέρα!» Θαρρείς πώς; εκείνη τη στιγμή είχαμε πεί τό ίδιο πρόγμα αυτός κι' εγώ;

—Δέ βλέπω τη διαφορά, άπόρησε ο ένας γέροντας.

—Όχι, δεν την έβλεπε, σ' αυτό έβλεπε την αλήθεια. Τό μαθηματικό μυαλό του είχε άγνοήσει πάντοτε τίς άποκαλύψεις που δίνει μονάχα η φαντασία.

—Μπά σε καλό! Τί φωνάζετε σε; έ- κεί! Έκανε τώρα έρπαισμένη η κυρία Ρονιά ενώ ένα άγριο χαμόγελο χάριζε στό μέτωπο της, προσπάθεια ελγική να τό γνίσει σι' άπείνη.

Και πρόσθεσε, σά ματιάσε που θέλει να ρίξει ένα τό άδικο στό κορμί της, να τό άποκαλέσει στην ελγική της:

—Κλαυμένη!

—Ακούστε! είπε με τον ήλιο τότε η άλλη κυρία στον δικό της.

—Σας δειχθή, γύρισε η πρώτη στη δεύτερη, πως είχα χρόνια να τον άκούσω να λέει τόσα πολλά μαζί. Τί έπείθε, καλέ!

—Σώπαίνε και εσύ, δόλια! την άντίπα- με ο Ρονιάς. Σώπαίνε σά δεν έβρεις να μιλάς.

Είτανε ώργισμένοι, έκαθε δόλιος στό σελόνι, με τό χέρι του πλεγμένο πίσω. Θα ήθελα να πει κι' άλλα, να έπαισιέται, όμως, έβλεπε τό άσπασμα.

Τότε, αναπάντεχα, μπήκε στη μέση η Λίζα.

—Από τότε που υπάρχει καλύτερη 'Ελ- λάδα, είπε κατηγορηματικά, ποτέ δεν ά- νελάσαμε πιο περίφημο πόλεμο από τού- τον.

Είχε παρακολουθήσει με προσοχή την κουβέντα των δύο γέρον από την άκμή που μπήκε έδώ με τον Τόλη. Κ' είπαν η μόνη που μπορούσε να παίρνει τό λόγο μπροστά στην πατέρα της.

Έκείνος στάθηκε μια στιγμή, την κοί- ταξε, ύστερα, χωρίς να πει τίποτα, συν- ήχισε τό περπάτημά του. Όμως ο άλ- λος γέροντας είχε αντίρρησης, πολλές. Ο πόλεμος αυτός είτανε δικαίος, καλός δεν έλεγε τό αντίθετο και τό πονηρό έ πιθόλληκε. Από τό σημείο όμως τού- το ίσχυε τό να ρίξει στην άφάνεια τους προαγουμένους η άπόφαση είτανε μεγά- λη. Με τους θαλασμούς πολέμους η 'Ελ- λάδα άπέκτησε συνείδηση του έαυτού της, γόητρο, έλευθερώσε σκλαβωμένα παιδιά της, άνάσισε άπείωτο, ενώ πριν πνιγό- τον.

(Λαλούμε)

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

69

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Ἡ ἀνταρξία μας πάλι -στὸν πρῶτο κρασιτικὸν πόλεμον ἀποδείχτηκε ἐκ τῶν ὑπερίων ἐπιφανείας. Ἡ μικρασιατικὴ ἐκκροστιχίς,...

...δεν έχουν σύμφωνος στο 16! Δεν έχουν σύμφωνος να θυγούμε από την ούδε-
τηνότητα, μη το ξεχάσει! φώναζε ο Ρο-
νιά σταματώντας τις βόλτες του και
κωνάντας το δαχτυλό στον αέρα.

—Είπαι τους λόγους μου, αποκοίθηκε
 ο άλλος με αξιοπρέπεια που έκρυβε κά-
 ποιοι αυταγανία.

Εἶπεν ἑταῖροι ν' ἀρπαχτοῦνε πάλι, ὁμοῖ ἡ Αἴζα δὲν τοῦς ἀφήσε καιρό.

—“Αν στα 12—13 θυμιάσαμε στον κό-
μα πώς υπάρχουν, είπε, σήμερα τον ά-
ποστόλο να τον γονατίζει μπροστά μας με
θυμιασμό και μ’ εὐλάβεια. Θυμηθῆτε τ
ήτες ο ἱμάτες: Ἡ μάχη τῆς Πίνδου ἀλ-
λὰς τὴν κατενύκηση τῆς ἱστορίας. Δὲν
εἶναι μῆλα, αὐτὴ υπερβολή. Τί γίνεται ἱ-
στορία κτῆς; Ἐνῶ ποταμὶ ἀφηνιασμένο,
τὸν βελτίωσε, σάρωσε τὴν Εὐρώπῃ ἀπὸ
ἀπὸ τὸ ἄκρη. Κράτη μὲ γόλητρο, μὲ ἀ-
καταστάσιμα, μὲ ἑκατομμύρια λόγους, γκε-
ροῦνται προτοῦ παραλάβουν κανὶν τὴν ση-
μασία κεφάλι. Πνεύμα ἡττοπαθείας, δι-
πλοῦς μορφολογίας φυσοῦσε παντοῦ καὶ
μὲ σηματικό στρατόπεδο, κυριευμένο
τὴν ἀκαταστάσιμα σύγχυση, διαλυτοῦσαν. Τί
εἶναι ἡ ἑλλάδα μέσα στὸ δρυὸς αὐτῆς
τῆς κατενύκησης, μέσα στὴν ἀπέραντη
ἀπληξία; Ἐνῶ καλυδάκι. Ἐστὶν ἡ ἑλλάς

τό ποτάμι, ένα παραθαλάσσι του ναυαγίου, και το καλδί σπαρσίγμα, θα κουτραβί-
λασε καρμικά, άχρως, έξυλα ανάκατα, που-
ταξιδεύουμε για τη θαλάσσια, θλιβερά κι
άσπρη του ναυαγίου. Και ναι, τη στιγμή
που οι άλλοι απόσπρεφαν κίολας το βλέ-
μα του: από πάνω μας, δρισκοντας το έ-
πεισοδίο ανάξιο ίσως για την προσοχή
τους, έκεις ώσαμε στην ανεξίτηλη ώρα
μας το αυτόξιο παρόν. Σταθήκαμε. Στε-
κόμαστε. Δεν είμαστε μιά περίπτωση.
Είμαστε ένα υπόδειγμα. Μας πίστευαν ε-
πεισοδίο και γινόμαστε θρύλος. Αυτό που
τους χαρίσαμε, την έλπίδα, την εμπιστο-
σύνη, το σύμβολο, δε θα μπορούσαν πο-
τέ να μας το ξεληρώσουν.

Μίλουσε κ' ἡ φωνὴ τῆς, ἀπὸ φράση σὲ φράση, ἀνέβαινε, γινότανε φασαρία δι-
αταγή, σὰ σάλπισμα νικητήριο. "Οὐδὲ
καθὼς εἶχε σταθεῖ, μὲ τὰ μάτια τῆς ν' ἀ-
σπράττοντο, τὸ κορμὶ τευττωμένο, φάνταζε
ἀναπνεύοντα βιωρφή, μὲ μιὰ κολλητὴ ὀχι
γυναικεία, μὰ ἔξω ἀπὸ κάθε φύλο, ἰδεατὴ.
Ὁ ἄλλος γύρω τὴν ἀκούγων παρρησιασμένοι.
"Ὁ Τόλης, ἐκπαιστικός, ἔτρεψε. Κ' εἴπατο
τῇ στιγμῇ τούτῃ ἡ γυνίκα κόρη τῆς "Ελ-
λαδας, ἡ ἀδερφή ἑνὸς πολεμιστῆ. Ἡ θυ-
γατέρα ἑνὸς πολεμιστῆ, τὸ πλάσμα ποὺ
ἔχει τὴν ἱστορία στὴ φύτρα του, καί
ποὺ πορεύεται πλάθοντας ἕνα καινούργιο
βούλο.

Ο Ρονιάς πάλι είχε σταθεί ξαφνιασμέ-
νος στην άρχη, με σφηνάκια να ερπύζω.

[illegible]

«Ο ένας γερνώντας έκανε τρεις ταξίδια όπου υποστήριξε απέναντι στην ανθρωπότητα της Λίβας, εκπαιδευμένος κατά βάση από τον παπικό μήνα, τον υποστήριξε προς τα εκεί ο αντιπρόεδρος το θρησκευτικό των ελληνικών όσων. Άλλωστε δεν είχε επιθυμίες τίποτα! Άλλο παρά να υποστηρίξει, τη γένια του, το κομμάτι εκείνο της Ιστορίας που της άρεσε. Μάλιστα προτιμώμενη τριάντα διάφορα χρόνια, δεν είχε αποκτήσει παιδιά, λοιπόν είχαν επιθυμία να δώσουν τον κόσμο μέσ' από ένα θαύμα κλειστό, δίχως την αίσθηση των περιρρωμάτων της συνείδησης. Οι άνθρωποι που πήραν τους σφαλιστικούς τελεματικά κι' αυθεντικά ή πορτα της ζωής, έκολλησαν κοιμισμένοι και τον παπικό και το φέρελο. Έτσι ή τελειωτάτα μέσα τους αποκλειστική του ένδοξου της ασπασυντήρησης.

—Ποιά είναι η γνώμη σου τώρα; ρω-
τάει ο Νίκος.

ποτάμι, ένα παρακλάδι του νάστευνε,
 το καλύδι, σαράνδικο, θά κουτρουδία-
 ζε κωμικά, άχυρα, ξύλα άνάκτορα, που
 ίδεύνοντο γιά τή θάλασσα, θλιβερό κι
 μαντο ναυάγιο. Καί νά, τή στιγμή
 οί άλλοι απόστρεψαν κιόλας τό βλέ-
 πους: από πάνω μας, δρίσκοντας τό έ-
 ρόδιο ανάξιο ίσως γιά τή προσοχή,
 έ, έμεις ώσαμε στήν ανεχτήμητη άρα-
 τό ανάξιο πορόν. Σταθήκαμε. Στε-
 αστε. Δεν είμαστε μιά περίπτωσι,
 αστε ένα υπόδειγμα. Μάς πίστευαν έ-
 ρόδιο και γινόμαστε θρύλος. Αυτό πού
 ε χαρίσαμε, τήν έλπίδα, τήν έμπιστο-
 ή, τό σύμβολο, δε θά μπορούσαμε πο-
 νά μάς τό ξεπηλώσουμε.

Μιλούσε κ' ή φωνή της, από φράση σε
 ρση, ανέβαινε, γινότανε φάρδα, δι-
 ρση, σά σάλπισμα νικητήριο. "Όρθι-
 ως είχε σταθεί, μέ τό μάτια της ν' ά-
 κριουν, τό κορμί τεντωμένο, φάνταζε
 ποντοκα όμορφη, μέ μιά καλλονή άχι-
 ρείκη, μέ ξέω από κάθε όψη, ιδεατή.
 Άλλοι γύρω τήν άκουγαν σαστισμένοι.
 Τόλμας έκστατικός, έτρεμε. Κ' είπανε
 στιγμή τούτη ή γήνησι κόρη τής "Ελ-
 ας, ή άδωκη ένός πολεμιστή, ή θυ-
 κρα ένός πολεμιστή, τό πλάσμα πού
 τήν "Ιστορία στή όύρα του, κα-
 πορεύεται πλάθοντας έναν καινούργιο
 ο.

Ο Ροντάς πού είχε σταθεί ξαφνιασμέ-
 στην άρχή, μέ σπειγμένα τό φρόνι-

Ζητάριζε ζωγρά τις δόλτες του. Τους γιά να κρύψει τό πρόσωπό του, τό σαγόνι του πού έβριμε. Ναι, ναι, ατή έδώ εΐταν ή κόρη του, τό γνήσιο παιδί της ψυχής του. Αύτή κι' ό άλλος κεί πάνω στό χαράκιμα. Τή Λίτσα τή ήβριε από καιρό, ποτέ δε γελούσκει σ' ό,τι τήν αφορούσε. Με τό άλλον, τά πράματα στάθηκαν διαφορετικά. Γιά καιρό, τόν ειχε παρεξηγήσει, πίστευε πώς είναι μία παραφάνια, ζεστιάσιμα θλιβερό, από κείνα πού τυχαίνουνε συχνά στις οικογένειες. Έδώ ειχε γελούσει, τ' αναγνωρίζει. 'Ο Δήμος ειταν ή ζωτική αντανσία της καινούργιας γενιάς, όπως αύτός ό ίδιος ειχε σταθεί ή ζωτική αντανσία τής δικής του. 'Ο κόσμος πηγαίνει μπροστά με ξαφνικά τινάγματα, πού μοιάζουν επανάσταση ως ό- του θεωρείσσουνε τό δικό τους τό νόμο.

'Ο ένας γένοντας έκανε τώρα ταχτική όπισθοχώρηση μπροστά στον αήνιδιασμό τής Λίτσας, κυριευμένος κατά βάθος από τόν πανικό μήπως τόν υποθέσανε πως βά-ζει σ' αμφιβολία τό θρίαμβο των ελληνικών όπλων. 'Αλλωστε δεν ειχε επιχειρήσει τίποτ' άλλο παρά να υπερασπίσει τη γε- νιά του, τό κομμάτι εκείνο τής 'Ιστορίας πού τής ανήκε. Μολονότι παντρεμένος τρι- άντα όλ' όσα χρόνια, δεν ειχε άποητήσει παιδιά, λυπόν ειταν επόμενο να βλέπει τόν κόσμο μέσ' από ένα βάλομο κλειστό, δίχως τήν αίσθηση, τήν περιήφηση της συνέχειας. Οι άνθρωποι πού πάνω τους σφαλίστηκε τελειωτικά κι' ανέλιψα ή πόρτα τής ζωής, εύκολα δοκιμάσουνε και τόν πανικό και τό φόβο. Είναι ή τελει- ωαία μέση τους άσολαμπή του έστίκτου τής αυτοσυντήρησης.

Όταν έφτασε πιά στην δώδεκτηρη όχη- ρηματική γραμμή του κι' ή κλαγγή τής συγκρούσεως μέ τή Λίτσα έβρισε, σπάρθη- κε στό Ρονιά, λιγότερο θαρραλέος τώρα:

—Ποιά είναι ή γνώμη σου έστω: πο-

τησε. Οι Γερμανοί θα μας επιτεθούν ή όχι; Κάποια πρόσωπα που είδα τώρα τα τελευταία φαίνονται μάλλον ανήσυχοι. Είναι δύσκολο να πιστέψει κανείς πως ο Χίτλερ θ' αφήσει έτσι άσχημα έκθετα μέν το Μουσολίνι στο ζήτημα της Ελλάδας. Το γόητρο του "Άξονος κλονίζεται, αυτό είναι γεγονός.

Ὁ Ρονιάς χαμογέλασε με περιφρό-
νηση:

—Καὶ πᾶς ἐπίθεσις τῶν Γερμανῶν ἐκπονήσας τὴν Ἑλλάδα θ' ἀνῴρθωνε τὸ γό-
πρὸ τοὺς, φρονεῖ, εἶπε. Διὰ αὐτοκρα-
τορίας ἐναντίον μιᾶς ἑλληνικῆς χώ-
ρας, εἶναι πράξις πολεμικῆς ἀρετῆς, σίθη
πνύει. Ἄχ —ἐκάνε κουνώντας τὴ θλίψη
τὸ κεφάλι του— ἀρχίζω νὰ φοβάμαι πρὸς
δὲ κατεργεῖς κόσμος, αὐτὸν ποὺ εὐαγγελί-
ζονται οἱ ἰσχυροὶ τῆς ἡμέρας, ἔχει χάσει
τὸ αἶσθημα τῆς τιμῆς. Στὸν καιρὸ μας
πολεμοῦσαμε μικροὶ ἐναντίον μεγάλων.
Ἀποτινασσάμε ζυγούς. Ἐλευθερώναμε
σκλάβους. Σήμερα τὸ σπαθὶ τραβιέται
ἐκ νῦν ἀποκεφαλίζει μικρὰ παιδιὰ. Καὶ
ἡ μόνη ἀξιοπρέπεια ποὺ ἀπομένει, στὸν
ἀνδρωπὸ εἶναι ἡ ἀξιοπρέπεια τοῦ θανά-
του.

Είτανε βαρύθυμος, πικρός. Κάποτε πάλι στην πολυθρόνα του κι' έπλεξε άναγκα να τα χέρινα. 'Από ώς και πέρα η αυχίτηση δεν τον έδιέφερε πιά. Τη συντηρούσε από εθιπρέπεια, κάνοντάς μιάν άναγκα στική παραχώρηση στις κοινωνικές συμβάσεις. Κι' ό συνομιλητής του, άλλωστε, έιχε σταθεί πάντοτε γι' αυτόν ένα πρόσωπο άδιέφορο. 'Από καιρό τώρα προτιμούσε την έργαστηριακή μοναξιά στο γραφείο του, μπροστά στο τραπέζι του με τις έφημερίδες, τό χάρτι, τα λίγα διόδια. Εκεί άναγκαίνε τα προσώπα του, έπισκοπούσε τα τωρινά, πάλαι, άσινει, όα, μαγαλιεύα, να ξεδιλώνει τα σκοτεινά μέλλουμένα.

[illegible]

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

70

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Στο γέγραμ της ζωής, του συντηρούσε μέσα του, τη άγρυπνη φλόγα μιας συνείδησης που δε χαμήλωσε ποτέ.

Έτσι, έστιάμηση ή ώρα ή Λίζα ειδοποίησε τον Τόλη:

—Καιρός να υπαγίνουμε.

Το παιδί σηκώθηκε, χωρίς να φέρη και μίαν αντίρρηση τώρα για την πρόθεση της κοπέλλας να το συνοδεύει. Σ' όλο το διαστήμα που βρίσκονταν στο σαλόνι, είχε απομείνει δουλό, ν' ακούει τους άλλους, μ' ένα θάμπος στα μάτια του. Πότε άλλως δεν του είχε τύχει ν' ακούσει κάποιο είδος κουδέντας. Στο σπίτι του έτι λεγόταν από τους γονιούς του κι' από τους βίους, το άφινε αδιάφορο ή του προκαλούσε μία κουρασμένη πλήξη. Από εκεί, οδ νάγινε μέσα του μία ξαφνική αποκάλυψη. Απόμινε τρευάμενα σαστισμένο.

—Αχ, θα φύγεις κι' εσύ τώρα, κλαύτης χαμηλόφωνα ή "Έλλη που τον είχε ποιά της, μ' όλο που ή συντροφιά του άφινε της δείχτηκε μάλλον όρηνητική.

Όσοι φορές εκείνη είχε παύσει να του πιασει θέσιστη κουδέντα, το παιδί την άποσπρωξε με διαστική χειρονομία, έτι οδ μάτια του μένανε κορυμμένα στους μεγάλους, άσπληους.

Η σιωπή του αήτη δάστηξε και στο έθνος, έτι παρουσίαζε με τη Λίζα.

Το σκοτάδι έττανε πυκνό, άνεμος πώς είχε σηκωθεί με το δούλου και ο

ρωνε την άσφαλο, χυμούσε παμπουσωμένο πίσω από τις γωνίες. Τα λιγοστά ατάκινητα πενούσανε κορνάροντας έπίμονα, σαν καράβια οδ καταγιόδα, με τα φανάρια τους δαμμένα λουλακία, ένα έλα χιστο άσπρο δλέφαρο στη μέση. Οι νύχτες τούτες του πολέμου είχανε μίαν άνάσα θαρεια δραματική, που παραγκώνιζε δάναυσα την αισιόδοξη θύμηση της ήμέρας. ΈΤόν πόλεμο τον άληθινό, αμλογίστηκε μηχανικά ο Τόλης, τον δλέπει τη νύχτα. Κι' άναρωτήθηκε, καθώς μέσα στους πέντε τελευταίους μήνες συχνά, πώς πρέπει να είναι οι νύχτες στο μέτωπο, εκεί που βρίσκεται ο μεγάλος του φίλος.

Στο τραμ μέσα ή ζωή δείχνότανε ζεστότερη πάλι, γνώριμη, με τη συντροφιά των ανθρώπων, τον οικείο θόρυβο από τις φωνές τους, τα εότα. Είχανε την αίσθηση τούτη, πώς ταξιδεύεις κλεισμένος μέσα σ' ένα μικρό καράβι που το ζώνει το άξενο, μαύρο πέλαγος των καιρών. Είτανε σά μία κιβωτός που περιούζει φιλόργυρα οδ, τι άπόμινε μέσα στον δλεδρο, από το άνθρώπινο γένος. Κ' ή άτύσφαιρα γύρω σου φαινότανε τόσο φιλική, τόσο πολύτιμη, που να μη σου δίνει καρδιά να θγείς πάλι έξω, στο τυφλό χάος.

Η Λίζα άφινε πάντα τον Τόλη στη στάση του σπιτιού του. Απόμινε όμως έπειδ ή έτταν άργά, σκέφτηκε να τον πείσει πιδ κάττα, οδ τη γυνία του δρόμου του.

Προσωπικά, για τον έαυτό της, δεν είχε νοιώσει ποτέ τί θα πεί φόβος, λοιπόν δεν είδε οδ τούτο κανένα άμυόδιο. Προχόσησαν διαστικοί, κρατώντας την άκασα, έναντία στον άνεμο που έδω θέριεσε και θώς τ' άραιά σπίτια παύσαν να τον έμποιόζουν.

Δεν το είχε ίδει ποτέ το σπίτι του Τόλη και, κρυφά της, θα εύχότανε να μη το ίδει, όδηγημένη σε τούτο από μία σκοτεινή άπεχθεια. Το κάτω-κάτω είτανε το σπίτι εκείνης, της γυναίκας που τάσσε, ξε τη γαλήνη της οικογένειας τους, που της πήρε τον άδερφό της. Μέσα της, χωρίς να το νοιώθει, ζούσανε όσα προχωρούσαν ή έξωρα της καθυστερημένης κόρης για τη γυναίκα που —καθώς το φανταζότανε συχνά ή Λίζα— γκόττικε, χόρτασε διπλόφουχτα την ίσωντική ζωή. Είτανε κάτι έπίμονο και τυφλό, σά μία πρόληψη, καθώς άπεσπρωχότανε ν' άγγίξει ένα πράμα συκομερό, που θα οδ λευόσει. Ρωτούσε κάθε τόσο τον Τόλη, για να κρίνει πότε πρέπει να σταθεί:

—Φτάσαμε; Φτάσαμε;

Τόλος, όποτε από μία τελευταία γυνιά και λίγα όήματα στο πεζοδρόμιο, ο Τόλης έπτε:

—Εδώ είναι.

Και στήθηκε.

Τραμπε ή Λίζα, κοίταζε γύρω της άλαφισμένη.

—Λοιπόν όποτε, καθήκοντα! τον χαιρότησε διαστικά κι' έπινε να τραβηχτεί.

Όμως το παιδί την κρατούσε από το χέρι, την έκάνε, ήθελε να την άναβώσει στο σπίτι, να τη γνωρίσει στους γότους. Από τη στάση οδ έδω έττανε στρώσει μέσα του από το καλοκαίρι, παθιαστικά άπλοήλη παρηρία, που είτανε πάλυ άριόδο για να έττανε.

—Αχ, βλάτε οδς παρακαλώ!

ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Προσωπικά, για τον εαυτό της, δεν είχε νοιώσει ποτέ τί θα πεί φόβος, λοιπόν δεν είδε σε τούτο κανένα εμπόδιο. Προχώρησαν διασπασμένοι, κρατώντας την ανάσα, ελάνια στον άνεμο που έδω θέριεψε καθώς τ' άραια σπίτσια παύανε να τ'ον έμφοδίζου.

Δεν τ' είχε ίδρι ποτέ τ'ο σπίτι τ'ου Τόλη και, κρυφά της, θά ελχότανε να μ'η τ'ο ίδρι, οδηνυμένη σε τούτο από μιά σκοτεινή απέχθεια. Τ'ο κάτω-κάτω είτανε τ'ο σπίτι «έκείνης», τ'ης γυναίκας πού τ'άραξε τ'η γαλήνη τ'ης οικογενείας τους, πού τ'ης π'ίρε τ'ον αδερφό της. Μέσα τ'ης, χωρίς να τ'ο νοιώθει, έμπνυσε όσο προχωρούσαν ή έχθρα τ'ης καθυστερημένης κόρης για τ'η γυναίκα πού —καθώς τ'ο φανταζότανε συχνά ή Λίζα— γούτπκε, χούτπσε διπλόφουχτα τ'ην έρωτική ζωή. Είτανε κάτι έπίμονο και τυφλό, σά μιά πρόληψη, καθώς αποτροπιάζεσαι ν' άγγίξεις ένα πρόμα συχαμερό, πού θά σε λερώσει. Ρωτούσε κάθε τόσο τ'ον Τόλη, για να κρίνει πότε πρέπει να σταθεί:

—Φτάσαμε; Φτάσαμε;

Τέλος, ύστερα από μιά τελευταία γωνιά και λίγα δήματα στο πεζοδρόμιο, ή Τόλης είπε:

—Έδώ είναι.

Και στάθηκε.

Τρόμαξε ή Λίζα, κοίταξε γύρω της άλαφισμένη.

—Λοιπόν άντε, καληνύχτα! τ'ον χαιρέτησε διασπαστικά κι' έκανε να τραβηχτεί.

Όμως τ'ο παιδί τ'ην κρατούσε από τ'ο χέρι, τ'ην έκτεπε, ήθελε να τ'ην ανέβασε στο σπίτι, να τ'η γνωρίσει στούς δικούς του. Από τ'η στάση ως έδω είχε καταστράψει μέσα του αυτό τ'ο σχέδιο, με παιδιστικά άπλοήκη πονήρια, και τώρα τού είτανε πολύ άκριβό για να τ'ο παρατήσει.

—Άγε, έλάτε σ'ας παρακαλώ. τ'η έλε.

γέ. Μιά στιγμή, μιά στιγμή! μόνον! Έστερα θά σ'ας πάμε έκει ως τ'ο τραν. ή πατέρας μου κι' εγώ. Είναι δυό έλματα.

Τότε κείνη θύωσε, έδελά της. Τ'ης έβγαλαν ένα-δυό φωνές, σχεδόν ύστερικές, σαν και να έπερτε θύμα διασμού. Παραφέρθηκε.

—Δεν έπρεπε να μου τ'ο κάνεις αυτό. τ'ο είπε άγριυμένη.

Τ'ο παιδί ζάρωσε, άφησε τ'α χέρια του να πέσουν. Άδριστα άρχισε να μαντεύει πώς έκανε κάποιαν άπρέπεια.

—Με συγχωρείτε, ψιθύρισε πικραμένο. Πάνω σ' αυτά ένα φως άνάβει στα θαμνά τ'άμα της έξορτας κι' εκείνη άνοιγεται. Η Λίζα άφινει πνιγμένο ξεφαντό, τινάζεται πίσω. Είτανε δυό άντρες στο πλατύσκολο, τυλιγμένοι στα πανωφόρια τους. Χαιρετούσανε κατά μέσα.

—Σβύστε τ'ο φως, είπε ή ένας, είναι σκούκοτση.

Τ'ης Λίζας, πού έβγαλε κιόλας διασπαστικά, σκοντάβοντας, ή φωνή τούτ'η τ'ης φάνηκε γνωστή. Μά δεν τ'ην πρόσζε περιεσώτερο, κυριαρχούσε σ'τ'ην ψυχή τ'ης ή τ'ράμος. Άκουσε άρέτως ύστερα τ'α δήματα τους να τ'ην ακολουθούνε στο πεζοδρόμιο, τ'ς κουδώντας τους πού μοιάζαν εδύμιες, ανακατεμένες με γέλια. Είχε τ'ην έντοπωση πώς παρακολουθεί μιά σ'ηνη χαρακτηριστικά ακόλαστη, χυδαία, δυό άντρες πού δ'ήκαν από ένα καθόρημο κέντρο και τ'άρα αποσπώνται με τ'α λόγια τ'ς έντοπώσεως τους, κυνικοί.

Όσο κι' αν έδραζε τ'ο θύμα τ'ης έλ καταρδανε να τ'ους άφήσει μακριά τ'η ακολουθούσανε τ'ον ίδιο δρόμο, π'η σ'τ'η στάση τ'ου τραν, έλαύνε. Φέκει πρώτ'η, σ'τάθηκε, σά μ'η αμ'ηλοδώς να κάνει.

Γ'Αυτο

ρωσε τ'ην άσφαλτο, χυμούσε ταμπουρωμένος πίσω από τ'ς γωνιές. Τ'α λιγοστά α'τακίνητα περνούσανε κορνάροντας έπίμονα, σαν καράδια σε καταιγίδα, με τ'α φανάρια τους θαμμένα λουλακία, ένα έλα χι στο άσπρο δλέφαρο σ'τ'η μέση. Οι νύχτες τούτες τ'ου πολέμου είχανε μιάν άνάσα θαρείά δραματική, πού παραγκώνιζε δάνυσα τ'ην αισιόδοξη θύμηση τ'ης ήμέρας. «Τ'ον πόλεμο τ'ον αλήθινό, συλλογίστηκε μηχανικά ή Τόλης, τ'ον δλέπεις τ'η νύχτα.» Κι' άναρωτήθηκε, καθώς μέσα στούς πέντε τελευταίους μήνες συχνά, πώς πρέπει να είναι οι νύχτες στο μέτωπο, εκεί πού βρίσκεται ή μεγάλος τ'ου φίλος.

Στ'ο τραν μέσα ή ζωή δειχνότανε ζεστότερη πάλι, γνώριμη, με τ'η συντροφιά τ'ων ανθρώπων, τ'ον οικείο θόρυβο από τ'ς φωνές τους, τ'α φώτα. Είχε τ'ην αίσθηση τούτ'η, πώς ταξιδεύεις κλεισμένος μέσα σ' ένα μικρό κασάδι πού τ'ο ζώνει τ'ο άξιο, μαύρο πέλμας τ'ων καιρών. Είτανε σά μιά κιβωτός πού περιούζει φιλόργυρα ό,τι άπόμεινε μέσα σ'τ'ον δλεθρο, από τ'ο ανθρώπινο γένος. Κ' ή άμύσφαυρο γύρω σου φαινότανε τόσο φιλική, τόσο πολύτιμη, πού να μ'η σου δίνει κασάδι να θυγίς πάλι έξω, στο τυφλό χάος.

Η Λίζα άφινε πάντα τ'ον Τόλη σ'τ'η στάση τ'ου σπιτιού του. Άπόμει άμ'ως έπειδή είταν άργά, σκέφτηκε να τ'ον πάει πιο κάτω, ή, τ'η γυναίκα τ'ου δόφρου του.

ΕΤΥ
σώρ
αυτο
αυτο
παθε
χρησ
προσ
συν
με τ
πιν
προ
του
τίπο
δα
σ'τ'η
τ'ο ή
"4
Σάμ
Τζο
του
τ'η
Τζο
υπο
ρα
Δικ
Τζο

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

71

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Έρριβα μια λοξή ματιά πίσω, τους είδε να έρχονται, να στέκονται πιο πέρα. Περιμέναν κάμποσο, κι' αυτή κι' εκείνοι, ό άνεμος δυνάμωνε, βορρηάς παγερός, τό τραύ άργούσε. Τέλος, φάνηκε, Άργοπότης ή Λίσα ν' άνέβει, για να περάσουνε πρώτοι. Κι' όταν, μπαίνοντας τελευταία, του ξανάθε στο διάδρομο, αναγνώρισε τόν ένα τους, ενώ τή μάγουλά της χλωμιάζανε θα-ατερά. Είταν ό Βαρόκης.

Λοιπόν έτσι! Είχε πάει κι' αυτός εκεί, πήγαινε συχνά, δέβαια, είτανε από τους θαυμαστές, καθώς ό Δήμος. Μά τί είναι λοιπόν ή γυναίκα εκείνη, που έχει απλώσει τή πλοκάμια της τόσο μακριά, σε τόσην έκταση, που να ζώνει τήν οικογένεια των Ρονιάδων και στή τρωινά της και στή περασμένα! Κάποιο χυδαίο πλάσμα δέβαια, προκλητικό κι' άσυνειδητό, από αυτά που άρέσουνε στους άντρες, που κολακεύουνε μέσα τους τό κτήνος, και τους παίζουνε στή δαχτύλα, ενώ κρυφά τους περιγελάνε, με τρόπο έξευτελιστικό. Ή Λίσα έχει ένα καταθλιπτικό συναισθημα πηγωμένης θανάσιμα περηφάνειας, γιατί χτυπήθηκε διπλά από τήν άγνωστη, προδοτική αντίπαλή και σε δυό από τή πιο εύαίσθητα νευρικά της κέντρα: Στόν άδερφό και στόν άντρα που κάποτε άνειρεύτηκε για σύντροφό της. Πληγωμένης περηφάνειας μά κι' άκατάσχετης άπείας: «Μέ σημάδεψε χωρίς να τήν ξέρω, χωρίς να τήν έχω κάνει τίποτα, από τή

ράχη, καθώς οι δολοφόνοι, κι' από χαμηλά, καθώς οι τιποτένιοι, που φθονούν.» Τώρα μια εξήγηση ξελαγάρει στο μυαλό της Λίζας, σά λύση σ' αίνιγμα που ποτέ της δεν τό είχε υποψιαστεί. «Είναι μια εκδίκηση γυναίκας πρόστυχης, συλλογιζόταν, που κάνει, πάνω στήν τυφλωση του πάθους της, προσωπικό ένα ζήτημα άπρόσωπο: Τή λύσσα της γιατί βρίσκεται χαμηλά, τή ζήλεια της για μένα που στέκομαι σε ψηλότερο σκαλοπάτι. Σύμπλεγμα κατωτερότητας, συμπέρανε, στήν πιο τυπική του και δίκαια μορφή.»

Παράδοξο! Ή εξήγηση τούτη, χωρίς να λιγοστεύει τήν όργή της, σά να τήν άνακούφιζε κάπως. Στυλώσε τό κεφάλι της μ' αλαζονεία, που τήν πίστευε για περηφάνεια. Και σύγκαϊρα μια επιθυμία όρμητική τήν κυριέψε, να τήν ιδεί κάποτε τή γυναίκα εκείνη, να διαβάσει στο πρόσωπό της, να ξεχωρίσει τί είν' αυτό που τής δίνει τήν τόση δύναμη και, άν ή άναγκή τό φέρει, και ν' άναμετρηθεί μαζί της άκόμα. Βέβαια, θά είταν όμορφη, κατά κάποιον τρόπο. Άδιάφορο! Ή κάθε μια τους έχει διαφορετικά όπλα. Ή Λίσα είναι δέβαιη πώς, σε μια σύγκρουση πρόσωπο με πρόσωπο, θά πάρει γρήγορα τήν ύπεροχή. Θά τή συντριψει τήν άλλη με τήν περηφάνεια της. Θά τήν έξαγασκώσει να λυγίσει ταπεινωμένη.

Τις μέρες που άκολούθησαν ή έγνοια

τούτη τήν έτρωγε όλοένα, βολόδερνε μέσα στο νού της φαντικά, άνακατευόταν άδία κοπα με τίς πιο κοινές, τίς πιο καθημερινές της πράξεις. Ξαφνικά, μια άπτοστροφή άναπάντεχη τήν είχε κυριέψει και για τόν Τόλη ακόμα. Πρώτη φορά που ή λογική της, ή τόσο ίσοροπτημένη και τετραγωνή, όρισκότανε σ' άδυναμία να επιβληθεί, να δαμάσει τό συναισθηματικό φουντωμα τής κοπέλλας. Τήν Πέμπτη, που ήξερε πως θά ξανάρθει τό παιδί, σηκώθηκε από νωρίς κι' έφυγε, με τήν προφασή πως έχει δουλειά έξω. Άλλωστε τό πράμα φαινότανε πολύ φυσικό: Από τότε που ό πατέρας άποτραβήχθηκε, είταν αυτή που φρόντιζε για όλα, άντρας μαζί και γυναίκα, διαχειριζότανε τήν περιουσία, έφωδίαζε τό σπίτι, κρατούσε τή γκέμια τής οικογένειας.

Ξαφνικά, εκεί στίς έφτά ή όσα, γύρισε πίσω διαστική, χλωμή, μπήκε όλοένα στήν κάμαρα της Έλλης, που είτανε κρεβατωμένη με πυρετό, πέταξε στήν κουβέρτα τή γάντια της και στάθηκε άντίκρου στόν Τόλη να τόν κοιτάζει κατά πρόσωπο με μια παράδοξη έπιμονή.

Τό παιδί σηκώθηκε άργά από τήν καρέκλα του, κοκκινίζοντας.

—Τί έχεις, Λίσα; ρώτησε ή Έλλη άπορημένη.

—Λίγο πονοκέφαλο. Θά πάω να πλαγιάσω.

Βγήκε από τήν κάμαρα χωρίς άλλη λέξη, βαδίζοντας σύνταχα, αυτόματικά.

Από τή μέρα εκείνη ό Τόλης δεν ξανάθε τή συντροφιά της. Είτανε πάντοτε άπασχολημένη, διαστική, περνούσε μέσα από τίς κάμαρες γοργά, χτυπώντας ξερά τή τακούνια. Οι δικοί της, χωρίς να τολμάνε να τό ύφος της κάποιαν άλλη νευρικό, τό ανυπόμονο, έξέταζε πού έμοιαζε σά

δόν. Ἡ κυρία Ρονιά ἀνησύχησε. Καὶ καθὼς τὰ Σαββατόδραδα, μετὰ τὸ φαί, ἐρχόταν ἀπὸ χρόνια ἀμνημόνευτα ὁ γιατρός τῆς οἰκογένειας νὰ παίξει μὲ τὸ στρατηγὸ μιά παρτίδα σκάκι, τὸν πῆρε κατὰ μέρος, τρέμοντας ἠὲως μυριοστὴ τίποτα ὁ ἄντρας τῆς, καὶ τὸν συμβουλευτήκε.

Εἴταν ἕνας γέροντας πολὺ διακοσμητικός, πολὺ φιγουράτος ὁ γιατρός, μὲ τὰ μεταξωτά του ἀσπρα μαλλιά πού χύνονταν πίσω σὲ χαλαρὲς μπουκλίτσες, ντυμένος πάντα τῆς ὥρας, χωρατατίζης, ἀνοιχτόκαρδος, φιλάρεσκος σὰν κυρία τοῦ κόσμου. Τὸ ἔξυπνο κι' ὠραῖο του κεφάλι εἶχε κάτι τὸ ἀόριστα καλλιτεχνικόν.

—Σὰς τὸ ἔχω πεί κι' ἄλλοτε, ἔκανε ἀπόψε χαμογελώντας. Ἡ Λίζα πρέπει νὰ παντρευτεῖ.

—Μὰ τί σχέση ἔχει αὐτό, γιατρέ!...

—Μεγάλη. Καὶ νὰ ἡ ἀπόδειξη: Αὐτὸ πού σὰς λέω τώρα, ἐσεῖς δὲν τὸ καταλαβαίνετε.

Ἡ κυρία Ρονιά τὸν κοίταξε μὲ τ' ἀγαθὰ τῆς μάτια γεμάτα ἀπορία.

—Γιατί δὲν τὸ καταλαβαίνετε, ξέρετε; συνέχισε κείνος. Γιατὶ ἐσεῖς δὲν ἀγῆσκατε νὰ παντρευτήτε. Γι' αὐτό. Εἶσα, στε τώρα μιά κυρία ἰσορροπημένη, καλοκαθισμένη, πού ἔβωσε ἔγκαιρη καὶ φυσικὴ διέξοδο σ' ὅλες τὶς ἐσωτερικὲς τῆς πηγὲς τῆς ζωῆς. Ποτὲ δὲ φωνάζατε χωρὶς ἕνας ἀντίλαλος νὰ φέρεי πίσω τῇ φωνῇ σας. Δὲν ξέρετε τί θα πεί κενὸς χώρος.

Δὲν τὸν καταλάβαινε, εἴταν ὁλότελς σαστισμένη.

—Ἀκούστε, εἶπε ὁ γιατρός. Ἡ μήνα ἔχουμε;

—Μάρτη.

—Τέλη. Μπαίνει ἡ ἀνοιξη. Κρίσιμη ἐποχὴ! Τοῦ χρόνου ὁ Ἀπρίλης δὲν πρέπει νὰ βρεῖ τῇ Λίζα ἀνιπαντρή.

Τότε, μισομαντεύοντας, ἀναγκάστηκε

νὰ τοῦ ἐξηγήσει. Δὲν τοὺς εἶχε λείπει ποτὲ βέβαια ἡ ζωερὴ ἐπιθυμία νὰ παντρεύουνε τῇ Λίζα, μόνο πού τὸ πρᾶμα δὲν εἴτανε τόσο εὐκόλο ὅσο θὰ τὸ νόμιζε κανεῖς. Εἶχε ἰδέες δικῆς τῆς, ἤθελε νὰ διαλέξει τὸν ἄντρα πού θὰ πάρει νὰ τὸν ἐκτιμᾷ, νὰ εἶναι βέβαιη πὼς θὰ συνεννοηθεῖ μαζί του. Δύσκολα ὅλ' αὐτὰ καὶ πού παίρουνε καιρὸ, τραβᾶνε σὲ μακρὸς. Στὸ μεταξύ τὰ χρόνια περνοῦσαν. Εἶχε ἔρθει πιά κ' ἡ σειρὰ τῆς Ἑλλῆς, μ' ὅλο πού βέβαια τὰ δυὸ ζητήματα εἴταν ἄσχετα μετὰξὺ τους, κανένας δὲν ἔχει, φυσικά, τέτοιες προλήψεις σήμερα καὶ πρώτῃ ἡ ἴδια ἡ Λίζα. Ἐπειτα, αὐτὸ εἶναι φανερό, ἡ μεγάλη τους κόρη δὲν ἔχει τίς ἱκανότητες τῶν μοντέρνων κοριτσιῶν, πού ξετρελλαίνουσι τοὺς ἄντρες, πού ξέρουνε νὰ τοὺς γοητεύσουν. Τὰ προσόντα τῆς, αὐτὴ νῆς, εἶναι θαυότερα, πρέπει νὰ θρεθεῖ ὁ ἱκανὸς νὰ τὰ ἐκτιμῇ. Καὶ τελευταῖο, ὅμως ὄχι καὶ τὸ ἐλάχιστο: Ἡ οἰκογένεια ἔχει ἄνεση, φυσικά, μὰ δὲν μπορεῖ νὰ προσφέρει καθόλου μεγάλες προίκες.

—Ἡ Λίζα ἔχει ὄνειρα, παρατήρησε ὁ γιατρός.

Ἡ κυρία Ρονιά ἀναστέναξε:

—Μονάχο τοῦ κι' αὐτό, δὲν ἀρκεῖ σήμερα, εἶπε. Κι' ἔπειτα, ἡ Λίζα μὰς τὸ ἔχει δηλώσει κατηγορηματικὰ ἐδῶ καὶ πολὺν καιρὸ: «Δὲ γίνομαι κανενὸς σκαλοπατί».

—Γιατί σκαλοπατί; Δὲν μιλῶ γιὰ mesalliance.

—Ξεχάστε τὸ πρῶτο πρὺ εἶπαμε: Πὼς θέλει νὰ τὸν διαλέξει.

—Ἄ, τότε, τότε!...

Ὁ γιατρός σήκωσε τὰ χέρια του ἀνυπόμονα, μὲ κάποια ἀγανάκτηση ἴσως. «Εἶναι ἄξια τῆς τύχης τῆς, αὐτὸ εἴτανε τὸ δουδὸ του συμπεράσμα.

Ἡ συζήτηση αὐτὴ, ὅσῳ, εἶχε ἀγγίξει μιά παλὴ λαβωματιά τῆς κυρίας Ρο

νιά. Παλὴ λαβωματιά καὶ κρυφὴ, ὁλῆς κερῆς τῆς οἰκογένειας. Ἀπὸ χρόνια τώρα κι' ὅσο περισσότερο τὰ κορίτσια μεγάλωναν, πρώτη ἡ μητέρα κι' ἀμέσως ὕστερα ὁ πατέρας εἶχαν ἀρχίσει νὰ μπαίνουνε σ' ἔγνοια δορεῖα. Ἡ ἀδυναμία τους νὰ τὶς ἀποκαταστήσουν, τοῦλάχιστο τῇ Λίζα, ἔπαιρνε μὲ τὸν καιρὸ τὴν ἀλγεινή ἐκείνη εὐαισθησία πού ἔχει ἕνα μέρος τοῦ κορμιοῦ μὰς χτυπημένο ἀπὸ ἀρρώστεια χρόνια. Βλέπανε τὶς βδομάδες νὰ περῶνε, τοὺς μῆνες, τὰ χρόνια κι' ἀναρωτιόνταν μὲ τρόμο, πού ὁλοένα γιγαντωνόταν, τί θὰ γίνει, πὼς καὶ μὲ τί μέσο θὰ διασῶνε κάποτε ἀπὸ τὸν ἀξύπνητο τοῦτο δραχινά. Εἶχανε φτάσει νὰ θεωροῦν, οἱ δυὸ γέροι, τὸν ἑαυτὸ τους προσωπικὰ ὑπὸ λογο ἀπέαντι στὰ δυὸ κορίτσια, ἔρχονταν στιγμὲς πού κρυφὰ τὰ κοιτάζανε μὲ μάτια γεμάτα θλίψη, καθὼς ἔσαν ἀγαπημένο σου ἀρρώστο πού τὸν ξέρεις σὲ κίνδυνο καὶ δὲ θέλεις νὰ τοῦ τὸν πεις. Τέλος, ἡ ἀνυμπρία αὐτὴ τοὺς εἶχε κάνει σχεδὸν νὰ ντρέπωνται τὸν κόσμῳ. Σκατεῖνὰ νοιώθανε μιά ταπεινὴ σάμπω, καὶ νὰ τοὺς ἔγινε μιά δημόσια προσβολή, πού εἶναι ἀνίκανοι νὰ τὴν ἐξπλύνουν.

Ἔτσι, τὸ ξαφνικὸ κύμα τῆς χαρᾶς τῆς εὐγκαμοσύνης, τῆς ἐλπίδας, πού πλημμύρισε τὴν κυρία Ρονιά τὸ ἐρχόμενο Σάββατο, εἶναι εὐκολοῦστο: Δίνοντας μίαν ἔμμεση συνέχεια στὴν κουβέντα τους τῆς περασμένης βδομάδας, ὁ γιατρός ὁ Χατζηλόης τὴν πῆρε κατὰ μέρος γιὰ νὰ τῆς κάνει μιά συγκεκριμένη πρόταση. Ἀφορούσε τῇ Λίζα. Ὁ ὑποψήφιος, μακρινὸς ἀνηψιὸς τοῦ γιατροῦ, εἶχε ὅλα τὰ τυπικὰ προσόντα: Νέος ἀλλὰ στὴν ὥριμη νεότητα, κοντὰ σαρανταρῆς, πολὺ μηχανικὸς μὲ στρωμένη δουλειά, τιμωρ, μετρημένος, ἀνθρωπος ἀγῆς καὶ μὲ ἀρχές. Ἡ κοπέλλα δὲν ὁλότελα ἀγῆστη. Τὴν ἤξερε

πο- νιά. Παλιά λαθωματιά και κρυφή, δλά-
τρέ- κερης της οικογένειας. 'Από χρόνια τώ-
δεν κι' όσο περισσότερο τα κορίτσια με-
κα- γάλωναν, πρώτη ή μητέρα κι' αμέσως ύ-
δια- υτερα ο πατέρας είχαν αρχίσει να μπαί-
νουν σ' 'Εγνοία δαρεία. 'Η αδυναμία τους
νέ τις αποκαταστήσουν, τουλάχιστο τη
Λίζα, έπαιρνε με τόν καιρό την άλγεινή
έκλειη εύαισθησία που έχει ένα μέρος του
κορμιού μας χτυπημένο από αρρώστεια
χρόνια. Βλέπανε τις εβδομάδες να περνά-
νε, τους μήνες, τα χρόνια κι' αναρωτιόν-
ταν με τρόπο, που ολόενα γιγαντώνονταν,
τί θα γίνει, πώς και με τί μέσο θα δια-
φω- κάποτε από τόν αξύπνητο τουτο δρα-
φαι- χνά. Είχαν φτάσει να θεωρούν, οι δυο
τις που γέροι, τόν εαυτό τους προσωπικά υπό-
ρουνε λογο απέ-αντι στα δυο κορίτσια, έρχονταν
αυτή στιγμή, που κρυφά τα κοιτάζανε με μά-
τι ο τα γεμάτα θλίψη, καθώς έναν αγαπημένο
σου άρρωστο που τόν ξέρεις σε κίνδυνο
και δε θέλεις να τού το πείς. Τέλος, ή
αγέ- ανημπόρια αυτή τους είχε κάνει σχεδόν
τορεί να ντρέπωνται τόν κόσμο. Σκοτεινά νοιώ-
τες ο θανε μια ταπεινώση, σάμπω, και να τους
έγινε μια δημόσια προσβολή, που είναι
ανίκανοι να την ξεπλύνουν.

σπ- 'Ετσι, τó ξαφνικό κύμα της χαράς,
το της εύγνωμοσύνης, της ελπίδας, που
πο- πλημύρισε την κυρία Ρονιά τó ερχόμενο
αλο. Σάββατο, είναι εύκαλονόητο: Δίνοντας
για μιά έμμεση συνέχεια στην κουβέντα τους
της περασμένης εβδομάδας, ο γιατρός ο
Πώς Χατζηλούης την πήρε κατά μέρος για να
δυν- της κάνει μια συγκεκριμένη πρόταση. 'Α-
ως. φορούσε τη Λίζα. 'Ο ύποψιος, μακρο-
τανε νός αφηϊός του γιατρού, είχε όλα τα
γγί- τυπικά προσόντα: Νέος αλλά στην ώρι-
Ρο μω νεότητα, κοντά σαραντάρες, πολιτικός
δολότελα άγνωστη. Την ήξερε στην δση:

Κάποτε, σέ κάποιο σπίτι είχανε συναν-
τηθεί, εκτιμούσε όμως την οικογένειά της
και θα έκανε ό,τι τού πεί ο γιατρός, θα-
σισμένοι στην κοινωνική πείρα τού θείου
του και στη γνώση που είχε από ανθρώ-
πους.

—'Ανηϊός σας! Και πώς δεν τó εί-
χατε σκεφτεί τόσα χρόνια τώρα, γιατρέ;
έκανε χτυπώντας τις παλάμες της ή κυ-
ρία Ρονιά.

Είτανε πολύ φυσικό: 'Ο ενδιαφερόμενος
έλειπε συχνά στο έξωτερικό, ο γιατρός
έκανε κάθε τόσο τ' άχνάρια του. Προ-
χέτες μόλις τόν συνάντησε στο δρόμο και,
καθώς είχε πρόσφατη τη συζήτηση με την
κυρία Ρονιά...

—'Ομως, συμπλήρωσε ο γιατρός με τó
πρόσωπό του ξαφνικά σοδαρεμένο, πρέ-
πει ν' αντιληφθεί κ' ή Λίζα ένα πράμα:
'Ότι τó σίδερο τó χτυπάνε ένóτως είναι
ζεστό. Ν' αφήσει κατά μέρος τις άμφι-
βολίες της, όλες εκείνες τις υπερβολικές
αξιώσεις που έχει να μελετάει τάχα τούς
ανθρώπους, να τούς ψιλοκοσκινίζει, να
τους υποβάλλει σ' ανακρίσεις εξαντλητι-
κές. 'Ο γάμος είναι πάντοτε λαχείο, ά-
κόμα και στις περιπτώσεις που έχει προ-
ηγηθεί ένα μακρό, άμοιβαίο άσθημα. Κά-
ποιος Γάλλος συγγραφέας λέει κάπου ό-
τι είναι άνθρωπο δεν τόν γνωρίζουμε πρα-
γματικά παρά μονάχα όταν κοιμηθούμε
μαζί του.

—'Ω, γιατρέ! Έκανε ή κυρία Ρονιά
χαρούμενα σκονταλισμένη.

'Ομως ο γιατρός έπεμπε στην άποψή
του. Και για να την ενισχύσει μ' ένα πα-
ράδειγμα, διηγήθηκε ένα ανέκδοτο του προ-
σωπικό, από τ' άμέτρητα εκείνα που εί-
χε σ' όλες τις περιστάσεις πρόχειρα και
που τόν έκαναν πάντα τόσο περιζήτητο
αφηγητή στους κοινωνικούς κύκλους.

Τό ίδιο εκείνο δρόμο, κι' ενώ παιζότα-
νε σύμφωνα με τó καθιερωμένο τυπικό ή

παρτίδα σκάκι τού στρατηγού με τó πα-
τρό, ή κυρία Ρονιά, όχι χωρίς προσω-
βολικούς φόβους, πήρε τη Λίζα στην α-
μαρά της και της μίλησε για τó συ-
κείο.

Τά είχε πεί μπερδεμένα, υπερβολικά
άλλού βασώντας δικό της αλάτι κι' άλλο
χάνοντας ολότελα τó ήθικό της, άπει-
σμένη κιόλας, σίγουρη για την άπάλη
που θάπαιρνε. Κατοπληχτικό: 'Η Λίζα
που την είχε άκούσει όρθια, άμυλη ή
αυστηρή, αφού άπόμεινε για λίγο η-
λογισμένη, είπε με φωνή δυνατή και ή-
κάθαρη:

—Ναί. Κατ' άρχή ναί.

Και καθώς ή μητέρα της, παραλί-
σμένη σαν από ξαφνικό χτύπημα, άπλω-
σε κιόλας τά χέρια της να την άγκαλί-
σει ολόδακρυτη, τη σταμάτησε με μια χρο-
νομία:

—Προσφέρω ό,τι πρέπει στην άσση-
πεια τού σπιτιού. Θέλω να πιστέψω
κι' ο Χατζηλούης την υπολόγισε κατά
προτού μίλησει.

Τή νύχτα εκείνη ή Λίζα άδρασε τού-
το να κοιμηθεί. 'Ανάσκελα στο κρεβάτι της
με τά μάτια τεταμένα στο σκοτάδι, με
λογιζόταν, έπληθε με τó νού της έπι-
πε, ξύπνια, όράματα που βασανίζον-
τη σκέψη της, την κρατούσαν τυραννικά
γρυπνη κι' ολόρθη. 'Ο ύπνος την έ-
δόκητα, έκει στίς μικρές άρες. Έξω
από τó γνώριμο μουγκρητό που έβ-
γαινε από τήν άσση, ήσαν τά σείρι-
νες. Είταν άκόμα πολύ πρωί, ή
ένοιωσε κοιτάζοντας τις γρύλλες τó
μή της τó ένοιωσε τσασκισμένο. 'Α-
πόμεινε στο κρεβάτι, με τά χέρια
πλεγμένα πίσω από τó κεφάλι, ή
χίζει τόν χτεσινόδραβνό της
όταν οι σείρινες, που είχανε στο
σταματήσει, ξαναρχισαν.

'Ο σπρ Σά-
μαι και, χα-
ριστός στην
ή Κην δεν
έ συνάδελφó
έ τόν έζανα
τη υπόθεσι.
λου πώ, ή
έλει σ' ατέ-
φάσει κιόλας
αυτή της
μια αποκάλυ-
Σάββατο να τó
κινωσαν.)
παρακινήθη ά-
έμε μίλησει
σπώ της
ή τήν φαντα-
ση τόν ένας
παιδιούσαν τη
αυτός ή γυν-
καταπιστομα-
τοποστα, α-
πιατα φορά ή
έμε μια γυν-
ή άκτιπιατο,
ή στη ζωή
του και της
άπ

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

72

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Σύγκαира άκούει στο διάδρομο δήματα γοργά, μιá πόρτα που άνοίγει, φωνές πνιγμένες, τής ύπηρέτριας, ένα μικρό ξεφωνητό τής "Ελλης, ύστερα τó ραδιόφωνο. Άνασηκώθηκε στον άγκώνα της, περιεργή.

—Λίζα! κάνει ή φωνή τής "Ελλης τρομαγμένη κι' ή μικρή άδερφή μπαίνει άνοίγοντας όρμητικά τήν πόρτα χωρίς νά χτυπήσει. Οί Γερμανοί μ'ας κήρυξαν τόν πόλεμο!

Η Λίζα τήν κοίταξε με τ'α μάτια της θολά, τ'α φρύδια σφιγμένα. Είτανε χλωμή ή "Ελλη, όλότρεμη μέσα στη φουφουδά της νυχτικιά και τó στήθος της άνεβοκατέβαινε λαχανιασμένο. Όμω- ό νους τής Λίζας δέ σταματούσε στην άδερφή. Γύριζε κιόλας άλλού, άγκάλιαζε με σύνταξη ματιά έναν κόσμο, αυτόν που είχε στοιχειώσει μέσα στη σκέψη της τήν περασμένη νύχτα. Τώρα είταν ή καταστροφή, τó έβλεπε, τó ήξερε. Καί δέ μπορούσε παρά νά

γίνει έτσι. "Επρεπε νά τó περιμένει...

Χαιμογέλασε πικρά, με περιφρόνηση.

—Καλά, είπε με παγερή άπάθεια. "Αφησέ με τώρα νά ντυθώ.

Η "Ελλη τήν κοίταξε ζαλισμένη, σ'α νά μήν, καταλάβαινε. Τέλος πιάστηκε από τó πορτόφυλλο, δγήκε τρεκλίζοντας. Κι' ή Λίζα, παραιριζοντας τ'α σκεπάσματα, σηκώθηκε από τó κρεββάτι, στάθηκε όρθια, με γυμνά πόδια πάνω στο μικρό χαλί, τ'α μαλλιά κρεμασμένα, νά κοιτάζει τó είδωλό της στον ψηλό καθρέφτη τής ντουλάπας, ένα είδωλο τραγικό ενώ γύρω της, θαμπή, άνέβαινε ή δουή τής πολιτείας που ξυπνύσε άνταριασμένη μέσα στο άπάνθρωπο τούτο ξημέρωμα.

ΣΤ'

"Ενα γράμμα από τ'α Γιάννενα, τó νοσοκομείο, είχε δώσει στη Χρηστίνα τήν εξήγηση για τή μακροα-

σιωπή τού Στέφανου. Ό προστατευόμενος τού Φάλαρη δρισκόταν εκεί με κρουοπαγήματα από τ'α μέσα τού φλεβάρη. Κινδύνεινε άσχημα, δχι για τή ζωή του μά για κάτι πολύ χειρότερο, καθώς έγραφε ό Ίδιος: Νά χάσει καί τ'α δυό του ποδάρια. Με κόπο πολύ, γλύτωσε τó ένα. Τό άλλο είταν άποφασισμένο, θά τού τó έκοβαν, τούλάχιστο κάτω από τó γόνατο. Τέλος, άναπάντεχα, τó γλύτωσε κι' αυτό. Είν' αλήθεια πώς περπατούσε ακόμα με δεκανίκια, όμως τί σημαίνει! Δέν είτανε πιά παρά ζήτημα λίγου καιρού. Καί θά ξαναγύριζε πίσω γερός, άρτιος, τó μόνο τ'α αξίζει νά παρακαλιέσαι σ'αν δρίσκεσαι στον πόλεμο, γιατί άλλοιώς ή ζωή χάνει κάθε αξία.

Είταν ένα γράμμα μακρύ, κάπως διαφορετικό ώστόσο από τ' άλλα που είχε στείλει ώ- τώρα εκείνος. Στο ύφος του δέν ξεχώριζε καμιά διάθεση για φιλολογία. Άνέφερε τ'α γεγονότα απλά, με κάποια παράδοση περίσκεψη, σ' ένα δυό σημεία με τρόπο ώμο που σ' άφινε νά μαντεύεις, πίσω από τ'α γραμμές, μιá καινούργια νύχτα, τι σ'α σαρκασμό σκληρό. Τώρα στο κρεββάτι τού νοσοκομείου είδε νά παίζεται όλη

μέλλον του, ή και πρωτίτερα ακόμα ίσως, σε στιγμές κορυφαία κρίσιμες, σε μια μάχη, ή ποιός ξέρει σε τί αγρύπνιες μέσα στο χιονισμένο χαράκωμα, το παιδί είχε αντιμετώπισει την πραγματικότητα κατὰ πρόσωπο, τελειωτικά. Τα μάτια του πρέπει να είχαν χάσει τώρα κάτι από το παλιό τους σάφτισμα, από τον απλοϊκό τους θαυμασμό.

Η Χρηστίνα, αφήνοντας το γράμμα πάνω στα γόνατά της, με χέρια άτονα, απόμεινε χλωμή και παραζαλισμένη. Το γράμμα τούτο είτανε γραμμένο από χέρι αντρίκιου. Μαζί με την τρομάρα της για τον κίνδυνο που πέρασε κείνος, μαζί με τα δάκρυα που ανάβλυζαν στα μάτια της ασύνειδα, δίχως να προσέχει, ένας άλλος τρόμος ξυπνούσε τώρα στην ψυχή της, πιο βαθύς: Τής φαινότανε σάμπως ο παλιός Στέφανος να μην υπάρχει πιά. Έβλεπε την άχνή του μορφή να ξεμακραίνει στο διάστημα γοργά, να σβύνεται, και στη θέση της μιαν άλλη να έρχεται άμορφη ακόμα και σκοτεινή. Ύστερα από τις πρώτες ημέρες, που ή θλίψη για την περιπέτεια του Στέφανου είχαν ή επικρατέστερη, ή άοριστο τούτη άνησυχία δέσποσε στην ψυχή της. Χωρίς να το καλονοιώθει, δάλθηκε

να συλλογίζεται το γυρισμό του με κάποια παράδοξη δαρθυμιά. Τρομαγμένη τότε ξυπνούσε κι' άναρωτιότανε τί θέλει τάχα: Να μη γυρίσει εκείνος; Το εύρισκε φοβερό, όργιζόταν κι' άπόπαιρνε τον έαυτό της. Σύγκαιρα όμως έ-ιωθε πώς κάτι που μέσα της είχε τέλος ήρμήσει, κάτι πολύτιμο, κινδύνευε αύριο να χάσει κάθε ίσορροπία. Ποτέ ίσαμε τώρα ή ύπαρξη στον κόσμο του Στέφανου δεν της είχε γίνει τόσο αισθητή.

Η λαχτάρα τούτη περιώριζε σημαντικά την πρωτοβουλία της. Ένας φόδος σκοτεινός τη συνέιχε, έτσι καθώς μια πρόληψη πού, χωρίς να περνάει από το διύλιστήρι του λογικού, έπηρεάζει ώστόσο τις πράξεις σου και τις άμποδένει. Τρείς φορές ως τώρα ο Βαρόκης είχε έρθει στις Πέμπτες της, και τις τρείς φορές πρέπει να έφυγε χωρίς να ή- τις έλπίδες του καθόλου δικαιωμένες. Η συμπεριφορά της άπέναντί του ήταν εύνενικιά, γεμάτη προσήνεια, λιγάκι άφαιρεμένη ώστόσο, αδιόραγα μελαγχολική. Το σχέδιο που είχε βάλει μπρός την πρώτη φορά, με σκοπό να τον αίχμαλωτίσει, τώρα το παρατούσε ή ίδια, το έέχναγε. Γινότανε χαλαρή κι' άτονη, μια εγκατάλειψη την κυρίευε, ά-

ποκαιρωτική. Μονάχα πού, χωρίς να το συλλογιέται καθόλου, άφίνοντας τον έαυτό της ανεπιτήδευτο, κέρδιζε έτσι πολύ περισσότερο σε γοητεία. Μια θηλότητα ζεστή, όκνή, άναδινόταν από κάθε της κίνηση. Λιβάνιζε γύρω της σα μύρο, και πότιζε την άτμόσφαιρα και σκλάβωνε.

Ο Βαρόκης, χάνοντας σιγά-σιγά τις θετικές έλπίδες του, δρέθηκε μια μέρα, άπλούστατα, έρωτευμένος.

Άλλωστε είχε κάθε λόγο τώρα ν' άποζητάει ένα ξέδωμα. Τις δυο τελευταίες φορές, μέσα στο Μάρτη, που πήγε να ιδεί τη Διάνα — από χρέος και μόνο — δρήςκε την πόρτα της κλειστή. Αυτό είτανε κάτι όλότελα άσυνήθιστο. Ο καμαριέρης της τον πληροφορήσε πως ή κυρά του είναι πολύ αδιάθετη και δεν μπορεί να δεχτεί κανένα. Άπόρησε ο Βαρόκης, όμως δεν επέμεινε. Τη δεύτερη φορά δρήςκε σταματημένο στην πόρτα της ένα αυτοκίνητο της γερμανικής πρεσβείας. Ούτε στιγμή δεν άμφέδαλε πώς είναι γι' αυτήν. Στην πολυκατοικία που καθόταν ή φιλενάδα του κανένας έξδν από κείνη δεν είχε σεις με τους Γερμανούς είτανε σε θέση να το ξέρε

ου με ποκαρωτική. Μονάχα πού, χωρίς να τὸ συλλογιέται καθόλου, ἀφίνοντας τὸν ἑαυτὸ της ἀνεπιτήδευτο, κέρδιζε ἔτσι πολὺ περισσότερο σὲ γοητεία. Μιὰ θηλὺτητα ζεστή, ὀκνή, ἀναδινόταν ἀπὸ κάθε της κίνηση. λιδάνιζε γύρω της σὰ μύρο, καὶ πότιζε τὴν ἀτμόσφαιρα καὶ σκλάβωνε.

Ὁ Βαρόκης, χάνοντας σιγὰ-σιγὰ τὶς θετικὲς ἐλπίδες του, δρέθηκε μιὰ μέρα, ἀπλούστατα, ἐρωτευμένος.

Ἄλλωστε εἶχε κάθε λόγο τώρα ν' ἀποζητάει ἓνα ξέδωμα. Τὶς δυὸ τελευταῖες φορές, μέσα στὸ Μάρτη, πού πῆγε νὰ ἴδῃ τὴ Διάννα — ἀπὸ χρέος καὶ μόνο — δρῆκε τὴν πόρτα της κλειστή. Αὐτὸ εἶτανε κάτι ὀλότελα ἀσυνήθιστο. Ὁ καμαριέρης της τὸν πληροφόρησε πὼς ἡ κυρά του εἶναι πολὺ ἀδιάθετη καὶ δὲν μπορεῖ νὰ δεχτεῖ κανένα. Ἀπόρησε ὁ Βαρόκης, ὅμως δὲν ἐπέμεινε. Τὴ δευτέρη φορὰ δρῆκε σταματημένο στὴν πόρτα της ἓνα αὐτοκίνητο τῆς γερμανικῆς πρεσβείας. Οὔτε στιγμὴ δὲν ἀμφέβαλε πὼς εἶναι γι' αὐτήν. Στὴν πολυκατοικία πού καθόταν ἡ φιλενάδα του κανένας ἐξὸν ἀπὸ κείνη δὲν εἶχε σχέσεις μὲ τοὺς Γερμανοὺς — αὐτὸ εἶτανε σὲ θέση νὰ τὸ ξέρει καλὰ ὁ

Βαρόκης. Πολλὲς φορές ὥς τώρα τὴν εἶχε κατηγορήσει γιὰ τὰ φιλογερμανικά της αἰσθήματα. Καὶ πάντοτε ἡ Διάννα προφασίζετο πὼς τὸ παίρνει τὸ πρῶμα ἐλαφρά, τὸ γύριζε στὸ ἄστείο.

Βέβαια, ἡ ἰθαγένεια τοῦ πρώην ἀντρα της δικαιολογοῦσε ἄλλοτε κι' ὥς ἓνα σημεῖο τὶς σχέσεις της μὲ τὴ γερμανικὴ πρεσβεία. Τὴν καλοῦσαν στὶς δεξιώσεις της, τοὺς καλοῦσε στὶς βραδυὲς της, μπαινόγαινε στὰ γραφεῖα τοὺς σὰν πρόσωπο οἰκεῖο, λέγοντας πὼς ἔχει περιουσιακὰ συμφέροντα στὴ χώρα τοὺς, ὅπου, στὰ εἰρηνικά ἀκόμα χρόνια, ταξίδευε συχνά. Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ὡστόσο πού κηρύχθηκε ὁ παγκόσμιος πόλεμος, τὶς σχέσεις οὗτες ὁ Βαρόκης ἀρχίζε νὰ τὶς δρίσκει πολὺ ἐνοχλητικές.

— Ἀγαπητή μου, στὸ λέω earnestly: Ἐκτίθεσαι! τῆς εἶπε μιὰ μέρα.

— Ἐλὰ δά! τοῦ ἀποκρίθηκε γελώντας. Κοντεύεις νὰ μοὺ πεῖς πὼς κάνω καὶ πολιτική.

Ἀπὸ τότε τοῦ δόθηκε συχνὰ ἡ εὐκαιρία νὰ τῆς ἐξαμιλήσῃ πάνω στὸ ἴδιο θέμα. Ὅμως τὰ λόγια του πήγαιναν χαμένα. τὸ ἤξερε καλὰ ὁ Βαρόκης. Ἐνα ἀπὸ τὰ κύρια χαρα-

κτηριστικά τῆς Διάννας εἶχε ὅτι πάντα τὸ πείσμα της.

Ἀπὸ τὸν Ὀκτώβρη καὶ δὲν εἶναι ἡ ἀλήθεια πὼς οἱ δοσοληψίες τῆς φιλενάδας του μὲ τὴ γερμανικὴ πρεσβεία μοιάζανε νὰ ἔχουν σημαντικὰ περιοριστεῖ. Τούλάχιστον αὐτοὺς δὲν τοῦ δόθηκε οὔτε μιὰ φορὰ ἡ ἀφορμὴ νὰ τὴν μαλώσει. Μιὰ μέρα μάλιστα, ἐκεῖ κατὰ τὸ Νοέμβρη τὴν εἶχε ἀκούσει νὰ ἐκδηλώνει ἀπεριφρασता τὴν ἀποδοκιμασία της γιὰ τὴν ταχτική πού ἀκολουθοῦσε ὁ Ἀξοντας.

— Ἐπὶ τέλους αὐτὸ εἶναι ὁ καιρός! εἶχε πει ἡ Διάννα σὲ κόλο. Δὲν μπορεῖ ὁ Φύρερ ν' ἀφίνει τοὺς ἰσχυροὺς ἀσύδοτους στὸ ζήτημα τῆς ἑλλάδος. Αὐτὸς πού εἶναι τόσο γυναικὸς γιὰ τὰ φιλελληνικά του αἰσθήματα!...

Ἡ κουβέντα τούτη τὸν εἶχε ἐνθουσιάζει τὸ Βαρόκη. Φυσικά, θα ἠροτιμοῦσε νὰ μὴν ἀκούει τὴ Διάννα, ὅταν ἀνέφερε τὸ Χίτλερ, νὰ τὸν τιτλοφορεῖ «Φύρερ», καθὼς οἱ Γερμανοὶ. Μὰ, τὸ κάτω-κάτω, μπορεῖ καὶ νὰ μὴν εἶτανε παρὰ ζήτημα θείας. Ἐτσι τὸν ἔλεγε πρὸς κείνη στὸν καλὸ παλὸν

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

73

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Καί νά σήμερα, τὸ αὐτοκίνητο ! Σκανταλισμένος ἀφοῦ πρῶτα ἔκανε νά φύγει χωρὶς ν' ἀνέβει στὸ δι-
αμέρισμά της, μετάνιωσε, θέλησε
νά ἐξακριβώσει τὴν ἀλήθεια, ἀπὸ ἐ-
να κατάλοιπο εὐσυνειδησίας, ἀνέ-
θηκε. Ἀργήσανε πολὺ νά τοῦ ἀνοί-
ξουν, χρειάστηκε νά σημάνει καὶ
δεύτερη φορά. Βγήκε πάλι ὁ κα-
μαριέρης, κάπως σαστισμένος τώρα.

— Ἡ κυρία ἀπουσιάζει, τὸν πλη-
ροφόρησε.

Ὅμως μέσα ἀπὸ τὸ χωλάκι ἀ-
ναδινόταν ἡ μυρωδιὰ πούρου, φεκά-
θαρα, μυρωδιὰ φρέσκια, θερμή, ὅ-
χι μεινεσμένη ἐκεῖ ἀπὸ τὸ χτεσινὸ
δράδυ, νά ποῦμε.

Ὁ Βαρόκης θύωσε. Στύλωσε τὰ
μάτια του στὸν καμαριέρη.

— Θὰ τὴν περιμένω, δήλωσε ἀπο-
φασιστικά κι' ἔκανε νά περάσει
μέσα.

Ὁ ὑπηρέτης, πολὺ ἀδρὸς μὰ καὶ
πολὺ κατηγορηματικός, τοῦ ἔφραξε
τὴν εἴσοδο.

— Ἡ κυρία δὲν ἔχ' γυρίσει πρὶν
ἀπὸ τὸ δράδυ, εἶπε.

Τότε, δίχως ἄλλη κουβέντα, μὲ
μιὰ ματιά μονάχα κεραυνωτῇ, ὁ Βα-
ρόκης γύρισε ὁλόκορμος καὶ κατέ-
βηκε τὴ σκάλα.

Δὲ θὰ ξαναπήγαινε ἐκεῖ πορὰ
μονάχα ἂν πρῶτα τοῦ τηλεφωνοῦ-
σαν. Καὶ θὰ πήγαινε τότε γιὰ νά
τῆς τὰ ψάλλει τῆς κυρίας ἀπὸ τὴν
καλή.

Τώρα εἶταν ἀποφασισμένος. Μὲ
τὴ γυναῖκα αὐτὴ δὲ μπορούσε πιά
νά τὸν δένει καμμιά βαθύτερη πί-
στις. Ἀπὸ καιρὸ εἶχε σημειώσει στὸ
χαρακτῆρα της μιὰ κρυψίνοια, ἐπι-
τήδεια σκεπασμένη, κάτω ἀπὸ τὸν
κοσμικὸ τῆς κινισιό. Ἐνοιῶθε τώ-
ρα ὁ Βαρόκης πῶς ἐσπατάλησε ἄ-
δικα τὴν τρυφερότητά του, τόσα
χρόνια τώρα. Ἡ Διάννα εἶτανε πλά-
σμα ἐγκεφαλικὸ, δίχως λυρισμὸ γυ-
ναίκειο, σχεδὸν χωρὶς εὐαισθησία.
Ἕνας ἐρωτικὸς σύνδεσμος μαζί της
μποροῦσε νά σὲ κολακεύει, ὅχι καὶ

νά σὲ ἱκανοποιεῖ. Εἶχε λάμψη κι' ἄ-
έρα, εἶτανε στοιχεῖο κοινωνικὰ δια-
κοσμητικὸ, τριγυρισμένο ἀπὸ μιὰν
ἀτμόσφαιρα φωσφοριστῇ, φανταχτε-
ρῇ, ἀρωματισμένη, ἔσερνε πίσω της
σὰ δαιρῦτιμη οὐρὰ βραδυῆς τουα-
λέττας ἕνα μυστήριο: τὰ περασμέ-
να της. Ὁ ἴδιος ὁ Βαρόκης, δαγκω-
μένος πολλές φορές ἀπὸ τὴ ζήλεια,
παρ' ὅλες του τὶς ἀπόπειρες, δὲν
κατόφερε ποτὲ νά τὰ ἐξιχνιάσει. Ὅ-
μως νά πεῖς πῶς τὴν κατέχεις, πῶς
τὴν ἐξουσιάζεις, εἶτανε πρᾶμα ἀδύ-
νατο. Ἡ ρευστὴ της αὐτῇ, ἀσύλλη-
πτη ὑπόσταση, κάτι σὰν τοῦ ψυχρά
λαμπεροῦ ὑδράργυρου ποὺ δὲ μοιά-
ζει οὔτε γιὰ ὑγρὸ οὔτε γιὰ μέταλ-
λο κι' ἀδιάκοπα ξεφεύγει ἀπὸ τὴν
ἀφή σου, ἔρριχνε πάνω στὶς σχέσεις
τους μιὰ κρύα ἀντιφεγγιά.

Ὁ Βαρόκης, λοιπόν, θεώρησε πὰ
λι τὸν ἑαυτὸ του ἀδικημένο. Τὸν
εἶχανε λαβώσει προδοτικά καὶ στὸ
πιὸ εὐαίσθητο σημεῖο τῆς συναισθη-
ματικῆς του ὑπαρξῆς. Μιὰ ἀνάγκη
πολυπλοκή, ἀξεκαθάριστή, ἄρχισε
νά τὸν τυραννάζει, πόθος γι' ἀντεκ-
δίκηση καὶ μαζί διάθεσις νά παρη-
γορηθεῖ, ν' ἀνορθώσει τὸν ἐγωισμὸ
του. Σὰ γιὰ νά ὀπλιστεῖ μὲ περὶ
σότερα ἀκόμα ἐπιχειρήματα, ἔπι-
φερνε στὸ νοῦ του ἐπίμονα ψυχολο-
γικά, τὶς ἀναρίθμητες ἀπὸ

Διάναις, τὸ χρυσὸ μανικετόκουμπο
τοῦ Μαρκεζόπουλου, ἄλλα, πᾶμπό-
λα μανικετόκουμπα πού, αὐτὰ, δὲν
εἶχε σταθεῖ ἄρκετὰ τυχερὸς (τυχε-
ρός;) νὰ τὰ βρεῖ. Εἶταν ἓνας μεγάλ-
ος παρεγγημένος, σπατάλησε
τοὺς θησαυροὺς τῆς καρδιάς του ἄ-
δικα. Κι' ὅμως μποροῦσε νὰ ὑπάρ-
χη στὸν κόσμον ἡ γυναῖκα πού, τέ-
λος, θὰ τὸν καταλάβαινε, πού θὰ
εἶταν ἱκανὴ νὰ τὸν ἐκτιμῇσει ὅσο τ'
ἀξίζει. Ἀγαπώντας τὴ Διάναν, ἀκο-
λούθησε στραδὸ δρόμο, αὐτὸ εἶτανε
δέβαιον. Ἐφτανε τώρα νὰ τὴν κατη-
γορεῖ πῶς τὸν ἔχει παραπλανήσει,
τὸν ἐξαπάτησε, καθὼς ξελογιάζου-
νε μιὰ παρθένα. Ἀπόδειξη πῶς μόλις
γύρισε τὰ μάτια του ἀπὸ πάνω
τῆς, δρῆκε ἀμέσως μιὰν δαση, ξε-
στραβώθηκε. Ἡ δασὶ εἶναι ἡ Χρη-
στίνα Λιόντα.

«Εἶμαι ἓνας ἄνθρωπος δίχως προ-
λήψεις, ἔλεγε μέσα του σήμερα, ἐνῶ
φρεσκοξυρισμένος διακριτικῶς μυρωμέ-
νος, πήγαινε σπῆτι τῆς γιὰ τέταρτη
φορὰ. Εἶμαι ἓνας ἄνθρωπος δίχως
προλήψεις.» Τὸ ἔλεγε καὶ τὸ ξανά-
λεγε, ρυθμικά, σὰν ἐσωτερικὸ τυμ-
πανισμὸ πού τοῦ συνοδεύει, τοῦ ἐμ-
ψυχώνει τὴν πορεία. Τί σημασία ἔ-
χει ἂν ἡ Χρηστίνα δὲν εἶναι γυναῖ-
κα τοῦ κόσμου, μὲ λάμπη καὶ φόν-
το ἐντυπωσιακὰ σκοτεινὸ; Ἐνὰ εἰ-

δύλλιο ἤρεμο, τρυφερό, διακριτι-
κῶς σκεπασμένο, εἶταν ὅ,τι ἔπρεπε
γιὰ νὰ ξεκουράσει τὴν κουρασμένη
τοῦ ψυχῇ. Καὶ ὅσοι τὸ μάθαιναν τυ-
χόν, θὰ τὸ ἐκτιμοῦσαν, θὰ τοῦ τὸ κα-
ταλόγιζαν στὸ ἐνεργητικὸ του, θ'
ἀναθυμόνταν ἄλλες, ἀνάλογες περι-
πτώσεις, παραδείγματα καθιερωμέ-
να, σχεδὸν κλασσικά, τὸν ἄλφα δια-
κεκριμένο κύριο πού συντηροῦσε γιὰ
χρόνια μιὰ μικροαστὴ γυναικούλα,
στεγασμένην ἀπ' αὐτὸν σὲ γειτονιά
ἀπόμερη, σιωπηλὴ, τὸν βῆτα /ξένον
τιτλοῦχο πού ἔμεινε ἰσόβια πιστὸς
σ' ἓναν ἐξαφανισμένο του σύνδεσμο.
Τὰ γαλλικὰ ρομάντζα ἔδριθαν ἀπὸ
παραδείγματα τέτοια. Τὸ κάτω-κά-
τω, εἶναι καιρὸς νὰ πολιτιστοῦμε
κι' ἐμεῖς...

Τὴν Πέμπτη τούτῃ ὁ Μόξερ ἔλει-
ψε ἀπὸ τὸ μάθημά του. Εἶτανε πολὺ
φυσικὸ, ὁ Βαρόκης εἶχε λάβει τὰ μέ-
τρα του νὰ τὸν κατηχήσει σχετικὰ
χτὲς δράδου. Γιὰ τὴ Χρηστίνα ὅμως,
ἡ ἀπουσία τοῦ πιανίστα φάνηκε ἄ-
ναπάντεχη ὅσο καὶ μοιραία. Τώρα
τελευταία ὁ Μόξερ τὸ εἶχε παρακά-
νει στὸ πιστό, δὲν τοῦ ἔφτανε νὰ γί-
νεται σκνίπα τὶς νύχτες, μεθοκοποῦ-
σε καὶ τὶς ἡμέρες, τὸν μαζεύαν ἀπὸ
τὰ πεζοδρόμια. Τὰ σύννεφα πού ὁ-
λο καὶ βαραίνανε στὸν διεθνὴ ὀρί-
ζοντα, δρέχανε γι' αὐτὸν κρασί, ἀ-

σκιά δλάκερα ἀπὸ οἰνόπνευμα. Βρι-
σκότανε διαρκῶς μουσκεμένος, μὲ
τὰ μάτια θολὰ, πνιγμένα, μιὰν ὄψη
ναυαγοῦ πού τὸν ξέβρασε μόλις τὸ
κύμα καὶ τρεκλίζει παραζαλισμένος,
μισότρελλος.

—Εἶναι φοβερό! ἔλεγε. Τὸ Γκερ-
μάνια τὰ μὲ σκοτῶσει ἔμένα.

Δὲν εἶτανε ψέματα. Ὁ πανικός
τοῦ ἄγγιζε τὰ ὅρια τοῦ παραλογι-
σμοῦ.

Στῆς Χρηστίνης ἐρχότανε πάντο-
τε πρῶτος γιὰ τὸ μάθημα. Ἀργότε-
ρα πολὺ ἔφτανε ὁ Βαρόκης, ὅταν ἡ
ἐπίσκεψη θ' ἄλλαζε ὕφος καὶ θὰ γι-
νότανε φιλικὴ συντροφιά. Ἀπόψε ἡ
φιλικὴ συντροφιά ἀρχίσε ἀμέσως.
Εἶταν ἀκόμα νωρίς, πεντέμιση μό-
λις. Ὁ Μπερτάχης, μέλος ἀντεπι-
στέλλον, μ' ἔκτακτες ἐμφανίσεις,
δὲν εἶχε ἀκόμα παρουσιαστεῖ.

—Περιμένετε τὸ Μόξερ; εἶπε ὁ
Βαρόκης μπαίνοντας τὸ μὲ τὸ πιὸ γιορ-
τινὸ του χαμόγελο. Φοδᾶμαι πῶς δὲ
θάρθει. Εἶναι ἀπὸ χτὲς ἄρρωστος,
μὲ πυρετό.

Ξαφνιασθῆκε λιγάκι ἡ Χρηστίνα,
ὅμως διάστηκε νὰ τοῦ ἐξηγήσει πῶς
ὁ ἐρχομὸς του στὴ θέση τοῦ πιανί-
στα δὲν τὴν ἀπογοῆτευε
Ἰσα-ἰσα μάλιστα.

—Εἴσαστε μιὰ μάγια
στέναξε λάμποντας ὁ...

κριτι- σκιά δλάκερα από οινόπνευμα. Βρι-
τρεπε- σκότανε διαρκώς μουσκεμένος, με
μένη- τὰ μάτια θαλά, πνιγμένα, μιαν ὄψη
αν τυ- ναυαγοῦ πού τὸν ξέδρασε μόλις τὸ
ὁ κα- κῦμα καὶ τρεκλίζει παραζαλισμένος,
θ' μισότρελλος.

περι- —Εἶναι φοβερό! ἔλεγε. Τὸ Γκερ-
αμέ- μάνια τὰ με σκοτώσει ἑμένα.

δια Δὲν εἶτανε ψέματα. Ὁ πανικός
για του ἄγγιζε τὰ ὄρια τοῦ παραλογι-
ύλα, σμοῦ.

ονιὰ Στῆς Χρηστίνας ἐρχότανε πάντο-
ένον- τε πρῶτος γιὰ τὸ μάθημα. Ἀργότε-
στὸς- ρα πολὺ ἔφτανε ὁ Βαρόκης, ὅταν ἡ
σμο. ἐπίσκεψη θ' ἄλλαζε ὕφος καὶ θὰ γι-
ἀπὸ- νότανε φιλικὴ συντροφιά. Ἀπόψε ἡ
—κά- φιλικὴ συντροφιά ἀρχισε ἀμέσως.
ῶμε Εἶταν ἀκόμα νωρίς, πεντέμιση μό-
λεις. Ὁ Μπερτάχης, μέλος ἀντεπι-
στελλόν, μ' ἑκτακτες ἐμφανίσεις,
λαιο- δὲν εἶχε ἀκόμα παρουσιαστῇ.

μέ —Περιμένετε τὸ Μόζερ; εἶπε ὁ
ικὰ Βαρόκης μπαίνοντας με τὸ πιὸ γιορ-
ως, τινὸ του χαμόγελο. Φοβᾶμαι πὼς δὲ
ἀ- θάρθει. Εἶναι ἀπὸ χτὲς ἄρρωστος,
ὀρα με πυρετό.

κά- Ξαφνιαύτηκε λιγάκι ἡ Χρηστίνα,
γί- ὅμως διάστηκε νὰ τοῦ ἐξηγήσει τὼς
ου- ὁ ἐρχομός του στὴ θέση τοῦ πιανί-
πὸ- στα δὲν τὴν ἀπογοήτευε καθόλου.
ὁ- Ἰσα-ἴσα μάλιστα.

ρί- —Εἴσαστε μιὰ μάγισσα! ἀνα-
ἀ- στέναξε λάμποντας δλάκερος ἐκεῖ-

νος καὶ θυβίστηκε στὸ ντιβάνι.

Ἡ Χρηστίνα με τὸ ψυχόρμητο τῆς
γυναίκας, τὰ εἶχε μαντέψει ὅλα, ἀ-
μέσως. Λοιπὸν ἔφτανε ἡ κρίσιμη
στιγμὴ. Ἐφτασε. Αὐτὸ τῆς φέρνει
μιαν ἀναπάντεχη ταραχή, κάτι σὰν
τὸ τράκ τοῦ θεατρίνου.

Ἡ κουδέντα τους στὴν ἀρχὴ στά-
θηκε πολὺ ἡρεμῇ ὥστόσο, σχεδὸν
τυπικῇ, γύρω ἀπὸ θέματα ἀδιάφορα,
πού μόνον οἱ κρυμμένες προθέσεις
τους τὰ ζέσταιναν καὶ τοὺς ἔδιναν
νόημα ἰδιαίτερο. Ὁ Βαρόκης ἀπὸ
τὴν πρώτη του κιόλας ἐπίσκεψη εἶ-
χε ἀναλάβει ἓνα ρόλο, πού τὴν ὥρα
δρι- σκόταν ὑποχρεωμένος νὰ τὸν συνε-
γίζει, με κάμποση ἄλλωστε εὐλικρί-
νεια. Εἶταν ὠραιοπαθής. Ἀρχίζον-
τας πάντοτε ἀπὸ εἰδικὰ θέματα, ὅ-
πως μπορούσε νὰ μιλάει με τὴν ἀ-
πρόσωπη σοφία τοῦ ἀρμόδιου, ξα-
νοιγότανε γρήγορα σὲ γενικότητες,
ὑπονοούμενα, φιλοφρονήσεις περίτε-
χνες πού —εἶταν φανερό— τὴν κο-
λακεύανε διπλᾶ: Πρῶτο γιὰτὶ τὴν ἔ-
πειθαν πὼς ἔχει νὰ κάνει μ' ἓναν ἀ-
ληθινὰ καλλιεργημένον ἄνθρωπο τοῦ
κόσμου, καὶ δεῦτερο γιὰτὶ τὴν ἀφο-
ροῦσαν ἄμεσα ἢ ἔμμεσα.

Σήμερα ἡ ἀφετηρία στάθηκε ἓνα
δαχτυλίδι. Τὸ δαχτυλίδι τῆς.

—Μοῦ ἀρέσει πολὺ τὸ δέσιμο,

παρατήρησε ἐπιστημονικώτατα ἡ
ρόκης.

—Ὦ! εἶναι ἀσήμερο.

—Πρέπει νὰ εἶναι παλιό.

—Τὸ ἔχω ἀπὸ τὸν πατέρα μου.

—Νὰ μὴ τοῦ ἀλλάξετε ποτὶ ἄ-
σιμο. Εἶναι βενετσιάνικο, καὶ μὴ
στα αὐθεντικό.

Τῆς διηγήθηκε μιαν ἱστορία, πού
κάποτε, ταξιδεύοντας, λοξοδρόμη-
ἐπίτηδες γιὰ νὰ βρεῖ ἓνα ἀσπρὸ
δαχτυλίδι στὴ Βενετία. Εἶταν μιὰ
δύναμη σκοτεινὴ καθαυτὸ πού
ὁδηγοῦσε, περίπτωσι ἀνάλογη, ἢ
κεῖνες περίπου —δὲν εἶναι ὑπερ-
βολή— πού συναντᾷ κανεὶς σὲ κα-
ποιες σελίδες τοῦ Χόφμπερν. Ἐκεί-
θε τὸν ἑαυτὸ του στοιχειωμένο, δι-
δίζοντας ἀσύνειδα, θυβίστηκε σὲ
στενοσόκκακα, πέρασε κανάλια, ἔ-
φτασε σὲ γειτονιὲς πού ποτὶ ἄν-
ρηγητῆς δὲν τίς ἀντικρύζει. Ὁπὸ
τέλος, ἐκεῖ κατὰ τὸ σούρουπο, ἐ-
θηκε μπροστὰ στὸ ὠρισμένο μα-
ζί, μιὰ τρύπα σκοτεινὴ ὅπου φέ-
ζε ἓνας Ἑβραῖος, ἔμεινε ἄκω-
Εἶτανε δέβαιος πὼς τὸ ἔχει
δεῖ τὸ μαγαζὶ τοῦτο, πότε ὅμως
γνωστο, σὲ μιὰ ζωὴ προηγου-
σφαλῶς, μπορεῖ καὶ στὸν
Μεσαίωνα.

(Ἀκού-)

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

74

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

—Πιστεύετε στὶς σκοτεινὲς δυνάμεις τῆς ψυχῆς; ρώτησε συμπεραίνοντας.

—Ὦ ναί. Μὰ δὲν τολμῶ νὰ τὸ πῶ, γιατί φοβάμαι πὼς θὰ μὲ κοροϊδεύουν.

—Ὅχι ἐγώ, ὄχι ἐγώ! ἔκανε κείνος ζωηρὰ καὶ τῆς πῆρε ἀπαλὰ, σὰν ἀφαιρεμένος, τὸ χέρι.

Τοῦ τὸ ἄφησε, ἀφαιρεμένη κι' ἐκείνη. Μ' ἓνα λύγισμα τῆς θέλησῆς τῆς ἀσύνειδο τοῦ μιλοῦσε τώρα γιὰ δικὰ τῆς περιστατικά, προαισθήματα, τηλεπάθειες, ἐνοράσεις. Εἶχε πάντοτε τὴ θεβαιότητα, ἀγνωστο πὼς, ὅτι θὰ πεθάνει ἀπὸ βίαιο θάνατο.

Ἐκεῖνος διαμαρτυρήθηκε, χτύπησε ξύλο.

Ποιὸς ὁ λόγος; Αὐτή, μιὰ φορά, εἶτανε δέβαιη.

Καὶ τὸ δειλινὸ ἔγερνε καὶ τὸ ἐκτάδι δάραине, χωρὶς κανέναν τους νὰ θυμάται νὰ πεῖ γιὰ φῶς. Ἀντικρύνονταν τώρα φωτισμένοι γαλα-

ζωπὰ ἀπὸ τὴν ἀντιφεγγιὰ τοῦ βραδυνοῦ οὐρανοῦ, μέσ' ἀπὸ τὰ τζάμια τῆς μπαλκονόπορτας. Στὸ ἐξαφανισμένο σαλόνι μέσα μυρίζανε βαρειά, σάρκινα, οἱ διόλες. Πολὺ ὁμαλὰ κι' ἀσύνειδα, δρέθηκε στὴν ἀγκαλιά του.

—Εἶσαι ἓνα πλάσμα ἐξαίσιο! τῆς ψιθύρισε λίγην ὥρα ἀργότερα, συνεπαρμένος ἀπὸ εὐτυχία, ἐνῶ διώρθωνε τὸν κόμπο τῆς γραβάτας του.

Δὲ θέλησε νὰ τὸ δεχτεῖ. Εἶχε πολὺ ταπεινὴ ἰδέα γιὰ τὸν ἑαυτὸ τῆς.

Τὸ δράδυ ἐκεῖνο ὁ Βαρόκης, φεύγοντας, ἔκανε τὴν ἀνακάλυψη πὼς ποτὲ ὡς τώρα δὲν εἶχε νοιώσει μεγαλύτερη εὐτυχία στὴ ζωὴ του. Πήγαινε στὸ δρόμο ἐλαφρὸς, σφυρίζοντας. Καὶ νὰ φανταστεῖ κανέναν πὼς τὸν εἶχανε βασανίσει προκαταβολικὰ τόσες προλήψεις! Εἶναι ἀκατανόητο, σκεφτόταν, πόσο λίγο ξέρει ὁ ἀνθρώπος τὸν ἑαυτὸ του. Ὡστόσο μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι παρὰ

καὶ τούτῃ ἀκριδῶς ἡ ὁμορφιά τῆς ζωῆς: Ὅτι σοῦ φυλάει διαρκῶς καὶ νούργια ἀπρόοπτα.

Τώρα οἱ Πέμπτες θὰ γίνονταν Τρίτες καὶ Σάββατα. Ἔτσι τὸ εἶχε κανονίσει μὲ τὸ νοῦ του κι' ἡ Χρηστίνα δὲ θὰ ἔφερνε δέβαια καμμιάν ἀντίρρηση. Τρίτη καὶ Σάββατο, ἐκεῖ, σὲ κάποιον ἥρεμο, ἀνετο, καλοδαλμένο διαμερισμάκι ποῦ ὁ Βαρόκης τὸ ξέρει καλὰ καὶ ποῦ τὸ κλειδί του τὸ κρύβει μὲ στοργὴ στὴν τσέπη τοῦ γιλέκου του. Ἡ Διὰνα πληρώθηκε μὲ τὸ νόμισμα ποῦ τῆς ἀξίζει. Τὸ κάτω-κάτω, δὲ μπορεῖ νὰ εἶναι κανεὶς ἀτιμώρητα φιλαξονικός!...

Ἡ ὁμορφιά τῆς ζωῆς —ἀλήθεια — εἶναι πὼς σοῦ δγάζει στὴ μέση ὁλοένα καινούργια ἀπρόοπτα. Ἀπὸ δεῖξη ἡ πρώτη ἐκείνη Τρίτη τοῦ Βαρόκη ποῦ δὲν ἦρθε καθόλου στὴν ὥρα τῆς.

Κυριακὴ πρωΐ, εἶχανε βουίξει οἱ σειρῆνες. Εἶτανε κάτι ξαφνικὸ καὶ δάναυσο, ποῦ ἀφινε τὸν κόσμον στυνὰ ἀτάραχο, ἡ ἐπίθεση τούτῃ τῆς Γερμανίας. Καμμιά ἀντρευσίνη, κανένα ἀχνάρι πολεμικῆς ἀρετῆς, ἱπποτισμοῦ, λεβεντιάς, στὸ χτύπημα ποῦ ἐρχόταν ἔτσι ἀπὸ τὸ βορρῆα. Σὰ μπαλταδιὰ τοῦ χασιῶ, τανέ, ποῦ χαμοκυλάει ἓνα

Τώρα στὰ πρόσωπα πού συναντού-
σες στους δρόμους δὲν ἔφεγγε τὸ
ἐνθουσιαστικὸ ἐκείνο ξάφνιασμα τοῦ
περασμένου Ὀκτώβρη. Εἴτανε μορ-
φὲς αὐστηρές, μὲ τὰ δόντια σφιγμέ-
να, κλεισμένες σιωπηλὰ γροθιές.
Καρτερία κι' ἀπόφαση, νὰ τί διά-
βαζες στὰ μέτωπά τους. Κι' ἡ πρόσ-
φατη ἱστορία, οἱ χτεσινὲς ἀκόμα
νίκες, τὸ κερδισμένο τόσο ἀκριδὰ
καὶ τόσο ἐπάξια γόητρο, τὴν ἐσφρά-
γιζε μὲ μιὰν εὐγένεια, συναίσθηση
δουρὴ μεγαλείου, καθὼς στὸ παλ-
ληκάρι πού τὸ στήνουνε στὸν τοί-
χο καὶ τὸ τουφεκίζουν γιατί δὲ μπο-
ρέσανε μ' ἄλλο μέσο νὰ τοῦ λυγι-
σουν τὴ θέληση.

Ἦρθε σὰ δρόλαπας καὶ συνεπή-
ρε τὸν κόσμον ὀρμητικὸς, διασπικτός,
ἀνυπόμονος. Οἱ μέρες δὲν εἶχανε
πιά τὴν ἀνάσα τους ἀκέρια, οὔτε οἱ
νύχτες. Κάθε τόσο τὴν ἔκοβε τὸ πε-
λέκι πού ἀστραφτε στὸν οὐρανὸ κι'
ἔπεφτε βροντώντας. Ὑστερα, μερι-
κὲς ἐλπίδες, χλωμές, ἀπίθανες, ἄ-
τονες, λαμπάδιασαν γιὰ νὰ σβύσου-
νε γρήγορα κ' ἡ παγερὴ πνοὴ ὅλο
καὶ δυναμώνοντας, ὅλο καὶ ζυγώνου-
τας, ἄρχισε νὰ σφυρίζει ἀδιάκοπης
κοντινῇ. Ὅλα ἔγιναν μέσα σὲ λί-
γες ἡμέρες: κ' ἡ ἀπόφαση, κ' ἡ καρ-
τερία, κ' οἱ ἐλπίδες, καὶ τὸ πάλαι-
μα, κ' ἡ ἀπελπισία, καὶ τὸ πείσμα,

κ' ἡ ἀπόγνωση. Ἡ Μεγάλῃ Βδομά-
δα ἔπαιρνε τώρα διπλὸ νόημα, κ' ἡ
ἀνοιξη, ὁ Ἀπρίλης, ἔχαναν τὸ δικό
τους. Ἀρχίζε μεγάλη, μακρὰ βα-
ρυχειμωνιά.

Ἔτσι, ὅπως ἡ ζωὴ εἶχε χάσει τὸν
εἰρμό της, ὅλες οἱ συνήθειες τῶν ἀν-
θρώπων γίνονταν θάλασσα, σωρὸ
κουδάρι. Ἀδύνατο ν' ἀκολουθήσεις
πιά τὸ χαραγμένο μονοπάτι, νὰ κά-
νεις ὅ,τι ἔκανες τὴν ἴδιαν ὥρα χτές.
Μὲ ζαλισμένα μάτια, ὅλοι πασχίζα-
νε νὰ προσαρμοστοῦν στὴν καινούρ-
για κατάσταση, πού ὅμως ἀλλάζε
ὀλοένα. Οἱ συναγερμοὶ εἶταν ἀπάνω
τοί, οἱ ἐπιδρομὲς καίριες, οἱ εἰδή-
σεις πένθιμες, ἡ καταστροφὴ μύρι-
ζε στὸν ἀέρα, καθὼς τὸ χνῶτο μιᾶς
μεγάλῃς πυρκαγιᾶς.

Ὁ Τόλης δὲ μπορούσε πιά νὰ
ξανοιχτεῖ ἴσαμε τὸ σπίτι τῶν Ρο-
νιάδων. Ἡ μητέρα του δὲν τὸν ἀφι-
νε, κυριεμένη ξάφνου ἀπὸ ἑνα νευρι-
κὸ πανικό. Ἐν' ἀπόγεμα, ὡστόσο,
τὸ παιδὶ ἐξέφυγε μὲ τρόπο, δοκίμα-
σε νὰ πεταχτεῖ ὡς ἐκεῖ πάνω. Ἡ τρο-
μάρα του γιὰ τὴν τύχη τοῦ Δήμου
εἴτανε μεγάλη: Ἐνα μῆνα τώρα δὲν
εἶχε λάβει γράμμα ἀπὸ τὸ μέτωπο,
στὴν πολιτεία μέσα κυκλοφοροῦσαν
φοδερὲς διαδόσεις, ἔλεγαν πὼς τὰ
«στρώκας» τὴν θέρισαν ὀλάκερη τὴ
στρατιὰ τῆς Ἡπείρου, πὼς οἱ Γερ-

μανοὶ αἰχμαλώτισαν ὄσους ἀπόμε-
ναν ἀκόμα, πὼς κανένας ἀπὸ τοὺς
πολεμιστὰς τῆς Ἀλβανίας δὲ θὰ ξα-
ναδεῖ πιά τὸ σπίτι του ποτέ.

Ὡστόσο δὲ μπόρεσε νὰ προχω-
ρήσει. Τρεῖς καταποδιαστὲς ἐπι-
δρομὲς τὸν εἶχανε καρφώσει στὸν
τόπο. Κατάλαβε πὼς, ἀν ἐπιμεῖνει,
θὰ εἶναι ἄγνωστο πότε θὰ φτάσει
κι' ἀκόμα πιὸ ἄγνωστο πότε θὰ γυ-
ρίσει. Δεῖλιασε. Τὸ καλύτερο εἴτα-
νε νὰ τηλεφωνήσει.

Μπήκε σ' ἑνα φαρμακεῖο καὶ πῆ-
ρε σειρὰ γιὰ τὸ τηλέφωνο. Πρὶν ἀπ'
αὐτὸν περίμεναν δυό, ἕνας ἀντρας
καὶ μιὰ γυναίκα, ξένοι μεταξύ τους.
Εἴταν ἀνήσυχοι, ἀνυπόμονοι, κάθε
τόσο ρίχνανε μέσ' ἀπὸ τὰ τζάμια
τῆς πόρτας ματιὰς ἀγωνίας στὸ δρό-
μο, λὲς καὶ κάτι εἴτανε νὰ ἔρθει ἀ-
πὸ κεῖ, κάτι ἄγνωστο κι' ὅμως σί-
γουρο. Ἡ φωνὴ τοῦ ἀντρα ἀκούστη-
κε στὸ τηλέφωνο τραχεῖα καὶ κο-
φτὴ, σὰ νὰ ἔδινε παραγγέλματα:

—Πές του πὼς εἶναι ἀργά. Ὅλα
χάθηκαν!

Οἱ πελάτες τοῦ φαρμακείου, οἱ
υπάλληλοι, ὁ γιατρός πού διαβάζε
τὴν ἀπογευματινὴ ἐφημερίδα, γυρί-
σανε, κοίταξαν τὸν ἀνθρωπο πού
λεφωνοῦσε. Τὰ μάτια τους ἀνέ-
σμένα, εἴτανε ἐξέχειλα ἀπὸ τὴν
ματὰ, δὲν τολμοῦσαν ὡστόσο

ανοὶ αἰχμαλώτισαν ὅσους ἀπόμειναν ἀκόμα, πῶς κανέναν ἀπὸ τοὺς πολεμιστὰς τῆς Ἀλδανίας δὲ θὰ ἔα ἀδεῖ πιά τὸ σπίτι του ποτέ.

Ὡστόσο δὲ μπόρεσε νὰ προχωρήσει. Τρεῖς καταποδιαστὲς ἐπιρομές τὸν εἶχανε καρφώσει στὸν ὅπο. Κατάλαβε πῶς, ἂν ἐπιμείνει, εἶναι ἄγνωστο πότε θὰ φτάσει ἀκόμα πρὸς τὸ ἄγνωστο πότε θὰ γυρίσει. Δεῖλιασε. Τὸ καλύτερο εἶταν νὰ τηλεφωνήσει.

Μπήκε σ' ἓνα φαρμακεῖο καὶ πῆ-σερὰ γιὰ τὸ τηλέφωνο. Πρὶν ἀπ' τὸν περίμεναν δυό, ἓνας ἀντρας καὶ μιὰ γυναῖκα, ξένοι μεταξύ τους. Ἦσαν ἀνήσυχτοι, ἀνυπόμονοι, κάθε ὅσο ρίχνανε μέσ' ἀπὸ τὰ τζάμια πόρτας ματιὰς ἀγωνίας στὸ δρόμο. Ἦλθες καὶ κάτι εἶτανε νὰ ἔρθῃ ἀπὸ κεῖ, κάτι ἄγνωστο κι' ὅμως σίγουρο. Ἡ φωνὴ τοῦ ἀντρα ἀκούσθη στὸ τηλέφωνο τραχεῖα καὶ κοφτερὰ, σὰ νὰ ἔδινε παραγγέλματα: —Πές του πῶς εἶναι ἀργά. Ὅλα ἔγιναν!

Οἱ πελάτες τοῦ φαρμακείου, οἱ ἄλλοι, ὁ γιατρός πού διάβαζε ἀπογευματινὴ ἐφημερίδα, γυρί-ανε, κοίταξαν τὸν ἄνθρωπο πού τη-λεφωνοῦσε. Τὰ μάτια τους, ἀλαφια-σμένα, εἶτανε ξέχειλα ἀπὸ ἐρωτή-ματα, δὲν τολμοῦσαν ὥστόσο. Τέ-

λος ἓνας τ' ἀποφάσισε:

—Κύριε, ξέρετε τίποτα καινούρ-γιου;

—Ὁχι, γιατί;

—Μοῦ φάνηκε, στὸ τηλέφωνο...

—Ἀ! ἔκανε ὁ ξένος, ἔλεγα γιὰ κάποιον ἄρρωστη, πού δὲν τὴ δγά-ζει τὴ νύχτα.

—Μὲ συγχωρεῖτε...

Ὁ ἄνθρωπος πλήρωσε κι' ἔφυγε. Οἱ ἄλλοι γύρω στέκονταν ἀκόμα μουδιασμένοι.

—Τυχερὸς! ἀναστέναξε ἓνας πε-λάτης, ἀνθρωπάκος μὲ ρεπούμπλικα στραπατσαρισμένη.

—Ποιός; τὸν ρώτησαν.

—Αὐτὸς πού πεθαίνει.

Ὁ Τόλης πήρε ἄδικα τὸ τηλέφω-νο. Κανέναν δὲ τοῦ ἀποκρινόταν, λὲς καὶ τὸ κουδούνι κεῖ κάτω σήμαι-νε μέσα σ' ἓνα σπίτι ἄδειο. Τὸν τρόμαξε αὐτό. Γιατί δὲν ἀπαντοῦ-σαν; Στάθηκε ὥστόσο, ἐπιμένοντας, ξαναπῆρε τὸν ἀριθμὸ, περίμενε. Τί-ποτα. Τότε, ντροπιασμένος, ἀναγκά-στηκε νὰ τ' ἀφήσει καὶ νὰ φύγει.

Τὸ σπίτι τῶν Ρονιάδων δὲν εἶταν ἄδειο, ὅμως, στίς κρίσιμες τοῦτες ὥρες, πού ἡ πολιτεία πρόσμενε νὰ μποῦνε οἱ Γερμανοί, κάθε ζωὴ κοινω-νικὴ εἶχε γι' αὐτὸ σταματήσει. Τὰ παραθυρόφυλλα εἶτανε κουφωτά, ἡ ζώπορτα σφαιλιστὴ γιὰ ὅλους. Κα-

νέναν δὲ ζύγωνε νὰ κοιτάξῃ ἔξω ἀ-πὸ τὰ τζάμια. Καὶ τὸ τηλέφωνο κουδούνιζε ἀπελπισμένα μέσα στὴ δουδαμάρα, χωρὶς κανένα χερί νὰ παίρνῃ τ' ἀκουστικό. Ἡ Λίζα τὸ εἶ-χε ἀπαγορεύσει.

Τὴν ἄλλη μέρα, στίς ὀχτώμιση τὸ πρωῒ, ἀκούσανε πέρα, στὴ λεω-φόρο, τὸ κροτάλισμα τῶν μηχανοκι-νήτων. Σὰν ἀπὸ βουδὴ συμφωνία, εἶχανε μείνει ὅλοι τους, γέροι, κο-ρίτσια, ὑπηρετρία, στίς κἀμαρὲς τους κλεισμένοι, μὲ τὰ παραθυρό-φυλλα σφαιλιστά. Δὲν πρόβαλλαν πα-ρὰ μονάχα πολὺ ἀργότερα, καὶ τό-τε βαδίζοντας στὰ νύχια, γιὰ νὰ μὴν ταραξοῦνε τὸ γέροντα, πού δὲν παρουσιάστηκε παρὰ μονάχα τὸ με-σημέρι, στὸ τραπέζι.

Εἶτανε βουδὸ τὸ πρῶτο τοῦτο γεῦμα τῆς κατοχῆς, βαρύθυμο μέσα στὸ θαμπὸ ἀντίφειγγο πού ἄφιναν νὰ μπαίνει οἱ σφαιλισμένες γριλλίες. Τρώγανε βουτηγμένοι καθένας στοὺς στοχασμούς του κ' ἡ Ἑλλὴ μὲ τὰ μάτια πλημμυρισμένα ἀπὸ δάκρυα, γιὰτὶ ἀνεβαίνοντας κάποια στιγμὴ κλεφτὰ στὴν ταρατσα, εἶχε ἰδεῖ ἡ-νω στὴν Ἀκρόπολη στημένη μαῖα τοῦ ἔχθρου.

(Ἀκολοῦ-

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

75

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Κάποια στιγμή, ανίκανη νὰ κρα-
τῇ πιὰ κ' ἡ κυρία Ρονιά, ἔβαλε
τὰ κλάματα, μὲ τὸ κεφάλι κρεμα-
σμένο πάνω στὸ πιάτο της. Ἡ Ντί-
να, ποὺ σερβίριζε, ἔσπασε κι' ε-
κείνη. Ὁ στρατηγός, νευριασμένος,
τὴς κοίταξε ὅλες στὴ σειρά, μὲ μάτι
ἀγριωπό, ἔκανε κάτι νὰ πεῖ. Μὰ δὲ
μπόρεσε. Τὸ σαγόνι τοῦ εἶχε ἀρχί-
σει ξάφνου νὰ τρέμει, τὰ μάγουλά
τοῦ χλωμιάζανε θανατερὰ.

Καὶ μονάχα ἡ Λίζα, ποὺ αὐτὴ
δὲν ἔτρωγε καθόλου, στεκόταν ἀσά-
λευτη, μὲ τὸ μάτι στυλὸ καὶ μαῦρο,
τὰ χεῖλη σφιγμένα, τὸ πρόσωπο πε-
τραμένο, νὰ κοιτάζει ἴσια μπροστά
τῆς, στὸ κενό.

Τρεῖς μέρες ἀργότερα, πολὺ πρωί,
ἐπληρωσε ξαφνιασμένη, ἀπὸ βροντή-
γματα διαστικὰ καὶ μουγκὰ στὴν
πύρρα τῆς κάμαράς της. Μισάνοιξε
τὸ μάτι, ἀμφιβάλλοντας ἀκόμα μή-
πως εἶναι ὄνειρο. Ὅμως ἀπὸ τὴν
ἐκτετατότητα ἄκουσε σφυριχτὴ τὴ
φωνὴ τῆς Ντίνας, ποὺ πρέπει νὰ εἴ-

χε κολλήσει ἐκεῖ τὸ στόμα της.

—Κυρία Λίζα! Κυρία Λίζα!

—Ἐλα. Τί θέλεις;

Ἡ πύρρα μισάνοιξε καὶ τὸ πρό-
σωπο τῆς ὑπηρετρίσας φάνηκε στὴ
χαραμάδα ἀλαφιασμένο, ἀγνώριστο.
Τὰ μάτια τῆς μὰ κοιτάζανε τὴν κο-
πέλλα καὶ μιὰ γύριζαν κατὰ ἔξω,
σὲ κάποιο θέαμα ποὺ πρέπει νὰ
βρισκόταν ἐκεῖ, στὸ διάδρομο.

—Τί ἔπαθες; ρώτησε σμίγοντας
τὰ φρύδια ἡ Λίζα, ἐνῶ ἀνασηκωνό-
ταν στὸν ἀγκῶνα της.

—Ἀχ Παναγιά μου!... Κοιτάξτε,
κοιτάξτε!...

Ἡ φωνὴ τῆς εἶτανε πνιγμένη, σπα-
ραγμένη, σὰν ἀπὸ ἕνα μεγάλο λυ-
γμό, κλάμα πόνου καὶ φρίκης.

—Μὰ τί λοιπόν; ρώτησε πάλι ἡ
Λίζα καί, ψυχρῶς, μάζεψε τὴ
νυχτικιά της στὸ στήθος, πάτησε
χάμω τὰ γυμνὰ πόδια της, ἐνῶ, δί-
χως νὰ ξέρει γιατί, σύγκρουε φευγα-
λέο περνούσε κατάκοφα τὴ ράχη
τῆς.

Τότε τὸ πρόσωπο τῆς μικρῆς χά-
θηκε ἀπὸ τὴ χαραμάδα τῆς πύρρας
καὶ στὴ θέσι τοῦ ἑνα χερί ἀντρί-
κειο, μαυρειδερό φάνηκε, ποὺ ἔσπρω-
χνε σιγὰ τὸ πορτόφυλλο ν' ἀνοίξει.
Ἡ Λίζα ἀπόμεινε μαρμαρωμένη. Ἐ-
κεῖ, στὸ ἀνοιγμα, μιὰ μορφή ἀπόκο-
σμη εἶχε τώρα προβάλλει, σκιαχτὸ
ἀπίθανο, ἐφιαλτικό. Μάτια γουδω-
πά, χωνεμένα, ποὺ γυάλιζαν ἀπὸ πυ-
ρετό, γένεια ἄκουρα, μαλλιά μπερ-
δεμένα, κορμὶ κυρτωμένο, ποὺ μό-
λις κρατιότανε στὰ πόδια τοῦ, ἔτοι-
μο νὰ σωριαστεῖ σὲ μιὰ χούφτα
κόκκαλα, ἐκεῖ δὲ στὸ κατώφλι. Τὰ
χεῖρια τοῦ δρυκόλακα, ψαχουλευτα,
γυρεύαν ἕνα στήριγμα νὰ πιαστοῦ-
νε, καθὼς τῶν τυφλῶν. Στὰ φρυμ-
μένα χεῖλη τοῦ πλανιότανε κάτι σὰ
χαιμόγελο ἀδέξιο, φτωχό. Καὶ τὸ
κορμί τοῦ, τὸ σκέλετρό τοῦ, εἶτανε
τυλιγμένο σὲ χακιὰ κουρέλια, στὰ
πόδια τοῦ τσουβάλια εἶτανε δεμέ-
να μὲ σπάγγους κομπιασμένους, ἐ-
νῶ στὴ ράχη τοῦ καὶ κάτω ἀπὸ τὴ
μασχάλη κρέμονταν τὰ θλιβερά ὑ-
πόλοιπα μιᾶς στρατιωτικῆς σκευῆς,
ἕνας γυλιὸς ξεκοιλιασμένος, σακκί-
διο ἀδειανό, παγοῦρι βουλιαγμένο.

—Δῆμο! ξεφώνισε ἡ Λίζα, δμα-
ὴ φωνὴ πνίγηκε στὸ λάρυγγά
τὰ μάτια τῆς θόλωσαν, τὸ
τῆς ἦρθαν μονάχα τοὺς νὰ φ

νε τὸ
πως ἔ-
γῃ τῆς
Ἐκε-
νε δῆμ-
σταλῇ
τοῦ τὸ
του, μ-
ρέλια τ
χανία.
ντρέπε-
βολὴ τ
του.

Αὐτὸ
εἶταν δ
θρόλο

Ὁ Ε
νε πολ-
ὡς τῶρ
τὶς καλ
μῶς τέτ
ποδιά
εἶχε φα
Ἡ κα
πόφε-
σ' ἔλου-
σ' ὅλες
γιά πέρ
δ.τι
ἐν

χά-
οτας
πρί-
πρω-
ίξει.
η. Έ-
πόκο
χτρο
υβω-
πυ-
περ-
μό-
έτοι-
ύφτα
Τά
ευτά,
του-
ρυμ-
ι σά
το
τανε
στά
δεμέ-
ς, έ-
ο τή
α ύ-
ευής,
ακκι-
ένο.
όμως
της,
έρισ
ξου-

νε τὸ στόμα της, σὰν ἀπὸ φόβο μὴ-
πως ξεσπάσει ἐκεῖ, ἀθέλητα, ἡ κραυ-
γὴ τῆς φρίκης.

Ἐκεῖνος δὲν ἔλεγε λέξη, δὲν ἔκα-
νε βῆμα πιά. Στεκόταν ἐκεῖ μὲ συ-
στολή, νὰ χαμογελάει τὸ φτωχικό
του τὸ χαμόγελο, ἐνῶ τὰ δάχτυλά
του, μηχανικά, πασπάτευαν τὰ κου-
ρέλια του, ἀναδεύονταν γεμάτα ἀμη-
χανία. Ἐμοιαζε σὰν ξένος, ποὺ
ντρέπεται γιὰ τὴν ἀνάρμοστη περι-
βολή του, γιὰ τὴν ἄκαιρη παρουσί-
α του.

Αὐτὸ — αὐτὸ ἐκεῖ στὴν πόρτα,
εἶταν ὅ,τι εἶχε ἀπομένει ἀπὸ τὸ
θρύλο μιᾶς φυλῆς.

Ζ'

Ἄ Βαρόκης —γεγονός! — εἶτα-
νε πολὺ στενοχωρημένος. Ἡ ζωὴ,
ὥς τώρα, εἶχε δέβαια γι' αὐτὸν καὶ
τὶς καλές της καὶ τὶς ἀνάποδες. Ὁ-
μως τέτοια συνολικὴ, ἀπόλυτη ἀνα-
ποδιά σὰν καὶ τούτῃ ἐδῶ, δὲν τὴν
εἶχε φανταστεῖ ποτέ του.

Ἡ καλοδιάθετη ἀσιοδοξία τοῦ ὑ-
πόφερε πολὺ. Νὰ βγεῖς γελασμένος
σ' ὅλους τοὺς ὑπολογισμούς σου,
σ' ὅλες τὶς προβλέψεις σου, πέρα
γιὰ πέρα, σ' ὅ,τι ὑποστήριξες καὶ
σ' ὅ,τι προφήτεμες, αὐτὸ καὶ
μόνο εἶναι βέβαια ἀρκετὸ γιὰ νὰ σὲ
δαιμονίσει. Βάλε τώρα ἀπὸ πάνω
μιὰ σύγχυση πρωτοφανή, χάος, νὰ

μὴν ξέρεις πιά τί ἔχεις στὴν τσέπη
σου καὶ τί δὲν ἔχεις, ἀπὸ ποῦ θὰ
πάρεις χρήματα, ποῦ ν' ἀπευθυν-
θεῖς, οἱ Τράπεζες νὰ εἶναι ἀνίκανες
νὰ σὲ βοηθήσουν, τὸ νόμισμα νὰ ξε-
πέφτει, ἡ ἐπικοινωνία μὲ τὸν ὑπό-
λοιπο κόσμον νὰ κόβεται, κι' ἐσὺ νὰ
μηνεῖς ἔρημος, παραζαλισμένος, ἀ-
συνάρτητος, στὴ μέση τῆς φραγμέ-
νης τούτης φάκας, σὰν ποντικός
ποὺ περιμένει νὰ τὸν ζεματίσουν ἀ-
πὸ στιγμή σὲ στιγμή.

Οἱ πρώτοι μῆνες τῆς Κατοχῆς
στάθηκαν ἀληθινὰ σκληροὶ γιὰ τὸ
Βαρόκη. Στὸ μικρὸ διάστημα ποὺ
εἶχε μεσολαβήσει ἀπὸ τὴν εἰσβολὴ
τῶν Γερμανῶν ὥς τὴν εἰσοδὸ τους
στὴν Ἀθήνα, ἐκεῖνος δὲν εἶχε προ-
λάβει νὰ ἐξασφαλιστεῖ. Στὴν ἀρχὴ
εἶχε θαυκαλιστεῖ μ' ἐλπίδες, ἐνθου-
σιασμοὺς ἀπὸ τοὺς συνηθισμένους
του. Ὑστερα, σὰν ἄρχισε ἡ κατάρ-
ρευση, εἶτανε πολὺ ἀπορροφημένος
ἀπὸ τὰ γεγονότα, πολὺ ζαλισμένος,
πολὺ θυμωμένος, γιὰ νὰ κάνει πρα-
κτικὲς σκέψεις. Δὲν ἤθελε κιόλας
νὰ γρουσουζέψει τὴν κατάσταση,
προλήψεις ἀναδεύονταν μέσα του
σκοτεινές, ἓνα ὀλάκερο ὑπόδαθρο δει-
λίας ποὺ ἔπαιρνε σ' αὐτὸν μορφές
παράδοξες, γινότανε δεισιδαιμονία
ἀπλοϊκὴ. Καὶ στὴν περίπτωσιν τού-
τῃ, καθὼς καὶ σ' ἄλλες, δρέθηκε νὰ

κρατάει στάση παθητικὴ. Ὡ! Ἄν
εἶταν ἐδῶ ἀκόμα ὁ Λιόντας, ἂν ἐκε-
νος διαχειριζότανε τὰ συμφέροντά
του, καθὼς ἄλλοτε, πόσο θὰ εἶταν
ὅλα διαφορετικὰ! Θὰ τὰ εἶχε προ-
βλέψει ὅλα αὐτός, μὲ τὴν ὑπολογι-
στικὴ ψυχραιμία του, μὲ τὸ πρακτι-
κὸ τοῦ πνεύμα, θὰ τὸν εἶχε ἐξασφα-
λίσει τὸ Βαρόκη, τοῦλάχιστο γιὰ
ἓνα διάστημα σοβαρό, ὥς ποῦ κάτι
νὰ γίνεῖ, κάποια γενικώτερη μέρι-
μνα νὰ παρθεῖ.

Ἐνας συσχετισμὸς τῶν σκέψεων,
τὸν ἔκανε τώρα ν' ἀναθυμῇ τῇ
Χρηστίνῃ. Ἡ ψυχὴ του, τὶς ἡμέρες
αὐτές, εἶτανε πολὺ ταραγμένη γιὰ
νὰ ὀνειρευτεῖ μιὰ συνέχεια στὴν ἀρ-
χιτισμένη τους ἱστορία. Ὡστόσο, σ'
ἓνα διαστικὸ ἀνακύλισμα, ξανάφερε
στὸ νοῦ του τὴν ἡμέρα ποὺ πρωτο-
κέρδισε τὴν οἰκειότητά της, κι' αὐ-
τό, μιὰ θύμιση τόσο ζεστῇ, τόσο κο-
λακευτικῇ, ἀντιστύλωσε τὸ ἥθικό
του κάπως. Εἶτανε πολὺ εὐχαριστη-
μένος τώρα ποὺ ἀπίστησε ἔτσι στὴ
Διάνα, τὴν ἀδιόρθωτὴ ἐκείνη, σκο-
τεινὴν Διάνα, μὲ τὴ μανία της γιὰ
τοὺς Γερμανοὺς. Ὅριστε πῶς μάς
ἐσυγύρισαν οἱ Γερμανοὶ τῆς! Δὲν
εἶχε δίκην λοιπὸν ὅταν τῆς τῶλεγε;
Ὅταν τὴ νοθετοῦσε; Δὲν τὸν ἄκου-
σε. Αὐτὸς ἔκανε τὸ καθήκον του μιὰ
φορὰ. Ὁ σύνδεσμός του μὲ τὴ Χ

στίνα,
ρα νὰ
χρημα
Πά
ταξιδι
τά μα
τὸ τῆ
στικό
Εἶταν
Στὴν
μιλάει
ἀσυνήθ
—Μ
—Κ
λάθος
—Ε
τηλεφων
περάσει
—Ε
—Π
—Μ
τὸ εἶπε
—Α
ποια μ
—Δ
ἐπιμένει
Δέν
νι, τὸν
σει σὲ
καρτερικ
τὴν κατ
αὐτὴν
μο

21! "Αν
ἐν ἐκεῖ
φέροντά
α εἶταν
κε προ-
πολογι-
πρακτι-
ξασφα-
ο για
ου κάτι
η μέρι-

στίνα, στὰ μάτια του, ἀρχίζει τώ-
ρα νὰ παίρνει μιὰ σημασία αὐτό-
χρημα ἐθνική.

Πάνω σ' αὐτὰ κι' ἐνῶ ὁ νοῦς του
ταξίδευε παλεύοντας νὰ μαντέψει
τὰ μακρυνὰ μελλούμενα, σημαίνει
τὸ τηλέφωνό του. Παίρνει τ' ἀκου-
στικό βαρυεστημένος. Τινάχτηκε.
Εἶταν ἡ Διάννα.

Στὴν ἄλλην ἄκρη τοῦ σύρματος
μιλάει μιὰ φωνὴ μειλίχια, μελωτῆ,
ἀσυνήθιστα διαλλαχτική.

—Μὰς ἐξεχάσατε, κύριε...

—Κυρία μου, μὲ συγχωρεῖτε. Τὸ
λάθος δὲν εἶναι δικό μου.

—"Ελα δά! Οὔτε μιὰ φορὰ νὰ
τηλεφωνήσεις, ἀφοῦ δὲν ἤθελες νὰ
περάσεις ἀπὸ τὸ σπίτι...

—Ἐπέρασα!

—Πότε;

—Μὰ ὁ καμαριέρης σου θὰ σοῦ
τὸ εἶπε πιστεύω.

—"Α, ναί, ἐδῶ κι' ἓνα μῆνα, κά-
ποια μέρα πού ἔλειπα...

—Δὲν ἔλειπες. Εἶναι περιττὸ νὰ
ἐπιμένεις σ' αὐτὸ τὸ ψέμα!

Δὲν τοῦ ἔφερε ἀντίρρηση ἐπίμο-
νη, τὸν ἤξερε πολὺ καλὰ γιὰ νὰ πέ-
σει σὲ τέτοια γκάφα. Πῆρε ὕφος
καρτερικὸ, ἔκανε πῶς παραδλέπει
τὴν κατηγορία του, πού εἶτανε γι'
αὐτὴν τόσο προσβλητική. Τὸν κά-
λεσε μονάχα νὰ πάει κοντά της τὸ

ἴδιο αὐτὸ ἀπόγεμα, γιὰ νὰ τοῦ ἐ-
ξηγήσει.

Καὶ πῆγε, φυσικά. Πῆγε θυμωμέ-
νος, βέβαιος ὅτι αὐτὸ πού κάνει δὲν
εἶναι ὑποχώρηση, ἀλλὰ παραχώρη-
ση σὲ μιὰ γυναίκεια ἀδυναμία, ἐκ-
δήλωση ἀπὸ μέρος τοῦ ἱπποτικής. Ἀ-
πὸ τότε ἄλλωστε, ἀπὸ τὴν ἡμέρα
πού τὸν ἐδιώξε ὁ καμαριέρης της,
λογάριάζε πῶς θὰ πήγαινε μιὰ μέ-
ρα νὰ τῆς τὰ ψάλει. Δὲν τὸ λογάρια-
ζε; Ὅριστε λοιπὸν πού ἦρθε αὐτὴ
ἡ μέρα. Εἶναι ἡ σημερινή, ἀπλού-
στατα!

Τῇ δρῆκε ξαπλωμένη στὸ ντιβάνι
της, μισόγυμνη σχεδὸν μέσα σ' ἓνα
πενιουὰρ ἀραχνούφαντο, πού ἄλλοτε
δὲν τὸ φορούσε οὔτε μπροστά του
οὔτε στὶς πιὸ οἰκείες τοὺς στιγμές.
Τὸ φύλαγε μονάχα γιὰ τὴν κρεββα-
τοκάμαρά της, ὅταν εἶταν ὀλομόνα-
χη καὶ ραχάτευε. Σήμερα, προφασί-
στηκε τῇ ζέστη, τοῦ ἔδωσε σιωπηλὰ
τὴν ἄδεια νὰ καθήσει ἀντίκρυ της,
στὴν πολυθρόνα καὶ νὰ τὴν κοιτάζει
ὅσο ἤθελε ἄνετα μέσα στὴ συγκλο-
νιστική της αὐτὴ περιβολή.

Εἶταν ἄλλωστε ἀδιάθετη, πολὺ ἀ-
δύναμη, λάγγωμα βαρὺ ἔμοιαζε νὰ
τὴν ἀποκαρώνει, οἱ κινήσεις της εἴ-
ταν ἀργές καὶ σὰν ἀποληρημονημέ-
νες.

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

76

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

—Μπορούσες θαρρῶ νὰ ἐνδιαφε-
θεῖς κάπως γιὰ μένα, τοῦ εἶπε, ὁ-
ταν, τὸν περασμένο μῆνα, ἤμουν α
φυλακῇ.

Ὁ Βαρόκης ἀναπήδησε.

—Ἦσουν α φυλακῇ!

—Σχεδόν.

Καὶ τοῦ ἐξήγησε πὼς μετὰ τὴν
εἰσβολὴ τῶν Γερμανῶν καὶ χάρη
στὴν ἰθαγένεια τοῦ πρώην ἀντρα
της, ἡ ἐλληνικὴ ἀστυνομία τὴν εἶχε
θεωρήσει ὑποπτῇ καὶ τὴν εἶχε πε-
ριορίσει.

—Δὲν ἦξερα τίποτα, ἔκανε κά-
πως σαστισμένος ἐκεῖνος. Γιατί δὲ
μὲ εἰδοποίησες;

—Ποιὸς ὁ λόγος; Τὸ κάτω-κάτω
μπορούσες νὰ μὲ θεωρεῖς ὑποπτῇ
κι' ἐσύ! πρόσθεσε γελώντας παιδιὰ
στικά.

Διαμαρτυρήθηκε ὁ Βαρόκης. Τέ-
τοια πράματα οὔτε γι' ἀστεῖα δὲν
ἐπρέπε νὰ τοῦ τὰ λέει.

—Τί! Μήπως δὲν μὲ κατηγοροῦ-
σες ἄλλοτε γιὰ τὶς σχέσεις μου μὲ

τοὺς Γερμανούς; τὸν ρώτησε.

—Ἄλλοτε, ναί, τὴν κατηγοροῦσε,
ποτέ ὁμως δὲν τοῦ πέρασε ἀπὸ τὸ
νοῦ ἡ ἰδέα πὼς...

—Μὰ τί καθόμαστε τώρα καὶ λέ-
με! ἔκανε ἀλλάζοντας ὕφος, ἀγανα-
κτισμένος. Αὐτὸ δὲ ἔλειπε, νὰ συ-
ζητοῦμε τώρα σοβαρὰ τὴν... ἐντιμό-
τητά σου!

Γελοῦσε, ταραγμένος! Ἡ θεὰ τοῦ
κορμιοῦ της, ποὺ νεροφέγγιζε κάτω
ἀπὸ τὴ γάζα τοῦ γαλάζιου πνιου-
άρ, τὸν εἶχε ζαλίσει. Ἡ Διὰνα ὁμως
ἔμοιαζε ὀλάντελα ἀπονήρευτη, ἀνέμε-
λη. Ἐπαιξε μ' ἕναν ἀσημένιο χρ-
τακοπτῆρα, στηρίζοντας τὴ μὴτη
τῆς λεπίδας στοὺς δυὸ της ἀντικρυ-
στοὺς δείχτες.

—Ἡ ἀλήθεια εἶναι, εἶπε ἀργά,
χωρὶς νὰ τὸν κοιτάζει, πὼς ἡ γνώμη
μου εἶτανε πάντοτε πὼς πρέπει νὰ
συνεργαστοῦμε μὲ τοὺς Γερμανούς.
Αὐτὸ ποτὲ μου δὲν τὸ ἔκρυψα.

Τὸ μέτωπο τοῦ Βαρόκη εἶχε συν-
νεφιάσει.

—Τί τὰ θέλουμε τώρα τὰ παλῆ! ἔ-
κανε. Ὁ,τι ἐγίνε, ἐγίνε.

—Ὁχι, δὲν εἶν' ἔτσι. Δὲν εἶναι
καθόλου ἔτσι, εἶπε μὲ ἡρεμὴ ἐπιμο-
νὴ ἡ Διὰνα. Ἄν εἶχε γίνει τότε ὅ,τι
ἔλεγα ἐγώ, τώρα ἡ θέση μας θὰ εἶ-
τανε διαφορετικὴ. Δὲν τὸ καταλα-
βαίνει;

Νεύριζε κείνος, μὰ δὲν ἤθελε νὰ
τὸ δείξει. Τί τὸν ἔφερε, τὸ κάτω-
κάτω, ἐδῶ νὰ κάνει; Πολιτικὴ συζή-
τηση; Ἄ, ὄχι. Εἶτανε χορτᾶτος καὶ
μὲ τὸ παραπάνω. Στὸ στόμα του
νοιώθει ἀκόμα τὴ φαρμακίλα ἀπὸ
τὶς συζητήσεις, τὶς προφητείες, τὰ
ὄνειρα, τὶς ἐλπίδες, τοῦ χτεσινοῦ μό-
λις καιροῦ.

—Ἡ συζήτηση εἶναι ἀσκοπη, πα-
ρατήρησε τώρα συνοπτικά. Καθένας
μας ἔχει τὴν ἰδέα του. Δικαίωμα
τοῦ.

Καὶ λέγοντας, ἔσκυβε πάνω της,
χαμογελοῦσε, ψάχνοντας νὰ βρεῖ ἕ-
να μεταβατικὸ θέμα, κάτι ποὺ ν'ἀλ-
λάξει τὸ ὕφος τῆς στιγμῆς καὶ νὰ
δώσει διέξοδο ὁμαλὴ στὸν ξαναμμέ-
νο τοῦ ξαφνικὸ πρόθο.

Ὅμως τὸ γυνὸ ὥς τὴ μασχάλῃ
χέρι της ἀπλώθηκε, χτύπησε τὸ κου-
δούνι. Σχεδὸν ἀμέσως ὁ καρμαριέρης
μπῆκε κρατώντας σὲ μεγάλον ἀση-
μένιο δίσκο τὶς λεμονάδες μὲ
τιμμένο πάντα, ποὺ ἰρίδιζε

στὰ ψηλά
διαμαντότ

—Ἀφῆ-
δείχνοντα
σερβιρίστ

Ὁ Βα

τὴν ἀκαίρ
τὰ φρούδι
στὸ δάθο
μαθητῆς

—Υπό
ρός, ἔκαν
κὰ ἡ Διὰ

—Γιὰ

—Γιὰ
τὸ περισ

Ἄ, λοι
νεχίσει τ
σο τὸ χει
θυστερημ
ναίκαας π
συκοφαντ

Τώρα, μι
ἔκανε κα
μὴ ἀμφι
Βαρόκης
ἀπὸ μέρο
τε ἱπποτ

πίαις εἶτ
δάθος τῇ
τοῦτο, τ
ἵγρη

αλλά! στα ψηλά ποτήρια σάν τεράστιες διαμαντόπετρες.

—“Ασπρά τα, του είπε ή Διάνα δείχνοντας τό χαμηλό τραπέζι.Θά σερβιριστούμε μόνοι μας.

Ο Βαρόκης είχε νευριάσει γιά τήν άκαιρη διακοπή. Σουφρώνοντας τά φρόδια του, τραβιότανε τώρα στό βάθος τής πολυθρόνας του σά μαθητής που μουτρώνει.

—Υπάρχει ωστόσο πάντα καιρός, έκανε χαμογελώντας αίνιγματικά ή Διάνα.

—Γιά τί πράμα;

—Γιά νά σωθεί ό,τι είναι δυνατό περισσότερο.

“Α, λοιπόν τό είχε σκοπό νά συνεχίσει τήν πολιτικολογία της. Τόσο τό χειρότερο! Είταν ίσως ή καθυστερημένη άντεκδίκηση μιάς γυναίκας που ύπόφερε, καταδιώχτηκε, συκοφαντήθηκε γιυ τις ιδέες της.

Τώρα, μιάς κι' είταν ή νικήτρια, θα έκανε κατάχρηση —γι' αυτό καμιά άμβιβολία. Τήν ξέρει καλά ό Βαρόκης. Δέν πρέπει νά περιμένει από μέρος της ούτε μεγαλοψυχία ούτε ήπιοτισμό. Μιά δόση άπανθρωπίας είτανε πάντα κρυμμένη στό βάθος τής ιδιοσυγκρασίας της. Και τούτο, τά ματωμένα, κοφτερά νύχια τής τίγρης, ταιριάζανε τόσο στόν τύπο της, που ό Βαρόκης είτανε πρό-

θυμος νά τής τά συγχωρέσει.

—Οί Γερμανοί, τήν άκουσε νά λέει ενώ άνακάτενε τή λεμονάδα της, είναι εξαιρετικά φιλέλληνες. Είμαι βέβαια πώς θα φερθούν εδώ περίφημα, ύποβουλευτικά. Φάνει, φυσικά, νά τό θέλουν κι' εμείς. Δέν είν' έτσι;

Δέν τής άποκρίθηκε. Έκανε πώς περιορίζεται ν' άκουει, κοκκιωμένος κατά βάθος γιά τήν φιλευσμία της. Η δύναμη της αυτοκυριαρχίας της, τόν δαιμόνιζε πάντα. Είτανε μιά γυναίκα δίχως λυγίσματα, δίχως στιγμές αδυναμίας. Δέ μπορούσες ποτέ σου νά πιστέψεις πώς τήν έχεις παρασύρει, άν δέν τό ήθελε ή ίδια νά παρασυρθεί.

Ο τόνος που είχε δώσει άπάνω στη συζήτηση είτανε πολύ νηφάλιος, πολύ ακαδημαϊκός. Ο Βαρόκης, έπηρεασμένος ακόμα από τήν πρώτη του έντύπωση, τό τόσο έκδοτο πνιγούάρ της, σημείωνε αύτή τήν άντινομία και δέν ήξερε που νά τήν άποδώσει, πώς νά φερθεί. Η Διάνα άπόψε είτανε μαζί του άσυνήθιστα οικεία και συγκαίρια δέν είταν οικεία. Γιατί τόν κάλεσε; Ός τώρα δέν έβλεπε νά του δίνει καθόλου, γιά τίποτα, εξηγήσεις. Είταν ίσα-ίσα πολύ άτάραχη, σάν και τίποτα νά μήν είχε μεσολαβήσει. Συνέκισε τήν κου-

βέντα μέ τ

ναίκα του

μίσει τ

—Τί γι

νιστάς; ρο

άναθε τοί

— Ο

λός.

—Πώς

νοια της

Ο Βαρ

γαλέα, σκ

ποτέ ν' άκ

λάει γιά τ

ύφος τόσο

ταλοίπα μ

αξίωση αυ

—Ο Μ

θρῶπος δυ

—Α...

—Ναί,

κλητικά. Θ

νικής θρημ

—Σώπα

—Τί, δ

χω πεί θα

—Μά κ

ξαν;

—Δέ θ

μπερδεμένη

δέν τους

Είχε κατα

νά γλυτώσ

φτωχός κ'

ουσε να
άδα της.
Είμαι
περίφη-
φυσικά,
Δέν είν'

ανε πώς
κλωμένος
μία της-
ίας της.
μία γυ-
ως στι-
στες πο-
την έχεις
ή ίδια

αι απόψε
ηφάλιος,
όκης, έ-
ν πρώτη
δοτο πε-
την αντι-
την από
ιάννα ά-
θιστα οί-
οικεία.
α δεν έ-
για τί-
-ισα πο-
α να μην
την κου

δέντα με τη ράθυμη άνιση μιας γυ-
ναίκας του κόσμου που θέλει να γε-
μίσει τὸ κενὸ ἑνὸς δειλινού.

—Τί γίνεται ὁ φίλος σου ὁ πια-
νίστας; ρώτησε κάποια στιγμή ἐνὸς
ἀναβι τσιγάρο.

—'Ο Μόξερ; Παλάβωσε ἐντε-
λῶς.

—Πῶς αὐτό; Δέν ἔχει πιά τὴν εὐ-
νοια τῆς γυναίκας σου;

'Ο Βαρόκης, ἀδιόρατα καὶ φευ-
γαλέα, σκυθῶπασε. Δέν τοῦ ἄρεσε
ποτέ ν' ἀκούει τῇ Διάνᾳ νὰ τοῦ μι-
λάει γιὰ τὴν Ἑλσα, καίμάλιστα σὲ
ὑφος τόσο ἀφρόντιστο. Εἶταν ἓνα κα-
τάλοιπο μέσα του ἀξιοπρέπειας ἢ
ἀξίωση αὐτῇ τοῦ σεβασμοῦ.

—'Ο Μόξερ, εἶπε, εἶναι ἓνας ἀν-
θρώπος δυστυχισμένος.

—'Α...

—Ναί, συνέχισε ὁ Βαρόκης προ-
κλητικά. Θύμα κι' αὐτὸς τῆς γερμα-
νικῆς θηριωδίας.

—Σῶπα!

—Τί, δέν τὸ ξέρεις; Σοῦ τὰ ἔ-
χω πεῖ βαρῶ.

—Μὰ καλὰ. Γιατί τὸν κατεδίω-
ξαν;

—Δὲ θυμᾶμαι. Εἶναι μεγάλη καὶ
μπερδεμένη ἱστορία. Πάντως γιατί
δέν τοὺς εἶταν εὐχάριστος, φυσικά.
Εἶχε καταφύγει ἐδῶ μετ' ἐλπίδα
νὰ γλυτώσει. Καὶ νὰ τώρα! Ὅπου
φτωχὸς κ' ἔμειρε του... Κοντεύει

νὰ τρελλαθεῖ ἀπὸ τὸ φόβο, δέν κλεί-
νει μάτι πιά, κάθε νύχτα ἔχει, λέει,
ἐφιάλτες, θαρρεῖ πῶς τοῦ χτυπᾶνε
τὴν πόρτα, πῶς εἶναι ἡ Γκεστάπο
ποὺ πάει νὰ τὸν πιάσει. Ἄν αὐτὸ
βαστήξει κάνα-δυὸ μῆνες ἀκόμα, θὰ
εἶναι πιά γιὰ τὰ σίδερα ὁ ἄνθρω-
πος.

'Η Διάνᾳ ἀκουγε καπνίζοντας καὶ
κοίταζε τὸ ταβάνι. Γιὰ λίγην ὥρα
ἔμεινε ἀμίλητη.

—Μπορῶ νὰ τὸν βοηθήσω ἂν θέ-
λει, ἔκανε τέλος.

Παραξενεύτηκε ὁ Βαρόκης.

—Πῶς δηλαδὴ νὰ τὸν βοηθήσεις;

—Βάζω στοίχημα πῶς κάποια
παρεξήγηση θὰ εἶναι στὴ μέση, κά-
τι ἀσήμαντο ποὺ αὐτὸς τὸ μεγαλο-
ποιεῖ. Στείλ' τὸν μου ἐδῶ μιὰ μέρα.

Σήκωσε τοὺς ὤμους του.

—Τώρα τὸ πέτυχες! 'Ο Μόξερ νὰ
ἔρθει ἐδῶ! 'Ο Μόξερ ποὺ φοβάται
τὸν ἴσκιό του!...

—Εἶναι κρυμμένος;

—Ὅχι ἀκόμα, ἀλλὰ πάντως δέν
πολυκυκλοφορεῖ.

—Τότε ἀκουσε, ἔκανε ἡ Διάνᾳ
καὶ σηκώθηκε στὸν ἀγκῶνα τῆς. Με-
θαύριο δράδυ, θὰ ἔχω ἐδῶ καλεσμέ-
νους μερικοὺς φίλους. Πάρε τον κι'
ἐλάτε μαζί.

Τὴν κοίταξε, ἀπορημένος κάπως.

—Μὰ τί τὸν θέλεις;

Ξαπλώθηκε πάλι στὴν προτομή
τῆς θέσης τῆς.

—Δὲ σοὶ τὸ εἶπα; Θέλω νὰ νὰ
βοηθήσω. Θὰ τοῦ τὰ πτιάσω ἐνὰ μ-
τούς Γερμανοῦς!

Ξαφνικά, δίχως λόγο εἶχε βάλει νὰ
γέλια. Ἐνα γέλιο ἐρεθισμένο, γρη-
γοριστό. Τεντώθηκε ἀνασκεύει νὰ
ἐπλεξε τὰ χέρια τῆς πίσω ἀπὸ τὴν
κεφάλι.

—Δέν πιστεύω νὰ ζηλεύεις; νὰ
εἶπε.

—Νὰ ζηλεύω ποιόν!

—Τὸ Μόξερ. Πού θέλω νὰ νὰ
γνωρίσω.

—Αὐτὸ δὲ εἶπε...

'Η εὐθυμία τῆς ἀρχίζει νὰ τοῦ κο-
ταδίνεται, νὰ τὸν κυριεύει. Γερμῆς
πάνω τῆς, γελοῦσε κι' ἐκεῖνος, ὡς
ὡθε πάλι νὰ ζεαλίζεται ἀπὸ τὸ θέ-
μα τοῦ κορμιοῦ τῆς, ἔτσι ἐκπνεύ-
νου, σὲ τέλεια ἐγκατάλειψη.

—Κι' ὅμως, εἰσαι ζηλιάρης. Ἄν
τὸ ἀρνίσεις, τοῦ εἶπε παίχοντας.

—Ναί, εἰμαι, ὁμολογῶμαι μὴν.
ἀνίκανος τώρα πιά ν' ἀρνηθῶ ἢ
δήποτε.

—Καὶ βάζω στοίχημα πῶς αὐτὸς
φορὲς θὰ τὸ θέλῃς νὰ μὲ τιμω-
σεις.

—Τὸ θέλῃς, ναί.

—Καὶ τὸ ἐπιχειρῶ.

(Ριζοσπάστης)

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

77

—²Oxyl...

—Μῆ λὲς ψέμα;

 Na^+

—Ναι.
Ἡ μυρωδιά ἡ ἀχνιστὴ τοῦ λιθάνι-
ζε ἀπὸ τῆς σάρκα της, τὸν μεθούσε.
Ἔτσι σκυμμένος, εἶχε μιὰν αἰσθη-
σὴ πὼς ζυγιάζεται πᾶνω σὲ μιὴν ἀ-
βυσσο, λικνιστικά. Σὲ λίγο θὰ ἐπε-
φτε. Εἶτανε μοιραῖο.

Κι' όταν, μιά ώρα αργότερα, έφυγε, τής τὰ εἶχε πει ὅλα : Γιά τή Χρηστίνα, γιά τοὺς φιλικοὺς κύκλους τῆς Πέμπτης, γιά τὰ μαθήματα τοῦ Μόσερ, γιά τὴν περιπέτεια αὐτῇ ποὺ εἶχε ἀρχίσει ἀπὸ ἓνα ἀπλό πείσμα. Κι' ἔμεινε μετέωρη, ἀσυμπλήρωτη. Τὰ χρωμάτισε, φυσικὰ, σύμφωνα μὲ τὴν ἔμπνευση, τὶς ἀνάγκες τῆς στιγμῆς. Στὴ Χρηστίνα Λιόντα —τ' ὀρκίζεται— δὲν εἶχε ζητήσει παρὰ μιά λησμοσύνη, μιά προχειρῇ, χωρὶς συνέπειες παρηγορία, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀπιστία τῆς Διάνας. Ἀσήμαντὴ ἱστορία, ποὺ δὲν ἀξίζει πιά ν' ἀναφέρεται.

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Τὰ εἶπε ὅλα πολὺ ὥραϊα, πολὺ
πειστικά, κι' ἔφυγε δέβαιος πὼς ἔ-
ται εἴτανε, ἡ ἀλήθεια.

Μονάχα που η Διανὰ, δίχως νὰ τοῦ φέρνῃ καμμιὰν ἀντίρρηση, ἐνῶ τὸν ἀκούε, μάντευε. Κι' αὐτὸ που μάντευε, αὐτὸ καὶ μόνον εἶταν ἡ ἀλήθεια.

Τὸ δράδι τ' ὠρισμένο γιὰ τὴ φι-
λικὴ συγκέντρωση, ὁ Βαρόκης ἤθε-
λὲν φέρνοντάς μαζί του τὸ Μόζερ. Εἶναι
ἀλήθεια πὼς δὲν εἶχε δυσκολευτεῖ
ὅσο τὸ φανταζότανε γιὰ νὰ τὸν πεί-
σει. Ὑστερα ἀπ' τὴς πρώτες του, τὴς
πανικόβλητες ἀντιρρήσεις, ὁ πιανί-
στας εἶχε μείνει λίγες στιγμὲς σκε-
φτικός, μιὰ ξαφνικὴ τρεμούλα τὸν
εἶχε κυριέψει καί, ξαφνικά, κρεμόν-
τας τὸ κεφάλι σὰν κατάδιος:

—Θάρτω, εἶπε. Θάρτω. Εἰν' ἐπὶ
κίνδυνο ν' ἀρνηθῶ.

Μάτια πάσχιζε, ο Βαρόκης, ξεκαρδισμένος στα γέλια, να του διαλύσει τους φόβους του. 'Εκείνος, φαινότανε να σκέφτεται πολλά, που δεν τὰ έλεγε. Στο δρόμο, σάμπως

καὶ νὰ ὑποπτευότανε τώρα κι' αὐτὸν ἀκόμα τὸ συνοδὸ του, ἄρχισε νὰ του ἐκθειάζει τὴ Διὰνα, νὰ τῆς πλέκει ἕνα ὑπερβολικὸ κι' ἀσυνάρτητο ἐγκώμιο, γιὰ τὴν ὀμορφιά της, γιὰ τὸ πνεῦμα της, γιὰ τὸ δυνατό της χαρακτήρα.

—Μά... τὴν ξέρεις; ἀπόρησε ὁ
Βαρόκης.

— Όχι, όχι, έκανε ο Μόξερ παραγ-
μένος υπερβολικά, αλλά έχω ακού-
σει πολλή γι' αυτήν, είναι τόσο
γνωστή στον καλόν αθηναϊκό κόσμο.

Ὁ Βαρόκκης σήκωσε τοὺς ὤμους του. Πάντοτε κόλακας αὐτὸς ὁ πια- νίστας!

νιστας! Ὁ κύκλος, στῆς Διάνας, εἶτανε πραγματικά πολὺ στενός. Τέσσερες πέντε κύριοι, ἄγνωστοι στὸ Βαρόκη, μὰ πολὺ καθὼς πρέπει καὶ σοβαροί, κι' ὁ Μπούρμης πού, ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς καταστροφῆς, εἶχε χάσει κάπως τὰ νερά του, ἀλλὰ πού ἀρχίζε πάλιν νὰ κολυμπάει δραστήρια, σ' ἀναζήτησι νεοῦ ρεύματος, ἱκανοὺ νὰ τὸν σηκώσει. Οἱ κύριοι τῆς γερμανικῆς πρεσβείας ἐλειποῦν ὁλοκληρωτικά ἀπ' αὐτὸ καὶ, καθὼς κι' ἡ ἀπουσία τοῦ Μαρκεζόπουλου, ἔκανε τὸ Βαρόκη νὰ ἐκτιμήσει τὸ σπάνιο τὰκτ τῆς Διάνας.

—Είσαι νεράιδα! μάγισσα! της
δήλωσε έκστατικώς κάποια στιγμή
που κατάρθωνε να την δευμοναχία.

σει πρόκειται
φυλλο.

Και της φύ-
'Η συγκέντρω-
σε χαρακτηρί-
σε το δόξατο
σοβαρών κυρ-
οικονομολογι-
τικα, τους ό-
τόσο ό Μπε-
τό επίμονο
να. 'Ο Μόλ-
νά της φαν-
εωχάριστος,
μελαγχολικό
κάν να πίνε

Κατά τις
συγκλήσεις
λήξη της, το
παρουσιάζει
ωματικοί.
Θέκαν δοθιο
γελώντας α
της οικοδόσ
τρόπο πώς

Ὁ ἕνας
δης πενήντη
σμένος κεφα
λης. Ὁ ἄλ
νός, πολ
Ἡ Διάνα τ
λεσμένου
γαλλικά. Α

κι' αὐτὸν
σε νὰ τοῦ
τῆς πλέκει
τῆτο ἐγκώ
γιά τὸ
ὁ τῆς χα-
τόρησε ὁ
ζερ ταραγ
ἐξω ἀκού-
αι τόσο
κὸ κόσμου.
ὡς ὁ πια-

σει πρόχειρα πίσω ἀπὸ ἓνα πορτό-
φυλλο.

Καὶ τῆς φίλησε εὐλαδικά τὸ χέρι.
Ἡ συγκέντρωση κατὰ τ' ἄλλα εἶ-
χε χαρακτήρα καθαρὰ πληχτικό, μὲ
τὸ ἀδιάκοπο κουδεντολόι τῶν πέντε
σοδαρῶν κυρίων γύρω ἀπὸ θέματα
οἰκονομολογικά, πολιτικά, διπλωμα-
τικά, τοὺς ὕμνους ποὺ τόνιζε κάθε
τόσο ὁ Μπούρμης γιὰ τὸ Χίτλερ,
τὸ ἐπίμονο κόρτε του γιὰ τὴ Διά-
να. Ὁ Μόζερ, ἀφοῦ προσπάθησε
νὰ τῆς φανεῖ ὅσο μπορούσε πιὸ
εὐχάριστος, καθότανε σὲ μιὰ γωνιά
μελαγνολικός, χωρὶς νὰ τολμᾷ
κἂν νὰ πίνει.

Τέσσερες
τὸ Βαρό-
καὶ σο-
πού, ἀπὸ
ῆς, εἶχε
ἀλλὰ ποὺ
δραστή-
ρεύματος,
Οἱ κύριοι
ἐλείπαν
αὐτό, κα-
Μαρκεζό-
νὰ ἐκτι-
Διάνας.
σα! τῆς
α στιγμῇ
μοναρχία-

Κατὰ τίς ἐννιά ἡ ὥρα κι' ἐνῷ ἡ
συγκέντρωση ἐμοιάζε νὰ φτάνει στὴ
λήξη τῆς, τὸ κουδούνι χτύπησε καὶ
παρουσιάστηκαν δυὸ Γερμανοὶ ἀξι-
ωματικοί. Ὅλοι, μηχανικά, σηκώ-
θηκαν ὄρθιοι. Ὅμως ἐκεῖνοι, χαμο-
γελώντας εὐγενικά, φίλησαν τὸ χέρι
τῆς οἰκοδόμοινας, ἐδειξαν μὲ κάθε
τρόπο πὼς εἶναι ἀπλοὶ καλεσμένοι.

Ὁ ἓνας τους, ψηλὸς καὶ μνημειώ-
δης πενήνταρῆς μέτρον στρογγυλὸ ξυρι-
σμένο κεφάλι, εἶτανε συνταγματάρ-
χης. Ὁ ἄλλος, λιγνὸς καὶ στεγνὸς
νέος, πολὺ κομψός, ὑπολοχαγός.
Ἡ Διάνα τοὺς παρουσίασε στοὺς κα-
λεσμένους τῆς. Μιλοῦσαν περίφημα
γαλλικά. Ἀκόμα κι' ὁ Βαρόκης, ποὺ

εἶχε δαγκωθεῖ στὴν ἀρχή, ἐνοιῶσθ
σὲ λίγο πολὺ ἀνετα.. Εἶτανε κοι-
νωνικά ἀψογοὶ οἱ δύο ξένοι, εὐγε-
νικάτοι, καλοδιάθετοι, σχεδὸν δια-
σκεδαστικοί. Ὁ Μπούρμης, ποὺ μι-
λοῦσε τὰ γαλλικά μὲ τρόπο ἀξιο-
θρήνητο, εἶχε τσακίσει τὴ ραχοκοκ-
καλιά του στὶς ὑποκλίσεις, γιὰ ν'
ἀναπληρῶναι ἔτσι τὰ κενὰ τῆς γλώσ-
σας του. Κατάφερε ὥστόσο νὰ βγά-
λει πέρα τὴν πρόποσή του γιὰ τὸ
Φύρερ. καί, προτοῦ ρουφήξει τὴ σαμ-
πάνια του, χαίρετῆσε τοὺς δυὸ ξέ-
νους μὲ τὸ δεξί του τεντωμένο ναζι-
στικά.

Ἡ Διάνα ὥστόσο, γνέφοντας στὸ
Μόζερ νὰ ζυγώσει, τὸν παρουσίαζε
ιδιαίτερα στὸν ὑπολοχαγό, κάνον-
τάς του μιὰ θερμὴ σύσταση, σ' ἄ-
ψογη γερμανικὴ γλῶσσα.

—Ἀχ ζό, εἶπε ὁ Γερμανὸς τεντῶ-
νοντας τὸ ἀλογίσιο του κεφάλι καὶ
κοιτάζοντας κατάματα τὸν πιανί-
στα μέσ' ἀπὸ τὸ μονόκλ.—Εἶναι ὁ
καλλιτέχνης ποὺ μοῦ λέγατε;

—Ναί, αὐτός. Καὶ σᾶς ζητῶ τὴν
προστασία σας γιὰ λογαριασμό του.

Ὁ Γερμανὸς ἔδωσε μιὰ καὶ ση-
κώθηκε.

—Ποῦ μπορῶ νὰ μιλήσω μὲ τὸν
κύριο; ρώτησε τὴ Διάνα.

Ἐκεῖνη ἀνοίξε τὴν πόρτα τοῦ
μπουντουάρ τῆς, παραμέρισε γιὰ νὰ

περάσουν, ξανάκλεισε τὸ πορτόφυλ-
λο πίσω τους.

—Τὰ κατάφερες γιὰ τὸ Μόζερ;
τὴ ρώτησε διαχυτικά καὶ χαμηλό-
φωνα ὁ Βαρόκης.

—Δὲν ξέρω. Ἀπὸ τὸν ἴδιον ἐξαρ-
τάται, τοῦ ἀποκρίθηκε κείνη αἰνιγ-
ματικά.

Ἡ συνδιάλεξη τοῦ Γερμανοῦ μὲ
τὸ Μόζερ κράτησε ὡς ἓνα τέταρτο
τῆς ὥρας. Ἡ ἀπουσία τους ὥστόσο
δὲν εἶχε καθόλου προσεχτεῖ στὸ σα-
λόνι, ὅπου ἡ συζήτηση, λυμένη τώρα
ἀπὸ τὴ σαμπάνια, ζωήρευε ὁλοένα,
διανθίζοταν ἀπὸ ἀνέκδοτα καὶ χωρα-
τά. Ὄταν, τέλος, ἡ πόρτα τοῦ μπουν-
τουάρ ξανάνοιξε, παρουσιάστηκε πρῶ-
τα ὁ Γερμανὸς, πολὺ ἐλαφρὸς κι' εὐδιά-
θετος, στηρίζοντας τὰ ἀστραφτερὰ
μονόκλ του. Ὁ Μόζερ πρόβαλε σὲ
λίγο. Ὅμως, ὁ Βαρόκης ποὺ τὸν
κοίταζε νὰ ἐρχεται, ἀπόμεινε σαστι-
σμένος. Ποτέ του δὲν εἶχε ἰδεῖ σὲ
ζωντανὸν ἄνθρωπο τέτοια χλωμάδα.
Ὁ πιανίστας, περπατοῦσε τρικλίζον-
τας, σὰ μεθυσμένος. Καὶ τὰ μάτια
του εἶτανε θολά, χωρὶς βλέμμα, κα-
θὼς τῶν τυφλῶν.

Στὸ δρόμο, τοῦ ζήτησε ἐξηγήσεις
ὁ Βαρόκης.

—Εἶσαι ἄρρωστος, μαέστρο;

—Ὅχι.

—Πολὺ χλωμὸς μοῦ φάνηκε.

—Τὸ στομάχι μου λυγρὸν ἔχει
τὰ ποτά...

περάσουν, ξανάκλεισε τὸ πορτόφυλλο πίσω τους.

—Τὰ καταφereς γιὰ τὸ Μόξερ; τὴ ρώτησε διαχυτικὰ καὶ χαμηλόφωνα ὁ Βαρόκης.

—Δὲν ξέρω. Ἀπὸ τὸν ἴδιον εξαρτᾶται, τοῦ ἀποκρίθηκε κείνη αἰνιγματικά.

Ἡ συνδιάλεξη τοῦ Γερμανοῦ μὲ τὸ Μόξερ κράτησε ὥς ἓνα τέταρτο τῆς ὥρας. Ἡ ἀπουσία τους ὥσπου δὲν εἶχε καθόλου προσεχτεῖ στὸ σαλόνι, ὅπου ἡ συζήτηση, λυμένη τώρα ἀπὸ τὴ σαμπάνια, ζωήρευε ὁλοένα, διανθιζόταν ἀπὸ ἀνέκδοτα καὶ χωράτά. Ὄταν, τέλος, ἡ πρῶτα τοῦ μπουν τουάρ ξανάνοιξε, παρουσιάστηκε πρῶτα ὁ Γερμανὸς, πολὺ ἐλαφρὸς κι' εὐδιάθετος, στηρίζοντας τὸ ἀστραφτερὸ μονόκλ του. Ὁ Μόξερ πρόβαλε σὲ λίγο. Ὁμως, ὁ Βαρόκης ποὺ τὸν κοίταξε νὰ ἔρχεται, ἀπόμεινε σαστισμένος. Ποτέ του δὲν εἶχε ἴδῃ σὲ ζωντανὸν ἄνθρωπο τέτοια γλωμάδα. Ὁ πιανίστας, περπατοῦσε τρικλίζοντας, σὰ μεθυσμένος. Καὶ τὰ μάτια του εἶτανε θολά, χωρὶς βλέμμα, καθὼς τῶν τυφλῶν.

Στὸ δρόμο, τοῦ ζήτησε ἐξηγήσεις ὁ Βαρόκης.

—Εἶσαι ἄρρωστος, μαέστρο;

—Ὁχι.

—Πολὺ γλωμὸς μοῦ φάνηκες.

—Τὸ στομάχι μου λιγάκι... Αὐτὰ τὰ ποτά...

Κι' ὁμως, δὲν εἶχε πιεῖ, αὐτὸ εἶτανε δέδαιο.

—Τί σοῦ εἶπε ὁ Γερμανός;

—"Ὡ... γενικὰ πράματα... τίποτα τὸ ἐνδιαφέρον.

—Θὰ σὲ βοηθήσει, καθὼς τὸ λέει ἡ Διάννα;

—Μπορεῖ, μπορεῖ...

Τὸν πιανίστα, τὸν εἶχε πιάσει ἓνα ξαφνικὸ σύγκρου. "Ἐτρεμε σὰν τὸ ψάρι.

—"Ἐχω πυρετό, εἶπε, δὲν εἶμαι καλά. "Ἄς πάω νὰ πλαγιαίσω.

Χαιρέτησε διαστικὰ, ἀφαιρεμένα καὶ τράβηξε κούτσαίνοντας μέσ' ἀπὸ ἓνα στενό.

Τρεῖς ἡμέρες ἀργότερα, στὴν ὁδὸ Πανεπιστημίου, ὁ Βαρόκης συνάντησε τὸ Μπερτάχη. Ἡ πρώτη του, αὐθόρμητη κίνηση, εἶτανε νὰ τὸν ἀποφύγει. Ὁμως ὁ Παριζιάνος, ὑπερβολικὰ εὐτυχισμένος κιδλας γι' αὐτὴ τὴ σύμπτωση, δὲν τοῦ ἄφησε καιρὰ. Ἦρθε κατ' ἐπάνω του μὲ διαπλατωμένη μπράτσα, σὰν ἔτοιμος νὰ τὸν ἀγκαλιάσει.

—"Ὡ! τί εὐτυχισμένη συνάντησή...

Στάθηκαν λίγα λεπτὰ στὸ πόδι, παρ' ὅλο ποὺ ὁ Μπερτάχης ἔδειχνε τὴ διάθεση νὰ βραδυαστεῖ ἐκεῖ, ἂν εἶτανε δυνατό. Τὰ ἔλεγε μάτσα-μάτσα, λοχανιασμένος, ἀνήσυχος, κρύβοντας κάτω ἀπὸ ἓνα φρεσκοξυ-

ρισμένο χαμόγελο τρόμους σαρφίκους, προληπτικούς.

—Ἐντεκάμιση χιλιάδες ἡ λίρα! φώναξε. Εἴμαστε χαμένοι...

Φοβισμένος ὥστόσο μήπως τὸν εἶχαν ἀκούσει οἱ Γερμανοὶ ποὺ συχνὸν περνοῦσαν στὸ πεζοδρόμιο, κοίταξε γύρω του μὲ μάτι παλαδό, τράβηξε κατὰ μέρος τὸ Βαρόκη καὶ τὸν ρώρησε ποιὰ, κατὰ τὴ γνώμη του, εἶταν ἡ ἀσφαλέστερη τοποθέτηση χρημάτων.

—Τοποθέτηση μὲ ρωτᾶτε, αὐτὴ τὴ στιγμή! ἔκανε ἀπορώντας νὰ κι' ἀγανακτισμένος ἐκεῖνος. Μπορεῖ νὰ νοηθεῖ τοποθέτηση;

Ὁ Μπερτάχης τὸν κοίταξε ἀποβλακωμένος ἀπὸ τὴν παραζάλη, γλωμός.

—"Ὡ δυστυχία! ψιθύρισε. Τότε τί θὰ γίνουμε;

—Ξέρω κι' ἐγὼ τί θὰ γίνουμε; Θὰ ἤμουν πολὺ περίεργος νὰ μοῦ τὸ πῆτε.

Ὁ πανικὸς ὁμως τοῦ παριζιάνου εἶτανε τόσοσ, μέσα στὴ βουδαμάρα του, ποὺ τὸν λυπήθηκε ὁ Βαρόκης.

—Τί νὰ σὰς πῶ. Πάρτε λίρες, τοῦ εἶπε. Τὸ χρυσάφι δὲ θὰ χάσει τὴν ἀξία του.

—Λίρες; Γιὰ τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! μὲ σκοτώνετε. Πρὶν δυὸ μῆνες ἀκόμα εἶχανε χίλιες δραχμές, καὶ θὰ τὴν ἀγοράσω τώρα μ' ἐντεκάμιση χιλιάδες;

—Μὰ δὲ γύνα; Πι σέκομαι στὸ τάξι. Ποιὰ φέρουμε στὴν...

—Ἄν εἶ...

—Θεὸς...

—Παρα...

ταίριαζα...

τὴ γκού...

τὸν θὰ εἶ...

θαι;

—Ἀλλῇ...

παράλογα...

νὰ φαντασ...

γυναικα μ...

—Ἡ...

θαι νὰ σ...

κὼς τιπο...

δωθήτω.

νὰν μίσα...

σαν ἓνα...

...ὁ Σ...

...τοῦ...

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

78

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

—Ναί, φίλτατε κύριε, αλλά οι τωρινές έντεκάμιση χιλιάδες ίσοδυναμούν με χίλιες χτεσινές.

—Και μήπως εκείνος που είχε χτές χίλιες δραχμές, έχει σήμερα έντεκάμιση χιλιάδες;

—Ο Βαρόκης σήκωσε τους ώμους τους, άπαυδησμένος.

—“Ε μά, αγαπητέ μου, θα είτανε παράλογο νομίζω, μέσα σε τέτοια συνολική καταστροφή να θέλουμε έμείς να μείνουμε άθιχτοι. Πάλι αυτό που σάς είπα είναι το καλύτερο. Γιατί θα έχετε βέβαια ύπ’ όψει σας ότι το πράμα δε θα σταματήσει εκεί. Σήμερα, μπορείτε ακόμα ν’ αγοράσετε μ’ έντεκάμιση. Αύριο όμως δε θα μπορείτε.

—Λέτε!

—“Ω χου! ‘Η βλακεία αυτού του ανθρώπου ξεπερνούσε κάθε άνεκτό όριο.

—Χαίρετε! του είπε ο Βαρόκης παίρνοντάς του με κοροϊδευτική διασύνη τή άψογο χέρι.

Καθώς όμως έκανε να ξεμακρύ-

νει, ο Μπερτάχης έβαλε τις φωνές, τόν ξανάπιασε.

—Γιατί δε σάς βλέπουμε πιά; Γιατί μάς άφήσατε. Πρέπει να σάς βλέπουμε!

Εϊτάνε φανερό πώς τή έλεγε έπηρεασμένος από ένα διάχυτο τρόπο, σαν τή παιδί που φοβάται μήπως μείνει στα σκοτάδια όλονό- νανο.

—Ναί, ναί, θα έρθω, ύποσχέθη- κε άόριστα ο Βαρόκης και συνέχι- σε τή δρόμο του.

—“Ηρθε κι’ ο φίλος σας ο κύ- ριος Ρονιάς! άκουσε από πίσω να τού φωνάζει ο Μπερτάχης, σαν εί- δος ύστατο έπιχί’ όημα.

Α, ώστε είχε γυρίσει ο Ρονιάς. ‘Ο Βαρόκης προχωρεί διαστικός, χωρίς άλλωστε να έχει πουθενά να πάει, μόνο και μόνο για να ξεκολ- λήσει από τόν ένοχλητικό συνομι- λητή. Γύρισε ο Ρονιάς. “Ενας λό- γος λοιπόν παραπάνω για να μην ξαναπατήσει εκεί κάτω. Έχει μιάν άξεκαθάριστη έντύπωση ότι ο Δή-

μος Ρονιάς, κάποιο δρόμο πριν ά- πό τόν πόλεμο, τού είχε πη ή τόν είχε άφήσει να καταλάβει πώς τή Χρηστίνα Λιόντα τήν αγαπάει. Κι’ ο Δήμος Ρονιάς είναι παράδοξος άνθρωπος. Μην άπορήσεις καθόλου αν τήν αγαπάει στ’ αλήθεια. Τρέ- χα γύρευε λοιπόν...

Η’

Είχε, πραγματικά, γυρίσει. Και παρουσιάστηκε κεί κάτω, στο γνώ- ριμο σαλονάκι με τή δυσανή χαρτί και τή νουσά λουλούδια στους τοί- χους. “Ηρθε έλάχιστα διαφορετικός απ’ ό,τι είχε φύγει — έτσι τούλά- χιστον έμοιαζε. Μονάχα πιο μαυ- ρειδερός είταν και πιο λιγνός, με τούς μεγάλους ώμους του κυρτωμέ- νους σαν από τή συνήθεια να ση- κώνουν ένα τεράστιο βάρος, άόρα- το. Χαμογελούσε καθώς και πρώτα γλυκά, με τόν τρόπο του εκείνο που είτανε σά να σου γυρεύει συμ- πάθειο για τήν παρουσία του. Πή- γε και ξαναπήρε σιωπηλά τή θέση του στο ντιβάνι, κώχηκε εκεί, μισο- ξάπλωσε. Κι’ ύστερα από λίγον καιρό είχε γίνει πάλι ένα φάντασμα φιλικό, οικείο, που διακοσμεί τή σπίτι χωρίς και να διαγλεί κανένα. “Έτσι τόν ένωθε κι’ ή Χρηστί- να. ‘Ο γυρισμός του τήν εύχαρι-

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

79

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

‘Απ’ τὶς πληροφορίες πού ἔπαιρνε δῶθε-κεῖθε, ρωτώντας ἀκόμη καὶ τὶς γυναικούλες στὴ γειτονιά, εἶχε μάθει πὼς τὸ ρεῦμα τοῦ γυρισμοῦ κόπασε, σταμάτησε, ἀκόμα κι’ οἱ τελευταῖοι ἀγνοημένοι εἶχανε φτάσει. Γιατὶ ἐκεῖνος ὄχι; Οἱ Γερμανοί, μπαίνοντας στὴν Ἑλλάδα, πρέπει νὰ τὸν βρῆκανε στὰ Γιάννενα, σ’ ἀνάρρωση ἀκόμα. Ἄρα τὸν αἰχμαλώτισαν. Ὑστερα, τί ἐγίνε; Τοὺς αἰχμαλώτους τοὺς εἶχανε ἀφήσει. Αὐτὸν γιατί; Ἡ μήπως μέσα στὴν παραζάλη τῆς ὀπισθοχώρησης, τὶς τελευταῖες ἴσως ἡμέρες, στοὺς βομβαρδισμούς, βρῆκε τὸ ριζικὸ πού εἶχε καταφέρει νὰ ξεφύγει ὡς τότε στὸν πόλεμο; Αὐτὸ θὰ εἶτανε φριχτό, ἡ Χρηστίνα δὲν τολμάει νὰ τὸ σκεφτεῖ.

Δὲν τολμάει κι’ ὅμως μὲ τὴν ἀπαισιόδοξη κλίση τοῦ χαραχτήρα της — μιὰ ἐκδήλωση κι’ αὐτὴ τοῦ ἀθεράπευτου ρωμαντισμοῦ της — ὀλοένα τὸ ἔχει στὸ νοῦ της, δὲν ἔχει

μάλιστα τίποτ’ ἄλλο ἀπ’ αὐτό. Ζεῖ ἀποκαρνωμένη, θολή, μέσα στὴν καταχνιά μιᾶς ἀδιάκοπης ἀπαντοχῆς, πού τῆς λύνει τὰ μέλη, πού τὴν ὑπνωτίζει. Ὅλα τ’ ἄλλα γύρω τῆς γίνονται ὀλοένα καὶ πιὸ ἀδιάφορα. Καὶ κάποιες στιγμές, σὰν ἀπολησμονιέται ὀλοτέλα, τῆς φαίνεται πὼς τὸ λάδι τῆς ζωῆς της ἔχει σωθεῖ, πὼς ἐπιζεῖ σὰ σκιά ἐνῶ τὸ κορμὶ της ἔχει πιὰ πεθάνει, πλέοντας ἀσύνειδα μέσα στὸ βουβὸ ρεῦμα ἐνὸς κόσμου ὑπερτάφιου, φωτισμένου ἀμυδρὰ ἀπὸ τ’ ἀντίφωγο ἐνὸς σούρουπου αἰώνιου, τεφροῦ.

Καὶ στὸ σπίτι της μέσα εἶταν ὀλοένα καὶ περισσότερο ἀπομονωμένη. Ὁ Λιόντας, βουτηγμένος ὡς τὸ λαιμὸ στὰ σαπούνια, στίς μούργες τοῦ «ἐργοστάσιου», δὲν ἐρχότανε παρὰ τὰ βράδια ἀργά, ξεθεωμένος, πεινασμένος, νυσταγμένος. Δὲν τὸν ἄκουγες νὰ μιλάει παρὰ γιὰ λάδια, καυστικὰ σόδες, ποιότητες, βάρη, δραχμές. Οἱ πρῶτες ἑλλεί-

σμα τοῦ νομίσματος, τὸν εἶχανε τρομάξει, ἔπεφτε λοιπὸν στὴ δουλειὰ μὲ τὰ μούτρα, παλεύοντας μὲ λύσσα νὰ κρατηθεῖ στὸν ἀφρό, τώρα πού, τέλος, εἶχε καταφέρει κι’ αὐτὸς νὰ γίνεῖ ὀπωσδήποτε οἰκονομικὰ ἀνεξάρτητος, ἀφέντης.

— Ἐδῶ εἶναι ὁ μεγάλος κάθος, τὸν ἄκουσε ἓνα βράδυ ἡ Χρηστίνα νὰ μονολογεῖ καθὼς γδυνότανε. Ἡ τοῦ ὕψους ἢ τοῦ βάθους!

Εἶταν ἀλλαγμένος πραγματικά, Μέσα του κι’ ὁ λαϊκὸς γλεντζές κι’ ὁ κουτσαβάκης ἀκαμάτης εἶχανε σβύσει, ἔκαναν τόπο σ’ ἓνα ἀνθρώπο τῆς δουλειᾶς, τῆς πιάτσας, φανατικὸ, λαχανιασμένο, ἀνήμερο. Εἶχε μπεῖ σ’ ἓνα εἶδος ὀριμότητα ὁ Λιόντας, δὲν ἔμοιαζε μὲ τὸν παλὸν ἐκεῖνο κοροῖδευτὴ πού τῇ ζωῇ τῇ μυριζόταν, ὡς τώρα σὰ γαρύφαλο καὶ τὴν ἀπόθετε ὕστερα, μερακλίδικα, στ’ αὐτὴ του. Ἐρχόνταν στιγμές, ἰδίως τὰ πρωῒνά, δταν σὴ κωνότανε νωρίς, χαράματα, γιὰ νὰ ντυθεῖ καὶ νὰ φύγει, πού ἂν ἔδλεπες τὸ μάτι του νὰ λάμπει καὶ νὰ πεταρίζε, θάλεγες πὼς κάτι ἰδιαίτερο ἔχει μυριστεῖ αὐτός, πὼς κάποια πνοὴ ἀγνωστῆ, μακρινῆ, ἔθε νὰ τὸν ξεσηκώσει, νὰ τὴν σκεῖ.

4ης αἰς κατοχῆς, 20

—Τ' άγώϊ ξυπνάει τόν άγωγιά-
τη, συνήθιζε νά λείι τώρα, χαμογε-
λώντας αίνιγματικά.

Κι' ή κουδέντα ούτῃ στο στόμα
του έπαιρνε ένα νόημα βαθύτερο ά-
πό τὸ συνηθισμένο.

Μ' όλο πού ή παρουσία του δέ
στάθηκε ποτέ δέδαια ψυχική συν-
τροφιά για τῇ Χρηστίνα, ή άδιάκο-
πη άπουσία του τώρα τῆς γινόταν
αίσθητή, γιατί έρριχνε τῇ θερμοκρα-
σία τοῦ σπιτιοῦ. Τὸ φετεινὸ καλο-
καίρι δὲν έμοιαζε καθόλου με τὸ πε-
ρυσινὸ. Ούτε παρέες πιά, ούτε γλέν-
τια, ούτε περίπατοι, καλὰ-καλὰ οὔ-
τε καν κινηματογράφος. Ἡ συντρο-
φιά εἶχε μισοσκορπίσει. Ὁ Χαρόπου
λος δὲν έρχόταν, συνεπαρμένος ἴσως
πάλι ἀπὸ τὰ περιοδικὰ εκείνα κύ-
ματα πού τὸν έξαφάνιζαν για δια-
στήματα άπροσδιόριστα. Ὁ Μπερ-
τάχης ξεπέφτε φανερά, μέρα τῇ μέ-
ρα. Στὴν άρχή, ή παρακμή του εἴ-
τανε καθαρὰ ήθική: Φοβόταν, έτρε-
με, έχανε τὰ νερά του βλέποντας
τῇ δραχμῇ όλοένα νά ξεπέφτει, τὰ
άποθέματά του νά χαμηλώνουν σαν
ύγρὸ πού έξατμίζεται. Ὑστερα, σὲ
κάνα-δυὸ μῆνες, άρχισε κι' ὁ πρα-
χτικὸς ξεπεσμός. Ὁ παριζιάνος φτώ-
χαινε όρατά, χεροπιαστά, έχανε τὸ
κολλάρισμά του, τῇ λάμπη του, οἱ
γραβάτες του ζαρώννανε. Ξέφτιζαν,
τὰ παπούτσια του παλιώναν, τὰ πού

κάμισά του έμεναν άπλυτα, εἶτανε
φανερὸ πὼς κάνει οικονομίες αίμα-
τηρές, τρέμοντας τὸ αύριο, παραζα-
λισμένος. Μονάχα ὁ Ρονιάς έρχό-
ταν, όμως κι' αὐτὸς τώρα, μετὰ τὸ
γυρισμό του, εἶχε γίνει παράδοξα
σιωπηλὸς, σχεδὸν κρυφὸς, μονάχα
με τὸν Τόλη κουδέντιαζε. Μιά-δυὸ
φορὲς ή Χρηστίνα, μπαίνοντας στο
σαλόνι, τοὺς έπιασε νά κόδουνε τὴν
κουδέντα άπότομα, μόλις φάνηκε
κείνη. Αὐτό, τῇ δαιμόνισε. Εἶχε μιάν
έντύπωση πὼς, γύρω τῆς, ύφαίνεται
μιὰ συνωμοσία σιωπῆς, πὼς ὅλοι
άποτραβιόνται ἀπὸ κοντά τῆς, κρυ-
φὰ συνεννοημένοι, για νά τὴν άφή-
σουνε νά πλαντάξει. Ἀπὸ καιρὸ κι-
όλας, χωρὶς νά λείι σὲ κανέναν τί-
ποτα, πάθαινε νευρικές κρίσεις, αὔ-
πνιες, άπαγοητεύσεις, ξαφνικὰ κλά-
ματα, μαῦρες σκέψεις. Κάτι μέσα
τῆς, έπίμονα καὶ για πολὺ τεντω-
μένο, εἶχε τσακίσει. Για πρώτη φο-
ρὰ έβλεπε πὼς ὁ πόλεμος αὐτός, μ'
όλο πού, φαινομενικά, τὴν εἶχε άφή-
σει ὡς τώρα άδιάφορη, κάτι βαθύ-
τερο τῆς εἶχε ροκανίσει.

Ἐνα δειλινὸ, βρισκότανε στο σα-
λόνι, μονάχη τῆς. Εἶτανε κιόλας άρ-
γά, τὸ σούρουπο κατέβαινε, γαλά-
ζιο, μ' ένα φῶς άργόσουρτο κ' ύ-
γρὸ, πού σκάλωνε στὰ κρύσταλλα,
στὰ πόμολα, στὰ τζάμια. Ἀπὸ τὸ
δρόμο, φωνὲς παιδιῶν έρχονταν, ένα

μακρυνὸ γαύγισμα σκυλιοῦ, μυρω-
διὰ φαγητοῦ ἀπὸ τῇ γειτονιά, ὅλα
τοῦτα ανάκατα μέσ' ἀπὸ τὴν άνοι-
χτὴ μπαλκονόπορτα, μαζί με τὴν
πλαδαρή, λιπαρὴ ανάσα τῆς μεγα-
λης ζέστης. Τέτοιες ὥρες, ή μονα-
ξιὰ γινόταν ακόμα βαθύτερη για
τῇ Χρηστίνα, άφόρητη, κι' όμως—
παράδοξο!—εὑρίσκε, καθὼς άπόψε,
μιὰ παράδοση ήδονῇ νά καθέται ἐ-
κεῖ, θεληματικά ξεμοναχιασμένη, καὶ
νά γεύεται κόμπο-κόμπο τὸ δηλητή-
ριο τῆς άπελπισίας τῆς. Τὰ μάτια
τῆς άπόψε εἶταν ὑγρά. Στὸ λαιμό
τῆς ένοιῶθε σφιγμένο, ένα λυγμὸ
πού δὲν έλεγε νά κυλήσει.

Σὲ μιὰ στιγμή, άκούει τὸ κου-
δούνι τῆς έξώπορτας. Ἀναρωτήθηκε
μηχανικά ποιὸς νά εἶναι. Ὁ Ρονιάς
ὄχι δέδαια, γιατί εἶχε περάσει πρὶν
μιστὴ ὥρα καὶ πήρε τὸν Τόλη νά πᾶ-
νε βόλτα. Ὁ Μπερτάχης. Οὔτε.
Τώρα τελευταία, εἶχε άρχισει ν' ά-
ραιώνει πολὺ τὶς έπισκέψεις του αὐ-
τός, ντροπιασμένος ἴσως για τὸν ξε-
πεσμό του. Ποιὸς λοιπόν:

Ἄκουσε τῇ Μέλπω ν' άνοίγει, τὸν
ξένο ν' ανεβαίνει. Δὲν σηκώθηκε ἀπὸ
τῇ θέση τῆς, στὴ ντορμέζα. Ἐνοιῶ-
θε τὰ μέλη τῆς μουδιασμένα, κάποια
μοιρολατρεία ὑλικὴ θάλεγε νά τὴν
συνεῖχε. Ὅποιος ήθελε
τῇ νοιάζει αὐτὴν:

Τὸν εἶδε νά μπαίνει,

ΑΤΟΥ

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

81

ΙΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

—Θά ξανάρθω, της είπε εκείνος χαμογελώντας μακρόθυμα. Γιατί είσαι; Σ' αγαπώ.

Θά ήθελε νά τον διώξει, νά μή τον άκούει πιά. Τόσο είταγε πιεστική μέσα της ή αίσθησις της κατάρτησής. Δέ μπόρεσε. Έκανε πως συνέχεται για νά τον διευκολύνει. Κι όταν εκείνος έφυγε, ζάρωσε μαάχη της, καθιστή, εκεί που δρισκόταν, άφίθκη, νά την πάλιζε τό σκοτάδι ενώ άνατριχίλες άπαινωτές τή συντάραζαν, ένα παράδοξο, μυστικό είσθημα φρίκης σά νά είχε έγκληματρησει και νά τη ζώονε τώρα τό πρώτα μηνύματα των πυρών.

Μονομιάς είχε νοιώσει τήν φυχή της άρωστη πολύ. Τίς ήμέρες που ακολουθήσαν, άκεφη, μαρμαμένη, έμεινε στό σπίτι της, χωρίς διάθεσι νά βγει έξω, ούτε καν για τήν πυωδή δόλτα στό μαγαζιά. Άσύχειδα άρχιζε νά νοσταλγεί —παράδοξο! — τή συντροφιά του Γουιά, τήν

κουθέντα του που είναι τόσο παρηγορητική, που άνακουφίζει μέ τήν ήρεμη τρυφερότητά της. Όμως εκείνος τώρα δέν προσφερότανε πιά, σάν άλλότε. Άποτραβηγμένος στή γυνιά του, άφινε κάποτε τό μάτι του νά πλανιώνται πάνω στή Χρηστίνα, άφαιρεμένα, ενώ ο νους του έμοιαζε νά γυρίζει άλλου, σέ κάτι που του άποροφούσε δλάνερη τήν προσοχή του. Δυό-τρεις άποπειρές της νά του παροδιάσει τό μυστικό, άπέτυχαν.

—Άημο, δέν είμαι τίποτα πιά για σένα, του λέει μία μέρα γελώντας μέ θλίψη και πιάνεται ή ίδια στην παγίδα τούτη που θέλησε νά του στήσει μέ φιλαρέσκεια. Ό τόπος της φωνής της γίνεται πικρός.

Τήν κοίταζε, άπομακρος, σά νά δυσκολευόταν ν' αναδυθεί στην έπιφάνεια. Τέλος:

—Χρηστίνα, της άποκρίνεται μέ κόπο, είσαι πολύ γυναίκα και γι' αυτό δρίσκεσαι έξω από τήν έποχή,

—Έγέρασα, έ; φευτογέλασε κείνη δίχως νά καταλαβαίνει.

—Μπήκαμε σέ μιάν έποχή που δέν είναι για τίς γυναίκες. Σέ μιάν έποχή άντρίκεια. Έσένα δ καιρός σου είναι αιώνας, άμετακίνητος, έξω από τήν Ιστορία, άπως δρίσκεται έξω από τήν Ιστορία ή φύση. Σήμερα έμεις είμαστε άναγκασμένοι νά ζήσουμε μέσα στό Ιστορικό ρεύμα, νά τό ύποστούμε ή και νά τό δημιουργήσουμε. Πρέπει, όσο κι' αν αυτό είναι σκληρό για τή γυναίκα σου περηφάνεια, νά παραιμερίσεις, νά τού κάνεις τόπο. Νά μή του φερθείς σάν άντίζηλη, γιατί τότε θά συντριθείς. Περιμένε νά ξανάρθει ο καιρός σου. Γιατί θά ξανάρθει, αυτό είναι βέβαιο.

—Δέν έχω καιρό νά περιμένω, του είπε βλοσυρά. Τά χρόνια περνούν.

Τήν κοίταζε στυλά, μ' ένα βλέμμα που πρώτη φορά του έβλεπε.

—Τότε θά σέ παραιμερίσω εγώ, έκανε παγερός. Δέν πρέπει νά μής σταθείς εμπόδιο.

Για καιρό πολύ ύστερότερα, άναθυμότανε μέ παράδοξη κακοκωφία αυτή του τήν κουθέντα και πάσχιζε άδίκα νά τήν έξηγήσει. Άκολουθώντας τή γυναίκα μέθοδο τά κρίνει όλα συναισθηματικά κ

ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΙΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

κουδέντα του που είναι τόσο παρηγορητική, που ανακουφίζει με την ήρεμη τρυφερότητά της. "Όμως εκείνος τώρα δεν προσφερότανε πιά, σάν άλλοτε. Αποτραβηγμένος στη γωνιά του, άφινε κάποτε τὰ μάτια του νὰ πλανιούνται πάνω στη Χρηστίνα, αφαιρεμένα, ενώ ο νους του έμοιαζε νὰ γυρίζει αλλού, σὲ κάτι που τοῦ απορροφούσε δλάκερη τὴν προσοχή του. Δυο-τρεις απόπειρές της νὰ τοῦ παραδιάσει τὸ μυστικό, ἀπέτυχαν.

—Δῆμο, δὲν εἰμαι τίποτα πιά γιὰ σένα, τοῦ λέει μιά μέρα γελώντας με θλίψη καὶ πιάνεται ἡ Ἰδία στην παγίδα τούτης που θέλησε νὰ τοῦ στήσει με φιλαρέσκεια. Ο τόπος τῆς φωνῆς της γίνεται πικρός.

Τὴν κοίταζε, ἀπόμακρος, σὰ νὰ δυσκολευόταν ν' ἀναδιθεῖ στην ἐπιφάνεια Τύχης:

—Χρηστίνα, τῆς ἀποκρίνεται με κόπο, εἶσαι πολὺ γυναίκα καὶ γι' αὐτὸ βρίσκεσαι ἔξω ἀπὸ τὴν ἐποχή.

—Εγέραςα, ἔ; φευτογέλασε καὶ νη δίχως νὰ καταλαβαίνει.

—Μπήκαμε σὲ μιὰν ἐποχή που δὲν εἶναι γιὰ τὶς γυναῖκες. Σὲ μιὰν ἐποχή ἀνδρικήα. Ἐσένα ὁ καιρὸς σου εἶναι εἰσώνιος, ἀμετακίνητος, ἔξω ἀπὸ τὴν ἱστορία, ὅπως βρίσκεται ἔξω ἀπὸ τὴν ἱστορία ἡ φύση. Σήμερα ἡμεῖς εἰσάστε ἀναγκασμένοι νὰ ζήσουμε μέσα στὸ ἱστορικὸ ρεῖμα, νὰ τὸ ὑποστούμε ἢ καὶ νὰ τὸ δημιουργήσουμε. Πρέπει, ὅσο κι' ἂν αὐτὸ εἶναι σκληρὸ γιὰ τὴν γυναίκεα σου περηφάνεια, νὰ παραμερίσεις, νὰ τοῦ κόψεις τόπο. Νὰ μὴ τοῦ φερθεῖς σάν ἀντίζηλη, γι αὐτὸ τότε θὰ συντριβεῖς. Περμένε νὰ ξεανάρθει ὁ καιρὸς σου. Γιατί θὰ ξεανάρθει, αὐτὸ εἶναι βέβαιον.

—Δὲν ἔχω καιρὸ νὰ περιμένω, τοῦ εἶπε βλοσυρά. Τὰ χρόνια περνοῦν.

Τὴν κοίταξε στυλά, μ' ἓνα βλέμμα που πρώτη φορὰ τοῦ ἔδλεπε.

—Τότε θὰ σὲ παραμερίσω ἐγὼ, ἔκανε παγερός. Δὲν πρέπει νὰ μὲς σταθεῖς ἐμπόδια.

Γιὰ καιρὸ πολὺ ὑστερότερα, ἀναθυμότανε με παράδοση κακοκεφιά αὐτὴ του τὴν κουδέντα καὶ πάσχιζε ἄδικα νὰ τὴν ἐξηγήσει. Ἀκολουθώντας τὴν γυναίκεα μέθοδο νὰ τὰ κρίνει ὅλα συναισθηματικὰ κ' ὁ-

ποκειμενικά, νόμιζε πὸς μοντεύει πίσω ἀπὸ τὴν ψυχρότητα τοῦ Ρονιά ἓνα πείσμα, τὴ ζήλεια. Αὐτὸ, φυσικά, τὴν ἔκανε με τὴ σειρά της νὰ πεισματώνεται κι' ἐκείνη, νὰ στρέφεται στὸν Στέφανο, μ' ὅλο που δὲν εἰσάκε πιά σὲ τοῦτο καρμιά γιὰ. Ἰσα-ἴσα: Ὑστερα ἀπὸ κάθε τους συνάντηση, ἡ ἀγωνία της μεγάλωνε, μὴ αἰσθήση παράδοξη, ἡ ἴδια ἐκείνη τοῦ πρώτου δειλινού, πὸς κάτι καταστρέφει ἀνεπανόρθωτα, πὸς ξεφυλλίζει ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο καὶ βέβηλα ἓνα λουλουδί. Ἄλλοιως τὸν εἶχε φανταστεί πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο αὐτὸ τοῦ τοῦ σύνδεσμο, ἄλλοιως τὸν εἶχε θελήσει: Σὰν κάτι ἀπειραγνὸ, ἀνέγγιγτο, κάτι που νὰ ἐξοραῖ τὴ ζωὴ, νὰ ἐξιδανικεύει καὶ νὰ ἐξαγνίζει. Καὶ νὰ τώρα! Μιά μοῖρα ἀνελήπη εἶναι θαρρεῖς δεμένη πίσω ἀπὸ τὰ ἔμματα τῆς Χρηστίνας, αὐτῆν: που τίποτα δὲν ἔλάνθανε καὶ δὲν κινήθηκε στὴ ζωὴ της ὅσο τὸ ἱδανικό: Νὰ τῆς μαζεύονται ὅλα, νὰ τῆς πέφτουνε στὴ λάσπη νὰ τῆς κυλιούνται στὸ δοῦλο. "Α, ναί, δὲ χωρεῖ ἀμφιβολία: Ὁ καθέννας ἔρχεται στὸν κόσμον τοῦτο με τὸ ριζικό του καὶ τὸ πιὸ χαϊράκακο ἀπ' ὅλα εἶναι τὸ ριζικό ἐκείνου που θέλουν νὰ κάνουν δυο φη τὴ ζωὴ.

Μήπως δὲ σμὸς μποροῦν σμὸ μιά γυναικα; Ὁ κρότος παραθυροφύτηχούσε στὴ χειμωνιάτικη σπιτί. Τὸ Μάρς ἀποῦν Ὁ Κῆν.

Νόμιζε πὸς "Ὑστερα ἐν ἄκουσε ἓνα βῆμα. Σὲ τὴν αἰκα πρός Εἶχε τὴν στῆς αἰκουρο φόρεμα γκοῖα, καὶ στὸ κεφάλαι καὶ κάπως με ἀνοικτὸν ἔκτε.

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

82

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Μπαίνοντας τὸ φθινόπωρο, ἡ Χρηστίνα ἔκανε μίαν ἀνακάλυψη πού τὴν ἄφησε γιὰ κάμποσες ἡμέρες σαστισμένη: Τὰ εἶδη τῆς καθημερινῆς ἀνάγκης ἔλειπαν ὅλο καὶ περισσότερο, ὁ κόσμος τρόμαζε, ἔβλεπε χλωμαζόντας τὸ χειμῶνα νὰ ἔρχεται κι' ὁμως, στὸ σπῖτι τοῦ Λιόντα δὲν εἶχαν ἀκόμα νοιώσει καθόλου τὸν ἀντικτυπο τῆς γενικῆς αὐτῆς ἔλλειψης. Εἰν' ἀλήθεια πῶς τίς τελευταῖες ἡμέρες τοῦ πολέμου, προτοῦ μπουνε οἱ Γερμανοί, ὁ Λιόντας εἶχε προλάβει νὰ κάνει ὅπωςδήποτε σοβαρὲς προμήθειες. Εἶτανε πάντα τοῦ προνοητικὸς, καλὸς νοικοκύρης — ἅ! καὶ αὐτὸ δὲ μπορούσε νὰ τοῦ τὸ ἀμφισβητήσεις. Καὶ τώρα ὁμως, τώρα πού ἡ γειτονιά γύρω ἀρχίζει νὰ στενάζει, πού οἱ διτρίνες καὶ τὰ ραφια τῶν μαγαζιῶν ἔχασκαν ἀδειανά, ἐκεῖνος, φτάνοντας τὸ δρόμο, θὰ κουβαλοῦσε πάντα κάτι, σὲ μικρὲς-μικρὲς ποσότητες ἢ καὶ δοκιμασμένους ἀπὸ ἕνα δλασμένο, ευχο-

παίδι πού εἶχε στὸ σαπουνάδικο, θὰ ξεφόρτωνε ἕνα σακκὶ ὁσπρια ἢ ἀλεύρι στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ του.

— Πού τὰ βρίσκεις; ἀπόρησε ἕνα τέτοιο βράδυ ἡ Χρηστίνα, χαμογελώντας ἀθελά της μ' ἐπιείκεια.

— Ποιά; Τὰ λεφτὰ ἢ τὰ πράματα; ρώτησε κείνος αἰνιγματικά.

— Τὰ πράματα.

— Γιὰ τὰ λεφτὰ θάπρεπε νὰ ρωτήσεις. Σὰν ἔχεις λεφτὰ, βρίσκεις ἀπ' ὅλα.

— Ὁ ἄλλος ὁμως κόσμος γιὰτι δὲ βρίσκει;

— Γιατί δὲν ἔχει λεφτάσασα! Ζουλάπι μου.

Ἡ ἀγνοία της σ' ὅλα τὰ ζητήματα τῆς πρακτικῆς ζωῆς εἶτανε τεράστια, ἀβυσσαλεά. Εἶχε μείνει πάντα τὸ κορίτσι τὸ θγαλμένο ἀπὸ μοναστήρι, πού δὲν ἀσχολήθηκε ποτέ του νὰ φάξει γιὰ κάτι, νὰ σκοτιστεῖ γιὰ ψώνια, τιμές, ποιότητες. Σὰν παντρεύτηκε κ' ὕστερα, εἶταν ὁ Λιόντας πού φρόντιζε γιὰ ὅλα. Καὶ στὸ νοῦ της, ἀόριστα, εἶχε δημιουργή-

γηθεῖ μιά ἐντύπωση πῶς ὁ μηχανισμὸς τοῦ σπιτιοῦ εἶναι αὐτομάτος, πατάς ἕνα κουμπὶ κι' ὅλα τὰ γρανάδια μπαίνουν σὲ κίνηση, καλολαδωμένα.

— Εἶχε γνωρίσει μὲ τὸ Λιόντα στενοχώριες οἰκονομικὲς—αὐτὸ μάλιστα—ἐγνοῖες γιὰ τὸ τί θὰ γίνῃ αὔριο. Τῇ λύσῃ ὥστόσο, τὴν ἔβρισκε πάντοτε κείνος. Συχνά, εἶτανε μιά λύση πού χρειαζότανε καὶ τῇ δικῇ της τῇ συνδρομῇ. Ὁ ρόλος της ὁμως, τότε, δὲν εἶτανε δυσκόλος. Τοῦ ἔλειπε ὄχι μόνον ἡ ἀρχικὴ ἐπινοήσι, ἀλλὰ κ' ἡ πρωτοβουλία, κ' ἡ ἐνθύνη.

Ἐνα βράδι τοῦ Ὀκτώβρη, βλέπει τὸ Λιόντα νὰ ἔρχεται καὶ νὰ ξεφορτώνει ἕνα ἀσυνήθιστον ὄγκο ἀπὸ τροφίμα, κι' ἀνάμεσά τους ὑποτίλιες κρασί, μάρκες ἀπὸ καιρὸ τώρα ἐλαφαισισμένες.

— Τ' εἶν' αὐτά;

— Θ' εἶ σοῦ πῶ.

Ἀνασκουμπισμένος ὁ ἴδιος, γωρὶς σακκάκι, τὰ ταχτοποίησε στὴ ντουλάπια, κρέμασε στὴν κουζίνα τὸ χοιρομέρι, δοκίμασε τὸ κρασί ἱκανοποιημένος, πλαταγίζοντας τὴ γλῶσσά του, κι' ἔδωσε στὴ Μίλπω ὁδηγίες γιὰ τὸ αὔριανὸ τραπέζι.

— Ἐχεις κανέναν καλεσμένο; ρώτησε φευτογελώντας ἡ Χρηστίνα.

— Ἐχω.

— Ποιόν; ἀπόρησε κείνη.

— Ἐνα Γελοῦστο στὸ βαγνέτο πῶς καίνομεν.

— Καὶ τὴν καμάτια του.

— Ἀπὸ φίλος.

— Ἀλλὰ.

— Ἀκρ.

Καὶ ἡ σφιγμένη γυναῖκα γι' αὔριο.

ἀξιοματικ.

Χλωμιά.

— Γερμ.

— Μην.

καὶ πρῶτο.

Καὶ πολὺ.

Δὲν τοῦ διασπλν.

στισμα.

μονάχος.

συμφέρο.

καὶ στὴν.

σαν νὰ ὁ.

σεις μεγά.

καὶ.

ἀπὸ.

ΣΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΤΟΥ κ. ΑΠΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Χρη-
που
ας σε
ερικής
οισσό-
δαπε
Έρχε-
Λιόντα
αυτὴς
αὐτῆς
τε-
προ-
όντας
όποτε
πάντα
ακέρως
νά του
δωρο-
αρκίζε
καὶ τὰ
ον, ἀ-
ε δὴ
σε
σι δο-
αχο-

παιδί πού εἶχε στὸ σαπουνάδικο, θὰ
ξεφόρτωνε ἕνα σακκὶ ὀσπρία ἢ ἄ-
λευρι στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ του.

—Ποῦ τὰ βρίσκεις; ἀπόρησε ἕ-
να τέτοιο βράδυ ἡ Χρηστίνα, χαμο-
γελώντας ἀθελά της μ' ἐπιείκεια.

—Ποιά; Τὰ λεφτὰ ἢ τὰ πράμα-
τα; ρώτησε κείνος αἰνιγματικά.

—Τὰ πράματα.

—Γιὰ τὰ λεφτὰ θάπρεπε νὰ ρω-
τήσεις. Σὰν ἔχεις λεφτά, βρίσκεις
ἀπ' ὅλα.

—Ὁ ἄλλος ὅμως κόσμος γιατί
δὲ βρίσκει;

—Γιὰτὶ δὲν ἔχει λεφτάααα! Ζου-
λάπι μου.

Ἡ ἀγνοιά της σ' ὅλα τὰ ζητήμα-
τα τῆς πρακτικῆς ζωῆς εἶτανε τε-
ράστια, ἀδυσσαλέα. Εἶχε μείνει
πάντα τὸ κορίτσι τὸ θγαλμένο ἀπὸ
μοναστήρι, ποῦ δὲν ἀσχολήθηκε πο-
τέ του νὰ φάξει γιὰ κάτι, νὰ σκο-
τιστεῖ γιὰ ψώνια, τιμές, ποιότητες.
Σὰν παντρεύτηκε κ' ὕστερα, εἶταν
ὁ Λιόντας ποῦ φρόντιζε γιὰ ὅλα. Καὶ
στὸ νῶ της, ἀόριστα, εἶχε δημιουρ-

γῆθαι μιὰ ἐντύπωση πὼς ὁ μηχανι-
σμός τοῦ σπιτιοῦ εἶναι αὐτόματος,
πατάς ἕνα κουμπὶ κ' ὅλα τὰ γρανά-
ζια μπαίνουν σὲ κίνηση, καλοαδω-
μένα.

—Εἶχε γνωρίσει μὲ τὸ Λιόντα
στενοχώριες οἰκονομικές—αὐτὸ μά-
λιστα—ἔγνοιες γιὰ τὸ τί θὰ γίνε-
αῦριο. Τῇ λύσῃ ὥστόσο, τὴν ἐβρίσκει
πάντοτε κείνος. Συχνά, εἶτανε μιὰ
λύση ποῦ χρειαζότανε καὶ τῇ δικῇ
της τῇ συνδρομῇ. Ὁ ρόλος της ὅ-
μως, τότε, δὲν εἶτανε δύσκολος. Τοῦ
ἐλεῖπε ὄχι μόνον ἡ ἀρχικὴ ἐπιπόνηση,
ἀλλὰ κ' ἡ πρωτοβουλία, κ' ἡ εὐ-
θύνη.

Ἐνα βράδι τοῦ Ὀκτώβρη, ἐλέπει
τὸ Λιόντα νὰ ἔρχεται καὶ νὰ ξεφορ-
τῶνει ἕνα ἀσυνήθιστον ὄγκο ἀπὸ
τρόφιμα, κ' ἀνάμεσά τους μπουτίλιες
κρασί, μάρκες ἀπὸ καιρὸ τώρα ἐξα-
φανισμένες.

—Τ' εἶν' αὐτά;

—Θὰ σοῦ πῶ.

Ἀνισκουμπωμένος ὁ ἴδιος, χωρίς
σακκάκι, τὰ ταχτοποίησε στὰ ντου-
λάπια, κρέμασε στὴν κουζίνα τὸ
γοιρομέρι, δοκίμασε τὸ κρασί ἱκα-
νοποιημένους, πλαταγίζοντας τῇ γλῶσ-
σά του, κ' ἔδωσε στὴ Μέλπω ὁδη-
γίες γιὰ τὸ αὔριανὸ τραπέζι.

—Ἐχεις κανέναν καλεσμένο; ρώ-
τησε ψευτογελώντας ἡ Χρηστίνα.

—Ἐχω.

—Ποῖον; ἀπόρησε κείνη.

—Ἐνα φίλο μου.

Γέλοῦσε διφορούμενα, γυρίζοντας
στὸ δάχτυλο τὴν ἀλυσίδα του. Φα-
νερὸ πὼς περίμενε, γιὰ νὰ ἐξηγηθεῖ,
καινούργια ἐρώτησή της.

—Καινούργιο φίλο;

Τὴν κοίταξε μισοκλείνοντας τὰ
μάτια του.

—Ἀστεῖέυομαι, εἶπε. Δὲν εἶναι
φίλος.

—Ἀλλὰ; τί εἶναι τότε; Ἐχθρός;

—Ακριδῶς!

Καί, υπογραμμίζοντας τὴ θυμό-
σοφῃ διάθεσή του, πληροφόρησε τὴ
γυναῖκα του πὼς εἶχε καλεσμένον
γι' αὔριο στὸ τραπέζι ἕνα Γερμανὸ
ἀξιοματικό.

Χλώμιασε ἡ Χρηστίνα.

—Γερμανό!...

—Μὴν τὰ χάνεις, τι διάολο! εἶ-
ναι πρώτης τάξεως παιδί, θὰ ἴδεις.
Καὶ πολὺ χρήσιμος.

Δὲν τοῦ ζήτησε πληροφορίες, μου-
διασμένη ἀκόμα ἀπὸ τὸ πρώτο σά-
στισμα, ὅμως ἐκείνος, τίς ἔδωσε
μονάχος του, ἐξήγησε πόσο εἶχανε
συμμερο νὰ τὸν περιποιηθοῦν, ἀφοῦ
καὶ στὴν προστασία του θὰ μπορού-
σαν νὰ ὑπολογίζουν, καὶ διευκολύν-
σεις μεγάλες εἶταν σὲ θέση νὰ τοῖς
κάνει, διαίτερα σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τὸ
ἐργοστάσιο καὶ τίς δουλειές γενικῶς.

Ἐμεινε γιὰ κάμποση ὥρα ἀμίλη-
τη, συλλογισμένη, ζαρωμένη. Τέλος
μὲ βαρεῖά ψυχὴ:

—Ἀλήθ

λαβαίνοντα

εἶχε σ' αὐτὴν

Τὸ δωμα

τὴν παρὰ

ταξὲ ἀπὸ

τα, ὑπέρ

καὶ ἡ οἰκ

Ἡ κυρί

ἔδω μέσα

ἦταν ἐστ

φορές. Κα

σε στὸ ἴδι

ὁ παρά

Ποῦ νὰ

Σὲ λίγ

ἦταν ὁ Μ

νόμο στὸν

ρο: «Θὰ

τις ἀπὸ

σ' ἕνα δω

πο καὶ κ

Μὰρς σ'

καὶ καὶ

μολογ

ἔχ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

83

—Γιάννη, τοῦ λέει, τὸ σκέφτηκες καλὰ αὐτὸ ποὺ θὰ κάνεις; Θὰ μπάραις στὸ σπίτι μας Γερμανό;

—Γιατὶ ὄχι; Ὁ πόλεμος, γιὰ μᾶς, τῆλειωσε.

—Τέλειωσε;

—Ἀμὲ τί;

Κρέμασε τὸ κεφάλι της, μὴ δρισκείνοντας τί νὰ πεῖ γιὰ νὰ ἐκδηλώσει τὴ δυσφορία της, τὴ ντροπὴ της. Ἀπὸ δημόσια ζητήματα δὲν εἶχε ποτέ της ἰδέα, εἴταν ἀνίκανη νὰ κρατήσει μιὰ συζήτηση σχετικὴ, σκοτεινὰ ὅμως ἐνοιώθε τώρα κάτι νὰ ἐσηκωνεταί μέσα της, νὰ σπαράξει.

—Τί θὰ πεῖ ἡ γειτονιά ποὺ θὰ τὸν ἰδεῖ νὰ μπαίνει; ρώτησε νομίζοντας πὼς ἐκφράζει ἔτσι τὴν ἀνησυχία της.

Τὴν καθυσύχασε, δρῆκε δικαιολογίες κι' ἐπιχειρήματα γιὰ ὅλα. Εἶπε λάβει τὰ πάντα ὑπ' ὄψιν του, ὅς βασιζέται σ' αὐτὸν καὶ δὲ θὰ μετανοήσει. «Πρέπει νὰ κάνουμε ὅτι μπορούμε γιὰ νὰ βγάλουμε πέ-

ρα τὴν περίστασιν», τῆς ἐξήγησε τέλος πολὺ σοβαρά. «Ξέρεις ὅτι τὸν χειμῶνα ποὺ ἔρχεται θὰ ψοφήσει ὁ κόσμος τῆς πείνας;» πρόσθεσε σὰν ὑστατο ἐπιχείρημα.

—Ὅπως ὅλος ὁ κόσμος κι' ἐμεῖς.

—Τὸ λὲς γιατί δὲν ξέρεις. Δοκίμασε πρῶτα τί θὰ πεῖ πείνα κ' ὕστερα τὰ λέμε.

Καὶ τῆς θύμισε τὸ παιδί τους τίς ὑποχρεώσεις τους ἀπέναντί του, τὸ χρέος ποὺ εἶχανε ν' αὐτοθυσιάστούν, ἂν εἴταν ἀνάγκη, γιὰ χάρη του.

Δὲν ἤξερε νὰ τὸν ἀντικρούσει, σὲ τέτοια πράματα εἴταν ἀνίσχυρη. Ὅμως δὲν πειθόταν, ὄχι, ὄχι, δὲν τὸ μπορούσε κι' ὅς μὴν ξέρει νὰ πεῖ γιατί.

—Νὰ λείψω ἐγὼ καλύτερα, ἔκανε στὰ τελευταῖα, ἀτολμα. Νὰ φάτε μόνοι σας καὶ νὰ τοῦ πείς πὼς εἶμαι ἄρρωστη.

Μὲ μιᾶς ὁ Λιόντας ὠργίστηκε. Τί! Θὰ τὸν ἄφηνε ἐκτεθειμένο; Θὰ

ἔκανε τέτοια προστυχιά; Ἀντὶ νὰ τὸν περιποιηθοῦν τὸν ἄνθρωπο, νὰ τὸν προσβάλουν; Τὸ συλλογίστηκε αὐτὸ καλὰ; Καὶ ξέρει πόσο εἶναι ἐπικίνδυνον;

—Ξεχνᾷς, τῆς εἶπε πικρὸς, ὅτι καλεσμένος μας ἢ ὄχι, εἶναι ὁ ἀφέντης.

—Τότε... τότε καλύτερα δὲν εἴτανε νὰ μὴ τὸν φέρεις ἐδῶ;

Χτύπησε τὴ γροθιά του στὸ τραπέζι.

—Σῶνουν τὰ λόγια! Θὰ γίνεῖ ἐκεῖνο ποὺ θέλω ἐγώ.

Θ'.

Ὁ χειμῶνας εἶχε μπεῖ καὶ προχωροῦσε βαρὺς, δύσκολος γιὰ τοὺς Ρονιάδες. Σάμπως κ' ἡ στιγμή ἐκείνη ὅπου ἡ Λίτσα ἔφτυσε στὰ πρόθυρα τοῦ γάμου, νὰ εἶχε σταθεῖ ἡ τελευταία ἀναλαμπὴ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ἀπὸ τότε κι' ἐμπρὸς μιὰ σκοτεινιά ἀρχίσε, συνέφιασμα ποὺ πῆγαινε δαραίνοντας ὅλοένα.

Εἴτανε πρῶτα-πρῶτα ἡ καθημερινὴ ἀνάγκη τῆς τροφῆς, πρόβλημα ἀπὸ στιγμήν σὲ στιγμήν ὅλο καὶ πιὸ πολὺπλοκο. Ἡ Λίτσα, ποὺ ἴσαμε τώρα τὰ ἔβγαζε πέρα περίφημα, ποὺ τοὺς ἐβόλευε μὲ ἀνεση ἀλλὰ καὶ μέτρο, δρέθηκε μονομιᾶς πελαγωμένη. Τὰ τρόφιμα εἶχανε λείψει, οἱ τιμὲς ἀνέβαιναν. Χορειάστηκε πολὺ γο-

σα νὰ τοῦ σφραγιστοῦν ἐντεῖθεν στοιχεῖ δρῆκε Ρονιάδ κοῦνε λογιὰ γίνουμ τα-πρ ρους νε τὸ

νιά, ἔκαλὸ ξετε

Ἄρ τους ποιὸς νόρεξ μεριδ

Ἡ στὸ ἀνακα

Εἶχε τοῦ δ

τὸ στ εἶχανε πὸ τ

ποτα

ΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

έφθηκες
Θά υπά-
νω,
για μ'ας,

μη δρι-
α έκδηλώ-
ή ντροπή
ατα δέν
άνικανη
σχετική,
ρα κάτι
να σπα-

που θα
σε νομί-
την άνη-

δικαιολο-
όλα. Εί-
σφιν του,
εί δε θα
κάνουμε
ουμε πέ-

ρα την περίστασιν, της εξήγησε τέ-
λος πολύ σοβαρά. «Ξέρεις ότι τον
χειμώννα που έρχεται θα ψοφήσει ο
κόσμος της πείνας;» πρόσθεσε σαν
ύστατο επιχείρημα.

—“Όπως όλος ο κόσμος κι' έ-
μεις.

—Τό λες γιατί δέν ξέρεις. Δοκί-
μασε πρώτα τί θα πεί πείνα κ' ύ-
στερα τὰ λέμε.

Και της θύμισε τό παιδί τους
τις υποχρεώσεις τους απέναντί του,
τό χρέος που είχανε ν' αυτόθυσια-
στούν, αν είχαν ανάγκη, για χάρη
του.

Δέν ήξερε να τον αντικρούσει, σέ
τέτοια πράματα είχαν ανίσχυρη. “Ο-
μως δέν πειθόταν, όχι, όχι, δέν τό
μπορούσε κι' άς μην ξέρει να πεί
γιατί.

—Να λείψω εγώ καλύτερα, έκα-
νε στα τελευταία, άτολμα. Να φά-
τε μόνοι σας και να του πεις πως
είμαι άρρωστη.

Με μιάς ο Λιόντας άργίστηκε.
Τί! Θα τον άφηνε έκτεθειμένο; Θα

έκανε τέτοια προστυχιά; ‘Αντί να
τον περιποιηθούν τον άνθρωπο, να
τον προσβάλουν; Τό συλλογίστηκε
αυτό καλά; Και ξέρει πόσο είναι
έπικίνδυνος;

—Ξεχνάς, της είπε πικρός, ότι
καλεσμένος μας ή όχι, είναι ο ά-
φέντης.

—Τότε... τότε καλύτερα δέν εί-
τανε να μη τον φέρεις εδώ;

Χτύπησε τη γροθιά του στο τρα-
πέζι.

—Σώνουν τὰ λόγια! Θα γίνει
εκείνο που θέλω εγώ.

Θ'.

‘Ο χειμώννας είχε μπει και προ-
χωρούσε βαρύς, δύσκολος για τους
Ρονιάδες. Σάμπως κ' ή στιγμή έ-
κείνη όπου ή Λίζα έφτασε στα πρό-
θυρα του γάμου, να είχε σταθεί ή
τελευταία αναλαμπή της κοινωνικής
τους ζωής, από τότε κι' έμπρός μιά
σκοτεινιά άρχισε, συγνέφιασμα που
πήγαινε δαραίνοντας ολοένα.

Εΐτανε πρώτα-πρώτα ή καθημερι-
νή ανάγκη της τροφής, πρόβλημα ά-
πό στιγμή σέ στιγμή όλο και πιο
πολύπλοκο. ‘Η Λίζα, που ίσαμε τώ-
ρα τὰ έβγαζε πέρα περίφημα, που
τους έδόλευε με άνεση αλλά και μέ-
τρο, δρέθηκε μονομιγής πελαγωμένη.
Τὰ τρόφιμα είχανε λείψει, οι τιμές
άνέβαιναν. Χορείαστηκε πολύ γρηγο-

ρα να περιορίσει την κατανάλωση
του σπιτιού, να παρατήρει κάθε
φροντίδα για την ποιότητα και να
έντεινει τον άγώνα της για τις πιο
στοιχειώδεις ανάγκες. Σε τούτο δέν
δρήκε αντίρρηση από κανένα, οι
Ρονιάδες εΐτανε μαθημένοι να ύπα-
κουνε πάντα στα προστάγματα της
λογικής. Εύκολα μπορούσαν να
γίνουνε λιτοδίαιτοι, αρχίζοντας πρώ-
τα-πρώτα από τους ίδιους τους γέ-
ρους που θέλησαν τώρα να δώσου-
νε τό παράδειγμα.

—‘Εμεις, δήλωσε ή κυρία Ρο-
νιά, έχουμε λιγώτερη ανάγκη από
καλό φαί. ‘Εσείς οι νέοι να κοιτά-
ξετε να συντηρηήτε.

‘Αρχισε έτσι μιά άμιλλα μεταξύ
τους ποιος θα τρώει τό λιγώτερο,
ποιος θα δρίσκεται συχνότερα ξα-
νόμενος, ποιος θα παραχωρεί τό
μερίδιό του στους άλλους.

‘Η παρουσία ώστόσο του Δήμου
στο σπίτι τους εΐτανε μιά μεγάλη
ανακούφιση κι' όχι μονάχα ήθική.
Είχε καλό μισθό από τη δουλειά
του ο Δήμος, βοηθούσε σημαντικά
τό σπίτι, τώρα που τὰ εισοδήματα
έχανε λείπει, που δέν απόμνε ά-
πό τό μέρος του πατέρα άλλ-
ποτα από τη σύνταξη. Βέ-
ξετρυπώνει τρόφιμα, να έ-
συνδυασμούς, καθώς άλλο-
ταν Ικανός.

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

84

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Παρέδινε τῇ χρηματικῇ συνεισφορά του στὰ χέρια τῆς Λίτσας, πού ἔμενε πάντα ὁ κοινὸς δι-
σχειριστής. κι' ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα
δὲν ἀνακατευόταν. Ἡ προσαρμογὴ
στὴν πρακτικὴ ζωὴ δὲν εἶχε σταθεῖ
ποτέ ἡ δικὴ του ειδικότητα. Τοὺς
πρώτους ὅμως μῆνες τοῦ χειμῶνα,
κάποιες γνωριμιές του ἀπὸ τὸ ἐρ-
γαστάσιο, κάποιοι χτεσινοὶ συστρα-
τιώτες πού τὸν συνάντησαν πάλι
στὴν πολιτικὴ ζωὴ κ' εἶχανε στὰ
χέρια τους δουλειὰς τῆς ἀγορᾶς,
τοὺ φάνηκαν ἀληθινὰ χρήσιμοι. Βο-
ήθησε ἔτσι, ἀπὸ τὴν πλευρὰ του,
ἴστω κι' ἔμμεσα, νὰ γίνονταν μερι-
κὲς προμήθειες γιὰ τὸ σπίτι.

Ξάφνου, ἐκεῖ τὶς παραμονὲς τῶν
Χριστουγέννων, ὁ στρατηγὸς ἔπαθε
μιά καρδιακὴ προσβολή. Εἶτανε κά-
τ' πραγματικὰ ἀναπάντεχο. πού
τοὺς ἀνεστάτωσε, γιατί ὁ πατέρας
ἴσαμε τώρα εἶχε ὑγεία σιδερένια,
γερούσε σὰ βράχος πού χαρακώ-
νται, σχίζεται ἀπὸ βροχὲς κι' ἀ-
σπροτελέκτια, μὰ δὲν κλονίζεται συ-

θέμελα ποτέ. Ὁ γιατρός ὁ Χατζη-
λούς, ἀμφηφώντας τὴν ἀπαγόρευση,
χρειάστηκε νὰ τρέξει στὸ σπίτι νύ-
χτα.

—Δὲν εἶναι τίποτα σοβαρό, γιὰ
τὴν ὥρα τοῦλάχιστον, τοὺς πληρο-
φόρησε θγαίνοντας ἀπὸ τὴν κάμα-
ρα τοῦ ἀρρώστου. Περισσότερο ὅμως
κρίνω νὰ σὰς πῶ τὰ γνωστά: Πὼς
καλὸ εἶναι στὸ ἐξῆς ν' ἀποφεύγει
καὶ τοὺς κόπους καὶ τὶς συγκινή-
σεις.

Ἡ κυρία Ρονιά ἔκλαιγε.

—Γιατρέ, ἔλεγε, γιατρέ, αὐτὸς
νὰ πάθει καρδιά, πού εἶτανε πάντα
τοῦ ὅσο γερός!

Τὸ ἀπλοϊκὸ της τὸ μυαλὸ δὲν κα-
τάρθωνε νὰ χωνέψει πὼς γίνεται ἑ-
νας ἄνθρωπος πού ἀρρωσταίνει νὰ
εἶναι τὴν προηγούμενη μέρα καλὰ.

—Ἐχόντες, παρατήρησε ὁ Χα-
τζηλούς, ὅτι εἴμαστε σκλάβοι.

—Ἐ καὶ λοιπόν;

Τὸν κοίταζε σαστισμένη, τεντώ-
νοντας τ' ἀγαθὰ της, ἡμερα μάτια.

—Δὲν μαντεύετε τί σημαίνει αὐ-
τὸ γιὰ τὸν ἄντρα σας;

Τότε κατὰλαβε. Ναι, ναι, εἶπεν
ὁλοφάνερο, ὁ στρατηγὸς εἶχε μεί-
νει ἀμύλητος ὅλον αὐτὸ τὸν καιρὸ,
φαινομενικὰ ψυχραῖμος, ἀτάραχος,
ὅμως μέσα του ἐβράζε, δὲ χωρεῖ
ἀμφιβολία. Ἡ σκληριὰ εἶτανε γι'
αὐτὸν κατάσταση προσωπικῇ, δρᾶ-
μα ἀτομικὸ πού τὸ ἀντιμετωπίζει
ὁλομνησχος κι' ἀναμετρεῖται ἀμεσα,
δρῆτος, μὲ τὴ μοῖρα. Δὲ, ἔπαιζε ὁ
λό ἂν στὴν πτώση τοῦτῃ εἶχε μα-
ζὶ τοῦ σύντροφο δάκερο τὸ ἔθνος.
Ἡ ψυχολογία του εἶτανε ψυχολογία
πολεμάρχου, ἀρχηγού, πού δὲν ἔ-
χει τὴν ἀνακούφιση νὰ ἐξαφανίζεται
μέσα στὸν ἀριθμὸ. Σ' ὅλες τὶς με-
γάλες ἐθνικὲς στιγμὲς, ὁ στρατι-
γὸς Ρονιάς εἶχε συνηθίσει νὰ θεω-
ρεῖ τὴν προσωπικὴ του εὐδυνὴ ὑ-
ξημένη.

Ἀνέλαβε κάπως γρήγορα ἀπὸ
τὴν ἀρρώστειά του καὶ ξανάρεθε νὰ
καθίσει ζωντὸς, μονάχα λιγάκι
χλωμός, στὴν τραπεζαρία, ἀνάμεσα
στὴ συγκεντρωμένη οἰκογένειά του.
Ἐμοιαζε εὐχαριστημένος πού τοὺς
ἔδλεπε ὅλους ἐκεῖ γύρω του, μ' ὁ-
λο πού εἶχε γίνει τώρα ὥσῳ πιὸ
λιγώλογος ἀπὸ ἄλλοτε, περισσότε-
ρο σκεπτικός. Ἐξω δὲν ἔδγαине σχε-
δὸν καθόλου. Μοναδικὴ συντροφιά
πού τὸν ἀνακούφιζε εἶταν ἡ γυναῖκα

του, κάπου-κάπου ὁ Χατζηλούς.
Ὁ γιατρός ἐν' ἀλήθεια πὼς ἔρε-
τανε τώρα σπανιότερα, μπορεῖ κι'
ἀπὸ στενοχώρια γιὰ τὸ ἀναισθησι-
στὴς Λίτσας πού χόλαζε. Ὁ ὑποψ-
φίος γαμπρός, βρίσκοντας αἰτία
τὴν κατάστασιν εἶχε ἀποσύρει τὴν
πρότασή του.

Τώρα ὁ ἀγὼνας γιὰ τὴν καθημε-
ρινὴ συντήρησιν εἶχε κορυφωθεί. Εἶ-
τανε περὶ τὸ πῶς νὰ φάσκει γιὰ
τρόφιμα, ἀφοῦ τρόφιμα δὲν ὑπάρχαν.
Πεθαῖναν οἱ ἄνθρωποι στοὺς δρό-
μους, δίπλα στοὺς τεκεῖδες τῶν
σκοιτιδιῶν, ἀφοῦ τοὺς εἶχανε τοῖς
ἀγῶνα ψαχουλεύει. Τὰ βράδια, κά-
τ' ἀπὸ τὰ παράθυρα, ἀκούγες νὰ
περιναῖ μακρόσυρτο καὶ τρέμα-
λιαστὸ τὸ κλάμα τῶν πεινασμένων.
Ἡ Λίτσα, βοηθημένη ἀπὸ τὴ Ντίνα,
ἐρχότανε κάθε μεσημέρι ἀπὸ τὸ
συστάσιο κοιβαλώντας τὰ δοῦλα
μὲ τὸ χυλὸ ἢ τὰ κρόδαστα φα-
λία. Τώρα οὔτε ἡ σύνταξιν τοῦ πα-
τέρα, οὔτε τοῦ Δήμου ὁ μισθὸς
μπορούσανε σὲ τίποτα νὰ βοηθ-
σου. Γιὰ τὸν καιρὸ τὸ λάδι, γιὰ
τὸ σπερὶ τὸ σιτάρι, εἶχαν ἄρχει
νὰ ξεπουλᾶνε τὸ σπιτικό. Δώσανε
πρώτα τὰ κομποτεχνήματα, λέγον-
τας μεταφῶς πὼς εἶναι δώδεκα
περιττά, ἐκὼς ν' ἀντικαταστα-
θοῦ, διὰν θὰ ξανάρχονταν καλὴ ἡ
μέρες.

ΒΕΝΑ

84

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

85

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

"Υστερα άραίωσαν τὰ άσημικά τους, τὰ χαλιά, τὰ σκεύη του σπιτιού. "Ολ' αὐτά, φυσικά, έφευγαν από τις προίκες τῶν κοριτσιῶν, ἡ κυρία Ρονιά, παρ' ὅλη τὴν εὐπιστία της, τὰ έκλαιγε κρυφά, ὀδηγημένη ἀπὸ τὸ ἄσφαλτο ἑνστικτο τῆς μητέρας. Τέλος, ἐκεῖ κατὰ τὸν φλεβόρρη, ἀναγκάστηκε νὰ βάλει χέρι καὶ στὰ χρυσαφικά. Εἶταν ἡ τελευταία της ἐλπίδα, ἕνας σπαραγμός, κειμήλια οἰκογενειακά, θυμητικά τῆς μάνας της, ὧρα γαμήλια, τὸ καθένα τους κι' ἀπὸ μιὰ ἱστορία, κι' ἀπὸ μιὰ εὐτυχία ἀξέχαστη, κι' ἀπὸ ἕνα ἱερό.

"Ἡ αἴσθηση τούτη τῆς ἱεροσυλίας δίσποζε τώρα μέσα της, πρεστική, κάθε φορά πού ἀνοίγε τὴν κασσετίνα της γιὰ νὰ ξεπουλήσει κάτι. Εἶχε τὴν ἐντύπωση πὼς γδύνει τὰ λείψανα τῶν γονικῶν της, πὼς ληστεύει τὰ κορίτσια της, πὼς ἀσυντελεῖ γιὰ ἀνάγκες ταπεινὲς τάματα ἁγιασμένα. Ντροπιασμένη, τρέμον-

τας σὰν ἐγκληματίας πού προοιδαζεται τίς τύψεις του, ἐμπιστευόταν ἕνα-ἕνα τὰ κοσμήματά της στὴ Λίτσα, πού θ' ἀναλάβαινε νὰ τὰ πουλήσει σ' ὅσο μποροῦσε καλύτερη τιμή.

Στὴν ἀρχὴ αὐτὸ γινότανε κρυφὰ ἀπὸ τὸ στρατηγό. "Οχι πὼς τὸν φοβόντανε μὴ φωνάξει. Ἀλλὰ ἀπὸ μιὰ σεμνότητα γυναικεία, νὰ μὴ τὸν προσβάλουνε σὰν ἄντρα, νὰ μὴ δείξουν ὅτι νοιώθουνε τὴν ἀδυναμία τῆς οἰκογένειας νὰ σταθεῖ δρθία σὰν, ἄλλοτε, στηριγμένη στὸ γερό του μπράτσο. "Υστερα, φυσικά, ἐκείνος τὰ ἔμαθε, ἀφοῦ εἶταν ἀδύνατο πιά νὰ τοῦ ἐξηγήσουνε πὼς τὰ δούλευνε πέρα. Παράδοξο: Δὲν, ἔδειξε καμμιά συγκίνηση, τὸ θεώρησε λογικὸ κι' ἀναγκαῖο. Ἀπὸ λίγον τώρα καιρὸ ἔμοιαζε σὰν ἀφαιρεμένος, ἡ σιωπὴ του ἔκρυβε μιὰν ἀπουσία, κάτι κρυφὸ θάλεγε, πὼς τὸν δουλεύει, κάτι πού δὲ μποροῦσε νὰ τὸ μαντέψει συγκεκριμένα κανεὶς.

Ἐάφνου, ἕνα βροχερὸ βράδυ πού οἱ γυναῖκες εἶχανε τραδηγεῖ ἀπὸ ναιρὶς στὶς κἀμαρές τους νὰ κοιμηθοῦν, ὁ στρατηγὸς παρατάει τὴν ἡμεριδίε πού διάβαζε καὶ κορφώνει τὰ μάτια στὸ γυνὶ του. Βρίσκονταν κ' οἱ δύο τους στὴν τραπεζαρία, τὸ φῶς ἔπεφε συγκεντρωμένο ἀπὸ τὸ στρογγυλὸ ἀμπαζοῦρ πάνω στὸ ξεστρωμένο τραπέζι. "Ο ἄνθρωπος, μὲ τοὺς ἀγκῶνες στηριγμένους ἐκεῖ, τὸ πρόσωπό του μέσα στὶς ταλάμες, ἔμοιαζε νὰ κοιμάται καθιστός.

—Νυστάξεις; ρωτᾷ ἐ τῆς πόας.
Τινάχτηκε ὁ γυνίος. Δὲν τὴν περίμενε αὐτὴν τὴν ἀποστροφή ἀπὸ τὸν ἀμίλητο γέροντα.

—"Οχι, ἔκανε σατισμένος ἐνὺ τὰ μάτια του. Ἐπαίξαν πληγωμένα ἀπὸ τὸ ἔαφνικὸ φῶς. "Ἡ ὤψη πού εἶχε ξεσκεπάσει εἶτανε τραγική, τυραγνισμένη. Κοιτάχτηκαν γιὰ λίγες στιγμές.

—Τί γίνεται ἔξω; ρωτᾷ ἐ τῆς στρατηγός.

—Τί γίνεται;
—Καντεῦι ἕνας χρόνος.

"Ο ἄνθρωπος ἔκανε νὰ ρωτήσῃ ἀπὸ τί πρῶμα, ἀλλὰ σύγκαιρα κατάλαβε. "Ἐνας χρόνος πού εἴμαστε σκιά βοιζ, ἤθελε νὰ πῇ ὁ πατέρας του.

—Ναί, ἕνας χρόνος, κάνει βαρύ-

θυμος κι' αὐτός.
Μιὰ παύση. "Υστερα:

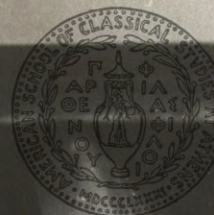
—Δὲν ἔχει τίποτα νὰ μοῦ πῇ;
"Ἡ ἐρώτηση τοῦ στρατηγοῦ εἶταν ἀμεση, ὠμή. Τὰ μάτια του κορφώνονταν ἐπιμονα πάνω στὸ γυνὶ του.

Τότε ἐκεῖνος κατάλαβε. Χαιρογέλασε ἄγνῶ. Σηκώθηκε ἄργα, ἔβλεπε βόλτα τὸ τραπέζι, στάθηκε πίσω ἀπὸ τὴν πολυθρόνα τοῦ πατέρα του κι' ἀκούμπησε τίς δύο του παλάμες στους ὤμους τοῦ στρατηγοῦ.

—"Ἐχω, εἶπε. "Ἐχω. "Ομως καλύτερα νὰ περιμένεις λίγο. Φτάνει νὰ ἔβρεις πὼς ἔχω νὰ σοῦ πῶ.

Τίποτ' ἄλλο δὲν εἰπώθηκε στὴν τραπεζαρία κείνο τὸ βράδυ. Ἀπὸ τὴν ἄλλη ὁμως ἡμέρα οἱ γυναῖκες πού δὲν ἤξεραν τίποτα, φυσικά, περιρρανεύτηκαν πολὺ βλέποντας τὸν στρατηγὸ μεταμορφωμένο. Εἶχε γίνει εὐθυμὸς, εὐκίνητος, μιλούσε νῆσι καθὼς στὸν πολεμὸ καὶ ἐν κῆρῳ, χωράτευε, ἔμοιαζε, μὲ μιὰ λίξη νὰ ἔχει ἔσανοιούσει.

"Ἀμῶνες βωτερα ἀπ' αὐτὴν, λίγες ἡμέρες ἀργότερα, ἤρθε ἡ σειρά τῆς Λίτσας. Τὴν ἐμίσηε ὁ ἄνθρωπος, ἐνὰ βράδυ, στὴν κἀμαρά του, μετὰ τὸ φαί. Δὲν εἶτανε μονάχα πὼς τῆς εἶχε ἐμπιστοσύνη ἀπόλυτη, περισσὸ τερο ἀκόμα παρ' ὅτι σ' ἕνα ἄντρα.

Σηκώθηκε καὶ τῆς ἔδωσε τὸ χερί του. Κοιτάχτηκαν στὰ μάτια. Ἀπὸ τὸν ὅτι τοὺς τὰ βλέμματα, τοῦ ἄνθρωπου εἶτανε τὸ πιὸ συγκινημένο. Ἐκεῖνη, στεκόταν ἀλύγιστα καὶ σοβαρή.

Τῆς μιλοῦσε ὦμα, χωρὶς τῆς πε-
ριφράσεως τῶν κοινωνικῶν τύπων
ποῦ θὰ εἶταν φυσικὲς ἐλλο-
γισμοὶ σ' ἀδελφὸ κι' ἀδελφὴ.
Τῆς Λίζας τὸ ἐλέφαντ δὲν

«Η πρώτη αυτή φορά ήρθε έστε-
ρα από τρεις ήμερες. Τά σημειώμα-
τα, η Λίζα, τά πήρε από τή Δήμη-
σέ πολύ ψηλά δοκτυλογραφημένα
χαρτιά, διπλωμένα στά όχτώ, κα-
τά έχωσε στά πόδια της τσάντας της,
πού την είχε πριν κατάλληλη
Εγκύσει. Την ξανάρωσε από πού
έτσι πού να μή φαίνεται τό παρο-
μικρό. Κί' άν ακόμα την έπιανό
καί ψαχώνευαν την τσάντα της, έ-
θα έβρισκαν άλλο από μερικά χα-

Τὸν κοίταξε γὰρ εἰς αὐτὴν
σπασμένη. Ὁ μυστικός πόλεμος
τὴν ἔκλειψε στὴν ἀρχὴ τοῦ, ἔπειτα
εἶχε ὀδυνητὰ ἀκούει γι' αὐτὸ
λοπόν καὶ ἐπληρώσει σπασμένη
καὶ μεγάλῃ ἐπιθυμίᾳ.

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

87

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Εἶχαν συνηθίσει κιόλας νὰ θεωροῦν τὴν Ἑλλάδα ἀπομονωμένη μὴ σὲ μίαν ἀδιapέραστη νύχτα σκλαβιᾶς, τὸν ὑπόλοιπο κόσμον, τὸν ἐλεύθερο μακρινὸν σὺν ἀπώτατο ἀστέρι. Δὲν εἶχε φανταστῇ ὡς τώρα ἡ Λίζα πῶς μπορεῖ νὰ ὑπάρχει ἐπικοινωνία ἀνάμεσα στὶς δυὸ τούτες τόσο διαφορετικές σφαίρες ζωῆς, τὴν Κόλαση καὶ τὸν Παράδεισον. Μ' ὅλο ποὺ οἱ ζωῆρες συγκινηθεῖς δὲν εἶχανε στὴν ἰδιοσυγκρασία της, τὴ στιγμὴ τούτῃ χτύπησε δυνατὰ ἡ καρδιά της.

Στοῦ Λιόντα, ὁ Δῆμος συνήθιζε ἀκόμα νὰ πηγαίνει, ἂν κι' ὄχι τόσο ταχτικά ὅσο πρὶν. Μονάχα τοῦ Τόλη ἡ φίλια τὸν τραβοῦσε ἀκόμα κεῖ κάτω. Γιὰ τὴ Χρηστίνα, χωρὶς κι' ὁ Ἰδιος νὰ τὸ ξέρει πῶς, ἡ καρδιά του σὰ νὰ εἶχε κρυώσει, ἄλλα ἐνδιαφέροντα, ἀμεσώτερα, τὸν ἀπορροφοῦσαν τώρα. Εἶχε πάψει ἄραγε νὰ τρέχει γι' αὐτὴν τὸ πάθος ποὺ πυρπόλησε τόσα χρόνια τὴ ζωὴ του; Δὲ μπορεῖ νὰ τὸ πεῖ. Σκοτεινὰ, μαντεύει πῶς θὰ τοῦ εἶναι ἀξύναντο νὰ θεώσῃ ὁλότελα, νὰ πάψει τελειω-

τικά νὰ τὴ βλέπει. Εἶναι μῆπως μὴ συνήθεια; Ἀπομεινάρει τελευταῖο τῆς φωτιάς ποὺ ἔχει σβύσει; Δὲν κόβεται νὰ τ' ἀναρωτηθεῖ. Πηγαίνει ἀκόμα νὰ κουνιάσει στὸ ντιβάνι τοῦ δάφους ὅταν οἱ ὥρες του εἶναι εὐκαιρὲς κ' ἡ ψυχὴ του ὄχι παραγμένη. Παράδοξη μεταστροφή! Ἐδῶ ποὺ ὅλοτε γνῶρισε τὸν πελαγοδαρμό τοῦ τραγικοῦ ἔρωτα, βρίσκει τώρα μίαν γαλήνη νερκωμένη, ἀνακουφιστικὴ, καθὼς σ' ἓνα μικρὸ, ἀγνοημένο λιμάνι.

Ὁ «κύκλος» εἶχε σκορπίσει τελειωτικά. Ἀπὸ ἐδῶ καὶ μῆνες ὁ Χαρσίπουλος δὲν πατοῦσε πιά τὸ πόδι του, στραμμένος τώρα σ' ἄλλες κατευθύνσεις. Τὸ ἐργαστάσιό του, τὸ εἶχαν ἐπιτάξει οἱ Γερμανοὶ δούλευε γιὰ λογαριασμό τους. Ὁ Μπερτάχης εἶχε τόσο ξεπερνῇ, τόσο κουρελιαστῇ, ποὺ ντρεπότανε πιά νὰ παρουσιαστῇ σὲ σπῆτι. Μιά μέρα, ὁ Δῆμος τὸν συνάντησε ἐκεῖ κοντά, νὰ πηγαίνει στὸ σπῆτι του μὲ μιά καραβάνια στρατιωτικὴ στὰ χέρια. Γύριζε ἀπὸ κάποιο συσσίτιο κ' εἶχαν ἀγνώριστος. Ἀξυρίστος, καμπούρι-

σμένος, μ' ἓνα πανταλόνι ὅλο κρόσα, τὰ μανούλα ρουκνυμένα, τὸ ποικίλιστο δούλιτο, στοὺ ἔκανε σπινραγμὸ νὰ τὸν βλέπεις. Στὸ δαχτυλὶ του δὲν ἔλαμπε πιά τὸ χοντρὸ διαμάντι τοῦ πατέρα του. Μονάχα τὴς γκέτες εἶχε διατηρήσει, ἐπιμονα, φαντακτῇ, πάνω στὰ κουρελιασμένα του παπούτσια. Βλέποντας τὸν Δῆμο ντράπηκε. ἔκανε νὰ προσπεράσει γλιστρώντας τοῖχο-τοῖχο, σὺν παντικός. Λίγα δεικνύει ὡς πὺς κἀνὼ, στάθηκε, γύρισε πίσω.

—Μὲ συγγενεῖς, δὲ σὲ εἶδα, ἔκανε κοντά. Ἦσαν ἀπορημένοι. Καὶ μασώντας τὰ λόγια του, μὲ κόμπωσα χαμόγελο ἀμνηστίας, ζήτησε ἐλεημοσύνη, λίγα «δανεικά». Τὰ πήρε κι' ἔφυγε γρήγορα, ἀνιπομονος βέβαια νὰ τὰ χρησιμοποίησει.

Φτάνοντας στὸ σπῆτι τοῦ Λιόντα ὁ Ρονιάς, λογάριζε νὰ διηγηθεῖ τὸ συναπάντημά του, ὅταν ἡ Χρηστίνα, διαγίνοντας βιαστικά ἀπὸ τὴν κραδωτακάμαρα, τὸν ἀρπάζει μὲ τὰ θυὰ τῆς χείρας, τὸν τραβήζει στὸ σπῆτι.

—Θὰ φύγω! Θὰ φύγω! τοῦ εἶπε λαχανιασμένη, ἔξαλλη, χωρὶς νὰ φροντίσει καν νὰ κλείσῃ τὴν πόρτα.

—Τί ἔσπασες; ρώτησε αὐτισμένος. —Θὰ φύγω ἢ θὰ τὸν σκοτώσω. Δὲν ἔχει ἄλλο! Δὲν εἶναι ζωὴ αὕτη!

Τὴν κοίταξε χωρὶς νὰ καταλαβαίνει τίποτα, μαντεύοντας ἀόριστα πῶς τοῦ μιλάει γιὰ τὸν ἄντρα της.

ἀπορημένος γιατί ποῦ θὰ πῶς θὰ θυμότανε νὰ τὴν ἔχει θὰ εἶναι ἀποστασμένη.

—Ἦμνησας, τίς εἶπες, κάθισε καὶ πῶς μου ἔρχεται τὴ σιχαμένη.

Πέρασε τὸ χεῖρ ἀπὸ μὲνισμα τῆς ἔπασσε στὰ ντιβάνι κι' ἀποφάσισε μὲ λίγη ὥρα διακοπῶν ἀνιπνύσας μὲ τὸ βλέμμα παλαβὰ. Τέλος, ἀποφασιστικά, διηγήθηκε. Ὁ Λιόντας, θύμω ἀπὸ καὶ μῆνες, δούλευε σπινταρὶ μὲ τὸν Γερμανόν. Ἐκ ποῦ ἀνιπνύσας ἀπὸ μείο, δὲ μπορεῖ βέβαια νὰ νὰ τερμεῖ, πάντως τὸ ἀνιπνύσας δὲν εἶναι πιά ἡ μοναδικὴ τοῦ ἀνιπνύσας. Κάνει κι' ἄλλες δουλειές, νιπνύσας ἐμπορικῆς, ἀνιπνύσας ἀπὸ τὴν καλὰ ἐκείνη, τὴν ἀνιπνύσας, μείο τοῦ νιπνύσας. Ἀς εἴπω! Ἐκ ποῦ ὅλα δὲν τῆς πέφτει, λόγος ἄλλος, ἀπὸ κείνον ποὺ τοῦ εἶπε σπῆτι, πῶς τὸν ἀποδοκιμάζει, πῶς αὐτὸ ποὺ κάνει εἶναι ἀσπρὸ, κι' ἐνιπνύσας. Δὲν τὴν ἀκούει. Τόσο τὸν ἀνιπνύσας γι' αὐτόν. Δὲν εἶναι στὸ εἶναι, οὔτε νὰ τοῦ εἰπῇ μὴς σπινταρὶ ποὺ δὲν εἶχε ποτὲ του, οὔτε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ. Τὸ κατὰ-κατὰ, ἡ ζωὴ τους ἔχει χωρὶς ἀνιπνύσας, ἀπὸ καὶρό, δὲν τὸν νιπνύει γι' αὐτὸς ποὺ θὰ μποροῦσε εἰπνύει γι' ἀνιπνύσας, ἂν—κι' ἔβα εἶναι τὸ εἰπνύει, τὸ ἀνιπνύει—ἀν δὲν εἰπνύει κείνη, τὸ τῆς εἰπνύει κεινύσας τὰ ἀνιπνύει τῆς.

— Έχει ένα φίλο Γερμανό, «Ένα συνεργάτη που, πολύ το υποπτεύω, και πόν βοηθάει να κάνει σουλειείες με ύστερα μοιράζεται μαζί του τα κέρδη. Μία μέρα μου τόν έφερε έ-
βα, να του κάνω το τραπέζι.
— Κι έσύ δέχτηκες!

—Και λοιπόν; ρώτησε με φωνή
πνιγμένη. Έκείνος τί στάση κρα-
τάει απέναντί σου; Ο Γερμανός θί-
λω να πω.

Σώπασαν. Τὸ λαχένισμα μόνι-
χα τῆς Χρηστίνης ἀκουγότανε, θυ-
ρῷ, κουρασμένο. Ἀπλώσε σιγὰ-σιγὰ
τὰ χέρια τῆς καὶ πιάστηκε ἀπὸ τὸ
μπράτσο τοῦ Ρονιᾶ σὰ ναυαγὸς ἀ-
πὸ ἓνα δρόχο.

Σήκωσε τοίς ώμους του, κάρφωσε
πάλι το φαυτό του τόξο που ή
πρώτη έντοναση είχε περτήσει.

— 100 —

— 100 —

Είπανε φανερό πως δεν είχε τύπη
τα στο νου της, μιλούσε χαλαρά

καὶ οὕτως, καθὼς πάντοτε.

—Είπαι πολύ όρτο, ή
μοιγλώντας πιερόχολα.

—Ναι, ίσως είναι άσφα πιά.

ἀρχίσω καινούργια ζωή.

Τι γνώριζε; Τη συμβουλή του.

ὡς ἀλλοτε, παλαιά, ἀνακατατίθεται τὸ 18ο βιβλίον, ἔστιν

α- μένος διδάσκει στο σχολείο
β- παραγμένος. Η μένος είναι

γὰρ ἐπιμεση πρότασις ὁ αὐτοῦ
τὸ κληση ἀργαπορημένη στὸν ἐρ

α- του, να τη γλυτώσει, να
καὶ να φύγουμε μαζί;... Ἀρνά.

Τὸ ὄργα. συλλογίζεται πάλιν

Τότε η ζωή έχει αξία. Η
να βίν' έρωτα με το άγνωστο
δυστυχισμένο με πολύ, αρρωστικό
Αυτοκίνητο! Γιατί με τον πόνο
να πάει: Γιατί με χύμα τέτοια
πολύ στην ψυχή του, δυστυχισμένο
κόσμο, πόνο που είναι απ' όλα
και η ψυχραιμία του του χυμώδη
πορεύει που έχει χύμα με έρωτα
αυτό του.

[illegible]

ΝΕΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

89

Καί θά πάβει χωρίς όμορφιά, χωρίς κορυφή, χωρίς τραγικό μεγαλείο. Η φλόγα της θά σβήσει χωρίς ανάλαμπη.

Γιά πρώτη φορά δέ δυσκολεύτηκε καθόλου νά πραγματοποιήσκει την πρόθεσή του. Έκανε νά πάει στού Λιάντα δεκαπέντε μέρες, ύστερα ένα μήνα, τέλος δυό. Τό πράγμα δέ στάθηκε έλλωστε καί τόσο δύσκολο, γιατί ό χρόνος του τώρα είτανε μετρημένος. Τό καλοκαίρι τού 42 είχε χειροτερέψει πολύ την έσωτερική κατάσταση. Ό μυστικός πόλεμος από μέρα σέ μέρο φούντωνε, οι συλλήψεις είχανε πληθύνει, οι έκταλσεις άρχισαν. Παρατώντας κατά μέρος την άνόητη έλπίδα νά φέρουνε στά ιερά τους τόν έλληνικό λαό οι Γερμανοί, έρχιναν τώρα φουρκισμένοι τή μάσκα σφίγγας τή γροθιά, έδεχναν τά δόντια. Η πάλη πού είχε άρχισει θά είτανε σκληρή, νιά ζωή καί γιά θάνατο.

Ό χρόνος τού Δήμου Ρονιά εί-

τανε πραγματικά μετρημένος καί κανένας δέ μπορούσε νά ξέρει άν δέν είτανε μετρημένες κ' οι μέρες του. Άλλοι, βοηθήμενοι από αυτόν τόν ίδιο κι' από τούς συνεργάτες του, έφευγαν γιά τήν Αίγυπτο. Περνούσανε — είν' αλήθεια — μερικές στιγμές δύσκολες, επικίνδυνες, αλλά τέλος ξεγλυστρουσαν από τόν σιδερένιο τούτο κλοιό, άνάσαιαν λεύτεροι, εύτυχισμένοι. Αύτουνού ή αποστολή δέν είτανε νά φύγει. Έπρεπε νά μένει έδω, νά υπηρετεί τό προχωρημένο τούτο κλιμάκιο, νά δουλεύει μέσα στό στόμα τού λύκου. Μιά δάσκερη ομάδα είτανε δεμένη μαζί του στην ίδια ρόδα της τύχης, άνθρωποι κάθε λογής, ίσαμε χτές άθνηστοί του οι περισσότεροι. Τό λάθος τού ενός, ή άδιακρίσια, ή άλογιστία, ή έλαφομουλιά, θά έκανε άμέσως νά πέσουνε καί τά κορμιά τών άλλων. Αυτό, ή συνείδηση, τής κοινότητας άπέναντι στη μοίρα, την εύθυνη τού ενός γιά ό-

λους, τόν έκανε νά κοιτάει μέσα του νιά ζωή υπεραποική, καί σά διπλό σφυγμό, διπλή άνάσα, όπου κι' οι όρόντοι της καρδιάς άλλων ανθρώπων χερούσαν. Ό κλοιός, άργά νά σταθερό, μεγάλανε. Άπλωνε στή σκιά, στην ύγρασία, τό πλοκάμι τού, άδοχνη ρίζες, τις σφίγγει, τις τρώταζε. Έτοιμος νά τις ξεκολήσκει από τό χούσι. Είτανε, κάτω από τήν επιφάνεια της ημέρας, ή κρυφή ζωή της νύχτας, ένας κόσμος μέ πρόσωπα χλωμά, μάτια άνοιγμένα, χείλη σφίγμένα. Η φανερά ζωή δέν είχε πιά κομμάτια σημασία. Δέν είτανε παρά ή πρόφαση της μυστικής.

Έσπρου, άρχες τού 'Οκτώβρη, νιά σύλληψη ανθρώπων από τούς πιά Ιεκαούς καί πολύτιμους της ομάδας τού Ρονιά, ήθε νά τούς αναστατώσει. Τό μήνυμα ό Δήμος τό έλαβε χαράματα, μέ λίγα λόγια στό τηλεφωνό, συνθηματικά. Τόν είδοποιούσαν γιά νά λάβει τά μέτρα του, νά κρυφτεί τό γρηγορότερο. Τόν μόνο πού πρόλαβε νά είδοποιήσκει είταν ή Λίζα.

— Άν σέ ρωτήσουν, της είπε, θ' άποκριθείς ότι έχω μέρες νά πελώ. Στο μεταξύ έγώ θά βού τρόπο νά σέ είδοποιήσω πού είμαι.

Έφυγε χωρίς νά πάρει τίποτα

μαζί του, ούτε καί τήν κομμοκονομένη του. Γιά νιά δώδεκάη δέν έκανε κανένα σημεία ζωής. Δέν τόν ζήτησαν άκόμα κανένας άλλος από τόν Τόλη, πού είχε αναλάβει νά νά βοηθήσει καί νά τόν άνασεί. Τά δέκατη μέρα, ξαφνικά, πηγαίνοντας στο σπίτι τού Ρονιά, ένας άπαραδόκτος επισκέπτης είταν ό Βαρόνης. Άνέβηκε στο σπίτι καί ζήτησε τή Λίζα. Η καπέλλα, πού ή στιγμή εκείνη είτανε στην κάμαρά της, νόμισε πως ή Ντίνα έχει κόψει λάθος στό δώμα.

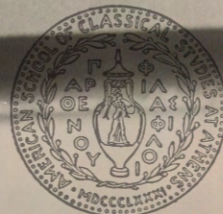
— Βαρόνης... Είσαι δειλάς.

— Μά ναι, κυρία Λίζα! Τ' άκουσα καλά.

— Πιρίγκοι...

Η καρδιά της χτυπούσε. Έρρεξε νιά ματιά στό καθρέφτη, έσφαξε νά χωνέει τά μαλλιά της καί βγήκε από τήν κάμαρα.

Στό σαλόνι ό Βαρόνης, τήν καίρι μενε δούλες, μέ τό καπέλλο στό χέρι. Ό χειρισμός του είτανε βαθύς, γεμάτος ευλάβεια. Είχαν χρόνια νά συναντηθούν έτσι, πάλι πω μέ πρόσωπο. Τού φάνηκε μεγάλημένη πολύ στό χρόνο, τό πρόσωπό της υπερεβαλικά κορμάρ. Της φάνηκε άναλλοίωτος, ό ίδιος ίδιος, τόν θυμόναι, λές καί δέν είχε περάσει από πάνα του ούτε νιά γρονιά.

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΤΟΥ κ. ΑΠΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

99

Δείχτηκε δλωστέ εύγενικά ἀδέλφους, γεμάτος ἀμνηχανία πού πάσχιζε νὰ κρυφτεί πίσω ἀπὸ ἐγκάρδια χαμόγελα.

—Ὁ Δῆμος μέ στέλλει, τῆς εἶπε. Βρίσκεται στὸ σπίτι μου καὶ νὰ μὴ ἀνψυχείτε.

—Σπίτι σας!

—Ναί, ἀπὸ δέκα μέρες.

Τῆς ἔκανε ἐντύπωση αὐτό. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ μέρους δὲν εἶτανε δέδαια καὶ κατ' ἀρχήν, κανένας δὲ θὰ συλλογιζότανε ποτὲ νὰ ζητήσει τὸ Δῆμο στὸν Βαρόκη. Ἐκεῖνο ὅμως πού ἐνέφερε τὴ Λίτσα νὰ μάθει εἶτανε ἕξ ποῖα ἀκριβῶς σημεῖο ὁ Βαρόκης εἶναι μῆθει.

—Σὰς εὐχαριστῶ, τοῦ εἶπε μὲ τὴν ψυχρὴ τῆς εὐγένεια, γιατί πραγματικά ἀποσυχοῦσαμε. Δὲ μπορούσαμε νὰ καταλάβουμε γιατί χάθηκε ἔτσι ξαφνικά ὁ Δῆμος.

Χαμονέλασε ὁ Βαρόκης.

—Συχαρίστε με νὰ σὰς πῶ ὅτι

τὸν ὑποτιμᾶτε τὸν ἀδερφὸ σας, δεσποινίς Λίτσα.

—Τί θέλετε νὰ πῆτε;

—Ὅτι τὸ νὰ κρύβεται κανένας σὴ μερά εἶναι τίτλος τιμῆς πού ἐρεῖς, λόγου χάριν, δὲν τὸν ἀξίζουμε.

Ὅστε λοιπὸν ἤξερε ὁ Βαρόκης. Ναί, εἶτανε φυσικό, δὲ μπορεῖς νὰ πᾶς στὸ σπίτι ἐνὸς ἀνθρώπου καὶ νὰ τοῦ ζητήσεις τὴ φιλοξενία του χωρὶς νὰ τοῦ ἐξηγήσεις τὴν αἰτία. Πολὺ περισσότερο σὲ μέρες τέτοιες σὰν τίς σημερινές, ὅπου αὐτὸ δημιουργεῖ κινδύνους σοβαροὺς γιὰ τὸν οἰκοδεσπότη. Ἐχεις χρέος νὰ τὸν εἰδοποιήσεις, γιὰ νὰ κρίνει ἂν θέλει ἢ ὄχι νὰ σὲ δεῖ. Ἄς ἀφήσουμε πού, μιὰ στοιχειώδης ἐμπιστοσύνη, εἶναι τὸ ἐλάχιστο πού χρωστᾶς νὰ τοῦ προσφέρεις γι' ἀνταμοιβή.

—Καὶ θὰ μείνει πολὺ ἀκόμα στὸ σπίτι σας ὁ Δῆμος; ρώτησε ἡ Λίτσα συνεχίζοντας τὸ παιχνίδι τῆς νὰ δεῖ χνεται ἀμύτη.

—Δὲν τὸ ξέρω. Ὑποθέτω ὄχι.

—Γιατί δὲν μοὶ τηλεφωνήσατε;

—Γιατὶ φοβόμαι μάλιστα τὸ τῆλεφόν σας παρακολοῦθεται.

Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Βαρόκη ἀνέβηκε γενικὴ συντομή καὶ τυπική. Ὁταν σκεῖθηκε νὰ φύγει, καθὼς εἶδεν τὸ χεῖρ του στὴ Λίτσα, κράτησε γιὰ λίγο τὸ δικό της.

—Περὶτὸ νὰ σὰς πῶ ὅτι, ὅποτε θέλετε νὰ τὸν ἴδωτε, θὰ μοὶ κάνετε μεγάλη τιμὴ νὰ ἐρθετε.

Τράβηξε τὸ χεῖρ τῆς.

—Ὅχι, εὐχαριστῶ. Τὸ κρίνω περὶτὸ, ἀποκριθὲς συντομὰ καὶ κομπᾶς ξερά.

Τὴν κοίταξε στὰ μάτια ὁ Βαρόκης ὑποκλίθηκε θωπῶ καὶ ὄγνηκε ἀπὸ τὸ σαλόνι. Στὰ μάτια του γιὰ μιὰ στιγμή τῆς φάνηκε πὼς περνοῦσε, θολή, μιὰ μακρινὴ θλίψη.

Ὅμως αὐτὴ ἡ ἐμπειρία του στὸ μυστικὸ τοῦ ἀδερφοῦ τῆς, δὲν τῆς ἄρεσε καθόλου. Εἶταν ἀνθρώπος ἐπιπόλαιος, ἀσυλλόγιστος ὁ Βαρόκης. Κάλιο νὰ τὸν κρατᾶς σὲ ἀπόσταση...

I'.

Τὴν ἴδια ἀκριβῶς γνῶμη εἶχε καὶ ἡ Ἑλσα. Στὸ μικρὸ αὐτὸ διαμέρισμα τῶν δέκα ἡμερῶν, γιὰ πρώτη φορὰ τῆς εἶχε δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νὰ

συνομιλήσῃ μὲ τὸν Δῆμο. Ἐκεῖνη πάλιν κατὰ ἔξοκον. Ἐπὶ τῇ αὐτῇ ἀπορροῇ τῶν κατωκυριῶν ἔδειξε ἡ τῆς 1240, τῆς καὶ πρὸς τὴν ἑξῆς. Δὲν ἔδειξε ὅμως, ὅσοι δόλου παραβίαζαντα μὴν ἔλθουν ἐκεῖνος ἐνταῖμα τὸ θάνατον.

—Τὴν πρώτη φορὰ πού δὲν ἔβρατε τί εἶπα μὴτα μὴτα. ἔχει τὸ θεῖο χρίσμα.

—Τί θὰ πῶι πῶι, τῆς εἶπε.

μὲ τὴν ἀγνή τῆς περὶσσομένη. —Θὰ πῶι πως εἰσάγετε ἐν πλάσματι θεῖου πού γενοῖται νὰ μὴς προσφέρων μὴτα ῥὴ εὐτυχία.

Χαμονέλασε κολικωμένη, μὲ τὴν ἀτάραχὴ τῆς θεολογίας. Ἐπαίνους γιὰ τὴν ἀνομιαν, ἔχει συνηθίσει ν' ἀκούει πᾶν ἀπὸ μικρῇ. Ὅλοι δικίως δὲν ζοῦνε τὸ ἴδιον.

Τώρα, ἡ συντροφιά τοῦ ἀναπάντεχα, τῆς βασιλεύει, ποκάληψη. Πιστὲ ὅλως δὲν ἔχει ν' ἀκούσει κινδύνους, καθὼς τίς δικίε του, μ' αὐτὴν τσιπερικούς, ἄρκεται εἰς ἀνταρσία, ὅσοις τῆς γενοῖται ἀπὸ στήν ἑσπέρα.

(Ἄνελ)

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

91

ΤΟΥ κ. ΑΠΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Καθώς αγαπούσε νὰ μένει στὸ σπίτι, δεμένη ἀπὸ μιὰ ραθυμία φιλαρσική, εἶπε βρεῖ στὴν συντροφιά του κατὶ σαν ἀνέλπιστη εὐλογία, τὸ μέσο νὰ μένει ἀκίνητη σαν εἰδωλό, διακριτικὰ λατρεμένη, καὶ χωρὶς τὸ φόβο νὰ πλήξει ποτέ. Μιὰ ὁδομάδα κιόλας μετὰ τὴν ἐγκατάσταση τοῦ Ρονιᾶ, ἡ "Ἐλσα εἶχε ἐτάσει νὰ εὐγνωμονεῖ σχεδὸν τὸν ἄντρα της γι' αὐτὸ τοῦ τὸ φίλο.

Τὸ λιγώτερο ποὺ μπορούσε νὰ τοῦ ἀντιπροσφέρει, εἶταν ἡ ἐμπιστοσύνη της. Καὶ τοῦ τὴ χάρισε μεγαλόδωρα, δίχως τὴ γνωστή της ἀλαζονεία:

— Πῆτε μου: Πῶς μπορεῖτε σεῖς νὰ ἔχετε φίλο τὸ Μένη;

— Μὰ γιατί ὄχι;

Τὸν κοίταξε γιὰ λίγο ἀμίλητη, μετὰ τὸ βαρὺ της, καντιωμένο βλέμμα.

— Γιατί δὲν εἴσατε μαζί μου εἰλικρινῶς: τὸν ρώτησε αὐστηρά. "Ἐγώ, εἶμαι.

Χαμογελοῦσε ὁ Ρονιᾶς, μετὰ τὸ γλυκὸ του, μακρόθυμο ναυόγελο.

— "Αγαπῶ τοὺς ἀνθρώπους, εἶπε, ποὺ ἔχουν ἀπλή ψυχὴ. Μὲ ξεκουράζουν, μοῦ ἐμπνέουν ἐμπιστοσύνη. Ὁ Μένης εἶναι ἓνα ἐκαλὸ παιδί. Ἐρῶ βέβαια πῶς ὁ ὁρος τοῦτος ἔχει μιὰ σημασίαν συμβατική, πολὺ γενικὴ κι' ἀκαθόριστη. Ἀλλὰ μήπως αὐτὸ τοῦ ἀφαιρεῖ τὴν εἰδική του γεύση;

Ἐαφνικὰ, ἓνα κύμα ἀγανάκτησης ἀνέβηκε νὰ τὴ φουντώσει.

— Μὰ ἴσα-ἴσα! φώναξε. Δὲν ἔχει καμμιάν ἀπολύτως γεύση αὐτός. Εἶναι ἀνούσιος.

— Ὅχι, ἔχετε λάθος, τῆς ἀποκρίθηκε μετὰ ἡρεμῆ πεποίθησι. Εἶναι μιὰ γεύση μετὰ τὴν ὁπσία ἔχετε ἐξοικειωθεῖ καὶ γι' αὐτὸ δὲν τὴ νοιώθετε. Δὲ φταίει τὸ ἔδεσμα, φταίει τὸ κορεσμένο σας αἰσθητήριον.

Δυὸ μέρες ἀργότερα ὠστόσο, τοῦ εἶλησε πολὺ πιὸ ξεκάθαρα:

— Τὸν ἐμπιστευόσατε τὸ Μένη;

— Καὶ βέβαια! Τὸν θεωρῶ τίμιο.

— Εἶναι ἀφόρητα ἐπιπόλαιος. Τί

σχέση ἔχει ἡ τιμὴ μετὰ τὴν ἀνθρώπινη;

Δὲν πρόλαβε νὰ πεῖ περισσότερα, γιατί τὴν ἴδια στιγμή ἡ πόρτα ἀνοίξε καὶ μπήκαν ὁ Βαρόκης μετὰ τὸ Μόξερ. Εἶταν κ' οἱ δύο τοὺς πολὺ εὐδιόθετοι, ἀποφθερικά πιασμένοι.

— "Αὐτὸ βρεῖς τί ἔμαθα: φώναξε στὸ Ρονιᾶ ὁ Βαρόκης. Ἀδύνατο νὰ τὸ φανταστεῖς!

Πέταξε τὸ καπέλλο του καὶ ξεπλώθηκε ξεκαρδισμένος σ' ἓνα ντινιό. Ὁ Μόξερ, χωρὶς νὰ χαϊρετηθεῖ, κρεμώντας τὰ μούτρα του, καθήσθε στὸ πιάτο κι' ἄρχισε ν' ἀραιδιάζει ἀκροβατικὰ ἀρτίσματα.

— Τί ἔμαθες;

— Γιὰ τὸ Λιόντα. "Ἐγινε παλῶσιος!

Τὸ νέο δὲν εἶχε καθόλου τὴν ἀξία τῆς ἐντυπωσιακῆς εἰδησιῆς ποὺ ἤθελε νὰ τοῦ δώσει ὁ Βαρόκης. Γὰ πρόσωπο τοῦ Λιόντα, γιὰ μὲν τὴν "Ἐλσα εἶτανε σχεδὸν ἀγνωστό, στὸ Ρονιᾶ δὲ καμμιάν ἰδιαίτερη ἀίσθησι δὲν ἔκανε τὸ πράμα. Ἀπὸ ἀπλήν εὐγένεια καὶ μόνο ἔδωσε συνεχεῖς στὴν κουβέντα:

— Ὅχι δά!

— Παρόλ! Νὰ φανταστεῖς ὅτι ἀγοράζει ἔργα τέχνης.

Καί, συνοδευμένος ἀπὸ τὴ μουσικὴ ὑπόκρουση τοῦ Μόξερ, ἀπηγγέλθη

πρὸς τὸν Τόμας ποὺ εἶχε καλέσει ὁ ἴδιος ἐπὶ κ' εἶχε μὲν γὰρ λίγα λόγια, μοῖσι μ' ἄλλα τοῦ ἀνεπαίσθητου. Λιγότερη αὐτὴ ἀξία ἀνέφερε προκίετος ὁ Νικηταῖς.

— Εἶπαι βέβαια: ἄνθρωπος πρὸς νεμάειν ὁ Ρονιᾶς.

— "Αὐτὸ μοῦ τὸ εἶπε ὁ ἴδιος. Ἐμπορεῖ! ἔτσιε πάλαι, καὶ Βαρόκη μοῦ λέει, κι' αὐτὸς ἀντιπρὸς εἶ. Εἶναι ἡ κακουργία καὶ τὸ ἀνταίσι μ' αὐτὸν τὸν πόλεμο.

Ἡ κουβέντα ἔκινε ἀπὸ μερικὰ ἀέθρια σχόλια γινώσκου. Εἶπανε φανερό πῶς ὁ Ρονιᾶς δὲν ἤξερε τίποτα γιὰ τὰ ἀμεγαλόβησαν ἀπὸ διάστημα τῆς ποιήσεως τοῦ ἀπὸ μὲντο, ἀπὸ ἀπὸ Βαρόκη καὶ τῆς Χρηστίνας.

Μόνης ποὺ θὰ μπορούσε νὰ τὸν ἐνημερώσει εἶπαι ὁ Τόμας. Ὁμοῦ τὸ παιδί δὲν εἶχε μίλησι, ὁμοῦ μὲν σὲ τοῦτο ἀπὸ ἓνα σκεπτικὸ σῆμα σῆμα ἀπὸ αὐτὸν μὲντο τοῦ φίλου. Κι' ὁ ὅλος πῶς μὲντο, ὁ Μόξερ, εἶπαι πολὺ ἀπὸ αὐτὸς ἀπὸ Βαρόκη γιὰ νὰ μίλησι αὐτός.

Πέντε μέρες ἀργότερα ὁ Ρονιᾶς εἰδοποιήμενος ὅτι ὁ κινεζικὸς ἐπερίσει, ἀπερρίστησε τὸ Βαρόκη ἔλγυ.

(Ἀπελίου)

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Την τελευταία στιγμή που ἀποχαιρῶσε τὴν Ἑλσα, ἐκείνη του κράτησε μὲ τὸ βλέμμα, τὸ ἀσπυκτὸ ἐκεῖνο βλέμμα τῆς, πού εἶχε κάνει τόσους ὡς τώρα ἄντρες νὰ ἀντροποποιῶν.

—Ἐλπίζω πὺς δὲ θὰ χαθῆτε, τοῦ εἶπε μὲ τὴν ἀργὴ τῆς μελωπὴ φωνή. Θὰ σᾶς βλέπουμε.

—Ὅσο μπορῶ...

—Ὅταν θέλετε, θὰ μπορεῖτε.

—Αὐτὸ δὲν ἰσχύει πιά, καθὼς σὺν καλῷ καιρῷ. Σήμερα δὲν ἔχει καίρι, πάντα τὸν καιρὸ νὰ θέλει.

Ἐσπῆξε γιὰ μιὰ στιγμή τὰ φύλλα τῆς πληγωμένη, ἀλλὰ ξαστέρωσεν τὴν γρήγορα. Εἶχε μάθει, στὸ λίγο τοῦτο διάστημα, νὰ τοῦ συγχωρεῖ αὐτοῖν ἐδῶ πολὺ περισσότερα παρ' ὅσα στοὺς ἄλλους.

—Ἐγὼ, τοῦ εἶπε ξεκάθαρα καὶ σχεδὸν σκληρὰ, θέλω νὰ σᾶς βλέπω.

Ἀποκρίθηκε, δαυδός, καὶ τῆς φίλησε τὸ χέρι. Τὸ χέρι τῆς εἶταν ἀπολό και βρωμό, ἐρωτικό χέρι.

Γυρίζοντας σπῆτι τοῦ, δῖνε νὰ τὸν περιμένει ὁ Τόλης. Τὸν περιμένε ἔτσι ἀπὸ μέρες, πηγαίνοντας ἐκεῖ κάθε σχεδὸν ἀπόγευμα. Τὰ μάτια τοῦ παιδιοῦ εἶτανε γεμάτα διψα, ἀλλάκοτη λαχτάρια. Παραξενεύτηκε ὁ Ρονιάς: Μέσα στὶς λίγες τοῦτες ἡμέρες εἶχε τὴν ἐντύπωση πὺς ὁ γυιὸς τῆς Χρηστίνας μεγάλωσε πολὺ περισσότερο παρ' ὅσο στὸ ἐξαμῆμο διάστημα πού εἶχε κάνει νὰ τὸν δεῖ τότε, στὸν πόλεμο.

Τὴ μέρα κείνη καὶ τὶς κοιτιπίνες, κάθε φορὰ πού βλέπονταν, ὁ Ρονιάς εἶχε τὴν ἴδια ἐντύπωση, πὺς ὁ Τόλης κάτι θέλει νὰ τοῦ πεί, κάτι νὰ τοῦ ζητήσῃ, καὶ δὲν τὸ ἀποφασίζει. Ἐρχονταν στιγμές, ὅσο ὁ καιρὸς περνοῦσε, πού ἡ λαχτάρια τοῦτῃ τοῦ παιδιοῦ γινόνταν πιεστικὴ, ξεχειλίζε στα μάτια τοῦ, βάβαινε τὸ στήθος τοῦ σὺν εἶδος ἐφιάλτης. Τέλος, ἕνα βράδυ τοῦ χειμῶνα, ἀνίκανο πιά νὰ κρατηθεῖ, ξέσπασε. Καὶ τὸ ξέσπασμά τοῦ εἶχε κάτι τὸ

τρομαγτικὸ μὲ τὴν ἀδύναμη ἐκείνη τρομακτικῆς, μὲ νερωνὴ πού τότε τὸ ἔσπευε νὰ γυῖται ἀποδύκτικο καὶ τότε νὰ λυώνει σὲ δεικνύον παιδικῆς ὀστερίας.

—Θέλω... θέλω νὰ μὲ πᾶρετε μαζί σας, εἶπε χαμηλώνοντας τὰ μάτια ἐπίστω.

—Μαζί μου; Ποῦ;

Δὲν ἔξερε νὰ πεί, δὲν μποροῦσε. Τυραννοῦσε τὰ χέρια τοῦ, τὰ ἔστριβε κ' οἱ ματιὰς πού ἐρρόνιζε φευγάλα στὸ Ρονιάς εἶτανε γεμάτες πονικό.

Τότε κείνος κατάλαβε. Ὁ Τόλης ἔξερε λοιπόν, ἡ τοῦλάχιστον μάντικα. Αὐτό, ὅσο κι' ἂν τὸ ἀγαπᾷ τοῦτο τὸ παιδί, δὲν τοῦ ἀρέσει. Πὺς εἶναι δυνατό πράματα τέτοια νὰ γίνονται γνωστὰ καὶ μάλιστα σὲ παιδιὰ! Ἐπρεπε, πρώτα-πρώτα, νὰ μάθει τί ξέρε ὁ Τόλης κι' ἀπὸ πού τὸ ξέρε.

—Γ' εἰν αὐτὰ πού μοῦ λές; τὸν ρώτησε γελώντας. Ἀνάθεμά με κι' ἂν καταλαβαῖναι τίποτα.

Τὸ παιδί εἶχε γίνῃ πολὺ χλωμό. Πάλευε μὲ τὸν ἐαυτό τοῦ.

—Καταλαβαίνετε, ἀλλὰ δὲ θέλετε νὰ μοῦ πῆτε. Δὲν, ν' ἐμπιστευόσαστε γιὰτὶ εἰμαι μικρός.

—Τί νὰ σ' ἐμπιστευθῶ;

Δὲν ἀποκρίθηκε.

—Βλέπω στοιχημα, εἶπε ὁ γυιὸς, πὺς κάτι θάκαισε γιὰ καὶ δὲν τὸν εἶχε καταλαβαῖ.

—Δὲν θάκαισε τίποτα.

—Λέω ἀνάθεμά;

Ἡ ἐρώτηση εἶταν ἀμυστηρὸς νοσηρμένη. Ἡ τοῦτῃ δὲ Τόλης τὸν ἀδύνατο νὰ ἐκρυγῇ. Κρατῶν—Προτοῦ τ' ἀκούσῃ, ὁ γυιὸς μαντικέει, ἐξήγησε μὲ κόπο.

Καὶ διηγῆθηκε πὺς μὲ μέρα μάντικα τοῦ κι' ὁ πατέρας τοῦ εἶνε λογοφῆρει. Ἡ πρώτη κατηγορία τοῦ, ὅπως τὴν εἶπε, γιὰ τὸν τρόπο πού καταφέρνει καὶ περὶ λεφτά, τὴ στιγμή πού ὁ γυιὸς λάνερως πενοῦσε. Ὁ Λονιάς, περιφρόνηση, τῆς εἶπε ὅπως πὺς αὐτὸς ἔχει μυαλό, ἐὰν οἱ λοι οὐ θέλουν, πὺς αὐτὸς εἶναι κακὸς κι' οἱ ἄλλοι ἀνίκανοι. Ὁ γυιὸς, εἶπε μυαλό, τότε ὁ Χρηστὶνὰς θέλῃ πὺς ἴστανε τὸν μαντικὰ γελασμένη. Πίστῃ καὶ πὺς οἱ ἄλλοι θάκαρῃται κακοῦς καὶ σ' ἀνίκανοι. Τότε πὺς θάκαρῃται σ' ἐκείνους, ἔχουν ἀλυστοπῆται καὶ σ' ἐκείνους πού δὲν θέλουν.

(Ἐκτελειῖται)

— Η μητέρα πήρε το μέρος σας, διάσθηκε να τὸν δεβαιώσει ἔντονα. Εἶπε πρὸς τοὺς ἀνθρώπους σὰν κι' ἐσ- σὰς εἶναι γι' αὐτὴν ὁ κόσμος. Ὁ πατέρας γελούσε. Τότε ἡ μητέρα ἔβγαλε φρυγανιὰς. Εἶπεν ὁρῶν. «Τὴν δῖα πού ἐσύ ἀποστρεφόμενος τοὺς πεινασμένους, τοὺς

Ὁ Ρονιάς ἀπόμεινε σκεπτικός. Τί ἔβγαίνει ἀπ' αὐτά; Ἡ Χρηστή, γιὰ νὰ μιλήσει ἔτσι, δὲ θὰ πεί καὶ πόλο πῶς ἤξερε καὶ κάτι συγκεκριμένο. Ἀπλῶς, τὸ ὑποπτευόταν. Πολλὲς φορές, ἡ οὐρατὴ διαίσθησή της τοῦ εἶχε κάνει ἐντύπωση. Εἶχε τὴ μαντικὴ σχεδὸν ἐκείνη δύναμη τῶν ὑπερευαίσθητων πλάσμάτων καὶ τὴν ἱκανότητά της αὐτὴ τὴν εἶχε κληροδοτήσει καὶ στὸν Τόλη. Τὸ μόνο θετικὸ συμπέρασμα ὡστόσο ποὺ ἔβγαине ἀπὸ τὸ ἐπεισόδιο αὐτό, εἶναι πῶς ἡ ὀλοκληρωτικὴ ἔξαφανισὶς τοῦ Ρονιά ἀπὸ τὸ σπῆτι τοῦ Λιδῶνα, εἶχε

«Έχω αναλάβει βαρεία εθνή,
συλλογιζότανε κάποτε βαρύνουσας
εθνή μιας ψυχής. Άν θέλω να μεί-
νω συνεπής με όσα του έδωσα αλ-

— Ο πατέρας είναι εθνικιστής
μου, του έλεγαν η Χριστίνα είκο-
μα, ίσως για να προλάβει τη δική
ολογήμενη του απουσία.
— Α έτσι. Και

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

—Μπα! Ξαναθυμήθηκες τὸ πι-
άνο;

Η κουδέντα της αυτή, συνοδεύτηκε από μια γοργή ματιά στο Μόζερ, που δεν ξέφυγε στο Ρονιά. Το σάστισμά του μεγάλωσε, όμως έκρινε φρόνιμο να το κρύψει.

—Νὰ σὰς ἀφήσω τότε, εἶπε κά-
νοντας ν' ἀνασηκωθεί.

— Όχι, τὸ μάθημα τέλειωσε γιὰ
σήμερα, τὸν πρόλαβε ἡ Χρηστίνα.

Ο Μόζερ, αντίθετα από τις άλλες φορές, σήμερα ήταν ήρεμος. Βουτηγμένος σ' ένα είδος υπνηλίας. Κατέβασε το τελευταίο κομμάκι του κι' έφυγε ξεχνώντας να κοιμηθεί στο Ρονιά. Στο χάλι έξω, όπου η Χρυστίνα τον είχε συνοδέψει, άκούστηκαν και πάλι γοργές και χαμηλόφωνες οι κουνάβες τους.

— Αλλάκοτος τύπος! Έσκανε γυρίζοντας μέσα ή Χρηστίνα καί γέλασε δυνατά.

—Δὲν ἔξερα πὼς τὸν γνωρίζεις.

—Ναί, τὸν γνώρισα μιὰ μέρα
κατὰ τύχη, στὸν καιρὸ τοῦ πολέμου.

— Α.
Δὲν εἶπανε τίποτ' ἄλλο. Ἡ συ-
τροφιά τους δὲν εἶχε πιά οὔτε τὴν
παλιὰ εἰλικρίνεια, οὔτε τὴν σπαρ-
αχτική θέρμη τοῦ προπολεμικοῦ και-
ροῦ. Τώρα ὁ καθένας τους εἶχε μιὰ
ζωὴ ξεχωριστή, ἀντικειμένη κοπῇ με-
γάλο μέρος στὸν ἄλλο.

—Δὲ σοῦ εἶπα γιὰ τὸν κακόμοι-
ρο τὸν Μπερτάχη, εἶπε ἡ Χριστίνα.

—Τί πράμα;

—Πέθανε.

—Πέθανε!

—Ναί, ἀπὸ τὴν πείνα. Τὸν ὄρη-
κανε ξερό.

‘Ο Ρονιάς απόμεινε σκεπτικός.
‘Ο θάνατος δεν έκανε πια μεγάλη
έντύπωση, σέ κανένα, όμως ο Μπερ-
τάκης για εδώ μέσα είτανε μια ο-
λόκληρη εποχή.

—Ὡστε πάει κι' αὐτός, ἔκανε μ' ἓναν κόμπο στὴ φωνή του, κουνώντας τὸ κεφάλι.

一、名詞

Θαυμάσαντες οὖν, μετὰ λίαν ἡμέρας
τὰ πάλιν, τὸν καιρὸς τῆς βραδυ-
σίου, τὰ φέστια τοὺς, τὰ εὐχέλ-
τους, τὴν τετυκωμένη τοῖς ἀφαιρη-
μένοις.

[illegible]

—Δὲν εἶπα. Δὲ ποὺ εἶνε νωρὸν
τὴν ὥρην.

—Τό κάτω-κάτω μπορεί και νά
μην εἶναι τόσο γαλοῦς πάλι τόν
λέγαμε, συμπεριεκαίνομε. Εἴπαινε
γιά ψηλή δουλειά. Κί' οἱ δουλειές ψη-
λές ἔχουν πάντα κάτω μεγαλοῦ.

Δε, είχε προλάβει: ν' αποσπασεί την κουβέντα του, όταν ο δρόμος έδω ακούστηκε να γεμίζει από το σματά που έκαναν πολλές μαζί μοτοσυκλέτες. Είχανε κάτι ξαφνικό και δάρδαρο, που κουρέλιασε τη ρεμβαστική γαλήνη της βροχής. Ψυχόρμητα ο Ρονάς κι η Χρυστίνα κοιταχτήκαν. Οι μοτοσυκλέτες είχανε σταματήσει μπροστά στην ξωπορτα. Σύγκαιρα το κουδούνι άκουστηκε, δυνατά, άγρια και στο πεζοδρόμιο πάνω δηματισμοί γοργό από μπότες, προστάγματα κοφτά σε γερμανική γλώσσα.

Ἡ Χρηστίνα κέρωσε. Τὰ μάτια της, χωνεμένα, στυλώθηκαν στο Ροιζά. Εἶπαν ἀσάλευτα, μονάχα δι-

Μέλανος, τὴν ξε-

[illegible]

— Ἀλλὰς Ρωμαῖς: ῥώμη, ἕνας
ἀξιοκρατικός μ' ἀρετὴν καὶ ἑλληνι-
κὴν προφορὰν.

Είχε σπουδαίο δόξα, με κρη-
 αι στην το κορυμ τεντωμένο. Τους
 κοιτάει κατά πρόσωπο χweis πεδ.
 κληση υφ και υ' αξιοποίησις γυ-
 ρη. Καθώς το γυρ... Συμπ.
 οει, σταύρωσε στη

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

95

—Εἰδοποίησε, σὲ παρακαλῶ, τὸ σπίτι μου, τῆς εἶπε χαμογελώντας. Μὲ τὸν Τόλη. Αὐτὸς ξέρει. Νὰ τὸ πρῶτα στὴν ἀδερφή μου τὴ Λίζα.

Γύρισε πάλι στοὺς Γερμανούς:

—Εἰμαι ἔτοιμος, τοὺς εἶπε.

Ταῦ δείξανε νὰ περάσει. Βγαίνοντας στὸ χῶλ εἶδε τὴ Μέλπω ζαρωμένη σὲ μιὰ γωνιά, πού τὸν κοίταξε μὲ μάτια πλημμυρισμένα στὰ δάκρυα. Καὶ τότε μόνο, τότε ἀναλογίστηκε σὲ μιὰν ἀσπράπη ὅτι τὸ σπίτι τοῦτε τὸ βλέπει ἴσως γιὰ τελευταία φορά, τὸ σπίτι τοῦτο ὅπου γνώρισε τὸ ὕψιστο πάθος καὶ τὸ ὕψιστο μαρτύριο. Ἐδῶ τελειώνει ἓνα μεγάλο κεφάλαιο μπορεῖ καὶ τὸ στερόν τῆς ζωῆς του. Χαμογέλασε στὴ φτωχιά κοπέλλα ἀποχαιρετιστήρια καὶ κατέβηκε τὰ σκαλοπάτια μὲ ἄργυ ἀργό ἐπίσημο, σταθερό.

ΙΑ'

Λές κ' ἡ σύλληψη τοῦ Ρονιά νὰ

εἶχε δώσει μιὰν ἀπότομη στρεφὴ στὸν τροχὸ τῆς μοίρας, ἀπὸ τὴ στιγμή ἐκείνη καὶ πέρα τὰ πράγματα πῆραν ἓναν κατῆφορο ἀναπάντεχο, ξαφνικό.

Ἡ Χρηστίνα, συγκλονισμένη ἀπὸ τὸ περιστάτικό τοῦτο πού ξατυλίχτηκε μπροστὰ στὰ μάτια τῆς, εἶχε κυριευτεῖ ἀπὸ μιὰ ταραγὴ πρωτοφανέρωτη στὴ ζωὴ τῆς. Εἶταν κατὶ σὰν ἀναστάτωση θαθεῖα, ξεθεμελιωτική τοῦ εἶναι τῆς. Ὡς τώρα ὑποπτευότανε μονάχα τί ρόλο μπορεῖ νὰ παίξει ὁ Ρονιάς, καὶ τὸ ὑποπτευότανε σκοτεινά, χωρὶς νὰ ἔχει καθόλου ἐνδείξεις. Ξαφνικά, ἡ σύλληψη του, εἶχε σχίσει ἓναν πέπλο, τὴν πλημμύρισε θαμπωτικό φῶς. Γιὰ τρεῖς νύχτες στὴ σειρὰ δὲ ὑπόρεσε νὰ κλείσει μάτι. Πυρετός παραδόξος τὴν ἔδερνε, σηκώνονταν δρόμα, πηγαίνοντο στὸ σαλόνι καὶ μονολογοῦσε.

Δὲν ἤθελε νὰ ἴδῃ κανέναν. οὔτε καν τὸ γιό τῆς. Γιὰ τὸ Λιόντα, τὴν εἶχε κυριεύει ἓνα μῖσος ὀρμητικό, ἄγριο. Ἐχασα τὴ ζωὴ μου, ἔχασα

τὴ ζωὴ μου, ἐνθουσίαζε κατὰ τόση μέσα στὸ παραλήρημά τῆς, κ' ἡ φάρσα τοῦτο μέγατον ἐπιμονα στὸ νοῦ τῆς, νὰ τὸν σφαιροκοπᾷ σκληρό. Τέλος, τὴν τέταρτη μέρα, σκυπὺς ἡ πλημμύρα πού ἄλλε ἀνέβαινε, νὰ εἶχε σπᾶσει ἔξω τὸν τοῦ φαντασμοῦ κατὶ σὰ νεφελισμὸς τερπνότης ἔγινε μέσα τῆς. Σωριαστικὴ στὴ ντοσιμέζα, συνταραγμένη ἀπὸ κλέμα σπασματικό.

Ὁλομυῖδες εἶχε καταλάβει πὺς τὸ Ρονιά—τὸν ἀνθρώπου αὐτὸ πού τόσο τὸν βασάνισε, πού τόσο τὸν παραγκωνίσει δὲαν τὴν κυνηγοῦσε μὲ τὴ φλοτερή του λατορεία—τὸν ἀγαπούσε.

Ἀποκάλυψη ἀνεπαρκήσθη, τραγική Τόσα, κατὶ τῆς ἔλεγε πὺς εἶναι πῶς πολὺ ἄργα, πὺς δὲν ἔχει τὸν καιρὸ νὰ ξαναχτίσει ὅτι ἔπρεπε γκρεμισμένο. Εἶταν ἡ μοῖρα τῆς τέτοια, νὰ κυνηγᾷ ἓνα γαλάζιο πουλὶ πού τῆς ἔφευγε ὁλοένα μεσ' ἀπὸ τὰ δάχτυλα, κ' ἀπὸ δικά τῆς πάντα μοῖρα. Ἐνῶσω τὸν ἄνθρωπο αὐτὸν τὸν ἀσυγκρίτο, τὸν εἶχε ἐκεῖ, κοντὰ τῆς, πρόχειρο, δὲν τὸν ἐκτιμοῦσε. Ἐτρῆχε ἀλλοῦ, ζήτοῦσε στίς πῖς ἀπίθανες κατευθύνσεις τὴν εὐτυχία, τὴ λύση γιὰ τὸ πρόβλημα τῆς ζωῆς τῆς, σκόρπιζε τὴν καρδιά τῆς μὲ τὴν πῖς ἐγκληματικὴ ἀπλοχερία. Ἀναθυμᾶται μ' ἀνατριχίλα φρίκης τὸ Μαρκεζόπουλο, μ' ἀγανῆκτηση τὸ Βασό-

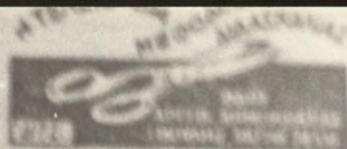
κη, μ' ἀνδία τὸ Στέφανο. Ὅλοι τοὺς τὴν εἶχανε νύχτα, ἡ τελευτή, ὅς χαθῆκε ἔσφαιρα. Τὴ εἶχανε νύχτα τοὺς ἑαυτοὺς. Ἐπὶ ἐκτελεστικῶς. Καθένας τὸς τὴν εἶχε δεῖσει μὲ τὴ δικανὴν του, μὲ τὴν αὐτοκρατορία τοῦ ἀδικοφῶς. Ὁ Στέφανος, ἡ νύχτα πού ἀποθῆκε κατὰ τὸν ἄνθρωπο, τὴν εἶχε χάσει τὴν παιδικὴν τῆς ἀγάπην τὴν στὸν πόλεμο, εἶχε ἀποκτείνῃ σὲν ἄλλῃ πολέμῳ, ἐκδοτικῇ, ἐκδοτικῇ ἀγροῖας. Μιὰ μέρα ἔδωκε, προχθὲς, μωβὴν ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς—πού γυρίζει πῶς τὸ πῶς σπίτια ἐπεσεμῶς, διακοσμοῦνται—ὅτι ὁ Στέφανος ζοῦγε γιὰ τὴν Αἴγλη. Καὶ τοῦτο, ὡ! δὲν τῆς κάκει πῖς καμμίαν ἐντύπωση. Τὴν ἀνέκοι εἶχε ἄλλον.

Τώρα ὅσπερ ἀπὸ δύσμενη ἀλλοκρεῖ χρόνια, τῆς ἐπεκαταῖ τὴν χαϊρέκακο σχέδιον τοῦ πατέρα τῆς δὲαν τὴν πούτοφρον ἰδῶ, τὸ κληρικατικό ἐκείνο πρῶτ'. Ὁ γαρὶφθαλμὸς, ὀφθαλμικός, εἶχε χαρτεῖται πάντα ἀπέναντι τῆς ἓνα ὑπόλοιπον ἐχθρότητα, ἀπὸ τὸν πατέρα ἐκείνο καιρὸ τῆς νύχτης τῆς, τότε πῶς, γυρίζοντας ἀπὸ τὸ μονατήρι, εἶχε ἀποπειραθῆ νὰ ἀγκιστρίσει πρῶτ' ἓνα ἀνάστημα κρεττ'. Τὸ κατὰ τῆς κατρακύλημα στὴ ζωὴ τῆς πῶς τοῦ Λιόντα τὸν εἶχε λατορευτεῖται κατὰ βάθος τὸ δικανικὸν ἐκτελεστικόν.

Απευθυντέον πρὸς τὸ Πρακτορεῖον
ΑΔΕΛΦΩΝ ΑΔΑΜ, Σωτήρος 2— Πειραιεύς—Τηλέφων. 41.235
Καὶ τὰ ἐν Ἀθήναις ἀνεγνωρισμένα Γραφεῖα Ταξιδίων

Α. ΠΕΤΡΟΣΙΑΝ
ΣΤΑΔΙΟΥ 59 Ε, Ἀθήναι
Τηλέφ. 25.834 καὶ 27.321

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

96

ΓΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Καί, θέλοντας νὰ τῆς δώσει κί-
δ ἴδιος, σὰν εἶδος διδασκαλίας, τῇ χα-
ριστική βολῇ, τῆς εἶχε φέρει μονά-
χος του τὸ Στέφανο, μὲ τὴν ἐλπίδα
πως θὰ τὸν ἐρωτεύει τοῦτον, μιάς
κ' εἶταν ἀγνός παρθενικός. Ἡ πείρα
του, δὲν τὸν ὠδηγοῦσε ἀσχημα. Ἡ-
ξερε πῶς οἱ γυναῖκες πού δρῖσκον-
ται στὴν καμπὴ τῆς Χρηστίνας, μο-
νάχα τὴν ἀγνότητα μποροῦνε πιά νὰ
ἐρωτεύτουν. Λίγο εἶχε λείψει νὰ τὸν
πετύχει τὸ σκοπὸ του...

—Ὡ! τί φρίκη, ἔκανε κείνη πῇ
μέρα πού τὸ κατὰλαβε καὶ σκέπασε
ἀνατριχιάζοντας τὸ πρόσωπό της.

Ὁ ἀποτροπιασμός τοῦτος δὲν ἀ-
φοροῦσε μονάχα τὸν πατέρα της.
Ἀφοροῦσε κί αὐτὴ τὴν ἴδια. Ἡ ματιά
πού ἐβρίχνε στὰ περσισμένα της τῇ
γέμισε τώρα ἀθρία καὶ ντροπὴ.

Ξαφνικὰ μιὰ δ' ἔψα παράφορη τὴν
κρίθηκε νὰ ξοισαδεῖ τὸ Ρονιᾶ, νὰ
τὸν σώσει. Εἶτανε τὸ καλύτερο κομ-
μάτι τῆς ζωῆς της, τὸ μόνο πού θὰ
ἐπορεύεσε νὰ τὴν ἐξαγνίσει, νὰ τῆς

ἐκδικήσῃ τὴν ὑπαρξή. Θυμᾶται τὴ
βροδυὰ κείνη στὸ φάληρο καὶ τὰ
θλιμμένα λόγια του, τὴν ἐξίσια δ-
δύνη πού τυραννέει τὸ πρόσωπό
του. Τὰ θυμᾶται καὶ κλαίει μ' ἐνα-
φυλλητὰ ἀκράτητα, ἀπελπιζόμενα.
Ὡ! καὶ νὰ τῆς τὸν πάρουνε προ-
ταῦ αὐτῇ ξυπνήσει, προτοῦ προλά-
βει νὰ τοῦ πεί πόσο εἶναι ἀγαπη-
μένος! Νὰ φύγει πικρός, μὲ τὸ με-
γάλο του δουδὸ παράπονο στὰ χεί-
λη, δέβαιος ὅτι κοντὰ τῆς ἔχασε τὴ
ζωή του, ὅτι σπατάλησε τὸ χρυσάφι
τῆς καρδιάς του ὀδίκᾳ.

Γιὰ μέρες πολλὰς βασάνισε τὸ
νοῦ τῆς νὰ βρεῖ πού θὰ μπορούσε
νὰ τρέξει, ποιά πόρτα νὰ χτυπήσει
γιὰ νὰ γυρέψῃ τὴ χάρη του. Ἡ πρῶ-
τῆς σκέψῃ εἶτανε, φυσικὰ, ὁ Γερ-
μανὸς φίλος τοῦ ἀντρα της. Ἀπο-
φάσιζε νὰ ρωτήσῃ σχετικὰ τοῦ
Λιόντα.

—Μίλησέ του, εἶπε κείνος ἀδ' ἑ-
φορα, ἀν καὶ δὲ φαντάζομαι νὰ τοῦ
περιάει τίποτα ἀπὸ τὸ χέρι. Ἡ Γκε

στάτο δὲν ἀκούει κενὴν. Ὡς δὲ
μας νὰ ἔξῃ τίποτα γνώριμης πού
νὰ μποροῦν.

Τὸν καλῶσαν, δεῦρα ἀπὸ κοινὴ
συμφωνία, πὲ τραπέζι, κ' ἡ Χρηστί-
να γιὰ πρώτη φορὰ ἐκδραστή, τοῦ
ἔκανε τὴ σχετικὴ ἐπισημὴ γιὰ τὸ
Ρονιᾶ. Τὴν ἀκούσε πρόθυμος, ἐπι-
δειχτικὰ εὐγενικός, πῆρε καὶ σημει-
ωση τοῦ θυμῶτος στὸ κομμάτι του.

—Εἶναι συγγενὴς τῆς κυρίας αὐ-
τὸς ὁ κύριος; ἀντίπερ πονηρὰ.

—Εἶναι... εἶναι ἱδερφεὸς μου, τοῦ
ἀποκρίθηκε κακηνίζοντας σὰν ἀξέ-
θνητὴ παιδικαία.

Ὑποσχέθηκε ὁ Γερμανός, ἀόρι-
στα. Ἡ τελικὴ ἀντιμετώπιση, ἡ διαί-
σθησις μάλλον, τῆς Χρηστίνας, εἶταν
ὅτι ὅλος αὐτὸς ὁ χειρισμὸς πᾶσι γαι-
μένος δὲν τοῦ χάριζε τίποτα,
γιὰ νὰ τῆς θοῇ εὐχάριστος ὁ Γερ-
μανός. Κ' ἡ ἀλλαγὴ τῆς συμπεριφο-
ρᾶς τῆς ἀπειροπνί τοῦ εἶναι πᾶρα
πολύ ἐσθνική γιὰ νὰ τὴν πιστοῖ
ἐκεῖνος.

Τώρα, δὲν εἶτανε μονάχα ἡ προ-
σωπικὴ τῆς ἀγνῶτια πού τὴν παίδευε.
Εἴτε σ' ἀλήθεια, εἴτε ἀπὸ αὐθιτο-
βολή, εἶχε τὴν ἐντύπωση πὺς κ' οἱ
ἄλλοι τὴν κατὰζοῦν ἐπιτιμητικὰ,
τὴν κρίνουν ἀδικοῦστα γιὰ τὸ μεγά-
λο σφάλμα τῆς ζωῆς της. Ἰδιαίτερα
τὸ μάτι τοῦ παιδιοῦ της, δταν καρ-
κωνότανε πάνω της, ἡ Χρηστὶνα τὸ

ἐνοῶν ἀκούει. Τὴν κεντρεῖ ἀν-
δρὸς ὁ Τόλης, γιὰτὶ νὰ ἐξοικονομῇ
τῆς σκέψῃς του, αὐτῆς δὲν ἔχει
τῆς πού τίποτα, τὸ ἔχει κατὰ βού-
λη, δὲ μπορεῖ νὰ τὸν ἐξοικονομῇ.

—Γιὰτὶ μὲ αὐτὴν εἶσαι... τὴν
ρωτᾶσε μὲ μέρα, νεύματα ἀνταρ-
νὰ κοστούδι ἄλλο.

Δὲν τῆς ἀποκρίθηκε, Χρηστὶνα
μονάχα, πού κλαίει, τὰ μάτια.

Ἐκανε κἀτὶ νὰ τοῦ πεί βάλει δὲ-
χας ἄλλο κἀποῖα πικρὰ, κἀποῖα
πῆρε, ὅμως ἡ φωνὴ τῆς πῆγνε.
Εἶταν ἀνικανὴ πιά νὰ ἀποκριθῇ. Γερ-
μῖσε ἄλλο, τὸ κεφάλι, καὶ τὰ μά-
τια τῆς πλημμυρίζουν δάκρυα.

Ἐνοῶν ἀκούει ἀφῶντι πού ἔλ-
κεῖται στὸ σπῆτι τοῦ Λιόντα, πού
τρεῖ ἀπὸ τὰ σπῆτια αὐτῇ ἐπὶ τῇ
τοῦ ἀνδρὸς, τὰ μετέωρα ἀπὸ
κείνην ποῖος ἔχει μὲ τὴν ἄνθρωπο, πού
φορεῖ φουστάνια ὑπερσυνέκτα μὲ τὰ
λεπτά του. Ἐπὶ νὰ ἐννοεῖται τὸ
δυσχερῆσμονος γέννημας τῆς, πού
γυρίζει κομπελισμένη, περὶ τὰ
νοῖ, σκελετωμένη μὲ ἔνωση νὰ ἔ-
χουνε τίποτα νὰ ντροπιάσῃ. Ὅταν
ἐνοῶν τὰ δάκρυα τῆς, κἀποῖα
νὰ πάνω της, ἔκλυε τὸ κεφάλι καὶ
τὰ χεῖρα τὰ δίπλα της, ἡ δὲ ἡ κεντρεῖ
τῆς χτυποῦσε σπῆτιαν, σπῆτιαν
τῆς, δὲν εἶναι ἡμῶν
ἔπειτα, ἀλλὰ καὶ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

97

ΤΟΥ κ. ΑΙΤΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

Κι' αλήθεια, εΐτανε δέβαιη πώς τὸ σπαθὶ μιᾶς δικαιοσύνης ἀνώτερης κρέμεται πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι της, ἔφταναν στιγμὲς πού εὐχότανε νὰ πέσει πιά ἡ λεπίδα του πάνω της γιὰ νὰ γλυτώσει...

Ξαφνικά, μέσα στὴν παραζάλη της, κι' ἐνῶ ἔψαχνε πώς νὰ φροντίσει γιὰ τὸ Δῆμο, θυμῆθηκε τὸ Βαρόκη. Αὐτός, εἶχε μιὰ φιλενάδα Γερμανίδα, ἢ κάτι τέτοιο. Ὁ Μόζερ τῆς εἶχε μιλήσει ἄλλοτε γι' αὐτήν, λέγοντας πώς εἶναι γυναίκα διαβολεμένη, μὲ γκωριμιές στὴν πρεσβεία, μέσα πολλά. Δὲν εἶχε προλάβει νὰ τὸ καλοσκεφτεῖ ἡ Χρηστίνα καί, στὴ στιγμή, ντύθηκε, δγῆκε ἔξω, τραβώντας ὁλόϊσια γιὰ τοῦ Βαρόκη. Εἶτανε μεσημέρι, ὦρα κατάλληλη γιὰ νὰ τὸν βρεῖ σπῆτι του. Δὲ γελᾶσθηκε. Τὴ μπᾶσανε στὸ μικρὸ σαλόνι μὲ τὸ τζάκι, ἐκεῖ πού εἶχε καθήσει μαζὶ μὲ τὸ Ρονιᾶ, τότε, στὴ μακρινὴ κιόλας ἐκείνην βραδιά τοῦ 1940.

Ὁ Βαρόκης παρουσιάστηκε σέ

λίγο, κάπως σαστισμένος, μ' ἓνα χαμόγελο ἀδέξιο στὰ χεῖλη του.

—Μὲ συγχωρεῖτε... δὲ φανταζόμουν ὅτι θὰ ἐγώ τὴν ευχαρίστηση.

Τῆς μιλοῦσε στὸν πληθυντικὸ, κι' αὐτό, τὴν ἱκανοποίησε. Δὲν τοῦ ἔδωσε ἄλλωστε καιρὸ νὰ σατίσει. Μπήκε ἀμέσως, διαρκικά, στὸ θέμα: Ὁ Ρονιᾶς εἶτανε φίλος του, φυσικὸ λοιπὸν νὰ ἔχανε κ' οἱ δύο τους τὸ ἴδιο ἐνδιαφέρον.

—Ναί, ἔμαθα μὲ μεγάλη μου βλάβη πώς τὸν ἔπιασαν, εἶπε βαρύθυμα ὁ Βαρόκης, κι' ἔσκυε τὸ κεφάλι του. Τὸ χειρότερο ὅμως δὲν τὸ δέρετε...

—Τί: ρώτησε ἡ Χρηστίνα ἔξινον, ἐνῶ τὰ μάτια της σκοτείνιαζαν κιόλας.

—Ὅχι, δχι, μὴν τρομάζετε. Δὲν τοῦ ἔχει συμβεῖ τίποτα τὸ ἀνεπαρκές, ὡς ἐτούτη τοῦλάχιστον τὴ στιγμή...

—Τότε λοιπὸν:

—Ἐκεῖνο πού ἤθελα νὰ πῶ εἶναι

ὅτι δὲν εἴχετε δεῖσει ποῶς τὸν πρόδωκε.

—Γιὰ ποῖ;

—Ὁ Μόζερ.

Ἄ! Ἔνας πῆλλος σκίζεται. Ὁ Μόζερ!... Ζαλισμένη, θαυματούνη ἀπὸ τὸν ἀποκάλυψη, ἡ Χρηστίνα κερνάει τὸ γινὸς της ἀποστά, στὸ πρόσωπό της, κλονίζεται. Γι' αὐτό, γι' αὐτὸ ἔγινε ἡ συλλήνη τὸ δειλὸ ἐκεῖνο, ὁμῶς μετὰ τῆς αὐγάνης τοῦ πνιγιστοῦ! Εἶχε πῶει κατ' ἀντίθεον νὰ εἰσπληθῇ τοῦς Γερμανοῦς.

—Καὶ πῶς τὸ ἔβλεπε πῶς ὁ Δῆμος εἶναι ἀνακαταμμένος στὸν μιστὶ καὶ πόλεμο; ρωτᾷ τὸ Βαρόκη.

Ἐκεῖνος κρύφως συντριμμένος τὸ κεφάλι του.

—Τὸν συναντοῦσε ἐδῶ, ἦταν ὁ Δῆμος κρυδόν. Δὲν τὸ ἔβλεπε πῶς εἶναι τέτοια εἶδη. Τὸν θεωροῦστικε, ἴσα-ἴσα, καταδιωγμένο ἀπὸ τοὺς χιτλερικούς.

—Κί' εἰμένα ἔτσι μοῦ φεγε.

—Δὲ ὑπόρεσα ὡς τὴ στιγμή τοῦ τη νὰ εἰκηνίσω ποῖς εἶναι ἡ ἀλήθεια. Καὶ φοβάμαι πῶς δὲ θὰ ὑπόρσω νὰ τὴ μάθω ποτὲ πιά.

—Ἄ δχι! φώναξε ἡ Χρηστίνα καὶ πετάχτηκε ὀρθία, πυροκρόνη. Θὰ τὴ μάθω ἐγώ! θὰ τὰ μάθω ὅλα, νὰ εἰσαπτε δεῖβαιος. Πᾶς στὸ σπῆτι του, κατεβάζει. Αὐτὸ πού ἔκανε, θὰ μοῦ τὸ πληρώσει!

Τὰ στοματίζονται μὲ μιὰ γκωριμιὰ του.

—Ποῦ θὲν, εἶπε κκερτικῶς Πλάκουε κίολας.

—Πῶς;

—Τὸν δέχτηκε καθυμένον γιὰ τὸ πῶς. Ἰὰ κκεδᾷται του.

Τὸν κύνταξε γοῖς νὰ κκετολᾷται. Τὰ πόδια της λυγίσαν, ἔκκεναι θῆσε.

—Κεθεμένον:

—Ναί, ἄντε πῶς πῶκεται γι' αὐτοκτονία, κι' ἂν εἶναι ἔτσι, ἔτσι, εἰλικρινῶς. Μπορεῖ ὅμως καὶ νὰ πῶκεται γιὰ κκεμῶν ἀπὸ κκενὸς τῆς τεχνιτῆς αὐτοκτονίας πού ἔκκεναι νὰ σκερῶνουν οἱ νὰς, ὅταν θέλουν νὰ κκεπαστρεῦν τῶς ἀνεπιθύμητους.

—Αὐτὸς ἀνεπιθύμητος! Αὐτὸς πού τοὺς παρέδωσε ἔτσι ἀνθρωπῶ, καὶ τί ἀνθρωπῶ, εἶπε ἡ Χρηστίνα μ' ἓνα λυγμὸ στὴ φωνή της.

Τότε, γεμάτος ἀπὸ κκενὸς ἀντιγανία, τῆς διγνήθηκε μιὰ σκεπὴ πῶς τὸν καιρὸ πού ἔκκευετῆκε, δει τοῦ εἶχε κκενὴ ἐντύπωση, πῶς ὅμως πού τὴν ἀναλογίζεται τὸν δεινὸ σκεπτικὸ. Τὴ συνάντηση τοῦ Μόζερ μὲ τοὺς δύο Γερμανοὺς ἀξιοσημειώθηκε, στὸ σπῆτι τῆς Διάνης.

...ότου Δραχών

ΕΝΑ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΤΟΥ κ. ΑΠΕΛΟΥ ΠΕΡΖΑΚΗ

98

—“Όταν εφεύγαμε, κείνο τὸ δρά-
δυ, εἶτανε πολὺ γλωμός, θανάτερά
γλωμός. Τώρα μονάχα δρίσκω μιὰν
ἐλήνηση: Ὁ Γερμανὸς ποὺ τοῦ μί-
λησε ἰδιαίτερα, θὰ τοῦ εἶχε θέσει ὁ-
ποιους δρους. Θὰ τοῦ ἐγγυήθηκε
πὼς δὲν θὰ τὸν πειράξουν, ὑπὸ τὸν
δρο πὼς θὰ τοὺς φανεί κι' αὐτὸς
χρήσιμος.

—“Αἱ τὸν Ἰούδα...

Ἡ Χρηστὶνα ἔτρεμε σύγκορμη,
κυριευμένη ἀπὸ μιὰ παράδοξη πα-
ράκλησι, κάτι σὰν ἀρρώστεια. Ὅμως ὁ
Βαρόκης, χαμογελώντας, θλιθερά,
τὴν παύει με μιὰ τοῦ χειρονομία.

—Τί τὰ θέλετε, τῆς εἶπε σκεφτι-
κός. Τὴν ἐποχὴ τούτη ποὺ περνά-
με τὴν ἀποτρόπαιη ἐποχὴ, κανένας
δὲν τὴν εἶχε προσαισθανθεῖ καὶ κα-
ταλάδει ὅπως ὁ Δῆμος. Οὐμῶμαι

πολλές κουδέντες του, ἰδιαίτερα ὁ-
μως μιὰ ποὺ μοῦ εἶπε ἕνα ἀπὸ τὰ
δράδια ποὺ ἔμενε ἐδῶ κρυμμένος.
Μιλοῦσαμε γιὰ ζητήματα γενικά,
συγκρίναμε τοὺς τελευταίους τού-
τους αἰῶνες μεταξύ τους, ἐνῶ τὸ
ραδιόφωνο, χαμηλωμένο, συνώδεε
τὴν κουδέντα μας με κάποιο μέρος
ἀπὸ τὴν ἑτερολογία τοῦ Βάγκ-
νερ. Τότε ὁ Δῆμος, συνδέοντας τὴ
μουσικὴ ποὺ ἀκούει με τὸ θέμα
ποὺ συζητούσαμε, μοῦ λέει: εἶ' Ὁ δι-
κατὸς εἰς τὸς αἰῶνας ἐγνώρισε τὸ
«Λυκόφως τῶν θεῶν» καὶ τὸ «Λυκό-
φως τῶν εἰδῶλων». Τίτλοι κ' οἱ δύο
αἰσιόδοξοι, θριαμβικοί, γιατί ἐξυπα-
κούουν τὴν ἀντίστοιχη ἀνοδο τοῦ
ἀνθρώπου. Ὁ αἰῶνας τούτος, ὁ δι-
κός μας, ἔγωγε γινώσκει τὸ λυκόφως

τῶν ἀνθρώπων. Πολλοί, φίλε μου,
ἀπὸ κείνους ποὺ εἰπόμενοι γινώ-
σκεις θὰ λυγίσουν, θὰ δειλιάσουν, θὰ
πολιτρεύουν, θὰ κολάσουν τὴν ψυχὴ
τοὺς αἰῶνας. Ἡ ἀντοχὴ τοῦ ἀνθρώ-
που εἶναι πολὺ μικρότερη ἀπὸ κεί-
νη ποὺ καταστάσαμε στὴς ἡμέρες ὁ-
πότες»

Σάπασε ὁ Βαρόκης κι' ἀπόμεινε
σκεπτικός, ν' ἀκούει στ' αὐτίς τοῦ
τῆ μακρυνή φωνὴ τοῦ προδομένου.
Κι' ἡ Χρηστὶνα, γεμάνη σπῆν πα-
λιθρόνα τῆς, ἔκλαιγε πνιγμένα, ἔ-
κλαιγε γιὰ κείνον καὶ γιὰ τὸν ἐπι-
τό της, γιὰ ὅλη τὴν ἐστὶνχία ποὺ
πέρασε διπλὰ τῆς πόσε χρόνια χω-
ρὶς αὐτὴ νὰ τὴν ὑπομιαστεί. Μή-
πως ὅλοι τοὺς δὲν τὸν εἶχανε προ-
δώσει; Πρῶτα-πρῶτα αὐτὴ ἡ Τόια.
Ἐπειτα ταῦτος ἐδῶ, ὁ Βαρόκης. Ὁ
Μόξερ, τὸ κάτω-κάτω, εἶταν ὁ πῶ
ξένος. Ἐνας μονάχα τοῦ εἶχε μέ-
νει πιστός. Ὁ πῶ ἀγνός: Ὁ Τό-
λης. Ὡ ναί! Τὰ μάτια τοῦ παιδιοῦ
τῆς, τὰ ἔχειλα ἀπὸ δουρὴ ἐπὶ κρι-
ση, δὲ θὰ μπορέσει νὰ τὰ ξανακτι-
κρῶσει ἥσυχη ποτὲ πῶ.

Συνλογισμένη δόξακερ ἀπὸ τοὺς

λογισμοὺς ἐξώρμησε ὁ Βαρόκης νὰ κί-
νη ὅ,τι μπορεῖ, νὰ μιλήσει στ' αὐτὴν
ἐπὶ τοῦ ἐκείνου κερπὶς, ποὺ εἶχε τὸ
ση ἐπιτοχὴ γιὰ τὸ Δῆμο.

—“Α, ὅχι! Μονάχα ὁ Βαρόκης
καὶ πετόχτηκε δῆλος. Δὲν μπορεῖ
τοῦ νὰ τὴν ἴδῃ ποτὲ, ποτὲ πῶ. Ἡ
κείνη εἶναι ἡ αἰτία γιὰ δὴ.

—Ἐκεῖνη,

—Μὴ δὲν τὸ κερπιδεῖναις ἡ-
πὸν; Ἐκεῖνη ποὺ εἶχε ὀφθαλμοὺς
τῆς πῶ τὸ Μόξερ, ἀποκαλύπτει
φυσικὰ σχετικὰς ὑποδείξεις ποὺ τῆς
εἶχανε κάνει οἱ Γερμανοί. Ὅχι δὲν
δὲν τὴν ἔρεψε. Ὅχι κι' ἐγὼ δὲν
τὴν ἔρεψε ὡς ἡμέρα. Εἶναι εἰς τὴν
δὲν εἶναι ἀδύνατος.

Εἶταν εἰλικρινὴς, ἀπόητος, νὰ
παρὰ ταῦτα. Ἡ ἀποκάλυψις ποὺ τῆς
ἔγινε γιὰ τὴν Αἰδὸν εἶχε σπῆσει ὁ
δαυτέρος κλαυθμὸς τῆς ἡμέρας τοῦ.
Μιὰ κόπωση δόξακερ τοῦ ἔμενε
ἀπὸ τῆς μέρας ἐκείνης τῆς μέρας, τῆς
πῶ καὶ ντροπῆς. Εἶχε τὸ πῶ πῶ
ἀσπῆμα πῶς τὸν ἔμενε πῶς τῶν
σεῖ μῦροστὴ στὰ μάτια δὲν τοῦ
κόσμου.

Ἡ Αἰδὸν δὲν

